

Wilber Czech Museum,
Wilber, Nebraska

ŘÍJEN.

year 1908

77-85

Den	DOMACÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání	
		\$	ct.	\$	ct.
1	AMERIKÁN - 1908				
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

DVA SIROTKI. Román z francouzského „Les deux Orphelines“ od Dennery. Přeložil Gust. B. Reišl. Cena 25c., poštou 30c. u Aug. Geringera, 150 W. 12th St., Chicago, Ill.

VOCHOVATEL. Velice zajímavá povídka z dob konce roboty. 184 stran krásně četby. Cena 40c., poštou 45c.

Dni a týdny	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce	Čtvrt měsíce.
	Katolíků	Protestantů					
Dvacátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 10 hod. 27 min.							První čtvrt dne 1. v 8 hod. 16 m. ráno.
1	Neděle Všech Svat.	Všech Svat		6 30	4 57	11 27	Úplněk dne 8. v 1 h. 59 min. ráno.
2	Pondělí Památka duš.	Pam. dušiček		6 31	4 56		Poslední čtvrt dne 15. v 8 h. 41 min. odpoled.
3	Úterý Huberta	Huberta		6 32	4 55	0 40	Nový měsíc dne 23. ve 2 hod. 53 min. odpo.
4	Středa Karla Bor.	Karla		6 33	4 54	1 54	První čtvrt dne 30. ve 3 h. 44 min. odpo.
5	Čtvrtek Emericha	Emericha		6 34	4 53	3 8	
6	Pátek Linhart	Linhart		6 36	4 52	4 20	Domnělá povětrnost:
7	Sobota Engelbert	Engelbert		6 37	4 50	5 32	1. až 2. hroznivě; 4. až 7. studený vítr; 8. až 11. jasno; 12. až 15. proměnlivo; 16. až 20. mírně a jasno; 21. až 24. lehký déšť; 25. až 27. studenější; 28. až 30. popraše aneb hvoř.
Jednadvacátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 10 hod. 11 min.							Dne ubývá od 10 hod. 27 min. do 9 hod. 21 min.
8	Neděle Bohumíra	Bitva Bělohor.		6 38	4 49	vých.	
9	Pondělí Teodora	Bohdana		6 39	4 48	5 57	
10	Úterý Př. sv. Ludm.	Martina Lutra		6 41	4 47	6 39	
11	Středa Martina b.	Martina		6 42	4 46	7 27	
12	Čtvrtek Martina p.	Jonáše		6 43	4 45	8 20	
13	Pátek Stanislava	Diega		6 44	4 44	9 17	
14	Sobota Serapiona	Levína		6 45	4 44	10 16	Židovský kalendář 25. listopadu 1. Kislev.
Draadvacátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 9 hod. 57 minut.							Pověstia
15	Neděle Leopolda	Lipolta		6 46	4 43	11 15	Utí a tuhu třísku; je-li však suchá, bude zima tuhá; je-li však vlhká, bude zima mokrá.
16	Pondělí Otomara	Jungmanna		6 47	4 42	ráno	Zůstane-li o Martině lupení ještě na stromech, čeká se dlouhá, studená zima.
17	Úterý Rehoře D.	Bertolda		6 49	4 41	0 14	Je-li kobylika z husy o Martině zabité bílá, tuhá zima zavítá.
18	Středa Odon	Hildy		6 50	4 40	1 14	Jaký den sv. Kateřiny, takové počasí bude v příštím lednu.
19	Čtvrtek Alžběty	Elišky		6 51	4 40	2 15	Je-li zamračeno na sv. Martina, bývá prý neustálá zima.
20	Pátek Felixe V.	Edmunda		6 52	4 39	3 15	Sníh na sv. Ondřeje, ztu mnoho nepřeje.
21	Sobota Obět. P. Marie	Smicha		6 54	4 38	4 16	Hřmá-li v listopadu, bude dobrý rok.
Třidvacátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 9 hod. 43 min.							Choď-li husa o sv. Martině po ledě, plave o vánocích po blátě.
22	Neděle Cecilie p.	Vojislava		6 55	4 38	5 19	Na sv. Martina koutrá se z komína.
23	Pondělí Klementa p.	Klimenta		6 56	4 37	zapsad	Kliment zimu oblibuje, sv. Petr 22. února ucezuje.
24	Úterý Chrysogona	Chrysogona		6 57	4 37	5 22	Padá-li sníh o sv. Martině, říká se, že přijel sv. Martin na bílé bráně.
25	Středa Kateřiny	Kateřiny		6 58	4 36	6 9	
26	Čtvrtek Den dikůčin.	Den dikůčin.		6 59	4 36	7 4	
27	Pátek Achace	Libousta		7 0	4 36	8 8	
28	Sobota Saturna	Noah		7 1	4 35	9 18	
První neděle adventní. Délka dne 9 hod. 33 min.							
29	Neděle Rufa	Achace		7 2	4 35	10 31	
30	Pondělí Ondřeje ap.	Ondřeje		7 3	4 34	11 44	

LISTOPAD.

Dne	DOMÁCI ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

Sbírka řečí a proslovů ku všem slavnostem spolkovým a národním, upravil J. Hájek. Poštou jeden díl 80c., oba \$1.60. Spis tento obsahuje řeči při zakládání a uvádění spolků, svěcení praporu, základním koment. otevírání síní, při výročních, elegických a damských slavnostech, při sjezdech a různé jiné proslovy příležitostné. Každý, kdo je členem nějakého spolku anebo jinak ve veřejnosti se pohybuje, měl by ji mít.

Dni a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků	Protestantů				
1 Úterý	Eligia	Dluhoše		7 4 4 34	ráno	
2 Středa	Bibiany	Bibiany		7 5 4 34	0 55	
3 Čtvrtek	Františka X.	Kasiana		7 6 4 33	2 6	
4 Pátek	Barbory	Barbory		7 7 4 33	3 17	
5 Sobota	Judity	Sabaše		7 8 4 33	4 27	

Druhá neděle adventní.

Délka dne 9 hodin 24 minut.

6 Neděle	Mikuláše	Isidora		7 9 4 33	5 37
7 Pondělí	Ambrože	Ambrože		7 10 4 33	vých.
8 Úterý	Početí P. M.	Kajčcní den		7 11 4 33	5 16
9 Středa	Leokadie P.	Běleny		7 12 4 33	6 7
10 Čtvrtek	Melchiada	Jitky		7 13 4 33	7 3
11 Pátek	Damase	Damaše		7 14 4 33	8 1
12 Sobota	Sinesia	Donáta		7 15 4 33	9 1

Třetí neděle adventní.

Délka dne 9 hod. 18 minut

13 Neděle	Lucie p.	Lucie		7 15 4 33	10 2
14 Pondělí	Nikasie	Duchoslava		7 16 4 33	11 1
15 Úterý	Irenea	Kristiana		7 17 4 34	11 59
16 Středa	Albína	Běluše		7 18 4 34	ráno
17 Čtvrtek	Lazara	Lazara		7 18 4 34	0 58
18 Pátek	Graciána	Abrahama		7 19 4 35	1 59
19 Sobota	Nemesia	Nemesia		7 20 4 35	3 2

Čtvrtá neděle adventní.

Délka dne 9 hodin 15 minut.

20 Neděle	Kristiny	Blahoroda		7 20 4 35	4 6
21 Pondělí	Tomáše ap.	Tomáše		7 21 4 36	5 13
22 Úterý	Zenona	Blaženy		7 21 4 36	6 23
23 Středa	Viktorie p.	Viktorie		7 21 4 37	západ
24 Čtvrtek	Adama a Evy	Adama a Evy		7 22 4 38	5 53
25 Pátek	Naroz. Paně	Naroz. Páně		7 22 4 38	7 4
26 Sobota	Štěpána muž.	Štěpána		7 23 4 39	8 18

Neděle po Vánocích.

Délka dne 9 hodin 16 minut.

27 Neděle	Jana Evang.	Jana Evang;		7 23 4 39	9 32
28 Pondělí	Mladátek	Kastora		7 23 4 40	10 46
29 Úterý	Tomáše bisk;	Milady		7 24 4 41	11 57
30 Středa	Davidu kr.	Davidu		7 24 4 42	ráno
31 Čtvrtek	Sylvestra	Sylvestra		7 24 4 42	1 7

Čtvrtí měsíce.

- Úplněk dne 7. ve 3 hod. 44 min. odp.
- Poslední čtvrt dne 16. ve 3 h. 12 min. odpol.
- Nový měsíc dne 23. v 9 hod. 59 min. ráno.
- První čtvrt dne 29. v 11 hod. 40 min. večer.

Domnělá povětrnost

1. až 4. jasno a studeno; 5. až 8. jasno a mírně; 9. až 13. pod mraky a sněh; 14. až 19. velmi studeno; 20. až 25. jasno a tepleji; 26. až 28. prudké větry; 29. až 31. poprasky sněhové.

Dne útvá od 9 hod. 39 min do 9 hod. 15 min., ku konci přibývá do 9 h. 18m.

Židovský kalendář.

19. prosince 2°. Kislev, vysvěcení chrámu. 25. prosince 1. Tebet.

Pověřadla.

Na sv. Eligia tuhá zima trvá pry' celé čtyři měsíce.

Pakli jitni jasné se ukazuje, rok předroční ti zraje.

Padá-li o štědrý večer sněh, urodí se chmel.

Zelené vánoce, bílé velkonoce; bílé vánoce, zelené velkonoce.

Tmavé vánoce, světlé stodoly.

Pak-li na sv. Štěpána větrové ubodí, příští rok víno špatné se urodí.

Na Sylvestra vítr a ráno slunce svítí, neize nám dobrého vína se nadíti.

Dvanáct nocí od štědrého večera až do sv. Tří králů zvěstují pry' povětrnost příštích dvanáct měsíců.

Když v prosinci mrme a sněží, drobný rok na to pannaže.

Tmavé vánoce, dojně krásy, světlé vánoce pone-sou slepice.

Svatá Lucie 13. nocí upije, dnu přidá.

PROSINEC.

Den	DOMÁCI ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

ČESKO-ANGLICKÝ TLUMAČ jest vhodná kniha pro ty, kteří se chtějí naučiti anglické řeči snadno a rychle. Obsahuje mluvnické návody a rozmluvy o všech možných předmětech. Každý do této země zavítavší krajan neb krajanka měl by si tuto nejnovější, nejpraktičtější a nejmodernější učebnici anglického jazyka ihned zaplatiti. Cena \$1.25, poštou \$1.30. Vyplatí se Vám brzo.

Seznam jmen.

Aaron 16. dubna	Arnold 18. července	Bonifác m., Dobroděj. 14. května.	Edeltruda 23. června
Abdou. Bořivoj, 30. čercc'	Arnulf 18. června	Bořek viz Třburc	Edna 26. září
Abel z. ledna	Arnošt 12. ledna	Bořivoj viz Abdou	Edmund. arc. 16. listop.
Abraham 6. října	Arnoštinka 31. července	Božena 29. července	Eduard 18. března
Absoion 2. září	Arsenius 19. července	Břenek viz Bruno	Edvin, k., 4.
Adalbert viz Vojtěch	Asterius. Hvězdou. 30. říj.	Brigida, p. 1. února	Egbert 21. dubna
Adam 24. prosince	Athanasia 26. února	Brigida v. Bryta, 8. října	Eleonora 14. února
Adaukt, Příběh. 30. května	Athanasius 2. května	Brož viz Ambróž	Elíš 20. července
Adaukt z Božny 30. srpna	August p. 7. října.	Bruo viz Ambróž	Eligius 1. prosince
Adelheid op., Adléta 5. února	Augusta 29. března	Bruno b., Břenek 21. dub.	Eliseus 21. června
Adelinde 30. srpna	Augustýn, cfrk. 28. srpna	Bryta viz Brigita	Eliska viz Alžběta
Adléta viz Adelheid	Aureila 1. prosince	Burghard 11. října	Emanuel 26. března
Adolf 11. května	Aurelian 6. června	Bůhspej 23. června	Emerencia 23. ledna
Adolf 17. června	Aurelius, Zlatko, 27. čercc'	Bušek viz Celestin	Emerich 5. listopadu
Adolf 21. srpna	Babylas 24. ledna	Cecilia 22. listopadu	Emil 22. května
Adolfína 27. září	Balbina 31. března	Cecilus 3. června	Emilia, 5. dubna
Agatha viz Háta	Baldomer 7. února	Celestin P., Břenek 6. dub.	Emilian 11. září, 11. října
Agaton, Dobroslav, 10. led.	Baltazar 6. ledna	Celestin, p. a m. 19. květ.	Emiliana p. 24. prosince
Agnes viz Anežka	Barbora 4. prosince	Celina 21. října	Emilios, 30. května
Agrikola 4. listopadu	Barnabáš 11. června	Celerinus, v., 20. února	Emma 1. a 19. dubna
Achac 22. června	Bartoloměj, ap., 24. srpna	César z B. 15. dubna	Engelbert 7. listopadu
Achac 27. listopadu	Baruch 30. května	Chranihor viz Servác	Enoch 3. ledna
Achilleus 13. května	Basilié 9. ledna	Črha A. M. 9. března	Erhard 8. ledna
Aka 30. listopadu	Basilius, v., 14. ledna	Čtřbor v. Honorat	Erik (Erich) m. 15. února
Akar 22. června	Bathilda, 26. ledna	Čtřmír V. Čestmír	Ermelinda 25. října
Albar, b. Bělobor, 31. čercc'	Báin viz Vigil	Čtřrad viz Honor	Esther 29. května
Albert p. z J. 3. dubna	Beata viz Blažena	Cypridán b. 14. září	Ethín 19. října
Albert v. 15. listopadu	Beatrice, Blažena, 10. květ.	Cyria 5. června	Eucharis 20. února
Albin, Bělouš, 1. března	Bedřich 6. března	Cyriak m. 8. srpna	Eufemisa, Orka, 13. dub.
Albina, p. a m. Bělouše, 16. prosince.	Bedřiška 6. října	Cyriila 5. července	Eufrosina 11. února
Albrecht 23. dubna	Bělena viz Leokadia	Cyrin 13. června	Eugenie 25. prosince
Aleš, 17. července	Bělobor viz Alban	Cyrus m. 31. ledna	Eugenius, Blahorod 3. července
Alexander, Leska 18. břez.	Bělouš viz Albert	Čeněk viz Vincenc	Eulogius, Ložek, 3. čercc'
Alexander 26. února	Béluše viz Albin	Česlav 20. června	Eusebia, 16. března
Alexius, Aleš, 7. čercc'	Benart viz Benard	Čestmír, Čtřmír, 9. ledna	Eusebius, Smil 14. srpna
Alfonz 2. srpna	Benedikt, b. Beneš, 15. dub.	Čestislav 16. června	Eustach, Stach, 20. září
Alfred 19. července	Benedikt 21. března	Damasus 11. prosince	Eustachia 29. března
Alipius 15. srpna	Benigna, Dobravka 9. kv.	Damian 27. září	Eva 24. prosince
Alois 21. června	Benignus Stědrý, 6. června	Daniel 21. července	Evald 3. října
Alo, 9. února	Benjamin 21. března	David 20. prosince	Evaris, Blahoklas 26. říj.
Alžběta, král. Eliska, 2. července	Benno, Zbyněk, 16. června	Deicola, Ctřboh, 17. ledna	Evermond 17. února
Alžběta, 19. listopadu	Bernard, p. Benart 20. srp.	Deidin 24. prosince	Ezechiel 10. dubna
Amadeus viz Bohumil	Bernardin 20. května	Deogratias viz Bohuslav	Fabian 20. ledna
Amalie, Libuše, 10. čercc'	Bernhard T. A. 20. srpna	Děpolt viz Theobald	Fandila, m., 13. června
Amalie 7. října	Berta, Percha, 4. čercc'	Desider, Zdaň, Žádostiv, 23. května	Fano b. 28. října
Amandus, Milota, 8. dub.	Bertram 17. srpna	Dettel, Dítlev, 31. března	Faust 16. července
Amatus, Miloš, 13. září	Bertrand 15. října	Dětmar 26. září	Faustín 15. února
Ambróž, b., Brož, 16. října	Bibiana 2. prosince	Dětřich 6. května	Faustina 20. září
Ambróž 7. prosince	Blahomír 13. října	Devota 27. ledna	Felician 9. června
Ammon 8. září	Blahoslav 21. března	Didakt 13. listopadu	Felicitas m. 7. března
Amos 21. března	Blahorod viz Eugenius	Dignus 18. prosince	Felix, b. a m. Štas'ny 24. října
Anaklet 13. července	Blahovoj, Eustrates 9. led.	Dionisius, Diviš, 9. října	Felix 21. května
Anastas 21. srpna	Blandina 5. listopadu	Dismas 26. března	Felix Val. 20. listopadu
Anastasia, Protibora, 13. dubna.	Blažej 3. února	Ditlev viz Dettel	Ferdinand k. 16. ledna
Anastasia, m., 25. pros.	Blažena, 22. prosince	Dluboš viz Longin	Ferdinand k. 20. května
Anastasius, m. 22. ledna	Bojislav 9. dubna	Doběš viz Tosáš	Eldels 28. dubna
Anatolia 9. července	Bohachvoj 15. dubna	Dobravka viz Benigna	Elemon 22. listopadu
Anatoli 3. července	Bohachval 10. července	Dobroděj viz Bonifác	Filip ap. 1. května
Anežka, Agnes 16. listop.	Bohdal d. 8. listopadu	Dobrohoš viz Bonavent.	Filip N. 26. května
Anežka, p. a m. 21. ledna	Bohdan viz Teodosia	Dobromysl, Kathymislas, 11. března	Filip b. 25. srpna
Anežka Češka, Něčise, 6. a 28. března.	Bohdan viz Teodor	Dobroslov viz Agaton	Filipina 16. února
Anjeľa, 13. května	Bohdík 22. března	Dobřořim, Eutropius, 11. února	Flavian m. 18. února
Anjelica 28. března	Bohomozi viz Gottbelf	Doda, abat. 24. dubna	Florenc 7. listopadu
Anjelina 16. července	Bohuchval, Laudeo, 10. července	Domician b. 10. ledna	Florentia 10. listopadu
Anna 26. července	Bohumil, Amadeus, 7. čcc.	Domicius 5. července	Florentin 27. května
Anselm 15. března	Bohumil 3. listopadu	Dominik 4. srpna	Florian 4. května
Antonia, Tonka, 10. ledna	Bohumila 28. prosince	Domnina 14. dubna	Fortunat, 24. října
Antonín, poust. 17. ledna	Bohumír 13. ledna	Donatus m. 30. června	Frant. S. z As. 4. října
Antonín, 19. června	Bohumír b. 8. listopadu	Dorota 6. února	— B. 10. října
Apolinář 23. července	Bohuslav, Deogratias, 22. března	Duchoslav viz Spridon	— de Paula 2. dubna
Apolonia 9. února	Boleslav viz Magnus	Dulla 25. března	— Sales 29. ledna
Aquilina, Orična, 13. čercc'	Bolesventura, Dobrohoš 11. července, 26. října	Ebba, ab. 23. srpna	— Xaver 3. prosince
Arkád 19. října	Bonifác, p., Vinfrýd, 5. čva.	Eberhard, Eberart 28. list.	Frantiska R. 9. března
		Eberhard, 23. února	Fridolín 6. března
		Edburka 12. prosince	Fridus viz Friedman
			Friedman, Friduš, 10. říj

Sever proti Jihu Historický román Julesa Verne-a. Z franciny přeložil R. Růžička. 200 stran velké osmerky. Pevně vázaný poštou za 60c., k dostání u A. Geringera, 150 W. 12th St., Chicago, Ill.

Procoaldus 12. září	Jan z Pt. 6. května	Krisostom Zlatoustý 27. ledna.	Martin 12. listopadu
Prumenius 27. října	— a Pavel, Jan Burián.	Krispin, 25. října	Martina 30. ledna
Pulgentius 1. ledna	26. června	Kunhuta z P. 3. března	Matěj ap. 25. února
Pulko 10. října	Jan Křtěl 24. června	Kuno, Kuneš, 29. května	Mathilda 14. března
Quilian 19. února	— Kvaib, 12. června	Kvaibert 12. července	Matouš Ev. 21. září
Gabriel, archanj., 24. břez.	Jana sčítí 29. srpna	Kvido 31. března	Maura 21. září
Gabriela 10. února	— u kř. 14. listopadu	Kvirin, m., 30. března	Mauric 22. září
Gaudentius viz Radfm	Jan Evangel, 17. pros.	Ladislav, 27. června	Maximilian 12. října
Gebhard, Jaromír, 27. srp.	Januar 27. září	Lambert b. L. 14. června	Maximus 19. května
Geias Smkch, 18. listop.	Jarloch, Gerlich, 5. ledna	Laura 17. června	Mechtilda 31. května
Genesis 3. června	Jarolm 30. září	Lazar 17. prosince	Melardus 8. června
Genovefa, Ženeva, 3. led.	Jeremáš 16. června	Lebrecht Pravotý, 30. ún.	Melichar 6. ledna
Genuln 5. února	Jettich, Eustasius, 19. bř.	Leo v. p., Lev 11. dubna	Michala zjevení 8. května
Gerhard, Radko, 24. září	Jindřich, Hynek, 15. čerce'	— p. 12., 28. června	Mikleta 9. září
Gerlach viz Jarloch	Jindřiše 16. března	Lesolezar 2. října	Mikuláš, biskup, 6. pros.
German 28. května	Jiri 24. dubna	Lesudla, Helena, 9. pros.	Milada 29. prosince
Gertruda, Gedrnta 17. bř.	Job 9. května	Leonhard, Linhard 6. list.	Minart, Meinhard, 31. led.
Gerváš 19. června	Joel 24. května	Leonla 8. prosince	Mojžiš 3. září
Gideon, Jesek, 1. června	Johanna 24. května	Leonius 13. ledna	Monika 4. května
Gilbert 4. února	Jonatan 29. prosince	Leonora, 12. dubna	Morie 22. září
Gillas 29. ledna	Jordan 13. února	Leonilla 17. ledna	Myroš 16. srpna
Gisela, Hilda, 7. května	Josafat 27. listopadu	Leopold, Lipold, 15. list.	Napoleon 15. srpna
Glyceria 13. dubna	Josef Kal. 27. srpna	Leopoldina 15. listopadu	Narcis 29. října
Gour 3. července	— pétoom 19. března	Levin 14. července	Natalia 1. prosince
Gordian 16. května	Josua 23. února	Levina 24. července	Nathan 24. října
Gothard, Hotart, 8. květ.	Jovita 15. února	Libor, Litobor, 23. červce'	Nerens 12. května
Gottalk m. p. 7. června	Juda 28. října	Liboňst, Liehmund, 27. listopadu	Nestor 26. února
Grachan 18. prosince	Judit, Jitka, 5. prosince	Lidmila 16. září	Niefor, p., 13. března
Gratus, Vděný, 8. října	Julia 22. května	Lidvína 15. dubna	Nieetas, Mikat, in. 15. září
Gruzel 6. června	Julian m. 9. ledna	Ligor 13. září	Nikodem 15. září
Gulbert 28. května	Juliana p. a m. 9. února	Lingin, Dinoh, 15. břez.	Noe 28. listopadu
Gustav 2. srpna	Julita 15. června	Lotar, Lideř, 31. dubna	Norbert 6. června
Gumfr, Vintř, 28. listop.	Julius p. 12. dubna	Lucie 13. prosince	Norburga 14. září
Hanbal 2. srpna	Justina, Pravonilla 7. Mj.	Ludmila 16. září	Oblia 1. ledna
Hartman 30. října	Justinian 26. září	Ludovik, 30. ledna	Odon, a., 18. listop.
Hartvík 21. srpna	Justin 8. srpna	Ludvík T. 19. srpna	Oktavia 22. března
Hastal 26. března	Justus Pravoslav, 9. září	Luisa 9. července	Oktavian 22. března
Hata 5. února	Juta 3. listopadu	Lutizada 16. června	Ostřich 4. července
Havel 18. října	Juvenal Ml. 3. května	Lutius, 11. února	Oiva 10. června
Helevka 17. října	Kajetan 7. srpna	Ludomír, Leutfried, 3. Mj.	Olympia 26. března
Helena, m., Jelena 22. kv.	Kamil 2. července	Ludovika, 30. ledna	Ondrej, a., 30. listopadu
Heliodor 3. července	Karel Bělouš 3. října	Ludvík T. 19. srpna	Opatava 4. června
Herakles 5. září	Karel Borom, 4. listop.	Luisa 9. července	Osvald, k. 8. srpna
Hermens 28. srpna	— v. 28. ledna	Lutizada 16. června	— 15. října
Hermine 24. prosince	Karolína 14. června	Lutka 18. října	Otilia 13. prosince
Herman 7. dubna	Karolinka 6. července	Lutkova 7. června	Otokar 4. listopadu
Hilaria 12. srpna	Kašpar 6. ledna	Lutkova 7. června	Othmar 15. listopadu
Hilarton 21. října	Kašerica p. 23. listopadu	Lutkova 7. června	Otto, Udo, Ořik, 23. břez.
Hilarius 21. ledna	Kazimír 4. března	Lutkova 7. června	Pankrác, Václav, 12. kv.
Hildegard 3. května	Kilian 8. července	Lutkova 7. června	Pantaleon 27. července
Hippolit, Ippo, 13. srpna	Klara 12. srpna	Lutkova 7. června	Papin 29. listopadu
Honor, Ctirad, 30. září	Klement, Klimeš, 23. list.	Lutkova 7. června	Patrius 16. března
Honorat, Ctibor, 8. února	Klementina 23. listopadu	Lutkova 7. června	Paula vd. 26. ledna
Hubert, 3. listopadu	Kleofáš 26. září	Lutkova 7. června	— p. 18. června
Hugo, b. 1. dubna	Kletus 26. dubna	Lutkova 7. června	Paulina 21. června
Hycint, m., Jarok 11. září	Klothar, Lidhor, 7. dubna	Lutkova 7. června	Pavia obr. 25. ledna
Hygin 11. ledna	Klotilda 3. června	Lutkova 7. června	— poust. 15. ledna
Iba, vd., 4. ledna	Kolumba, 17. září	Lutkova 7. června	— pam. 30. června
Ignác z Loj, 31. července	Kolumban, Holubín, 21. listopadu	Lutkova 7. června	— ap. 29. června
Illumata 29. listopadu	Kolumbin 21. července	Lutkova 7. června	— u Jana 26. června
Inocenc 28. července	Kolumbus 9. července	Lutkova 7. června	Pelegrin, Peřín 16. kvet.
Irena 5. dubna	Konkordia 18. února	Lutkova 7. června	Perpetua 7. března
Ireneus, Lubonír, 15. př.	Konkordius, Svorný 1. led.	Lutkova 7. června	Petr Al. 19. října
Isak, 21. prosince	Konrád, Kunrát 26. list.	Lutkova 7. června	— Cel. 10. května
Isabela 4. ledna	Konrád 19. února	Lutkova 7. června	— Ap. 28. června
Isaáš 6. července	Konstancia 19. září	Lutkova 7. června	— st. v okov. 1. srpna
Isidor, př., 10. května	Konstantin 11. března	Lutkova 7. června	— m. 29. dubna
Ivan 25. listopadu	Korduln 22. října	Lutkova 7. června	— Nol. 31. ledna
Ivo 28. května	Kornel 16. září	Lutkova 7. června	Petronilla 31. května
Jachm, 30. března	Kosmas 27. září	Lutkova 7. června	Pius m. 11. července
Jadocus, Josi, 17. května	Kressencia 15. června	Lutkova 7. června	Pravota 21. prosince
Jairus, Jar. 3. října	Kressentius, Rostislav 27. června	Lutkova 7. června	Primus 9. června
Jakub v. 25. července	Kristín 14. května	Lutkova 7. června	Priska 18. ledna
— ap. 1. května	Kristiana 15. prosince	Lutkova 7. června	Prokop poust. 4. červce
Jan Zlatoustý 27. ledna	Kristina 14. července	Lutkova 7. června	Protas, Tas, 20. června
— Miláček, A. února	Kristof 15. března	Lutkova 7. června	Prudence 9. března
— Boží 8. března		Lutkova 7. června	Quinbert 18. května
— Nepomcký 16. kv.		Lutkova 7. června	Rachel 14. července

Věk rozumu,

od T. Paine-a, s doplňky z jeho ostatních spisů vybraných, překladem F. B. Zdrůbka. Nebylo spisu, který by po století býval kněžmi více hanoben, ale není také spisu, který by obsahoval větší zásobu zdravého semene ku vypuštění duchovní svobody. — 80 str. V plátně vázaná 65c., poštou 70c. K dostání u A. Geriagera.

Kadim, Gaudentina, 1. čva.	Sebald, 19. srpna	Terezie 25. října.	Václava m., Jaroslav 24.
Rafaél 24. října	Serafin 12. října	Thekla sb. 15. října	duhá
Raimund 23. srpna	Serapion 14. listopadu	Theobald 1. července	Václav 9. dubna
Retner 17. června	Servác, Chrambor 13. kv.	Theodolinda 22. ledna	Vavřinec 19. srpna
Reinold 7. ledna	Servác 8. listopadu	Theodor b., Bohard 19.	Venanc 18. května
Rebeka 9. března	Sibilla 29. dubna	září	Vendelin, Venda, 20. říjn.
Regina 7. září	Sidonla, Zdenka, 23. čvee'	Theodora m., Božena 28.	Verner, Vernus 18. dubn.
Reichard 7. února	Sidonius, Zdenek, 23. srp.	září	Veronika 4. února
Reinhard, Reimart, 23. ún.	Silver 20. června	Theodorich, Dětrich, 1.	Viktor A. Vítězslav 26. ún.
Rembert 4. února	Silvia 3. listopadu	července	Viktor m., 30. září
Richard 3. dubna	Silvia 17. února	Theodosta, p. m., Bohdan	Viktoria, 23. prosince
Robert, Robeš, 7. června	Simeon, b. a m., 27. února	2. dubna	Viktorin 3. září
Rochus, Hrož, 16. srpna	Simplic, p., 2. března	Tiburce, m., Ctibor, Bo-	Vilém, a. 6. dubna
Roland 9. srpna	Stanislav, b. a m., 7. kv.	fek, 14. dubna	Vilhibald, Veleislav 7. čvee
Roman 28. února	— kr. 13. listopadu	Timotheus, b., Bohaboj,	Vincenc m., Čenek 22. led.
Romana 28. února	Sirachota, 9. března	21. ledna	Vincenc Fer., 5. dubna
Roza, Růžena 20. srpna	Successus, Prospěch, 19.	Titus, b., 4. ledna	— z P. 19. července
Rosalie, Rozára, 4. září	jedna	Tobiáš, Dobeš, 13. června	Vít 5. června
Rosina 13. března	Svatof, Sanctus, 2. června	Tobiáš 13. září	Vladimír 24. července
Rudolf 27. dubna	Svatopluk, 13. srpna	Roleta 5. března	Vojslava 23. listopadu
Rosina, Růžena, 10. čvee'	Světík, Photius, 4. břez.	Tomáš 18. září	Vojtěch, Adalbert 23. dub.
Rufinus, Ryšavín, 14. čva.	Sylvér 20. června	— ap., 21. prosince	Voide ar., 6. května
Rupert, Raus, 27. března	Sylvester 31. prosince	— b., 19. prosince	Volgang, Vlk, 31. října
Ruthard 16. července	Salomon 8. února	— Aq., 8. března	Vorsila, 21. října
Řehoř Naz. 9. května	Sebastian 20. ledna	Trojan 20. listopadu	Zachar, pr., Zachaf 6. září
— 02. března	Šimek 18. února	Ubald, 16. května	Zeno m., 22. pros.
— 27. listopadu	Šimon, ap., 28. října	Urika, Oldřicha, 6. srpna	Zikmund, 2. května
Sabas 12. dubna	Školastika 10. února	Urban, p. 25. května	Zuzana p. a m. 11. srpna
Sablan 27. srpna	Sofronius Mudros, 11. bř.	Václav 28. září	— čistotná "
Salome 24. října	Štěpána nal. 3. srpna	Valburka 25. února	Zbislav 24. března
Salomena 7. dubna	— 4Kr. 2. září	Valentín, m., Valeš 7. a	Zbislava 29. února
Samuel m. 16. února	— m. 26. prosince	11. ledna	Zdenek 7. listopadu
— 26. srpna	— Pr. 13. listopadu	Valentina 25. července	Zdislava 29. ledna
Sara 16. května	Tadyáš, 28. října	Václav, Vladiboj, 29. list.	Žofe, Žofka, 15. května

Kalendář pamětihodných událostí, velkých mužů a výtečníků českých.

Leden.

- 1872 † Karel VI. Zap. učence český.
- 1865 Zrušeno otroctví v Severní Americe.
- 1858 † v Miláně Josef Radecký z Radče, polní maršálek.
- 1829 † v Brně Josef Dobrovský, slavný učenec.
- 1642 Galileo Galilei, přírodopysce a hvězdář.
- 1861 † v Praze Václav Hanke, badatel český a nálezce rukopisu královského.
- 1814 * v Kardašově Řečici Boleslav Jablonský, básník český.
- 1794 † Edvard Gibbon, anglický dějepisec.
- 1862 † v Praze Bož. Němcová, česká spisovatelka.
- 1859 † ve Vídni Jan Kollár, národní básník náč. rodem Slovák.
- 1833 * v Praze Josef Barák svobodář a žurnalista.
- 1737 * v Anglicku Thomas Payne, americký svobodomyšlný spisovatel.

Únor.

- 1808 * v Kutné Hoře Josef Kajetán Tyl, spisovatel český a přední badatel našeho národa.
- 1829 * ve Vídni B. Němcová, spisovatelka česká.
- 1862 Pražská universita rozdělena ve dvě samostatná oddělení, české a německé.
- 1847 * v Ohlu Thomas A. Edison, největší vynálezce z oboru elektřiny.
- 1809 * Abraham Lincoln, prezident a osvoboditel otroků.
- 1853 * v Lounech básník Jaroslav Vrchlický.
- 1472 * v Toruni Mikol. Kopernik, slavný hvězdář.
- 1846 * v Ostředku u Benešova náš národní básník Svatopluk Čech.
- 1732 * Jirií Washigton, 1. prezident Spoj. Států.
- 1830 * v Praze Karolina Světlá, zasloužilá spisovatelka povídek z kraje a románů vesnického.
- 1849 * v Trebitzi u Slaného Václav Beneš Trebitzský, oblíbený povídkář český.

Březen.

- 1890 † v Praze Karel Sladkovský, znamenitý řečník český.
- 1829 První pokus s lodním šroubem, jež vynalezl Josef Ressel, rodák chrudimský.

- 1799 * v Strakonickách Frant. Lad. Čelakovský, český básník školy národní.
- 1828 * Dr. Edward Grégr, politik český.
- 1882 † Ladimír Klácel.
- 1720 † Isák Newton, původce nové nauky o pohybu těles nebeských.
- 1471 † Jiří Poděbradský, slavný král český.
- 1562 * Jan Amos Komenský, největší učitel národů.
- 1848 Zrušena roboty v Čechách.

Duben.

- 1834 * v Dolínku Vítězslav Hálek, oblíbený český básník.
- 1849 † v Praze Jan Svatopluk Presl, proslulý přírodopysce český.
- 1808 * Ladimír Klácel, slavný filosof a svobodář.
- 1865 Lee se vzdal u Appomatox.
- 1864 Maximilian stal se císařem v Mexiku.
- 1865 Zavražděn Abraham Lincoln.
- 1828 * v Praze Vojta Náprstek, velký lidumil a český vlastenec.
- 1882 † Darwin, přírodopysce anglický.
- 1420 * v Poděbradech Jiří Poděbradský, slavný král český.
- 1821 * Ulysses S. Grant, generál a 18. prezident Spojených Států.

Květen.

- Dělnický den.
- 1897 † Bedřich Schnell, vzácný lidumil a mecenáš naší "Ustřední Matice".
- 1884 † v Praze Bedřich Smetana, slavný hudební skladatel.
- 1813 * v Praze Žofie Podlipná, spisovatelka.
- 1868 Slavnost položení základního kamene k Národnímu divadlu v Praze.
- 1891 Záběna Jubilejní výstava československá v Praze.
- 1895 * Eliška Pešková, dramatická umělkyně a spisovatelka.
- 1543 † Mikuláš Kopernik, slavný hvězdář.
- 1816 † v Praze otec národa František Palacký, dějepisec království českého.
- Zdobení hrobů.

30. 1416 Mistr Jeroným Pražský upálen v Kostnici.
1430 Nešťastná tíva u Lipan.
1778 + Voltaire, slavný spisovatel francouzský.
31. 1808 * v Hradci Králové Václ. Vladimír Tuček, český dějepisec.
1892 Zlomný požár v dolech Příbramských.

Červen.

2. 1541 Veliký požár na Hradčanech, kdy shořely desky zemské.
1808 Zahájen slovanský sjezd na ostrově Žofínském.
5. 1853 * v Praze spisovatel Eduard Jelínek.
7. 1833 * v Rychmburce Adolf Heyduk, profesor v Písku a přední básník český, "slávek potavský" nazvaný.
12. 1848 Vypukla v Praze revoluce.
14. 1798 * v Huslavicích na Moravě František Laš. Palucký, otec českého dějepisu.
1865 První hromadná návštěva amerických Čechů v Praze.
15. 1734 Prokop Diviš postavil první hromosvod v Příměticích na Moravě, tedy o 6 let dříve než Benjamin Franklin v Americe.
16. 1887 Přijeli do Prahy za velké slávy američtí Sokolové.
1896 Přijeli američtí Čechové po třetí do staré vlasti na "Národopisnou".
20. 1883 + v Litomyšli Alois Voj. Šmilberský, velmi oblíbený spisovatel.
1884 + v Mariánských Lázních Vác. Benš. Trebízský, český povídkář a miláček českého lidu.
26. 1861 + v Praze Pavel Josef Šafářik, přední badatel a jazykozpytec slovanský.

Červenec.

1. 1823 * v Praze El. Pešková, dramatická umělkyně a spisovatelka.
2. 1881 Garfield, 29. prezident, smrtelně postřelen.
4. 1776 Prohlášena nezávislost Spojených Států severoamerických.
6. 1415 Upálen v Kostnici mistr Jan Hus.
9. 1357 Karel IV. položil kámen základní ke kamennému mostu v Praze.
10. 1834 * v Praze Jan Neruda, čes. spisovatel a nejčelnější zakladatel čes. básnictví doby nové.
11. 1896 + v Písku Josef Kajetán Tyl, umělec a spisovatel dramatický.
14. 1429 Hliva na Žižkově.
16. 1773 * Hudlicích Jos. Jungman, patriarcha novověké literatury české.
18. 1870 Ohlášováno dogma o nesmyšlnosti papežova.
24. 1893 * Frant. Alex. Dumms starší, slavný spisovatel francouzský.
28. 1869 + v Praze Jan Ev. Purkyně, český věvec jména světového.

Srpen.

4. 1396 Zavražden dítkou v Olomouci v děkanském domě Václav III., poslední Přemyslovec.
5. 1852 + v Praze básník Frant. Laš. Čejakovský.
8. 1884 + v Ostru v Alpích Miroslav Tyrš spisovatel a vůdce českého Sokolstva.
12. 1881 Vyhořelo Národní divadlo v Praze.
14. 1431 Strašná porážka německých křižáků u Domatice.
1537 Řád jezovitů Loyolou založen.
15. 1789 * v Abjevu na Korsice Napoleon I., "nepřemožitelný světoborce".
22. 1891 + v Praze Jan Neruda, znamenitý spisovatel český.
23. 1851 * v Hronově Alois Jirásek, znamenitý spisovatel historických povídek.
24. 1572 Krvavá svatba patibská (ne Bartolomějská), v níž na 60,000 protestantů od katolíků pobito.
26. 1278 Přemysl Otakar II. zahynul na moravském poli. ("Den sv. Růfy").
1346 Padnul král Jan Lucemburský u Křešćaku.
31. 1864 + Ferd. LaSalle, agitátor pro dělníky.

Září.

1. 1870 Hliva u Sedanu.
2. 1894 + v Praze Vojta Náprstek, velký vlastenec pravý svobodář a hlouplík český.

3. 1873 + Ivan Turgeněv, spisovatel ruský.
6. 1791 Zahájena v Praze první zemská výstava v Čechách.
7. 1848 V Rakousku zrušena roboty.
8. 1841 * v Nejhohzevsi Antonín Dvořák, hudební skladatel český.
12. 1822 * v Praze Jindřich Fügner, spoluzakladatel českého Sokolstva.
14. 1769 * Alex. Humboldt, slavný učenec.
15. 1859 + v Praze Václav Vojtěch Kilepeř, dramatický spisovatel.
16. 1817 Nalezl Václ. Hanke, rukopis královský.
17. 1832 * Dr. Mír. Tyrš, vůdce Sokolstva českého.
31. 1125 + nejstarší náš kronikář Kosmas.

Říjen.

2. 1892 + Arnošt Renan, slavný filosof a dějepisec francouzský.
4. 1884 + Fil. Stan. Kodým, spisovatel a učitel českého rolnictva.
8. 1874 + v Praze Vít. Hálek, vynikající básník čes.
9. 1826 + Karel ze Žerotína, nejslavnější Moravan, spisovatel a podpůrce reformace.
11. 1824 + u Přibyslaví Jan Žilka z Trocnova.
12. 1492 Kolumbus objevil Ameriku.
13. 1781 Josef II. vydal toleranční patent, jímž povoleno protestantům svobodně vyznání víry.
18. 1899 + Daniel Adam z Veleslavína, veleznámý knihtiskař pražský.
19. 1873 + Anna Náprstková, zakladatelka průmyslového muzea.
22. 1859 * ve Vršovicích u Prahy Josef Herold, věhlasný posluhac a zastánc práva útr. českého.
27. 1848 * ve Zbraslavi Josef Václav Sládek, přední básník český.
31. 1821 * v Borové u Ném. Brodu Karel Havlíček, spisovatel a neohrožený bojovník za práva našeho národa.

Listopad.

5. 1836 v Litoměřicích Kar. H. Mácha, básník čes.
7. 1811 * v Miletně Kar. Jar. Erben, básník český a mistr slohu balladického.
8. 1620 Hliva na Bílé Hoře.
10. 1483 * Martin Luther, náboženský reformátor.
1759 * J. Fr. Schiller, básník německý.
11. 1734 * v Rychově nad Kněžnou F. Mart. Pelel, slavný český učenec.
1844 * v Kaimenné Vysoké u Příbrami Josef Jirí Stankovský, český dramatický spisovatel.
1887 Poprava anarchistů v Chicagu.
13. 1670 + v Amsterodamě J. A. Komenský, nejsl. učitel všech věků a všech národů.
1883 + v Praze Josef Barák, prodávavý český novinář, "otecm studentstva českého" nazvaný.
17. 1859 Otevřen průplav Suezský francouzským inženýrem Lessepssem.
18. 1847 * v Praze El. Krásnohorská, básnička čes.
1862 Otevřeno prozatím Národní divadlo na Náměstí v Praze.
19. 1828 + ve Vídni Frant. Schubert, tvůrce uměle písně, vřetčný hudební skladatel.
21. 1870 + v Praze Kar. Jar. Erben, básník český.
27. 1796 * v Pulence u Klatov Jos. Franta Šumavský, známý český slovníkář.
28. 1688 + Bohuslav Balbin, slavný dějepisec český.
29. 1378 + v Praze král Karel IV.

Prosinec.

1. 1845 Ferdinand V., korunovaný král český, se poděchoval.
4. 1895 + v Praze František Kolár, dramatický umělec a spisovatel.
10. 1817 * v Sedlčech Frant. L. Rieger, státník český.
14. 1799 + Jirí Washington.
16. 1823 Mexiko prohlásilo republiku.
19. 1831 * Jul. Grégr, svobodomyšlný politik český a zakladatel "Národních Listů".
25. 1642 * Isák Newton, slavný počítář a hvězdář.
27. 1571 * Jan Keppler, slavný hvězdář.
1822 * v Dolě Ludvík Pasteur, slavný lékař francouzský.
31. 1384 + Jan Wiclef, známý reformátor náboženský.

Nejnebezpečnější zbraň.

Jsou rozmanité druhy zbraně,
jíž ze zvyku neb zásady
se zbrojí lovec nelitostný
a strojí zvěři úklady.

Namnoze puška to, jež velí
zvěři se loučit se světem,
leč mnohý jde též na zajíce
vyzbrojen pouhým koštětem.

A jiných zbraní, jež zná lovec,
jest řada hrozně veliká,
a kdo je znát chceš, nahlédni jen
do Naučného slovníka.

Nejnebezpečnější všech zbraní,
co zná jich slovník i co svět,
jest ona však, již na obrázku
hořejším možno uvidět.

To dvě je očí, dívčích očí,
v něž třeba jednou hledětí,
a pro vždycky je ztracen člověk,
mžikem jich stav se obětí.

Však má-li již kdo děsně skončit,
jak velí věčný světa řád,
to mládencům všem z duše mluvím—
tou zbraní každý padne rád.

Josef Bezděka.

Gladys.

VÁLEČNÁ ROMANCE.

Napsal Fr. Baley.

VNÁDIERNÉ jedné residencei na nejbohatší a nejúhlednější avenui ve větším americkém obchodním městě C —, shromážděna byla na počátku dubna roku 1898 bujará a na pohled bezstarostná společnost. Sešla se v pohodlně zařízeném a útulném domě doktora Heydena na pozvání spanilé jeho mladistvé deery, která poněkud sychravého ale jinak dosti příjemného večera kolem sebe seskupila širší kronček mladých svých přátel obého pohlaví, aby jej společně za jistým účelem při nenucené záhavy ztrávila.

Účelem tím byla soukromá oslava několika jí důvěrněji známých jinochů a mladých mužů, kteří v záhvalu vlasteneckého zanícení náhle byli prohlásili, že co nadšení dobrovolníci vstoupí do služeb naší armády nebo válečného loďstva. Bylať tehdy mysl mladíků těchto právě tak jako celého národa amerického do nejvyšší míry rozjitřena nedávným zákeřným vyhozením bitevní lodi "Maine" do povětří v přístavu havanském, a všeobecně se mělo tudíž za to, že válka se Španělskem je přímo neodvratná. Podlali co statní branci za vlast svou neohrožené bojovati, buďto pomstít urážku od Španělska a většinu posádky nešťastné lodi Maine, anebo za věc národa svého slavně na bojišti zahynouti.

Mezi těmi, již to nejvážněji s horlivou službou armádní minili, nalezal se i nejmilejší její přítel, mladý Archibald Charles Ardmore. Jinoch tento nejen že byl proti zpupným španělským "Dónům" nakvašen pro zbabělý a nanejvýše bezohledný jejich čin v přístavu hlavního města ostrova Kuby, ale brž choval u sebe i vřelé sympathie pro stále ujařmené a právě teď ve víceletém již nerovném a krutém zápase se nalézající a zasyvobodu svou zoufale bojující Kubánec. — Doposud byli si s Archibaldem ovšem jen těmi nejlepšími přátely, ale sličná, devatenáctiletá Gladys Heydenova v nejtajnějších záhybech mladého svého srdčeka přechovávala slastné tušení, ba skoro přesvědčení, že dříve nebo později budou si bytostmi nmoheu blížešimi — dražšími.

Přilnulit k sobě poetickou láskou snivých mladičkových lidí již když oba navštěvovali tutéž vyšší školu, a když vši vážnější starosti ještě prostý svět zdál se býti pouze širým, kouzelným a květnatým rájem. Archibald, jsa as o tři roky starším Gladys, acoi že po nějakém roce vzájemné návštěvy téhož ústavu musel tento po ukončení běhu svého opustiti, aby nastoupil jiný ve vzdálenější koleji, kde vzdělání své měl doplniti, zatím co ona v tomto musela další dva roky ještě ztráviti.

Byli tedy na delší čas od sebe odloučeni, ale že rodiče jejich byli dlouholetí známí a dobří přátelé, nepřekáženo jim v občasném si dopisování. A ty nevinné, v rostoucí přichylnosti čím dále tím milejší a čarovnější psaníčka — jaké ty jim působily potěšení! Mimo těchto později pak vyměňovali mezi sebou i dárky, mnohdy jen nepatrné a beze vši větší ceny, ale pro ně výmluvné tyto důkazy vzájemně v nich budící se lásky znamenaly pocho-pitelně mnoho — a jeden i druhý milé ty upomínky ukládali si jako nej-dražší skvosty mezi skromnou sbírku svých předmětů památečních.

A tak znenáhla uplynuly dva roky. Gladys po graduování vyšší školy navrátila se trvale v dům otcovský, aby jako zbožňovaný jedináček doktora Heydena, opět milou přítomností svojí tohoto teď denně oblažovala. Bylať matinka její, paní Heydenová, zemřela již před několika lety, a laskavý otec věnoval se mimo lékařskému povolání nyní cele jen něžné, duševními vlohami nadané a teď právě v neobyčejně slíbenou dívku dospívající dceři a její budoucnosti. — Bývalo mu ovšem teskno bez ní. Ale sledával za nutné, aby vzorná dosavadní výchova její, co budoucí dědičky značného jmění matčina a posléze pak i jeho, doplněna byla ještě vzděláním vyšší školy. Odtud pak navrátila se i v hudbě a lahodném zpěvu svém ještě více zlo-konalena, k nemalému potěšení jeho; neb tak jak dceruška a zesnulá matka její, i on zpěv a hudbu vždy obdivoval a miloval.

Při tom však dobrosrdečný pan Heyden hned nepomyslí, že mu milá-ček jeho teď cele ponechán býti již nemůže. Záhy seznal, že v krásnou a duchaplnou dívku zatím vyspívající Gladys dle panujícího zvyku dlužno též uvést do společnosti. A tak se též v brzku stalo, ač milující a trochu sobecký otec jen nerad již nyní přistupoval k tomu, aby i s jinými dělil se o přízeň své milostné dcerušky. Když pak ale viděl, jak valem všude získá-vá přátel i nelíbeného obdivu mezi mladými i staršími čarovným svým zje-vem i roztomilým vystupováním, tu s nově utvářenými poměry se rychle smířil. Ochotně i pak, po víceleté přestávce, druhdy tak pohostinný dům šir-šímu kruhu přátel svých i dceřiných opětně otevřel a různou společnost v něm srdečně vítal.

Mladý Ardmore navrátil se pak též před několika měsíci v domácí kruh, odbyv s nejlepším prospěchem kolej, a prozatím stal se asistentem v úřadovně svého otce, který stál v čele většího obchodního podniku. Rodina jeho, tak jako ona paně Heydenova počítala se mezi vážené a zámožné. díky příčinlivosti a obchodní prozíravosti otcově. Proto ani nebylo mu ohlížeti se po nějakém vhodném zaměstnání, neb záhy měl státi se společníkem oteo-vým, kterýž později minil celý svůj díl v širším závodě jedinému synu pře-nechatí. Mělo delší dobu již ovdovělý pan Ardmore mimo syna Archibalda jednu jenom deuru Helenu, které výhodou jmění otcova taktéž dopřáno lep-šího přiměřeného vzdělání, a jež i pro budoucnost mělo ji zaopatřiti.

Mladý athleticky urostlý a příjemný Ardmore měl pak pro přímou a milou svou povahu též hojně dobrých přátel, obzvláště mezi souvěkými mla-díky, kteří za častějších styků s ním jeho bodrost a ryzí charakter lépe znali.

I doktor Heyden rád jej kdekoliv viděl aneb i v domě svém uvítal. Znal Archibalda skoro od mládí a tušil, i s potěšením pozoroval, že energický ten jinoch byl zdědil nejen pověstnou svědomitost a poctivou mužnost svého otce, ale i všechny jiné dobré vlastnosti milého a dávného jeho starého přítele.

Že by ale mezi ním a deerou jeho, za příčinou přátelských těchto styků obou rodin mohlo někdy dojít k užším svazkům, to dobrosrdečného lékaře nikdy nenapadlo. Neb na to skoro ani ještě nepomyslel, že by některý mladý muž mohl aneb opovážil se mu část lásky jeho milované Gladys odloučiti.

Veselá společnost při slavnostním večírku slečny Heydenové v bujaré náladě jen zářila, a nejrůžovější byla snad tam, kde by jí byl každý neočekával; totiž právě u těch junáků, kteří zcela opravdově minili v případě

války se Špaueľským zbrání za vlast se uchopiti. A jelikož večírek dáván k počtě jejích, hlavní proud hovoru a zábavy otáčel se jen kol nich, a obzvláště dívky, taktéž prodehnuty jsouce nemenším vlasteneckým zápalem, hleděly příští obrance amerického praporu různě vyznamenávati. U pořádání tomto zdatně byly pak podporovány i ostatními mladíky ve společnosti, kteří buďto s ohledem na mládí anebo jiné příčiny nemohli na službu ve vojstě pomýšleti.

Při bohatém zákusku v prostranné a k účeli tomu příhodně dekorované jídelně zaujímal mladý Ardmore významné místo po boku usmívající se mladistvé a spanilé hostitelky, slečny Heydenovy, zatím co živě bavící se otec její seděl jí po straně druhé. — Doktor Heyden, starší již pán, jindy zdrženlivý a trochu vážný, přirozeně nalezal se dnes v dobré, ba výborné náladě, neb sám byl čestným vysloužilcem občanské války. Z kruté řezy u Chickamauga, v Georgii, ještě dříve nežli stal se plukovním lékařem, ošlechl si též malou památku v podobě hluboké rány na levé šiji, násled-

kem sečné rány od jižního jezdece. Byl tedy co "stará vojna" na schopnost a udatnost naší armády vždy nemálo hrdým, a ký div, že se nadšenému tomuto hloučkou budoucích dobrovolníků též v nitru svém obdivoval a mužné předsevzetí jejich horlivě schvaloval. — Proto též, když hostina se octnula v plném proudu, pronesl první přípitek, jenž platil mladým oslavencům, ochotně nabízejícím služby a možná i životy své národu. Pozdvihnuv sklenici s perlicím se vínem, pravil povzneseným, slavnostním hlasem:

"S vděkem a hrdostí tentokráte připíjím na zdraví a šťastný návrat těch, kteří na urážku Španělskem nedávno nám ve tvář vmetenou, odpověděti miní se zbrani v ruce!"

"Ať slouží — a na zdar jim!" ozvalo se nadšeným hlasem od hodující mladé společnosti, kol dlouhých stoů sesazené.

"Nechť pomstí zkázu krásné naší lodi "Maine" a zákeřně s ní zahubené nevinné lidské životy, — a tím více a slavněji budou nám pak zpět vítáni!" — dodávali nejhrořivější.

A za nastalého ruchu a vhodným přípitkem ještě více oživeného hovoru mluvil snad kde kdo z přítomných, jen Gladys Heydenova hned za přípitku otevovala jaksi trochu zbledla. Byla v blízkém sousedství Ardmore-ově snad jedinou dívkou, kteráž ni slovem dojem svůj přípitkem ve společnosti vyvolaný neprojevila, takže si toho tento povšimnul.

Hezký ten jinoch, jehož obličej kráslen byl zvláště zajímavými, jemnými rysy, s příjemným úsměvem se k ní obrátil, aby náhle objevivší se chmuru na bělostném jejím čele poznámkou nějakou zaplašil; a proto přitlumeně, z pola žertovným z pola vyčítavým hlasem se jí tázal:

"Nu, a což od vás, slečno Heyden-ova — od vás nemáme slyšeti nic povzbuzujícího v tomto ohledu? Či snad nepřejete si, aby válka vypukla a my — totiž hoši naší armády a loďstva — zbrklým těm Španělům tak trochu ukázali, že s námi přeci jen není radno hrubě žertovati?"

"Ne — upřímně řečeno — nepřeji si války — a to jedině z toho důvodu, že při tom též poteče krev — možná i naše vlastní —; odvětila ona trochu váhavě, sotva jsouc s to při slovech těch zakrýtí hluboké pohnutí, jaké jen myšlénka na možnost takovou u ní vyvolala. Hned pak se ale na okamžik do nachova zarděla, že na jevo snad příliš zřejmě dala obavu, jakou s ohledem na možnost války k milé osobnosti jeho chová.

Obličejem jeho po upřímných těchto slovech dívky na okamžik pouze zazářil blahý úsměv, výmluvně svědčící o tom, že smyslu i cenu jejich plně pochopil. V zápětí pak, poněkud změněným teď hlasem, opětně k ní promlouval:

"Jen když alespoň vím, že s námi přece jako všechny ostatní přítomné dámy poněkud cítíte; neb skorem jsem se dle mlčení vašeho obával, že je vám osud naší vlasti anebo jejich synů vojínů snad lhostejným."

"To nikoliv — pane Ardmore — tomu tak není"; dala horlivě v odvetu Gladys, vážně i usmívavě. "Že jsem věrnou i nadšenou v'astenkou, to vám zajisté dostatečně známá, a ze srdce přeji zdaru zbráním našim, skřížili se opravdu s oněmi nepříteli. Jest ale přirozeno, že mladé dívky válku nenávidí, nejen že každá má průběh více méně barbarský, ale též proto, že tato odnímá jim z rodinných a přátelských kruhů i milované mladé muže, mnohdy otec, bratry, manžele i milence. A to ony pak v teskném odloučení od nich, za trapné nejistoty o jejich zdraví a život bohně nesou."

"A vy jste snad jednou z těchto dívek?" opáčil on tiše, přímý svůj zrak pátravě v čarovný její hled upíraje. "Také budete želeť odchodu někoho"

naléhal na ni se zvláštní něhou ve hlase, když hned neodpovídala — “jenž by srdci vašemu byl milým a — drahým!”

“Ano — ne — ano”, odvětila mu váhavě a v patrných rozpacích, slěná její tvář opětně náhle zbarvena jsou rozkošným rúmčeneem, — “já opravdu nevím, jak bych měla odpověděti. — Což nejsme my dobří přátelé, Archie!” dodala s naivní neviností.

“Ovšem, ovšem” — odtušil on s něžným úsměvem, zřejmě potěšen jsa z důvěrné zkráceniny jeho jména, jímž v roztomilé rozpacitosti své její byla počila — “ale v přátelích bývá také někdy rozdíel. Mám za to, slečno Gladys, že my jsme přátelé, kteří se mají též srdečně rádi — že ano!” dodával tlumeně, aby nikdo z hlasitě teď stále kolem nich hovořící společnosti slovy jeho nezaslechl.

Slečna Heydenova na choulostivou tuto otázku mladého muže odpověděla však jen slabounkým kývnutím rozkošné své hlavičky, které však provázela pohledem, jenž daleko všech slovy mohl mu být výmluvnějším.

Otec její právě povstával od stolu, což bylo i znamením, že večere je ukončena. Celá společnost učinila pak podobně a ubírala se do nedalekého prostranného pokoje, odkudž libé zvuky vyhrané hudby již před tím do jídelny jemně byly zaznívaly, vábíce mladé ty bujaré lidičky do kouzelného víru tanečního, v jehož rejži za nedlouho většina jich se octnula.

Hudba právě hrála jeden z rozkošných valčíků Straussových.

Zatím co Ardmore po boku slečny Heydenovy s ostatními opouštěl jídelnu, tato s libě čtveračivým úsměvem mu připomínala:

“Nesmíte, roztomilý můj rytíři, nahodile zapomenouti, že jste mi pro krásný tento první taneček zadán. Orchester právě hraje oblíbený můj valčík, a jen nerada bych o vzácný ten požitek byla náhodou nějakou připravena.”

“Ach — skutečně”, vydechl on s veselým úlívem, “bylo by skoro hříchem na něco podobného zapomenouti. Tančíte valčík opravdu ráda?”

“Velice, obzvláště s dobrým tanečníkem. Neměla jsem však ještě mnoho příležitosti oddávati se čarovnému tomuto umění, mimo v bývalých tanečních svých hodinách.”

“Ku příkladu, s takovým jako jsem snad já?” žertovně usmál se Ardmore.

“Ano, zrovna s takovým,” páválně přiznávala se Gladys “Proto jsem potěšena, že první valčík dnešního večera tančiti budu s vámi.”

“A já povděčen jsem etí té neméně”, vliďně ujišťoval jí šťastný Ardmore, mezi tím co za jarých zvuků melodické hudby mísili se v šumu lehec a lahodně kolem nich plynoucích párků.

Tančili spolu v životě svém poprvé — Při lehkém dotknutí se slečny Heydenovy, jak tance toho vyžadoval, Ardmore pocítil, jakoby mu náhlý horký, elektrický proud byl projel tělem, a v oživených žilách rozlévalo se mu eos tak nevýslovně milého a slastného, že se mimoděk pod moeným tím dojmem ještě nikdy nepoznaného blaha až zachvěl — — V okamžiku tom mladý muž poprvé byl si jasně vědom toho, že milostnou tu děvku skutečně horoucí a neskonalou láskou miluje. — — —

“To, co ku něžné Gladys pocítoval dříve, nebyla ještě láska, ale jen upřímně přehylné, ideální přátelství mladé vnímavé duše. Pravá láska — opravdová, hluboká a vroucí — právě teď teprve směle na dvře jeho srdce zaklepała.

Byl vnitřními těmito blahými pocity nemálo rozrušen a zmaten, takže sotva bylo mu možno hluboké své pohnutí na venek úplně zakrýti. Vzdor tomu se mu však za rytmických pohybů tanečních se sličnou jeho společnicí zdálo, že tato, pod nahodilým bližším jeho dotknutím se ztepilě její postavy, taktéž znatelně jaksi se zachvívá — — —

Proč i jí mělo se takto dít? tázal se sám sebe v duchu, z prvního dojmu dotud neznámých a závrtně opojných pocitů poněkud za tance vystřízlivěv. Snad i v ní probouzí se současně eos podobného — sen jiné, mocnější a tajemně blaženější lásky? Zdaž i ona jej takto miluje? A ne-li, bude jej touto celou, nepomíjející a téměř vášnivou láskou dospělé dívky aneb ženy kdy milovati? O tom pouze přesvědčiti mohla jej dosud neurčitá, záhadná budoucnost.

Za vzrušujících těchto myšlének Ardmore-ových libezný valčík zatím skončen. Dvorně, s klidným příjemným svým výrazem v obličeji doprovázel pak štěstím zářící slečna Heydenovu mezi ostatní hovorem čile se bavící společnost, a nikdo by byl ani netušil, jak zajímavá, ba vážná změna se v nitru jeho byla právě udála.

Luzným myšlénkám na krásnou přítelkyni svou Gladys, Ardmore však za skvělého průběhu toho večera více ubrániti se nemohl. Byl spanilou bytostí i vzácnými půvaby jejími dnes jako okouzlen a nemohl, vzdor vůli své, než něhyplným zrakem svým sličnou dívku tu dle příležitosti vyhledávati, aneb v mysli své se s ní nadále obírat.

Při tom přirozeně bylo mu i lépe si povšimnouti, že vábného zjevu tak drahé mu teď dívky vědomě si byli i jiní přítomní jeho mladí přátelé a známí, jak z dvorné a vlídné pozornosti jimi jí napořád prokazované snadno mohli postféhnouti.

Ardmore-a zabolelo u srdce. Znal mnohého z nich jako řádného, vzdělaného ano i zámožného mladíka, a s takovými, mnohdy vitanými a celkem úctyhodnými soky možná že bylo mu o zárnou hvězdu jeho náhle mu teď vysvítivší lásky zápolit. Právem ovšem mohl se vzděláním i společenským svým postavením družiti mezi ty nejnadějnější, ale zdaž nebylo radno se takovýchto, příjemně uhlazených i jinak velice způsobilých nápadníků obávat? Byl si vědom toho, že leckterý z nich zajisté cítil by se nadmíru šťastným, kdyby rukou sličné, ve všem dokonalé a konečně i bohaté slečny Heydenovy v budoucnosti byl oblažen.

Tak bylo již teď, v jarní její mládí, sotva že v širší svět popřáno jí nahlédnouti; což jak za rok — za dva? Vzácná perla ta, mezi tisíci jinými dívčími skvosty, zajisté že na dlouho nezůstane přehlédnuta.

A on, Ardmore, právě dnes a v této společnosti se čestným svým slovem zavazoval, že stane se dobrovolným vojínem své vlasti a praporu, když by očekávaná válka se Španělskem konečně vypukla. — — —

Nechť však stane se již cokoliv — rozhodoval mužný a nesobecký ten jinoch u sebe, když posléze pohostinný dům páně Heydenův toho večera opouštěl — dané své slovo nikdy nezruším, vlasti pomocně paže neodepru, a slečna Heydenova necht' lásky i ruky své poskytne tomu, koho si něžné srdce její samo vyvolí.

II.

Przy nadešly dny plné rozruchu, nejistého vyčkávání. Zdánlivě neodvratná válka se Španělskem hrozila každým okamžikem již vypuknouti, a různými zprávami o válečných přípravách rozechvělé naše obyvatelstvo téměř hltało každou novinku další, ať již o pohybech vojska a loďstva a úmy.

slech a činech vlády naší, nebo nepřátelské země. Zraky veškerého našeho lidu hlavně upřeny byly na presidenta a kongress Spojených Států v nesmírné své nedočkavosti, aby válka byla co nejdříve prohlášena a uraženému národu našemu touto žádostí učiněno.

A přání tomuto v brzku bylo i vyhověno. Neb právě když všestranné napětí dosahovalo vrchole, rozlétna se — 21. dubna — bleskurychle z Washingtonu zpráva, že kýžená válka byla konečně prohlášena. Po radostné této novince bouřlivé nadšení po mohutné naší republice neznalo takřka mezí.

To, co mnozí matně jen tušili, stalo se skutkem, a ti, již tak rádi by se byli zbraní chopili, měli teď cestu otevřenou. A dlužno doznati, že většina těch mladých mužů, kteří před vypovězením války tak horlivě proti nepřátelské zemi byli hartusili, nečinili tak jen na plano. Důkazem toho bylo, že na první provolání presidentovo o překot hlásilo se k službě armádní i námořní tolik mladých našich občanů, že všem zdaleka nemohlo býti vyhověno.

A podobně učinil i kroužek jinochů, na jehož počest v domácnosti doktora Heydena dávana hostina, vyměnili si pouze, že neprodleně přiděleni budou k těm plukům pravidelné naší armády, které již v prvých pohnutlivých těch dnech po zvláštních vlnách ze všech končin naší země do několika velkých jižních táboru rychle se sjížděly. Správně předvídali, že pluky tyto, povždy k okamžitému boji s jakýmkoliv nepřitelem výzbrojí i výcvikem svým jsouce připraveny, nejdříve se asi se zpupnými Španěly střetnou. — Učinili tak na vzájemnou mezi sebou úmluvu, aby boje a skutečné války s předními pluky opravdu zakusili, právem obávající se, že všemu vojsku dobrovolnému se žádoucí té příležitosti sotva dostane.

Těto žádosti jejich byla odvodním důstojníkem v městě C — po svolení vyšší instance vyhověno, a radost důvěrné té skupiny statných jinochů zkalena jen tím, že dva z jejich počtu byli jim od služby vojenské pro jakousi vadu tělesnou odmrštěni.

Mezi přijatými nacházel se i náš hrdina Ardmore.

Vojenskou svou službu nastoupiti pak museli již v několika dnech, aby co nejdříve připojití se mohli ku svým plukům u města Tampy na pobřeží floridském tábořícím a aspoň zčásti se vycvičiti. Vojsko toto držáno zde pohotově ku odplutí na blížký ostrov Kubu, kdež první srážka se Španěly najisto byla očekávána.

Kratičkou tu dobu před odjezdem ztrávili v rodném svém městě dosti příjemně a za obdivu všech svých přátel a známých, kteří vlasteneckým junákům těm teď zvláště všemožnou pozornost prokazovali.

Skromný Ardmore hleděl se však těmto projevům nezasloužené ještě vděčnosti krajanů co možná vyhnouti a raději ani nevycházel. V posledních těch dnech meškal dílem jen v úřadovně oteově aneb doma, v milé mu společnosti sestry Heleny.

Mezi tím došla jej však od doktora Heydena srdečná pozvánka, aby večer posledního dne před konečným svým odchodem laskavě ztrávil v domě jejich, ve společnosti jeho a dcerušky Gladys, kteráž prosbu svou neméně srdečně připojuje.

Obličej Ardmore-ův blahem zazářil, vždyť poslední ty chvíle popráno mu bude prodliti v přítomnosti té, již celé své srdce i mysl od nedávna tajně byl věnoval.

Toužebně očekávaný ten večer nadešel. Mladý muž byl slečnou Heydenovou a oteem jejím nedočkavě již očekáván, a dle toho oběma též vlídně a přátelsky uvítán. — Starý pán byl nadobytějně hovorným, a po společném přetřesu důležitých událostí ve spojení s nedávno zahájenou válkou, záhy octnul se u živém líčení vlastních bohatých svých zkušeností, nabytých za války občanské. Doktor Heyden v živých barvách uměl obraziti zvláštní ten život vojínův v poli i na bojišti, a mimo vážných dějů nezapomínal tu a tam uváděti ani episod a příhod žertovných, které zdařilým svým humorem i teď, po mnoho letech, bývalého obhájce napadeného severu k veselému úsměvu nutkaly. Bylo přirozeno, že v mladém Ardmore-ovi naleznuv vděčného posluchače. Vždyť on sám co nevidět octne se v tomtéž zvláštním ovzduší vojenském za válečného tažení, a jakž tedy nemělo jej vše toto zajímat!

Jinak však cítila se při tom Gladys. Naslouchala též s patrným zájmem vypravování otcovu, hovoru se ale málo účastňovala. Jindy oživená barva ve spanilé její tváři záhadně dnes ustupovala stopám jemné bledosti, čímž však krása její nepozbývala ničeho ze svého půvabu, ba spíše nabývala.

U společné večeře Gladys teprve nabyla obyčejné své svěžesti a veselosti. Pan Heyden v čilé a veselé své náladě taktéž neochaboval, což zřejmou u něho bylo známkou, že z přítomnosti hostovy srdečně je potěšen. Na lepší ještě důkaz toho, k výslovnému jeho přání, musely chutné zákusky být doplněny i vzácným vínem, jindy zvyk to u stolu jejich neobvyklý. První doušek ohnivého toho nápoje vyprázdněn na zdraví a šťastný návrat Ardmore-ův, při čemž i slečna Heydenova s živou účastí se podílela. Druhý, dle žertovné poznámky starého pána, platil hrdým těm Španělům, jimž přál smrt, zmar a věčnou zkázu — přípitek ten však vykonati museli ti dva vojínové sami, zatím co Gladys líčenor bezohlednost otcovu shovívavě vyčítavým pohledem jen pokárala.

Po skončené večeři pak všichni odebrali se do útulného společenského pokoje, kdež v nenuceném hovoru pokračováno, když v tom zavzněl v před-síni elektrický zvonek a zvěděno, že doktor Heyden volán jest k jisté těžce nemocné ženě. Lítoval, že právě teď volán jest za svou povinností, sliboval však co nejdříve mu možno se vrátiti, a strožil se k odchodu.

Ardmore rovněž povstal, chtěje nenadálou návštěvu svoji též zkrátiti a s lékařem dům opustiti. Tento tomu však nesvolil a snažně mladého muže žádal, aby setrval do jeho návratu a zároveň deernuše své Gladys dobro-srdečně přikazoval, aby jej do té doby zdržela a vhodně, dle svého způsobu buďto hovorem, hudbou anebo zpěvem bavila.

Mladí lidé osamotněli.

Ardmore všim tím, co se tu v krátkosti přihodilo, byl nemálo rozrušen. Cítil, že v kýženě, šťastné té chvíli pokušení svého srdce asi neодоlá — —

Slečna Heydenova při změně té zůstala na pohled klidnou. Bystrý pozorovatel mohl viděti, že ani jí nebylo lhostejno, vzdálil-li by se milý host ten či nikoliv. Tak alespoň prozrazoval poněkud teď zrychlený dech ňader a šťastný lesk její luzných očí.

Při tom však s přátelským úsměvem kynula mu ku opětnému usednutí, znovu zapřádajíc jej v zajímavý hovor. On zatím též se ovládnul a beze všech rozpaků anebo vzrušení tento s potěšením sledoval a jeho se účastnil.

Když pak družná, ba v mnohém ohledu důvěrná jejich rozprávka zdála se být vyčerpána, přisedla na povzbuzení mladého svého společníka k pianu.

Vyhověla mu ráda, neb sama přála si jej na rozhodnou hudbou i zpěvem ještě pobavit.

S uměleckou skoro dovedností sehrála krásné dvě populární skladby a pak zvolna a jemně, pohřížena jsouc v patrném jakémsi zadumání, prsty její pohybovaly se po klávesách po drahnou chvíli, jakoby v říši tónů hledala některý, jenž by snad zvláštnímu naladění její vlastní duše poněkud vyhovoval. A pak, vyloudie snad z skvostného piana kýženou tu ozvěnu, počala za vlastního doprovodu zpívatí čarokrásnou píseň "Mileú sen" —

Líbezný, tklivě lahodný zpěv dívky, hrzy jemný a snivý, hned zase živější, jenž tlumočiti měl záhadné ty ideální city a tužby dvou vroucně milujících se mladých duší — močně otřásal roztouženým nitrem Ardmoreovým. —

Gladys dopěla.

V místnosti zavlád'lo zvláštní, dusivé ticho.

Posléze se k němu dívka z pola obrátila. V spanilém jejím obličejí zračila se snivá tesklivost — v jeho zajímavá bledost a vážný klid — klid před bouří.

Oči jejich se setkala.

Ardmore konečně promluvil:

"Slečno Heydenova" — žádal tlumeným, vášnivě pohnutým hlasem — "proč volila jste právě tuto píseň?"

Přímá tato otázka, plna tak cizího a přec milého ohně, ji poněkud zarazila.

"Učinila jsem tak proto, že právě dnes zdála se mi volba její příhodná, a — počítám mým nejlépe snad odpovídající —" po krátké pomlčce odušila dívka, se sotva znatelným záchvěvem ve hlase. Pohled její pod žhavými jeho zraky zůstal však pevným.

"A netušila jste, Gladys, že tím ještě více snad rozdmýcháte city, které nitrem mým po delší dobu vinou vaší již zmítají?" tázal se jinoch s rostoucím zápallem.

"Ne, promiňte, netušila jsem, že bych se těchto nevinnou písní onou nějak nemile dotýkala —"

"Nemile? Ach, nikoliv," přerušoval ji chvatně Ardmore, mimoděk bliže k ní přistupuje, "nemile nikoliv! Ale nevědomě způsobila jste, že vám tyto musím konečně vyjevití — srdce své otevřítí — přiznati se vám, Gladys — že vás miluji — vroucně, neskonale miluji!"

Mladý muž za vřelých slov těchto uchopil se obou rukou dívčinych. Křečovitě, a přec tak slastné jich tisknutí jen výmluvněji jí prozrazovalo, co se v duši Ardmoreově právě děje. Růžový nach rozlil se sličnou její tváří. Byla překvapena, zmatena radostným tím dojmem náhlého toho vyznání. Pak se rozhlédla k němu láskyplným, čarovným svým zrakem, a šťastné její rty jen zašeptaly:

"Jest toto skutečně pravda, Archie? — Myslíla jsem, že jenom já —"

"Mluvte — mluvte, zbožňovaná Gladys, vy lásku moji opětujete? — Vy mne též milujete?" naléhal na ni Ardmore.

"Již dávno tomu, milý Archie — co v srdci mém toužila jsem po šťastném tomto okamžiku. To snad postačí!" odvětila dívka, opětně tonouc v rozkošných rozpucích.

"Úplně!" — vydechl blažený jinoch, a zteplou postavu její v náruč nehopiv všele ji k sobě tisknul.

Ona se nebránila — nemohla, a snad ani nechtěla, jenom rozžhavenou svou tvář přála si na prsou jeho ukryti. On však se k ní sehnul a jejich rty splynuly v prvním, slastném políbení. Dlouho jí takto držel a líbal, líbal — —

Byli blaženi.

Konečně však ticho útulného pokoje opětně přerušeno bylo hlasem šťastného milence:

“Netušil jsem, drahá Gladys, že již dnes blahou tuto pravdu jeden druhému svěříme. Jest to zajisté nevhodná doba ku přiznání mé vřelé lásky

k tobě. Vždyť již zítra nutno mně odsud odejiti a nemohu věděti, zdali se kdy opět navrátím!”

Dívka sesmutněla.

“A přec jsem nevýslovně šťastna, že se tak stalo. Zanecháváš mi du. návratu svého alespoň blahou upomínku na milou tvoji lásku, s níž co drahým klenotem se zatím budu těšiti,” odpověděla Gladys po chvíli, těsněji se k němu tulíc.

Vážná tvář Ardmore-ova se vyjasnila.

“Tak jest to dobře, miláčku,” pravil. “Nežli se otec tvůj navrátí, rád bych ti ještě sdělil, že vzdor hluboké a nepomíjející mé lásce k tobě, drahá Gladys, nerad bych, abys ku mně byla nějak vázána. Přál bych si, abys do šťastné té chvíle, kdy popřáno mi bude sladkou tvou bytostí na prsa opětně přivinouti, cítila se úplně volnou, nezadána. A proto láska naše prozatím též zachována býti musí v tajnosti. Válka s sebou přináší různé možnosti, a já v ohledu tomto nesmím k tobě býti příliš sobeckým.”

Gladys hned neodpovídala. Posléze však pozvedla upřímné oči k jeho řkouc:

“Blahý náš poměr může na čas jen pro nás samé býti zachován, přeješ-li si toho. Ale vroucí lásku svoji jsem ochotna ještě těsněji k tobě, drahý Archibalde, okamžitým zasnoubením připoutati. Ujištění první a jediné mé lásky bude tě takto na cestách tvých alespoň provázeti. — Rej, chrabrý můj rytíři, že skromnou nabídku věčně a milující své vlastenky přijímáš?” Zadonila dívka hlasem a pohledem, jemuž Ardmore odolati nemohl.

“Zda přijímám? Oh — Gladys, nebyl bych rytířem, kdybych tu čest, být by jen prozatím, odřekl!” opáčil mladý muž radostně, něžnou oddaností milované děvy hluboce dojat.

A než se doktor Heyden v kruh jejich opětně navrátil, byli šťastni ti milenci na tajném svém zasnoubení úplně již srozuměni. Vážný a významný ten slib budoucí vzájemné věrnosti posvětili jen vřelými polibky.

III.

Mezi dnem odjezdu hloučku mladých dobrovolníků C—ských a prvními zprávami o válečných činech “pátého” armádního sboru, k němuž tyto vesměs se svými pluky byli přiděleni, přihodila se zatím památná, historická událost, kteráž válečně rozohněnou mysl všech vrstev národa amerického ještě více k započatému boji se Španělskem pobádala. Na počátku května kabelogram z Filipínů zvěstoval, že chrabrý námořní náš velitel Dewey s válečným loďstvem svým dobyl v zálivu manilském nad tamní eskádrou španělskou úplného a skvělého vítězství. Netušená radostná zpráva tato bleskurychle pak telegraficky rozeslána po všech končinách Soustátí a vítězstvím tímto takřka opojený národ bouřlivě jásal — — —

Po válečném úspěchu tomto zraky veškerého obyvatelstva Soustátí přirozeně obrátily se v napnutém očekávání na pátý armádní sbor pod vrchním velením gen. Shaftera, jenž se v několika týdnech na to s vojskem svým, na Floridě dříve tábořícím, na Kubu v průvodu loďstva válečného i dopravního odebral. Zde pozemní vojsko toto, pospolu se zdatnou pomocí válečných loďstev velitelů Sampsona a Schleye, mělo Španělsku zadati druhou ohromující ránu. — A na další válečné zprávy odtud dlouho čekáno býti nemuselo.

Pátý armádní sbor po brzkém přistání u Daiquiri na Kubě, záhy nalezal se na památném svém pochodu k silně a výhodně opevněné baště španělské — k městu Santiagu a hned u La Quasima tekla první krev, španělská i americká. Byly se tu v tuhé pútece ostře střetly přední oddíly obou nepřátelských vojsk. — Byly to však pouhé předzvěsti válečných mračen nad Santiagem právě se stahujících.

Válka se všemi hrůzami měla se teprve v několika dnech rozpoutati. S rozedněním prvního dne v červenci obě protivné armády octnuly se naproti sobě v rozhodném již boji a hlavní útok vojska amerického na opevnění santiažské po celé čáře urputně zahájen — — —

Boj znenáhla se rozzuřil. Ohlušující řev polních děl a pekelný praskot tisíců drobných ručnic rozléhal se kol kolem obléhaného města. Mezi hlomoznou rozrušující tu vřavu bitevní misil se teď napořád hluk a třeskot střelných ran, výřivý zvuk polnic, hlasité povely důstojníků a bědný ston klesajících raněných — — —

Krvavý zápas dvou armád o nadvládu nad Santiagem dosahoval vrchole Američané bojovali tu echrabře a nadšeně. Španělové pak neméně statečně a se zoufalostí vojska obhajujícího poslední svoji posici. Těmto skutečně nezbyval než boj do krajnosti, anebo neslavné vzdání se zbraním americkým. Jedna ani druhá bojující strana nemínila před druhou tak záhy ustoupiti, a krutá, divá řež u Santiaga protahovala se v děsně dlouhé dny a noci — — —

U dobře opevněného, strmého návrší "San Juan" zvaného, bylo nejhůře. Na svahu jeho bojováno nejurputněji a krev dvou národů prolévána tam nejhojněji — — —

Pluk, v němž mladý náš přítel Ardmore se nalézal, hrdinně bojoval na pravém boku proslulých "drsných jezdců" Rooseveltových. V rozčilujícímu ryku bitevním ztrácel se jednotlivec jako nepatrné zrno písku na břehu mořském. Jeden voják nemohl si druhého za prudkého toho boje všimati, každý sám sebou a blízkým nepřítelem valně jsa zaměstnán.

Vojín Ardmore viděn byl statečně konati svoji povinnost při počátku bitvy i pak, když pluk jeho v hustém dešti nepřátelských kulí posléze hnati vzhůru útokem. Mezi těmi, kteří co vítězové na dobytém španělském opevnění konečně hrdě stanuli, se však jinoch ten nenalézal. A nescházel sám jediný, postrádána byla jich celá řada — — —

Šťastnější druhové jejich pochopili. Nepřítomní zajisté stali se oběťmi války za osvobození zubožené, krvácející — avšak krásné "Perly Antill".

Po zdařilém, vysilujícím útoku na zákopy a násypy u "San Juan" popráno polovině mužstva tohoto se účastnivšího na krátko nutného oddechu, zatím co druhá vítězný boj s ustupujícími Španěly vedla dále. Po odpočinku mělo si mužstvo úlohy své opět vyměnit.

V okamžicích takových, kdy smrt se životem tak blízko a často se stýká, nelze však každému klidně odpočívati. Tak cítili se i mnozí z amerických vojáků.

Na místo oddechu někteří ihned sestupovali dolů po dosti strmém svahu pověstného toho návrší, k jehož úpatí přes nevelké rovné údolí od nedalekého lesa nepravidelně vinula se vojskem naším právem nazvaná "krvavá cesta". Neboť celá tato prostora—návrší, dolina i les—obzvláště poblíže zmíněné cesty, zhusta byla pokryta našimi padlými a raněnými. — Tudy se zamklí ti vojákové, na místo odpočinku spěšně brali, aby mezi sty po různu tu ležícími nehybnými postavami v amerických stejnokrojích našli onu milého jim přítele aneb přítulného jindy druha — — —

Obyčejně po nedlouhém hledání jej našli. Někdy ten, po němž pátráno, byl již k smrti ztuhlý, jiný právě umíral a některý zase v trávě nalezen raněn, pohybu neschopen. A těm dle možnosti k zachování jich životů pomáháno.

Po Ardmore-ovi bylo podobně pátráno. Dva jeho druhové, Lesley a Mansfield, spoluvojinové to ze známého kroužku dobrovolníků C—ských, k těmž pluku a praporu přidělených, bedlivě prohlíželi bojiště a hledání jejich nebylo bezvýsledné. Nalezli Ardmore-a ležícího na úpatí návrší blíže skupiny tropických keřů, nedaleko od místa, kde nejvíce amerických padlých a raněných se nalezalo.

Přátelé se nad ním sklonili. Výrazná, nšlechtilá jeho tvář pokryta byla průhlednou skoro bledostí, ale jinak ještě oživená. Oči částečně měl pootvřeny a dýchal krátce a těžce. Na první pohled bylo možno seznati, že velmi trpí. Z pravé hrudi volným praménkem unikala mu z nepatrného otvoru kul-
kou způsobného, krev. Krví potřísněná jeho ruka teď skoro bezvládně vedle
těla spočívající, nasvědčovala, že statečný ten jinech v prvních chvílích krev
sám snažil se zastaviti, ztrátou krve posléze však tak seslábnul, že ruka se

mu s rány dolů sesmekla a krev zase ponechán volný průchod. Bylo zřejmo, že jedině rychlá pomoc může život raněného zachrániti.

Arduore při zvuku blízkých mu hlasů z polovičního svého bezvědomí náhle procitnul. Rozevřel oči a uzřev nad sebou tváře známých mu druhů, bolně se pousmál. Vzhled jeho při seznání tom významně oživnul. Ústa se polybovaly — chtěl promluvit. Hlas jeho byl však slabý, nesrozumitelný. Teprve po novém, energickém vzpružení ochabujících sil byl s to poněkud hlasitěji, v krátkých přestávkách zašeptati:

„Jsem rád, že jste přišli. Myslím — že zranění mé — jest nebezpečné. Ztra — til jsem — mnoho krve — konec můj je snad nedaleký. — Vyřídte doma — můj poslední pozdrav — otci — sestře Heleně.“

Pak se na krátko raněný Ardmore odmlčel. Když zase nabyl potřebného dechu, pokračoval, z polu hlavu k jednomu, důvěrněji mu snad známému, z přítomných dvou vojinů obrátiv:

„Milý Lesley — ještě něco. — Slečně Gladys Heydenové — laskavě sdělte — že na ni též vzpomínal jsem — ve chvílích posledních. — Jest to moje — tajná snoubenka. — Slib věrnosti že — ji s vděčnými díky — zase vracím.“

Po slovech těchto hlava úplně skorem již vysíleného jinocha klesla zpět do trávy. Zdálo se, že znovu upadá v bezvědomí.

Vojínové na sebe pohlédli. V očích Lesleyho zračila se přátelská soust-rast — na zasmušilém obličejí druhého zřítí bylo skoro tvrdou netečnost. Jinak dosti příjemná a před chvílkou ještě družnou účast jevící tvář Mansfieldova se při nenadálé zmínce Ardmore-ově o slečně Heydenové náhle zamračila. Z překvapeného hledu jeho vyšlehnul jakýsi podivný, cizí lesk, skoro nenávisť se podobající. Ve zbouřené mysli jeho byla zatím utkvěla jediná jen palčivá slova Ardmore-ova: „Gladys Heydenova — jest moje snoubenka.“ A on — Mansfield — dívku tutěz tajně miloval — — Oh — ironie osudu!

„Něco musí se zde rychle státi, Mansfiede,“ přerušoval běh trpkých jeho myšlének pohnutý Lesley chvatně, „Ardmore by to takto dlouho nevydržel.“

„Tak se to podobá; co ale můžeme pro něho bez lékařské pomoci učiniti?“ opáčil tento zdánlivě ochotně.

„Předně nutno nám ránu jeho nějak obvázati, aby tak příliš nekrvácela: dále pak uvidíme,“ odpověděl svépomocný Lesley. A spěšně počal i náhled svůj za přispění Mansfieldova vykonávati. Malý balíček, chovající vše potřebné k prvnímu povrežnímu obvazu na bojišti měl každý vojin okkupační armády na Kubě na pasu svém připevněn. Lesley rozříznul obal svého obvazku a vyňav z tohoto napřed protihnisný obkladek, tento na ránu vojínovu opatrně přiložil; pak s ostatním jeho obsahem tuto co nejlépe mu bylo možno pečlivě obvázal. — Slabý dech a tlukot srdce Ardmore-ova ošetřovatelům jeho skýtal alespoň nějakou naději na možné jeho zachránění. — Když s úkolem tímto byli hotovi, vojinové rozhlédli se po bojišti. Nedaleko od nich právě příjížděla jedna z vojenských ambulancí, jejíž mužstvo sbíralo raněné a přátelé Ardmore-ovi je upozornili na vážně raněného jejich druha. Ardmore za pomoci jejich byl neprodleně do ambulance umístěn, a tato za smutným svým povoláním ubírala se bojištěm dále a odtud pak s nákladem raněných do trochu vzdálenější polní vojenské nemocnice.

IV.

Asi v tu dobu, kdy hvězdnatý prapor americký vítězně zavlál nad dobytým městem Santiagem, u východního břehu Soustátí přistála nemocniční loď „Relief“ s nebezpečně na Kubě raněnými a onemocněnými vojíny. Vojenské nemocnice na jižním a východním našem pobřeží záhy byly těmito přeplněny, a nezbývalo než ostatní umístnit v pohostinných nemocničních ústavech občanských, do nichž ranění vojinové správou jejich ochotně byli přijímáni. To platilo hlavně o městech New Yorku a Brooklynu, jichž vděčné obyvatelstvo takto vracející se národní hrdiny vítalo s otevřenou náručí.

Do jedné z těchto nemocnic brooklynských s více jinými dán též raněný náš Ardmore. Ukázalo se, že zranění jeho mimo větší ztráty krve, nebylo

zrovna nebezpečné, ačkoliv dosti bolestné; neb kulka španělské mauserovky projela mu šikmo částí pravé hrudi a svaly téhož rámě pod paží, jediná jen kost hrudní touto byvši zasažena. Lékaři po opětém důkladném zde vyčistění a prohlédnutí rány jej ujistili, že v několika týdnech opětně bude tak dobře zdrav jako kdykoliv jindy.

O vážném úrazu jeho za rozhodné bitvy u Santiaga poprvé dozvěděli se otec a sestra jeho z denních časopisů, jichž válečné zprávy obzvláště teď velmi horlivě sledovali. Byli oba pochopitelně nemálo nehodou jeho na bojišti polekáni a jmenovitě něžná vždy přítulná k němu sestra Helena se nad tímto jeho domněle nebezpečným stavem rmoutila.

Tajná snoubenka jeho, slečna Gladys Heydenova, taktéž zprávou touto byla téměř zdrcena. Na venek nemohla než jeviti srdečnou, přátelskou účast s ohledem na neštěstí které Ardmora na válečném poli potkalo; ale v soukromí nepokoušela se potlačiti vřelé slzy, jež při pomyšlení na snoubence jejího se jí draly do očí.

Obě tyto dívky, Gladys i Helena, povždy jsouce si přítulnými družkami, stýkaly se teď v osamělosti své jen tím častěji a vzájemný hovor jejich začasté otáčel se kol oběma tak milé osoby Archibaldovy a jeho osudu eo raněného vojína. Obě toužebně očekávaly první vlastní jeho zprávu o sobě, ovšem každá ve svém smyslu, v nevinosti své netušíce, že mladý muž následkem svého poranění ani písma po jistý čas sehopen nebude.

Mysl ubohé Heleny mimo vážných svých obav o osud bratrův nemálo zaměstnána byla teď i starostmi o duševní klid otcův. Bylať na něm od jisté doby pozorovala jakousi sklíčenost, měněnou časem nespavostí, nechutí k jídlu i dosti patrnou nepokojností, což jí nadmíru znepokojovalo. Bála se, aby otec posléze sám neochuravěl. Z počátku domnívala se, že snad nepřítomnost Archibaldova jest příčinou u něho nebývalé těžkomyslnosti, ale když se ho na to šetrným způsobem dotazovala, ujistil ji starý pán dobrosrdečně, že i obchodní starosti valně mu teď leží na mysli. Bylo zřejmo, že mysl jeho již před osudnou zprávou o zranění synově něco tísnilo, a po této přirozeně záhadný jeho stav nezlepšen.

Tak Heleně mýjely dny trapné nejistoty, střídavě o otce a zase bratra, ode dne bitvy u Santiaga až do okamžiku, kdy konečně dodán byl jim první stručný list Archibaldův. Byl ovšem psán ochotnou cizí rukou a sděloval jim krátce ale jasně, kde a v jakých poměrech se teď nalézá. V listu ujistil je o uspokojivém stavu svého poranění, a že v krátké době snad sám bude moci další zprávy o sobě napsati. Končil se srdečnou vzpomínkou na otce, sestru i ctěnou rodinu páně Heydenovu a v blahé naději, že je všechny zdrav a vesel v brzku zase uvidí.

Dopis tento přirozeně obsahem svým potěšil otce i sestru. Dřívější obavy jejich o zdraví a život Archibaldův skoro úplně teď byly rozptýleny. — Dobrá Helena ovšem že milou zprávu tu sdělila též přítelkyni Gladys, vědouc předem, že i jí nemálo bude zajímati. Této se též ulehčilo. — Ach, jak volně teď opět dýchala, jak nevýslovně šťastnou se při čtení řádků těchto cítila! On ze všeho vážnějšího nebezpečí již vyvážnul — opětně se k ní navrátí, v duchu jásala milující ta děva. — A od okamžiku toho sličná tvář Gladysina nabyla opět bývalé roztomilé živosti a veselosti.

Záhy na to obě potěšené dívky skoro současně odesílaly raněnému Ardmora-ovi listy, ve stejné snad snaze pobyt jeho ve vzdálené nemocnici těmito mu poněkud zpříjemniti. Helena v delším, sesterském dopise vyslovovala potěšení své i otcovo z jeho listu. Mimo různých zajímavých novinek

domácích dotýkala se i záhady neobvyklé časem sklíčenosti otce, dodávajíc, že pouze vážnější její obavy o stav jeho zdržují ji doma u něho, jinak mlátráda by jej v nemocnici navštívila. Konečně s přesvědčením, že brzký návrat Archibaldův zajistí mysl otcovu osvěží a oblaží.

List Gladysin byl pak vřelým výronem milujícího jejího srdce. Nehledanými, upřímnými slovy líčila blahé pocity a radostný dojem svůj nad tím, že i vzdor zranění svému zůstal pro ni zachován. Bude osudu za vzácné toto štěstí vždy vděčnou a hoří jen touhou, aby miláčka svého již zase spatřila. Tím, co utrpěl úrazem na bojišti, jen více získal na obdivu a lásce její, a podobu. A tak veskrze celým tím blahým listem tlumočeny jen něžné, láskyplné myšlenky milující a milované děvy.

Nemocný Ardmore byl obsahem těchto listů z domova vzájemně potěšen, osvěžen a ve své lásce k spanilomyslným jejích pisatelkám tím více povzbuzen. Jak v mysli své žehnal osudu, že právě jemu dopřál neocenitelného toho daru něžné přichylné milující sestry — jak hluboce oddané mu milenky! — Jen při uvažování o podivuhodném stavu otcově se hlouběji zamyslí.

Pádem Santiaga ostrov Kuba konečně od jha španělského osvobozen — a malý zubožený národ kubánský poprvé po dlouhých staletích zase dýchal eo lid volný, otrockých pout zbavený! Úspěšný tento závěrek dlouholetého, hrůzoplného boje mezi panovačným Španělskem a ujařmenými Kubánci dočten zbraněmi, krví a životy americkými.

Svobodná Kuba v útržkách svých zajásala a po naší republice opětně zaburácela bouřlivá, neutuchající vlna národního nadšení, nad novým velkým tím zdarem válečným, pomocí loďstva i armády. Zpupný druhdy nepřítel vlasteneckých Kubánců pokoren, uražené hrdosti americké zadost učiněno a zkáza válečné naší loďi "Maine" jak náleží pomstěna! Nezbyvalo než naše padlé vojiny pohřbiti, raněné opět vyhojiti a ostatní bez úrazu se s Kuby navrátili slavně doma uvítati! A to se na všech stranách, kamkoliv některá část bojovného mužstva páteho armádního sboru po návratu svém z Kuby zavítala, nadšeně dělo. Na počest vracejících se vítězů pořádány veřejné bankety i soukromé hostiny, o neohrožených jejích činech na bojišti pronášeny vzletné řeči a tisk náš oplýval o nich chvalozpěvy. Tak vděčný národ uctíval své hrdiny!

I obyvatelstvo města C— chystalo se vojiny své důstojně v domově jejích opět uvítati. Sotva že od statných junáků těch obdržena byla zpráva, že eo nevidět opět v domov zavítají, buďto na krátkou dovolenou anebo k vůli zotavení po nemoci a válečných útrapách, sestaven na rychlo výbor, jenž měl vše potřebné k uctění jich obstarati. Tentokráte oslava jejích měla býti jaksi veřejná, a k této zamýšleno sezvati jak vrátivši se dobrovolníky, tak i rodiny, příbuzné a důvěrné přátele jejích. Výborem tímto usnešeno, že na počest jejích dávana bude bohatá hostina, za níž proneseny byly by příhodné proslovy, velebicí zasluby vojínů o vlast, s vděčnými vzpomínkami na padlé a raněné; po těchto následovati měl skvělý ples. Finančního výtěžku z oslavy této použito mělo býti ku pořizení pomníku na rov jediného vojína, jenž z kroužku dobrovolníků C—ských na bojišti byl usmrcen. Mimo toho čestné rány u Santiaga utřil ještě jiní dva oblíbení mladci, z nichž jedním byl Ardmore.

Pochopitelno tedy, že rodina páně Ardmore-ova byla jednou z prvních, jež pozvánkou k slavnostnímu večírku tomuto počtěna. Aniž pak v ohledu tomto přehlédnuta ona doktora Heydena; na tuto pamatováno tím spíše, jež-

to mimo okolnosti, že starý pán tento sám byl zasloužilým vysloužilcem republiky, touto dobou právě u ní dlel návštěvou i jiný voják, jenž španělsko-americké války na Kubě taktéž se účastnil. Vojněm tím byl Edward R. Ashley, poručík jediného dobrovolného pluku new-yorského, jenž s prvním vojem armády Shafterovy na Kubu byl vypraven. Mladý Ashley část své dovolené pro změnu trávil zde u strýce Heydena a sestřenky své Gladys, jichž po drahnou dobu již neviděl. Pluk jeho záhy měl snad býti ze svazku armádního po skončení války propuštěn, a on ku návštěvě této použil vhodné mu teď příležitosti, nežli by se k dřívějšímu úřednickému svému povolání opět vrátil.

Mladý, inteligentní tento důstojník přirozeně byl za pobytu svého u Heydenových s rodinou páně Ardmore-ovou v brzkou seznámen. Shodou těchto okolností pak stalo se, že příjemný tento jinoch sestřenku svou Gladys i slečnu Ardmore-ovou k zmíněné oslavě dobrovolníků doprovázel, jsa milým společníkem oběma těmto dívkám i při jiných příležitostech.

V.

Za týden po zdařilém tomto vojenském večírku postihla však Helenu krutá a nanejdříve bolestná rána. Otce jejího byla náhle ranila mrtvice — Stalo se tak při odpoledním sezení obchodních podílníků závodu, jehož pan Ardmore byl nejstarším členem a zakladatelem. Byla to celoroční účtovní schůzka ředitelstva i podílníků společnosti a nepokročeno u přehlížení knih příliš daleko, když s překvapením seznáno, že společnost má ohromný schodek a následkem toho snad hrozí podniku neodvratný úpadek. Aby tento byl odvrácen, musel společně jejich pokladně nahrazen býti velký obnos scházějících peněz. Ukázalo se, že zdrcující tuto pohromu zavínil sám pan Ardmore, jenž jako předseda jeho pověřen byl plným právem k uzavírání obchodních smluv s jinými firmami. Bylť před několika měsíci poskytnul jisté společnosti velký úvěr bez obvyklých záruk, kteráž však nejen že nebyla s to s domem páně Ardmore-ovým v čas se vyrovnati, ale sama zdála se být na pokraji beznadějného úpadku. Pětí ostatních společníků firmy Ardmore & Spol. při neočekávaném objevu tom zmocnilo se zděšení — a nad hrozící zkázou svou přirozeně i na neopatrnost předsedovu počali naříkati. Jeden z nich obzvláště, pan Garland, v rozehvění svém nepředloženě činil panu Ardmoreovi trpké výčitky a tento, tak už rozrušen, rozčilil se ještě více. A ku dovršení rmutné té scény starý pán za obhajoby své náhle klesnul zpět na židli, postižen prudkým záchvatem mrtvice, a v několika okamžicích vydechnul naposledy.

Zapomenuvše v uleknutí tom vlastní své pohromy, společníci hned povolali nejbližšího lékaře, ale veškerá snaha jeho byla již marná. Na to ubohé Heleně co možná nejšetrněji o tom sděleno. Zůstala ranou tou z prvu jako ohromena, ale když posléze z první své zdrcenosti se vzpamatovala a jasněji chápati mohla celý dosah právě jí potkavšího neštěstí, propukla v srdcelomný vzlykot, jenž až po úplném skoro jejím vysílení jí trochu úlevy duševní přinesl. Náhlé čivní rozrušení čivů dívky však způsobilo, že se dívka povážlivě roznemohla. Laskaví přátelé jí v nemocnici pečlivě ošetřovali. Slečna Gladys Heydenova stala se jí v kruté její potřebě nejen přítelkyní ještě oddanější, alebrž i stálou obětavou ošetřovatelkou. Bližší příbuzní rodiny jejich povolání byli telegraficky — jen Archibald kruté té zprávy prozatím ušetřen. Tito se s Helenou totiž usnesli na tom, že s ohledem na vlastní jeho nebezpečný stav a úplnou nemožnost mu nemocnici ještě opustiti, šetrněji zpraví jej o rodinném neštěstí později. A tak se přípravy a pohřeb páně Ardmore-ův

tiše odbyl beze všeho vědomí synova, a uplynulo více dní než zármutkem skličena a částečně ještě churavá Helena nabyla s dostatek odvahy, aby mu vše jemným svým způsobem písemně sdělila. Podrobně Archaldovi vypsalala, co se doma přihodilo, vylíčila soucitnou účast i včasnou pomoc důvěrných přátel jejich rodiny v nejtemnějších chvílích jejího života, a konečně dotkla se i netušené příčiny nenadálé smrti otce. Uváděla, že místní časopisy ve zprávách svých vyslovovaly se ve smyslu, jakoby zesnulý otec jejich nepřímo byl úpadek a patrnou zkázu své firmy zavinil, a tíha přesvědčení toho pak že měla bolný jeho skon za následek. To samé smýšlení zdá se pak převládati i v obyvatelstvu jejich města, a že ona, Helena, následkem změněných jejich teď poměrů společenských, svolila na důtklivou žádost tety jejich, paní Traversové, sdíletí s ní nadále domácnost její v městě D—. Dále pak sdělovala mu i to, že milý otec jejich před smrtí svou v později objeveném vlastnoručním přípise zavázal se podílníkům závodu ztrátu jejich alespoň z polovice nahraditi vším osobním svým majetkem, tak že škoda společnosti nebude celkem tak ohromná. Obratem těchto okolností že však oni oba zůstávají teď jen na sebe odkázáni a tudíž skorem chudí, což však jí samé v ničem nevadí. Ona se mileráda ve prospěch zachránění dobrého jména otceva všeho jmění a společenských výhod z něho plynoucích vzdá a jest pevně přesvědčena, že i Archibald v těžké zkoušce své pocílovati bude podobně. Dojemný, šlechtný svůj list končila pak Helena v důvěře, že se přílišnému zármutku nad žalostným tím rodinným neštěstím snad nepoddá. Musí konečně uvážit, že osud jejich, mimo nezapomenutelné ztráty otceva, není celkem horší než-li tisíce jiných mladých lidí — a jemu že mimo slušného jeho vzdělání zbývá ještě řada dobrých, upřímných přátel a věrná sestra, kteráž jej nikdy nepřestane vřele milovati — — —

Kolem jedenácté hodiny každého dne rozdávána pacientům brooklynské nemocnice právě došla ranní pošta. Dnes mezi jinými listy byl i jeden pro raněného Ardmora. Dychtivě sáhl po něm a jeho obličej ozářil milý úsměv, poznáváje rukopis sestry Heleny. Ihned jej rozevřel a do obsahu jeho toužebně se zablouhal. Nečetl však dlouho a unylou jeho tvář pokryla nápadná bleďost. Se zatajeným dechem sledoval netušený, žalostný jeho obsah dále, až ruka, v níž osudný ten list třímal, zřejmě zachvívala se pod rozrušujícím účinkem toho, co právě byl četl. Když posléze byl skončil, ruka jeho bezohledně setřela několik krůpějí studeného potu, na čele zatím mu vyrazivších a ehvatně jal se list pročitati znovu, jakoby vlastním svým očím dosud nedůvěřoval. Pak s hlubokým, bolestným vzdechem list konečně odložil a po dlouhou dobu ztrnule zíral před sebe. — — —

Myslí jeho opět a opět probíhaly právě zažitě zdrcující ty dojmy, splétající se v omamujícím chaosu s tisíci jiných sobě odporujících myšlének, z nichž přetěžko chápati bylo nebohému vojínovi krutou, neuvěřitelnou skutečnost, k níž smutný list sestřin jej náhle byl probudil. Jest to možno? Může skutečně být pravdou — zmateně vířilo mu hlavou — že by jedním dnem byl ztratil nejen milovaného svého otce, ale s ním i jmění, společenské postavení, ba i rodinné své jméno, na něž právem pro jeho neúhonnost vždy býval hrd? Ano, bylo. I on mimo šťastného, spokojeného a dosud skoro bezstarostného svého života okusiti měl něco z jeho stezku a rmutu, jeho útrap a bojů i rozmarných jeho údělů. A Ardmora dnes snad poprvé byl v život trochu hlouběji nahlédl.

Následujícího dne došel Ardmore-a list jiný — od slečny Heydenovy. Bylo patrné, že tato ze známých nám smutných příčin nepřála si předstihnouti onen Heleny — proto raději s odesláním svého den sečkala. Z pola skorem obsah jeho již tužil nežli krátký list otevřel a četl:

Drahý Archibalde!

Nenalézám ani slov, jimiž bych úplně vyjádřila bolestné pohnutí své nad ztrátou ctěného a milovaného tvého otce, jež tak náhle tebe i ubohou sestru tvou, Helenu potkala. Jsem příliš dojmuta, abych mohla říci něco více, než prostě uvésti zde ještě upřímné svoje ujištění, že přátelé tvoji přirozený bol tvůj hluboce cítí, a mezi nimi nejvíce snad

milující tvoje

Gladys.

Kratičký soustrastný to list — ale jak blahodárně její zlatá, upřímným soucitem zrovna dýšící slova na žalem sevřenou jeho duši účinkovala! — Svět přece jen musí býti krásným a ušlechtilým, dokud žijí na něm lidé, již takto hluboce a srdečně veškeré pocity radosti i trudu se svým bližním vzájemně sdílejí, dralo se vděčnému Ardmore-ovi na mysl po přečtení stručného, ale tak přátelsky utěšivého listu snoubenčina. A aniž by si toho sám byl vědom, mimoděk z láskyplných slov jejich počínal čerpatí nové síly a povzbuzení pro další své kroky a činy životní.

Částečné jeho uklidnění nemělo však dlouhého trvání. Krutá zloba lidská, mnohdy podnětem svým nepochopitelná a v následcích tak nemilosrdná a záhubná, stihla ku všemu ještě k hlubokému utrpení odsouzeného toho vojína. Druhá, a téměř zdrcující tato bolestná rána zasazena mu též dopisem — listivým listem anonymním — obdržným as o týden později, a jenž zněl doslovně:

Drahý pane Ardmore!

Osměluji se vás touto cestou uvědomiti, že bývalé naděje vaše s ohledem na lásku a možný sňatek se slečnou Gladys Heydenovou, se dle zdání nikdy nevyplní. Sděluji vám toto z pouhé a nezištné osobní sympathie. Slečna Heydenova, po úpadku a smrti Vašeho otce, odvrací se od Vás, jakoby to učinilo tisíce jiných, jí podobných dívek z té "lepší společnosti", jichž city mění se se změnou nahodilého postavení. Za jednoho raněného vojína má náhradu ve více jiných s Kuby nedávno na dovolenou se vrátivších, k jichž oslavě město naše uspořádalo krásný večírek, a jehož dáma ta byla též účastna. Jeden z těchto obdivovaných válečných hrdinů, pan Ashley, měl pak tu čest býti jí vítaným průvodčím nejen za příležitosti této, alebrž i ku divadelnímu představení následujícího večera. Mladý a hezký důstojník ten meškal zde právě návštěvou z New Yorku, a na přimluvu vlivuplných osobností byl též se slečnou Heydenovou k slavnosti pozván. Z tohoto laskavě utvořte si vlastní úsudek.

Jeden z Vašich přátel.

List vypadnul mu z chvějících se rukou. Zblednul skoro smrtelně, a kolem nevýslovnou bolestí sevřených, bezbarvých jeho rtů rozhostil se zvláštní jakýs tvrdý a studený výraz. Bylo zřejmo, že zamyšlené dílo anonymního toho listu mělo žádoucí účinek.

Ardmore, spíše ztrnulé soše nežli živoucí bytosti se podobající, vzpamatoval se však po několika okamžicích opětně na krátko z úplného svého omráčení. Rychlým pohybem znovu shýbnul se pro dopis a plamenným zrakem vpíjel do sebe ohromující jeho obsah podruhé. Četl teď zvolna, pozorně a s klidností téměř ledovou, zatím co krutá, jedovatá ta slova vpalovala se mu do duše. — — —

S posledním přečteným slovem prsty jeho mimoděk křečovitě zarývaly se v zhoubný ten kousek papíru, a zmačknuv jej, prudce jej od sebe odhodil, jakoby zbavoval se předmětu naplňujícího jej hnusem a ošklivostí. A pak — pak s divě sálajícíma očima a tichým, duši rozrývajícím zaúpěním, bezvládně klesnul zpět na lůžko své, aby nové těžké a skoro neuvěřitelné toto jeho utrpení milosrdnou horečkou zahaleno bylo alespoň v mlhy kýženého zapomenutí. — — — — —

Neočekávanému záchvatu horečky Ardmore-ově se lékaři jeho nemálo podivili, neb uspokojivý tělesný stav jeho před tím nevykazoval nijakých takových vážných příznaků. Neměli však v přeplněné nemocnici na luštění nahodilých záhad fysických právě pokdy, a proto pouze snažili se, aby tuto co možno nejvíce mírnilí a konečně i úplně ji od něho odvrátili. Nebezpečí jeho bylo však s ohledem na nezahojené ještě zranění při nejmenším nadmíru povážlivé. Po delší dobu nešťastný jinoch tonul takřka mezi životem a smrtí; ale věda lékařská pospolu se vzorným jeho ošetřením, posléze přece jen zvítězila. Zvolna a pomalu počal se stav Ardmore-ův zase lepšíti, s novou vyhlídkou na úplné a brzké uzdravení. Lékaři a ošetřovatelky zřejmě byli příznivým tímto obratem potěšeni, on sám však k novému, slibnému životu svému jevil se úplně lhostejným.

Bylat se s ním zatím udála nápadná změna. Již nebyl tím s nadějí a důvěrou v život nahlížejším mláčkem, nýbrž člověkem, jemuž svět náhle odňal vše, co bývalo mu kdys milé a drahé, a jej k tomuto přirozeným právem poutalo — člověkem skeptikem, jenž stal se otupělým jak vůči všemu lidstvu a jeho konání, tak k vlastnímu svému osudu.

Nám známy jsou příčiny, jež z jindy příjemného a společenského toho jinocha rázem učinily člověka málomluvného, časem až zasmušilého. Byl Ardmore svoji číši hořkosti vypil skorem až na dno — — — V nitru svém až příliš dobře cítil, jak kruté si s ním osud právě zahrál! — Jiní, jemu podobní mladí vojínové, po vítězném svém návratu s bojiště vesele opět navraceli se v domov a kruhy svých milých, všeobecně jsouce po přestálých útrapách válečných vítáni a oslavováni, a on? On jediný snad, zatím co ještě byl s poraněním svým poután ku vzdálené nemocnici, ztratil již mimo otce a domova i nade vše drahou mu milenku — zůstaven opuštěn a úplně lhostejno mu bude, v který směr se obrátí.

Jakého trpkého zklamání bylo mu již zažití, avšak nikdy ani slovem toho nevyjevil. Tajemství své v nitru těsně uzavřel, a nikdo tudíž netušil bolných těch příčin, jež Ardmore-a v ranném již věku zdánlivě odsoudily k životu beze všech vyšších snah, ideálních snů a tužeb tak mnohdy korunovaných blahou dívčí láskou. — Byl u sebe přesvědčen, že pro něho zbývá teď jen život temný, neutěšený — a bezpochyby též i neužitečný. Teď choval u sebe jediné jen přání — aby totiž z nemocnice co nejdříve byl propuštěn, a libovolně v šumném ruchu otrlého světa na dobro mohl zmizeti. Toužil býti někde daleko, v některém odlehklém koutě zeměkoule, kdež sám sobě a teskným svým vzpomínkám by byl ponechán.

V ohledu tomto alespoň byl Ardmore-ovi osud přízniv, neb poranění jeho se tou dobou rychle lepšilo, a nezdálo se, že by na úplné své uzdravení příliš dlouho ještě musil čekati. Též pak nemálo byl povděčen i okolnosti, že rána jeho nezanechá po sobě nijakých škodlivých následků, jak již teď bylo mu lze s útechou pozorovati. Buď tedy celkem zase zdrav a později zajisté i schopn jakémukoliv povolání se věnovati. Jakmile pak mohl raněným rámem k účeli

tomu ovládati, napsal sestře Heleně i tetě své první své listy ode dne zranění jeho u Santiaga. Měly to zároveň na dlouhou, neurčitou dobu aneb snad i pro vždy, býti poslední. — Paní Traversové věnoval srdečnou jen vzpomínku, s dodáním vřelých svých díků za laskavé a přátelské se ujmutí milé mu sestry, kteráž zajisté že v pohostinném domě vliďné tety nebude se nikdy cítiti úplně opuštěnou. Helenu mezi jiným snažil se však navzájem potěšiti a povzbuditi. Úmysl její s přichylnou jejich příbuznou v budoucnosti společně žiti, upřímně schvaloval. Též ujišťoval ji, že všemožně snažiti se bude poctivým nějakým způsobem nabýti potřebnou částku peněz ku ospravedlnění dobrého jména otceva — ač podaří-li se mu to kdy. Ne-li aby laskavě mu odpustila a byla přesvědčena, že v nesnadném tom úkolu — podlehl. O budoucích svých záměrech se však Ardmore sestře nezmiňoval.

Naději tuto, že započne nový život s určitým cílem před sebou, přál si poskytnouti dobré Heleně jen k vůli vlastnímu jejímu uspokojení. Sám se šlechetně té myšlence trpce jen pousmál, neb správně tušil, že vzdor nejupřímnějším snahám nebude mu asi možno úmysl ten tak brzy ve skutek uvéstí. Obzvláště teď, v ponuré ještě přítomnosti, nemohl nikterak na velké vděčné to dílo pomýšleti, dokud jeho přetížena zhoubným bolem a on sám vržen ve vír ohromného lidského davu, co den s napnutím všech sil zoufale o životní svoji existenci bojujícího.

VI.

Krásného jednoho odpoledne as měsíc po té vyzdvihovala veliká vojenská transportní loď "Sheridan" v přístavu newyorském těžké své kotvy, a záhy pak před svou obrátila k širému moři atlantickému, jehož temně zelené, čeřivé vlny jako hrdá labuť čím dále tím rychleji brázdila. — Účelem její cesty byly vzdálené Filipinské Ostrovy, a na prostorné palubě její právě shromážděn nalezal se 1—ctý pluk spolkového vojska. Vojenská kapela první hodinu po vyplutí hrála skoro nepřetržitě, aby mužstvo při odjezdu z domova jaksi obveselila. Pluk tento činně súčastnil se nedávného válečného tažení na Kubě, jak dle mnoha osmáhlých tváří veteránů bylo viděti; ale skoro polovina členů jeho byli čerství, nadějní nováčkové. První s vážným zrakem zachycovali poslední pohled na obzoru rychle se ztrácející vlasti — druhí s veselou myslí kynuli jí posledním pozdravem. Nebyliť okusili ještě války, a protož na nejistou budoucnost ani hrubě nepomýšleli.

Mezi vojíny tohoto pluku nalezal se též — Ardmore. Dlouhým, skoro truchlivým pohledem loučil se též s milou svou otcinou, ale v duši byl rád, že opětně odjíždí do dálné ciziny, kdež dobrotivý čas bolné výkřiky jeho nitra někdy snad utlumí. Aby tak mohl učiniti, opětně státi se musel vojínem, neb byla to jediná cesta, kteráž umožňovala mu úmysl ten neprodleně provésti. A pak — stal-li se jím druhdy v náhlém vlasteneckém zanícení — tentokráte odhodlal se k tomu, aby přehnouti mohl z vlasti, pro niž znovu zdatně mínil bojovat, jenže s tím rozdílem, že dříve činil tak co nadšený vlastenec, ale budoucně jen proto, aby na dálném cizokrajném bojišti buďto nalezl čestnou smrt anebo alespoň kýženého zapomenutí.

Proto též byl valně potěšen, když krátce před svým propuštěním z nemocnice náhodou dočetl se v denních listech, že s ohledem na propuknutí povstání na Filipínách, dva další pluky spolkového vojska mají co nejdříve na dálný východ býti vypraveny. Tyto odebrati měly se tam z nedalekého přístavu newyorského po rychlých dvou vojenských lodích dopravních, které náhodou nalezaly se na východním našem pobřeží, a jichž nadále užito mělo býti ku přeplavbě amerického vojska a jeho potřeb mezi přístavními městy

Manilou a San Franciskem. Vojenským cestujícím těchto dvou vládních lodí měla být poskytnuta vzácná příležitost shlédnouti dlouhou východní touto cestou k Filipínským Ostrovům mimo různých moří i více eizopásmých končin a ostrovů, se zajímavými a podivuhodnými jejich obyvateli. Snadno bylo se tudíž domyslíti, že mužstvu obou těchto vyvolených pluků byla vyhlídka na v mnohém tak pozoruhodnou plavbu nemálo vítána.

Po propuštění svém z nemocnice Ardmore nemeškal a přímo do úřadovny adjutanta jednoho ze zmíněných dvou pluků se odebral, kdež opětně žádal o přijetí do služeb armádních, byv po skončení španělsko-americké války z dřívějšího svého pluku čestně propuštěn. V tomto bylo mu po prohlédnutí jeho prvé propouštěcí vojenské listiny i uspokojivé lékařské prohlídce, dosti ochotně vyhověno. Dříve však, nežli jej svědomitý pobočník plukovníkův propustil, tázal se ještě s účastí, zdali je povědomo mu, že pluk tento co nevidět odjede na Filipíny, abyúčastnil se tamních bojů s povstalci?

"Ano, vím to, kapitáne," odvětil Ardmore, a právě proto opětně hlásím se do služby."

Důstojník se významně výroku tomu pousmál. Po té rozbaliv znovu složenou již listinu, již mladý muž hlásiti se měl k službě v jedné ze setnin, rychle připsal ještě slova: "Vojín Ardmore doporučen jest ku zvláštnímu povšimnutí velitele. Zaslouhoval by brzkého povýšení." Bylo-li mu však doporučení tohoto třeba, nelze nám určití, neb nový setník Ardmore-ův byl muž uznalý a spravedlivý, ač v jistých ohledech služby dosti důtklivý a přísný; příchodem však takového vojína, jakým byl Ardmore, býval vždycky potěšen. Za poddůstojníky své vybíral vždy jen ty nejzasloužilejší a obyčejně po delším pozorování jich schopností a dobrých vlastností. S Ardmore-em učinil však, buďto s ohledem na doporučení pobočnickovo anebo vlastní jeho zásluhu, co vzorného vojína, na bojišti již raněného, vzácnou vyjimku, neb na palubě "Sheridan" shledáváme se s ním již co s "desátníkem". Poddůstojnické místo toto bylo totiž v několika dnech po příchodu Ardmore-ově v setnině zrovna uprázdněno, a kapitán Reynolds bez váhání dosadil naň mladého našeho přítele, ač tento se povýšení zprvu přijmouti zdráhal. Setník však s úsměvem naléhal a tvrdil, že odznak desátnický přijmouti musí, již k vůli tomu, že současně hodlá jej ustanoviti písařem v jeho úřadovně, kdež zároveň stal by se příručím prvního seržanta. Ardmore po kratším rozmyšlení k povýšení svému tedy svolil, maje za to, že mu změna ta ve službě nemůže uškoditi. Ochotně na sebe přijmul i nové své povinnosti v písařně šikovatele, jenž si Ardmore-a pro schopnost a pilnost i tichou, ušlechtilou jeho povahu záhy též oblíbil.

Mezi tím však, za dlouhé té plavby na Filipíny se u sebe pevně rozhodnul, že jakmile loď dosáhne přístavu manilského, opětně se příjemně a pro něho snadné této práce vzdá. Mínil, buď jak buď, zase hlásiti se k činné službě v setnině, aby nenechal si ujíti jediné příležitosti k boji s povstalci. Takováto vyhlídka na perné pochody, útrapy v poli i válečné nebezpečí, spíše odpovídala tesknému a beznadějnému jeho duševnímu naladění, nežli v bezpečnosti sestrvati u psaní a zanášení různých knihovních záznamů, od čehož klidu pro rozervané nitro své neočekával.

Konečně po málem dvouměsíčním úchvatně malebném, měnivém tom panoramu střídajících se cizích moří, zemí a tropických ostrovů, dosáhla loď "Sheridan" přístavu manilského. Manila, hlavní a největší město filipinského souostroví, byla ve dnech těch po nedávných rozčulujících a krvavých bojích mezi vojskem naším a povstalci ještě silně obsazena vojskem americ-

kým, jehož bdělé oddíly, kolikolem starožitného tohoto města španělského rozložené, ve dne v noci pilně střežily od Španělů dobyté a doposud před rozvášněnými sbory povstaleckými úspěšně bráněné toto území. Jelikož pak právě v tomto období dostavilo se vrchnímu veliteli americkému více posil z domova, tento hotovil se co nevidět podniknouti již předem zosnovaný rychlý postup a výpad na celé čáře proti povstalcům, kteří poměrně z blízkých posic město Manilu a vojsko americké ze tří stran ohrožovali. V několika dnech pak ku kroku tomu též došlo, a pluk Ardmore-ův byl jedním z více těch amerických sborů, tvořících dlouhou, nepřetržitou bitevní linii, kteráž ode dne toho mnohými a tuhými boji s povstalci vítězně si cestu do nitra ostrova Luzonu razila.

Mladý náš hrdina Ardmore ovšem nacházel se v řadách postupujících a bojujících našich vojáků, dříve snažnou prosbou vyžádat si na setníkovi svém Reynoldsovi, aby nadále kancelářské své povinnosti byl zbaven a též směl se krušného a nebezpečného polního tažení s ostatním mužstvem účastniti. Starší, dvěma již válkami i dlouholetou drsnou službou otužilý důstojník tento s úsměvem k tomu svolil, protože neohrožené a po činnosti toužící vojiny, jakým byl sám, vždycky obdivoval.

A při všech těch na pohled nelákavých a temných vyhlídkách vojska našeho na delší válečnou kampaň v nezvyklých horkých tropech, byl teď Ardmore úplně spokojen. Co jiní se smutnými vzpomínkami na dálný domov a jejich tam milé i různými chmurnými předtuchami vážně nastupovali cestu povinnosti proti nepříteli, on zdál se tak činiti s myslí lehkou a lhostejnou. Čtenáři znají však příčinu pozoruhodného toho u něho zjevu.

Soudruzi jeho měli za to, že hned v první bitvě choval se tak statečně a neohroženě z čirého nadšeného vlastenectví, kdežto on vnitřně byl skoro ku výsledku boje lhostejným — jen když průběhem tohoto smrti přátelsky se mohl dívat vstříci. Právě proto nekonal povinnost svou jen mechanicky jako stroj, a nikdy neužil a nedbal obvyklé opatrnosti ku částečnému krytí se, kde vhodná příležitost se při střelbě a potyčce s nepřitelem k tomu naskytovala. Tak minulo prvních několik pohnutlivých měsíců pobytu Ardmoreova pluku na Filipínách, jenž za častých bojů a pútek s povstalci byl utrpěl mnohou již ztrátu na padlých a raněných. Podivnou hrou osudu však stávalo se, že střely nepřítel klátily právě tam, kde by toho Ardmore nejméně byl očekával — on sám těmito ušetřen, ač nikdy se jim nevyhýbal, spíše naopak. Bodří jeho druzi ve zbrani, jimž oblíbený desátník Ardmore chladnou svou statečností na bojišti nemálo imponoval, říkali s úsměvem, že na něm opětně osvědčuje se přísloví "Válečné štěstí chrabrého vojína miluje."

Ardmore sám však hryzl se jen ve rty při vlastním uvažování o zvláštním tomto "štěstí", na něm tak záhadně ve chvílích nebezpečí teď lpícím — zatím co nadále oddával se trpké svojí trudnomyslností.

Pluk jeho ve dnech těchto s více jinými skoro stále tlačil se za napořád teď podél jediné železniční trati na ostrově Luzonu ustupujícími Filipinci, často sváděje s nimi prudké šarvátky čelem, aneb zdatně odrážaje občasně nebezpečnější útoky jejich na obou svých bocích. K nemilým, avšak pro povstalece výhodným těmto výpadům, byla pak krajina kolem této trati, z Manily do menšího pobřežního města severního do Dagupan vedoucí, jakoby vytvořena; neb dráha na obou stranách namnoze lemována jest starým, vysokým lesem, a tento většinou takřka protkán hustým divokým podrostem, bezpečnou skrýš v záloze vyčkávajícím Filipincům poskytuje.

Mnohé tuhé ty boje mezi vojskem naším a povstalci o konečnou nadvlá-

du nad kusem dráhy té prospívající nejúrodnější údolí i nejživější městečka na Luzonu, byly po krvavé všeobecné první bitvě se spojenými sbory Aguinaldovými u Manily svedené skoro nejdůležitější. Tomu bylo tak s ohledem na nutnost nabytí prostředků rychlé a vítané dopravy amerického vojska i jeho zásob dále do vnitrozemí, odkudž pak sbory naše snáze a s lepší výhodou mohly úspěšně výpravy své do odbojných ještě provincií proti povstaleckým Filipincům podnikati. O každou její stanici mezi městy Manilou a Dagupan sváděly se tudíž kruté řeže, neboť povstalci dobře předvíдали pohromu jaká je stihne, upadne-li dráha tato úplně v ruce vítězných jejich nepřátel. Proto tím houževnatěji bojováno o každou její míli, a aby Američanům postup po této co nejvíce byl stížen, povstalci ohněm napořád ničili mosty, staniční budovy, telegrafní tyče i pražce železniční. Ocelové kolejnice na velkou vzdálenost byly vytrhovány a zohybány, a kde rozruženým Filipincům před naším vojskem rychle ustupujícím nestačil již mezi bojem čas ku důkladné zhoubě všeho toho, tu na kvap byl do nejvyšší míry vytopen některý parostroj, a tento bez vůdce pod plnou parou taktó zběsile pádíci, vyslán naproti blížícím se Američanům. Těmto ovšem soptiči, "divoký" vlak takový neublížil jinak, než že vlastní zkázou svoji připravil je o skoro jistou drahocennou tuto kořist, kteráž obyčejně po nedlouhém divém svém letu někde s rachotem se s kolejí anebo poškozeného mostu zkácěla.

Stalo se též nejednou, že vojenský náš oddíl některý, beroucí se obhlídkou aneb za jiným účelem po trati mezi dobytými a naším vojskem obsazenými již stanicemi, utrpěl citlivé ztráty náhlými a prudkými výpady ve vřkolním houští skrytých menších nepřátelských čet. Ba ani vlaky, řízené a chráněné vojskem našim, jedoucí Američany ovládaným již kusem území, nebyly před povstalci dlouhý ještě čas jisty. Ti na příhodných k tomu místech vlaky z kolejí vyšinovali a mužstvo jejich prudce napadali, utkávajíce se s ním buďto krytě anebo otevřeně v smrtonosnou pátku. — Boj takový býval obyčejně tuhý a krátký; neboť Filipinci vždy chytře vypočítán byl tak, aby po způsobené škodě na životech i majetku v čas ještě mohli dějiště jeho opustiti a v lese neb blízkých křovinách bezpečně zmizeli dříve, než k tomu americká posila z některých nejbližších stanic přispěchala. Zvláště rádi taktó přepadali vlaky, jež předním vojům americkým nebezpečným tímto pásem dovážely větší obnosy vládních peněz, k výplatě vojínů na bitevní čáře stojících, aneb po případě novou zásobu nábojů a potravin, jakkoliv tyto obyčejně dvojnásobnou stráží bývaly opatřeny a odpor na život a na smrt se strany Američanů mohl býti očekáván. Zoufalých pokusů takových učiněno bylo povstalci v krátké poměrně době boje onoho o dráhu několik, ač žádný z nich úplně se jim nevydařil. Neohroženost a energickou činnost tuto životy zaplatilo ovšem více Filipinců i Američanů, ale povstalci smělymi těmito útoky jasně dokazovali, že ne vždy byli na poli válečném bázlivi a nepodnikaví.

V době, kdy činnost povstaleckých sborů podél této trati byla nejživější, pluk Ardmore-ův nalezal se na postupu z města San Fernando přes menší staniční osadu Calulut, odkudž Filipinci po kratším odporu ustoupili směrem k většímu a čilejšímu městu Angeles, kdež právě pluk jeho, beze vsí jiné pomoci, svedl s povstalci jednu z nejprudších bitek nápotomně bojovaných o kteroukoli stanici až ku konci dráhy. Po této, byť po citlivé vlastní ztrátě, vítězně vtrhnul do pozoruhodného toho města mocného kmene Tagalců, kteréž pak v moci své statečně udržel vůči všem opravdovým, ba urputným pokusům povstalců opětne vyrvatí je z rukou Američanů až do dne následujícího, kdy na pomoc přispěchaly mu ostatní dva pluky věhlasné brigády Lawtonovy.

Po významné bitvě této, za níž Ardmore zachoval se dle starého svého způsobu zase nápadně hrdinně a k sobě samému téměř bezohledně, oznámeno mu v zápětí hrdým na něho setníkem, že povýšen bude na seržanta na právě uprázdněné místo raněním jiného poddůstojníka té hodnosti v setnině. Mimo to mu v důvěrné rozmluvě ochotně i přisliboval, že všemožně se přičiní, aby další kýžený postup v armádě mu odporučením svým usnadnil.

Mladý přítel náš přijal lichotivé sdělení to se zdvořilými díky, avšak lhostejně. A sotva že se od vlídného svého kapitána s vojenským pozdravem odvrátil, zahrál mu kolem rtů smutně ironický úsměv, sotva plně vyjadřující ony pocity trpkého zklamání, jimiž duši svou i po bitvě této měl přeplněnou.

Vojsko americké se v následujících týdnech ve větším počtu stahovalo do Angeles, k vůli nemalé důležitosti strategické posice této. Neboť v nepříliš velké vzdálenosti odtud, za opevněným horským průsmykem, nalezalo se město Tarlac, prozatímní sídlo filipínské vlády, s hlavním vojem povstalců, — Emilia Aquinalda. — A proto Tarlac záhy měl se státi bodem, na nějž sbory naše tím jen úsilovněji měly hnáti útokem. Uplynulo však více týdnů nežli ku kroku tomuto skutečně došlo, a mezi tím bylo vojsku našemu v Angeles tábořícímu ze strany povstalců ledacos zakusiti. Neminulo snad dne i noci, aby povstalci tím nebo oním způsobem střelby neznepokojovali naše mužstva v Angeles. Noční prudké výpady jejich z té aneb oné strany byly u nich zvláště oblíbeny, a americká tamnější posádka nikdy odebrat se nemohla na odpočinek ujištěna, že náhle prudkou střelbou jejich nebude vyrušena. Zdálo se, že povstalcům působilo zvláštní potěšení vybureovati a do zbraně kvapně povolati celou tuto velkou posádku; a když se jim poplach v městě střelbou jejich zdařil, zmizeli právě tak rychle jak se byli objevili, a dávno snad v táborech svých potměšilými úsměvy na rtech klidně snili již spánek spravedlivých, když poslední setnina americká dávno po "alarmu" poslána s posice své zpět. A aby "zábava" tato Američanům příliš nesevšedněla, přichystali jim vynalézaví povstalci v okolí Angeles vražení, jak se strany jejich smělejší tak pro nezvané hosty americké napínavější. Jednoho rána, právě když stateční branci hvězd a pruhů nedaleko polní své kuchyně labužnický pojíždali skromnou svou snídaní — počaly s třeskotem mezi i mimo ně dopadati dělové kule povstalců, jimiž títo zákusek Američanů žertovně mínili snad "opepřiti". — A užívání děl při podobných příležitostech bylo u nich řídkostí, z té jednoduché příčiny, že jich mnoho — neměli.

Neohrožená tato činnost povstalců v okolí Angeles byla též příčinou, že četné přední hlídky americké, kolem města tohoto na jistou vzdálenost rozestavené, byly v noci vždy zdvojnásobeny a dávány jim přísné pokyny k té největší ostražitosti, neb bezpečnost a životy celé neklidně tu spící americké posádky od věrné bdělosti jejich závisela. V důležité této noční povinnosti přirozeně střídaly se různé setniny a prapory, jež na stanovištích, k účelu tomu jim určených, i se svými veliteli v noční dobu meškaly.

As čtrnáct dní po obsazení tohoto města opětně přišla řada na setninu Ardmore-ovu na přední stráž. Záhy po západu slunce setnina bezhlučně zabrala své postavení ani ne čtvrt míle cesty od posádky vzdálené. Zde kapitán Reynolds osobně mužstvo poloviny setniny rozdělil a jednotlivé oddíly pod přímým velením jejich důstojníků, k příhodným ku stráži místům rozeslal. Po vykonání toho setník sám s druhou polovicí svého mužstva uchýlil se do tmavého stínu ladné skupiny kokosových palm a hustých keřin bambusových v bezprostřední blízkosti za delší řadou hlídek svých, tak aby při prvním

tento do povětří vyhoditi. Cestu vodou potoka těsně podél vyššího a stinného břehu Američany obsazeného volili, aby snáze a nepozorovaně dostali se mohli k svému cíli. Původní osudné silnější šplouchnutí a dušený výkřik, jež on na místo spící hlídky šťastně zaslechnul, zaviněny bezpochyby byly Filipincem, nesoucím onu těžkou bedničku, nejspíše výbušnou látku chovající, a jenž takto obtěžkán, při šlápnutí na kluzký oblázek v potoce asi uklouznul a za nehody té slabě vykřiknul.

Myšlenky a domněnky tyto rychle mihaly se hlavou Ardmore-ovou, zatím co nehnutě sledoval pomalu k mostu se vzdalující postavy povstalců. Musel teď jednati rychle a obezřetně, aby mužům těm v úmyslu jejich zabránil. Již chtěl se s místa svého opětně tiše vzdáliti, když pozornost jeho náhle upoutal nový ruch a šramot, vzdálenější sice, ale přece dobře slyšitelný. Zatajil dech a poslouchal. Skutečně zřejmě teď slyšel, v nepříliš velké dáli v levo od sebe ohlasy mnoha kročejů. Šumot v trávě, zachrastění suchého listu aneb občasná prasknutí větvičky pod něčí nohou, byly toho známky až příliš výmluvné. Co to vše mělo znamenati? Vždyť hlídky americké až sem nedosahovaly a on sám s četou svojí zaujímal krajní postavení na levém jejich boku! A zvuk kročejů, chabě, ale určitě, doléhal sem z té strany — a kdo jiný mohl to tedy býti, než zase povstalci? Ardmore byl záhy rozhodnut. Musí se o pravdě i tohoto nejdříve přesvědčiti, ale rychle — neb času k dlouhým rozpakům nezbývalo. Kvapně opustil své stanoviště a na otevřených místech tělo k zemi shýbaje, tlačil se blíže směrem, odkud podezřelý šramot ten přicházel. Opatrně sešel dolů se svahu, na jehož temeni dříve meškal, překročil křovím a travou porostlou úžlabinku a zase vylézal na protější nevysoké návrší, s něhož volný měl přehled po jiné, větší a další roklince, táhnoucí se do potoka k jihu. Z této zřetelněji teď slyšel zvuky kročejů a rozhlédnuv se se své skrýše poněkud lépe, viděl, vzdor matnému svitu mraky zahaleného měsíce mezi stromy a keři pohybovati se dlouhou řadu povstalců, rněnicemi a pověstnými svými "boly" ozbrojených. Spěšně zraky svými přelétl ještě větší, němou tuto kolonu povstalců a zjistiv, že přední voj její skutečně zatačí směrem jihovýchodním, tedy za zády hlídek amerických, zase stejně rychle navracel se zpět. Byl teď přesvědčen, že Filipinci, pod záštitou noci, míní setninu jeho ze zadu napadnouti. Záhy na to octl se opětně u posud spící své přední hlídky. Šetrně dotknul se rámě vojínova, zároveň výstražně prst k ústům pozdvihuje, na znamení, aby kýženého ticha nepřerušoval. Za keřem klímající vojín uleknutě sebou trhnul; křečovitě sevřel nabitou svou zbraň a udiveně zíral na poddůstojníka. Ve vteřině však poznal, že nemá před sebou o život mu ukládajícího povstalece, nýbrž jen svého představeného — oblíbeného šikovatele Ardmore-a. Odechnul si z hluboka. V zápětí ale obličej jeho přelétl nový záblesk strachu a úzkosti; připamatovav si patrně, jak přísný, ba mnohdy krutý trest jej pro poklesek jeho vojenským soudem asi očekává. Ardmore zdál se výrazu jeho porozuměti. S úsměvem pospíšil si o zamýšlené šlechetnosti své jej ujistiti.

"Zapomeňme oba, Proctore," pravil, "že snad jste na stráži spal. Nikdy ani hlesu o tom — rozumíte?" dodával poněkud přísněji.

"Ano, seržante — já — —"

"Ani slova více," odvětil tento, "nemáme k tomu teď času. Povstalci jsou nám blízko a mužstvo naše i most jsou v nebezpečí. Poslouchejte pozorně, Harry, co jsem v posledních desíti minutách zde na vašem místě za vás vyšetřil," pokračoval Ardmore rychlým šeptem. "Chci vás poslati s důležitou touto zprávou k našemu kapitánovi, aby katastrofě zabránil. Půjde

te teď rychle, však co možná tiše a opatrně v pozadí našich hlídek a sdělíte mu, že čtyři povstalci, nesoucí snad výbušné látky, blíží se korytem potoka k mostu s naší, západní strany. Že po odchodu vašem v zápětí poslal jsem desátníka Carrola se třemi muži do potoka, aby nepozorovaně plížili se podél břehu našeho za nimi a těmto zpáteční ústup takto zamezili. Kapitán snad učiní to samé opatření z východní strany potoka a povstalci se tří stran budou sevřeni. Mimo toho mu povíte, že právě zpozorovali jsem dolinou, nedaleko odtud, brání se jemu do zad sbor asi tří set povstalců a že po vyslání vás k němu ihned jsem se s ostatním mužstvem svého oddílu odebral do téže úžlabiny, kterou oni asi teď nejspíše opouštějí. V příhodných místech na konci této že se s vojínůvými svými prozatím ukryjí a palbou přivítám tehdy, když by po neodvratném boji se setuinou, hleděli prehati zpět tou samou cestou, již byli přišli. Na žádný způsob nechtě však vojínové naši při pronásledování jich nestřílí do onoho údolí, aby někoho znás nezasáhli. Nuže, myslíte, že zprávu tuto správně vyřídíte?" končil klidně, avšak nedočkavě poddůstojník.

"Ano, ano, seržante — do posledního slova," ochotně odpovídal i v nelákavých okolnostech těchto šťastný teď Proctor, jindy dosti vzorný a povinností svých dbalý voják.

"Nuže, tedy již pospěšte," ku spěchu pobízel jej ještě Ardmore.

Po té oba mužové spěšně se rozešli — voják s důležitou depeší k veliteli a seržant Ardmore k nedalekému, nic ještě netušícímu svému mužstvu. Ostatní přípravy ku překazení dvojitého plánu povstalců byly se strany Ardmoreovy a jeho mužstva v poměrně krátké chvíli vykonány. Překvapeným vojínům svým taktéž stručně sdělil, co za nedlouhé své nepřítomnosti s vojínem Proctorem byl vyšetřil a jaké plány v zápětí pojal. Příštím okamžikem desátník Carroll se třemi muži ubíral se již k potoku, aby vodou brodící se povstalce k mostu sledoval a šikovatel Ardmore, současně s ostatními sedmi vojínůvými svého oddílu, bral se v stranu k dolině, kterou před chvílkou povstalci bok jeho obešli. Delší chvíli zase zavládlo úplné ticho. Minuty Ardmoreovi a jeho mužům v tmavé úžlabině vyčkávajícím, zdouha ubíhaly v trapném očekávání, co se dále bude dít. Mladý poddůstojník zvláště stával se nepokojným, v nejistotě své, zdali voják Proctor v čas setníkovi zprávu svou ohlásí, aby tento v rychlosti vykonati mohl ještě přípravy k obraně proti odzadu k němu blížícímu se nepříteli; a pak též tížila jej teď obava, jak as dopadne výprava desátníková Carrola potokem. Doufal, nebude-li již jinak, že setník Reynolds v brzké srážce u mostu, pomůže mu alespoň s hora se břehu. Zatím co zabrán byl v tyto myšlenky, směrem od mostu ozval se výkřik, za okamžik po něm třeskla rána, již v zápětí následovaly tři jiné rychle za sebou. Hned po té střelné rány praskaly hustěji, mezi něž mísily se jednotlivé výkřiky překvapení, bolesti anebo povelu. U mostu očekávaná půtka byla již v proudu. Tato sotva jsouc ještě rozhodnuta a vzduchem zahřmotila již jiná, nedaleko břehu potoka v bitevní pořad v čas ještě seskupeného. Zlověstná hromadná salva — nepochybně přicházející od mužstva kapitána Reynoldse, hvízd kulek směrem jižním dokazoval Ardmoreovi, že povstalci velitele jeho nezastali nepřipraveného. Avšak po americké salvě této prozrazení Filipinci též nelenili: neb v zápětí zahřměla i prudká střelba jejich a v krátkosti rozpoutala se v temnu nočním tuhá bitka. Neměla však dlouhého trvání. Ač urputně bojováno na obou stranách po drahnou chvíli, Filipinci přece jen pod prudkou palbou Američanů začali ochabovati a ustupovati. Dle blížících se k nim ran a stále zřejmějšího hlomozu volným teď ještě ústupem pořád palbu opětuujících povstalců, Ardmore soudil, že chvíle je nedaleka, kdy tito poženou se tudy u chvatném svém návratu. Proto též mužstvo své na možnost

tu připravil. A v předpokládání svém se nemýlil. S návrší nad roklinkou pojednou začali se proti nim hrnouti povstalci, boje zatím již nabaženi, v domnění, že zpáteční cestu mají volnou a úplně bezpečnou. Sotva že však nproti sobě uslyšeli první společný výstřel v křoví na pokraji údolí skryté čty Ardmore-ovy, Filipinci v uleknutí kroky své zarazili. Ještě nedostali se z oblasti nemilého hvizdotu střel setníkového mužstva a již zase zde to samé pro ně nadělení — zkrátka, oetnuli se tu v nezvyklém křížovém ohni. V rozhodném tomto okamžiku první houfec povstalců vezmatek přiveden, pudem sebeobrany ovládnán, v rozčilení pozvednul pušky a na zdař bůh do houští před sebe vystřeloval. Vojín, vedle Ardmore-a se nalézající, bolestí slabě vykřiknul a zbraň z ruky pustil. Bylť spíše zvláštní náhodou, nežli jistým mířením kulí filipinskou do rámě nad loktem zasažen. Seržant Ardmore hbitým skokem oetnul se před ním a vlastním svým tělem před další pohromou jej kryje, velel malému svému hloučku vojínů k té nejrychlejší libovolné palbě; sám pak pomáhal jim tak statečně, že se mu ze zbraně jeho jen jen blyskalo. A to bylo více, než osmáhlí ostrované mohli snést. Dali se na útěk. V divém zmatku jeden přes druhého pádili, málo dbajíce velení některých chladnokrevnějších svých důstojníků a každý možnou spásu svoji hledaje jen v nejspěšnějším úprku. Připadalo jim skoro, že na místo co oni obratným i odvážným svým vplížením se mezi hlavní posádku v Angeles a přední hlídky americké měli nepřátelům citelnou ránu zasaditi — sami do šeredně nebezpečné pasti byli vlákáni. Byli však povděční alespoň tomu, že mezi setninou na stráži u mostu a bojovnou četou Ardmore-ovou v údolí zůstala nedostatkem amerického mužstva nestřežená mezera, již možno bylo jim se zachrániti. Tudy teď prehalo o překot, nedbajíce nahodilých překážek v cestě a konečně, oetnuvše se u potoka, hbitě seskakovali se strmého břehu dolů do vody a odtud přes potok do ochranného lesa, v němž směrem ku vlastním svým táborům jeden po druhém mizeli.

Noční dobrodružná výprava povstalců se tedy nevydařila. Dobře promyšlený i odvážně provedený plán zhatěn byl hlavně zásluhou Ardmore-ovou, jenž v přirozené skromnosti své si toho však ani nepřipouštěl. Postřehnul náhodou mostu i mužstvu jeho setniny hroziící nebezpečí, a horlivě konal jen vojenskou svou povinnost, jak byl by na místě jeho učinil každý jiný, myslil si v duchu. Pravdou však bylo, že zásluhou jeho od záhuby zachráněn nejen most, nýbrž že rozvahou a včasným svým zakročením zabránil možná i dost krvavé válečné tragedii. Neboť později zjištěno, že Filipinci skutečně měli v úmyslu po zdařilém obejití amerických hlídek k těmto od zadu co nejvíce se přiblížit a pak na překvapenou a z pola rozespalou zálohu těchto urputným bojem udeřiti, zatím co v nastalém zmatku a rozčilení oni čtyři potokem se beroucí povstalci měli most výbuchem zničiti. Leč stalo se jinak. Neboť setník Reynolds, jak Ardmore správně byl tužil, neprodleně poslal malý oddíl vojínů pod velením poručíka dolů do potoka, aby k mostu postupoval z opačné strany, kterou se desátník Carroll bral a takto útěk odvážlivců překazil. S ostatním mužstvem setniny pak obrátil se proti od zadu již opatrně blížícím se povstalcům a takto připraven v rozhodné chvíli byl s to v řadách nepřátel pravý poplach způsobiti. Výsledek krátké, ale ostré této bitky, byl několik padlých a více raněných povstalců, se třemi jen raněnými vojíny na straně americké. Rozčilující půtka v potoce u samého skoro mostu měla pro Filipince průběh též nepříznivý, ač tito po varovném výkřiku desátníka Carrolla, jenž přimětí je měl ku vzdání se, prvními střelami mužstvo jeho častovali. Po nerozvážném činu tom následoval kratoučký jen boj, za

něhož spojeným silám obou amerických čet hravě podařilo se odraziti útok, způsobiti nepříteli veliké ztráty a zahnatí jej ve zběsilý útěk. Jako válečnou kořisť vítězně s sebou vojínové naši odtud přinášeli Filipinci za boje upuštěnou bedničku, obsahující prach a dynamit.

Skvělé toto noční vítězství Američanů bylo pro povstalece jak pokořující, tak odstrašující a mělo i ten dobrý následek, že se tito od onoho dne až do nového postupu amerických vojsk ničeho podobného v okolí Angeles více nedopustili. Hrdinou válečné příhody té byl však náš mladý Ardmore a to více snad se stránky lidskosti a sebeobětování, nežli z ohledu vojenského. Viděli jsme, s jakou obětavou velkodušností vlastním tělem kryl raněného již jeho vojína, na což sotva kdo, vržen jsa v totéž nebezpečí, by pomyslíl. Druhým důkazem ryzé povahy jeho bylo pak šlechetné zachování se ku jím nalezené spící stráž, kdežto kdyby se událost tato na něho kdy byla prozradila, on sám za neohlášení vážného případu toho byl by vojenským soudem zajiště býval přísně potrestán. Bylo zřejmo, že záchrana cíží byla mu bližší nežli vlastní. A velikomyslným jednáním tímto Ardmore ovšem ještě hlouběji zapsal se do srdcí svých spoludruhů, kteří naň patřili jako na hrdinu. Nejbližší velitel Ardmore-ův, kapitán Reynolds, též o svérázném poddůstojníku během této noci nabytí mínění ještě příznivějšího. Jemu, drsnému válečníku, jevily se zásluhy a výtečné vlastnosti Ardmore-ovy jedině po stránce vojenské, a v duchu si připomínal, že by odvážného a schopného toho mladíka bylo pro civilní život skoro škoda. Byl dlouholetou vojenskou službou a životem armádním sám tak dokonale prodechnut a nadšen, že ani nepomyslíl na to, že by někdo jiný, schopnostmi svými k armádě se hodící, mimo obzor této a vojska, troufal si naleznouti též vhodné a užitečné působíště.

Býti ctěným, mnohdy obdivovaným armádním důstojníkem, v míru i na poli válečném slávy a vyznamenání dobývající — to setníkovi zdál se vrchol všeho snažení každého rozumného vojína! Ký tedy div, že vida v oblíbeném šikovateli svém, Ardmore-ovi, soustředěny veškeré tyto vlastnosti, potřebné k doplnění pravého důstojníka, na tohoto nemálo naléhal, aby se při nejbližší příležitosti pokusil o složení dosti těžké zkoušky důstojnické. Vlídne mu přísliboval, že postará se mu o to nejlepší doporučení se strany své i plukovníka, a ochotně ku potřebným dalším studiím zapůjčí vlastní knihy a jiné pomůcky, i že radou a skutkem povždy bude mu v nich nápomocen. Netušil ovšem, že skromný a vši ctižádosti prostý ten mladý muž, ve své omrzelosti životní, pranic netouží po lesknoucích se tretkách, jakými jevily se mu zlatené výložky a náramky na kabáti poručíkově. Aniž by se pak dal prvním šetrným odporem Ardmore-ovým odvrátiti, začasť vracel se k témuž předmětu při různých příležitostech, poddůstojníka ku kroku tomu nabádaje. Leč tento posléze nadobro s díky zamítnul veškerých prostředků ku dosažení hodnosti důstojnické — a při rozhodnutí tom k patrné lítosti starého kapitána též zůstalo. Dovtípl se konečně, že snad mladý muž ten má k opětovnému navrácení se v život občanský zvláště důležitou příčinu, a více se o tom nezmiňoval. Umínil si však, že po delší dobu jeho ještě služební lhůty mu vojenský jeho život možno-li usnadní a zpříjemní. A slovu svému v ohledu tom uznalý důstojník též dostal; neb příští dosti výhodné povýšení dostalo se Ardmore-ovi, mimo vlastních zásluh, hlavně i jeho přičiněním.

VII.

Zatím uplynuly dva roky. Nahodilý pohled na úhlednou residenci páne Heydenovou v městě C—, poučuje nás o tom, že se na ní z venku hrubě nic nezměnilo. Ty samé košaté a právě novým jarem k bujnému životu probuže-

stinné stromy, ladně vroubily širší a mile teď zelenající se pažit kolem této, jenž malebně různotvárnými záhonky krásných libovonných květin a rozkošnými skupinami vábných keřů i jiných vzácných rostlin, vkusně byl vysázen. Byl tu ten samý nízký, železný plot, s okrasně mřížovými dvířkami v průčelí, a stinná útulná pavlač u předu k domu těsně se tulící, kdež Gladys v podvečer tak ráda druhy meškávala.

Vše zdálo se tu dýchatí tím starým životem, blahem a spokojeností; rostlinstvo kolem bující alespoň nevykazovalo, že by se mu dřívějšího pečlivého ošetření nedostávalo. A přece — jinak bylo uvnitř. Cizí, neznámý chlad zavanul sem, do nádherně vybavených pokojů, jež jindy čtveračivým smíchem mladé a sličné dcery domu tak často zaznívaly — ponurý, mrazivě studený ehlad rozhostil se v nich. O tomto dostatečně přesvědčí nás jediný pohled na ztepilou postavu bledé dívky, nehybně v pohodlné lenošce blíže okna ve větším předním pokoji sedící, jsouc nad rozevřenou, na klíně jí volně spočívající knihou, v hlubokém zamyšlení nakloněna. Patrně byla se obírala oblíbenou svoji četbou, když jiné jakés myšlenky zaujmuly mysl její, a ona mimovolně nechávala se těmito někam do dále unášeti.

Čtenáři sotva by na první pohled v dívce této poznávali slečnu Gladys Heydenovu, nebýtí výrazně spanilého jejího obličjeje, bohatého tmavého vlasu a čarovně krásných její nyní zadumčivých očí. Ano, jest to ona, ale jaká pozoruhodná změna se s ní ve dvou těch letech udála! Již není to ta čilá, šťastným a bezstarostným proudem žití unášená, a v první luzné lásce tvé tak blažená dívka, již jsme jindy vídali. Gladys krutým utrpením stala se děvou vážnou, skoro smutnou, a vzdor mládí svému na další život již s nedůvěrou pohlížející.

Nevysvětlitelné, záhadné zmizení jejího bývalého milence a snoubence, Ardmore-a, bylo pro nebohodu dívku tu boľnou zkušeností. Druhou, neméně žalostnou a pro státněnou její již duši citelnou, byla smrt otcova. Neboť starší již doktor Heyden, po nepřilíš dlouhé nemoci, as před rokem byl zemřel. — Úmrtím milovaného otce byla tudíž Gladys taktéž opuštěna, pokud vlastní rodiny její se týkalo. Jinak o budoucnost její skvěle bylo postaráno, zůstaveno byvši jí mimo větší odkazu matčina i veškeré, ne právě nepatrné jmění páně Heydenovo. Zámožnost její nečinila jí však nikterak šťastnou a spokojenou. Záhada zničení její vroucí mladé lásky na život její vrhala temný stín. Mráz zklamání proniknul křehkou a spanilomyslnou její bytostí příliš hluboce, než aby zhoubné účinky jeho duševně itělesně nepocítovala. Sličná, jindy jemným nachem oživená líčka její, znenáhla pobledla a šťastná mysl obestřena byla závojem chmurné tesknoty. Vadla, jako vzácná jemná květinka, již náhle odejmuto něco, čeho od přírody nevyhnutelně k životu svému vyžadovala. Gladys arci že začasť u sebe vážně přemýšlela, co as pohnouti mohlo milence jejího ku nepochopitelnému jeho jednání, vědoma jsouc si skutečností, že se na lásce své k němu nikdy a ničím neprohřešila. A taktéž byla skoro přesvědčena, že nemohlo to býti pouhé náhlé schudnutí Archibaldovo nepředvídaným úpadkem otcovým; neb povznešena byla nad domněnkou, že by on — snoubenec její — mohl se o ní domýšleti, že by jen k vůli okolnosti tak malicherné snížila se k tomu, aby upřímnou svou lásku zradila, a daný slib zrušila. — Cítila, že něco temnějšího, dalece horšího se mezi vřelou jejich láskou vloudilo, ale co — toho sebe úsilovnějším vnitřním přemítáním nemohla se domyslíti. Z daleka, ovšem, pak ani netušila, že ona i Archibald stali se nevinnými oběťmi mrzkého a nemuzného činu, jednoho z jejich tehdejších přátel a obdivovatelů. Míti po ruce anonymní list, jež Ardmore byl v brooklynské nemocnici obdržel, a vzpomenouti si, že netušený její kdys etitel Mansfield, z více jiných ochotných jejích nápadníků, záhy po návratu svém z Kuby,

ji všemožné pozornosti prokazoval, a koneně i o ruku její požadoval a byl odmítnut — mohla hravě neproniknutelnou tuto záhadu rozluštití.

V prvních smutných těchto pro ni chvílích nalezla však Gladys v přítelkyni své, Heleně Ardmore-ové, věrnou a nepostrádatelnou družku. Dívky tyto, páskou toužebného skoro utrpení jsouce vázány, přilnuly teď k sobě ještě úžeji pocity téměř sesterskými. Snažné žádosti Gladysině, aby Helena laskavě nějakou dobu s ní v domě jejich trávila, tato ochotně vyhověla, stavši se jí milou i důvěrnou společnicí. Týdny i měsíce tak klidně a spokojeně jim ve vzájemném tichém životě uplynuly. Za delších styků svých přirozeně často důvěrnými rozhovory obíraly se předmětem oběma nejbližším — záhadným zmizením Archibaldovým. Gladys se v jedné takové sdílné chvíli Heleně s posud tajnou svou láskou a zasnoubením s bratrem jejím konečně svěřila a tato teprve teď příčinu hlubokého bolu dívčina pochopila. Při překvapujícím seznání tom, Helena nešťastnou přítelkyni svou, smutně při tom slzíc, obejmula.

Oh — jak ráda byla by dobré, něžné a spanilé družce své dopřála ničím nezkaleného blaha lásky po boku Archibaldově — nebýti nešťastné té rodinné pohromy! Neb poněkud hrdá sestra nejinak se u sebe domnívala, než že bratr její, v mužném svém ostychu po úpadku otcově, zamítnul navrátit se k ní — bohaté, avšak nesobecké a milující své snoubence. Právě příčiny jeho odchodu a úplného zmizení nemohla se ovšem ona ani Gladys nikterak dopátratí. Neunavné pídění jejich se, kam se byl Archibald po uzdravení svém z nemocnice odebral, zůstalo úplně bezvýsledné. Nikdy však nepřišlo jim na mysl, aby se též s podobným dotazem obrátily na válečný odbor ve Washingtoně, zdali by se mladý muž opětně snad k vojsku byl nevrátil. Jediné nahlédnutí do záznamu mužstva právě díleho v armádě, bylo by je o pravdivosti tohoto přesvědčilo a dotaz jejich, pověřeným k tomu úředníkem, neprodleně v tomto smyslu zodpovídán.

Přišla ale doba, že přec družným těm dívkám bylo nutno se rozejíti. Z bývalé nahodilé a nevinné známosti slečny Ardmore-ovy s poručíkem Ashleyem, bratránkem to Gladysiným, vyvinul se zatím pomocí přátelské korespondence poměr milostný, jenž posléze končil šťastným sňatkem. Mladý a příjemný ten muž byl nevšedními půvaby Heleninými již za návštěvy své u Heydenových jakoby okouzlen, a přirozeně těšil se z každé příležitosti, při níž zardívající se Heleně mohl dvornou nějakou pozornost prokázatí. Upřímná jeho náklonnost k ní neochábla pak ani tehdy, když v rodině páně Ardmore-ově nastal neblahý onen obrat, ba tím více k Heleně v lásee své přilnul. Byl sám lenem dosti bohaté rodiny a zaujímal již výhodné vlastní postavení — proto mu náhlá chudoba nevěsty jeho nikterak nepřekážela.

Heleně nad očekávání poskytnuto pak i dosti slušné věno zámožnou tetičkou její paní Traversovou, a konečně přijmouti nucena byla i veškerou skvostnou výbavu jako svatební dárek, od laskavé a nerozlučné své přítelkyně Gladys. Nebyla tedy tak opuštěnou a nemajetnou, jak se povrnehně mohla zdátí. Když pak se po tiché romantické svatbě v útulném bytu paní Traversové odbývané, obě sesterské dívky při konečném rozchodu loučily, postřehla Helena v obličejí Gladysině po drahné době zase první blahý úsměv a zámkvit opravdového štěstí — pocíťovaného něžnou tou dívkou z odlesku vlastního jejího blaha, a překypujícími svými city jsouc přemožena, vděčně této padla do náručí — — —

VIII.

Mezi tím co v bývalém domově Ardmore-ově se toto událo, jemu jednovárně plynuly dny, měsíce a léta na Filipínách. V tomto třetím a posledním roce jeho vojenské služby na vzdálených tropických ostrovech nalézáme jej posud živého — ba i čilého a zdravého, a to vzdor tomu, že pernou válečnou kampaň, v minulých dvou letech tvrdošijně proti povstalcům vedenou, měl již za sebou. Za mnohých těch srážek a bitev s povstaleci, nepotkala jej ni ta nejmenší nehoda, a nezdálo se pravděpodobno, že by teď, při nahodilé menší šarvátkě s některou potulnou tlupou mír ještě nepřijmuvších domorodců, byl pohromou nějakou postižen. A též po ní aniž po nebezpečných dobrodružstvích válečných již tak netoužil. Stalat se s pobouřenou a trpkými pochybnostmi druhdy tak zmítanou jeho myslí, zatím opětná, blahodárnější proměna. —

Po pohnutlivých, svízelů plných těchto dvou letech, konečně nastal v zklamane jeho duši opětný klid. Hvězda jeho žití poznovu počala z dálných nadzemských mlžin jasným paprskem k němu probleskovati, vedouc jej teď k jedinému, určitému cíli. A ten zřejmě zračil se mu teď v posvátné jeho povinnosti — žiti a bojovati s nepříznivým osudem alespoň tak dlouho, dokud úplně nepodařilo by se mu zdánlivě potupou potřísněné jméno otcovo opět očistiti.

A od okamžiku toho počal v něm klíčiti, a během doby i dozrávati jistý, životadajný úmysl. Myšlénky jeho pak často maně obíraly se vyhlídkou na budoucí jeho konání, při němž soustřediti hodlal veškeré své snahy a práce tělesní i duševní. Jenže tak již málomluvný Ardmore při rozjímání tomto, ještě teď více v sebe se uzavíral a samotu vyhledával. Zálibu tuto měl pak příznivými okolnostmi nemálo nyní i usnadněnu. Byl za několik měsíců po vyličené už oné noci, ztrávené na přední stráží u mostu blíže Angeles, na vřelé doporučení setníka Reynoldse opětně povýšen. Bylť jmenován "seržant-majorem" vlastního svého pluku, kterážto výhodná a poddůstojníku těžko dosažitelná hodnost, zůstala mu až do posledních jeho dnů vojenských. Co takový měl teď povinnosti daleko příjemnější, ať přesnější, a zodpovědnější, při nichž valně popřáno mu kýžené samoty i více času ku volnému přemýšlení. Vítanou změnou tou konečně vzdálen byl ruchu setniny a nahodilého aneb někdy nutného hovoru bujarého jejího mužstva. — Měl teď přibýtek sám pro sebe. Malá, úhledná nippová chata, jejíž jeden oddíl zároveň sloužil mu i za pisárnu, stála o samotě poblíže větší a okázalejší úřadovny plukovníka a jeho pobočníka, mezi skupinami palem kokosových a bujných keřin tropických. Tato blízkost úřadoven plukovního adjutanta s onou seržanta-majora byla nevyhnutelnou, neb různé totožné povinnosti jejich denně přiváděly je do bližších styků. Nové povýšení Ardmore-ovi nemálo prospělo, neboť nejenom bylo klidnější, ale i jeho výchově a náklonnosti přiměřenější. Na místo různé a mnohdy perné své povinnosti jako šikovatele setniny za válečného tažení, dlel teď pohodlně ve své pracovně, hbitě zanášej rozmanité zápisky do kněk a listin, jež k vedení soustavného pořádku v pluku jsou tak potřebny. S prací touto byl denně za několik hodin hotov a zbývajícího mu volného času mohl užiti dle libosti. Nejraději trávil jej četbou oblíbených jeho knih i časopisů, poslední dobou najmě pak přírodopisných i hospodářských a též osamělými, zajímavými procházkami po romantickém okolí. Velitel pluku s jedním praporem a štábem trvale v čase tom meškal v menším a v mnohých ohledech důležitém vnitrozemním městečku filipínském, jehož divukrásné okolí, na různé vzácné úkazy přírodní a bujné tropické rostliny tak bohaté, snivě zádumčivého jinocha, jakým byl Ardmore, k častým vycházkám zrovna vábilo. Tak

příjemně plynuly mu teď dny a měsíce. Žil na venek zdánlivě jen svým vojenským povinností, jež s pílí a přesností vykonával — vnitřně však často od-
dával se vzpomínkám a budování budoucích plánů, které stále hlubším o nich
přemýšlením na se braly určitějšího tvaru. Po nějaký čas byl již o těchto
úplně rozhodnut, ač zřejmě seznával, že při provedení alespoň hlavního jeho
úmyslu taktéž zapotřebí bude mu kusu života všedního a prosaického. Ale to
mu při zamýšleném provedení záměrů pranic nevadilo.

Domů sestře aneb tetě Traversové Ardmore od odjezdu svého z vlasti ni-
kdy nepsal. Mnohokrát sice za dlouhého svého pobytu na Filipínech zatoužil
po tom, dopisovat milené sestře Heleně a upřímně sdělit jí osud svůj v minulých
třech letech, aneb alespoň to, že posud nalézá se mezi živými, ale neučinil toho
dílem z obavy, aby nezpůsobil jí nový žal a zbytečné starosti skutečností, že
los svůj opětně vrhnul s osudem válčící armády své otčiny, a též pak proto,
že po vážnější úvaze konečně nepřál si, aby o něm, nešťastném a v lásce zra-
zeném jinochu, prozatím kdo zvěděl. — Chtěl tímto nadobro s dohledu zmi-
zeti všem svým přátelům a známým, zvláště pak bývalé snoubence svoji, slečně
Gladys Heydenové — a to k uspokojení se mu podařilo.

IX.

V idylickém údolí v jihovýchodní části Montany, blíže nerovně a roman-
ticky vinoucích se břehů Yellowstone, kde čilý proud její sesilován již větším
počtem horských potoků a říček, vidíme nového osadníka "domovináře".

Skromný srub zhotovený neumělou rukou se zpoila otesaných klád přine-
šených sem nepochybně od nedalekého břehu řeky stromovím a křovím v pus-
tém tomto jinak kraji místy hojně okrášleném — vyrostl zde náhle, jakoby
přes noc, k nemalému údivu nejbližších, ač přec valně vzdálených sousedů.
Kdo to asi jest? Či je to příbytek, a co zde majitel jeho zamýšlí? Anebo přibyl
jim sem snad nový osadník? A pak-li ano, co na světě mohlo přiměti jej ku
zbudování malého svého přístřeší zde, na podivném a skoro nepřirodném tomto
místě, a na pozemku k úspěšnému rolničení se dokonce nehodícím? Proč ra-
ději nezabral si podivín tento domovinu k účeli tomuto poněkud rovnější a
vhodnější — na příklad někde blíže nich, jen několik mil odtud? Takové as
byly otázky, které přirozeně sobě kladli ti, kdož nový ten srub v údolí náho-
dou byli spatřili.

Bylo to však s jara, záhy po probuzení se spící přírody k novému životu,
a pilní osadníci na severo-západní této prerií tudíž novému neznámému neměli
ani hrubě pokdy zvláštní pozornost věnovati. Vždyť náhoda nějaká uvede je
později ve styk s výstředním tím cizincem, pomyslí si, a pak i snadně se do-
vědí, co je zač a jaké pohnutky jej sem, do jindy opuštěného "Roseglen" při-
vádějí. Tím vlastně měla být jen venkovská jejich zvědavost ukojena — na
ostatním jim pak konečně nezáleželo.

Název "Roseglen" tamní osadníci vhodně dali nepřilíš široké, ale delší
a půvabně divoké, z pola horské kotlině, postupně táhnoucí se tu mírnými
a hned zase sráznějšími svahy od řeky až skoro po samé úbočí nevysokého po-
hoří, nalézajícího se v nedalekém pozadí hornatého a pahrbkovitého v této části
pravého břehu řeky Yellowstone. Údolí toto, poblíže řeky, dílem porostlé bylo
různým stromovím, kteréž výše v úžlabině vzhůru k zmíněnému pohoří volně
stoupající ustupovalo rozmanitému křoví, po různu až skoro k samému jejímu
koneci nesouladně roztroušenému. Mezi tímto a travou bujně se zde zelenající
zřítí bylo pak vždy pozdě s jara a v létě, hojně pestrých a barvou svou snadno
nápadných květů divokých růží, čímž údolí to v onu dobu na se bralo vzhled

zvláště půvabný. A že neobyčejný tento úkaz přírodní byl v krajině té jen velice řídkým, pojmenovali lidé poblíže sídlící případné místo to "růžovým údolím".

A v údolí tomto, na němž mimo zde uvedeného rostlinstva a více těch planých květů růžových nebylo nic zvláště pozoruhodného, usadil se k upřímnému podivení všech neznámý ten přichozí.

Minulo jaro a v "růžovém údolí" stala se zatím podivuhodná změna. — Vše zřejmě nasvědčovalo, že zde někdo usilovně keřiny místy mýtil, ňral, ryl, sázel, zveleboval a okrašloval — zkrátka, neúmorně jako nejpilnější včelička pracoval, aby docílil takřka kouzelného toho přetvoření. Neb kousek pustě dráhdy vyhlížejícího údolí, kde nové to obydlí stálo, činilo na překvapeného pozorovatele teď dojem, jakoby po dráhnou dobu již dlel tu zkušený zahradník a hospodář, jenž divuvornou mocí neúnavné práce, vytvořil zde čarovnou tu proměnu.

Malé prostranství kolem srubu bylo čistě vymyté a tam, kde dříve bujela tráva a keřiny, vábně zelenaly se úhledné záhonky rozmanité zeleniny. Tu a tam blíže skrovného obydlí zřítí bylo i trsy různých květin, mnohé z nich právě krásněny jsouce pestřými vonnými květy. O něco dále, v pozadí nechaných zde divokých keřin, chatu zeleným svým okolím vroubicích, nalezaly se na mírných svazích úžlabiny menší kousky vzdělaných polí, na nichž rostlo obilí a luštěniny. Stěny srubu sotva pak teď byly již zraku patrný, ladně ověněny jsouce zeleným listím úponkovitých rostlin, jichž bujné výhonky živě vinuly se nahoru podél stěn aneb proplétaly se mřížovím menší besidky, ku vchodu do srubu se tulící, tvoříce takto přirozenou klenbu rostlinnou. V přiměřené vzdálenosti podél obou venkovních stran rozkošného tohoto loubí, jakož i na více jiných příhodných místech kolem srubu, nalézaly se bohaté keře krásných štěpných růží, některé právě v bujném rozkvětu, zatím co jiné z vábných poupat teprve ostýchavě počaly se rozvíjeti, honosíce se téměř všemi odstíny barev od bledě růžové až do temně nachové. Toto vše skýtal pohled malebný!

Proč však tak význačný měly zde mimo více planých, býti i rozkošné štěpné růže? Byla by "růže" pouhou náhodou tak velice oblíbenou květinou výstředního toho samotáře — či rozmarně chtěl "růžové údolí" jimi jen více ještě okrášlit, aby si krásného toho jména právem zaslouhovalo? — Těžko bylo pravé pohytky k tomu uhádnouti.

A kdo vlastně způsobil zde také zajímavý převrat, tázati mohla by se spanila čtenářka, jako činili to nemnozí ti kolemjdoucí, jimž náhoda usnadnila v zdánlivý ten ráj mezi pustými vršky nahlédnouti. — Kouzelník jistě, mohla by se domnívati, aneb při nejmenším alespoň člověk květiny a rostlinstvo nadmíru milující, jenž všemožnou péči a čas jen oboru tomu věnuje.

Však nikoli! — Záhadný smrtelel ten zdá se míti i jiné, všednější věci na starosti. Pohléděme jen o něco níže do úžlabiny směrem k řece, a tam uvidíme mezi stromy a vyššími keři více jiných hrubých staveb a jednoduchých přístřeší, jaké začasto lze zřítí u chudšího osadníka na severozápadních pláních. Jsou to stáje a prozatímní stavení hospodářská. Tyto jeví známky občasného obývání koňmi a různým dobytkem. Mimo hejna slepic mezi keřinami a stájemí rozptýlených není však tu patrné nic živoucího. Dobytek, od rána do večera, volně pase se v okolních úžlabinách a na úpatí hor. Stranou od přístřeší stojí těžký vůz a kočárek; blíže těchto leží několik kusů toho nejnutejšího polního náradí. To vše ukazuje, že ten, jenž zde bydlí, nejen obdařen je starostmi obyčejného osadníka ale i to, že je, ne-li chudý, tedy prostředky k blahobytu zrovna neoplývající. Kamkoli se totiž obrátíme všude zříme, že neznámý ten obyvatel "růžového údolí" výlohami zbytečnými neplýtvá, ve všem se uskrovnuje a kdekoliv jen může, rozumně užívá praktické americké "svěpomoci", mnohdy ničeho mimo vlastní práci nestojící. To patrné bylo na stájích, přístřeších, ohradě, studni i srubu samém, vše bylo po domácku z hrubého dříví a tyček vhodné zrobeno ba i vkusné to mřížoví rozkošně obrostlé již besidky dovedně zhotoveno vlastnoručně jen z příhodných prutů v nedaleké dolině nasekaných. Jediné, co bez jistých výloh pořízeno býti asi nemohlo, byly mnohé již větší a bohaté sazenice růžové a réva kolem besidky bujné se pnoucí.

A přec — ve spojení se zajímavým srubem v "růžovém údolí" soustředěno tu celícký, nepřilíš velký majetek jeho obyvatele — možná že výsledek to víceletého se snažení a hospodářského se uskrovnování, s dávnou vyhlídkou na jediný tento cíl!

Jméníčko to, původní základ k možnému blahobytu, bylo právě roztroušeno po okolních vrškách a dolinách, v podobě menšího stáda hovězího dobytka, koní a bravu, všeho všudy dvanáct krav, tři koně a as třicet ovcí. To byl

veškerý majetek nedávno sem přibylého domovináře — kolem něhož otáčela se snad všechna jeho naděje v lepší vyhlídce do budoucnosti. Los nejisté a prchavé štěstěny vržen jím jako tisíce jinými podnikavými a pracovitými osadníky před ním. Buďto se malé slibné stádečko jeho úspěšným vývinem znenáhla rozmnoží ano během let stane se zámožným — anebo dobytek tento nemoci nějakou nebo zhoubným blizzardem rázem vyhyne — a on zničen opětně octne se tam, kde byl na začátku. — Bude pouze záležeti, jak příznivě se pro něho otočí záhadné kolo jeho osudu.

Nejbližší sousedé prvního obyvatele "růžového údolí" dle toho snad postřehli hlavní účel jeho sem příchodu, totiž chov dobytka; neb většina z nich taktéž oddávala se dosti úspěšnému v příhodném tomto kraji dobytkaření. Obzvláště chov dobytka hovězího a ovcí se tu dobře vyplácel, neboť v okolí nalézalo se ještě hojně nezabraného vládního pozemku, na němž stáda jejich se libovolně pásla.

To by je tedy bylo ani tak nepřekvapovalo jako skutečnost, že podivný jinak příčinlivý ten osadník zabral si domovinu, zahrnující mimo zmíněného údolí vesměs srázné vršky a nízké doliny podél samé řeky. Tím jakoby schválně vzdával se příležitosti bližšího s nimi sousedství, neb mezi domovinami a maými "ranchy" jejich a pozemkem jeho posud leželo několik nevlastněných čtvrtí půdy, a on zvoliti tedy mohl kteroukoliv z nich. Takto též byl by se octnul i blíže krajině značně již osazené a dojísta k drobnému rolničení i dobytkaření výhodnější.

On zdál se však dávatí přednost samotě — zúmyslně snad vyhýbal se nejen bližšímu sousedství, ale i společnosti lidské vůbec, jako by mu styk s jinými lidmi byl lhostejný.

Tak asi soudili o něm okolní lidé, jimž uzavřenost a zdánlivá netečnost cizinceva vůči nim byla nápadna. Byli uvyklí s každým přichozím ryhle se seznámiti a záhy pak o ledačem důvěrně si pohovořiti; ale podivný osadník tento nevšímavostí i patrnou odmítavostí svojí stále vymykal se z dosahu osobních těchto jejich libůstek. Zvědavost jejich tímto drážděna jen více a touha blíže seznámiti se s výstředním "dobytkařem", jenž obklopal se "květinami a růžemi" — jak v hovorech svých o něm významně naráželi — každým dnem přirozeně vzrůstala.

Viděli zajímavého toho muže teď z blízka, a alespoň o všedních událostech s ním pohovořili. Neměli mu vlastně ani ve zlú, že hned na poprvé nebylo jim možno něco kloudnějšího o něm samém se dozvědětí; aniž pak vadilo jim, že důvěrnější otázky minulosti jeho se týkající jen neuspokojivě a se zdvořilou chladností zodpovídal.

Celkem odnášeli si od něho dojmy daleko příznivější než byli očekávali. Vládne jejich přijetí tajemným tím "samotářem" jim lichotilo a zajímavý vzhled jeho skoro je až překvapoval, ne-li úctou naplňoval. Byl to příjemný, mladý ještě muž, svižného, souměrného těla nadprůměrní výšky, s patrnou známkou silného a ustáleného již charakteru ve výrazném svém obličejí. — Nebýti laciného a prací ošumělého jeho úboru a přirozených, zcela nenucených způsobů západního venkovana — drsní ti osaduící snadno mohli se domnívati, že před sebou mají pravého amerického "gentlemana".

X.

Čtenářům, jimž záhada neznámého onoho mladého osadníka v údolí na břehu řeky Yellowstone zůstává ještě poněkud mlhavou, lépe objasní se totožnost jeho následujícím důležitým listem, obdržným téhož jara slečnou

Gladys Heydenovou. Dopis přicházel z města Helena v Montaně, od jisté mladé důvěrné její přítelkyně, a zněl:

Drahá moje Gladys:

Cítím se v okamžiku tomto přešťastnou, že mohu tobě, nejmilejší svoji družce z mládí, sdělit něco, co snad poněkud přispěje ti k opětnému nabytí ne-li bývalého štěstí a blaha, tedy alespoň onoho kýženého uspokojení myslí, jehož vím že po několik dlouhých let jsi postrádala. Vzácná důvěra tvoje, kterouž druhdy otevřela jsi mi svoje žalem překypující srdce, konečně přinesla sladké svoje ovoce.

Neboť věz, milovaná Gladys, že bývalý mileneček a snoubenec tvůj, pan A. C. Ardmore, jehož náhlé zmizení a záhadný osud plnil mysl tvou trapným tím bolem — jest posud mezi živými! — Jsem o pravdivosti svého tvrzení přesvědčena, neb jsem jej nejen viděla, ale s ním i mluvila. Myslím, že mylka ve jméně a osobě není možná, neb tehdejší jeho popis tvůj i teď, po delším již čase, dobře se naň ještě hodí. Budeš též neméně překvapena zvěděti, že pan Ardmore teprve nedávno navrátil se co vyšší poddůstojník pravidelné naší armády z Filipinů, a prvním jeho činem po návratu do vlasti zdálo se býti vyhledání vhodné domoviny za účelem farmaření aneb dobytkaření. — Nalezl co si snad přál, právě v našem státu a před několika dny v naší úřadovně pozemek ten zabíral, s úmyslem neprodleně na něm se usaditi. — Na přiloženém listku nalezneš zevrubné udání, v které části státu, okrsku a dílci domovina jeho leží. Piš zase brzo, drahá Gladys, a sděl, jak překvapující zpráva tato na tebe působila. Doufám však, že ne jinak než utěšeně.

Tvoje vždy oddaná

Nellie.

Jaký dojem vítaná zpráva tato u Gladys vyvolala, dovedeme si představit. Byla ní rázem z mrákot trudné těžkomyslnosti probuzena, a mysl její opětně ozářena bývalým jasem. Život pojednou nezdál se jí již tak prázdným, pustým a bezúčelným, a sklíčená duše její radostně zajásala u náhlém vědomí, že Archibald žije — — —

Oh, — jak hluboce, nevýslovně vděčnou byla teď šťastné té okolnosti, kteráž seznámila a spřátelila ji s poměrně chudou tou dívkou, jejíž list právě již po kolikáté pročítala! — Vždyť sama posud jen z těžka chápala, zda toto vše možné — v nitru svém nepřestávajíc diviti se, jak podivné a nevyzpytatelné někdy jsou cesty osudu!

Zde musíme však vysvětliti, jak stalo se, že vzdálené té přítelkyni slečny Heydenovy možno bylo nade vše zajímavou tuto zprávu jí zaslati.

Gladys a Nellie Willardova přilnuly k sobě upřímným přátelstvím, hned když co mladé dívky navštěvovaly tutéž vyšší školu. Přítulným družkám pranic při tom nevadilo, že jedna byla jedináčkem zámožných rodičů všim blahobytem oplývajících, a druhá dezerou jen v ucházejících poměrech žijící vdovy. Nellie ovšem záhy po dosažení potřebného vzdělání nucena byla vyhledati si přiměřeného zaměstnání, aby sobě i starší již matce výživu zajistila. Po smrti matky však, nejsouc ničím k domovu svému vázána, Nellie odebrala se na západ, kdež dívkám jejího vzdělání poskytováno lepších výhod i většího služného. Hříčkou osudu či náhody posléze stalo se, že získala výhodné místo písařky ve vládní pozemkové úřadovně v hlavním městě Montany, kteroužto službu v přítomné době dosud zastávala.

A právě v této úřadovně, náhle objevil se Ardmore, za účelem zápisu své domoviny, při čemž zrovna slečně Willardové nucen byl předložiti vojenské své listiny jej ztotožňující a záběr pozemku mu umožňující. Z nevinných listů těchto, překvapená Nellie čerpala radostnou svoji zprávu, neprodleně Gladys

na východ zaslano, aniž by Ardmore měl nejmenší tušení, že dívkou tou byl poznán a v zápětí prozrazen.

K tomu dlužno ještě dodati, že v témž roce, v němž Helena Ardmore-ova provdávala se za pana Ashleye, slečna Willardova, po delší opět době, za letních svých prázdnin do bývalého svého domova zavítala. Bylo přirozeno, že Gladys po odjezdu Heleny tím více cítila se osamocena a nemálo byla tudíž potěšena nenadálou návštěvou dávné této milé přítelkyně.

Za častých, důvěrných styků obou těchto družek z mládí, Nellie konečně na nešťastné přítelkyni své vyloudila přiznání, co vlastně zavdalo příčinu k nepopiratelnému jejímu bolu duševnímu. Výsledek přátelské důvěry té byl významný, výše uvedený list od Nellie, jehož obsah duši Gladysinu opětně naplnil štěstím a slastnou nadějí, bez níž život její byl jen klamným, bezradostným stínem.

* * *

Neznámý, podivínský onen osadník v "růžovém údolí" nebyl tedy nikdo jiný, než hrdina náš — Ardmore.

Podivínský! — Jednání jeho ovšem mohlo se zdáti podivínským prostým těm lidem, v jichž krajině zvolil si své působiště a kteří s krutým osudem jeho nebyli obeznámeni, nikoli však nám, kteří pohnutlivý jeho život sledovali jsme od počátku.

Mladý ten muž jednal při všem s náležitou rozvahou a po dobrém všeho promyšlení. Že za sídlo zvolil si osamocené místo na břehu řeky Yellowstone, mělo dvojí pro něho účel: za prvé, srdečně přál si dlíti v nerušené samotě, k ukojení vlastní touhy a přirozené jeho teď náklonnosti; a za druhé, viděl v tom lepší vyhlídky pro budoucí své záměry. Byl si dobře vědom nemnohých svých peněžních prostředků a správně soudil, že jedna domovina, o sto šedesáti akrech by na pastvu pro větší stádo na dlouho nestačila pro případ, že by se mu dobytek zdárně rozmnožoval, a zde na kopcovitém břehu řeky nalezalo se ještě tisíce akrů vládní půdy, na trávu alespoň dosti bohaté, kd. velká stáda snadně mohla se uživit. Mínil, že mnohé nerovné tyto domoviny, ač již vyměřené, nebudou po několik let ještě zabrány, a pastva na nich zůstane tudíž k volnému použití kteréhokoliv sousedního dobytkaře. Dále pak, když by štěstí v chovu dobytka mu přálo, mohl si více tohoto pozemku od budoucích jeho vlastníků buďto pronajmouti aneb snad i přikoupiti.

Prozatím ovšem byl mladý tento muž, v přepychu kdysi vychovaný, povděčen okolnosti, že při tichém, šetrném životě za několikaleté služby své v armádě ušetřil si alespoň tolik, že mimo částečného splacení ostatně laciného pozemku, mohl ještě zakoupiti stádečko dobytka, jež jsme v okolí "růžového údolí" viděli. Proto též nutno bylo mu ve všem jiném se uskrovniti, jak jsme při budování srubu i staveb hospodářských pozorovali, mimo malého přepychu, jež dovolil si s ohledem na nějaké ty květiny a sazenice růžové i rostlinné, jimiž budoucí svůj skromný domov z lásky ku přírodě mínil okrášlit a sobě zpříjemnit. Přál si v prázdných chvílích pěstováním a ošetřováním různých oblíbených mu květin a rostlin zapomenouti bolné své minulosti, mezitím však pamětliv jsa jediného teď jen životního svého cíle — splacením dluhu otcova očistiti jméno druhdy tak vážené rodiny.

XI.

Čas mezi tím rychle ubíhal. Příjemné léto chýlilo se skoro již ku konci, a Ardmore pracoval teď úsilovněji nežli kdykoliv před tím na důkladnějších a teplejších přístřeších pro dobytek svůj na zimu. Nechtěl milé stádečko své, zatím o nějaké to telátko a více bělostných jehňátek se rozmnoživši, vystaviti

zdejšími krutým mrazům severním na pospas. Proto záhy počal v dolině opět sekati, řezati, přibíjeti, budovati a stavěti, mnohdy konaje práci za dva, věda, jak mnoho mu ještě před počatím zimy v ohledu tomto vykonati.

Takto stále pilně jsa zaměstnán, Ardmore skorem z údolí teď ani nevycházel, ač ani před tím u něho nebylo obvyklým po okolí bezúčelně se rozhlížeti, leda když kousek jeho dobytka nahodile ve vrškách se od ostatního stáda oddělil a návrat svůj k stájím v údolí prodloužil aneb dokonce zabloudil. Nic takového se k potěšení jeho poslední dobou nepřihodilo, až zase skoro koncem tří týdnů. Toho večera zpozoroval, že ve stádečku schází mu kráva s mladým telátkem, a k překvapení svému nemohl je po delším hledání na pozemku svém ani v okolních dolinách naléztí.

Vydal se tudíž záhy příštího rána koňmo pátrat po zmizelém svém majetku a po delší marné jízdě v úzlabinách podél řeky dospěl až k nedalekému pohoří severozápadně na jistou vzdálenost od domoviny jeho se vinoucímu, a nenaleznuv zde, co byl hledal, vyjel vzhůru na rovnější poněkud vlnitou prérii za tímto. Zde po nedlouhém se rozhlížení nemálo překvapen byl malým úhledným domečkem, stojícím nepřiliš daleko od svahu pohoří. Z komínu jeho nevysoko nad střechou vyčnávajícího se kouřilo. Byl tedy i obydlen.

Ardmore v přirozeném údivu koně zastavil. Nalezal se teď od domku jenom nedaleko — a přece zrakům svým ještě jakoby nechtěl uvěřiti! Nevěděl, sní-li či bdí — Vždyť před krátkým jen ještě časem nebylo zde o nějakém novém osadníku anebo jeho příbytku ani té nejmenší stopy. A teď udiven zřel již na věc hotovou! Rozhlédl se kolem ještě pozorněji a brzy seznal, že nové to obydlí vlastně stojí na sousedním od něho pozemku, něco jen přes půl míle od vlastní jeho chaty vzdálené. Mladý muž nad seznáním tímto mimoděk srahl obočí.

“Jest patrné, že v jednom svém úsudku jsem se již mýlil,” zamručel Ardmore pro sebe. “Mám zde tedy již souseda — blízkého a nevídaného — a veta po tichém, nerušeném klidu v údolí a krásných svých výpočtech!” — Pak, jakoby něčím mrzutě byl popuzen, trochu prudčeji škubnul uzdou, a koník jeho opět dal se do klusu.

Za nedlouho, v jisté vzdálenosti odtud, konečně našel i zatoulané své dva kusy dobytka za jiným návrším klidně se pasoucí, a s těmito před sebou ihned obrátil kroky své k domovu. Cestou byl však nápadně zamyšlen. Mysl jeho zaměstnána byla nevídanou tou změnou v blízkém jeho sousedství. — Co asi přiměti mohlo nenadálého příchozího, aby se zrovna zde usadil? Za jakým přišel sem účelem? Vždyť nepochybně nemohl tak učiniti z těchž důvodů co on — ohledně příznivé vyhlídky na samotářství a použití nezadaných pastvin! — A pak, jak mohlo se zbudování tohoto příbytku, bez jakéhokoliv jeho vědomí tak tiše a rychle vykonati?

Ardmore, za pilné své práce v dolině pod chatou ovšem nevěděl, že malý sbor mužů s tesařským náčiním přibyl sem zároveň s třemi vozy přivázejícími stavební dříví a vše potřebné ku postavení menšího příbytku, a dělníci toto pod vůdcovstvím jednoho z nich, neprodleně dali se do stavby. V několika dnech byli se vším hotovi a sotva že odjeli, jiným povozem přivezeno něco nábytku, vnitřního zařízení a různých kuchyňských potřeb. To bylo vše. — Tak zvláště podivuhodného na celé věci nebylo leda to, že obydlí ono stavěno tak na chvat, s více cizí zde vzácnou a dobře placenou pomocí, což mohlo svědčiti o tom, že majiteli jeho na nějaké výloze zrovna nezáleží. Necht však se to přihodilo již jakkoliv, bylo patrné, že Ardmore-a příchod neočekávaného souseda valně netěšil. Nebyl arci tak sobeckým, aby mu možných výhod této krajiny, v něž sám doufal, nějak záviděl; ale rozhodně nepřál si, aby mu

blíže svými styky v osamělém jeho životě překážel. Aby k neodvratné té známosti sám snad nezavdal podnět, nápadně se domku za nedalekým pohřbím vždy stranil, skoro nikdy tam teď nevyjížděl a musel-li, objel domek ve slušné vzdálenosti, aby se s obyvatelem jeho nemusel sejítí.

A v přání tomto nad očekávání dobře se mu dařilo, neboť nový ten osadník sám k Ardmore-ovi dolů do údolí nikdy nezavítal. To jej překvapovalo. Očekával, že se s ním co nejdříve bude hledět seznámiti a možná dost často i navštěvovati, jak mezi blízkými sousedy na venkově někdy bývá obyčejem. A zde byla vzácná výjimka!

Ač se Ardmore-ovi jednání toto velmi zamlouvalo, nemohl se přece, po delším čase, ubrániti přirozené zvědavosti, kdo vlastně by neznámý ten soused byl. Snad ne někdo, když by samoty z těchž příčin co on, vyhledával? A při myšlence této se významně pousmál. Ať však osoba ta byla kdokoli, jisto bylo, že si "rozumným" a nevtíravým svým chováním u přítele našeho získala alespoň trochu obdivu, možná i srdečného přátelství. Nic však netrvalo věčně, tak i malá záhada tato došla bezděčným příčiněním Ardmore-ovým svého rozluštění. Jednoho dne totiž náhodou setkal se na prérii se synkem bývalého svého nejbližšího souseda, právě beroucím se do školy, tamními osadníky na podzim a v zimě udržované. Po netivém pozdravu hochově. Ardmore-a napadlo se ho otázati, kdo že dívky v této škole vyučují?

"Slečna Edith Lindsayova," odpověděl hoch ochotně.

"A kdo jest slečna Lindsayova?" přivětivě opáčil Ardmore.

Tázaný upřel naň překvapený pohled, ale v zápětí se slabým úsměvem odpovídal: "Slečna Lindsayova jest onou hezkou a hodnou dívkou, jež bydlí v tamtom domku — vaši sousedkou — zároveň prstem ukazuje směrem k obydlí, jehož zjev Ardmore-a tehdy byl tak nemile překvapil.

"Dívkou?" v údivení skoro vykřiknul též teď překvapený Ardmore. "A s kým tam přebývá?" dodával po chvíli, celý sdělením hochovým zaujat.

"Úplně sama," zněla odpověď.

"Viš to jistě?"

"Ano, neb do školy co den v kočárku dovážena bývá starým panem Harrisem, jenž občas dříví jí do zásoby naseká, vody přinese, aneb i jinou potřebnou práci pro ní vykoná. Za služby ty dostává prý od ní pěkný plat." končil hoch sdílně.

"Hm —" bylo jedině co zamyšlenému Ardmore-ovi ze rtů uniklo. V zápětí však, vzrušiv se, dodal: "Nezdá se tedy, že by se zde trvale byla usadila. Slabá dívka nemůže přece vzdělávací role aniž pěstovati dobytek."

"Nikoliv, slečna Lindsayova po vyvlastnění své domoviny pojedle prý opět na východ, kdež ve velkém městě dříve žila."

"Skutečně?" Ona tak řekla?"

"Tak alespoň vyslovila se, jak sdělil otec mému Mr. Harris."

"A pravíš, že slečna Lindsayova jest ve škole k dítkám hodnou?" dotazoval se ještě na rozchodu Ardmore.

"Ano, velice laskavou, schopnou a dobrou učitelkou, jakou jsme ještě nikdy neměli," horlivě chválil ji prostý ten hoch.

"Dobře, dobře, děkuji," kývnul naň s úsměvem ještě Ardmore a odevá-lal. Po rozchodu jejich sám si musel doznati, že zajímavějšího rozhovoru za celého svého pobytu v růžovém údolí nebyl ještě účastněn. Tak tedy mělo se to s tím nevtíraným jeho sousedem — vlastně sousedkou! Tedy dívka! Bývalá městská slečinka — venkovní učitelka — a budoucí snad farmářka! Nu, věru, o nic podivuhodnější změny nežli daly se se mnou — bohatý městský synek — vojenský poddůstojník — a teď "zahradník —

dobytkář," rozumoval u sebe s nádechem veselosti Ardmore. Hned ale vzhled jeho opětně zvažněl. Kdož ví, zdali po odchodu jejím nebylo by mi možno pozemek její lacino odkoupiti? problesklo mu myslí, zatím co zamyšlen bral se k tichému svému domovu v údolí.

* * *

Tímto se Ardmore-ovi vysvětlilo, proč blízký souseď jeho nižádnych styků s ním nevyhledával. To, že byla jím na místo muže plachá, možná že zajímavá dívka, na dřívějších jeho pocitech, k uzavřenosti náchylných pranic neměnilo. Ba byl srdečně rád, že tomu jest, skoro jsa přesvědčen, že co taková sotva kdy nerušený klid v poustevníckém jeho zátiší přítomnosti svou bude rušiti.

Mladý muž ovšem ani netušil, že se tak jedenkrátě již stalo. Bylo to krátce po jejím sem příchodu, kdy dívka ta za celodenní nepřítomnosti Ardmore-ovy "růžového údolí" poprvé sestoupila. Zvolna tehdy blížila se romantickou dolinou ku srubu a se známkou spíše neobyčejné dychtivosti v sličném svém obličejí, vstoupila konečně do zahrádky. Zde po delší chvíli stanula, a pohledem vyjadřující údiv i radostné pohnutí nad příjemným tím překvapením rozhlížela se kolem, jakoby to, co zde viděla, bylo v duši její mimoděk nacházelo jakéhos vřelého ohlasu a citového pochopení. V tichém zamyšlení, se snivým úsměvem na rtech, jako lehká víla popocházela pak od skvostného keře růžového ku jiné skupině příjemných, libovonných květin — tu suchý některý lístek maně odstraňující, sehnutý stonek narovnávací aneb za různou jinou opravou k milým těm dítkám přírody se shýbající.

Ač dřívější pestrý jarní rozkvět a krásy zahrádky valně pozdější touto dobou letní počaly již mizeti, dívka prodlěla zde drahnou chvíli, jakoby ani nasytiti se nemožla vzácného tohoto požitku, jež malinký a tak mile osvěžující tento kousek půdy vnímavé její bytosti poskytoval. — Konečně však odcházel, utrhnuvši si opožděný květ skromné fialky — — —

Getnula se u vchodu zelení půvabně obrostlé besídky, kdež nerozhodně na krátko stanula. — Z prsou vydral se jí těžký vzdech. Na to zkusila otevřiti nízké dvéře srubu, ale tyto nikdy nejsouce zamykány lehce se před ní rozevřely. Váhavě vstoupila dovnitř. Ač v tomto okamžiku zdálo se jí, že hříšně porušuje velebný klid tiché svatyně poustevníkovy, přec jen jakoby kouzelnou jakousi močí puzeň, jala se po skromné jizbě Ardmore-ově dychtivě rozhlížet. Se zatajeným dechem pozorovala, jak útulně a čistě chudá jizba ta byla upravena, vybavena jsouce nejnnutnějším nábytkem a domácími potřebami. Ve všem viděla pouze milou, ladnou prostotu. Jen podél jedné stěny skoro nuzně světnice s podivem zřela na delší regály plných knih, starších sborníků a novin, což alespoň jednu moderní choutku obyvatelovu prozrazovalo. Nesměle pokročila blíže a bedlivější přehlídkou knih seznala, že jsou to samá filosofická, přírodopisná a hospodářská díla, svědčící o směru večerních a snad nočních jeho studií. Při nahodilém otevření jedné z nich náhle spatřila na okraji listu psanou jakous poznámku. S očima dychtivostí zářícíma, ihned jala se úhledný drobný rukopis pozorně prohlížeti. V okamžiku na to se vážný obličej dívčín radostně vyjasnil, a ze rtů nenadále splynul jí tichý výkřik blahého uspokojení — jakoby tíživý nějaký balvan pochybnosti byl konečně spadnul jí se srdce. — Nepochybně byla právě rozluštila doposud pro ni temnou jakous záhadu.

Celá pak kýženým tím seznáním potěšena, tajemná ta dívka, po nedlouhém tu ještě otálení zase opouštěla tak zajímavou pro ni chatu, nejsouce nikým při zvláštní této své vycházce zpozorována.

XII.

K večeru jednoho dne na podzim, kdy Ardmore jsoucnost dívky v pěkném domku za nedalekým pohořím málem byl z mysli své již vypustil, přihodilo se něco, co opětně pohnulo jej alespoň částečně v myšlénkách svých se s ní obíratí. Ku sklonku onoho dne právě nalézal se na konci svého pozemku, se strany s oním slečny Lindsayové hraničícího, zaměstnán hotovením plotu, aby mu dobytek vzhůru na prérii nevycházel a spíše v údolí poblíže řeky se držel. Již byl s prací svou málem hotov, když k uchu jeho náhle dolehnutí vzdálený, libý zvuk. Ustal v práci a naslouchal. S hora příznivým vánkem donášeny k němu lahodné tóny jakési písně.

Mladý muž z prvu nevěděl, co si o nevšedním tom zde úkazu má mysliti. Pak hned ale se upamatoval, že příbytek slečny Lindsayovy jest odtud jenom nedaleko, a že dívka nepochybně vzpomněla si v samotě své zpěvem se pobaviti. — Správná tato domněnka jen míhla se mu hlavou, zatím co bezděčně s rostoucím zájmem a udivením naslouchal libeznému nápěvu i tklivým slovům jaksi matně povědomé mu písně. Teskně snivý, bohatý a melodiický hlas neznámé mu pěvkyně jako ve snách k němu ještě dozníval, když náhle se mu rozbřesko, že krásnou onou písní není žádná jiná, nežli oblíbená jeho — "Mileú sen" — — —

Myšlénky jeho, s dávnou upomínkou na blahou tu píseň, letem unášely jej v mlhavou dálí — v bývalý jeho domov — ve spojení s nímž pojednou zřel se v rozkošném, jasně osvětleném pokoji slečny Heydenovy, kdež slíčná snoubenka jeho Gladys v předvečer jeho odchodu k armádě pěla proň tutéž významnou píseň — — —

Sladkolibé zvuky její v tichu podvečerním právě dozněly. Ardmore se zachvěl. Vzpomínka na dny dávno uplynulé, nápěvem i slovy známé mu písně v mysl jeho živě přivábena, pronikla mu až do útroh. Zanechal práce a zvolna odcházel. Již dlouho, dlouho tomu, co nebyl takto vnitřně rozrušen. A dojem tento, hravě u něho vyvolala neznámá to dívka, milou mu písní, skoro již zapomenutou! Jak ona jen k ní přišla? Anebo jakou podivnou náhodou stalo se, že právě i ona si tu samou píseň oblíbila, háralo to v něm po několik dní. Sám sobě musel se však při tom usmáti. Což písně nejsou tištěny pro všechny? A nemůže si kdokoliv kteroukoli z nich oblíbiti? — Nebylo to tedy nic zrovna tak podivuhodného, že shleďal se tu s písní, již druhdy v domově svém pěti slyšával.

As měsíc po příhodě této dostalo se však nic netušícímu Ardmore-ovi náhlého a nanejvýš překvapujícího k ní vysvětlení.

Bylo již pozdě večer. Ardmore seděl v jizbě u stolu z pola pokrytého různými knihami, papíry a psacím náčiním, při matném světle menší lampy zabrán jsa do obvyklých svých večerních studií. Skytalyť mu milé jeho knihy střídavě s pilnou denní prací užitečného pobavení i osvěžení. Obzvláště teď, kdy počaly se objevovati první známky bližící se zimy s dloužicemi se jejími večery. Venku bylo však na toto období roku ještě dosti příjemno, sucho a beze sněhu, jen citlivý chlad večerní s občasným mrazíkem nasvědčoval, že jinak jednotvárná zima jest již nedaleka.

Opodál budky před srubem v nepravidelných přestávkách do tiché noci štěkal věrný pes Ardmore-ův, "Nero". Z počátku činil tak chabě, občas jen štěkotu svému dodáváje živějšího důrazu, jakoby z jisté vzdálenosti blížilo se k němu něco anebo někdo, jehož příchod přirozeně mohl by jej dráždití. Tento stával se však čím dále tím silnějším a podrážděnějším, a sotva minulo půl

hodiny od prvních těchto známek jeho nepokoje, pes venku štěkal téměř zuřivě, štěkot jeho v tichých horách podivnou ozvěnou se rozléhaje.

Ardmore teprve teď si nápadného štěkotu svého psa povšimnul. Odložil knihu a vyšel ven před chýši. Zde chvíli stanul a rozhlížel se kolem; ale neuzřel ničeho, co by k nevoli psa nějakou příčinu zavdávalo.

Již chtěl se po jistém tu otálení do chaty opětně vrátiti, když z neurčité láli pojednou zaslechnul zvláštní, podivný zvuk.

Co to bylo? — Chvílemi slyšel nevysvětlitelný zvuk ten lépe a zřejměji, pak opět ustával jakoby po větru v jiný směr se vzdaloval — a hned zase zaléhal k němu jen silněji, zřetelněji — — —

Naslouchal bedlivě. Připadalo mu, že slyší vzdálený šumivý praskot, mísený občas s významným hukotem vzcházejícího se ohně. — Ne, to nemůže býti než oheň, prerijsní oheň! Aby v neklamně své předtuše ještě více byl osvědčen, zrak jeho jakoby náhodou zavadil o nedaleký, horstvem vyvýšený obzor, od něho směrem severozápadním, kdež v šeru nočním jasněji počínala se teď skvíti zlověstná rudá zář — — — To mohlo býti jen nedaleko — právě někde na stepi mezi pozemkem jeho a ostatních mu známých osadníků! Mladý muž byl teď nenadálým svým objevem dokonale vzrušen. Hlavou probleskla mu myšlénka na jeho dobytek a hospodářství. Dobytek — jediný to jeho majetek a prostředek k uplatnění všech jeho snů a tužeb budoucnosti — ten musí neprodleně, možno-li, býti zachráněn! Beze všeho dalšího otálení, rychle odkvapil. Jediným přáním Ardmore-ovým, zatím co pádil dolinou ku blízkým stájím bylo, aby volně dnes v noci ponechaný dobytek nebyl od těchto přílišně vzdálen. Octnuv se za nedlouho u nich, byl radostně překvapen, vida, že většina jeho stádečka nalezala se kolem několika stohů sena, pokojně toto žvýkajíce. Scházely mu pouze tři kousky, a ty šťastnou náhodou nalezl u něco jen doleji v úžlabině. Z hluboka si teď oddechnul. Stádečko jednou takto pohromadě a poblíže domova, snadno a lehce se již zachrání! Spěšně popohnal tyto posléze nalezené k ostatním kusům a celý houfec pak vešnal do větší ohrady u stáji se nalezající, kteráž právě pro případ ohně prerijsního byla na dostatečnou vzdálenost ob-orána. Zde dobytek byl tedy v úplném bezpečí. — Teď teprve měl Ardmore první příležitost býti povděčen tomu, že z nutné opatrnosti před možnou zkázou ohněm, suchou prerií někdy téměř letícího, v čas nezdolnou touto proti němu překážkou se připravil. Neb na štěstí poměrně čerstvě ob-orány měl nejen hrubé hospodářské své stavení, alebrž i srub samý, takže v ohledu tomto nehrozilo mu žádného skoro nebezpečí. Mladý muž po rychlém výkonu tomto právě hotovil se vůz a jiné polní nářadí v bezpečné místo dopravit, když náhle kroky zarazil. Rostoucí praskot a hukot stále více se blížícího dravého ohně směrem k pozemku slečny Lindsayové nejednou mu připomenul, že dívka asi netuší nic o hrozícím jí osobním nebezpečí. Na ni v přirozeném svém chvatu dokonce ani ještě nevzpomněl. Skoro se při pomýšlení na to v šlechtné své duši zastýděl, že ve snaze, uchrániti vlastní majetek, mohl zapomenouti i na cennější život svého bližního. Starost o slečnu Lindsayovou jen zvýšila ještě jeho pochybnost o tom, že ona, co nezkušená městská dívka, byla by se též, jako on, tímto jednoduchým, ale praktickým prostředkem proti ohni opatřila. — Neváhal tedy již ani okamžik, a co nejrychleji chvátal k obydlí neznámé mu ještě dívky, kteréž zřejmě stálo zrovna v cestě kvapně se ženoucímú ohni — — — — —

Okolnost, že silnější noční vítr vál zrovna směrem jihovýchodním, tedy přímo se strany zuřícího ohně přes místa, kde stál domek slečny Lindsayové i to, že hlomozný praskot vysoké, suché nyní trávy na vlnité přerii o něco dále

nad ním, mísící se s temným hukotem každou vteřinu jen více mohutnějšího a rychle blížícího se ohně — jen tím více pobádala Ardmora a ku spěchu. — Rychlým během vzhůru na prérii i omamujícími účinky dusivého kouře, válejšího se naproti němu v hustých již kotoučích, se mu prudký jeho dech povážlivě již zkracoval, a on počínal se obávati, že snad přijde pozdě — na vážné nebezpečí vlastního života ani nepomýšleje. Ještě několik rychlých kroků — a on konečně octnul se nahore — na kýžené rovině — odkud alespoň doufal viděti, jak blízko mu zhoubný požár ten skutečně jest — — — Ach, ano — hle — vše před sebou šířící plameny, jako obrovské jazyky, rychle rychle hnaly se praskající travou zářem ohně napařad dravě pohlcovanou — jen nedaleko již od příbytku ubohé dívky — — — Ardmor byl as stejně vzdálen od domku jejího jako tento od ohně. — A mezi ním a krutým, vše ničícím tím živlem, nastal na pusté té pláni prudký zápas. Běžel s napnutím všech sil, vzdor hustému kouři a nesnesitelnému skoro záru z blízkých plamenů divě sálajícímu. — s ohněm o závod — — — A Ardmor zvítězil! Měl ovšem již jen čas k domku doběhnouti a zde, přes práh otevřených dveří bezvládné tělo dívky v náruč uchopiti a opět co nejrychleji mu možno před ženoucím se za ním ohněm zpět utíkat. Ale šlechtěného svého účelu hrdinný ten mladý muž přece jen dosáhl, alespoň snad na několik nedlouhých chvil. Neb boj byl teď nerovný pochybný. S těžkým svým břemenem vzdor nadlidské své námaze nyní cítil, že síly jeho rychle ubývají — klesají — že ohnivý ten démon je oba záhy dohoní — — — Konečně téměř bezduch stanul. Nemohl dále. On i bezvědomá či mrtvá dívka klesli do trávy — — — — Jen však na krátko. Ardmor jsa blízek zemi, kde blahým snad douškem kýženého občerstvujícího vzduchu záhy se zase vzpamatoval — vzpružil se k poslednímu činu. — Rychlým pohybem ruky prohledával kapsy svého oděvu. Našel, co snad byl hledal — neb obličej jeho vzdor děsu za ním zuřícímu — radostně zazářil. V prstech držel sirku — následovalo škrtnutí — a hned pod rukou jeho objevil se plámenek. Tento větrem jsa rozdmychován, přirozeně rychle vzrůstal a šířil se vpolokruh kolem těla ležící tu dívky a jejího záchrance. Příznivý vítr, jenž dříve požáru v jich pronásledování tak zdatně byl nápomocen, teď zmáhající se tyto nové plameny hnál zrovna směrem, jímž oni před ním prechali, a tyto nechávaly za sebou rozžhavenou, rychle spálenou trávu, v zápětí černající a chladnoucí alespoň do té míry, že člověk záhy mohl se po čerstvém tu a tam více méně doutnajícími ještě spáleništi preriiním bezpečně ubírat. Mezi prvním, zhoubným a vše zasahujícím požárem jako hrozná lavina se valícím a novým zmáhajícím se ohněm před tímto, Ardmorem spěšně zažehnutým, nalezal se uzočký jen pruh neshořené dosud prerie, na němž on s dívkou vysilení bezděčně stannli. Bylo zřejmo, že zbytek tento co nevidět též zachvácen bude rozpoutanými plameny. Sotva že však spásné dílo mladým mužem vykonáno, tento opět chopil se bezvládné dívky a šel za ohněm po horkém ještě spáleništi.

Slečna Lindsayova i mužný její záchrance byli zachráněni.

V bezpečné vzdálenosti od požáru za ním zuřícího se Ardmor opět zastavil. Potřeboval delšího oddechu, aby se k další své práci občerstvil. Dívku setrně položil na popelem a zčernalými zbytky ohořelé trávy pokrytou zem. Svléknul kabát a tímto ovíval bledý, matným jen odleskem nedalekého ohně ozářený její obličej. Mezi tím se v ohňovou, hlomozně praskající a hlučící tu spoustu za sebou ohlédnul. Viděl, jak obydlí slečny Lindsayové, neoborané a před preriiním ohněm ničím nechráněné, právě pohlcováno jest lačnými plameny.

Po chvíli, poněkud zase osvěžen, opět se vzbudil. Pozvednuv k sobě v polovičních mrákotách ještě jsoící dívku, neklamné však známky života jevící, dal se na cestu k "růžovému údolí", kamž dravé plameny šířilo toho prerijského požáru o drahnou chvíli byly jej již předešly.

Jak očekával, srub jeho i ohrada a stáje zůstaly přehnavším se ohněm nezasaženy. Světlo v chýži ještě hořelo, a blízké okolí, mimo nepříjemného zápachu a čmoudu kouřového, nejevilo jiné známky právě minulé pohromy.

Ardmore vešel do vnitř.

Sotva slyšitelně oddychující a časem slabě zasténající dívku opatrně položil na postel. Ihned pak se obrátil, uchopil nádobu s čerstvou vodou, a jal se obličej její šetrně omývat. Při činu tom mimoděk odstraňoval i patrné stopy padajících sazí a usadlinu z hustého kouře — a on záhy poprvé pozorněji popatřil na sličnou, bělostnou její tvář. Blízké světlo lampy teď jasněji odráželo se od krásných nezapomenutelných proň těchto tahů — a Ardmore

náhle jako přimrazen v nezměrném svém překvapení ve tvář dívky zdlouha se zadíval. — — —

Drahnou dobu nehybně stál tak nad ní v němém údivu, nevěda, sní-li, či bdí — unášen jsa novým tímto mocným dojmem dnešní noci do víru dějů dávno zažitých — slastných i bolných.

Tu náhlý pohyb dívky na lůžku opětně jej k jasnějšímu vědomí zpět přivedl, a on hluboce rozrušen a zmaten od tohoto poněkud odstoupil.

Dívka se pozvedla na loket, a v zápětí i posadila.

Jakoby z těžkého nějakého sna pojednou probrána, udiveně rozhlížela se kolem. Bohatý, tmavý její vlas, k nočnímu odpočinku dříve byv uvolněn, rozkošně splýval jí teď dolů po skráních a bělostné její šíji, a dívka ta, i při nápadné bledosti své, přežitým právě nebezpečím v obličejí jejím zanechaná byla v svrchovaném okamžiku tom jako čarovná bohyně nevyčísitelné krásy.

Pátravý její hled konečně střetnul se s oním tise tu stojícího Ardmora. V údivu a hlubokém, blaženém pohnutí dívali se takto delší chvíli na sebe — a pak — ze čtyř rozehvěvých rtů současně splýnula jediná dvě radostná slova:

“Archie!”

“Gladys!”

A oba — jakoby tím samým magnetickým proudem k sobě byli vábeni, rychlým pohybem pojednou oetnuli se ve vřelém objetí. — — — — —

Dlouho setrvali tak dobré ty duše, beze slova ztápějice blahé pocity své ve vlastních nitrech, teď tak sobě blízkých.

Hluboké ticho v chýži konečně přerušeno Ardmora-em, jenž jemně se z loktů dívky vyvinuv, pohnutým hlasem se tázal:

“Jak jest toto možno — Gladys — slečno Heydenova? Kde jste se zde vzala?”

“Ty nevíš — Archibalde — ty’s ničeho netušil?” odvětila Gladys, blahem zachvívajícím se hlasem; neboť rozmilí čtenáři snad již dříve byli uhodli, že slečna Lindsayova nebyla nikým jiným nežli Gladys Heydenova sama.

“Nevím — nevím — a netušil jsem ničeho, milá Gladys — vlastně slečno Heydenova”, opravoval se znovu Ardmora, přátelským tisknutím jemné její ručky ku žádoucímú vysvětlení i povzbuzuje — “prosím, sdělte laskavě, jak toto vše mohlo se přihoditi? Proč jste zde — zde se mnou na polodivé této poušti?”

“Protože tě miluji — neskonale miluji, Archie — a protože hlubokou a věrnou touto láskou puzena, chtěla jsem ti býti poblízku,” upřímně vyznávala se mu Gladys, žalostivým skoro hlasem, citlivě snad raněna jsouc patrným jeho teď nádechem chladnosti.

“Věrnou?” opáčil po ní zdvořile mladý muž, s posměškem však dosti znatelné trpké ironie, že dívka snadně si toho mohla povšimnouti.

“Ano, věrnou!” odvětila Gladys tichým, avšak pevným hlasem, bolným jakýms tušením náhle blednouc.

“A čím, prosím, byl vám pan Ashley, jenž vás do zábavy na počest vojínů a pak i do divadla doprovázel?”

Dívce se při vyslechnutí tohoto jediného obvinění náhle vyjasnilo. Spanilý její obličej přelétnul nový zákmít radostné naděje, když živě na otázku jeho odtušila:

“Pan Ashley? Nebyl ničím jiným, nežli zdvořilým mým bratrancem a roztomilým průvodčím mým i vaší sestry.”

“Ashley — vaším bratrancem?” překvapeně opakoval mladý muž.

“A nynějším vaším švagrem!” dodávala Gladys s rozkošně tajemným úsměvem.

“Mým švagrem — —? s nelíbeným údivem znovu děl Ardmore, “jak tomu všemu mám rozuměti?”

“Velmi snadno — vaše sestra Helena a pan Ashley se do sebe na první pohled zamilovali, a dříve již jednoho roku jsou si šťastnými manžely.”

“A toto vše jest čirá pravda?” žádal mladý muž náhle teď změněným, vlastními pocity překypujícím hlasem.

“Pouhá pravda.”

“Tedy — tedy — byla byste úplně nevinná — křivě nařknutá — oh! — Gladys, drahá moje snoubenka — jak velice, jak podle nám bylo ublíženo! Můžeš mi odpustiti?” skoro zaúpěl Ardmore pohnutě.

“Odpustiti tobě — drahý Archie! Zajisté! Proto jsem se sem odebrala, abych se buďto záhadné příčiny tvého se náhle ode mne odcizení dověděla a možno-li s tebou se smířila, anebo po opětném návratu svém v milý domov hořem zemřela.”

“Gladys — drahá Gladys”, pouze uniklo z chvějících se rtů Ardmoreových a mimoděk vztáhl k ní ruce, jako v touze opětně ji obejmouti; ale tyto mu náhle zase poklesly.

“Není to možno — přec nám štěstí to nemůže být popřáno”, zdrceně jen pronesl.

“Není možno? Proč?” prosebně zdál se tlumočiti smutně výmluvný hled Gladysin, v mužný jeho zrak upřený.

“Jsem příliš chud, slečno Heydenova — a vy vážená a bohatá”, vysvětloval Ardmore pevným, přesvědčivým hlasem. “Mimo toho pak,“ pokračoval dále, “mám ještě čestný dluh — těžký, velký a posvátný dluh — jehož splacením očistím i jméno a drahou mi památku otcovu. Bývali podílníci v závodě otcově musí ode mne někdy obdržeti to, co domnělou vinou jeho na majetku svém byli pozbyli. Než se tak stane dlouhá doba ještě uplyne, a proto nikomu nemohu se zadávati dokud slibu danému sobě i milé sestře Heleně, plně nedostojím.”

“A toto jest vše?” tázala se ho po konečné jeho pomlčce Gladys, jaksi podezřele teď veselým a líbezným svým hlasem, “toto by bylo vše, co stavi se v cestu mému blahu a štěstí. Ach, pak přece snad jen povždy nezůstanu pouhou vaší tajnou a milující snoubenkou,“ dodávala laškovně.

“Vy žertujete, slečno Heydenova, a já mínil to přec tak opravdově, vážně”, s jemnou výčitkou děl Ardmore.

“Jsem zcela vážnou, opravdu, Archie — jen jaksi obdivuji se té vaší roztomile samotářské prostodušnosti. Vždyť snadno mohla bych nevelké své jmení dobročinným ústavům a lidem podpory potřebným rozdati a státi se též rozkošně chudou — není-liž pravda? — “Ostatně”, poněkud vážněji teď pokračovala, “kdyby jistý pan Ardmore z nepochopitelné pro nás tehdy příčiny nebyl zanevřel skoro na celý svět a nevěnoval se tak cele životu osamocnému, ne-li přímo poustevnickému, byl by nepochybně touto dobou již věděl, že jeho váženému otcí dostalo se již zaslouženého zadostiučinění. Neboť skoro šest měsíců již tomu, co společnost, jejíž úpadek zavinil neštěstí a pád otčeneho vašeho otce, náhle prohlásila po několikaletém novém svém oživení a opětné zdárné působnosti, že volna a schopna jest zapraviti celý ten obnos peněz, jimž ji starý pan Ardmore druhdy pověřil. Blahým obratem tímto nejen že bývali podílníci ošizené společnosti vašeho milého otce úplně zase nabývali toho, co tehdy považovali za tak beznadějně ztracené, ale i vy, mladý

pane, stal jste se opětně dosti zámožným člověkem, nemalým podílem otcovým zpět od poctivé té firmy i s úroky obdržným. Co o tomto soudíte?"

Ardmore chvíli v zřejmém svém užasnutí mlčel, jen upřímně své oči zkoumavě na usmívající se dívku upíraje.

"A toto jest též pouhá, neklamná pravda — Gladys?" tázal se posléze tichým, pohnutým hlasem.

Dívka vážně jen přikývla.

Ardmore ji k sobě náhle prudce opětně přivinul, a v návalu radostných pocitů zajásal: "Gladys — ty jsi anděl!"

Dívka blahem a štěstím jen záříc, blíže ještě na prsa jeho se přitulila.

"A mohu teď doufati, že se luzný sen první mé dívčí lásky uskuteční, Archie?" zašeptala mu blíže ucha chvějícím, lahodným svým hlasem.

"Můžeš-li — drahoušku? Nevím, co tobě mohl bych teď odepřiti", taktéž šeptem odpovídal jí úplně teď přemožený Ardmore — "vždyť —

Na ústa jeho náhle přitiskly se jiné, elastné a tak blízké mu teď korálové rtíky. Po jisté pomlčce ty samé sladce opět zašeptaly:

"Archie, drahý hochu, teprve teď jsem si vzpoměla, že jsem ti jako hrdinému a obětavému záchránci mého života ani neskonale vděčný dík svůj ještě nevyšlovala, a — "

"Nemusíš — Gladys, nemusíš — já sám nejvíce snad jsem za blahý ten čin teď odměněn", přerušoval ji šťastný nyní Ardmore, vřele ji při tom libaje.

A ve skromné jizbě samotářově zavládlo delší, dojemné ticho. Věrní milenci, trpce zkoušení a sobě zase vrácení v tiché radosti těšili se tu ze svého shledání.

Kdož jí poví.

Srděčko ji mladé bolí —
kdož jí poví, kdož jí poví,
zdaž ten hoch, na nějž si myslí,
zdaž si také myslí na ni! —

Ve svatvečer po večeri
vyšla tíše ze světnice,
tíše ku krbu přistoupla.
Krb dnes nadehnut věštěm duchem,
dnes se děvče pravdy doví;
bude-li v něm oheň vidět,
všerhous statek její shoří,
bude-li v něm dubu slyšet,
nechť si rychle věno strojí,
uslyší-li modlíceho,
nechť se k smrti připravuje.

"Jméno boží! — Pověz ty mně,
jaký soud mne očekává!"
Růzlivě se nyní shýbá —
slouchá — slouchá, jak bezduchá
ruku k srdci přitiskuje.

Aj tu z krbu jak by kroky,
krátký šramot a zas ticho —
krátké ticho — — ty můj bože —
vždyť to hlas je modlíceho,
vždyť to hlas je rozechvělý,
třesoucí se otčenášek!

K smrti zbledla — nazpět skočí —
nemůž' dál, neb náhle mužská
silná páz ji obejmá.
Ohlídne se — — leží v rukou
hochu, na nějž stále myslí,
k němuž její srdce stůně.

O srdnatá čarodějko!
vždyť to já jsem otčenášek
modlil se zde na hlas za to,
že jsem konečně tě našel
o samotě, beze svědků!"

Jan Neruda.

Poustevník ze Sierry.

Pro kalendář "Amerikán" napsal M. Mašek.

BEZMÁLA dvacet let tomu, co dostal jsem se jako voják spolkové jízdy americké na výpravě za odbojnými náčelníky Apačů do pohraničního hornatého téměř neschůdného státu mexického Sonory a severní jeho část během roku pod kapitánem Lawtonem křížem krážem, buď na hubeném a odřeném hnědáku se voze nebo za uzdu jej veda, jsem přeměřil. Abych vypisoval útrapy s takovým životem spojené, pokládám za zbytečné, neboť některý ze čtenářů snad by mi ani nevěřil, že v horách několik tisíc stop vysokých v noci jsme div nezmrzli, za dne pak nám slunce mozek mohlo vypařit. A připočte-li se k tomu, že stopa Apačů vedla po stezce s vrchu do vrchu po skalnatých stráních, kde komisi boty neměly trvání jenom několik dní a my s nohama odřenými hleděli jen, kdy "old man" v čele těsně za indianskými zvědy na vysokém, špinavě žlutém mezku jedoucí konečně se zastaví a odsedláni k odpočinku nočnímu nařídí, stával se život v poli téměř nesnesitelným. Ale jaké bývalo naše zklamání, když skoro v zápětí dověděli jsme se, že zase bude "dry camp" bez vody, bez kávy, jenom o protivné slanině a tvrdém, několikaletém sucharu. Trpěli jsme my a ještě více naše koně, jež pustili jsme pod dohledem strážce, aby si sporou travčku mezi kamením vykusovali.

Což divu tedy, že při takovém namáhání tělesném a strádání hladem i žízni horská zimnice, horečka a pod. v škadroně naší tak již číselně slabé se rozmáhaly, a lékař Wood, pozdější velící generál na Filipinech, nejednou dlouhou a vážnou rozmluvu měl s kapt. H. W. Lawtonem. Vždy myslili jsme, že po takové rozmluvě zaměříme nejkratší cestou ku hranicím Spoustátí. Však velitel brzy nás z našeho očekávání vyvedl. Privil nám jednoho rána, že sice všechny onemocnělé bude hledět do nejbližší americké vojenské stanice poslati, ale on sám že nikdy nepovolí v stíhání renegátů rudošských, kdyby snad sám s průvodčími a zvědy v poli zůstatí měl, leda by mu velitel polních operací proti Apačům, gen. Miles, jiný rozkaz poslal. Rozkaz ten však nedošel nikdy a Geronimo s četou svou po více než rok beztravně v Mexiku a Arizoně, jako nám na posměch, loupil a vraždil; ano tak daleko šla odvážnost krvelačných rudochů, že i celé osady přepadávali. A marná byla všechna opatření k jich zajmutí a nám vojákům zdálo se, že snad již po celou dobu své služby pod střechou našich kasáren v stanici si neodpočinem.

Na začátku měsíce května v r. 1886 potloukali jsme se po stopě apačské hluboko v Mexiku, v kraji Yakisů. V celé škadroně, která v počtu kolem 60 mužů na výpravu vyjela, bylo něco přes 30 mužů a z těch ještě dobrá polovice i od toho nejpřísnějšího lékaře ve stanici byla by poslána do nemocnice. Já sám, až dosud ušetřen, začal jsem pocítovati blížící se nemoc

a když přitáhli jsme jednoho večera k řece Bavispe, seznal jsem, že asi ráno sotva s četou dále pojedou. Bylo to v kraji velmi pustém, na mnoho mil nebylo lidského obydlí, ba ani ne stopy po nějakém a tu vyhlídky mé, že bych někde zanechán býti mohl, než bych aspoň trochu se zotavil a buď ještě s jiným nebo sám cestu domů nastoupiti mohl, byly velmi špatné.

Seržant ráno hlásil mne nemocného. Dr. Wood, vida mne, potřásl hlavou a ku kap. Lawtonovi nedaleko stojícímu se obrátiv, prohodil:

“Co s tímto mužem? Jeví se u něho příznaky horečky a nijak ho s sebou vzíti nemůžeme. Spadl by s koně na cestě, a zanechatí ho zpět také nemožné, neboť sotva na blízku nějakého lidského obydlí bychom našli. Naše polní lékárníčka je až na něco obvazků a trochu chininu vyprázdněná, a věru nenadál jsem se, když jsem o místo výpomocného lékaře u vojska v poli požádal, že k takovým koncům někdy dojde.”

“Uznávám úplně váš stesk, doktore!” odvětil Lawton, “ale jak my tu můžeme pomoci? Prodělal jsem už výpravy proti celým kmenům rudošským v Indiánském Území, v Texasu a Novém Mexiku, bylo to však na pláních a ne v takových proklatých horách, kde několik bídných Apačů nám vzdoruje!” —

A malé jako uhlí černé oči kapitánovy se zajiskřily. Po krátké pomlčce pak doložil, skoro více sám pro sebe:

“A že je letos na jaře Crook, když už je měl jednou v moci, nezničí. Ale ovšem, ve Washingtonu rozhodují o divoších a hrdlořezích rudošských ‘citiivé’ staré panny novo-anglické a ty si Indiana představují jako ubohou oběť hrabivosti bělošské!”

V tom dr. Wood, po táboře se rozhlédnuv, uzřel něco, co je v Mexiku a po jihozápadě vůbec zjevem obyčejným v této pustině, však musilo vzbuditi překvapení. Přijel totiž na malém oslíku do kempu hranatý, otrhaný Mexičan, druhého osla na provaze za sebou veda.

Jest-li vojáci, kteří ho hned obstoupili byli překvapeni, byl tím více Mexičan, jenž nemohl si přítomnost vojska, jakého co živ neviděl, v těchto místech v hlavě srovnati. Než překvapení jeho a jakýsi neurčitý strach brzy zaplašený, když přistoupil k němu náš mexický průvodčí a tlumočník Quinto a s krajanem se vítal.

Byltě Juan Lopez, jak se “prospektor” jmenoval, široko daleko znám, hlavně pro jeho neústupný pobyt v místech, kde rok co rok nájezdy polodivých Yakisů i mexického nepravidelného vojska se odehrávaly. Toho, ovšem nikdo netušil, že chytrý Mexičan sloužil tak dobře krajanům svým jako rudochům.

“Buen día, starý brachu,” oslovil Quinto Lopeza, ruku mu podávaje. “Odkud pak přijíždíš a kam máš namířeno?”

“Přijíždím z Hermosilla a cestou zajel jsem se podívat na svůj stříbrodol; jenom kdyby už nějaký Američan přišel a mně ho odkoupil. ‘Padres’ v Hermosillo potřebují peněz na opravu chrámu zemětřesením dopola zbořeného a tu bych jim rád pomohl a cestu do nebe si zajistil,” a Mexičan zbožně k blankytu se zahleděl, jakoby cestu tu viděl.

“Jsi ty dětina, Lopezi,” s úsměvem prohodil Quinto, “za tvé stříbro udělají si mniší nebe zde a ty zůstaneš nuzákem do smrti. Ano, starý brachu, smýšlel jsem stejně jako ty, ale od té doby, co sloužím Američanům, otevřely se mi oči a prohlédnuv jsem ten kučžský humbug. Divím se, že tě přece ‘poustevník’, který tu někde v okolí má vkusně zařízenou chatrč, o jiném nepoučil —”

“Prosím tě, Quinto, dej mi pokoj s tím podivným mužem,” odmítavě rukou kynal odvětil Lopez. “Skoro se ho bojím, když občas, provázen dvěma

zuřivými psy a s puškou přes rameno, kolem mé chýše se kmitne. Soudím dle jeho zamračeného vzhledu, že člověk ten nejméně jednu vraždu má na svědomí."

Hovorný Mexičan byl by dále ještě svého nejbližšího souseda poslouchal, když v tom přišel voják jeden se vzkazem, aby se hned k veliteli kempu odebral. V Lopezovi hrklo, ale nerozmýšleje se dlouho, slezl konečně s osla a ani ho neuvázav, bral se volným krokem k místu, kde už ho oba důstojníci očekávali. Lopez, jak byl zvyklý dělati před mnichy, sundal pokorně nšpi-

něný širák s hlavy a oči maje k zemi upřeny, čekal, až bude osloven, v duchu však posílal všechny "gringos" (přezdív Mexičanů Američanům) na horoucí skálu.

Lawton ani Wood při pohledu na skroušeně stojícího kovkopa nemohli se zdržeti úsměvu.

"Señore Lopezí," ozval se konečně Lawton, "právě jsem slyšel, že ne- daleko odtud máte chatrč: chtěl byste si nějaký peso lehce vydělat?"

Lopez, jakmile slyšel o penězích lehce vydělaných, mžikem hlavu zdvih- nul a oči jeho lakotou zajiskřily.

“Si, señor Americano,” zvolal kvapně. “Jsem chudý hledatel kovů a jen tak to živobytí bídně vytloukám. Ale co pak señor ode mne žádá?”

“Ined se dovíte,” odpověděl Lawton a zakývav na blízko stojícího vojáka, který si zvědavě prohlížel otrhaného “greasera” — tak totiž říkají na hranicích američtí osadníci nevědomým Mexičanům — poručil mu, mne k němu přivést.

Neměl jsem ani toho nejmenšího tušení, co se mnou kapitán zamýšlí, když tento na mne ukazuje k Lopezovi prohodil:

“Chtěl byste si vzít na čas tohoto vojáka do ošetřování? Dám mu sebou jeho stravu na měsíc, vám dám za ošetřování 10 amerických dollarů a zůstanete-li muž tento u vás déle, dostanete to nahrazeno. Cheete?”

Věru, že nepotřeboval se kapitán Mexičana ptáti, neboť ten stěží radost svoji zakrýváje, rychle odvětil:

“Si, señore, Lopez postará se o vojáka jako o vlastního syna. Může se k mé chatrči svést na mém oslíku, na druhého pak naložím vojákovy věci a potraviny. Však nemáme daleko, jenom tamto přes řeku v hluboké úžlabině je můj domov.” Při slovech těch Lopez prohlížel si mne zvědavě a mohu říci, že mi nebylo zrovna dvakrát příjemno s Mexičanem tímto, od kněží zpitomělým a lakotným o samotě delší čas pobýti. Ale okolnosti jinak nedovoľovaly a já s resignací podrobil jsem se svému osudu.

Lopez rychle naložil na neosedlaného osla potraviny, na vrehu připevnil moje sedelní torby a jsem jist, že kdyby byl měl ve své odřené kazajce deset kapes, všechny by byl nacpal zbytky, jež od snídaně u ohniště zbyly. Zvláště zaleskly se mu oči, když kamarád můj S. se mnou o poslední tabák a sirky se rozdělil.

Rozloučení mé se soudruhy bylo krátké, ale upřímné, z očí každého však skoro vyhlížela závist, že já v chládku na několik týdnů si odpočinu, co zatím oni v úpalu slunečním po neschůdných hřbetech Sierry potloukati se budou.

Ještě jedno upřímné přání brzkého návratu ku četě, přítel S. pomohl mi na osla a ten zaměřil za soudruhem svým, kterého Lopez už z ležení vyváděl.

Asi po dvouhodinné jízdě, která však se mi zdála pravou věčností, zastavil Lopez před něčím, co mělo býti příbytkem lidským, ale spíše podobalo se velké boudě, v jakých v Čechách hlídači ovoce přes léto bydlí.

“Tak, señore vojáku, už jsme doma,” obrátil se ke mně můj “domácí”: “není to sice skvostný domov, za to však pro všechna roční počasí pohodlný. Když zimní severní větry ku skalám Sierry přiletí, jsem tu jako v zákoutí, v létě pak, když slunce horké své paprsky o straně opírá, k mé chatrči nedosáhne a já hovím si v příjemném stínu a chladu.”

Vzdor těmto chvalozpěvům nezdálo se mi ani, abych s oslíka slezl, tak málo mne vábil nový můj dočasný domov. A jestli zvenku chatrč sotva příbytku lidskému se podobala, vypadal vnitřek spíše jako stáj. Rozviklaný, kameny podložený stůl, dvě židlice toho nejhrubšího rázu, lůžko trochu od podlahy povýšené a listím vyplněné a starou dekou přikryté, bylo jediným nábytkem chudičké této místnosti, jejíž podlaha byla upěchovaná země, stěny pak neobílené dobře se hodily k celku. Bylo v místnosti, jež měla mimo dveří pouze jeden otvor pro kouř z krbu v jedné straně zřízeného, stále přítmi, že těžko bylo rozeznati na stěnách několik obrázků svatých, jež byl Mexičan kdo ví odkud snesl a nebyly než pouhou mazanicí, u fanatického starce však požívaly veliké úcty, jak jsem se později sám přesvědčil, když před některým večer co večer olejový kahanec rozsvěcoval. Jediné, co nepříjemný dojem u mne mírnilo, byla ta skutečnost, že v místnosti zavládal příjemný ehládek a také, jakmile Lopez věci mé dovnitř přinesl, požádal jsem ho, aby

mi někde lože upravil, neboť ač nejeli jsme daleko, byl jsem přece nemálo zemdlen. —

Starý na rychlo nanosil lesního listí a mechu a než jsem se nadál, bylo lůžko pro mne v jednom koutě hotovo a já nedbaje upozornění Mexičana, že mi něco k obědu upraví, ulehnu jsem a spal pevně téměř až do západu slunce, kdy Lopez probudil mne k večeři, kterou na krbu připravil.

II.

Jednotvárně plynuly mi dny, po většině o samotě trávené, neb Lopez stále měl v okolních horách co kutit. Už jsem dlél v chatrči Mexičanově asi deset dní, kdy teprve zpozoroval jsem, že se mi zvolna zase bývalé zdraví vrací a já už byl s to, malé procházky za chatrč se odvážiti.

Jednoho dne před večerem, kdy už slunce přestalo palčivě paprsky své do údolí vysílati, vyšel jsem si zase na nedaleké návrší, odkud jedině byl rozhled do zeleného údolíčka při řece Bavispe se táhnoucího. Vzpomínal jsem kde asi dlí nyní moji soudruhové, kdy asi zase s nimi se sejdu a myšlenky mé letěly dále, ale jenom ne směrem příjemným.

A co tak zadumán k řece hledím, mihla se mi na stezce od ní vedoucí postava jakéhos muže, která nebýti zaštěknutí psů ji předbihajících, kteří mne na skále sedícího vyčenichali, snadno mohla se k nějakému skalnímu duchu přirovnati.

Jako bleskem projela mi hlavou myšlenka, to že bude podivný ten americký "poustevník", o němž jsem už v táboře byl slyšel, ale za pobytu v chýži Mexičanově úplně na to zapomenul. Zvědavost moje, něco o tajemném tom muži zvědět, nyní znovu vši silou se rozmohla, tak že umínil jsem si, tak nebo onak "poustevníka" do rozmluvy se mnou zapřísti.

K tomu účeli sestoupil jsem zvolna se skaliny, a jakobych o bližení se neznámého nevěděl, bral jsem se po pěšině, po níž tento přijiti musel.

A když už jsem na doslech k neznámému muži došel, zadržén jsem byl v další chůzi zuřivým štěkotem dvou psů, kteří div na mne se nevrhli.

"Pojď sem, Diano," ozval se tu zvučný hlas cizince v řeči anglické, "přestaň, Hektore," a slova ta provázena zapísknutím měla za následek, že psi s kňučením ode mne ku svému veliteli se plazili.

"Nepolekal jsem vás, vojíne, neboť za takového vás považují!" oslovil mne nepřilíš vlídně cizí muž, se všech stran si mne prohlížeje. "Co tu u všech čertů děláte? Víím, že tudy táhla jízda americká asi před deseti dny, ale vy jste nejspíše zabloudil anebo snad sběhnul, vidíte, že mám pravdu!"

"Ani jedno, ani druhé," odvětil jsem mu dosti rozmrzele, "onemocněl jsem a nechali mne se starým kovkopem mexickým, jenž zde v této úzlabině má chatrč —"

"Aj, to je Lopez," vskočil mi do řeči Američan, "nu, to jen dejte pozor, aby vás svým náboženstvím a pověrou nezbláznil. Řeknete-li mu však, že dal vám před ním americký "poustevník" výstrahu, nechá vás svými výklady na pokoji. Ale nač vám vše toto povídám, neznáte ani jména mého, právě tak, jako já neznám vašeho, a ježto doba k nějakému bližšímu seznámení se není příhodná, — hleďte, jak se kvapem stmívá a já mám ku svému domku ještě hezký kousek cesty, zvu vás, byste mne jednou za dne navštívil, bych si mohl zase s někým ze Států pohovořiti. Trávím tak jako tak nyní skoro celý čas doma, neboť nerad bych, aby Apačové, nebo mexičtí vojáci, ještě horší Apačů, za mé nepřítomnosti návštěvu mi učinili. Přijdete?"

A obstarlý cizinec podával mi ruku, které jsem se chopil.

"Přijdu a to co nejdříve," pravil jsem, sotva radost utajuje. "Věřte mi, že už se mi v této pustině stýská a kdo ví, kdy se pro mne někdo zde za-

stavi. Návštěva u vás bude mi vítaným přerušením jednotvárného života."

"Tak tedy ujednáno!" řekl starý Američan a dotknuv se svého klobočku, beze všech dalších slov a aniž by se byl ohlédl, bral se směrem ku svému domku. Díval jsem se za ním, až mi vysoká postava jeho v soumraku večerním zmizela.

Mile dojat vyhlídkou, že zvím něco ze života tajuplného muže, nemohl jsem tu noc téměř ani oka zamhouřiti a také, jakmile jen svítati začalo, ku velkému překvapení Lopezově hotovil jsem se k vycházce.

"Jdu navštívit 'poustevníka'!" pravil jsem na odchodu, jsa zvědav, jak asi Mexičan zprávu přijme.

"Svatá Panno!" řekl tento zamračeně. "Nu ještě je dobře, že brzo z chatrče mé odejdete, neboť nevěrec ten zkazí vás svými rouhavými řečmi nadobro a já nechci, aby pro vás mne pánbůh trestal, že vám poskytuji přístřeší. Měl byste se raději modlit, že vám milý pánbů a svatá panna zase dopřáli zdraví a rouhavého krajana se vystříhat. Byl bych věru rád, kdyby už pro vás někdo přijel."

“A já bych také rád zase jednou mezi rozumné lidi přišel,” odsekl jsem mu dosti příkře, nemoha děle jeho přemrštěnost ve víře snést. “Věřte, Lopez, že se mi mezi těmi nevěreckými krajany americkými více líbí, než stále poslouchat vaše nábožné vzdychání. Upřímnosti v něm asi mnoho není, neboť byste nemohl o bližním, který sotva vám kdy ublížil, tak nekřesťansky a nelaskavě mluvit.”

“No uvidíme,” zvolal Mexičan, do chaty vcházejce, “jen abyste někdy této své návštěvy nelitoval.”

Slyšel jsem ho ještě v chatři dovádět, a nevěděl jsem, mám-li se na starce zlobit nebo ho politovat, ale abych byl rady jeho uposlechl, ani dost málo mne nenapadlo. Naopak s chutí a zvědavostí hoře vydal jsem se ve směru, kde domek poustevníkův ležel.

Nešel jsem ani půl hodiny, když přivítal mne štěkot psů, kteří však, jakmile mne uzřeli a ve mně známého pána svého poznali, umkli a ke mně se radostně plazili.

“Hallo, dobré jitro, krajane,” ozval se v tom z blízkého houští hlas a hned na to vstoupil na pěšinu muž, kterým jsem se právě v myslí obíral, “toť jste si přichvátnul, vojíne, mého pozvání použití. No buďte vítán v domově Johna Rogerse, budete dnes mým hostem,” a to mluvě, upřímně rukou mi potřásl.

Teprve dnes za bílého dne jsem si všimnul, že tajemný Američan nevyhlíží tak zasmušile, jak se mi včera za soumraku zdál a hned pojal jsem k němu důvěru.

“Nedivte se,” pravil jsem, s úsměvem naň pohlízejce, “starý Lopez tolik mi toho o vás napovídal, že jsem skutečně byl zvědav, blíže vás seznati.”

“A jakým mne shledáváte,” šibalsky se usmívaje pravil Američan, “nečekal jste, že uhlídáte na mně rohy a kopyta, jak kněží Mexičanovi čerta malují?” A Rogers vtípu svému se zasmál.

Byl jsem na rozpacích, co odpovědět, ale Rogers sám mne všeho zbavil, rybnou mne, abych jen do domku vešel a si odpočinul.

Byl to domek, či spíše řečeno chatrč, z venčí jenom málo od obyčejných mexických obydlí se lišící, za to však skvostné bezmála zařízení její vnitřní mne téměř v úžas uvedlo. Nikterak bych byl neočekával v těchto pustinách tak skvěle zařízený přibytěk nalézt, a Američan dobře všiml si mého úžasu, neb potutelně se usmívaje prohodil.

“Jen pojdte dále, vidíte, tak jste si moji poustevnu nepředstavoval,” a ukazuje na obraz proti oknu umístěný a krásnou mladou ženu představující, doložil: “Pro tuto jsem útulek tento zařídil a ona ho ještě v maličkostech zdokonalila, ale o tom až později. Zatím si sedněte, hned vám donesu občerstvení,” a aniž by mi dopřál času, bych za všechno občerstvení zdvořile poděkoval, odskočil do přístěnku, odkud za malou chvíli se vrátil, nesá na dřevěné míse kus studené zvěřiny, v každé kapse pak u kazajky po lahvi vína.

“Tak, vojáku,” pravil, věci na stůl klada, “zde je snídaně ‘poustevníka’, dejte si chutnat, pátek dnes není a proto, jste-li upřímným katolíkem, nemusíte se obávat hříchu.” A znovu se Američan nějak divně usmál.

“U vojska postu nedržíme,” pravil jsem, a ježto u Lopeza měl jsem dnes k snídani, jen samé napominání, hodně mi vytrávil a já s radostí pohostinství vašeho použiji. Měl bych k vám však prosbu, pane Rogersi. Slib vás, že mi ji splníte, značně by moji chuť k jídlu zostřil.”

“To bych rád věděl, čeho byste ode mne mohl žádati?” zvolal Američan, tváře se poněkud nedůvěřivě. “Vyslovte se určitěji, nemiluji dlouhých okolků.”

“Rád bych se něčeho určitějšího o vašem životě dověděl”, pravil jsem, napuště hledě na jeho tvář, abych viděl, jak bude má žádost na něho působiti. “Vím, že jest velmi pohnutý a že nežil jste od malička v této pustině. Vidím to na zařízení vašeho příbytku, že žil jste někdy mezi lidmi civilisovanými. Vidíte, že se nemýlím, pane Rogersi?”

Američan hned neodpověděl, ale když viděl, jak toužebně čekám na jeho odpověď, přejel si čelo, jakoby neblahé upomínky chtěl zaplašiti, a pak, zhluboka si povzdychnuv, hlasem, jemuž nutil se dodati pevnosti odpověděl: “Ba, máte pravdu, vojine, žil jsem kdysi v lepších poměrech, ale je tomu už dávno, tak dávno, že nebyti výbavy této světnice, dávno bych už byl na to zapomněl. Ale vidím, že nezbyvá mi nic jiného, než abych vám v krátkosti svůj život vypověděl, neboť mám skoro strach, abyste z neukojené zvědavosti neonemocněl,” a poustevník při posledních slovech potutelně se usmál. Hned pak dodal: “Dříve však, než s vypravováním svým počnu, musím se na to posilniti a vy učiníte dobře, když mi budete při snídani společníkem.

A aniž by byl čekal mé odpovědi, rozložil přinesené pokrmy, nalil do sklenek vína a vybědnuv mne pokynem ruky, pustil se do jídla s takovou chutí, jakou jen ostrý vzduch horský dodati může.

Když pak snídane byla skončena, jakou, mimochodem řečeno už dlouho jsem neměl, přinesl Američan mexické doutníky a sám jeden si zapáliv, jiný mi podal.

“Zakuřte si, vojine,” pravil, “vsadím se, že hned tak výtečný doutník v Soustátí nedostanete. Našel jsem jich před rokem na stezce celou bednu, nejspíše je podloudníci ztratili.”

Sám posadil se na pohovku a mně nabídnul houpák a zamysliv se na chvíli, jakoby myšlenky své sbíral, jal se vypravovati svůj životopis. Vypravování jeho bylo rozvláčné, různými úvahami přerývané nicméně neobyčejně zajímavé a já bedlivě každé slovo sledoval, nemaje tehdy ani pomyslení na to, že bych někdy vypravování to milým krajanům podal. Utkvělo mi však tak pevně v paměti, že ještě dnes, ať už dvacet zim pokrylo vrcholky Sierry sněhem, jakoby to včera bylo, slyším Američana Rogerse, jak mi hlasem temným zkušenosti svého pohnutého života sděluje. Než začal vyprávěti, mělo slunce ještě daleko k vrcholku oblohy, ale když skončil, ohnivá koule jeho právě zacházela za západními vrcholky a na východě vyhoupnul se nad lesnatý hřeben pohoří necelý ještě měsíc.

III.

Na pravém břehu řeky Ohio, na straně illinoisské stály ku konci let padesátých dvě farmy; stavení stála jenom přes cestu v rohu každé stošedesátky. Na jedné z farem hospodařil s dorůstajícím synem Johnem starý William Rogers; na druhé zpříjemňovala život manželům Duffyovým v pannu se rozvíjející deeraška Margareth. Obě rodiny byly přistěhovale, Rogers si vezl asi 8 let zpět rodinu svoji a skrovný majetek volským potahem odněkud z východu a domovinu si zabal, Duffyho pak krátce po tom přivezl vlak ze silně vzrůstajícího Chicaga. Domovin na blízku už nebylo a proto s chutí přijal nabídku stále opilého a na farmě nespokojeného Irčana McCarthyho a málo vzdělanou jeho stošedesátku od něho lacino převzal. Obě rodiny Rogersova i Duffyho, v krátce se spřátelily; byliť oba farmaři muži upřímnými, nezištnými, ženy jejich pak vzorem manželek zákopníků, které všechny strasti a svízele počátků rolnických s muži svými věrně a trpělivě snášely. Kromě toho úzeji vázala obě rodiny na sebe ta okolnost, že v začátcích svých jeden druhého potřebovali, nejen v práci, ale i radou a tudíž

není divu, že také jejich obě děti, John a Margareth, k sobě lauli a téměř za bratra a sestru se považovali.

Ježto v okolí tehdy školy nebylo, učili se oba z jedné knížky, jednou u matky Johnovy, jindy zase převzala úkol učitelky paní Duffy-ová.

Jediné, co kalilo časem spokojenost obou rodin byla různost smýšlení náboženského. Kdežto Rogers dávno již byl přijal náhledy Paine-ovy za své a dle toho všechno své smýšlení a jednání zařídil, lpěl Duffy houževnatě na katolické víře otců svých, jsa pevně o tom přesvědčen, že jedině jeho bůh chrání jej v krušném jeho životě ode všeho neštěstí. Mrzelo jej velice, že tehdy v okolí jeho nebylo žádného katolického kostela a on musel se spokojiti tou útěchou duševní, kterou mu čas od času kočující missionář přinesl.

“Co z té mé holky bude”, stěžoval si Duffy často svému sousedu, “vyroste jako ten strom v lese, nemajíc ni pojmu o krásné naší víře, ví jen tolik, co já neb matka její dovedli jí vštípati. A to víš, Williame, že my oba mnoho toho při té dřině na domovině nevíme.”

“Nu, snad nechceš míti ze své holky jeptišku?” usklíbnul se vždy Rogers, neboť dopalovaly jej nadmíru stesky sousedovy, „to já svého Johna takovými hloupostmi netrápím, za to však nikdy neopomenu, kdykoliv se příležitost k tomu naskytne, vysvětliti mu proň dosud záhadné zjevy přírodní, a těším se z toho, já i moje manželka, že hoch náš začíná hledět na svět našima očima a nikdy nepropadne slepé víře v něco, co chápat nedovede a která jenom nespokojeným a nesamostatným v dalším životě by jej udělala.”

“Nechápu, Williame, jak se tak můžeš rouhati,” kárával jej Duffy, “což nebojíš se, že za bezbožnost tvou musí tě někdy stihnouti trest, když ne na tomto, tedy jistě na onom světě?”

“Prozatím nevidím,” odseknul Rogers, “že by se bůh tak nějak zvláště o mne staral. Co mám, dobyl jsem si vlastníma rukama a ty rovněž, jen to zkus a nech prerii prerii a les lesem a uvidíš, že vzdor tvému modlení pánbu ten dobrotivý a všemohoucí, jak vaši kněží říkají, ani prstem nehne, by pozemek tvůj vzdělal a tebe za tvoji důvěru v něho a zbožnost odměnil. Je mi, věř mi, sousede, divné, že jsi ještě v této svobodné zemi nepřišel k lepšímu náhledu.”

“Protože přijíti nechci,” končil vždy Irčan podobnou rozmluvu, a po nějaký čas sousedu svému se vyhýbal.

Jinak však děti obou farmářů. Bezstarostně lesem a prerii pobíhající měly jiné starosti než pomýšlet na nebe nebo peklo posmrtní. John dovedl o něco mladší Margaretě vysvětlit různé zjevy přírodní, jak mu to byl otec jeho vyložil, ukazoval jí ptáky, jmenoval různé hmyz, ano i květena prerie nebyla mu neznáma.

S obdivem naslouchávala mu jeho družka a aby také se pochlubila, že něčemu se přiučila, sdělovala, to že všecko stvořila bytost nejvyšší, aby dala na jeho svoji lásku k lidem. Říkají prý tak její rodiče a také kočovný velebníček tak řekl, když posledně na farmu jejich zavítal.

“Jsi to malá dětina, Markétko, že takovým povídačkám věříš,” škádlival hoch dívku a v té poznenáhlu začala vznikat pochybnost o tom, čemu jí rodiče v tom směru učili, až konečně to došlo tak daleko, že dívka ve všem jen soudruha svého o radu se tázala, vývodům rodičů mlčky naslouchajíc.

Jako ty vody v nedaleké řece Ohiu, plynuly dny, měsíce a roky na obou farmách a než se oba sousedé nadáli, dospěly děti jejich již toho věku, kde známost a přátelství běže na se podobu lásky. Ale Duffy i Rogers měli nyní hlavy plny jiných starostí, neboť vše schylovalo se k tomu, že otázka černočů

rozhodnuta bude mezi Jihem a Severem zbraněmi. Farmy jejich ležely na samé hranici sporných náhledů a tudíž není divu, že mysle osadníků tamních byly tím rozjitřenější. A zvláštní je, že kdežto Duffy zastával se rovného práva všeho obyvatelstva Soustátí, Rogers schvaloval jednání jižních otrokářů a také nijak se se svými náhledy před sousedem netajil, což vedlo k úplné roztržce hlav obou rodin.

I mladí lidé pocítili následky sporných náhledů svých otců. Johnovi otec přísně zakázal, by ani nohou nešlápnul na farmu fanatického Ajryše, který odvažuje se vystupovati proti otroctví, o němž neví, že je nezbytnou potřebou jihu.

Mladíku nešlo do hlavy, jak otec, jinak tak spravedlivý, může ve svobodné republice zastávat se otroctví, nieméně mlčel, aby otce nepopuzoval.

Ale jaké bylo jeho překvapení, když vzdor zákazu otcovu opětně s Markétou se sešel a tato mu sdělila, že otec její velice je rozezlen a přísně jí zakázal, aby s takovou rebelskou a nevěreckou rodinou pražádných styků neudržovala. Maraě domlouval jí John, aby si příkaz ten tak k srdci nebrala, dívka v slepé poslušnosti rodičů vychovaná raději chtěla mladou lásku ze srdce vyrvat, než by se byla rodičům na odpor postavila.

Věci dostoupily tak daleko, že po jedné schůzce, kdy John marně se snažil Margaretu na svoji stranu přivést, v náhlém vzplanutí hněvu vypověděl jí svoji lásku.

"Jen se přidrž tatínka, Margareto", řekl jí úštěpačně, "však ten už ti nějakého vhodného ženicha najde. Vzpomeň si však vždy, že miloval jsem tě upřímně a vzpomínku na lásku tu zachovám věrně. Přisahám ti, družko mého mládí, že žádná žena na světě neuslyší ode mne slovíčko lásky. Cesty naše životní se ode dneška dělí; kdybych však uslyšel, že pomoci mě nebo rady potřebuješ, buď ujištěna, že tvůj John, s nímž jsi na prérii vyrostla, přispěje ti ku pomoci!"

A aniž by čekal, až se hluboce dojatá dívka vzpamatuje, rychle ve směru oteovské farmy zmizel. Duffeyovi mohli vidět, že tu noc na sousední farmě až do rána svítili, ale ani ve snu by jim bylo nenapadlo, že syn sousedův John ještě přede dnem s rodiči se rozloučil a malý tlumok na zádech nesa dolů po řece se pustil. Na nejbližším přívozu dal se převést na stranu kentuckou, kde už snadno se dověděl, kde je nejbližší odvodní stanice. Dal se naverbovati do vojska Jihanů a poslán hned potom do Virginie, kde celá pluky zřizovány a čekáno jen na vzplanutí nepřátelství, což nedalo na sebe dlouho čekati a celá země oetla se ve víru války, nad níž krvavější málo jich dějiny uvádějí. John Rogers prodělal válku tu se všemi hrůzami od bitvy u Bull Run až po Appomatox, u Gettysburgu byl raněn, dvakráte byl zajat a vždy vyměněn. Že byl udatný, ano zdálo se, že zrovna smrt na bojišti vyhledává, postupoval rychle a ani ne za celé dva roky povýšen byl na důstojníka. — Z domova z počátku dostával častěji zprávy, ale otec nikdy ani slovem nezmínil se o svých sousedech, ač John rád by byl aspoň věděl, jak Margareth snáší jejich roztržku. Slíbil však otei při odchodu z domova, že všechny další styky s Duffeyovými přeruší a slovu svému chtěl dostáti, ač jej to stálo velké přemáhání.

Později otec dopisoval řídkěji a konečně dvě psaní Johnovi přišla zpět s poznámkou, že adresát se odstěhoval, neznámo kam. Válka schylovala se už téměř ku konci, když sešel se John s jedním nováčkem z jeho kraje, který mu pověděl, že obě farmy při nájezdu vojska Jihanů do jižního Ohia spáleny, rodiny pak obou farmářů odstěhovaly se, Duffeyova na sever, nejspíše do Chicago, Rogers pak se ženou zaměřili do Louisville v Kentucky.

A ještě něco sdělil nováček důstojníkovi, nemaje ani tušení, jak zprávou tou důstojníka rozruší. Deera Duffy-ho provdala se před dvěma roky za krajana otcova, který ze staré vlasti přijel, obdržev před tím na Duffy-ho adresu. —

“Ale dlouho s ním nepobyla”, promlouval dále hovorný rekrut, a jaksi sebevědomě dodal, “a myslím, že jí to bylo velmi milé, když muž jí jednoho dne oznámil, že vstoupí do vojska severního. Dlouho o něm nebylo slychu, až konečně Duffy v jednom časopisu se dočetl, že pluk zetě jeho při dobývání Vicksburgu hrozně ztráty utrpěl. A právě, než vojsko Jihanů vtrhlo do Ohia přes řeku, při kterémž nájezdu farma Duffy-ova spálena, došla Duffy-ho úřední zvěst, že zeť jeho zemřel v nemocnici na rány při útoku na pevnost utržené.”

To Johnovi postačilo a rozhodnutí jeho bylo téměř v zápětí učiněno. Nemohl se už skoro dočkat dne, kdy pluk jeho bude rozpuštěn, aby vydati se mohl v místa, kde mládí uplynulo mu bezstarostně a kde jako dospívající mladík doufal založiti si spokojenou domácnost po boku dívky milované. A teď najednou uslyší, že spáleny obě farmy a rodiny obě rozděleny a milénka jeho? Ani nechtěl dále mysliti, chtěl vyčkati s úsudkem svým, až se o všem sám přesvědčí a z její úst vyslechne, co že jí přimělo, aby zapomněla na slib jemu tak často daný. Všecka ta stará láska, v dobách válečných poněkud utlumená, znova v něm vši silou vzplanula a jakmile jen byl volným, zaměřil k svému domovu.

“To že je naše farma?” zabručel pro sebe, když jednoho červnového podvečera stanul na malém návrší a s něho na známou mu rovinku se zahleděl. “Ty sstutiny jsou tím domem, kde jsem tolik radostných okamžiků ztrávil? A hle voják děl pravdu. I z farmy sousedovy zbylo jen černé spáleniště! Ach, moje Margarete, takové je moje přivítání v rodný kraj!”

A mladému muži vytryskly z očí slzy tak hojné, jakých neprolil, když před čtyřmi roky z domova s těžkým srdcem odcházel. Dlouho zůstal stát zadumán, když pojednou vytrhnul jej ohlas kročejů lidských a hned na to objevil se v záhybu cesty obstárlý již černochoch.

“Aj, vždyť je to “Uncle” Jerry”, zvolal mile překvapen John, když v černochoch poznal starého známého, který nejednou na farmě otcově podlékával. Opáčně však to bylo s černochem, který živou mocí nemohl si v šedivé své hlavě srovnat, že by osmáhlý, štíhlý mladý muž se silným knírem mohl býti mladý John Rogers, který jako holobrádek do vojny odešel.

“Ale, co pak jsem se tak změnil, strýče Jerry, že na mne tak vyjeveně hledíte?” otázal se John, k černochovi přistupuje a ruku mu podáváje.

“Illas je mi povědomý,” koktal tento, oči na mladíka vyvaluje, “ale ta postava, ten vous, ne, to není mladý master John. Nebo mi mé staré oči více neslouží?”

“To asi ne”, odvětil John a hoře zvědavostí zvěděti, kam se poděli jeho milí, dále se otázal: “A což, kde jsou naši, kde sousedovic? Rychle, povězte mi všechno!”

“Ach, mladý pane”, smutným hlasem ozval se černochoch, “raději bych o všem pomlčel. Ta nešťastná vojna! Tamto vidíte její stopy”, a černochoch na spáleniště rodné jeho farmy ukázal.

“To už slyšel jsem před nějakým časem”, odvětil John netrpělivě, “ale o rodičích chci věděti a potom —”

“Ach, vím už, o své Markétee,” vpadnul mu černochoch do řeči. “Všeho se dovíte, mladý pane, ale žel, jsou to jen samé věci neveselé. Rodiče vaši odjeli do Kentucky, tuším že do Louisville a Markéta, mladá vdova, jak snad víte, doprovodila své rodiče na sever, bezpochyby do Chicaga. Ani

byste ji chudinku, nepoznal, jak se změnila! A není také divu, vdát se proti vůli, ztratit věrného milence — vím dobře vše, mladý pane — ovdovět potom a ke všemu ještě přijít o otcovskou střechu, to myslím, že by silnější ženu přemohlo, než byla miss Duffyová. Ale co pak je vám, mladý pane?" přerušil černochoh náhle proud své řeči, když viděl, že průvodčí jeho slzu s očí si stírá.

"Eh, vzpomněl jsem si tak na své mládí a jak jsem se po celá ta čtyři léta vojenské služby na návrat domů těšil, a nyní takové smutné překvapení", odvětil mladý muž hlasem pohnutým a byl v bolné upomínky tak pohroužen, že ani nevěděl, že starého černochoh následuje, až když tento náhle před nízkou chatrčí pod vysokým břehem řeky stojící se zastavil.

"Tak, už jsme doma, master Rogers," pravil černochoh, dvířka u malé zahrádky otvíraje. "To se moje Abigail podívá, až zví, jakého hosta sem jí pod střechu přivedl. Nejednou, mladý pane, jsme o vás spolu hovořovali a stará moje div si šedivé vlasy nervalá, když slyšela, že hezká Margareth Duffyovic vezme si toho vyčouhlého, zrzavého Airyše — Ale, snad přeo: vejdete pod střechu mojí chatrče a přijmete naše pohostinství, aspoň přes noc," dodal černochoh trochu zaraženě, když viděl, jak se společník jeho před brankou zahradní zastavil.

John skutečně se rozmyšlel, má-li laskavé nabídnutí starého černochoh přijmouti, nebo teplý večer a trapné rozrušení jeho mysle lákaly jej, ztrávití červnovou noc pod širým nebem, myšlenky své urovnati a na dalších svých krocích se rozhodnouti, a už chtěl černochohovi dáti zápornou odpověď, když najednou chladnější větřík od severu zadul a obloha začínala se zatahovati mračny. A v tom také už v dáli ozvalo se slabé zahřmění.

"All right, Uncle Jerry," pravil a zároveň v před pokročil. "Žene se bouře a to by se mi venku špatně nocovalo. Ale to vám povídám, musíte mi dnes večer vše ještě jednou vypověděti důkladněji."

"To se samo sebou rozumí," přichvátal si starý černochoh s odpovědí. "Moje Abigail napovídá vám toho o Margaretě mnohem více než bych já mohl. Vždyť byla jaksi její důvěrníci. Ale ostatně, hle, už dveře otevírá," doložil hovorný černochoh, když záblesk ohně na krbu plápolajícího ve tmě náhle se zableskl a ve dveřích objevila se hřmotná postava staré černošky.

"Tos ty, Jerry?" zavřískala. "To jsi si zase přihnul u strýce Arona ginu, viď, že mám pravdu? Ale, koho pak to s sebou přivádíš?" dodala, když Rogerse uzřela.

"Jak ty ho při světle poznáš," pravil Jerry a potutelně dodal: "A také se podíváš, jako já před chvílí."

A než mohla černoška ještě něco odpověděti, vešli oba muži do světnice.

IV.

Netřeba podotýkati, že Abigail mnohem dříve než muž její hosta poznala a bylo už hezky dlouho přes půlnoc, když John na lůžko se odebral, tak jej podrobnosti vypravování černoščina o jeho Margaretě i vlastních jeho rodičích zajímaly, že ani nezpozoroval, že tak pozdě, ano že venku bouře letní po celý večer zuřící už doburácela.

Až po cestě umdlen, přece jen nemohl usnouti, zprávy, jež slyšel, nutily jej k přemýšlení, jak by přispěl své Margaretě, která spíše stala se obětí vůle otcovy, než vlastního svého rozhodnutí. Především jednalo se mu o to, aby ji vynašel a pak teprve chtěl se po rodičích svých ohlédnouti.

A k tomuto rozhodnutí dospěl, když již na východním nebi první záplava brzkého východu slunce se ukázala. Rychle povstal a ustrojiv se vyšel ven osvěžit se ranním vzduchem, který po noční bouři byl tím příjemněj.

šim. Zašel k rozvalinám obou farem, prohlédl si známá mu místa, kudy před lety s družkou svého mládí chodíval a doplniv si v mysli budoucí své jednání, vrátil se do chatrče černochovy.

Tam již černoška měla snídání na stole a znova spustila stavidla své výmluvnosti, že by byl John ani k jídlu se nedostal, kdyby ji byl muž její neokřiknul.

“Ale, Abigail,” řekl trochu pohněvaně, “proč znovu mučíš mladého pána těmi věcmi. To všechno již slyšel od tebe večer a jsem jist, že zdrží-li se u nás master Rogers, dostane se mu toho při každém jídle.”

Černoška s údivem neobvyklé u jejího muže řeči naslouchala, neboť Strýc Jerry nebyl znám, že by byl na slovo skoupý, a proto, šedivou hlavou potřásajíc a něco si bručíc vyšla ven.

Po snídání vyzval mladý Rogers černocha, by mu zjednal povoz, anebo aspoň osedlaného koně do nejbližšího městečka, odkud pak už zaopatřil by si příležitost k další cestě do Chicaga. A skutečně netrvalo to dlouho, objevil se před chatrčí povoz jedním koněm tažený, ale v něm seděl pouze starý Jerry.

“Není nic platno, master Rogers,” pravil s vozíku slézaje; “povoz jsem sice sehnal, ale kočího musím dělat sám, ale snad také do Maysville šťastně mladého pána dovezu. Nejednou už jsem tam pěšky své staré kosti vlácel. A za vojny býval jsem tam aspoň dvakrát v týdnu, bych se něco o průběhu válečném dověděl. Abigail moje vždy strachy o mne umírala —”

“Nu, vždyť je dobře, strýče Jerry,” přerušil mladý muž proud řeči černochovy, “to vše mi povíte cestou. Teď jen hleďte, abychom už byli na cestě, než nastane horko.”

Poděkoval staré černošce za pohostinství, neopomenuv ovšem stříbrňák pustit do její objemné ruky, za to však měl to zadostučinění, že kus cesty na drkotavém vozíku provázela jej slova díky rozradostněné černošky, která snad prvně ve svém životě tolik peněz najednou skoro zadarmo obdržela.

Cestou, která trvala dobré čtyry hodiny, měl John příležitost viděti všude stopy nedávno skončené války; podle cesty táhla se nevzdělaná pole, tu a tam polozbořené farmy, z části ani neobydlené a na pastvinách nebylo viděti ani desátý díl dobytka, co jindy se na nich popásal. Rekvizice válečné té i oné strany vše pohltily. John však si mnoho krajiny nevšímal, byl tomu zvyklý z války a také neposlouchal příliš hovorného černocha, který všemožně snažil se rozmluvu zapřísti. Hlavou Johnovu táhly jiné věci, vzpomínky na jeho Margareth, pochybnost, zda-li se s ní sejde a jaké bude pak jejich setkání.

Nebylo divu, že byl netrpělivý a stále černocha k rychlejší jízdě pobízel a značně se mu ulevilo, když vozík konečně před malým nádražím v Maysville zastavil.

Štěstí mu přálo, neb za malou chvílku byl tu vlak, po němž odjel směrem k Chicagu.

Parný den červnový chýlil se ku konci, když z jedné z velikých dřevařských ohrad na západní straně města Chicaga vyhrnul se zástup upocených, sluncem opálených mužů, aby po celodenní dřině v dřevěných barákách k další těžké práci přes noc si odpočinuli.

U vrat jedné z takových ohrad stál John Rogers, pozorně vycházející muže si prohlížeje. Přijel totiž ráno vlakem do města, ale teprve teď zvěděl, jako obtížnou práci bude mít, souseda svého starého Duffyho nalézt. Chodil ulicemi nevěda skutečně si rady, co počít, když si náhle vzpomněl, jak Duffy

vždy o své práci v dřevařských ohradách vyprávěl a proto vyptav se na směr dřeváren, k jedné z nich zaměřil.

Ozvala se první píšťala a dělníci z ohrady počali vycházeti.

"Hrome," zvolal náhle John, staršího již muže s objemným plecháčem v ruce ve vratech uzře, "tohle je jistě Mr. Duffy. Ano, je to on, poznávám ho podle chůze, ale sešel chudák!" A povzdáleči kráčel za zvolna se beroucím starcem, který v krátké chvíli do jednoho z dřevěných baráků v nedlouhé a nedlážděné ulici vešel.

"To je tedy domov mé Margaretě," povzdychnul si John po chudobném okolí se rozhlížeje, "teď, když šťastnou náhodou tak brzy octnul jsem se u cíle, skoro se bojím, před ní předstoupiti. Ale co platno, musím nabýti jistoty, byť bych i zvědět měl, že je pro mne milovaná dívka navždy ztracena." —

Dodav si těmito slovy odvahy, přistoupil mladý muž ku dveřím a zaklepal.

"Dále, vejděte!" ozval se uvnitř nezrovna vliďný hlas a John vyzvání uposlechnul.

Však jenom krok od dveří udělal, když překvapením státi zůstal. Ta bleďá dívka tam u okna nad nějakým šitím skloněná měla by býti jeho Margaretě? Nemýlí se? A kde pak je pí. Duffyová? Kdo ví, jak dlouho by byl takto zaražen stál, kdyby byl Duffy s rozviklané židle nebyl povstal a k němu přistoupil se slovy:

"Illedá snad pán mne?"

"Ano, hledám pana Patrika Duffy-ho, mého bývalého souseda na farmě při řece Ohio a soudím, že jsem ho konečně našel."

Jestli dříve překvapen byl John, byl nyní tím překvapenějším Duffy, a také mladá dívka u okna obrátila k přichozímu hlavu, ale jediný pohled dostačil, aby vyskočila a s výkřikem: "Johne, můj Johne, jsi to skutečně ty!" k mladému muži se rozběhla a na prsa se mu vrhla.

Trvalo to chvíli, než se mladá žena uklidnila a Duffy ze svého překvapení probral. A tu teprve nastalo vyptávání, až John přímým dotazem Duffy-ho osudy rodiny jeho i své vlastní zevrubně seznal.

"Co pak asi váš pan otec dělá," povzdychnul si Duffy, "vojsko jihánů ani nám nedopřálo, abychom se po neštěstí nás oba stihnuvším, dohovoorili. Měli jsme oba tvrdé palice, já snad více než on, a nebýti toho, mohl jste vy pěkně zůstatí doma a naše Margaret mohla míti spokojený domov. Takhle kdo ví jak to s ní skončí!"

Starý muž se zamlčel a na mladou ženu, která zatím zase k oknu ku své práci zasedla, se zahleděl.

"Slyšel jsem přece, že je Marguerita provdána?" ozval se mladý muž, aby trapné mlčení přerušil. "Kde pak je manžel její, nebo snad nedlí v Chicagu?"

"Ach, to je právě to, co mne nejvíce mrzí a osud můj mi stěžuje." stíněným hlasem vypravil ze sebe Duffy. "Přinutil jsem dceru ku sňatku s mým krajanem, kovaným katolíkem; odešel k vojsku severnímu a zahynul na rány v nemocnici. Tolik nám bylo aspoň od velitelství jeho pluku sděleno."

"Aj, tedy moje Markétka je zase svobodná?" zvolal radostně John. "Škoda jenom, že já u vojska nepřišel jsem k náhledu, že nejlepším náboženstvím ze všech je katolické a tudíž jen málo mám naděje, že bych u vás jako ženich vaší dcery milosti našel. Nebo vás snad život už lepší snášenlivosti naučil?"

“Ba, máte pravdu, Johne,” truchlivě odvětil Duffy, “mé modlitby a oběť kněžím nic mi nepomohly a jihanský velitel setniny, sám katolík, nedbal mého náboženského vyznání a farmu moji lidem svým dovolil vyrabovati a vypáliti. Dospěl jsem, jako žebrák k náhledu, že bláznivé je každé náboženství a že pravdu mívá dávný můj soused Rogers. Už mnohokrát jsem si na něj v tomto babylonu vzpomněl, kde asi dlí, jak se mu vede; jak stisknul bych mu přátelsky poctivou jeho pravici. Však přání mé asi zůstane nevyplněno!” Starý muž vážně po těchto slovech se zamlčel a v malé světnici zavládlo na několik okamžiků trapné ticho.

“Co platno, starý brachu, co tam to tam,” ozval se konečně John. “Ostatně to přátelství k mému oteci můžete přenést na jeho syna, na mne, a přijmouti mne za svého syna, neboť vězte, že nepřestal jsem v srdci nosit vaši Markétu, na ni vzpomínal jsem ve vřavě válečné a na setkání s ní se těšil. Osud sám tomu chtěl, aby mně nic v cestě nestálo, neboť ona je nyní zase volná, by podala mi ruku ku společné pouti životem. Vidě, Markýtko, že chceš býti mojí!”

Mladá žena od stolku, radostí slzíc, k němu jen láskyplně vzhledla.

“Vidím, milé děti, že mi nic jiného nezbyvá než vám požehnat,” pohnutým hlasem ze sebe vypravil stařec. “Škoda, že matka tohoto okamžiku se nedočkala! Putujte tedy pospolu tímto životem šťastně, osladí mi to aspoň stará léta, když uvidím vás spokojené. Co počnete v budoucnosti, o tom promluvíme si později, dnes zasvětime večer vzpomínkám na naše milé nepřítomné a zároveň oslavíme v tichosti vaše zasnoubení. Jste s tím srozuměn, můj nastávající zeti!”

John spokojen byl se vším, jen když byl na blízku své Markéty a bylo mu spíše milé, že starý Duffy často a hluboko do žbánu se díval a pomalu podřimovati počal. Mladí lidé měli příležitost, nerušeně city své si vyjadřovati a plány do budoucnosti kouti. Otec už dávno ulehl si na chudé lože, ale milenci stále u okna seděli a na odpočinek ani nepomýšleli.

“Ano, tak to bude nejlepší,” ozval se po delším uvažování zase John; “již v několika dnech vypravíme se s otcem na jih do Louisville, kde snad se mají rodiče moji zdržovat a teprve tam dáme se sezdati. Oslavíme při tom zároveň smíření našich rodin, což bude nejlepším požehnáním našeho sňatku. Nemyslíš, Markýtko?”

Mladá žena jenom něžněji k němu se přitulila. “Třeba kraj světa s tebou půjdu, Johne,” zašeptala. “Po boku tvém jeví se mi život samý květ, byť by cesta nás vedla pouštěmi protivenství a bídy. Otec ovšem bych tu na žádný způsob nenechala. Starost o jeho osud kalila by mi každou radost.”

“Dobrá, ráno s otcem na dalším se uradíme a teď dobrou noc, moje drahá, nedaleko jsem viděl laciný hotel, půjdu tam přenocovat. Ráno otec zdrž, by do práce nechodil, nebude mu toho více zapotřebí, neboť zašetřil jsem si u vojska slušnou sumičku, která nás na čas uživí, než si já sám nějaké příhodné zaměstnání naleznu. Tak tedy dobrou noc, drahoušku!”

Opětné políbení a za mladým mužem zavřely se dvěře malého domku. Sotva však kdo z obou mladých lidí tu noc oka zamhouřil, tak je shledání jejich rozrušilo a tolik starostmi o nejbližší budoucnost byli zaujati.

VI.

Předěme v krátkosti události několika neděl, jež rychle za sebou se stírajíce dalekosáhlý měly vliv na osud obou mladých lidí. Starý Duffy nenechal se dlouho pobízeti, aby nastávajícího zeti svého a dceru doprovodil do Louisville. Ten skrovný majetek jeho brzy byl mezi stejně chudými sousedy rozebrán a malá suma peněz za něj stržená sotva stačila na zakoupení

skromného pomníku jeho zvěčnělé ženě na jednom z chicagských hřbitovů a Duffy, který dosud podržel si něco zbývalé své hrdosti, ehtěj nechtěj musel použítí štědrosti Johnovy, nechtěl-li se od jediné své deery odtrhnouti.

Markéta byla od příchodu Johnova jako vyměněná. Ten tam byl za-
smušilý pohled její oči, na tváři její jindy zármutkem obestřené, náhle usa-
díl se úsměv, a v bledých tvářích pučeti počaly nové růže, takže sousedky
její z úžasu nevyházely. A což teprve když Patrick, jednoho večera při
loučení s kamarády v dřevařské ohradě více si přihnul, sdělil jim, že mladý

muž knim docházející je velký boháč a o ruku Markétčinu se uchází a že všiehni odjedou pospolu někam na jih, tu teprve nastalo v úzké uličce chicagské pravé pozdvižení a o bohatství nie netušícího Johna pronášena ta nejnsmyslnejší tvrzení.

Kdyby byl John něco podobného jen tušil, tu jistě by byl mnohem usilovněji doléhal na Duffyho, aby si s přípravami na cestu přispíšil, neboť, v pravdě řečeno, Duffymu se tento bezstarostný život v Chicagu začínal líbiti a jenom nerad jej měnil za nejistou budoucnost.

"Nač jen spěcháš odtud, Markétko," říkával deeri, když někdy jen povzdáli o uspíšení odjezdu se zmínila. "Myslím, že by tvůj John také dobře

zrovna zde mohi zůstatí. Napotloukal se už po tom světě dost a lepšího bylla sotva se mu asi podaří pro nás opatřítí."

"Zapomínáš, tatínku," poněkud káravě odpovídala dívka, "že John touží spatřítí své rodiče, jsou-li totiž ještě na živu a já, jako jeho snoubenka, nemohu jinak než touhu jeho ctítí a uskutečnění jejího si přátí. Ostatně, ty sám měl bys po tom toužití, abys se ještě jednou v životě se svým sousedem sešel a ruku na smířenou mu podal."

"No, no, hleďme jí, mladou karatelku," polohněvivě, položertovně pronesl Duffy. "Už nyní stavíš se k ženichovi proti svému starému otcí. Vidím už, že já stařec ničeho proti vám nesvedu a proto mějte si svoji vůli. Já jsem ve čtyryadvaceti hodinách k odjezdu připraven." A starý muž po těch slovech z hluboka si povzdychnul, nicméně slovu svému dostál a tak za jednoho krásného jitra pozdního léta hnul se z postranní uličky chicagské povoz, na němž podle kočího usadil se starý Duffy, aby hlídal majetek svůj na nádraží odvážený. Mladí lidé šli pěšky, jednak aby ušli zvědavým pohledům a zhusta neupřímým soustrastí lidí, kteří se jen, jak se říká, od vidění znali, jednak také, že chůze byla mnohem příjemnější než jízda po bídné dlážděných ulicích.

Cesta po dráze z Chicaga do Louisville uběhla beze vší zvláštní příhody, oba milenci byli stále v hovor zabrání, nicméně neušla jim u starého Duffyho jakási sklíčenost, kterou marně se snažili u něho zaplašití. Ano, ani láhev s oblíbenou jeho whiskou, kterou se byl na cestu zaopatřil, nemohla starocha na veselější myšlénky přivéstí, a to u Patricka Duffyho už něco znamenalo!

"Měli jste mne přece jen nechat v Chicagu, děti," nejednou povzdychnul si, když vlak na některé větší stanici se zastavil. "Cítím, že dlouho už nebudu a tak bych aspoň ležel na blízku své milované družky. Jedinou útěchu mi jest, že se aspoň ještě jednou s Williamem Rogersem sejdu."

Ale ani té útěchy nemělo se mu dostatí.

V Louisville John po dlouhém pátrání a přeptávání na policii vynašel konečně posledně udaný byt otcův a všichni hned s netrpělivostí tam spěchali.

Ale jak bolestné bylo jich překvapení, když oznámeno jim sousedy, že stařčec právě toho dne časně ráno skonal po dlouhé nemoci, v níž pro chudobu jen skrovného ošetření se mu dostalo a že už oznámeno bylo úmrtí jeho policii, by město o pohřeb jeho se postaralo.

Bylo by nemožné vylíčití bol mladého muže u mrtvolvy otcovy. Co se jen natěšil na ten okamžik, až bude moci před něho předstoupití a říci mu:

"Hleď, otcé, přivádím svoji snoubenku, na níž marně ve vřavě válečné zapomenoutí jsem se snažil. Chci, abys nám požehnal!" A aby překvapení a radost jeho byly úplné, chopil by Duffyho za ruku, přivedl před otce a řekl: "A tady tvůj dávný soused, s názory o světě změněnými, podává ti ruku na smířenou a zapomenutí dávných nepřátelství a prosí tě, abys odpuštěním dokázal, že požehnáš zároveň dceři jeho na společnou cestu životem se synem!"

Zkažena mu ta radost, že obdrží z rukou otcových k sňatku svému požehnání, právě tak jako vyhlídka, že bude svědkem smíření se dvou dávných sousedů.

Ubohý Duffy! Jedině ta myšlénka, že uzří svého dávného přítele, držela jej na námahavé cestě při síle. Teď sotva že se slabostí na nohou držel, a bedlivějšímu pozorovateli nebylo by ušlo, že i životní pouť jeho brzy dojde zakončení.

“Přijdu brzy za tebou, Williame,” tichým hlasem, jakoby pro sebe, pronesl, když na mrtvolu v rakvi už spočívající se zahleděl. “Hnedle jsem tam v onom neznámém světě, kde snad se ve svých náhledech shodneme! Kéž by jen chvíle ta brzy nadešla!”

Smutné věru nastaly dny pro mladé lidi a jenom vroucí láska je při tom sílila. John skutečně nevěděl si rady, čeho by se měl chopiti. Pobyť v městě se mu nezamlouval, protivil se mu ten shon lidí a hluk pouliční; chtěl jen do volné prairie, po případě i někam do hor, kde by nerušeně se svou Markétou žil život tichý, daleko ode všech vášní lidských.

Tu stalo se jednoho dne, že John městem chodě setkal se s četou východních rolníků, když ve dvou plachtových vozech jeli na západ, nový domov si někde založit. Bleskem projela mu hlavou myšlénka, k nim se připojit a hned také s nejstarším z čety, který se zdál býti vůdcem výpravy, úmysl svůj sdělil.

“Proč ne,” odvětil neznámý, “mladý, silný muž, jako vy, je nám vždy vítán, jmenovitě, umíte-li dobře s puškou zacházeti. Neboť nesmím vám zamlčeti, že na západních pláních budeme míti co dělat s potulnými četami loupeživých Indiánů, kteří neradi vidí, když bledé tváře vnikají jim do krajin, jež oni výhradně za své považují. Nebudou bráti ohledu na to, že my máme vlastně namířeno do zlatonosné Kalifornie.”

“Tedy až do Kalifornie jedete?” s údivem otázel se John. “Tam už před válkou chtěl jsem se podívat a na mnohé věci jsem se zkušených lidí vyptal.”

“Tu jste nám tím více vítán,” pravil vůdce výpravy potěšen. “Zdržíme se tu ještě několik dní, hleďte se do té doby připravit. Jste sám, nebo vezmete ještě někoho s sebou?”

“Svoji nevěstu, nebo spíše manželku, neboť miním se s ní před odjezdem zde dáti seždat, a otec jejího. Zvu vás za svědky k svatbě, jež odbude se po občansku zítra. Pošlu pro vás posla a prosím, byste přišli všichni.”

Po těchto slovech odkvapil domů, aby nevěstu svoji o svém rozhodnutí zpravil.

“Jsem sama ráda, Johne,” řekla, láskyplně k němu se vinouc, “že jednou budeme svoji. Kéž by jen tatínek byl zdravější, by nás bez obavy provoditi mohl!”

“Tak se jen připrav na zítří, Markétko, konečně splní se touha celého mého života,” a mladý muž blahem se rozplývající ženu polibky div neudusil. —

A druhý den skutečně odbývána v malém domku svatba, která celé sousedství v údiv uvedla. Vystěhovalci dostavili se téměř do jednoho a k večeru zavládla na malém dvorku k domku přiléhajícímu nenucená a pěkná zábava.

Starý Duffy jakoby byl vyměněn. Mladí manželé nechtěli ani svým očím věřiti. Starci oči jen planuly, byl samý šprým a anekdota, když tu najednou se zapotácel a než ho mohl kdo zachytiti, na zem sklesnul.

Zábava rázem umlkla. Vše hrnulo se k starci nehybně na zemi ležícímu, k němuž mladá nevěsta se shýbala.

“Rychle, vodu sem!” vzkřikla, hlavu otei pozdvihující, “tatínek rozčilením jenom omdlel,” a ihned jala se mu oděv uvolňovati.

V tom již tu byl také džbánec s vodou, ale kdyby si byla mladá nevěsta všimla, jak celé tělo starcovo ještě jednou lehee se zachvělo, oči se pootevřely, jakoby někoho hledaly a už pootevřené zůstaly, nebyla by tak horlivě třela skráně pod dotekem rukou její tuhnoucí.

Otec její, starý Duffy, uprostřed největšího veselí dokonal! Zemřel v téže světnici, co dávný soused jeho, s nímž za života ještě jednou se sejítí, tolik si byl přál. Věru, divně si někdy osud s lidmi zahraje!

VII.

Mladí lidé octnuvše se tak náhle na světě samotni, považovali to jaksi za pokyn osudu, že sešli se s četou vystěhovalců a nie na světě by je bylo v městě neudrželo.

"Jen daleko odtud, někam do pustiny, daleko od lidí," říkal John a mladá žena jenom stisknutím ruky mu odpovídala.

A přání jeho se vyplnilo. Když po nesčetných útrapách a nebezpečích, jimž přírodou a divými Indiany na pláních a v horách západních byli vystaveni dojeli konečně do starožitného města skoro vesměs mexického, do Santa Fe v Novém Mexiku, setkal se John s několika dobrodruhy, kteří právě z divočin starého Mexika do Států se vraceli, hojně zlatým průškem cpatřeni. Ti vyprávěli, jak bohatý na drahé kovy je mexický pohraniční stát Sonora, ale zároveň, jak nebezpečno je tam pro bělochy, neboť loupeživé čety Apačů stále přejíždějíci pomezí k vůli loupeži, v území pak samém domácí kmen Yakisů neustále ve zbrani stál proti vojsku mexickému, jež chtělo si rodné jejich hory podmaniti.

"To bude lepší kraj pro mne než Kalifornie," zabručel pro sebe John, a na hezkou ženu svoji se zahledv, doložil: "A také Markétka moje bude tam uchráněna před nástrahami různých dobrodruhů, jimiž tichomořské pobřeží už před válkou jen se hemžilo a poměry ty sotva nyní k lepšímu se změnily."

Velice přišlo mu vhod, že vystěhovalci rozhodli se odpočinouti si několik dní ve městě po namahavé, několikanedělní jízdě, jednak pak také pro to, aby podrobnějších zpráv o kraji, kudy se jim teď bylo bráti, nabyli a také ztenčené své zásoby potravní novými nahradili.

John Rogers využítkoval zastávky té k dalšímu vyptávání se o onom kraji mexickém a konec konců byl, že najal si za poměrně vysokou cenu staršího už Mexičana, který obstojně v angličtině se vyznal a v krajinách pohraničních již od mladých let se potloukal, aby jej aspoň na pomezí záhadného zlatonosného kraje v Sonoře doprovodil.

Marné bylo přemlouvání od druhých společníků výpravy, by nevydával se v neznámý mu a nebezpečný kraj, jedině narážka, že mladou svoji ženu uvádí v nebezpečí, poněkud jej v jeho předsevzetí viklala. Ale Markéta, jakoby věděla, co se v nitru jeho děje, s úsměvem k němu se přitulila.

"Na mne nedbej, Johne," zašeptala. "Nejsem žádnou zhyčkanou ženou městkou, dovedu se vpraviti i do těch nejkrušnějších poměrů života. A potom, co by se mi mohlo po tvém boku stát? Život v ústraní vyváží všechna nebezpečí, která možná že jsou do jisté míry přehánána. Což ostatně nestál jsi za války nejednou smrti vstříci? A nechvěl jsi se! A teď bys se měl rozpakovati?"

Mladé ženě odvahou oči jen jiskřily, bylo vidět, že v žilách její koluje dobrodružná krev otce jejího. Johnovi ještě nikdy nezdála se tak krásnou, jako když líčila mu život, jaký v horách po jeho boku vésti očekává, takže neblahé předtuchy z mysli jeho na čas zaplašený a s myslí poměrně lehkou a mnohým přáním dobra od jeho dočasných společníků provázen, vydal se na cestu k jihu.

Cesta vedla je přes vyschlé pláne Nového Mexika, pustými, skalnatými horami Arizony, krajinami čím dále nevlídnějšími. Cestou potkávali ojedinělé zlatokopy, kteří zvěděvše cíl jejich, jenom nedůvěřivě hlavou potřásli,

nebo zase jeli kolem ležení několika pasteveů, kteří nepokrytě řekli Johnovi, že jeda do kraje Yakisů jede si tam jenom pro smrt a pro hezkou jeho ženu měli jen politování.

Také asi o dvě nebo tři vojenské stanice mladí naši manželé zavádili a v jedné dokonce setkal se John s kamarádem z vojny a mnoho už nechybělo, že by se byl nechal od původního plánu svého odraditi. Jedině ty smělé pohledy mužů na jeho ženu pobáněly ho k další cestě do pusty.

Dokud Mexičan je provázel, bylo ještě dobře, ale na pomezí mexickém, když u stanice celních úředníků na noc se rozložili vypověděl se z další služby. A pranic se mu John neřivil a také ho nezdržoval. Věci, jež jim celní úředníci vyprávěli, byly by hrůzou naplnily odvážnějšího muže než byl mexický průvodčí.

“Náčelník apačský Cochise,” pravil celník, “už od několika neděl dří se svou krvelačnou četou na nájezdu v Sonoře. Američtí kovkopové odtud utíkající vypravují o řádění těchto synů pouště věci k neuvěření a cesta vaše tam za nynějších poměrů není ničím jiným než sebevraždou.” A při těch slovech celník s jakýmsi politováním hezkou mladou ženu si prohlížel, což nijak neušlo bystrému oku Johnovu.

Nastala chvíle trapného mlčení, John už klonil se v mysli k náhledu celníkově, když v tom žena jeho pohlédla naň tak důvěřivě, jako by jej pobádala, že ihned potlačil zlé předtuchy v srdci jeho vznikající a pevným hlasem pronesl:

“Pojedeme dále, vid', ženuško! Dobrý osud, který až dosud ze všech nebezpečností nás vyvedl, zajisté i na dále bude kroky naše řídit. Láska naše překoná všechny obtíže, a což já sám nejsem dosti silen, abych se před divochy uchránil!”

“O tom velmi pochybuji,” odvětil celník vážně, “patrně neznáte, krajaně, surovosti Apačů, ba ani ne úskočnosti samotných Mexičanů. A hlavně před těmito druhými vás varuji. Ostatně večer už máme na krku a proto zvu vás na noc do naší celnice, kterou dnes sdílím samoten. Dva moji soudruzi stíhají četú podloudníků. A večer budeme mítí příležitost o dalším si promluvití. Jsem na tomto pomezí již hezkou řadu let a mohu vám mnohou cennou radu udělití. Vráti-li se do rána některý z mých soudruhů, vyprovodím vás na kus cesty do kraje, do něhož nerad vás vidím vstupovati.”

Hovorný celník skutečně bavil naše cestující po celý večer svými zkušenostmi s pomezí a líčil jim hlavně zrádnost Mexičanů přesvědčivě, že Markéta nejednou ve zděšení ruky manželovy tajně se chopila jakoby v předtuše, že někdy zrádnost ta přivede jí v záhubu.

Slunce stálo již hezky vysoko na obloze, když se cestující naši na pohodlném lůžku probudili. Odpočívalo se jim tak pěkně, jako už od mnoha dní nezkusili a nebýti toho, že venku zaslechli hlasy celníků, byli by snad ještě jednou v spánek upadli, tak byli dlouhou jízdou zmořeni.

Po krátké snídani, při níž celník krajany své bavil veselejšími věcmi než u večer před tím, připravili se cestující naši k další cestě a celník, ježto jeden ze soudruhů za noci se byl vrátil, hotovil se kus cesty je vyprovodití.

Veselá tvář celníkovy, jasně modrá obloha, na níž slunce tak mile hřálo, modravé, jako v mlhu lehkou zahalené hory na třech stranách obzoru, ten klid kolem v pustině, to vše působilo konejšivě na mysl Johnovu, jenž ještě před několika málo hodinami uvažoval, neměl-li by přece jen zůstat v krajině obydlenější a bezpečnější.

“Tak se mi zdá, jakoby pomalu všechna tíha se srdce mého padala,” pravil k ženě se sedla se nahnuv; “kéž by jen odvaha naše klidným životem byla odměněna!”

Markéta jenom zhluboka si vzdychla a dlouhým, smutným pohledem na obličejí mužové utkvěla. Pak sotva slyšitelně zaseptala: "Bojím se, Johne, že osud, jež vyzýváme, se na nás vymstí!"

"Eh, to jsou jen následky výstrah celníkových," skoro mrzutě odvětil John. "Což pochybuješ, drahoušku, že by tyto dvě paže nedovedly tě ze všeho nebezpečí vytrhnouti?"

Mladá žena odpověděla slabým úsměvem, který mohli si John na obojí způsob vysvětliti, ale nemaje chuti ženu do další rozmluvy v témže směru zapřádati, věnoval pozornost okolí, které čím dále tím bylo romantičtější, ale také pustější.

Krátko před polednem zastavili ku krátkému odpočinku u horské studánky a odtud se celník s práním mnoha štěstí ku další cestě vrátil do své stanice.

Oba manželé dlouho pohlíželi na ztrácející se pomalu zrakům jejich postavu celníkovu a zdálo se jim, jakoby od této chvíle úplně od světa byli odříznuti. V neveselé myšlénky zabráně pokračovali dále v cestě celníkem jim naznačené.

A po několik dní již praeně se brali hlubokými, křovím zarostlými kaňony, aby hned na to museli vylézat na strmou holou horu a to opakovalo se neustále, po pohodlné rovině nebylo jim jeti ani sto kroků,

Johna zmoeňovala se už nespokojenost a malomyslnost a bylo nyní zase na Markétě, aby mu mysli dodala.

Tu jednou k večeru, když konci jejich únavou sotva na nohou se drželi, přijeli pocestní k studánce, od níž několik kroků vysoká skála se vypínala. Prostora mezi studánkou a skalou byla rovná a travou porostlá.

"Zde přenočnujeme," pravil John po krátkém rozhlédnutí se, "a možná také že se zde usadíme. Uvidím, co mám dělati, až ráno okolí lépe si prohlédnu."

Skutečně! Johnovi se místo to zaříbilo a ihned postavil pro Markétu těsně při skále stan z huňlého plátna, jehož barva od okolí nebyla téměř k rozeznání.

Koně uvázal na provazy ke kolíkům v zemi zaraženým na místě, kde s pěšiny nebylo na ně viděti a před večerí, kterou Markéta připravovala, vydal se na prohlídku okolí. Sešel trochu se stráně dolů a v malé chvíli zahřměla několikanásobnou ozvěnou v horách rána, jež zkrátila život nic netušícímu jelenu.

Sebral kořist a vrátil se k očekávající jej již s netrpělivostí ženě, ale sotva že manželé k večerí se usadili, přiběhli k ohni jejich skoro bez dechu dva Mexičané. Vypověděli nemile překvapeným manželům, že nedaleko odtud rozloženi jsou táborem a rána vypálená je poplášila, neboť nemysleli jinak než že některý Apač ležení jejich zahlédl a druhy své střelbou přivolával. John vymluvil jim jejich strach, řka, že on sám ránu onu vypálil, předložil jim pak večerí, nabídnul tabák na cigarety, mezitím na kraj okolní se jich vpytává. Pověděli mu, že hory široko daleko neobydleny, oni sami že přišli sem pátrat po stříbrné rudě a zdá se jim, že blízko odtud učinili slibný objev. Řeka Yaquis je nedaleko a tudíž o hlavní věc, o vodu, není nouze. Jenom ti prokletí Apačové kdyby nebyli!

Mexičané uložili se pro tuto noc nedaleko k spánku jen tak na holé zemi, nezapomenuvše se napřed k svatým svým patronům za ochranu pomodliti.

"Co myslíš, ženuško," promluvil John k své družce zamýšleně do ohně hledící, "nezdá se ti, abychom právě zde zakončili bludnou svoji pouť? Příhodnějšího a při tom tak odlehlého místa sotva bychom hned tak našli. Koně naše potřebují odpočinku, ale to by mi v další cestě tolik nevažilo,

jako že vidím, jak také tobě den ode dne ubývá sil. Rozhodně ničeho neztratíme, když to zde zkusíme. Za dva, za tři měsíce uvidíme, zda-li se máme stěhovatí dále. Vid', že jsi srozuměna, moje Markýtko!"

Mladá žena láskyplně k němu se přitulila a zašeptala: "Po tvém boku, drahý Johne, ta nejhroznější pustina bude mi rájem, bez tebe i v tom nejnádhernějším paláci touhou bych zmírala. Ano, jsem ráda, že už naše bludná pouť se skončí a já budu moci po domácku se zařídit. Prála bych si tak mnohé, ale vidím, že v této poušti také mnohého budu se muset odříci."

"Jen odvahu, ženuško," těšil John, z rozhodnutí manželky potěšen, "časem všechno se přemůže. Vždyť jsi viděla cestou sem, jaký krušný život

mají osadníci na jihozápadních páních a přece nenechají mysli klesnouti. A nemyslím, že my jsme na tom hůře. Zvěře v okolních horách je hojnost, peněz mám prozatím dost a to nejnnutnější zajisté také zde v Mexiku bude možno koupiti. Oba jsme mladí, zdraví a silní, tedy jaké starosti si připouštět!"

Mladý muž veselou svojí náladou i družku svoji rozveselil a první noc na jejich novém místě obléčaly mladé jejich hlavy sny o štěstí, lásce a spokojenosti.

Uplynuly dva roky, pro mladé lidi tak rychle, že ani toho nepozorovali. A ostatně neměli ani kdy, aby dny počítali, tak velice se do svého nového a nezvyklého života zabrali.

John napřed dojel si do Hermosilla pro zkušeného stavitele a ten nakoupiv mimo dříví všelikých potřeb ku stavbě domku, přibral si dva lidi, naloživ vše na řadu malých oslíků — a bylo jich skoro stádo — a vybral se do hor, vystavět pro mladé lidi "residenci". V horách teprve za pomoci Mexičanů poraženy stromy, z nich nařezány klády a netrvalo to dlouho vypínal se pod skalním útesem domek jako klíčka.

John několikrát zajel do Hermosilla zakoupit potřebné domácí zařízení a čeho nemohl sehnati tam, objednal z přístavního města Guaymas. Sám rozuměje nástroji zacházet, mnohé pro domácnost pořídil. Ostatně potřeby manželů byly malé a život jim plynul dosti spokojeně. A což když v chatrči pod skálou ozval se jednoho dne pláč nového světoobčana, tu štěstí obyvatelů její nemělo mezi. Domnívali se, že jsou na vrcholi svého blaha.

VIII.

Uplynuly v stále práci a starostech tři roky, ale mladým lidem zdálo se to býti sotva tři měsíce a nebýti toho, že před úhledným domkem jejich v malé oplotěné zahrádce batolil se dva roky starý Jeník, ani by tomu byli nevěřili.

Důl, který John od potulného Mexičana koupil, byl pro ně šťastným podnikem, bankovní vklady v San Franciscu a v Guaymas na jméno Johnovo vzrůstaly čím dále tím rychleji. A k tomu John stále ještě přikupovával nové drahé stroje dolovní a dělníky přijímal. Dole v údolí blíže řeky vzrostla už hezká osada kovkopů, ponejvíce Mexičanů. Byli také zjednáni Yakisové k pracím lehčím na venku a nade všemi byl jaksi foremanem šedivý už Tom Wallace který s jednou zásilkou strojů ze San Francisca přijel a ještě s dvěma Američany ve službách páně Rogersových zůstal.

Samo sebou se rozumí, že John s přibýváním bohatství hleděl také sobě a Marketě život zpříjemniti, jak jen se to v té pustině dalo. Nic nebylo pro jeho domácnost příliš drahým, jen když věděl, že by družka jeho nalezla v tom zálibu. Když namítala někdy něco proti "marnotratnosti" mužově, říkával:

"Ale, ženuško, co bychom měli z toho bohatství, abychom aspoň rozumného pohodlí si nepopřáli? Jen počkej, až náš Jeník povyroste, budeme museti s ním do světa, a tu teprve uhlídáš, jak lidé, ani s polovice tak bohatí, života užívají. Pak také zahraješ si na královnu "stříbrného krále", neboť za takového už mne anglické listy v San Franciscu jednou prohlásily!"

John svému vtípu se zasmál a strhl k veselosti i svoji chof, která vzdor skvělým vyhlídkám do budoucnosti přece jen bývala zamyšlena, stále v jakémisi strachu neurčitém tonoue.

"Jak ti závidím, Johne," pravila, opětně zvažněvši, "že můžeš se tak růžovou budoucností baviti. Ani sama nevím, odkud to přijde, ale nemohu se zbaviti té myšlénky, že já mladý život svůj v těchto horách skončím. A že — skončím ho nešťastně! Nazvi si to třeba chorobnou fantasií, mne však předtucha ta stále pronásleduje."

"To máš jen z té samoty, Markýtko!" těšil ženu mladý muž a k sobě si ji přivinuv, kaštanové vlasy jí pohladil. "Kdybys měla jen jedinou družku u sebe, zavedly by tě myšlénky v jiný směr. Nemysliš, že bych ti měl nějakou ze států opatřit? Za peníze i ta nejlepší odváží se do této pustyiny!"

"Ach, co se toho tkne, Johne, v tom ohledu je mi dostatečnou společností náš malý Jeníček," a matka hořika právě do světlice vstoupivšího vzala do náručí. "Jen počkej, až bude více mluvit, pak budu míti zábavy dosti, viď, Jeníčku!"

Hošík místo odpovědi vzal mladou matku kolem krku a plavou hlavinku na její prsa ukryl. Zapadající slunce paprskem obehlo tuto skupinu, jež byla hodna štětece malířova. A zase plynul manželům v horské pustině život stejnoměrným tempem po několik týdnů, když jednoho dne časně z rána přiběhnul do domku šedivý Tom skoro bez dechu a hlásil panu Rogersovi, že až na dva všichni mexičtí horníci z tábora neočekávaně odešli.

“Prokletí, greaseři”, zaklel starý pioner, “bylo už po několik dní na nich vidět nějakou roztržitost, stále rozhlíželi se u večer po okolních horách, zrovna jako by hvězdy stopovali. Ale hrom mne zab, jestli mi jen v duchu napadlo, co mají za lubem. Včera večer přijel do kempu Mexičan, ale ježto nebylo to ničím novým, nevíšal jsem si ho, ani druží Američané, ač mohli jsme vidět, jak horlivě vykládal něco svým krajanům bedlivě mu naslouchajícím. A dnes ráno — Mexičané skoro do jednoho pryč!”

“Nu, není proto zle,” chlácholil svého dílovedoucího Rogers. “Můžeme na jejich místa najmouti Yakise, jsou bez toho spolehlivějšími!”

“To jsou” přitakal Wallace, “a abych byl upřímným, jsem skoro rád, že jsme se zbavili těch pověřivých, lstivých pobožnůstkářů, kteří ani jednoho svátku neopomenuli světit a marně práci v dolu zdržovali.”

Než kdo popíše zděšení Američanů i manželů Rogersových, když jednoho rána krátce po tom zůstal i tábor Yakisů prázdný o aba Mexičané od dřívějšíka v něm zbylí nalezení ve svých stanech uškrceni.

“Mr. Rogers,” pravil starý dílovedoucí zasmušile, “čeho jsem se stále obával, stalo se. Yakisové jsou na válečné stezce a my zatím můžeme si odpocínouti. Nemyslím, že by nám od nich nějaké nebezpečí hrozilo, nieméně musíme být na stráži. Na štěstí jsme všichni dobří střelci a střeliva máme hojnost. Ale ještě něco bych chtěl připomenouti, ač nevím, neměl-li bych raději mlčet.”

“Ach, jen mluvte, starý brachu,” nutil Rogers starce na rameno mu poklepávaje. “Rada takového zkušeného muže bude nám vždy vítanou. Vid, Markétko?”

Oslovená, z údivu dosud se neprodravši, jenom na souhlas přikývla.

“Rada má”, začal Tom vážně, “týká se vlastně vás, paní. Jak pravil váš manžel, jsem mužem světa zkušeným a s dostatek domnívám se bystrozrakým, a tu dobře jsem si všimnul těch chtivých pohledů, jaké na vás několik těch mladších kovkopů vrhalo, kdykoli jste k dolu přišla. Chtěl jsem vás už dříve varovat před vycházkami trochu dále od domova, ale teď už musím tak udělat. Mějte se na pozoru, pí. Rogersová, nepotřebují vám říkat, že jste bezká, mluvím k vám jako otec, ale tolik vám řeknu, Mexičan je pro ženu, která se mu zalíbila, všeho schopn. Nechodte ani na krok z domu, mějte vždy zbraň pohotově a nikoho nenechte k sobě se přiblížit. My ovšem budeme nad vámi bdít a já doufám, že mraky válečné brzy se přeženou a my v nich oстоjíme!”

Však v knihách osudu bylo napsáno jinak! — — —

Jednoho rána přijel na uříceném koni jeden ze zůstavších mexických kovkopů Johnových a hrůzou sotva slova mocn vyprávěl překvapeným manželům, jak veliká tlupa Yakisů vyrazila z neschůdných hor a táhne v údolí. A každý osadník severní Sonory ví, co takový vpád Yakisů znamená! Každý Mexičan při první zprávě o tom klesne na kolena a vyzývá patrona svého o ochranu. Než mexické vojsko se sejde, celá řada reněi spálena, dobytek zahánán do hor a mnoho-li osamělých horníků na vždy zmizí, nikdy nepřijde na jevo.

Ale také na druhé straně běda Yakisovi, který padne do ruky mexickému pohraničnímu vojsku, tak zvaným “rurales”, kterým tehdy velel plukovník

Kosterlický s hlavou. Neštěstí stihlo nás, kdy bych se toho byla nejméně platna, neboť Kost

“a mladá žena se odmlčela. Číslná tu padne se řečí, duše moje,” laskavě domlouval John, choti své uzří zase své rod

Manželé Roge nedůvěřivě opakovala žena. “Ano, chceš mne jen těšit, sice sami podobně

“Já jsem však mířila příliš dobře. Ano, věz, nechtěla jsem ová popadla syná

do rukou rudochů, jež jsem napřed považovala za krvelačné kosti nabyl rozva

“jsem se světa sprovoditi nejprve našeho synka, pak sama a skoro se zasty

“jeli jezdec mexičtí a v nastalé pútee chtěla jsem prehnouti, “Neboj se, bl

lena sklesla jsem. Z čí strany kulka přišla, nemohu s určito- je to také lépe. Mne pohřbi na místo, kde jsme spolu za

“A což přijde, jeli jezdci mexičtí a v nastalé pútee chtěla jsem prehnouti, “Neboj se, bl

“Myslíš snad, když jsi na břehu Ohia do války odcházel a pak —” A ostatně rozesta

lořekla. Zrovna proskočila na východní obloze večernice, drahoušku a d

“vzdechla šlechtnou duši svoji. S těmi slovy skončil “pou- stevník” vypravování své a ač

rád bych byl věděl, co se stalo s jeho hochem, nedověděl jsem se toho, neb Američan přehodil

si pušku přes rameno a mne jen zběžně pozdraviv, psy provázen, do hor zaměřil.

Mně už vícekrát nepo- štěstilo se k domku jeho při- jítí a krátce potom musel jsem

se připojití jako uzdravený ku své četě, která už nikdy více v tyto končiny nezabloudila.

“Kraj je tak bezp

“šikem. Právě teď udělala. Byla, ubo

stavení nevyšla. Ze své krásy nabude.

Poručík znal dob

při veliké slavnosti m

je neurčitou předtich

Rogersem vysloviti. Ostatně už

stopy po Yakisech neobjevil a

ští rudoši zajeli zase do svých

Potrásal tudíž Rogersovi ruce

kterým dle udání Rogersova chof

v tom s jedné strany se skal kaňo

za důstojníkem jedoucí do krku zas

s koně klesá.

A Mexičané věděli, co takový

Yakisové mají je obklopené a že

velel rychle seskočiti s koní a drže

tati se z jedné strany kaňonu do sk

saditi za každou cenu stranu druh

Byla to jediná cesta k záchran

dobře úmysl důstojníka a teprve

dláčí peří.

Z Nerudových básní.

A chceš-li ještě, osude,
za volnost mého lidu
mít bleďé, suché oběti,
nuž, mne uvrhni v bídu.

A chceš-li, moený osude,
snad život ještě mítí,
nuž, můžeš ruce krvavé
v mém srdci sobě smýti.

A drahou matku žebrat nech
a pohaň otec v hrobě,
jen svobodu, ach svobodu
dej bratřím v brzké době.

A vyrvi lásku, královnu
z života mého bájí,
jen svobodu, ach svobodu
ať bratři moji mají!

Hošík místo odpovědi vzal mladou matku kolem krku a mužův Ramirezona její prsa ukryl. Zapadající slunce paprskem obepjalo svého velitele, byla hodna štěty malířova. A zase plynul manželům v horách až na vrch stejnoměrným tempem po několik týdnů, když jednoho dne divadlo, při němž přiběhnul do domku šedivý Tom skoro bez dechu a hlásil:

že až na dva všichni mexičtí horníci z tábora neočekávaně odjedě bělavý šat a "Prokletí greaseři", zaklel starý pioner, "bylo už po útoku s dýkaních vidět nějakou rozržitost, stále rozhlíželi se u večer po asáhnouti a plán zrovna jako by hvězdy stopovali. Ale hrom mne zab, jestli čekávající dali se napadlo, co mají za lubem. Včera večer přijel do kempu M občas výstřel od nebylo to ničím novým, nevíšal jsem si ho, ani druží Ame jsme viděti, jak horlivě vykládal něco svým krajanům bedlivě zící postavy bíle jícím. A dnes ráno — Mexičané skoro do jednoho pryč!"

"Nu, není proto zle," chlácholil svého dílovedoucího Rj nalezi! S bílých na jich místa najmouti Yakise, jsou bez toho spolehlivějšímené a v rukou

"To jsou" přitakal Wallace, "a abych byl upřímným, bou nosívala. — že jsme se zbavili těch pověrčivých, lstivých pobožníků, k s pláčem ustravstátku neopomenuli světiti a marně práci v dolu zdržovali."

Než kdo popíše zděšení Američanů i manželů Rogersových, nuže do skal na rána krátce po tom zůstal i tábor Yakisů prázdný o aba Mj a je nepřekva- vějška v něm zbylí nalezení ve svých stanech uškrceni.

"Mr. Rogers," pravil starý dílovedoucí zasmušile, "čeh, rakse své zkušebobával, stalo se. Yakisové jsou na válečné stezce a my zatím jí skráně a skučinouti. Nemyslím, že by nám od nich nějaké nebezpečí hrozí, hned poslal jed- síme býti na stráž. Na štěstí jsme všichni dobří střelci a střel, neboť sotva nost. Ale ještě něco bych chtěl připomenouti, ač nevím, nemko. Zaslechli ště- mlěti."

"Ach, jen mluvíte, starý brachu," nutil Rogers starce na pak jej následo- klepáváje. "Rada takového zkušeného muže bude nám vžy tyto nikdy ne- Markétko?" ta ani brvou ne-

Oslovená, z údivu dosud se neprodravší, jenom na souh, ní jeho psi jako "Rada má", začal Tom vážně, "týká se vlastně vás, pat, bližej své velitel- manžel, jsem mužem světa zkušeným a s dostatek domní- kým, a tu dobře jsem si všimnul těch chtivých pohledů, ja

tych mladších kovkopů vrhalo, kdykoli jste k dolu přišla, h se setkaly. dříve varovat před vycházkami trochu dále od domova než zase v mrákoty tak udělat. Mějte se na pozoru, pí. Rogersová, nepotřebau, aby je zase vzpa- hezká, mluvím k vám jako otec, ale tolik vám řeklo se ženou.

kteřá se mu zalíbila, všeho schopen. Nechoďte ageji pistole vypálená vžela v zbraň pohotově a nikoho nenechte k sobě se pušeného lékaře, ten však bydlil vámi bdíti a já doufám, že mraky válečné br stojíme!"

ladá žena nyní zašeptala a John

Však v knihách osudu bylo napsáno jivojáky, aby na rychlo urobili ně- Jednoho rána přijel na uříceném ko pomohli domů doněsti. Stalo se a kovkopů Johnových a hrůzou sotva slova, ku Američana nastoupen. Otec mla- želům, jak veliká tlupa Yakisů vyrazila ad tu nepohodlnější cestu vyhledá- A každý osadník severní Sonory ví, co tuheden z vojáků přece jen poslán do Mexičan při první zprávě o tom klesne nčerem, když byl Ramirez zase se ochranu. Než mexické vojsko se sejde, cele svého plukovníka Kosterlitzkého hnán do hor a mnoho-li osamělých hornízdvihla se na loži a hošíka u ní na jevo.

nželi dlouhým pohledem utkvěla. Ale také na druhé straně běda Yakisovavila. "To naše štěstí dlouho ne- pohraničnímu vojsku, tak zvaným "rural" pravdu, když nás od cesty sem do

týchto pustin zrazoval. Neštěstí stihlo nás, kdy bych se toho byla nejméně nadála — — —” a mladá žena se odmlčela.

“Nenamáhej se řečí, duše moje,” laskavě domlouval John, choti své krůpěje potu s čela stíraje. “Povíš mi vše, až se trochu zotaviš.”

“Zotaviš!” nedůvěřivě opakovala žena. “Ano, chceš mne jen těšit, Johne, děkuji ti, já jsem však mířila příliš dobře. Ano, věz, nechtěla jsem se živa dostat do rukou rudochů, jež jsem napřed považovala za krvelačné Apače a chtěla jsem se světa sprovoditi nejprve našeho synka, pak sama sebe. V tom přijeli jezdcí mexičtí a v nastalé pútee chtěla jsem prehnouti, když v tom střelena sklesla jsem. Z čí strany kulka přišla, nemohu s určitostí říci. A snad je to také lépe. Mne pohřbí na místo, kde jsme spolu za prvních dob sprádali své sny do budoucnosti, tam zasad' mi v hlavách horský dub, jehož šelest listů budiž ti, jakobych já k tobě z jiných světů mluvila. Na synka našeho přenes všechnu lásku svou a nezapomeň nikdy na svou věrnou družku z mládí — na svoji Markétu. Johne, ještě jedno políbení, jako tehdy, když jsi na břehu Ohia do války odcházel a pak —”

Více už nedořekla. Zrovna proskočila na východní obloze večernice, když věrná žena vydechla šlechetnou duši svojí.

S těmi slovy skončil “poustevník” vypravování své a ač rád bych byl věděl, co se stalo s jeho hochem, nedověděl jsem se toho, neb Američan přehodil si pušku přes rameno a mne jen zběžně pozdraviv, psy provázen, do hor zaměřil.

Mně už vícekrát nepoštěstilo se k domku jeho přijíti a krátce potom musel jsem se připojiti jako uzdravený ku své četě, která už nikdy více v tyto končiny nezabloudila.

Z Nerudových básní.

A chceš-li ještě, osude,
za volnost mého lidu
mít bledé, suché oběti,
nuž, mne uvrhni v bídu.

A chceš-li, mocný osude,
snad život ještě míti,
nuž, můžeš ruce krvavé
v mém srdci sobě smítí.

A drahou matku žebrat nech
a pohaň otce v hrobě,
jen svobodu, ach svobodu
dej bratřím v brzké době.

A vyrvi lásku, královnu
z života mého bájí,
jen svobodu, ach svobodu
ať bratři moji mají!

Bodláčí peří.

(G. Prácheňská.)

letěl pták na bodlák
s bodláku na hrušku,
roztrh' tam podušku,
sudlák s seikou běží,
chtějí chytat peř

Po letech.

Dovídka od f. L. Bujárkové.

Odjezd.

BYLO jedenáct hodin večer, když na nádraží dráhy Michigan Central v Chicagu přišla česká společnost. Snad nějaká výprava? Inu výprava to byla, ale jen ve dvou, ostatní jen vyprovázeli.

Babička Třísková s vnučkou desítiletou Boženkou, jely do Čech na návštěvu. Třísková na svou pětapadesátku byla neobyčejně čilá, oči jí neobvykle zářily a celá její postava jako by vyměněná.

Starý Tříška posadil se v čekárně vedle dlouholeté své družky a měkce hleděl jí do očí.

“Tak maminko, jen si dej na sebe pozor!” starostlivě napomínal ženu, “až přijedeš do New Yorku, tak nám pošli lístek. Nezapomeň! Budu mít o tebe velkou starost; na peníze si dej také pozor, dej si do peněženky jen co potřebuješ na zběžné vydání, víš podle Chicaga, co je všude špatnosti: na lodi si dej také pozor, ať při tom kolébání nepadneš; jsi již stará, tak buď na sebe opatrnou!”

Boženku zase vzali rodiče mezi sebe; láskání a napomínání nebralo konce.

“Poslouchej babičku a buď hodná.” Napomínal otec.

“Nenahýbej se na lodi přes zábradlí, ať nepadneš do vody!” Něžně jí hladíe, napomínala matka.

“A vše si pamatuj, budeš nám pak hodně vypravovat,” doložil starší bratr Sláva.

“Tak rychle, již je čas, do vlaku,” vybízel právě přišedší mladý Tříška, “zde máte, maminko, lístky, dobře si je uschovejte; v Buffalo budete přeseďat, zde máte plíšky od zavazadel, neztraťte si je, bez nich by vám zavazadla nevydali.”

Nyní nastalo loučení se známými; byly zde stařenky starší nežli Třísková. “Že nastotísíkrát pozdravuju tu českou zem!” rozplakala se stará Hájková; byla chudák z milosti u dcery živa a neměla na růžích ustláno.

Syn Otokar, povoláním zubní lékař, našel pro matku dvě uprázdňená sedadla, umístiv ruční tašky nahoře v síti.

“Good bye, maminko! Good bye, Boženko!” loučily se děti a vnuci, “buďte zdrávy a často nám pište!”

“Maminko, prosím vás, dejte na Boženku pozor, ať se jí po cestě nie nestane.” libajíe matce ruku, prosila dcera. “A ty, Boženko, buď hodná, ať neslyším žádnou žalobu až se vrátíte.”

“Tak s pánem bohem, Albínko,” rozplakal se starý Tříška, podávaje ženě ruku. “buď na sebe opatrná, ať se ve zdraví vrátíš; v tašce máš kapky a eukr. v pádu, že by ti bylo špatně . . .”

“Pojďte již, tatínku, vlak již pojede,” připomenul syn Otakar.

Tříška byl již mezi dveřmi, tu se ale obrátil a šel zpět k ženě, vzal její ruku mezi dlaně a vtiskl jí na uvadlé líce dlouhý polibek, ba i ruku její vzal a počal jí líbat a slye jako perle kanuly mu s očí.

To bylo příliš mnoho pro citlivé babiččino srdce, rozplakala se dobrá ta duše, a Boženka, vidouc plakat babičku, plakala také. Plakaly ještě, když vlak se rozejel a draží zmizeli z dohledu.

Neměl starý Tříška ve zvyku něžnosti a jejich děti nikdy neviděly, že by otec matku políbil. Ne, že by jí neměl rád, měl jí rád po svém způsobu; nyní jí to bylo již jedno, zvykla tomu, když však byla mladší, mnoho se naplakala, neboť Tříška byl samá práce a obchod, jen jak by vydělal peníze. Po chvíli Tříšková uložila Boženku na prázdné sedadlo a oddala se myšlénkám.

Pozvedněme trochu závoj a nahlédněme do její minulosti.

Pocházela ze Ždárských hor v Čechách, otec její vlastnil velkou usedlost blíže městečka N., fíkali tam „na samotě“; tam v bezprostředním styku s přírodou prožila svá nejlepší léta. Mimo ni, byl ještě mladší bratr a sestra.

Zrádné jednání sestry Johanky to bylo, co jí z domu a vlasti vyštvalo. Otec dbal o to, by se dětem dostalo dobrého vzdělání; on sám nebyl určen pro stav rolnický, měl již několik latinských škol, když starší bratr, nástupce statku svoboděn zemřel, tu on musel studii zanechat a ujmouti se hospodářství.

Stal se z něho dobrý hospodář a vzdělání mu nebylo nikterak v sedlačímě na závalu, jak mnozí prorokovali. Za jeho mladých let, kdy karabáč pánů Franců ještě strašil, byla to opovázlivost od sedláka dát synka na studie; starý Brodský si ale z pánů mnoho nedělal; na jeho usedlost práva neměli.

Když byl císařem Josefem II. udělen toleranční patent, vrátil se i předek Brodských z exilu z Němce. Statek, který při útěku z vlasti opustil, zpět ovšem nedostal, poněvadž ale byl dosti majetný, odkoupil od hraběcích statků starý dvorec a osmdesát jiter polí s tou podmínkou, že se majitelé zřeknou robotnického práva.

Páni pozemek rádi prodali, rozprostíral se mezi lesy, a rok co rok velikou škodu trpěli na osení od zvěře; proč také zvěř krmiti na panským, když jí vykrmí sedlák; když se ale les vykácel, a pozemek v ceně značně stoupl, tu pokusili se páni půdu dostat zpět; Brodský však neprodal.

Otec Řáhové býval evangelikem, matka pak fanatickou katoličkou, dcery ovšem měla křtěny po své straně a synek po otei. Brodský míval nejraději Albinku, to jest Tříškovou, bývalat ona již co dítě velice moudrá; ji zastřevoval do základů latinské mluvnice, s ní večer sedával venku a vykládal jí o hvězdářství. Druhé dvě děti neměly pro podobné věci pochopení, Johanka se nejraději fítila a Jeník byl příliš mlád.

Ona se sestrou chodily do katolické školy, bratr však do evangelické. Jest to vždy smutný úkaz náboženské nesrovnalosti, ty katolické a evangelické školy; děti jedné rodiny se odeizují a jakž ne, když jim již v útlá dětská srdce sejí símě nesrovnalosti.

Tříšková se dobře pamatovala, když co malá dívčinka usedla k otei, který právě z kancionálu zpíval a pěla s ním, jak jí předříkával. Po chvíli vešla do světnice matka, chvílku zaražena na ni hleděla, pak jí chytla za ruku a smykla ní na sň. “Ty nesmíš s tatínkem zpívat, on je evangelik a tys katolička,” rozhorleně hubovala matka, “jestli tě ještě jednou uvidím, budeš bita!”

Přiblížily se prázdniny a mladší sestra Albinčina, Johanka, po dvouletém pobytu v ústavu přijela trvale domů. Byl to oslňující zjev, ta Johanka Brodských, stepilá sedmnáctiletá dívka, svůdně modrých očí a plavých vlasů. Jaký to ale byl rozdíl v povahách těchto dvou sester, Johanka až do krajnosti sobecká, nejraději se fintila, točila se před zrcadlem celé hodiny; studovala úsměvy, pohyby a poklony. S prací se úplně znepráčetila, mělať takové hezounké ručky s růžovými nehýtky, ne, ne, ty ona si musila hledět zachovati, a proč také ne? Vždyť je doma Albina, je starší, nechť ona pracuje.

"Nepochopuji," myslívala si Johanka, "že takový sličný a vzdělaný muž, jako Volný mohl se zamilovat do Albiny?" Jak jinak by se vyjímaly její krásné zlaté vlasy vedle jeho černých kučerů.

Albinka ale byla celý den pilná, všude jí bylo plno, pomáhala matce v kuchyni, čeládec v poli, vše uměla a ve všem se hleděla uplatnit.

Večer, když přicházel Volný a líbával opálené ty ručky, říkával: "Opět o jedno znaménko pilnosti více" — nazýval tak mozoly — "na jejich ručkách!"

Otec Brodskému se mnoho lenost a fintivost Johančina nelíbivala. Kárával ji, ženě domlouvával, by jí to netrpěla, ovšem marně.

"Pro selskou práci ona stvořena není," omlouvala svého miláčka Brodská, "když si nechtěl mít z ní slečnu, neměl's jí dávat do ústavu, to víš, teď má vzdělání a nepůjde dřít na pole!"

"Ta se toho v tom ústavu naučila! lenosti a fintění! Podívej se, Albinka má více v malíčku nežli ona v celém těle a za práci se nestydí! Vždyť ty, ženo nevědomá, máš vědět, že práce jest základem blahobytu; zdravý člověk, který nepracuje, neměl by též jísti!"

"Ty jen všude máš Albinku," dala se do pláče žena, Johanka jako by ani tvé dítě nebyla! To snad že nechce poslouchat tvé výklady o hvězdách a měsíci, o Havelčkově a lásce k vlasti! A pak též proto, že je upřímnou katoličkou, kdežto Albině je víra jako víra!"

To obyčejně Brodského odzbrojilo, nechtěl býti nespravedliv ku svým dětem, dělal si výčitky, že jeho srdce více lne k Albince.

V městě N. bylo plno ruchu, sokolský sbor "Pokrok" měl světit prapor a celé okolí připravovalo se na významnou tu slavnost.

V předvečer slavnosti upozornil Volný Albinku, by se příští den brzy připravila, že, jak samo sebou se rozumí, jí a její sestru, do města doprovodí.

Šlo již na druhou hodinu v neděli po poledni, když Albinka, upravujíc na Johance šat, zaslechla hlas Volného.

"Rychle, Johanko, jdi dolů, Volný již přišel, jdu okamžitě za tebou!"

Johanka v bledě modrém šatě a kloboučku zdobeném konvalinkami, vypadala roztomile; svěží její tvářinka zdravím se ruměnila a očka zářila pýchou nad svým vlastním zjevem.

Volný čekal již v sáňi, když Johanka schodištěm z hořejší světnice přibíhala. Oslněn okouzlejším dívčím zjevem, neb snad ze žertu, otevřel náruč proti přicházející dívce. "Bez výkupného tak sličnou děvku nepustím!" Oslovil ji a sevřel v náruč volně poddávající se dívku a vtiskl jí na rty ohnivě políbení. "Věru, spanileu budu mít švegruši, škoda, škoda!"

Když Albinka dlouho nepřicházela, vyšla nahoru matka, by jí ku spěchu pobídla, našla však dvéře vnitř uzamčené a na opětne klepání, omlouvala se Albinka, že má silné bolesti v hlavě, by jen Volný šel s Johankou sám! —

Volný se vzpíral, když se však do toho vložila sama Brodská a žádala jej, by Johanku do města doprovodil, nemohl jí to, jako nastávající tehyni odepřít a šel.

Brodský, dozvěděv se od ženy, že Albínce je nevolně, starostí puzen, ji vyhledal. "Otevři, Albinko, to jsem já, otec!" pravil klepaje na dvéře. Jak se ale zhrozil shlédnuv ji; bledá, křečovitě se chvějící v mdlobě padla mu k nohám. Nevolal na ženu, sám vzal do náručí drahé své dítě, položiv ji na lůžko a potíral jí čelo vodou, jež náhodou na stolku v láhvi stála. Po chvíli Albínka otevřela oči a shlédnouce otce, bolestně se naň usmála.

"Jak jest ti dceruško!" líbaje ji na čelo, tázal se otec.

"Tatíčku, pojd', sedni si vedle mne!"

Brodský usedl na pelest postele; Albínka položila svou hlavu v otcovský klín a dala se do pláče. Brodský nemučil své dítě otázkami, věděl, že bez mučení sama vše mu poví, co ji tak rozrušilo a nemýlil se.

"Tatínku," počala po chvíli, "musím z domu pryč! daleko, daleko..."

"Co jen mluvíš, Albinko, máš před svatbou a chtěla bys utíkat?"

"To je právě, proč musím z domu. Volný mne nemá více rád, víc, tatíčku, nejsem tak hezká jako Johanka!"

"Co ti to dceruško napadlo za bláhovou myšlenku?"

"Není bláhová, otče, sama jsem viděla sestupující schodištěm, jak Volný držel v objetí Johanku a ji líbal. "Věru, spanilou budu mít švegruši, škoda, škoda!" pravil. Nevíš, otče, jak tvému dítěti bylo, chtěla jsem vykřiknouti, hlas mi však odumřel v hrdle, potácela jsem se zpět do světničky, uzamknouc dvéře."

"To nemůže býti, Albinko," bolestně překvapen odporoval Borecký, "sestra že by..."

"Je to pravda, otče! A víš co myslel slovy "škoda, škoda!" Litoval, že není více volným, že jest pontán slibem. Já však jej slibu sprostím, proto musím z domu, daleko odsud!"

"Nikam nepůjdeš, Johanka musí z domu, zrádná sestra, nevděčná dce-
ra!" —

"To právě nechci, ne, ne, nikdo nesmí vědět jak trpím, mám v sobě tvoji hrdost, otče, nechci, by mne kdo litoval, dovedu trpět sama. Sestře vinu nedávej, jest ještě tuze mladá a může-liž za to, když ji muž obejmě a políbí? Ale bolí mne neupřímnost Volného, vím, že láska se nedá vynutit, přijde a odejde kdy se jí zlíbí, on však měl přijít a říci: Albinko, poznal jsem, že vás nemám více rád, odpusťte a vraťte mi mé slovo! Podobně bych já učinila, bylo by to charakternější a méně bylo by bolelo, nežli takové nedůstojné pokoutní objímání. Nermať se, tatíčku, nejsem první, aniž poslední obětí věrolomnosti. Nahlížíš nyní, že musím pryč, musím hledat zapomenutí! Pojedu k tetě do Jihlavy. Chceš-li mne ušetřit duševních muk, tedy nech mne odejít, dříve nežli přijdou zpět; omluvte s matkou můj náhlý odjezd, řekněte, že jste obdrželi telegram zvěstující nemoc tetinu. řekněte co chcete, jen zatajte pravou příčinu. Po několika dnech, až první bolest pomine, vrátím Volnému sama slib."

"Bude mi za těžké, tebe, třeba jen na čas ztratit," po kratší úvaze pronesl otec. "vím však, že jinak jednatí nemůžeš, i já bych jednal podobně; zapomínáš ale na matku, bez jejího souhlasu jednatí nemůžeme!"

"Jdi, otče, jdi a vysvětli vše matce, já se zatím připravím na cestu."

Brodská byla bolestně překvapena, však k odjezdu bez mnoha řečí svolila. Ovšem, kdyby se bylo jednalo o odjezd Johančin, tu by bývalo hojně námitek, Albínka však byla v jejím srdci až na druhém místě.

Jestli věřila Albinka tomu, že zapomene, pak se mylila; láska k Volnému příliš hluboce zapustila kořeny v její nezkažené srdce. Touha opět jej spatřiti, jí přímo sžírala, však hrdá její povaha se nepodvolila, chtěla zapomenouti za každou cenu a utvořivši se okolnosti jí v tom přímo podporovaly. Sestřenice Albinčina se svým mužem Rokosem a jeho sestrou byli vypraveni na cestu do Ameriky; tu v poslední chvíli sestra Rokosova couvla zpět, bála se daleké cesty.

Albinka pojala smělý plán: cestovat místo zpět zůstávší dívky; bylo to tak náhlé, že si vše ani dobře nepředložila, chtěla jen pryč, daleko, zapomenouti. Bez námitek se strany tetiny se to ovšem neobešlo; když však jí neteř vysvětlila, jak se věci mají, že by otec k jejímu odjezdu za moře za žádných podmínek nesvolil, nechala se přesvědčiti tím více, ježto lístky byly již zaplacený a Rokos, který platil cestovné své sestře, byl by přišel do citelné ztráty; kdežto, když neteř na onen lístek pojede, věděla, že bratr vše zaplatí. Albinka napsala rodičům dopis, který však až v Hamburgu před vsednutím na loď dala na poštu. Prosila v něm rodiče dojemně za odpuštění, že jim takové hoře způsobila, že však ve vlasti nemohla najíti zapomenutí. Žádala též by jejím jménem vrátili Volnému slib.

Johanka s matkou nebyly právě doma, když Brodský dopis obdržel, byl tak schvácen žalostí obsahem dopisu, pociťoval takový odpor, který až se záští hraničil, proti všem, kteří jeho milené dítě vyštvali z vlasti, že se sám ani nepoznával. Brodský, ten mírumilovný Brodský, který ani stébka nikomu přes cestu neskřížil, počal přemýšlet o pomstě; pomstít se Volnému, strpčít, skrušit mu další život, stalo se takorča jeho utkvělou myšlénkou.

A Volný! Trápil jej odjezd Albinčin, chodil po lese jako bez duše. Když však mu Brodský sdělil, že Albinka mu vrací slovo, ani neodpověděl, zašel do lesa k "černé skále", tam živá duše nepřišla, tam byl sám a sám se svými vzpomínkami a raněným srdcem.

Ano, přinutit Volného, aby se oženil s Johankou — přemýšlel zatím Brodský — byla by Albinka pomstěna; věděl co vzdělaný a světa znalý muž, že hluboká povaha Volného nehodí se k pozlátkovému charakteru jeho mladší dcery.

Volnému to bylo celkem jedno, když nedostal Albinku, chtěl býti aspoň v příbuzenském svazku s rodinou dívky, již tak miloval.

Brodskému se pomsta zdařila. Když párek novomanželů přijel z kostela a nevěsta se šla převléknouti, vybídl svého zetě k procházce lesem. Když vkročili do doubraví a lesní velikáni jim zašuměly nad hlavami, pohlédl zasmušilým zrakem Volnému do očí a pravil: "Albinka je pomstěna! Slyšíte! Pomstěna! Zavrhnul jste drahou perlu, uzavřenou v skořápce a sáhl jste jako nerozumné dítě po barevném střípku, o který se zraníte. Dnes, v den vašeho sňatku přeji vám, já, váš tchán, by vám vaše žena, moje dcera v plné míře oplatila věrolomnost, jižto jste se na její sestře provinil!"

"Otče Brodský!" bolestným hlasem počal Volný, "na mně nespočívá vina; miloval jsem Albinku a při památce mých zvěčnělých rodičů mi věřte, že ni jedinou myšlénkou jsem se jí nezpronevěřil! Že jsem si vzal vaši mladší dceru, stalo se na nátlak váš, chtěl jsem se státi synem rodičů zbožňované dívky. Dnes, v den mého sňatku — bůh mi to odpusť — myšlénky mé nedlí u mé ženy, ale dlí u milované bytosti, která mnou povrhla!"

"Pěkně jste si tu omlouvající kapitolu sestavil," zasmušile odvětil Brodský. "Věděl jste, že k objasnění dojíti musí; tenkrát jste se však přepočel! Albinka vás viděla, když jste líbal v náručí vašem spočívající Johanku a pronesl osudná slova: "Škoda, škoda!" "Vaše zrádné jednání vyhnalo milenou mou dceru z oteovského domu."

“Za zrádce mne tedy měla?” bolestným hlasem zaúpěl Volný.

“Ano, za zrádce, který litoval, že jest k ní vázán slibem.”

“Otče Brodský, dovolávám se svědectví těchto lesních velikánů, kteří slyšely zoufalý můj nárek, že mně bylo křivděno. Chtěl jsem si tenkrát zažertovat, rozpřáhl jsem ruce proti přicházející Johance, ona však žertu nerozuměla a přímo do náruče mně vletěla. Pravda, políbil jsem ji, uznávám, že jsem to činiti neměl; však slovo “škoda” mělo jiný význam, nežli jaký mu Albínka přikládala; chtěl jsem tím slovem říci: “Škoda, škoda, že v tak slíbeném těle nesídlí zároveň krásná duše!”

Brodský s tváří příšerně bledou naslouchal slovům Volného, a když tento dokončil, pravil: “Zda-li můžete, mladý muži, odpusťte mi a neproklínejte mě! Otec nemá mstíti křivdy jednoho dne na druhém, otec má práva pouze napomínati a kárati. Překročil jsem meze otcovského práva a osud hrozně se vymstil na mne samotném. Měl jsem míti více rozumu, než-li mladá, láskou zaslepená dívka; žádati jsem měl o vysvětlení, jak se na otce slušelo. Já však byl ve svém dítěti na smrt uražen, vždyť ji mám tak rád, tu moji zlatou deerušku! Jednal jsem jako nerozvážený, nezralý mladík.”

Oba muži usedli na poražený kmen a oddali se trudným myšlénkám. — Srnka s dvěma mláďaty ničehož nepozorujíc, přeběhla kolem, kos jim hvízdal nad hlavami, datel kloval monotonními údery, les byl plný zpěvu, práce a ruchu; oni však víceho nepozorovali, oba myšlénkami ztoulali se daleko za moře, kde dlela drahá, oběma milovaná bytost.

“Pojďte, Volný!” pravil po chvíli zvednuvši se Brodský.

“Ano, půjdu otče, půjdu za Albínkou!”

“Kdo zlo zlem napravuje, zločin plodí! Myslíte, že starší moje dcera měla by za milence muže své sestry?”

“Moje Albínka? Ne, neměla!”

“Pravdu jste řekl, poslala by vás s rozhořčením zpět, kam nyní právem náležíte. Vy jste mlád, snad zapomenete, pamatujte však moje dnešní slova: V mé duši hlodá červ výčitky, který mne usmrtí. Pojdme!”

* * *

Zatím Albínka marně hledala zapomenutí v Chicagu. Konečně po šesti měsících dostala od otce dopis. Vše jí vypsal, nic nezakrýval, konče slovy: “Dny mého pozemského žití jsou sečteny, jsem stínem pouze, jedině zpráva, že jsi mi odpustila a že cítíš se spokojenou, ulehčila by moji poslední hodinku!”

Na svůj bol Albínka tak mnoho nemyslíla, myšlenky její stále dlely u chotřého otce. Pomoci mu, přinést mu ulehčení v jeho nezměrném bolu, jak to jak? Ano, provdá se, tím otce ubezpečí, že na bol zapoměla; co na tom, zda ona bude trpět, jen když otec, tomu dobrému, milovanému otcí přinese ulehčení. Tríska, na kterého její volba padla, nebyl špatnou partií, mladík řádný, způsobilý. Povoláním byl přistříhovačem a měl slušné příjmy. Ucházet se o dívku přes tři měsíce, ovšem že bezvýsledně. Proto byl radostně překvapen, když Albínka si jej počala více všimati a při různých příležitostech jej vyznamenávati.

Než uplynuly dva měsíce, stala se Albínka ženou Trískovou. Buďíž ku etí její řečeno, předsevzala si, býti mu ženou dobrou a hospodyní vzornou, což také splnila. Kdyby Tríska býval ženě porozuměl, byla by se jej naučila též milovati; on však byl v domácnosti pravým despotou; chtěl, aby slova jeho byla zákonem a zákon ten zněl: “peníze, peníze, peníze.”

O ničem jiném se ženou nemluvil, než-li o penězích. Kolik ušetřili? Jaký majetek koupí? a podobně.

Třískové se počala zmocňovati prázdnota. Jaký účel má její žití? Stále se pachtění za mamonem. Když počala se svým mužem rozmluvu o českých snahách, o povznesení českého živlu v Americe. Hned jí okřikl: "Dej si pokoj s národností! Vyučil jsem se ve Vídni a nepotřeboval jsem k tomu češtiny, ano, dokud jsem se nenaučil německy, byl jsem pro svou českou národnost vysmíván. V Americe jsem se obešel a obejdu bez české řeči též, co tedy s češtinou? Národnost? plnou kapsu dolarů, to je národnost, to jest češství a přátelé!"

"Tebe že česká matka odechovala?" rozhorlila se Třísková. "Tebe, renegáte, že zplodila česká země? Jen zrádný zbabělec přidrzuje se mocnějšího a zapírá své vlastní "Já". Cikán, na kterého mnohý s opovržením hledí, hrdě se hlásí ku svému kmenu. Za dobré najedení a za trochu lesklého kovu proláš své češství!"

"Lépe, než býti velkým vlastencem a sušiti při tom hubu. Kdo má peníze, má moc; penězi stává se člověk číslicí, bez peněz jest nulou!"

"Dle tvého náhledu, byli tedy spisovatelé a buditelé českého národa, poněvadž byli chudí, pouze nulami? Zapomínáš ale, že s takovými nulami musí se vážně počítati; jednotka byť číslicí, bez nuly zůstane stále jednotkou. Národ pak, třeba byl číslicí, který nemá duševní pracovníky, neb jak tys pravil, nuly, padá, až zanikne, jako ku příkladu Indiáni!"

Tu, když Tříška nevěděl, kudy z pasti, obyčejně řekl: "Jsi ženská a nerozumíš tomu, kdo pak by se s tebou přel!"

Když si Třísková koupila první knihu, bylo opět zle, již jí více muž nesvěřil peníze, nýbrž dával jí jistou částku na vydržování domácnosti. Jak z té malé částky mohla tolik ušetřiti, že za několik roků vlastnila obstojnou knihovničku? To nedovedl si Tříška vypočítati. Nevědělť on, že pro sousedky šla šaty a takto vydělané peníze na knihy obracela.

Přišly děti, dříve dcerka, potom syn, ale ani v těch nenašla pochopení, byly po otcí, práce a peníze, peníze . . .

Byla mezi svými osamocena, a nebýti knih, těch věrných přátel, snad by si byla zoufala.

Léta mýjela, otec i matka byli mrtví, bratr pak dávno ženat; s Johankou si nedopisovala, jen z bratrova dopisu zvěděla, že se Volný stal centrálním ředitelem knížete N., a že bydlí v Praze. Dále pak, že po čtrnáctiletém manželství narodil se mu syn a o tři roky později, dcera.

Tu u Tříšků nastala změna. — Deera se provdala a o rok později narodila se Boženka. V dětství tom nacházela Třísková pochopení, ona v něm poznávala sama sebe. Boženka, vychovávána jsouc babičkou, milovala jí celou silou dětské své duše; babička byla jí vším. Sotva počala mluvit, již svou vnučku zasvěcovala v dějiny české, mluvou dětem tak milou, obrázky.

Boženka však také chtěla přijíti všemu na kloub: "Kdo je? Co je? Proč je? Tu babička poučovala, vykládala, zabíhala do minulosti a přetřásala přítomnost národní; dítě pak, majíc ručky sepnuté, zbožně poslouchalo babičku, jakoby všemu rozumělo.

Jen žádnému náboženství ji neučila. "Pravou víru utvoří si každý sám" — říkávala — "až dospěje člověk, dospěje rozum a vyslechne kazatele ve všech kapličkách, jak Karel Havlíček ve svých Epistolách praví; pak dle svého rozumu a vzdělání utvoří si víru svou."

Ona sama vyznávala víru krásna, dobra a milosrdenství. Věděla, že právě náboženství se srovnává se všemi věrami; etla každého šlechtného člověka, nechť byl vyznání jakéhokoliv, jen když nestavěl se do cesty pokroku. —

Zda Třísková zapomněla na Volného? To nikdo nezvěděl, ona se nikomu ni slovem o něm nezmínala.

Když Božence šlo na devátý rok, přišel od bratra z Čech dopis, že Volný zemřel. Od té doby stala se s ní změna. Dlouho utlačovaná láska k vlasti a milovaným bytostem se v ní rázem probudila. Pokleknout chtěla u drahých těch rovů a vyplakati slze, celá desetiletí zadržené.

Tříska z počátku nechtěl ani slyšet, vyhazovat prý peníze! Ne, ne, z toho nebude nic!

Tu se ale jeho žena postavila k odporu: "Po celých třicetpět roků našeho manželství byla jsem ti ženou dobrou, nežádala jsem peněz na zábavu ani na různé třeť, bez kterých se ženy neumějí obejít; věru, nestála jsem tebe skorem nic!"

"A což ty knihy!" odporoval Tříska. "Ty ti někdo dal zadarmo? Ty musely stát peněz!"

"Viš, kde jsem vzala peníze na knihy? Ty jsem si vypracovala! Ano, šila jsem pro sousedky a peníze takto vydělané obracela sem na knihy!"

To přece Třísku zabořelo, jeho, který byl tak hrdým na svůj blahobyť. Vída, sama si tedy na knihy vydělala! Přece jí jen křivdil, často jí vyčítaje, že těžce vydělané jeho peníze vyhazuje za kousek tištěného papíru. Třísková si vybojovala nejen cestu do Čech, ale též, že její vnučka Boženka, mohla ji doprovázeti.

Cesta po lodi.

Byl krásný červnový den, když Třísková s vnučkou vstupovaly po spojovacím můstku na jeden z velkých parníků Severoněmeckého Lloydů. Co tu bylo ruchu, shonu a křiku! Tu přátelé vyprovázeli mladý párek novomanželů. Tam zase skupina ruských židů, urazivše hrdlo láhve šampaňského, připíjeli si, snad na nějaký šťastný obchod. Tam zase stará dáma dojemně loučila se se synem. Opodál zase členové jského německého sdružení loučili se se svými přáteli. Po lodním můstku spěchá ještě jeden opozdělec, nese obrovskou květinovou lyru, zamíří přímo k pěvcům a odevzdá jim dar.

Mezi tímto pestrým davem probíhají lodníci, jsouce pohotově, by na dané znamení odpoutali obrovský kolos.

Již po druhé zavzněl zvon, upomínající, by každý, kdo nemá na lodi co dělat, se odstranil.

Nastane pláč a libání; již však zní zvon po třetí, opozdění rychle chvátají na můstek, spojující loď s pevninou. — Již zvedají lodní můstek a lana uvolňují. Loď takto odpoutaná si hluboce oddechne a volným pohybem razí si cestu do hlubších vod. Hudba hraje americkou národní "My country", v přístavišti hlava vedle hlavy, za nimi pak, jako zpěněné moře, vlají bílé šátky. Když již hlas lidský zanikne, bílý ten šáteček volá svou, srdce jímající mlouvou: "Nezapomeň a vrať se zdráv!"

"Již míjí loď sochu 'Svobody', poslední ještě pozdrav břehům americkým. — Pak cestující, ponejvíce výletníci, se rozejdou; ukládají věci a seznamují se s místem, které příštích šest, snad sedm dní, má býti celým jejich světem.

Dobře Třísková učinila, že za poplatek jednoho dolaru zajistila si skládací židli; bylot cestujících mnoho a druhý den z rána, když se Boženka roz nemohla, nebylo již žádné k dostání.

Pestrý život na lodi úplně zaujal vnímavého ducha Třískové. Cestující byli většinou Němci; ovšem že též nějaký Francouz nebo Maďar nescházel, ba i Irčanka, slečna Brigita Malloney, rodačka Limerická zde byla, což bylo vskutku vzácností, ježto Irčané lodí Sev. Nēm. Lloydů velmi zřídka používají.

Pěvci němečtí se činili, častovali k snídani, k večeři trpělivě cestující písní "Wacht am Rhein." Kdo však postrádal německého národního nadšení, tomu krásná ta píseň věčným opakováním stala se do duše protivnou.

Třísková již druhého dne spřátelila se se stařenkou Buchmanovou, rozenou porýňankou. Byla to již třetí a jak se vyjádřila poslední cesta do drahé domoviny.

"Jedu do vlasti zemřítí," pravila; "mám v Chiesgu dceru a syna, mají mne rádi, ale což jest to platné, otcina jest otcina — věřte, frau Češka — tak oslovovala paní Třískovou — Porýňan nikdy nemůže zapomenouti na svou krásnou vlast, jestiž Porýnsko perlou Německa. Ty stráně, proměněné ve vinice, kolem jichž úpatí valí se proudy nám Němcům tak milé a zkazkami obetkané řeky Rýnu.

Pohoda byla přímo ideální; ty východy slunce, když vše ještě bylo ve tmě pohrouženo, tu východní obloha zbarvila se do ruda, jako když v hluboké noci obrovský požár vzplane — a za chvíli krvavá koule vynořila se z vod, jakoby ji moře zrodilo. Čím výše slunce stoupalo, tím více moře bralo na sebe barvu mědě, tak že neozbrojeným zrakem bylo možno hleděti, do těch, jakoby ohnivých vod. Při západu slunce hrálo moře barvou více do krvava, když vlnky na hoře, na hřebínku bělounce se třísťily, tu moře vypadalo jako rličí se panenka, ukrývají tvářinku krajkovým šátečkem.

Celé hodiny vydržely Třísková s Boženkou u lodního roubení, pozorující laškování tichých vod. Když již vnučka odběhla, ona nemohla od tohoto šarokrásného divadla odtrhnouti zrak.

Na večer pak, když uložila Boženku, cestující ponejvíce uchýlili se do salonu na partii "pinaklu" tu Třísková vystoupila na nadpalubí, kde nekrytý byl pohled na oblohu. Hvězdy ve vzduchu, kouřem nezkaleném, jasně zářily, mnohem intenzivněji, než-li na pevnině. V tom tichu, kam ani hluk strojů ani hovor cestujících nedozníval, bylo tak velebně krásně. V takových chvílích poznává člověk, jakou nulou jest ve všemíru, jak nepatrné a bezvýznamné — nie. To jsou chvíle, ve kterých člověk sepne ruce nad tou velebnou nekonečností a poddává se . . .

Tu však vyrušily Třískovou ze snění zvuky, nevěděla již sama po kolikáté dnes opakované "Wacht am Rhein". Ach, vždy ani ráj nebyl bez hada. — Třetího dne po poledni přiběhla Boženka s novinou, že večer se bude odbývat ples.

"Pomysli jen, babičko, ples uprostřed oceánu!"

A vskutku, paluba brala na se slavnostní ráz, okrášlena jsouc vlajkami všech národů. Sotva bylo po večeři, dámy uchýlily se do svých kabin, by se vystrojily k plesu. Měly se také pro koho fintit, mimo cestujících bylo na lodi několik mladých důstojníků, kteří, ačkoliv tančit nesměli, přece flirt s mladými dámami shledávali co zaměstnání velice příjemné a využítkovali každé volné chvíle na vznětlivá srdce vskutku sličných Margaret. —

Pátého dne, ještě za šera, objevily se břehy Anglie. Jitro bylo nad obyčej jasné a příkrá stráž s domky v rámu čistého azuru a vody zdála se mistrně provedeným obrazem.

Plavba severním mořem, ačkoliv za bouře nebezpečnější než v hlubokých vodách oceánu, za pohody však rozkošná, a nálada mezi cestujícími, kteří se těší na brzké vystoupení na pevninu, znamenitá.

Kdo jedenkráté konal delší cestu po vodě, dovede si představit, jak asi cítil Kolumbus se svojí družinou, když spatřili zem, musí se diviti té odvaze a vytrvalosti jejich, vždyť malé ty jejich plachetníky oproti dnešním, všim moderním pohodlím opatřených parníků vypadaly jako chýžka chudásova proti skvostnému paláci milionáře.

Cestující nečítali již dny, nýbrž hodiny, kdy vystoupí v přístavu Brementhafen. Šestáho dne k polednímu objevily se na obzoru břehy Německa. I kdyby byla Třísková něčeho nepozorovala, byli by ji upozornili němečtí pěveci, že se něco zvláštního děje, vždyť na místo obvyklé "Wacht am Rhein" spustili "Deutschland ueber alles."

Otčina.

Otčina, otčina! Co kouzla v slově tom spočívá, théma na kteréž tolik dojemných básní a povídek napsáno bylo.

Když exulanti po udělení tolerančního patentu vraceli se v otčinu, tu vkročivše na české území, líbali hroudy zemské.

Nejinaké jest i loučení s otčinou, vždy znovu a znovu obracíme zrak v tu stranu, kde drahá otčina leží. Když však po letech opět do drahé otčiny zavítáme, tu se nám zdá, že s drahou matkou jsme se setkali; ano, jest to naše drahá matička, vždyť i v básni "Čecha vzor" matka Čechie praví: Já jsem vlast tvá, já jsem matka — v slasti, v strasti, v bolu velká — já jsem uštvaná vlast česká — velká, velká trpitelka . . .

Tak dělo se i Třískové hned po vystoupení na pevninu. Žila v jakémsi duševním rozčilení. Vlak nennášel ji dosti rychle, celá síla dlouho potlačované lásky k vlasti jakoby prolomila hráz a zaplavila celou její bytost. Když za časného jitra přijely do Podmoklí a vkročily na českou půdu, tu se dala do pláče, plakala slze radosti.

"Hleď Boženko," oslovila vnučku. "Zde před námi leží země tvých předků, staň se hodnou slavné jich minulosti a buď hrdou na svůj původ!"

"Ale babičko, tys řekla, že v Čechách se mluví česky, zde ale každý mluví německy!" nějak nespokojeně tázala se Boženka.

"Nu, lidé sem přijdou všelijací, úředníci však musí umět česky, od toho jest "jazykové nařízení". Pojď, koupíme si lístky!"

"Prosila bych jeden a půl lístku do Žďáru!" oslovila pokladníka.

"Wohin wollen sie!" osopil se na ni plešatý Němec.

"Jeden a půl lístku do Žďáru!"

"Warum sprechen sie nicht deutsch!"

Jakýsi vzdor vjel do Třískové; ona že tisíce mil jela, by při prvním vkročení na českou půdu otrávil si svůj posvátný dojem! Ne, ne, raději jazyk by si nechała vyříznouti.

“Vaše povinnost jest znáti česky, vy jste služebníkem české země!”

“Das ist verflucht!” vztekal se pokladník.

“Budu si stěžovati na americkém konsulátu v Praze, jak se zde zachází s americkými občany!”

Bručoun pošinul brejle níže a hledě přes ně na Třískovou, zdvořileji řekl: “Warum sagen sie nicht Saar!” Vida, hned rozuměl.

“Saar, Saar!” pobručoval pokladník, jezdě tužkou po mapě, “das kann ich nicht finden!”

“Dovolte, milostpaní, že nevyzván, do rozmluvy se vměšuji,” ozval se inteligentně vyhlížející mladý muž, který se zájmem pozoroval malý ten spor, “lokální dráha ovšem jezdí od Německého Brodu přes Žďár a dále k Brnu, byla však otevřena k dopravě teprve před dvěma měsíci a jen na nejnovějších mapách jest vyznačena.”

“Děkuji vám srdečně, pane! Tedy bych prosila o lístky do Německého Brodu!” Třísková obrátila se na pokladníka.

“Bitte, bitte, gnaedige Frau!” A pokladník pln úslužnosti podával Třískové žádané lístky.

“Milostpaní bude cestovati v tu samou stranu, co já, jestli bych neobtěžoval, dovolil bych se nabídnouti za společníka: jsem doktor Vraný z Prahy,” představoval se úslužný mladý muž.

“Bude mě těšit, pane, jsem Albína Třísková z Chicaga, zde moje vnučka, Boženka! O jednu laskavost však vás budu prosit, pane. Jmenujte mne prostě paní Třísková — jsem tomu již tak zvyklá a jest to více demokratické.”

“Prosím, prosím, paní Třísková!” Doktorův zrak v šlechtném obdivu spočinul na bělovlasé ženě.

“Dovolte mně, pane jednu otázku,” počala, usednuvši do kupé Třísková. “Což jazykové nařízení neplatí pro místo, komunikačně tak důležité, jako Podmoklí, kde tisíce cestujících, neznajících němčiny, jest vystaveno urážkám hrubce? Mohla jsem požádat o lístky německy a kdyby byl slušným způsobem mne na to upozornil, byla bych to snad učinila; ale v české zemi, hrubosti dávat jediné proto, že jsem se vyjádřila mateřským jazykem, to uráží ve mne nejen cit upřímné Češky, ale i cit člověka, majícího smysl pro spravedlnost vůbec. Plakala jsem, vstoupivši na českou půdu, ano, pane, nestydím se za to, a tu zajisté uznáte, jak bolestně byly nejsvětější city mé poplivány, jak ochlazeno bylo moje národní nadšení. Víte, pane, co jest to toužit po třicet roků po objetí mateřském? A tu, sotva že oetnete se na prahu otcovského domu, na místě rodných bratrů, vetřelec vás vyhání.”

“Rozhořčení vaše, paní Třísková, jest úplně opodstatněno, že ale pokladník česky zná, to jste zajisté zpozorovala, vždyť já požádal o lístek též česky a on beze všech poznámek mně jej vydal; vůči ženě však, jež cestuje bez mužského protektorátu, podobný chlapík si více dovolí; několik podobných lekcí by jej snad z jeho nadutosti vyléčilo. Bohužel, naše dámy, myslím ty inteligentnější, se o podobnou nápravu nepokusí, ono by je to uráželo, když podobný chlapík měl by si o nich jen myslet, že neznají druhý zemský jazyk a mnohé z nich říkají o sobě, že jsou upřímné Češky. Vesnický lid pak, ten se již dá zakřiknout, věru, neškodilo by našim venkovanům, trochu hrlosti norského sedláka. Prosím, ráčíte se v Praze zdržeti!”

“Mám ovšem v Praze sestru, vdovu po centrálním řediteli Voňm, pojedu však dále do Žďárských hor, do rodného statku k bratrovi.”

“Ne snad paní Johanu Volnou, bytem na Františkovu Nábřeží?” nějak vzrušeně tázal se lékař.

“Ano, právě tu.”

“Ach, to mne vskutku těší, znám velice dobře rodinu centrálního ředitele, jak se poteší slečna Jarmila, až ji sdělím, v jak milé společnosti měi jsem tu čest cestovati; Otakara Volného, bratra slečny Jarmily, počítám — byt byl mladší mne — za svého důvěrného přítele.”

“Těším se velice, abych poznala děti své sestry,” nějak zadumaně pronesla Trísková, “víte, pane, kromě otčiny přiměly mne k této cestě tři drahé rovy. — A což sestra, jak snáší krutou ránu?”

“Pan centrální ředitel, pokud já jej znal, nebyl nikdy úplně zdrav, totiž abych se správněji vyjádřil, nebyl ani tak tělesně chorým, jako spíše jakási duševní stísněnost se na něm jevila. “Schází mně v té vaší milé Praze ty žďárské lesem porostlé hory,” často mi říkával — “pak ta černá skála, kde se tak hezky vzpomíná.” Tam také v těch horách, které tak miloval, odevzdal vesmíru šlechetnou svou duši.”

“Co pravíte, pane? Volný že nezemřel v Praze?”

“Nikoliv, byl na návštěvě se slečnou Jarmilou u svého svaka, jak několikrát v roce činíval, tam zákeřně jej přepadl tyf, šťastně však chorobu přestál, měl výtečnou ošetřovatelku ve své dečci, slečně Jarmile.”

“Moje sestra jej tedy neošetřovala?”

“Milostpaní ovšem často přijížděla do hor, však trvalé povinnosti ošetřovatelky na se vzítí nemohla — vedlať v Praze velký dům . . .”

“Neomlouvajte, mladý příteli, neomlouvajte — poznávám v tomto jednání sestru Johanku. Však vypravujte dále.”

“Ošetřoval jsem pana ředitele a mohu vás na svou lékařskou čest ujistit, že byl již mimo nebezpečí, ano již malý pobyt venku jsem mu dovolil. Těšil se můj pacient na tu vycházku jako dítě a nechtěl, by jej kdo provázel. Když však minula povolená hodina a pacient se nevracel, šli jsme jej hledat. Po dlouhém, tříhodinném hledání, našli jsme jej konečně zadumaně sedícího na úpatí černé skály. Že dlouhé sezení na studeném kamenu na zesláblý organismus pacientův dobře neúčinkovalo, dá se předpokládat; přidal se prudký zánět ledvín a sedmý den byl konec. Jeho poslední přání bylo, že chce být pochován na tamějším hřbitově.”

“Tedy tam v horách pohřben odpočívá?”

“Nikoliv, milostpaní ředitelová přála si jej míti pohřbenu v rodinné hrobce na Olšanech.”

“Ovšem, ovšem,” bolestně zklamaná povzddechla Trísková, “což záleží na přání mrtvého, který nemůže svůj výrok hájit — a pak, kdo přijde na takový zastrčený hřbitůvek v horách — kdo by se obdivoval nádhernému pomníku . . .”

Boženka usnula, majíc položenou hlavinku v bábíččině klínu, když vlak zastavil v Praze, a doktor Vraný s přáním další šťastné cesty vystoupil.

Doma.

Ráno, po příjezdu domů, probudila se Trísková v té samé světničce, již co dívka se sestrou Johankou obývala. Vše zde vyhlíželo, jakoby ji právě opustila. Malá skříň s knihami, mnché ještě z dob, kdy otec studoval, stolec pokrytý háčkovanou pokrývkou, její to bývalá práce; na stolku ty různé maličkosti, vše, vše, jak by věra útulný ten koutek byla opustila. Hle, tamto visí krajinka, kterou ji kdys otec, znaje její smysl pro krásno, daroval k narozeninám; sejmula obraz a na druhé straně četla slova: “Mé milované dcerušce, Albínce, k narozeninám věnuje otec.” Znovu a znovu líbala dra-

hou otcovskou rukou napsaná slova. "Tatěčku, můj," rozplakala se, "ty mne vítáš těmito slovy pod krovem otcovským . . ." Ba i to samé lůžko, na kterém jako dívka spávala. Však ne, něco jest přece cizího, tam na zadní stěně visí tři obrazy zastřené černou rouškou, snad co ochrana proti prachu, jak domnívala se.

Přikročila blíže, by nadzvedla černou clonu. "Otec!", v údivu vykřikla. Ta samá výrazná tvář a oduševnělé oko, vše, i ten bolestný rys kolem úst. Dlouho, dlouho zírala na obraz, vzpomínky, dávné vzpomínky šuměly jí kol oviněné hlavy. "Zde jest zajisté matka," pravila Třísková, zvedajíc roušku s obrazu druhého — "ach, toť ona sama!" Smavá dívčí tvář zdála se jí s obrazu pozdravovati. "Toť minulost," zašeptala, "minulost důvěřivá a milující, minulost s hladkou, usměvavou tváří, nepotřísněnou jedovatou slinou závisti, neotrávenou špinavými polibky zrádných přátel . . ."

Skorem mechanicky nadzvedla clonu s obrazu třetího. — Bože, toť on sám Volný — ta krásně mužná tvář zdála se míti nádech nevýslovného smutku.

Tu bylo na dvéře zaklepáno, a v zápětí bratr její Jan vstoupil.

"Dobré jitro, Albinko! Jakž jsi se vyspala pod starou střešou?"

"Vzpomínky mnoho spáti nedaly. Děkuji ti, Jene, že s mou dívčí světničku zachoval, jak byla při mém odchodu — až na tyto obrazy."

"Mně neděkuj, nejdříve otec dbal, by zůstalo vše tak, jak při tvém odchodu a po smrti otce, Volný; on také nechal malovat tyto obrazy. Hodiny, ba dny trávil zde sám a sám, na tomto lůžku též skonak; nebudeš se zde báti!"

"On tedy zde často meškával?"

"Kdykoliv mu úřední povinnosti dovoľovaly; v létě pak celé prázdniny s dětmi zde strávil!"

"Což sestra, Johanka? Přijížděla také často?"

"Holenku, ta je velká dáma, té je to zde moc prosté. S ní mívak švagr kříž; nejdříve chtěla z myslivny, alespoň prý do města N. Volný se bránil, nechtěl, kolik roků vzdoroval, ona ale pokoje mu nedala. Když se uprázdnilo místo nadlesního v N., byl on na jeho místo dosazen. Tam se jim narodily ty dvě děti, Otakar a Jarmilka. Sotva však děti počaly žvatlat, již jim vzala německou guvernanku. Tu bylo zase zle, ach, darmo mluvit, věř, Volný si s ní odbyl očištec. Za několik roků bylo jí to již i v N. sprosté, ona je hrozně etizádostiva, chtěla do Prahy. Volnýmu v tom ohledu štěstí přálo, stal se centrálním feditel; přání sestry se splnilo, přišla do Prahy. V Praze, jak se mi zdálo, sestra nechala mu více vůle nad dětmi; kde by také ona vzala čas! Divadla, plesy, lázně a jiné a jiné zbytečnosti. Tam ona je ve svém živlu."

"A což děti, po kom ty se vydařily?"

"Ty jako by ani její nebyly, obě jsou po otcí. Byly to ale s ní velké mrzutosti, chtěla dáti Otakara do kadetky, on však, ani Volný, nechtěli o tom slyšet. Synovec chtěl studovat přírodní vědy a nepovolil, za to sestra ho mnoho v lásce nemá."

"A což Jarmila?"

"Ta byla zasnoubena ještě za života švagrova jakémus doktoru Vraným!"

"Z Prahy?"

"Ano, z Prahy, je to na místě dobrý člověk. Jo, to jsem ti zapomněl říct, Asi před rokem Volný dědil po strýci v Rusku, jenž tam vlastnil velkostatek, asi šestkrát stotisíc korun. Dá se myslet, že teprve potom sestře narostly rážky. Chtěla zrušit zasnoubení Jarmily s Vraným, švagr však se

postavil na odpor; znalť on Vranýho ještě co studenta a velice si jej vážil. Nyní však, co švagr zemřel, má ubohá dívka doma právě peklo. Vraný tam nesmí více docházet, chceť deuru provdat za jakéhos setníka Neubergera, hotového prý čechožrouta. Nevím však, jak to půjde, ona Jarmila má také tvrdou hlavičku; Volný říkával, že je charakterní po tobě, také jest k tobě ku podivu podobna, totiž více k tomuto obrazu. A že nechala mrtvolu Volného převézt ku pohřbení do Prahy, to tuším Albinka ti řekla.”

“Ano, ano, děkuji ti bratře za zprávy.”

“Jo, tady mám pro tebe dopis od Volného, psal ho na smrtelné posteli a není tuším, ani dokončen; ať není zapečetěn, nečetl jsem z něho ni řádky, znám šetřit tajemství mrtvých.” Jan podal Třískové dopis a odešel.

Třísková vzavši dopis, uzamkla dvéře, by nebyla vyrušována, pak usedla ku stolku proti obrazům a počala čísti.

Duše moje! Až řádky tyto čísti budeš, budu již odpočívati po boku tvého otee, naleznu odpočinek, po kterém drahně let jsem toužil.

Přijedeš až já zemru, vím to jistě, každý úder srdce mého mi to praví; ty přineseš mi dávno žádané odpuštění, ty budeš milovati mé děti, svaté to dědiectví, jež ti odkazují. Život můj od neblahého onoho dne byl celou řadou zklamání, výčitek a utrpení; které se mne tím více dotýkaly, an jsem byl přesvědčen, že i ty stejně trpíš.

Učinil jsem, jda na posvátný Olymp, v předtuše božských požitků, jeden chybný krok a bohové zpupnost moji potrestali; svrhli mne do propasti.

Cítil jsem, jak moje padající tělo naráží na obrovské balvany, stavicí se mu v cestu, z pod nichž ohavní plazové mne bodali. Já však padal stále níže, níže, níže, až zbolavené moje tělo octlo se na dně příšerné rokle. Pozvedl jsem krví zalitý zrak, — skály pusté, šedé pnuly se kolem mne, balvany obrovských rozměrů visely mi nad hlavou; promluvil jsem, tu skály dvaceterou ozvěnou mi odpovídaly: Zrádce, zrádce! . . . Rány mne pálily, hledal jsem pramen, bych je schladil. Po holé svráskovatělé skále stékal proud, kolem něhož pekelné nestvůry, vítězné vedly tance, nabrav vody do ruky, bych ukolil palčivou žízeň, voda však byla hořká co zeměžluč a páčila v hrdle; smočil jsem šat, bych vymyl své rány, tu ku své hrůze poznal jsem, že příkládám na rány plameny. Kde as vzniká pramen tento? tázal jsem se; zda v očištěm neb v raněném srdci? — Tam pohlédni! slyšel jsem hromový hlas. — Pohlédl jsem vzhůru, tam na nejvyšší skále, která se téměř oblohy dotýkala, seděla ty, jako bys právě z božské dílny vyšla. Rozpuštěný vlas zpola zakrýval tvou hrud, hlavu měla jsi skloněnou a slze, již ti z očí kanuly, stékal ty po šíji, mísice se krví, j-ž prýštěla tam, kde lidské srdce bije. Tam byl vzkřísil pramene. Tu k hrůze jsem zpozoroval, jak z tůně u nohou tvých chapadly svými dosáhne Tebe chobotnice — “prehni!” volám. Ty jsi však klidně vztáhla svoje ruce netvoru vstříc; chobotnice ovinula se svými lapadly kolem Tvých nohou, Tvých rukou, Tvého celého těla; ssála krev ze srdce Tvého, šfávu z Tvého těla. — Ty pak, bez jediného hlesnutí, bez nářku a žaloby, s bolestným úsměvem jsi se poddávala. Chtěl jsem ti jíti ku pomoci, Tys však špičkou své nohy uvolnila balvan a zatarasila mi cestu, se slovy: Zůstaň, kam právem patříš, dovedu trpěti sama . . .

Padl jsem s bolestným výkřikem v bezvědomí k zemi. — Probuzení po dlouhé době bylo bolestné, cítil jsem bodavou bolest od hnijících ran a žízeň stahovala mi hrdlo, prožíval jsem muka pekelná . . .

Tu pozornost moji vzbudily zvuky Trygské hudby, jda po zvuku, přišel jsem ku vchodu jeskyně; mystické pološero zabraňovalo širší rozhled, vstoupil jsem hlouběji. — Tu zřel jsem na honpavých vlnách sirénu, zálibně zhlížející se v hladině vodní. Větérek jí pohrával zlatým vlasem, obnažená tuhá

ňadra, schvácená neukojenou vášní, prudce oddychovala. — Dej mi vody, bych ukojil palčivou žízeň! volám. — Ona otevřela zelenavě fosforující oči, svůdným pohybem odhodila vlas a pravila: "Pojď, napojím tě u pramenu řeky Lethe a ukolébám tě ve svém náručí! — Ne, ne! zvolal jsem, ty nemáš duši! Prechal sem s hnusem, však rány více a více pálily, necítil jsem více žízně, ale plameny trávily celé mé tělo. Tloukl jsem hlavou do kamenu, chtěje skončiti svou bídu a všude, kde lebka moje na kámen narazila, vytryskl pramen Tvých horkých slz. Tu ku své hrůze jsem viděl, jak skály, šedé, studené skály, za mnou se sůžují, tlačíce mne stále více a více ku vchodu jeskyně. Obrátil jsem se proti dorážejícím na mne skalám, tlačě je slabým ramenem zpět, tu však příšerný můj nepřítel otevřel ozubený jícen a hlas, podobající se rachotu hromu, volal: Jdi za svou povinností! . . .

Pojď, pojď! napojím tě u pramene řeky Lethe. Vybízel opět svůdný hlas sirény. Skála stále a stále mne tlačila, zatarasila východ z jeskyně, dál a dále — až sem se octnul na uzounkém břehu mořském. Chtěl jsem ještě vzdorovati, tu břeh zmizel mi pod nohama a já octnul se v náručí sirény. Táž se vítězně usmála, zelenavé její oči zazářily fosforečným leskem. "Na, pij!" pravila, podávajíc mi zlatý pohár. — Já stýrán jsa žízni, pil . . . pil . . . nechávaje bolavé tělo omývati vlnami a houpaje se na vlnách její prsou . . .

Tu zadní stěna jeskyně se otevřela, slunce zářivě líbalo bujnou vegetací porostlé břehy, bylo slyšeti zpěv ptactva a šumění stromů; v zadu na výšku stál domek obrostlý bujnou zelení, vyhlížel mile a útulně, jako by nás očekával.

Vidiš tam ten domek?" pravil jsem ku své siréně, "tam bude budoucí náš domov." Nechej tvého domku," zasyčela mi v ucho, "hleď tam ten křišťálový palác obehnaný vysokou zdí! Ten chej obývati, tam odsud chej královati celému širému moři."

"Nikdy!" nikdy!" v rozhorčení jsem zvolal, "jdi si sama, netoužím po paláci, aniž po království; chej chodit pod klenbou zelených stromů, chej poslouchati zpěv ptactva a bzukot včel.

Tu siréna zlostně zavířila vodou kolem sebe a ponořila se; za okamžik byla opět na povrchu, držíc v ruce pár sivých holoubků. — Siréně se sivá její barva nelíbila, pozvala si Iris, by pestře zbarvila jíh sivé péří. Iris přijela na barevném oblouku a cizími barvami počala natíratí jíh péří. — Spíše z vestalky učiníš kurtisanu nežli z holoubka hloupého, domyšlivého páva!" volal jsem na ni.

A vskutku, siváčekové pod cizím nátěrem počali chřadnouti; upoutání jsouce na zlaté šňůře, nemohli vzlétnouti, jen nízko nad vodou kroužili a zdálo se, že moře každou chvilku je pohltí. — "Dej volnost holoubkům, neb zhynou!" prosil jsem. — Učiň mne vládkyní v křišťálovém zámku, já pak ti daruji holoubky." Odvětila. — "Ty nemáš duši, nemáš srdce," v roztrpčení jsem pravil, "krásné tvé tělo slouží jen k odtoku necítěcího živlu." — "Mám krásu a etížádost, ty mně dostačí. Či myslíš, že jest šťastná duše, která vysoko vzlétne? Jest tam chlad v tom nekonečnu, jsou tam husté, vlhké mlhy a bouře; když pak taková zpozdlá duše oetne se mezi dvěma bouřícími mraky, tu věru dobře se jí nevede, jest útočeno na ni s obou stran, konečně mraky se svorně spojí a vezmouce duši do svých lapadel, chrlí na ni spousty špinavých vod, bodají jí ohnivými žihadly . . . konečně pocuchanou, suboženou, svrhnou k zemi. A kdyby duše měla dosti síly vymanit se ze svírajících jí mraků, kdyby vzlétla nad ně v čistý, nezkalený azur, co by z toho měla? . . . Či dostačoval by jí nektar a ambrosie? . . . Já hězky zůstala na zemi a dobře se mi daří. Když jest mi horko, nechám se omývati vlnkami vášnivého moře, když jest zima, tu vesluji k slunci polednímu. Tisíce pracovníků, v hlubinách loví

pro mne perly, bych okrášlila své hrdlo, a mnohá ta dušička nad mraky k mé cti a chvále se rozpěje. Jedině co mne schází jest, býti panovnící v křišťálovém paláci, pomoz mi tam a za odměnu vezmi si síváčky! . . .

“Nemáš duši! Jsi jako po požitéch toužící vrabec, jenž tázal by se skřivana, řka: “Proč tak vysoko vzlétáš, vysoko, kde není žádných tučných soust, ni žírného kvasu?” — Odvětil by mu skřivan: “Narodil jsi se vrabcem, proto tvé touhy vreholí v požitéch tělesných, rád se přiživíš u cizého stolu a dobře se ti vede, dle tvého úsudku, poněvadž duše omylem zvolila si za sídlo tvůj břich . . . Já však se narodil skřivanem, proto musím pěti, čím výše vzlétám, tím můj hlas stává se čistším. Výše a výše mne touha nekonečná nese, deru se mraky a blýskavici, hlas můj stal se neslyšitelným všedním davům, mnozí se staví na špičky, však marně; jen těm, kteří dlouho cvičili svůj sluch, možno mé písní rozuměti . . .

Zželelo se mi konečně holoubků, plovat jsem ku břehu a počal budovati žebřík, by moje siréna mohla vystoupiti na vysokou zeď, již obehnan byl křišťálový palác.

Dosáhla siréna, po čem tonžila; obývala palác a vládla celému okolí. Mne však přepych palácový netěšil, uchvátil jsem své síváčky, očistil ol cizího nátěru a zavezl do domku, obrostlého bujnou zelení. Tam jsme byli šťastni, vyprávěl jsem jim o minulosti jich holubího rodu, varoval je před ostříží, kteří by rádi zahubili holubičí národ. Tu po dlouhé době, siréna závidíc nám naše štěstí, žádala holoubkův zpět. “Nedám, nedám,” bránil jsem své miláčky. — “Moje jsou,” vzpírala se siréna, “já z hlubin mořských jsem je vylovila”. — “Nechť holoubkové sami rozhodnou,” uznáváje její právo, navrhl jsem Holoubkové ustrašení přilétli na mé rámě, hledající ochrany, klovařice studenou ruku siréninu, jež se po nich vztahovala. — Odešla pryč, jako uražená královna, ni pohledem nás neobdařivši. — Co se stane s ubožátky, až mne více nebude? nučilo mou duši. — Tu ve snu zjevilas se mi ty, vlas sbělený, tvář hluboce zarmoucená, z celé tvé postavy zářil svatý mír a pravda; přistoupila jsi k mému lůžku se slovy: “Já neopustím tvých holoubků! . . . ach . . .

Tím byl dopis ukončen; bylo viditelné, že chtěl ještě dále psáti, síla tělesná však byla vyčerpána.

Třísková po přečtení dopisu, zahleděla se na obraz Volného a zaplakala; plakala celé desetiletí zadržené slzy . . .

“Babičko, babičko, tak přece otevři!” volala s pláčem již na dvěře klepající Boženka.

V bolných vzpomínkách zabraná žena konečně se zvedla, osušila tvář a otevřela vnučce.

“Babičko moje, tys plakala!” Boženka vzlykajíc pověsila se babičce kolem krku.

“Vzpomínky, dítě, vzpomínky! A kde tys byla?”

“Byla jsem s Albínkou v lese a na louce. Babičko, tam je krásně, samý květ; kdybys jen viděla ty krásné pomněnky u studánky; jest jich tam jako naseto, takové hezounké, modré a růžové; pojď babičko, pojď se na tu krásu podívat!”

Jdi jen dolů Boženko, trhejte s Albínkou kvítí na věnce; k večeru půjdeme na hřbitov!”

Albínka byla dezerou bratra Jana, Třísková si ji pro její upřímnou tvář na první pohled zamilovala.

“Půjdu, babičko, slib mi ale, že nebudeš víc plakat!”

“Ne, nebudu. To jen takový šedivý mrak se mi přehnal přes cestu; nyní jest zase jasno.”

“S bohem, babičko! — ať nemusím mamince na tebe žalovat.” Božka obejmula Trískovou, šelmovsky jí zahrozila prstíkem a pak odběhla.

“Ubohý Volný,” povzddechla Trísková po odchodu Božky, hledíc na obraz muže své sestry, “pětatřicet roků nepřetržitých duševních muk — ach, trpěli jsme oba — kdo as více? — Děti mi svěřuješ! — učiním vše, co v mé moci bude . . .

Sestra.

Bylo již pozdní odpoledne, když Trísková, provázená Boženkou a Albinou, stanuly u brány hřbitovní.

“Kam dříve půjdeme, tetičko? na katolický k babičce, neb na evangelický k dědečkovi? Pojďme k dědečkovi, brána jest otevřena.”

Hřbitovy byly od sebe odděleny nízkou zdí.

“Opět ten smutný úkaz nesrovnalosti,” v duchu pravila Trísková, “zde otec, tam za zdí matka, i po smrti to rozdělování. Pokleknouc u hrobu otce neplakala smrt nezdála se jí více hroznou, vždyť všichni, které milovala, již jí předešli, a ona? . . .

Illasitý hovor u vrat hřbitovních vyrušil je z truchlivého rozjímání.

“To je pražská tetička s důstojným panem děkanem,” upozorňovala Albinka, “Jarmilka a Otokar také . . .”

našho chliva
stnad sobě zpiva:
„že z velkého milování
malo kdy co byva.“

Třísková povstala, hledíc v ústrety přichozím. Tu mladá dívka po boku Fiditelové, nezbajíc káravého pohledu matčina, se rozběhla a se slovy: "Tetinka Albinka z Chicaga, není-liž pravda?" počala Třískovou líbat.

"Hleď, mamá," pravila k přicházející matee, "já ti pravila, že jest to tetinka z Chicaga!"

"Buď mi vítána, sestro!" paní ředitelová obřadně objala svou sestru. "Zde důstojný pan děkan a syn Otokar!"

Třískovou zarazila ta obřadnost, představovala si shledání se sestrou docela jinak, nenechala však na sobě zklamání znáti, uklonila se děkanu a vřele objala synovce Otokara.

"Mamá, zde si ti dovolím představit ještě jednu dámu, roztomilou Američanku, Boženku Hálovu!" Jarmila s nádechem žertovné radosti představila Boženku.

"To jest tvoje vnučka, sestro? roztomilá dívěnka. Zdaliž pak se ti v Čechách líbí?"

"O, ano, děkuji! Zde u strýčka se mi líbí, poněvadž zde každý mluví česky."

"Až, ozdoby jste hrob otcův věncem! Já též posílám vždy na dušičky věnce na hroby rodičů; ovšem ne z chudých lučních květů, ale z nádherných chrisanthem a růží."

"Není to ozdoba," vyvracela chlubná slova sestry Třísková, "jest to pozdrav od navrátilší se deery. Když slze, jimiž jsem zrosila květy, za nočního chladu proniknou hluboko kůrou zemskou až k prachu drahého otce, tu otec vyrušen ze sna se otáže: Kdo jest, jenž ruší můj spánek, to nejsou slze vesmíru, které míchají prach můj s prachem mých předchůdců; slze vesmíru chladí a uspávají, tyto slze však pálí a probouzí k přemýšlení. A moje slza, která ovlaží místo zrovna tam, kde dobré srdce kdys láskou ku svým dětem takto tlouklo, odpoví: Otče, to jsem já, tvá deera Albinka, po dlouhých letech takořka celém lidském věku, přišla jsem na tvůj rov tobě si požalovat a postěžovat; nejsem již tou svěží dívkou, jak jsi mne vidával tvář svráskovatěla a vlas jest pokryt jinovatkou, jen to srdce zůstalo věčně mladé, věčně milující."

"Slouží vám to milostpaní ku etí," pravil děkan, "že ráčíte s láskou vzpomínati svých zvěčnělých rodičů. Zde milostpaní ředitelová složila částku osm set korun, co menší nadaei, to jest: úroků z těchto peněz bude použito co odměny pro kněze sloužící smuteční mše za mrtvé, k jichž dobru tato částka složena bude. Skutek ten jest zajisté šlechtný a následování hodný."

"Dovolím si s mé strany námitku, důstojný pane!" pravila Třísková; "jsou povinnosti, drahé svaté povinnosti, jichž výkon nedá se uplatit, ani vykoupit."

"Dovol sestro!" uraženým hlasem pronesla ředitelová a nasadivši si lorgnet ostrým pohledem pohlížela na Třískovou.

"Odpusť Johanko, moje mínění bylo všestranné, vím že s láskou vzpomínáš našich drahých."

"Milostpaní ředitelová nejlépe dokázala lásku k drahým zesnulým, nechavši dopravit mrtvolu zvěčnělého svého chotě k pohřbení do Prahy, by mu byla blíže." Vystihnuv jakous roztrpčenost omlouval děkan.

"Ano, důstojný pane, to byla jediná pohnutka a druhá: nemohu si představit naši skvostnou hrobku na zdejším hřbitůvku."

"Vždyť zde otec a tam za zdí matka také zde odpočívají! Krásně se jim to zde dříme, není zde hluku velkoměstského, který Volný tak nenáviděl."

"Nemůžeš mne pochopiti sestro! Vdova po centrálním řiditeli má jiné

povinnosti vůči svým mrtvým i vůči společnosti, v níž se pohybuje, nežli vdova po sedlákovi neb řemeslníkovi!"

"Já nikdy nesouhlasil s tvým krokem, matko," vmísil se do hovoru Otakar: "přání mrtvých má být svatým."

Ředitelová upřela hrozebný pohled na syna.

"Tamto, prosím, přichází hrobník s klíčem," upozorňoval děkan, "je-li líbo, mohli bychom navštívit druhý hřbitov!"

Společnost vyšla z čekárny pámbička evangelického a vyšla do čekárny pámbička katolického. Co jiného jest hřbitov než čekárna; kde tělo čeká, by smísilo se s prachem matky země, dle jedněch — a očekávalo slavné z mrtvých vstání dle druhých.

"Jestli pak se umíš modlit, dceraško?" obrátil se s otázkou na Boženku děkan. "Četl jsem, že ve veřejných školách v Americe se nemodlíte."

"Ano, pane, já se umím modlit, babička mne naučila."

"Musíš Boženko říkat: důstojný pane!" napomínala ředitelová.

"Pojď tedy Boženko a pomodli se hlasitě u hrobu své prabáby!"

Boženka bez mučení vyhověla, poklekla vedle babičky, sepnula ručky a uprouc jasný svůj zrak k obloze, s vroucím citem počala citovat verš velkého Čecha: "O, bože náš, náš pravý bože, slyš! Ty bože chudých rabů — jenž trůníš v krásné přírodě — a v prostých srdci tluku; — ty velký bože svobody — svou zdvihni mocnou ruku — z pout odvěkých nás vyprosti — vzytý z prachu naše hlasy — a světu v chrámech volnosti — svůj zvěstuj zákon pravý!"

Překvapení zračilo se ve všech zracích, vyjma Třískové. Konečně se ředitelová vzpamatovala a tázavý zrak upřela na sestru.

"Co to dítě odříkávalo?"

"Verš s péra našeho Čecha!" odvětila Třísková.

"To-li jest modlitba?"

"Dovol matko!" převzal slovo Otakar, "odpovím ti slovy písma: Modlitba záleží v pozdvižení mysle k bohu. Tedy dle písma nezáleží na obsahu modlitby, nýbrž na pozdvižení duchovním, to jest: na soustředění myšlének na to, co máme nejdražším; co křesťané nazývají bohem, Mohamedané Allahem, Buddhisté Budhou, a atheisté přírodou a tak dále."

Zrak ředitelové metal blesky hněvu na syna, který si dovolil odporovati.

"Přiď ke mně, Boženko!" pravil děkan, "já tě naučím jinak modlití".

Nálada nedala se více vyjasnit, marně děkan namáhal se vše uhladit. Třísková cítila se právem uražena necitelností a vypínavostí sestry, ředitelová byla opět raněna ve své ješitnosti a domýšlivosti; ba i Boženka byla zamklá, ač ji Otakar s Jarmilou vzali za ruce a laskavostí ji zaspávali.

Přišedše na rozcestí, společnost se zastavila; děkan s přáním dobré noci, dal se pěšinkou mezi lukami k faře.

"Tak sestro měj se dobře! zítra vás navštívím!" Ředitelová podávala na rozchod Třískové ruku.

"Což ty nepůjdeš k bratrovi na statek?"

"Ne, já mám stálý svůj pokoj v hotelu "u Labutě", prosím tě, jaké pohodlí u bratra? Všude cítit chlévy. Děti, bohužel, spaly by třeba na seně, to nebožtík Volný má na svědomí. Otokare, ty mne doprovázíš! Dobrou noc!"

"Nyní tetinko", počala Jarmila když vyšly do poli, "nech se obejmout, viš, upřímně, ne s těmi hloupými ceremonii, v nichž je všeho nazbyt, jen upřímného přátelství ne. Tak — zde ještě za zvěčnělého otce!" Jarmila znovu a znovu líbala drahou tetinku. "Líbo-li tetinko, nechť Albinka s Boženkou jdou domů, a my počkáme na Otakara!"

Třísková vystihla, že Jarmila přeje si s ní býti osamocena, pročez vy-
bídla vnučku, by šla s Albinou domů.

“Předem tě prosím, drahá tetinko, odpusť matee!” počala Jarmila po
odechodu dívek, usedajíc na mež po boku Třískové. “Prosím tě o to jménem
otce, který si tebe tak vážil!”

“Nemluv o tom dítě, vždyť jest to setra a za povahu člověk nemůže.”

“To otec také říkával — jsme to divná rodina, nenilíž pravda? — dítě
stýská si na matku. Nemohu za to, nemohu souhlasit se směrem, jímž matka
se béře. — Otec vždy říkával: “Až mne více nebude, přijede z Ameriky
vaše teta Albinka, vim to jistě že přijede. Otevřte jí svá srdce, jako činíte
mně; kdyby vám někdo ubližoval a něco vás bolelo, prostě ji mým jménem
o radu. Jest to žena vzácného, šlechtného charakteru, vážím si jí jako ni-
koho na světě. Ty, Jarmilko, — končival otec — pros tetu Albinku by mi
odpustila, řekni jí, že pokání mé bylo trpké a nekonečné.”

“Tetinko Albinko, odpusť tatíčkoví, zda ti v něčem ublížil! Vždyť on
byl tak šlechtný a dobrý, zda v něčem vůči tobě se provinil, věř stalo se
to bezděčně!”

“Již dávno jsem tvému otcí odpustila. Nebyl to vlastně žádný špatný
čin, čím mi ublížil, takového nebyl tvůj otec schopn; byla to nerozváženost
mladých let, a já byla příliš nedůtkliva, citliva, — kde jsem vše dávala,
vše jsem též požadovala.”

“Děkuji, děkuji ti jménem otce. Věř, tetinko, zdá se mi, že duch jeho
nás obětuje a nám žehná. — Všechna radost, vše, vše, odešlo do hrobu s
otcem.” —

“Tobě, moje sívá holubičko něco schází? Svěř se mi, jako kdys otcí
jsi se svěřovala!”

Jarmila položila hlavu na prsa Třískové a zaplakala. — “Ano, tetinko,
od smrti otce nemám žádné radosti. Doma v Praze, vše se protiví, vše je ta-
kové strojné, nesrdečné, nemohu činit co mne těší, na co jsem byla za žití
otce uvykla. Osoby, které mi a otcí byli nanejvýš milé, nesmím více přijímatí.

“Ubohé dítě! To zajisté doktor Vraný není spokojen!”

“Ty víš tetinko?” blaženě pronesla dívka a ruměnce oblil panenskou
její tvář. Vraný mi řekl, že s tebou jel z Podmoklí, potkala jsem jej večera
náhodou na Hradčanech.”

“Náhodou?”

“Ne, ne, náhodou. — Tys byla také jednou mladá, také jsi měla jednou
někoho tuze, tuze ráda, nenilíž pravda? Ne, neodpovídej tetinko — slza,
která padla na mou skrání, odpověděla za tebe. — Mám Ladislava tuze,
tuze ráda, bylaf jsem s ním zasnoubena za života otce; jestiť vzor šlechtné-
ho člověka. Matka neměla jej nikdy ráda, nyní dokonce zakázala mu náš
dům. Mám za společnici němkyňi, která mne doprovází a hlídá. Nyní dokon-
ce si matka vzpomněla, že si musím vzít jistého barona Neubergera, setníka.
Já jej ale nemiluji, ne, raději půjdu za otcem, nežli bych se nechala jako
otrokyně prodat. Matka nemá pro mne citu, jsem jí jen prostředkem k do-
sažení etíždostivých plánů. Na mé srdce nehledí, city matky, ty svatě
citu přírodou v srdce ženy dané, ustupují do pozadí před její etíždostí.
Odnárodnit mne chce, símě, které otec v srdce moje zasel, hledí vytrhat a
posápat: — to se jim ale nepodaří, když jiná pomoc nebude, ujedu s tebou
tetinko do Ameriky.”

“Tak daleko to nenechám dojíti Jarmilko. Slibuji ti, že přání mrtvého
otce bude splněno, necht se stane cokoliv!”

Jarmila položila hlavu na ochranný křín tetin. Měsíc v úplňku tlumeným
světlem ozařoval krajinu, mladé obilí se mírně vlnilo, záchvěv to pravé tou-

hy; pták zatíkal probuzen neunavným evrčkem; od vzdáleného rybníka zazníval skřek žabiho dostaveníčka. Celá příroda byla jediný koncert, velebně krásná symfonie, kde každý brouček, každá tráva doplňují celek. Nevystihlý pávab krásné letní noci....

Zatím Otokarovi bylo přestáti plno výčitek od matky.

“Jsem s vámi nespokojena Otokare!” počala rozhořčeně řiditelová, “již jsem vás několikrátě žádala, byste mne oslovoval slovem “mamá”, nikoliv “matka”, jest to vulgární výraz, jehož nesnesu, který vůbec v inteligentní třídě se nežívá!”

“Vždyť jsi moje matka, neb ne?”

“Bohužel ano!”

“Proč bohužel? Jsem snad zhýralec, který utrácí čas, peníze, zdraví a žest rodiny ve zvrhlých rozkoších? Co se pojmu o inteligenci týče, nemohu s tebou souhlasiti; uznávám pouze inteligenty duševní. A název matko, to svaté slovo, matko, se ti nelíbí? Nepřej si, bych tě jinak oslovoval, neb až jedenkrátě tě oslovím slovem “mamá” buď ujištěna, že všechna povinná úcta a láska vymizely mi ze srdce.”

“Jste k nevystání, Otokare! ni jedinou radost jste mi ještě nezpůsobil. Doufám, že Jarmila vše mi vynahradí, zdá se již poměrům přizpůsobovati, dr. Vraný již ji vyšel z hlavy; snad přece nějaké radosti se na ni dočkám. Jaký také život by jí po boku Vraného očekával? Chudý doktůrek, který musí shánět pacienty, neb nechat se živit jméním ženy. Jiný život bude vésti co choť barona Neubergera. Bude míti přístup do šlechtických kruhů, snad i ku dvoru bude uvedena; věru nesměla by v sobě míti ani kapku etizádosti, kdyby takové skvělé nabídky dovedla odolati. Baron Neuberger jest muž v nejlepších letech — ta imponantní postava...”

“Ta holá hlava!”

“To jeho aristokratické vystupování!”

“Které jest dlážděno dluhy!”

“Ten jeho způsob mluvení...”

“Afektace!”

“Prosím, nevyrušujte mne! Jeho chování, až do nejmenších detailů elegantní, krok elastický, pravý šlechtic, nedá se mu nic vytknouti!”

“Až na to, že nemá sestru rád, že s jejím jméním chce spraviti své roztrhané finance.”

“Rád, rád! Lidé vyšších kruhů mají jiné věci na starosti nežli mazlení s mužem neb dětmi. Doufám, že dcera bude míti jiný náhled nežli vy!”

“Co se sestřičky týče, nedej se klamat, matko. Otec říkával, že jest pevného charakteru po tetě Albínce, která prý má až úzkostlivý pojem o slůvku “čest”.”

“Ano, dobře jsi mi připomenul moji sestru. Musíš uznati, že na základě společenského stanoviska, styky naše mohou býti pouze povrchní, že do společnosti, v níž se my pohybujeme, sestru uvésti nemohu — prosím tě, žena řemeslníka! Co by tomu říkal baron Neuberger, neb frau fon Ritter, vdova po bankéři!”

“Bud' ujištěna, matko, že ti to tetinka z celého srdce odpustí. Jenom děti a lidé mělké povahy milují loutkové divadélko, na němž vystupují omalované postavičky bez duše.”

“Nerozumím vám.”

“Bylo to řečeno v symbolismu!”

“Nemám chuti lámati si hlavu podobným nesmyslem. Do Prahy ovšem

sestru pozvat musím, to jinak nejde — ach, ta se podíví té nádheře u nás. Doufám, že pak uzná, jaká společenská mezera nás dělí.”

“Jen ať se nemýlíš, matko! Přítel Bodrý z Chicaga, jenž studuje na pražské konservatoři nám vypravoval, že v Chicagu střídmí, zruční řemeslníci obývají krásněji zařízené domy, nežli zdejší elita.”

“Nevěřím tomu.” Ředitelová se zastavila před vchodem hotelu. “Nyní se můžete vrátit. Vyřiďte mé sestře, zdali by se zítra s námi mohla vypraviti do Prahy. Dobrou noc.”

“Dobrou noc, matko!” zadumaně pronesl Otokar, líbaje matce ruku.

Chmurné myšlenky tíhly hlavou mladíka na zpáteční cestě: Co asi tížilo otce, že byl vždy tak zádumčivý? Povrchní povaha matčina? Proč si ji bral? Pro bohatství ne. Pro ušlechtilé zásady a vzdělání? Také ne! Proč tedy? Pro krásu? Snad!

Zda ale nechal se svěsti tělesnou krásou matčinou, vytrpěl za to dosti. A to mládí, jeho a sestry Jarmily, jaké bylo pochmurné a neutěšené. Mnohdy několik týdnů neviděli matku a když konečně si na ně vzpomněla, tu je stále peskovala a napomínala. Když jedenkrát v návalu dětské radosti matku bouřlivě objal, tu napleskala jeho malé ručky až byly červené proto, že pomuchlal krajkovou ozdobu na matčiných šatech. Běžel tenkrát s pláčem k otcí; tu dobrý tatíček vzav jej na klín a pofoukav červené ručky, pravil: “Jest to tvoje matka, synu, musíš býti způsobnějším.”

“Otokare!” vyrušil mladíka ze snění hlas Jarmilín, “hleď, my na tebe čekáme.”

“Jak pozorné od vás, děkuji, děkuji! Drahá tetinko, nech se obejmout.” Nikdo by v tom trochu upjatém mladíku tolik oddané lásky nehledal: zlíbal Třískové ruce, líce, jako by šlechetnou tu bytost odprošoval, by odpustila naduté jednání jeho matky.

Byla již pozdní hodina. Božka již spala, když Třísková, vedena z jedné strany Jarmilou a z druhé Otokarem, došla do statku k bratrovi.

Radosti venkova.

Druhý den z rána na statku Brodských bylo jako v úle; čekalíť na oběd paní ředitelovou. Hospodyně Anna znala již mlsný jazýček pražské švekrůše. Ani na pole nešla, ať se plel právě len a osm dělnic měli příjednaných. Ba i Albínka musela zůstat doma, by matce pomohla. Třísková se podívala, když seznala příčinu vraždění tolika malounek ještě kuřat a holoubat.

“Jo, to se ještě nezachovám,” posteskla si hospodyně, “ona myslí, že je to jako v Praze, kde člověk dostane co chce.”

“Vždyť Johanka je také ze statku, ví jak to chodí!”

“To už je dávno, to ona už zapomněla. Švagr Volný, to byl jiný člověk, až mne to mnohdy mrzivalo, jak měl rád vše jednoduše: hrneček mléka, máslo, med a chléb, sám si to donesl do zahrady pod lipu, neb Jarmilka, když s ním přijela. Bože, toho člověka je škoda, že hnije. Vařit jsem mu nesměla jiné jídlo, než co bylo pro nás a pro čeládku, říkával: Vy nic špatného nevaříte, když to mohou jísti lidé, kteří pracují, mohu to jísti já též, tím spíše, ježto jen lenošim.”

Když Třísková viděla, že by jen hospodyně zdržovala, nežli by jí prospěla, vybídla Jarmilu, Otokara a Boženku, by s ní šli, že donesou plečkám svačinu. —

Den byl jasný, na obloze ni jediného mráčku; tráva na lukách dozrává, je na seno, vydávala omamující vůni, sedmikrásky se bělaly, plamének plotní čechral roztrépané lističky růžového květu, modré zvonky se klátily na štíhlém stonku, snad vyzváněly “gloria” přírodě; na vlhkých místech po-

mněnky, řeřicha a místy ještě královský blatouch a na suchopáru něžné chudobičky. Příroda, vášnivá příroda mladého leta, přímo hýřila barvami.

Krásný ten den přímo čarovně účinkoval na náladu naší společnosti. — Nejdříve rozdováděla se Božka, běhala po louce chytajíc bělásky; když skutečně některého lapila, tu bála se ho dotknouti, by mu nepomačkala křídélka, raději mu darovala svobodu. Nálada se stupňovala, Božka již nechytala motýly, strhla do víru Jarmilu, tu se honily, skákaly, a Brok, domácí pes skákal s nimi. Konečně počala Božka metat kozelce a chodit po rukou; co žačka Plzeňského Sokola výborně se v tom vyznala. Třísková vědouce, že si vnučka venku ráda zaskotačí, oblékla ji k vycházkám sokolské spodky (bloomers) pod vrchní šat. Nálada stala se epidemickou, nakazila i Otokara, mláďá-jaro zvítězilo.

Konečně uhnání, s rúmencem v tváři a s jásavým smíchem na rtech usedli na mez, čekající až dojde Třísková.

“Babičko zlatá, my máme hlad!” počala Božka s prosíkem.

“Vidíš, Boženko, na sebe jsme zapomněli, nyní musíme počkat, až doma. A jestli zemřem hladu? o jééé!” Jarmila dala se do veselého smíchu.

“To se nebojte, já na vás pamatovala,” pravila Třísková, otvírajíc velký koš a ukrojivši pořádné krajíce, počala je mazat máslem.

Když tak seděli všichni tři v řadě s těmi velikými krajíci, nemohli se pro smích na sebe podívat.

“Pomysli, tetinko, jaké svérázné nápady má Boženka,” počala Jarmila, když bylo po hostině, “tázalať se ona včera Albínky, proč na hřbitově kde leží dědeček na všech pomníkách jsou sklenice, podobné oněm, do nichž se v Chicagu nalévá pivo.”

Třísková se nemohla zdržet úsměvu nad originelním nápadem vnučky, kdežto Otokar s Jarmilou srdečně se smáli. Božka však se zrakem široce rozevřeným hleděla na babičku. V tom bylo poznat její hloubavou povahu, když něco nového viděla, co její rozumek nemohl pochopiti, nedala pokoje, až se jí dostalo vysvětlení.

“A jaké vysvětlení ti podala Albínka?” tázala se Třísková.

“To že jest kalich; kde tento jest, tam že jest hřbitov evangelický a kde je kříž, tak katolický.”

“To jest symbol, neb znak evangelické víry,” poučovala vnučku, “jako jest meč symbolem trestu, zelená ratolest symbolem míru a tak dále. Za symbol si volí lidé to, co jim nejvíce imponuje, co jest hlavním činitelem o tom, čemu lidé věří. Až dorosteš a poznáš v pravé podstatě ta různá vyznání, pak si utvoříš víru svou, tvé povaze a tvému vzdělání odpovídající; nepochybuji, že ji přizdobíš též nějakým symbolem.”

“Symbolem mým budeš ty, moje jediná babičko!”

“Tetinko, přijmi mé blahopřání,” pravil Otokar, libaje jí ruku, “nyní pochopuji nápady toho dítěte.”

“Bude již pomalu čas svačiti, pojďte děti, plečky budou mít hlad,” vybízela Třísková.

“Otokare, co jsme to vyvedli, nechali jsme tetinku nésti tak těžký koš.”

“No, nebylo to tak zlé, byla jsem bohatě odměněna vaší veselostí.”

“Pomáhej pámbůh!” starým zobečeným způsobem pozdravila Třísková plečky. —

“Dejž to pámbůh!” jako by překvapeny, děkovaly dělnice. Překvapení bylo ovšem líčené, kdež by plečkám ušlo, kdo jde kolem.

“Tak pojďte si vzít kousek chleba, pojďte,” vybízela Třísková, “místo kořalky namažu vám chléb máslem a džbánek na vodu jsem přinesla. Boženko, doskoč tamhle pod olše pro vodu.”

“Já půjdu s tebou,” nabídl se Otokar, a vzav Božku za ruku, rozběhli se k louce.

“Dovolíš, tetinko, bych ti pomohla?”

“S radostí. Já budu krájet a ty, Jarmilko, budeš chléb mazat.”

“Tak jak se vám to pleje,” usednouc podle dělnic, tázala se Trísková.

“Nu, chvála bohu, ještě to ujde,” odvětila babice Šafránková, jež byla známa pro svou dobrou vyřídilku; “jen tady na kopci je místy bodlák a v onžlabíku zase neřád krtek ryje.”

“Ale len, zdá se, že bude pěkný.”

“Jen kdyby pámbíček dal vláhu a v čas květu pod mraky,” vysvětlovala Vonásková, stařenka dobrácké tváře. “Když leníček kvete pod mrakem, tak nemůže tak rychle odkvést, a dokavaď je hlávka měkká, len stále roste, jak ale ztvrdne, je konec.”

“Jestli pak se, paní maměnko, pamatujou na mne?” obrátila se na Trískovou otrhaná stařena, v jejíž tváři bylo vepsáno bědné utrpení. “Bejvala sem za svobody Baruna Zárubova z Počátek.”

“Baruna, z toho velkého statku?”

“Jo z toho, to sou změny, dyž si tak pomyslím za nebožtíků rodičů, co u nás všeho bejvalo; grunt bez dluhů, peníze ještě pučený a já byla jediná dcera. Matka si nedala nikdy vymluvit, že mně můj muž učaroval.”

“Tak váš muž vše promarnil?” litovala Trísková.

“Všecko, všecko, grunt nám prodali v licitaci.”

“Jen mlčte, Zárubko — říkali jí tak po statku — vy máte taky hezkej vroubek na svědomí!” sekla jí Šafránková.

“No, mám, dyť já nezapírám, co pak mně bylo, dyž sem se vdávala? Sedmnáct let, a dyž rodiče umřeli, bylo mi dvaadvacet. Měla sem ráda hezký šaty, ale že bych bejvala lenoch, to troufám, nikdo mi nesmí říct!”

“To ne, Zárubko, to ne, to by vám křivdili,” zastala se jí dobrácká stařenka Vonásková.

“To si koupil kočár, jezdil mezi pány do Žďáru, ba i do Brodu, tam se utrácelo; mnohdy kolik dní byl pryč. Doma já nemohla všechno zastat, všemu stačit; lidé kradli a tak to šlo od desíti k pěti.”

“Nešťastné pití,” litovala Trísková, “to již mnoho rodin přivedlo na mizinu.” —

“Ba, kdo se chytne pití, s tím je konec.”

“I mlčte, Zárubko,” štípla babka Šafránková, “dyť vy taky vylousknete sklínku židoviny, jen se voblíznete!”

“Pánbůh zaplat, paní-maminko, za pomlázku,” děkovala Vonásková, “pojdte, ženský, pojdte, ať do poledne něco uplejem.”

“Já vám chvilku pomohu,” nabídla se Trísková.

“Babičko, prosím tě, já také,” žebronila Božka.

“Dovolíš mně též, tetinko?” prosila Jarmila.

“Děti, děti,” usmála se Trísková, “vždyť se urousáte.”

“To si musí sukně vykasat, slečinko,” přitočila se domácí služka Madla, “a střevičky si musí zout, to by kramflíčkama polámala len.”

“Buďte tak laskavá, Madlo, zašpendlete mi sukně,” podávajíc Madle špendlík, pravila Jarmila.

“Co jich to napadá, špendlík, pámbůh chraň, skovají ho dobře, ať jim nevypadne, dyť plevel dostanou krásy!”

Konečně byla Jarmila připravena. Sukně vykasány, botky a klobouk ležely na zemi, k tomu jí opásala Madla velkou modrou zástěrou. Takto vypravená, vstoupila do řady a něžnými prstíky vybírala plevel.

“Kdyby jich tak viděla, milostpaní řiditelová, to by byl rámus,” posteskla si Madla.

Což jest v polní práci něco snižujícího?” odvětila Třísková. “jest dobře, když slečinky, které rády nosí jemné lněné prádlo, yí též, co len dá za práci, nežli jest zpracován na plátno.”

“V Americe je přec jen lepší, není-li pravda paní-maměnko?” vyzvíдалa babice Šafránková.

“No, to jak kdo má štěstí,” odvětila Třísková.

“Nu, sou prej tam kopce a v nich samý zlato,” vykláдалa Šafránková. Předloním přijela z Čigágá sem na návštěvu Tonka Brčálová z Heralce: panečku, ta sekala dámu; olingre měla dlouhý kolik centimetrů, vokolo krku tlustej řetěz, prazulety tlustý jako ráfy na kolách, a všecko samý zlato: šaty nosila moc krásný, dyž šla po návsi, tak se jí táhnul za zadkem takovej dlouhej šlep. A pane, jak mluvit uměla, ona jako za těch patnáct let, co

byla v Čicagu česky zapomněla, říkala “jes” nebo “no”. Máma její má chajdu v Heralci, tak mně vypravovala, jakou ji to dalo mutaci, než dceri porozuměla. “Toničko!” ptala prej se dcery, “co pak bys chtěla k obědu, mám zaříznout kuřátko?” — “Jes,” vona prej odpověděla; “I co napadá, holka — Brčálka jí jako řekla, “já vím, že mně přeješ, ale furt jist nemůžu, já již nemám mlaďej žaludek.” Tak prej potom jí Tonka řekla, že slovo “jes” míní “jo” a slovo “no” že míní “ne”. To voni panímaměnko, tak nemluví, voni mluví jako ve Žďáře neb v Brodu, zrovna jako by před tejděnkem vodjely. Vona Tonka říkala, že chodí mezi samí moc fajnoví lidi. A vedpustěj, panímaměnko, starej bábě, že se jich ptám, dyž v Americe je to zlato tak laciný, že voni nemaji žádný olingre?”

“Vy jste hloupá Šafránková!” okřikla bábu mladá Novačka, “když jsem sloužila v Brodu u profesorů, tak paní říkala, že jen hloupí lidé na sebe navězí celý vetešnický krám, kdo má něco v hlavě a v srdeci, že se nemusí ověčovat jako maškera!”

“Jarmilo, hled, kdo sem přišel!” volal Otokar.

Dívka se narovnala držíc v obou rukách plevel, sotva však shlédla hosta překvapením vykřikla. Zatím však klapl kodak páně doktorův a Jarmila co polní dělnice byla zvěčněna.

“Jest to nejkrásnější tvoje podoba,” říkával jí Vraný v pozdějších dobách, když byla jeho sladkou ženou.

Sympatickou tvář dívky polil žhavý růměncec, přála si býti někde za horami, jakž také ne? S vykasanými sukněmi, skoro bosa, opásána hrubou zástěrou, zdálo se jí, že činí velice smutný dojem.

Ve skutečnosti ty rozpaky jí rozkošné slušely, tak že doktor Vraný opomněv obvyklé pozornosti, pohledem ji objímal.

“Odvraťte tvář, pane doktore, prosím! Nechte mne přivéstí svůj úbor do pořádku!”

“Již se mohu obrátit tváří k společnosti?” zlobil dívku Vraný.

“Pro bůh, ne, ještě ne! Do smrti bych se na vás hněvala!”

Konečně byla Jarmila v pořádku a nastalo představování.

“Paní Třískovou a roztomilou Boženku mám tu čest již znáti,”

“Přijel jste si také na venek oddechnout, pane doktore?” hovořila Třísková.

“Mám v N. bratrance, tak jej časem navštěvuji. Jak jste ráčila shleďat zdejší poměry, paní Třísková.

“Mnoho se ovšem změnilo, zdá se, že rolníci začínají chápat, jakou důležitou roli hrají v národě; doufejme, že pročitnou úplně, polovičatost nikoho ještě nespasila.”

“Tetinko, bude již jedenáct hodin, matka v tu dobu přijíždívá!” upozorňoval Otokar.

“Ano, toť pravda. Boženko, rychle, zde je košík, mohla by si sestra naše opozdění vykládati co nešetrnost.”

“Tetinko!” oslovil ji Otokar, když dívka s doktorem zabráni v hovor popošli, “pojedeš dnes s matkou do Prahy?”

“Dnes ne, cbei dříve užítí venkova a dáti myšlénky do pořádku.”

“Mám na tebe tedy prosbu: Kdybys na matce vymohla, by dovolila sestře zde zůstat. Já totiž zde několik dní pobudu. Ubohá sestra, má radosti tak poskrovnu! To bys ale nesměla říci matce, že jest zde dr. Vraný, ba i Boženec musela bys zakázat jakoukoli zmínku!”

“Rozumím ti, — ač proti autoritě rodičů nerada jednám — pokusím se o to tentokráte.”

“Děkuji ti, tetinko!”

U háje zastavil se doktor s Jarmilou, kdežto Božka s košíkem zmizela již z dohledu.

“Mám tu čest se poroučet!” loučil se Vraný.

“Ladislave nezapomeň! jest-li matka dovolí sestře další pobyt, tak zítra po obědě uděláme si výlet k Černé skále!”

“Zapomenout? . . . Má úcta, dobré chutnání přeji.”

Přišli právě, když kočár přivázející paní řiditelovou zastavil před vehodem.

Otokar rychle přiskočil, by matce při vystupování pomohl.

Pozdrav bůh sestro! Ach, hrozná migréna mne dnes trápí! stěžovala si paní řiditelová.

“Bůh pomoz!” šeptala Jarmila bratrovi, “mamá má dnes migrénu.”

Vskutku, obavy dívky se splnily: Kuřata nebyla dosti pečená, holoubata byla přesolená, polévka jako pomyje, salát bez chuti. . . . až se z toho ubohá hospodyně dala v kuchyni do pláče.

Konečně byl oběd — ten hrozný oběd, kde každému sousto rostlo v ústech — hotov.

“Byla jsem dnes špatnou společnicí, — omlouvala se ředitelová — “půjdu se trochu prospat, snad migréna přejde.” S těmi slovy odsustěla se do vedlejší světnice. Sotva ředitelová odešla, rozběhla se Jarmila do kuchyně.

“Tetinko Anno!” prosila, “nemáš zde ještě trochu té výtečné polévky? Viš, když matka má migrénu, tu nemohu u stolu jísti, neustále jsem peskována. — “Nedělej si z toho nic, vždyť znáš matku! U nás v Praze jest to ještě horší, naše kuchařka se napláče a každý měsíc máme jinou.”

Šlo již na čtvrtou hodinu, když se ředitelová probudila, bolest hlavy přešla, a při výtečné kávě ukázala milostivější tvář.

“Bude již pomalu čas, abychom se připravili k sedmi hodinovému vlaku! Pojedeš také sestro, není-liž pravda?”

“Musíš mi odpustit, že s tebou nepojedu! Musím si dříve odpočinout, pookrát na venkově po dlouhé cestě; víš milá Johanko, jsem již stará.”

“Nu, jak si přeješ, přijed' tedy později!”

“Jsem ti vděčná, sestro, že to uznáváš; možná za týden, že se s Boženkou do Prahy podívám.”

“Mama,” prosila Jarmila, “dovol mi setrvat s tetinkou!”

“Ne, ne, Jarmilo, nedělejte si žádnou naději, pojedete se pnou; nejistější místo pro mladou dívku jest po boku matky!”

“Souhlasím s tebou úplně, sestro! Myslím však, že neteř chce tím jakous pozornost prokázatí mně, tvé sestře.”

“Ale dovol! Jaké by to bylo! Mladá dívka bez garde dámy!”

“Já zůstanu též matko!” ozval se Otakar.

“Jarmila potřebuje ženskou společnici.”

“Neshledáváš mne, Johanko, způsobitou, bych po několik dní zůstala společnicí tvé dečiči?”

Ředitelová se octla v úzkých, jestli nechtěla sestru hrubě urazit, tedy musela svolit, což po krátkém rozmýšlení učinila.

“Zítřka ale pošlu ti sem společnici. Víš, sestro, nechej, by dcera zanedbávala francouzskou konversaci.”

Večer, když naše společnost, doprovodivši ku vlaku ředitelovou, se vracela, byla úplně šťastna. Jarmila zrovna zářila; jakž také ne! Zítřka celý den bude volna, nikdo ji nebude špehovat, jen dobrotivé oči tety Albiny ji napomenou. Večeře byla veselější než oběd. Jarmila s Trískovou jinak nedaly, musela jim hospodyně přinést na talířku “žďárské” (polévka z bramborů, zalitá kyselým mlékem neb smetanou, s příchutí kopru), kterou uvařila pro čeládku. Božka vidouc jak babičce chutná, prosila též o trochu, ba ani Otakar nemohl odolati. Jarmila za souhlasu hospodyně vzala pečené kuře a odnesla jej jako výměnu do kuchyně čeledínovi Franckovi a Madle. — Franček a Madla byli též s výměnou spokojeni, až na to — jak druhý den řekl Franček Božence — “že prý to kuře zapomnělo se o dva měsíce dřív vylihnout!”

Černá skála.

Druhý den nikdo nezaspal. Jarmila pomáhala v kuchyni hospodyně připravovat oběd, a Albinka byla na poli. Trísková zase uklízela, vědělať, jak to na poli chodí. Po deváté hodině hospodyně přinesla másnici, nalila do ni dva krajáče husté smetany a všechny čtyři střídaly se v točení. Za chvíli Božka se vytratila a rovně zamířila pod lípu, kde Otakar hloubal nad jakýmsi vědeckým pojednáním.

“Strýčku!” volala, “ty také rád chlebiček s máslem, viď!”

“A ty snad také, malá neposedná Miss!”

“Ale kdo chce papat pomázku, musí také točit másnicí, pojď!”

A Otokar, ten pedantický filosof nechal se odvésti diblíčkem, Božkou.

Po jedenácté hodině byla společnost připravena k odejítí; svačina složená byla do koše, který Madla měla za nimi přinésti. Černá skála ležela v lese, malou hodinku od statku. Když společnost došla na rozcestí, čekali tam již: doktor Vraný, téhož bratranec učitel Skala, a jeho mladá žínka. Museli jíti kolem myslivny téže, kterou nebožtík Volný připravoval pro svou drahou budoucí ženu, Albinku Brodskou. Srdece Třískové se bolestně sevřelo, pohlížela na útulný ten domek, obrostlý zelení, na zahradu s besídkou a záhony květin. Tu dvěře domku se otevřely a lesník, mladý to ještě muž se svou ženou připojili se k výletníkům. Nyní to šlo husím pochodem po uzounké pěšině stále do vrchu. Vzduch byl suchý a teplý, prosáknut omamující vůní pryskyřice a celým lesem zněl koncert tisíce hrdélek ptáčích. Cesta za veselé nálady rychle ubíhala a než se nadáli, octnuli se na otevřeném prostranství, v jehož středu, jako pyramida nějakého krále, zvedala se černá skála.

Na prostranství kolem skály černaly se již zralé jahody. Božka vidouce jahody, si zavýskla, a již celá společnost rozběhla se okusit toho, co příroda jim podávala. Nejdříve přišla zpět Božka, nesouc plnou sklenici — kterouž si vzala na vodu — rdících se jahod. Postavila sklenici na pařez a vážně se zamyslíla — pojednou vesele poskočila, nápad přišel — odloupla s pařezu dva kousky kůry, hezky je trávou vyčistila, pak vyložila primitivní ty talíře zelenými listy a narovnaly na ně jahody.

“Prosím, babičko a strýčku Otokare, nepohrďte malým občerstvením! Smetánku nemám, ale vím kde je studánka.”

“Tys hezká, Boženko!” kárala Třísková, “což druhým pánům neubídněš!”

Ne, babičko, já nesmím, dámy mi to zakázaly.”

Tam však již dámy přicházely, nevzaly si ovšem sklenic jako důmyslná Božka, proto musely jahody klást do klobouků, což však pánům nijak nevažilo a krátce brali přímo s kloboučků. Pak přišly na řadu hry; hrály se kolové hry a na zástavu, což se zejména pánům a doktorovi zvláště líbilo. Pak se honili. Otokar, ač všemožně se vynasnažoval lapit Božku, nikdy se mu to nepovedlo; proklouzl mu to štíhle pod rukou, když myslel, že již je drží. Po chvíli unaveni usedli v kruh a počali pěti. Nikdy snad černá skála neslyšela tolik zpěvu; komická dueta střídala se s vážnými chorály. Nálada stoupala, páni spustili: “Kdybys měla má panenka....” Dámy bystře odpověděly: “Hněvej, ty se na mne....”

Konečně dal Otokar návrh, by Božka zaspívala anglicky, což s nadšením přijato. Božka se nutit nedala, zpěv byl její koníček. S chutí zapěla: The star spangled banner. Po té následovala: Red, white and blue a Home, sweet home. Po velikém aplausu přidala malá “prima dona”: Yankee doodle. Originální a lehounký ten nápěv rozjařil společnost, že již druhý verš doprovázeli Božku s rytmickým la, la, la.

Tu z lesa vynořila se Madla, nesouc notný koš s proviantem. Pro mladé dámy nastala práce. Paní polesná připravovala na rychlovaru kávu, paní učitelová krájela chléb a koláče, kdežto Jarmila prostírala na stůl — to jest na pažit — ubrus. Pánům zase pan polesný vypravoval jakous příhodu s pytlákem, kořeněnou notně mysliveckou latinou, tak že páni ze smíchu ne vycházeli, jak hezky uměl pan “fořt” lhát. Za chvíli káva byla hotova a páni pozváni, by dle tureckého způsobu přisedli, čemuž oni se smíchem vyhověli. Tu však nastala nesnáze — měli ponze čtyry hrnečky. Dámy ovšem

věděly si rady, naplnivše je vonnou kávou, postavily je před pány. Páni rozhodně protestovali: přednost že patří dámám, čemuž tyto nechely rozuměti, an prý zastávají místa hospodyněk a každá řádná hospodyně obslouží prý napřed hosty.

“Tak pijme dva z jednoho hrnečku,” navrhovala Božka, “já s babičkou také někdy pijem s jedné nádoby, není-liž pravda?”

Zvláštnost, že se ten nápad nejvíce zamlouval doktorovi, že co lékař nevaroval společnost před přenášením bacilů! Paní polesná byla by mu málem přes jeho plány udělala křížek.

“Ano, toť výborné,” pravila, “pan doktor rád černou kávu, může pít s mým mužem” — doktor totiž neprozřetelně se podřekl, že miluje kávu černou — “a pan filosof Volný s panem učitelem.”

“Prosím, paní polesná,” vylouval se doktor, “čičku černé kávy rád po obědě, nikdy ale ne ku svaččině!”

Učitelovi Skalovi sželelo se doktora, proto podal protest: “To by bylo hezké, vždyť jsme zde právě do páru, já si ponechám svoji ženušku, vy paní polesná račte mít trpělivost s vaším panem manželem, a doktorovi zbývá buť Boženka, neb snad slečna Jarmila, jestli totiž slečna nebude činit námitky?”

“Již je pozdě, ukusujíc s chutí s krajice, pravila Božka, “já již piji se strýčkem Otakarem a s babičkou.”

Doktor by byl Božku za ta slova zlíbal.

Jarmila se zarděla, ale vidouc, že není vyhnutí — ráda se obětovala.

“Poslouchejte doktore!” pravil všemi mastmi mazaný polesný, “máte rozbitý hrneček?”

“Ne”, v rozpacích odvětil doktor, “proč se račte tázat?”

“Poněvadž, když slečna nádobu postaví, vy ji vždy druhou stranou k sobě obrátíte...”

“Strýčku,” přišla opět na nový nápad Božka, “když pijeme z jednoho hrnečku, měli bychom též kousat s jednoho krajice.”

“Sláva!” zvolal učitel, “necht' tolerance jest úplná.”

“Dítě,” pravil Otokar, “s tebe vyroste ideální žena.”

A tak pili s jednoho hrnečku a jedli s jedné skývy, šťastni v míru a lásce.

“Nyni panstvo,” pravil polesný vstáváje, “abychom se trochu proběhli. Jestli dovolíte, zavedu vás do bořiny, tam roste hojně hub!”

“Lado!” šeptal učitel doktorovi, “nevynechal polesný nějakou slabiku?...?”

“Nebud' sobeckým a přej mi též trochu štěstí,” šeptem odvětil doktor.

Dámy s radostí návrh přijaly; proběhnutí po lese za krásného letního odpoledne jest velmi příjemné.

“Jděte, děti, jděte!” pravila Trísková, “já zůstanu hlídat odložené věci.”

“Já zůstanu tetinko s tebou!” nabídl se Otokar.

“Ty, Jarmilko a Boženko neběhejte příliš prudce”, napomínala Trísková, “a držte se hezky pohromadě, abyste se neztratily!”

“Rád bych věděl tetinko,” počal Otokar, když společnost odešla, “jak se otec dostal až nahoru na skálu. Sám jsem jej tam dvakrát viděl; sčkoliv jsem se o to pokusil nahoru se dostat, vždy jsem byl zklamán. Dovolíš, tetinko, bych to ještě jednou zkusil.”

“Jdi, Otokare, sama bych se na skálu ráda podívala, buď však opatrným ať nespadneš!”

Až bázeň pojala Trískovou, když synovec se vzdálil. Slunce pomalu

sklánělo se k západu a ticho, hrobové ticho zde panující, předvádělo před její duševní zrak smutné obrazy. Snad právě zde, kde ona sedí, sedával též Volný, duševně rozerván a nešťasten. Tam na vrchu na skále byl prý čast vidán. Chtěl zajisté v tom tichu lesním býti sám.... Nevěděla jak dlouh byla zabrána v myšlenky, když ji Otokar vyrušil.

“Tetinko, již jsem objevil cestu nahorů, pojd', zda si přeješ, zcela pohodlně se tam dostaneš.”

“Hleď!” vysvětloval, když přišli ku skále, “zde jest průlom zarostlý, boučím, chtěl jsem urážnout jeden výhon, bych jej použil co opory; rozhrnul větve, bych si mohl vybrati, shlédnul jsem průlom. Zvědavě tam uprů zrak a zřím úplně zachovalý žebřík. Okamžitě mne napadlo, že jej otec používal k slézání obrovského balvanu, který cestu na skálu zatarasuje. — Vskutku, žebřík dosahuje až k okraji a pohodlně můžeme po něm vystoupiti.” —

“Máme-liž k tomu právo! Vždyť tvůj otec si nepřál, by někdo na skálu vystoupil.”

“Máme, máme, otec vždy říkával, když jsem jej prosil, by mne vzal nahorů: “Až po mé smrti!” Budiž tedy, pokusím se o to.”

“Jen se hezky drž, tetinko, a stoupej zcela pohodlně; žebřík jest zhotoven se širokými stupni.

Vyhlídka, jež se s vrchu skýtala, byla daleká. Žďár, klášter s kostelem sv. Jana na zelené hoře, k východu opět Nové Město, a celá řada vesnic... Oba nemohli se pohledu nasytit. Konečně Otokar počal procházet malý, sotva několik metrů měřící prostor. Tento kámen vypadá jako sedátko, zde zajisté otec sedával — však ne, není to sedátko, vždyť jsou zde jakási slova! Setřel rukou jehličí, jež vítr sem zanesl a na hladké ploše objevily se dosti umělou rukou vytesaná slova: Otokar a pod tímto: Albina. Obě pak jména ovinuta byla trnívou korunou.

Zavzněl dvojitý výkřik: jeden bolestný, hlas to ženy, druhý překvapený, hlas to mladého muže. Trísková nedovedla se více ovládat, s bolestným pláčem sklesla u kamene, zapomněla, že není samotna, že syn zemřelého stojí vedle ní

“Tetinko!” pravil rozechvěným hlasem po chvíli Otokar, to jest otcovo a tvoje jméno, není-liž pravda?”

Tato němě přisvědčila.

“Nyní rozumím mnohemu, co mi bývalo hádankou. Krátce před smrtí otce, měl jsem rozepří s matkou ohledně krásy. Matka zastávala se krásy tělesné, já pak uznával pouze krásu duše, v čemž mne i otec podporoval. Odpor otce vůči matku velice rozčilil, posměšně mu pravila: Když ti na tělesné krásě tak málo záleželo, proč jsi zrušil první zasnoubení. “Já jej nezrušil”, pravil otec. Zanechme raději debatování, na to matka, ani v přírodě jinak není: jsou skvostné květy, které jen boháčů pěstují pro svou radost, tyto stojí vždy v popředí před květy chudými, které rostou za oknem chaty. Konečně nepochopuji, proč by krásná žena nemohla býti též duchaplnou! Vždyť i růže roste, ač nádherný má květ, má též přelibleznou vůni.”

“Ne každá květina jest růží a ne každá krásná žena jest duchaplná.” pravil, odcházejce otec; “jsou krásné květy, jichž vůně otravuje, a jsou krásné ženy, jež přivádí muže k zoufalství. Rozumím nyní všemu... Tetinko, ty's byla zasnoubena s otcem dříve, nežli tvoje sestra, moje matka!”

“Netaž se, Otokare, jsou bolestné rány srdce, které ještě po dlouhých letech krváčí.”

“Nevím, co se stalo, vím však, že ti bylo velice ublíženo, více ale matkou, ach, odpusť, odpusť té, která mne zrodila!”

“Jsem já dětinská,” vzlykajíc pravila Třísková, “rozpláču se jako nějaká sentimentální slečna — jest to již tak dávno.”

“Nechci odsuzovat otce, vím však, že bych se neoženil nikdy se ženou, třeba andělsky krásnou, kdyby nebyla na stejné duševní úrovni se mnou.”

“Neodsuzuj otce, ten příliš mnoho vytrpěl a miluj matku, která žije život bez lásky.”

“Bez lásky? Zapomínáš, že u některých lidí velké slovo “láska” nabrahuje úplně slovíčko “sebeláska”.”

“Pojď,” pravila po chvíli Třísková, “musíme šetřit posvátnost tohoto místa, by nás zde nikdo nespátlil.”

Stromy již vrhaly dlouhé stíny, když společnost za veselého hovoru se vracela.

“Babičko, babičko!” volala Boža, “hleď, co máme hub!” Náhle se zarazila. “Tys opět plakala?”

Když společnost nastoupila zpáteční cestu, bylo již v lese šero. Otokar od Třískové se nevzdálil, podpíral něžně mladým svým ramenem chvějící se její krok. Tma byla úplná, když došli domů. Třísková odešla brzy nahoru do svého pokojíku — přála si samotu.

“Tetinko, děkuji ti za dnešní den,” pravila Jarmila, líbajíc ji na odchodu, “byl to první šťastný den po smrti otce.”

V Praze.

Ráno po příjezdu do Prahy probudila se Třísková v nádherné ložnici v domě své sestry. Bylať to ložnice pro hosty. Nábytek z dob Ludvíka XIV. malebně byl rozestaven. Bleděmodré tapety, protkávané stříbrnými listky, shodovaly se s barvou koberece; bleděmodrá byla pokrývka na lůžku, portiere, župan, trepky, ba i monogram na ručnících.

Šť měla ředitelová v úmyslu tím vším sestru jako omráčit, aby uznala společenskou mezeru je dělicí, nepodařilo se jí to. Ne snad, že by Třísková zúmyslně opomenula obdivovati se skvostnému zařízení, ale neměla pro to smysl. Vstala časně, bylo po čtvrté hodině a v celém domě ještě hrobové ticho. Upravíc svůj zevnějšek, odhrnula těžkou hedvábnou clonu, jež tlumila světlo, pak lehounkou záclonu krajkovou a otevřela okno.

Čistý ranní vzduch zaproudil místností. Ach, jaký to krásný obraz ležel před jejím zrakem: nad Vltavou nesla se ještě lehounká pára, na protějším břehu zvedal se Petřín v bujném zelení stromů a křovin, jichž koruny pozlaceny byly vycházejícím sluncem. Vedle Hradčany se starobylym hradem českých králů, co tu památek, co tu vzpomínek . . . Hladová zeď terasovitě přetínající Petřín, mluvila o dávné, dávné minulosti, kdy Karel IV. hladověcímu lidu poskytl práci, dnes však? eh! . . .

Po chvíli nábřeží počalo oživovati; nejdříve přeběhlo několik nočních ptáků směrem k Podskalí; jich žlutá, nezdravá tvář a nejistý krok budil současně odpor i útrpnost. Po chvíli již se trousily mlékařky a pekařští učňové, majíce ošatky do vřehu narovnané vonným pečivem; ze vzdáli zněl zvuk trubky, to vodák rozvážel čerstvou vodičku! Ubozí Pražané, to se občerstvíte! Praha se probouzela.

Na dvěře bylo slabě zaklepáno. Třísková otevřela a svěží, mladá paní, opásaná bělounkou zástěrkou, vlasy pokryté majíc čepečkem, uctivě pozdravovala:

“Wuensche guten Morgen, gnaedige Frau!” a hnala se Třískové po ruce, by ji políbila.

“Pomalů,omalů,” bránila se Třísková. “Což vy neumíte česky?”

“Prosím, milostpaní, vždyť jsem Češka.”

“Tak proč mluvíte německy?”

“Prosím, všechny služebné musí mluvit německy, milostivá paní tak nakázala. Ráčíte prosím, snídat v ložnici neb až při společné snídani?”

“Jak se jmenujete?”

“Prosím, Anna.”

“Tak, Aninko, tu milostpaní, když mne oslovujete musíte vynechat, my v Americe na takové falešné pozlátko nejsme zvyklí, ani za dob otroctví neoslovoval otrok svého velitele “milostpane”, prostě “pane”. Tak buďte tak laskava a oslovujte mne budoucně paní Třísková, tím nebudete mne urážet a sebe snižovat. Vždyť abyste dostaly plat jen za to, že každou povci musíte oslovovat milostpaní.”

“Prosím, já si netroufám, milostivá paní by mne hrozně hubovala!”

“To ponechte ná starost mně, to já si se sestrou spravím. Nyní buďte iak laskava, Aninko, a doneste mi koflík kávy, jiného neuoste nic, počkám až k společné snídani.”

“Jak se ti, sestro, u nás líbí?” tázala se Třískové, do jídelny vcházející ředitelová, “jsi spokojena se svou ložnicí?”

“Ano, děkuji ti, vyhlídka z okna jest čarokrásná!”

“Tak! — aha — ale myslila jsem, jak jinak jsi spokojená, zda ložnice jest zařízená jak snad z domova jsi uvykla?”

“Děkuji, úplně postačí!”

“Postačí? Doufám též, vždyť nábytek byl objednan přímo z Paříže, neshledáváš jej velice elegantním?”

“Nábytek? To jsem si nevšimla, při takové vyhlídce vše ostatní zdá se nepatrným.”

Ředitelová kousla se zlostně do pysku.

Třísková pozoruje, že sestra nějak se zamračila, vystihla okamžitě, že urazila její ješitnost, hleděla se omluvit. “Odpusť mi, Johanko, jsem již stará a staré oči na vše hledí jinak.”

“Dobré jitro, tetinko! Dobré jitro, mama!” pozdravovala Jarmila, vcházející s Božkou, “odpusťte, že jsme se omeškaly. Vypravovaly jsme si s Boženkou včera večer tuze dlouho a zaspaly jsme. Otokar nechá prosit za prominutí, pan professor Lípa jej k sobě zavolal za jakous důležitou záležitostí.”

Když i Božka přála oběma dobrého jitra, usedly ku stolu.

Ředitelová zazvonila; za několik minut tři služky vcházejíce jedna za druhou, na stříbrných podnosech nesly snídání. Vše bylo vypočteno, by na Třískovou učinilo obromující dojem, v čemž se opět ředitelová zklamala, tak že její bledá tvář dostala nádech zeleně.

“Prosím, sestro, co si přeješ! Kávu, čokoládu neb snad čaj?”

“Kávu prosím — děkuji!”

“Zde, prosím, Linzer Tort a zde Wiener Tort!” nabízela ředitelová.

“Pražský, prosím, nemáš, Johanko?”

“Pražský! Jak to, prosím?”

“Nu, víš, bojím se, že mi v Praze ta cizina nebude sloužit ku zdraví!”

Ředitelová vystihla, uštěpačně se usmívajíc, pravila: “Zde jsou pražské rohlíky, to Otokar se nemůže bez nich obejít.”

“Děkuji, já věděla, že kde jest zastoupená Vídeň a Linec, tam že též Praha popelkuje. Tak vida? Vídeň z české monky toť renegátství!”

“Dopoledne dělám návštěvu u baronky Riehlové,” pravila ředitelová po ukončení snídání, “odpoledne však tě mohu po Praze provézt.”

“Děkuji. Odpoledne bych tě prosila o soukromou rozmluvu.”

“Soukromou rozmluvu?! Prosím.”

“A nyní, tetinko,” pravila Jarmila po odchodu ředitelové. “Kam my půjdeme? Či přeješ si zůstatí doma? Otokar řekl, zda se bude moci omluviti, že pro nás zajde v devět hodin a nyní jest již půl deváté.”

“Nejdříve, Jarmilko, chci navštívití hrob tvého otee!”

“Mluvíš mi ze srdce, drahá tetinko. Dovol tedy, půjdeme se připraviti; pojď, Boženko.”

Třísková se oblékla v smuteční úbor, vzala pomněnkový věnec, jež vlastnoručně uvila, do krabice vyložené mechem uložila, a vyšla.

Jarmila s Otokarem a Božkou již na ně čekali, a vidouce, dali se směrem ku Karlovu Náměstí, by použili pouliční dráhy.

V noci spreho, čímž se značně ochladilo, tak že pobyt venku byl velmi příjemným. Na hřbitovech Olšanských dopolední dobou mnoho lidí nebylo, jen tu a tam přešel ojedinelý chodec.

Třískovou ovanul dech vzpomínek, nohy se pod ní chvěly tak, že Otokar jí musel podporovat. Došli ku hrobee a všichni společně poklekli. Po chvíle Otokar povstal, dal pokyn Jarmile a Božce, by též vstaly.

“Tetinko, my se půjdeme po hřbitovech projítí, za chvíli se pro tebe zastavíme.” Šlechetný mladík poznav částečně krvácející rány minulosti zvěčnělého otee a tety, předpokládal, že velký bol nemá rád svědků.

Nemýlil se, Třísková cítíc se osamocenou, oddechla si a cele pohroužila se v minulost.

Dvakráte přešel Otokar s dívkami blíže, avšak vidouc jí stále pohrouženou, opět se vzdálil. Konečně obavami o starou ženu puzen, položil jí lehounce ruku na rámě.

“Tetinko, přeješ si navštívit hroby českých spisovatelů?”

Třísková se nemohla hned vzpamatovati, hleděla bezvýrazně na Otokara, nepoznávajíc jej; po chvíle teprve počaly se jí myšlénky jasniti a přetřevši si rukou čelo, pravila: “Pojďme!”

V tom jediném slovu bylo vloženo tolik bolu, nastřádaného dlouhým utrpením, že Otokar se zachvěl. Jarmila s Božkou přicházely z pravé strany, následovány dělníkem nesoucím konev s vodou, aby pokropil pomněnkový věnec.

Prošly hřbitovy, chodíce od jednoho vlasteneckého hrobu k druhému, až zastavily se u hrobu Karla Havlíčka.

“Také již na tebe český národ zapomíná,” pravila Třísková, klekajíc k rovu, “nevďek to jest, již slabá stránka lidské povahy; nějaké ty výjimky neruší pravidla. Nech se pro své národní přesvědčení kaceřovat a vláčet po žalářích, poč pro národní povznešení svou krev, dej konečně svůj život, přeč upadneš v zapomenutí. Nechť optimista praví: “Pomníky by ten mrtvý národu vždy odpustil, jen kdyby sledováním jeho ideí národ uctíval jeho památku.” Snad má pravdu. Není ale nic smutnějšího, nežli přijítí ku hrobee o národ zasloužilého muže neb ženy a vidět, že rov ten je zanedbáván; vždyť každý národem postavený pomník hlásá: “Tak dovede býti národ vděčným, tak si dovede vážit svých pracovníků.” Kde pak jest hrob Boženy Němcové?” tázala se po chvíli Třísková.

“Ten jest na Vyšehradě,” odvětila Jarmila, “zda si přeješ, můžeme se tam zastaviti, mnoho si nezajedeme, času máme dosti; u nás se podává “dinner” dle francouzského způsobu, o šesté hodině.”

“Dříve ale zajdeme do restaurace,” pravil Otokar, “Boženka bude mítí hlad.”

“Ale žáda'a jsem sestru odpoledne o rozmluvu.”

“To máme dosti času, tetičko,” odvětil Otokar, “matka vždy do tří hodin spí.”

jak jsem jej poprvé spatřila; řekl sestře, že má v Uhrách blíže Szegedinu panství, což však jest bídná lež, jak jsem se přesvědčila."

"Ty, drahá tetinko, jak ti za tvou starostlivost děkuji! To však matce nepostačí, bude chtít pádných důkazů, jest do baronství příliš zamilována, obávám se, že i když panství mít nebude, bude mne nutit."

"Pádné důkazy? Těch se jí dostane dost. Poslyš! Když mně sestra řekla, že baron má v Uhrách blíže Szegedina panství, poslala jsem telegram s větší částkou peněz na szegedinskou tajnou policii, žádajíc o úplnou informaci ohledně panství i osoby barona Neuberga. Včera jsem dostala odpověď, mezi jiným dopis praví: Panství barona Neuberga bylo před desíti roky pro dluhy prodáno. Co se osoby jeho týče, pochází z rodiny israelské, baronův otec, Isák Neuberg, býval v Pešti bankéřem a povýšen byl do stavu šlechtického. Charakter baronův není z nejlepších, již dvakráte měl býti z důstojnického sboru vyloučen, částečně pro dluhy, částečně pro pohoršení, jež působil s jistou paní Riehlovou, vdovou. Konečně byl přesazen do Čech, zanechav zde plno dluhů, které slíbil zaplatit, až se bohatě ožení."

"Jak jsi moudrá, tetinko, mám takovou radost! A Ladislav, až se to dozví, či snad již ví?"

"Ne, neví, psala jsem mu, by mně očekával dnes v deset hodin na Hradčanech u chrámových dveří."

"Prosím, tetinko, vezmi mne s sebou. Matka se společnicí půjdou do modního závodu na Příkopech, tedy mne nepohřeší."

"Nu, pojd', vždyť žádnou nepravost nečiníš."

Bylo kolem jedenácté hodiny, když baron Neuberg s paní von Riehl sešli se u ředitelové k mimořádné návštěvě. Baron chtěl ukázati ředitelové snubní prsteny a paní Riehlová přišla žádat o adresu na jakýs pařížský závod. Panská Anna uvedla hosty do zeleného salonu, když se uvolili čekat na ředitelovou. Paní Riehlová byla asi pětatřicetiletá dáma, menší postavy, nádherně vyvinuté poprsí a jiskrných očí.

Baron Neuberg překročil již čtyřicítku, v stejnokroji vojenském vypadal statně; v tom vůbec každý statně vypadá, krejčí již doplní, když něco schází. Celkem nebyl baron nehezkým, míti vlasy na hlavě, mohl se zváti hezkým mužem, až na ty těkavé oči. Bylo v nich něco nesympatického co odpuzovalo.

Salon, do něhož panská hosty uvedla, byl nejluxuriózněji zařízen, používal se pouze při domácích slavnostech, takže nebyl baronovi aniž Riehlové dobře znám. Panská je sem uvedla, poněvadž se za příčinou slavnostního zasnoubení všude uklízelo a větralo. Jedny dveře ústily do chodby, druhé do večeřadla; malé tapetové dveře takořka úplně zastřené guirlandami, vedly do budoiru ředitelové. Nebyly to snad žádné tajné dveře, všichni v domácnosti o nich věděli, jižto ředitelová zhusta jich používala. Když však byla pořádána slavnost, tu ovšem dveře do budoiru byly zavřeny, tak že z hostů vůbec nikdo nepozoroval, že tam dveře jsou.

"Proč jste dnes, Belo, tak zaražena?" tázal se baron Riehlové, usedaje vedle ní, blíže tapetových dveří; volil obezřele toto místo, jež bylo nejdále hlavního vchodu, jakož i vchodu do večeřadla.

"To pozorujete teprve dnes, barone?"

"Vždyť já vůbec nemohu nyní nic pozorovat, ředitelová drží mne v zajetí."

"Odpovězte mi poctivě, barone! Milujete slečnu Volných?"

"Cha, cha, cha! Řekněte mi, Belo, zda po tolika rozkoších, jež jsme už spolu zažili, je možno milovat? A vy nebyla jste jediná."

“Proč se s ní tedy chcete oženit?”

“Naivní, Belo! Pro vnady toho osmnáctiletého děcka ne, jest to ještě uzavřené poupě a já miluji rozkvetlé růže. Nemám rád jaro, kdy každý listek, jest tak křehounký, miluji dráždivou vůni léta, spánek v měkké vonné trávě, jejíž vlákno utužilo, kdy se tak lehce nezláme; a než toto jaro dospěje léta, bude již ze mne vyschlý stvol. Peníze potřebuji, peníze, jsem prodlužen na všechny strany a zde jsou peníze, ovšem ne tolik, mnoho-li jsem očekával, ale tři sta tisíc, jež Jarmila věnem dostane, postačí zrovna na zaplacení mých dluhů.”

“A z čeho chcete vydržovat domácnost? Váš měsíční plat co setníka ani pro vás nestačí.”

“Domácnost? Z toho mne hlava nebolí! Od čeho budu mítí tehýni? Když chce mítí za zetě barona, ať platí!”

“Věru, divím se, že řiditelová, znaje vaše postavení, dá vám deuru?”

“Řekl jsem snad, že zná moje postavení? Za takového bíbce mne přece nemůžete považovati? Řekl jsem ovšem, ale že mám panství v Uhrách a tomu ona věří, kdybych řekl, že mám panství na Marsu, bude také věřit. — Více se obávám té její setry z Ameriky, tu sem byl čert dlužen, zdá se mi, že mne prohlédla; ta žena má zkušenost a vzdělání, ta nevěří všem nesmyslům jako ředitelová; proto ji musím u tehyně “in spe” očernit, to až se mi podaří, mám vyhráno!”

“Jest mi Jarmily líto, barone! Taková mladinká, tichá dívka, lepší osud by si zasluhovala, než jaký jí kyne pó vašem boku.”

“Když matka nelituje, proč tak činíte vy, Belo? Zdá se mi, že jste žárlivá?”

“Tomu jste mne již dávno odnaučil!”

“Pamatujete na ty krásné chvíle v Szegedině?”

“Nevím, zda se takovými mohou zvátí? přivodily moji zkázu.”

“Jen ne tak sentimentálně, to bujným vašim tvarům nesluší; užívat z poháru rozkoše a dopít až na dno — to jest moje zásada.”

“Proč jste mne neučinil tenkrát svoji ženou?”

“Tenkrát toho nebylo třeba, před deseti roky nechtěl jsem se vázat na ženu jednu; tím méně, ježto po prodeji panství zaplativ dluhy, měl jsem úvěr opět otevřen. — Dnes jest tomu jinak, potřebuji mnoho peněz, a vy, Belo, jich máte již málo.”

“O to jste se vy postaral!”

“Pamatujete se, Belo, tenkrát v Szegedině? Bylo to půl roku po smrti vašeho muže, toho starého hypochondra, jak jsem vás vyzval na vyjíždku za město? Byla již noc, když jsme se vraceli, na předměstí jsme vystoupili, poslavše kočár pryč a vás v náručí jsem si odnesl do zahradního domku, kterýž jsem tenkrát obýval. Před deseti roky byla jste stihlejší a styděla jste se mne; sotva však jsme vyprázdnilí dvě láhve šampaňského, bylo po studu. — Ráno nás našli moji kolegové ve velmi choulostivé situaci.”

“Pst! Pozor, Arthure! Někdo by nás mohl slyšet!”

“Ani pomyšlení, museli bychom jej dříve spatřit! Dovol však, bych přisedl bližší! A víš tenkrát? To bylo již v té ville, kde jsem byl každodenním hostem, zapomněli jsme zamknouti dvéře. Já porazil láhev šampaňského, která, padnuvši na zvonek, srazila tento ze stolku na zem, a zvonek dopadnuv jasně zazvonil; komorná Lizeta, rozkošné to kotě, myslela, že ty zvoníš, přiběhla a to její překvapení, cha, cha! Já však jí nedal času, uchwátil jsem ji do náruče — ona kousala — přinutil jsem ji vypítí kalíšek silného vína a měl jsem vás obě . . .

Tapetové dvěře se otevřely a ředitelová na smrt bledá se v nich objevila. "Pryč, pryč! z počestného mého domu!" sípavým h'asem volala, ukazujíc na dvěře, "otravujete vzduch, ježž dýchá nevinná dívka!" Tím však byla síla její vyčerpána, obličej jí počal vadnouti a bez ochrany sklátila se na zem.

Baron zaklel a opásav se odloženou šavlí, odcházal, následován Riehlovou, která měla ještě tolik citlivosti, že zavolala panskou, by posla'a pro lékaře k nemocné ředitelové.

Probuzení.

Ředitelová raněna byla po hrozném rozčilení mrtvici na pravé straně těla. Leže'a podobná spíše mrtvole; nemohla mluvit, ačkoliv lékaři dávali naději, že až záchvat za několik dní povolí, že nemocná bude opět schopná — snad chybně řeči.

Lásku, s jakou byla ode všech ošetřována, si ani nezasloužila. Doktor Vraný nedal jinak a dnem i nocí setrval u jejího lůžka. Rovněž Třísková, Jarmila a Otokar, sotva chvíli se prospali, již byli u lůžka nemocné a každé přání hleděli jí vyčísti s očí. Kdykoliv se Třísková vzdálila, nemocná stále obracela zrak jako by někoho hledala. Jarmila tomu pohledu již rozuměla, věděla komu patří, obyčejně se nad nemocnou nachýlila a políbíe jí na čelo, řekla: "tetinka přijde brzy, šla se jen trochu prospat!"

To nemocnou utišilo, takže zavře'a též oči.

Desátý den, záchvat se značně zmírnil, mluvit ovšem nemocná ještě nemohla, mohla však pohybovat rukama, a založena jsouc poduškami, mohla chvíli posedět. Tu obyčejně vzala ruku Třískové do svých rukou a něžně ji hladila, hledíc široce rozevřeným zrakem Třískové do očí. Bylo v té němě prosbě něco tak tklivého, že Jarmila a Otokar, ba i doktor, nemohli bez slz přiblížeti, odešli do vedlejšího pokoje se vyplakat.

Třísková při projevech sestřiných neolakala; kde ta duševní síla se v ní vza'a, tomu nemohl doktor ani porozumět. Tvář stále měla usměvavou, hladila Johanku na čele, rovnala jí podušky, a oči, ty tiché cituplné oči byly plné lásky a míru.

Po uplynutí tří týdnů nemocná již mohla — byť i málo srozumitelně — mluvit. Nejlépe jí rozuměla opět Třísková, předčítala jí denní zprávy z novin, což nemocnou velice těšilo.

Otokar, chtěje matce učiniti radost, vzal německé noviny a počal hlasitě předčítati. Ředitelová počala vyrážet z hrdla úzkostlivé zvuky, Otokar se ulekl, že snad se dostavil druhý záchvat. Třísková však zvukům těm spíše instinktivně porozuměla.

“Ty si nepřeješ, by Otokar předčítal německý denník!” tázala se sestry. “Ty chceš český, vid’?”

Nemocná radostně zakýv'la hlavou.

“Tetinko, dějí se zázraky!” pravil Otokar, když vyšel z ložnice.

“Povaha se zlomila,” odvětila tato, “doufejme, že trvale.”

Jednoho večera nemocná seděla v lenošece u otevřeného okna, hledíc na Nábřeží a protější Petřín. Teplý letní vzduch, chlazený vlnami Vltavy přinášel vůni květu.

Tu dvéře pokoje se otevřely a doktor Vraný co domácí lékař bez ohlášení vstoupil, drže v ruce kytici pomněnek.

“Rozjel jsem se večera večer k bratrance do N.” počal, když se otázel po stavu nemocné, “a přináším vám milostivá paní kytici pomněnek, pozdrav to ze žďárských hor.”

Nemocná rychle sáhla po kytici a vroucně přitiskla ji ke rtům. “Děkuji, jak jste pozorný!” pravila, podávajíc mu ruku.

Jarmila nemohla se zdržet, radostí plačíc klesla na kolena u nohou matky.

Nemocná pohládila jí po kaštanových vlasech a vzavši její ruku, vložila ji do ruky Vraného, který též poklekl.

“Odpust' zbloudilé matce!” šeptala.

Duševní síla Třískové, kterouž doktor tak obdivoval, při slovech sestřiných byla vyčerpána, zavzlykala hlasitě a přistoupivši ku nemocné, počala jí líbatí.

Nemocná hledíc blaženě sestře do oka, šeptala: “Vidím, že i tys mně odpustila, spala jsem dlouhý spánek a nyní se probouzím.”

Smíření.

První polovice srpna chýlila se ku konci, když ředitelová přála si vyjeti na Ošany. Zotavila se tak dalece, že mohla sama přecházeti, a byť i těžce, přece srozumitelně mluvití.

Sestoupili s kočáru u brány hřbitovní.

“Jen se hezky podepři o mne, Johanko!” laskavě napomínala chorou a pomalu braly se k rodinné hrobce.

“Albinko!” pravila ředitelová, “vše mně připadá nové, jako bych z jiného světa přišla — hleď, sestro, co jest člověku platné bohatství, když ním nedovede rozsévat štěstí! — A ctižádost? — Ležíc tak bez vlády na lůžku, přemýšlela jsem o tom slově a přišla jsem ku závěrku, že ctižádost jest dvojího druhu.

První ctižádost jest umělecká — vlastně se mi zdá, že pojmenování “ctižádost” vůči pružině duševní, která umělce pohání, jest příliš obyčejný výraz. Ctižádost duševní jest šlechtná, vznešená, poněvadž z ní těží veškerenstvo. Tato ctižádost, spojená s talentem tvoří velké věci, nesmrtelná díla malířů a sochařů, jimž po mnoha staletích svět se ještě obdivuje. — Ctižádost duševní pobádá spisovatele k tvoření stále dokonalejšímu. — Tato ctižádost, očistěná dlouhou etou úmornou duševní prací, odřikáním, bídou, ba i hladem, a mnohdy zneuznáním, to jest neporozuměním, tato ctižádost

ozdobená posvátným nimbem vrcholů v nejhlubších plodech básníků a spisovatelů.

Ctižádost, padající do kategorie druhé, jest bídná, zvrhlá a nešlechtná. Však i zde jsou talentovaní a bůž talentů.

Talentovaní nemají srdce, kráčí bezohledně po mrtvolách, nechajíc za sebe pracovat jiných, šlapou po lidských právech, po právech těch, kteří jim k dobrému bydlu pomáhají. Meta, k níž spějí jest: moc a bohatství, k nimž si pomáhají podmaňováním a utlačováním slabších; sejí kolem sebe nenávisť a pohrdání, žijí život bez ušlechtilé lásky, proto jsou k politování.

Ctižádost netalentovaná, není tak malicherná, jak by se zdála. Tato nezná bezohlednosti, ctižádosti talentované, čeká v úkrytu, číhá na příležitost, by urvala pestré cetky, jež jiný odhodí, zdobí se nimi, ráda se nechá ozářovat paprskem mocnějšího, jemuž současně lichotí i závidí. Hledá střípky v dolní usedlině a naleznou škebli, povýší ji na perlu. Plívá po ctižádosti duševní, poněvadž svým obmezeným rozumem, nemůže tuto pochopit. Tato ctižádost jest nejrozšířenější, k ní není třeba úmorné duševní práce, ni hlubokého přemýšlení, jí postačí pouze — jedovatá slina.

Já byla ze ctižádosti kategorie druhé, z těch talentovaných. Nejdříve jsem kráčela přes tvé krvácející srdce, vedrala jsem se v místo, které patřilo — ne, neodporuj, — vím to; — pak přes srdce otce, přes srdce svého chotě, ba ani srdce mých dětí mi nebyla svatá, i ta jsem pošlapala; — byla jsem druhým vydáním pověstné "madam Pompadour", ctižádostivá a sobecká.

"Ty jsi mi odpustila, děti též — nyní jdu prosit za odpuštění otce svých dětí."

Když vycházely k polednímu ze hřbitova, zářil obličej ředitelové mírem.

"Volného zde nenechám," pravila k Třískové, "budu žádat o dovození, bych jeho pozůstatky mohla převézt k nám do hor, on si přál býti tam pohřben. Zítřka Albinko pojedeme k bratrovi, chci prosit za odpuštění u rovu otce. —

Ku konci srpna shledáváme se s naší společností v žďárských horách, ve statku u Brodských.

Teplé odpoledne vylákalo je ven pod lípu. Ředitelová sedíc v pohodlné lenošce šťastně se usmívala, vidouc mladé lidi kolem se veselit.

Božka byla opět ve svém živlu, honila se s psem Brokem, skotačila s dvěma jehňaty, takže ředitelová jejímu čtveráctví hlasitě se zasmála.

Tu vyšla ze stavení Třísková, nesouc pro sestru sklenici mléka, jež tato s vděkem přijala.

"Tak ty, Albinko, nedáš se přemluvit, bys svůj odjezd odložila na pozdější dobu."

Vzavši sestru za ruku, pravila ředitelová.

"Ne, ne, Johanko, není to možné, dcera píše, že můj muž nějak postonává, stále pryč na mne vzpomíná — musím domů — tam mne volá svatá povinnost."

"Jak si šlechtná, sestro, nyní když dovedu tvou velkou duši pochopiti, tě ztrácím."

"To neříkej, Johanko, příští léto, až se úplně zotavíš, přijedeš mne do Ameriky navštívit. Cesty po lodi se neobávej, jest velmi pohodlná."

"Neobávám se, od své nemoci, co jsem hleděla smrti v tvář," stala jsem se zmužilou."

"Strýčku, že mne nechytiš!" škádli Božka, "že ne?"

“Až tě lapím, děčko líbezné, pak tě více nepustím!” zahleděv se v dálavu, odvětil Otokar.

“Ale já mám růžičku, hleď! Když mne chytíš, tak ti ji daruji.”

“Kolik jest ti roků, Boženko?”

Z jara mně bude jedenáct, viď, babičko?”

“Mně je dvaadvacet — pro tu růžičku přijedu si za osm roků, až budu profesorem, k vám do Chicaga!”

“O jeee!” rozesmála se Božka, “tato růžička bude již dávno suchá, a já budu již velkou slečnou; ale přijedť, strýčku Otokare, dám ti růži jinou, krásnější než je tato, u dědečka v zahradě jest jich mnoho.”

“Slyšelas sestro?” blaženě se usmívajíc, pravila ředitelová, a vzavši Božku za ruku, políbila ji na čisté nevinné čelo.

Jarmí'a s doktorem přicházeli s levé strany, záříce štěstím a zamířili ku skupině.

HANA KVAPILOVÁ.
zemřela dne 7. dubna 1907.

Podivín.

NAPSALA M. J. FOLKOVA.

BYL to skutečně zvláštní člověk ten hrbatý hodinář Dolinský. Žádný nevěděl, odkud přišel a ani za těch několik let, co v městě Il. byl, se lidé v tom ohledu nic od něho nedověděli. Na všechny otázky jeho minulosti se týkající odpovídal krátce a vyhýbavě neb zahalil se v úplné mlčení. Sedával u okna na ulici vedoucího hluboce nad svou prací skloněn, tak že kolemjdoucí viděli jenom jeho bílé čelo pod kaštanovými vlasy a ten jeho nešťastný hrb.

Ve svém oboru byl zručný a dovedný a měl proto stále co dělati.

Býval do svého díla obyčejně tak zabrán, že si ani nevšímal řeči těch, kteří do jeho kramku časem zašli a zde mezi sebou o různých záležitostech hovořili. Stalo se však také někdy, že náhle, jakoby vzrušen, odkládal práci a vmísil se do hovoru.

Mluvil pak hbitě a vřele, a celá jeho tvář jakoby byla oživila. Ty jeho modré, s jakýmsi smutkem do světa hledící oči, nabývaly pak zvláštního lesku a ohně, tahy obličejě omládlý a zdálo se, že i ta jeho zmrzačená malá postava se narovnává a mohutní. To bývalo však jenom zřídka a velmi na krátko. Zrovna tak, jako začal, tak zase náhle přestal mluvit, jas z obličejě i lesk z oka zmizel a pak, ani řeč svoji nedokončiv, sklonil se rychle nad svoji prací a upoutal na ni všechnu svoji pozornost.

Marně pak lidé pokoušeli se dále jej k řeči přiměti a obyčejně po několika marných pokusech odcházeli od něho.

"Inu, jest to podivín," říkali sobě.

Ponejvíce býval Dolinský ve svém kramku sám, ale i pak byly chvíle, kdy tvář jeho oživila a oko se zalesklo. To bylo tehdy, když přešla po chodníku kolem jeho okna Julinka Viltova, nejhezčí děvče ve městě. Zdvihal rychle hlavu, dříve ještě, než se objevila, jakoby znal již kroky její a provázel ji dlouhým pohledem, jak přecházela ulicí, až zmizela za rohem. Potom opět skláněl se nad prací jako jindy, jen ruce se mu trochu při tom chvěly.

Však se za Julinkou mnohé mužské oko obracelo, neb byla pěkná a svěží jako jarní květ. Vše bylo na ní hezké: štíhlá postava, růměnné, hebounké líčko, pěkná, bílé zoubky i ten hnědý bujný vlas; nejkrásnější ale ze všeho byly ty její hluboké, tmavé oči. Nebylo lze ani rozeznati, jsou-li temně modré, černé či hnědé, neboť kouzelný zářivý pohled jejich ani nepřipouštěl bližšího pozorování.

Matka její před mnoha lety ovdověla a ve své osamělosti přilnula potom až vášnivou láskou ku svému jedinému dítěti. Vychovávala sličnou dcerušku, jak se říká, jako v bavlnee a nic nebylo pro jejího miláčka příliš dobré. Živila se šitím a mnohdy sedávala dlouho do noci, pracujíc pilně při světle lampy, jen aby vydělala dostatečně peněz a nemusila dcerušce své nic odepřítí. Tato, když dorůstala, matce své jak při práci domácí, tak i při šití vypomáhala, ale nikde toho neudělala mnoho. Matka ji ku práci nepobízela, ba spíše ještě sama radila jí ku vycházce nebo ku návštěvě některé přítelkyně. Měla radost z toho, že dcera její pro svůj půvabný zevnějšek i pro svoji příjemnou povahu jest všude oblíbena a že zvána jest do zábav zámožnější společnosti v městečku.

"Však ona jistě nikdy nebude nucena živiti se prací rukou svých," ří-

kávala si v duchu. "Taková žena jest radostí a chloubou i pro nejbohatšího muže." —

Nepřekvapovalo ji tudíž nikterak, když naděje a plány její počínaly se uskutečňovati a dcera její jednoho dne vyznala se jí s milostným uzarděním, že zajímá se o ni synovec místního bankéře, který zastával na bance úřad kasíra. Byl to elegantní švihák a předmět touhy všech matek i deér. Matky povídaly o něm, že pochází ze zámožné rodiny a že mimo značného jmění po rodičích dědití bude jednou vše po nějakém bohatém strýci s matčiny strany; dívky pak blouznily o jeho jiskrných očích, pěkném knírku a vysoké rovné postavě. Dámská společnost městečka tudíž nelibě to nesla, když kasír Norton počal výhradně dvěřiti se deeři chudé švadleny, kterou ony jen jako z blahosklonnosti mezi sebou trpěly a následek toho pocítila brzo ona i matka její. Julinku poznenáhlu přestaly zvátí mezi sebe a paní Viltová nešla již podle jejich chuti a vkusu. Za to druhá švadlena ve městě měla nyní plné ruce práce. —

Julinka ovšem to přátelství místních dam celkem suadno oželela, neboť vynahradily jí to v plné míře vycházky a projíždky s mladým Nortonem; matka však byla tím ubýváním zákaznic poněkud zaražena.

"Vím, maminko, že jest to jediné moje vina, že máš nyní méně výdělků," pravila jednoho dne Julie, vrátivši se právě z projíždky a odkládajíc jednoduchý klobouček a rovnajíc si před zrcadlem uvolněný účes. "Pozoruj to, když jdu někam neb ježu s Arthurem, jak odvracejí se zúmyslně ty známé paní, které dříve sem chodily a měly pro mne jen úsměvy a laskavá siova, nyní však nechťí mne ani pozdraviti. Jen se však nad tím, maminko, netrap, já ti to brzo všechno vynahradím. Nebudeš musit potom pro nikoho štítí." —

"Ani nevíš, s jakou úctou a vážností Arthur o tobě mluví," pokračovala vroucně, tulíc se s dětskou rozmazleností k matce.

"Podívej se ale, jaký mi dnes již dal dárek ku zítřejším narozeninám," volala radostně, nastrkuje matce před oči svou útlou, bílou ruku, na které se pěkně vyjímal hezký, zlatý prstýnek. "Však to by! ten nejdražší prsten z celé zlatnické sbírky hodináře Dolinského.. — "Ukažte mně ty nejlepší dámské prsteny, jež máte na skladě," oslovil Norton hodináře, vstupuje k němu den před tím do krámu.

Dolinský vstal od stólku a přistoupiv ku výkladní skřínce, vyndal z ní několik pouzder s klenoty.

"Ceny jsou na nich napsány," řekl suše.

Norton vybral si ten nejhezčí a nejocennější z nich a podav Dolinskému bankovku, podstoupil k oknu. V tom přešla kolem po chodníku Julinka, a Norton se rychle obrátil.

"Dejte to sem!" řekl kvapně, sáhaje po pouzdru, jež hodinář zabaloval.

"Počkejte, pane Nortone!" zvolal tento prudce, zadržuje při tom pevně v ruce balíček. Kasír udiveně vzhlédl a hned na to nevrle svraštil obočí. — Zarazil jej a nepříjemně na něho působil ten pronikavý a ostrý pohled Dolinského.

"Co si přejete?" tázal se úsečně. "Což jsem vám nezaplatil dost?"

"O tom nechci mluvit. — Já jsem — jenom chtěl. — Povězte mi upřímně —" Dolinský mluvil trhaně a na jeho tváři střídala se červeň s bledostí.

"Odpusťte, aťe já nemám nyní času na žádné dlouhé řeči," zvolal teď již podrážděně Norton, sáhaje netrpělivě po balíčku.

Hodinář trhl rukou zpět.

"Pane Nortone prosím vás, věnujte mně chvílku," řekl chvějícím se hlasem. "Řekněte mi upřímně—"

EMANUEL MIRIOVSKÝ

Tu se Dolinský zarazil a dstrčiv pojednou od sebe zabalené pouzdro, pronesl stísněně:

“Ne, nic nechei. Nemám k tomu žádného práva.”

“Podíváme!” zahučel Norton, dávaje balíček do kapsy a rychlými kroky odcházel z krámu. Vždyť musil dosáhnouti ještě Julinku a domluvit se s ní o zítřejším výletu.

Jednoho dne vyrušeno bylo městečko ze svého klidu rozčilující zprávou, že kasír Norton zmizel a s ním i značná hotovost, nalézající se v pokladně.

Při prohlídce knih přišlo se ještě na mnohé podvody a zpronevěření provedené v posledním čase. Tím postižený bankéř uprchlého synovce nestihal, ale vynaložil všechny svůj důvtip a energii k tomu, aby mezi přáteli a známými sehnal dostatečný obnos ku zachránění svého peněžního ústavu a zabránění úpadku. Zmizelý

kasír viděn byl naposledy, an vsedal na večerní vlak v průvodu hustě zastřené dámy.

Kdo asi dáma tato byla, lidé snadno uhodli a nepřekvapovalo to tudíž nikoho, když vyšlo na jevo, že i Julinka Viltová zmizela beze stopy.

Opuštěná matka byla bolem zdrcena. Ve svém velikém zármutku měla však alespoň tu útěchu, že dítě její o krádeži a zpronevěření žádné vědomosti nemělo. Že bylo ubohé, důvěřivé děvče hanebně oklamáno, to vysvítilo zřejmě ze zanechaného dopisu, který paní Viltová na toaletním stolku našla. Zně takto:

“Má zlatá maminko!

Odjíždím od tebe, ale netrap se nad tím, neboť vrátím se brzy opět jako šťastná nevěsta svého zbožňovaného Arthura.

Slíbila jsem Arthurovi, že nikomu — ani tebe nevyjimaje — slovem se nezmíním o našem odjezdu. Toho mně však on nezapověděl napsati tobě pár řádek, abys věděla, kde jsem a neměla o mne starostí. Přátelé a příbuzní Arthurovi jsou rozhodně proti našemu sňatku a tu on, obávaje se nějakých nepříjemností a nemilých překážek, navrhnul mi, abychom spolu odjeli a dali se jinde oddati.

Vzal si k vůli tomu od strýce dovolenou na dva týdny a až se po tom čase ze své svatební cesty vrátíme, tu jeho příbuzní zajisté podvolí se nutnosti a spřátelí se se mnou.

Nestrachuj se o mne, neb jsem v dobrých rukou a očekávej v krátkém čase svoji šťastnou
Julii.”

Paní Viltová lístek ten bezpočtukrátě četla a slzami ho smáčela. Sedať nyní většímu času u okna, vyhlížejíc ven. Čekala, že buď se deera vrátí, nebo že přijde psaní od ní. Chovala v duši naději, že se všechno ještě k lepšímu obrátí. Vždyť takový pohoudilý, lehkomyšlný mladík nemusí ještě býti špatným. Až pojme deera její za manželku a usadí se s ní někde, tu po boku dobré ženy jistě brzy začne litovati svého činu a může pak vyjednávat se svými příbuznými o odpuštění. Vycházela každého rána z domu a pospíchala

na poštu zeptati se, zda-li jest tam nějaké psaní pro ni. Vraceia se však vždy ma'átným krokem a s hlavou sklopenou.

Klesala pak na sedadle u okna a vyndávajíc z kapsy zanechaný dopis dečřin, líbala jej a opět znovu přečítala. Vždyť to byla ta poslední zpráva o jejím milovaném dítěti.

Jiná zpráva však nepřicházela. Ubohá matka narně chodila na poštu a vyhlížela z okna ven.

Když opět jednoho dne v zimním rozechvění přistoupila ku poštovnímu okénku a na svoji otázku, zda přišlo pro ni nějaké psaní, obdržela zápornou odpověď, tu nebohá paní chytila se oběma rukama za hlavu.

V očích se jí ztmělo.

Vrávorajíc vyšla ven ze dveří a po několika krocích opřela se o veřeje dveří blízkého krámu. Brzy se dvěře otevřely, a hodinář Dolinský, zesláblou ženu podepiraje, uvedl ji dovnitř a posadil na židli.

"Vy jste nemocna, paní Viltová," promluvil k ní soustrastně.

Oslovená neodpovídala a její horečně se lesknoucí oči jaksi uděšené na něho hleděly.

Dolinský vzeřením jejím jsa znepokojen, dal povolati lékaře a tento po svém příchodu nechal ihned nemocnou paní dopravit do jejího bytu. Když asi za hodinu přišel lékař opět k hodináři, tvářil se velmi vážně.

"Obávám se, že propukne u paní Viltové mozková horečka," řekl v zamyšlení. "Nyní prozatím jsem tam nechal u ní sousedku. Ta prý tam však nemůže dlouho býti a beztoho ani k tomu dobře nepostačí. Nemocná by nyní rozhodně potřebovala zkušenou ošetřovatelku—"

"Objednejte ji, doktore," přerušil jej Dolinský v řeči.

"Rád bych tak učinil," odtušil lékař, "ale nevím—"

"Já budu platit všechny výlohy," řekl Dolinský tichým, ale určitým hlasem, zraku svého od práce ani nepozdvihnuv.

"Obstarejte, doktore, vše co nemocná potřebuje a účty vystavte na moje jméno."

"Jste vy její příbuzný?" tázal se lékař udiveně.

"Nejsem," odvětil tázaný, obraceje svůj obličej k doktorovi. "Což myslíte, že vždy jen příbuzní o sebe se starají?"

Hlas Dolinského při této otázce zněl jaksi trpce.

"Obyčejně se tak děje," odtušil lékař.

"V tomto případě však zde žádného příbuzného není, doktore, a proto musí se starati někdo jiný. Opatřte nemocnou vším potřebným a o zaplacení se postarám já."

"Stane se, jak si přejete," pravil lékař. "Jsem tomu opravdu rád a jménem nemocné vám děkuji. Půjdu teď vše obstarati, dříve však, než odejdu, vás musím upozorniti, že i vy byste se měl uchýliti v lékařské ošetřování. — Vyhlížíte v posledním čase tak nějak divně bledý, přepadlý, jako nemocný."

"Děkuji vám za laskavé účastenství," řekl Dolinský, sklopiv oči před nátravným pohledem lékařovým. "ale ujišťuji vás, že jsem úplně zdravý."

"Já tomu tak jistě nevěřím," řekl lékař, chystaje se k odchodu, "vy na každý případ buďte na sebe opatrným."

Nemoc paní Viltové trvala dlouhý čas. a když pak již tělo počalo se uzdravovati, bylo čím dále patrnějším, že duch její jest zatměn.

Někdy považovala ošetřovatelku za dečřu svoji Julii a lékaře za jejího snoubence a jindy opět nepozorovala nikoho kolem sebe. Pohlížela celé hodiny napoutě, beze slova, střídavě ku dveřím a k oknu, tisknouc při tom v rukou a něžně líbajíc jakýkoliv papírek.

Když stav tento trval nezměněn, i když tělo úplně se pozdravilo, a oše-

třovatelka odešla, tu doktor Brown, po dobrém uvážení, odhodlal se odvéztí nebohou paní do ústavu choromysných.

“Ubohá žena asi rozumu již nenabude,” řekl k Dolinskému, předkládaje mu jednoho dne účty.

“Nestává žádné naděje na její uzdravení?” ptal se hodinář.

“Uzdravení jejího ducha bylo by snad jen tehdy možné, když by odstraněna byla příčina onemocnění,” odvětil vážně lékař. “To však není ani v moci mé, aniž v moci vaší.”

* * *

Čas ubíhal jednotvárně, bez dalších vzrušujících událostí. Byl tomu již skoro rok, co odvezli paní Viltovou do blázince, když jednoho podzimního dne vešla do krámu k Dolinskému závojem zastřená dáma.

Hodinář pozdvihl hlavu a lhostejně podíval se na příchozí, ale náhle zarazil se a vstal spěšně od stolku.

“Julie!” vydechl polohlasitě. Dívka odhrnula závoj.

Ano, byla to ona. Poznal ji ihned přes to, že byla velmi změněna. Z bledé tváře vyzíraly hluboce zapadlé oči. Nesnesla upřeného pohledu Dolinského a sklopila zraky.

“Přišla jsem vám, pane Dolinský, poděkovati za to, co jste pro moji matku učinil,” promluvila tichým, stísněným hlasem.

Hodinář neodpovídal, neb nemohl pro pohnutí naléztí slova.

“Sousedka řekla mi všechno,” pokračovala dívka, “a já nechtěla jsem odsud odejítí, aniž bych vám poděkovala.”

Když nedostávalo se jí žádné odpovědi, sklonila hlavu.

“Odpusťte, že jsem vás obtěžovala, já již zase půjdu,” řekla třesoucím se hlasem a obrátila se k odchodu.

“Kam půjdete?” zeptal se kvapně Dolinský, zastupuje jí cestu.

Dívčiny oči zatěkala nejistě po podlaze. “Kam půjdu?” opáčila jeho otázku. “Pryč odsud. Prosím, nechte mne jítí. Nemůže to nikoho zajímati, kam půjdu já, osoba zničená, ztracená.”

“A přece to někoho zajímá,” řekl on určitě a položil ruku na kliku dveří. “Nepůjdete dříve odsud, pokud si s vámi nepromluví. Chci s vámi mluvití o vaší matce.”

“Nemohu již ničeho slyšetí,” řekla Julie prudce a v hlase jejím znáti bylo zadržovaný pláč. “Slyšela jsem již dosti. Víím vše, co se s mojí vinou stało. Opovrhujte mnou, já to zasluhuji, ale prosím vás, nečiňte mne ještě nešťastnější, nežli již jsem. Nemám domova, ani přítele, není již pro mne lásky ni milosrdenství v světě. Zničená, nešťastná vracela jsem se sem v naději, že najdu zde matku, která jediné opravdu mne milovala a která, doufala jsem, že mi odpustí. Co jsem se však zde dověděla, to dovršilo tíhu mého neštěstí. Od sousedky zvěděla jsem všechno, ba více—”

“Ne, nikoliv,” přerušila se v řeči, “ona neřekla mně ničeho, co bych já nebyla zasluhovala — ale — bolí — bolí to.”

Ubohá dívka sklesla na sedadlo, zakrývajíce si rukama obličej.

V krámu bylo chvíli slyšetí jenom tikot hodin.

“Julie!” přerušil Dolinský ticho přistupuje blíže, “sousedka asi neřekla vám vše. Dojista nezmínila se o tom, že stává naděje na uzdravení vaší matky.”

“Co pravíte!” vzkřikla Julie vyskočivši ze sedadla. “Vždyť ona řekla, že jest nevyлéčitelně šílenou. Uzdravení moji matky! Což jest to možno?”

“Ano, jest to možné,” řekl vážně hodinář. “Tak soudí lékaři v ústavu a téhož mínění jest i doktor Brown. Za chvíli jede vlak k severu, tak

neodkládejte a jeďte do okresního města a odtamtud do ústavu. Dám vám pro tamějšího lékaře psaní. Věřím pevně, že návštěva vaše bude mít na nemocnou rozhodný účinek."

Dolinský přistoupil ku psacímu stolku, napsal spěšně několik řádků a vložil do obálky. "Zde máte," pravil, podáváje Julii list.

"Dříve však, než odejdete," pokračoval vřelým hlasem, "slibte mi, Julie, předně, že nebudete si již mysliti, že nemáte žádného přítele a za druhé, že na každý způsob přijdete mně oznámiti výsledek této vaší cesty. Slibíte mně obě?" Podával jí ruku.

Julie pohlédla mu upřeně do očí a jejich měkký, upřímný pohled tak na ni účinkoval, že zalily se její oči slzami. Nabízené ruky však nepřijala.

"Ano, slibuji vám to," řekla s patrným pohnutím, "a ale ruku vám podat nemohu. Odpusťte, nejsem toho hodna."

"Nyní půjdu a máte-li se mnou soucit, přejte mi, aby cesta má nebyla marnou."

"Jděte!" řekl Dolinský. "Provází vás mé nejvšelejší přání k dobrému výsledku."

"A jistě přijďte," doložil. "Přijdu," řekla ona již ve dveřích.

Po tři následující dny Dolinský často pozvedal oči od práce a hleděl napnutě oknem na ulici. Trhl sebou vždy, když otvíraly se dveře krámu, a tvář jeho vzplála při tom ruměncem. Pobledl však zase hned, když spatřil, že jest to jen nějaký zákazník. Čtvrtý den stal se již nepokojným, tak že již ani nebyl schopen práce. Přecházel krámem, přestavoval různé věci nebo stál u okna.

Odpoledne, právě, když celý jsa roztržit, odbýval zákazníka, který důkladně si prohlížel několikere hodinky, vešla do krámu Julie.

Dolinský hluboce si oddychnul.

"Prosím, posaďte se," řekl k ní. "budu brzy hotov."

Přítomný hejsek prohlížel si dívku drzým pohledem, když však tato poodstoupila stranou a zadívala se upřeně k zemi, obrátil se k ní zády.

Po chvíli vybral si, co se mu líbilo a zaplativ, odešel. Dolinský přiblížil se k Julii.

"Jsem rád, že jste přišla," řekl s vroucím přízvukem v hlasu.

"Sedněte si," dodal, podáváje jí židli.

"Děkuji, mohu státí," pronesla Julie tiše.

"Nerada vás obtěžuji, ale slíbila jsem vám, že přijdu — a — potom — vždyť já skutečně nemám žádného jiného přítele," dodala zajíkově.

"Zde však jej máte!" řekl Dolinský s důrazem. "Nyní mně však povězte, jak jest vaší matce."

Oči její zaplály.

"Ach, pane Dolinský!" zvolala radostně, "maminka se uzdraví."

"Hned při mém příchodu do ústavu sdělil mně lékař, že má matka již někdy jasné chvílky a že přicházím právě v šťastný den, kdy jest jí lépe.

MARIE PETZOLDOVÁ SÍTOVÁ

Když mne náhle spatřila, s výkřikem klesla k zemi. Omdlela. Měla jsem starost, ale lékař doufal v to nejlepší. Když se z mdloby probudila, poznala mne a první slova, která ke mně pronesla, byla: "Julinko, dítě moje, vezmi mne odsud. Jest mi zde smutno, velmi smutno."

Celý den, co byla jsem tam u ní, mně tuto prosbu přes tu chvíli opakovala. Učinila jsem v tom ohledu dotaz a dostalo se mně odpovědi, že zpráva ústavu propustí uzdravenou jen tehdy, bude-li jí zaručen jistý domov."

Julie sklonila hlavu.

"Odešla jsem hledat pro matku obydlí a pro sebe výdělek," pokračovala se zasmušilou tváří, "nenalezla jsem však ničeho. Nosím jakoby znamení kletby na čele. Šetrnější lidé se ode mne s pokřivením ramen odvrací a ti bezohlední mne uráží. Po marné chůzi a marném hledání zmocňovalo se mne zoufalství — ale — vzpomněla jsem si na vás a osměluji se žádati vás o radu," dokončila váhavě.

Dolinský silně se zarděl.

Přejel si rukou po čele a podíval se dlouhým pohledem na Julii.

"Vím o způsobu — " začal rozpačitě, "jak mohla byste — dostati matku z ústavu — v nejbližších příštích dnech — ale nevím, jestli můj návrh přijmete."

Julie mimoděk sepnula ruce.

"Pane Dolinský," řekla prosebně, "vyjádřete se určitěji. Nevím, jaký by mohl návrh váš býti, abych já nemohla jej přijmouti."

"Staňte se mou ženou," řekl on tiše, hledě při tom k zemi "a nám oběma vydají vaši matku ihned."

Julie vytřeštila oči a její bledý obličej zesínal.

"Pane Dolinský," vybuchla prudce, "vaše dobré srdce a váš soucit příliš daleko vás zavádí. Což nevíte, kdo jsem? Nechápete, že nejsem hodna ruky a jména poctivého člověka? Musím vám pověděti vše."

"Nikoliv, Julie," přerušil ji Dolinský mírně, "neříkejte mně ničeho. Nemusím to věděti."

"Naopak, musíte to věděti!" zvolala Julie třesoucím se hlasem. "Vím, že ztratím potom i toho posledního přítele, ale nemohu jednat jinak. Poznáte sám, proč návrh váš, k vůli vašemu vlastnímu dobru a štěstí nemohu přijmouti."

Přitiskla si útlé, vyhublé ruce k bušícím spánkům a vzdychla hluboce.

"Byla jsem krutě oklamána tím, kterému jsem cele důvěřovala," pramluvila stísněným hlasem.

Když poznala jsem pravou skutečnost a chápala jsem, do jaké propasti to klesám, uprchla jsem od něho a chtěla jsem se vrátiti k matce. Neměla jsem však peněz na cestu a když hledala jsem nějakou poctivou práci, byla jsem jako nyní, všude odmrštěna. Illadová a vysílená bloudila jsem ulicemi města. Byla jsem na pokraji zoufalství. Nazpět k němu jsem jíti nechtěla a k matce jsem nemohla.

Únavou a vysílením přemožena klesla jsem na ulici a když jsem se z mdloby probudila, seznala jsem ku svému zděšení, že ocitla jsem se opět ve spárech toho, který můj život zničil a jenž zpozorovav můj útěk, po mně pátral.

V jeho společnosti a jeho přičiněním potom klesala jsem poznenáhlu krok za krokem do propasti. Byla jsem velmi nešťastná, ale myslila jsem si, že se již vrátiti nemohu. Cesta ku pořádnému životu byla mi zatrasena, a já tonula jsem v bahně lidské společnosti. Konečně stal se mi ten bídný život tak nesnesitelným, že jsem viděla před sebou jen dvě mož-

nosti: buď udělati všemu konec a přetřhnouti svoje bytí, nebo se i přes tu hlubokou propast vrátiti k matce.

Poslednější myšlenka zvítězila a tak jsem přišla sem. Nyní víte vše. Jsem nešťastná, ale proto přece zavržení hodná."

Julie ustala v řeči, pracně oddychuje.

Dolinský pohlížel na ni upřeně.

"Ano, nyní vím vše," řekl vážně, když dokončila, "ale přes to návrh svůj opakuji. Nečiním tak ze soucitu, nýbrž z lásky, opravdové lásky a budu nevyšlovně šťasten, když svolíte. Chcete-li učiniti něco k mému dobru a štěstí, tak moje nabídnutí přijměte. Buďte mojí ženou a dovolte mně o vás se starati."

Julie zapotácela se k židli a usednouc si beze slova, položila hlavu do dlaní. Celé její tělo zachvívalo se dušeným štkáním.

Dolinský přistoupil k ní a hladil ji jemně po vlasech.

"Julinko, neplačte!" mluvil konejšivě a vroucně. "Zapomeňte na minulost a žijte budoucností, vždyť můžeme ještě všichni býti šťastni.

"Já ve svém životě nepoznal jsem posud, co jest radost, co jest štěstí, ale nyní začínám v ně doufati. Záleží to jenom na vašem svolení."

Julie přestala plakati, ale polohy své nezměnila.

"Byl jsem dítětem pohozeným, odstrčeným a nikdy rodičů jsem nepoznal," hovořil Dolinský dále.

"Cizí lidé se mne ujali a mezi cizími byl jsem vychován. Býval jsem nasycen i oblečen, ale nikdy nedostalo se mi lásky, po které duše má vždy tak nevyšlovně toužila. Bolesně dotýkalo se mne, když vídal jsem, jak jiné děti tulily se ku svým rodičům a tito jak je hladili a láskali.

Mne nikdy žádný nepohladil a nikdo neměl mne rád. Velcí lidé z útrpčnosti dali malému hrbáčkoví jídlo a šat, myslíce si, to že již jest dosti, více že on nepotřebuje a miti nemusí, a děti ve své nevědomosti se mu rády posmívaly. —

Vyrůstal a dospíval jsem v osamělosti se stálým steskem v duši. V den mých dvacátých narozenin obdržel jsem malý kapitálek od neznámého dárcce. Kdo tím dárcem byl, jsem snadno uhodnul. Byli to asi ti, kteří mne pohodili, od sebe odstrčili a tímto činem chtěli ukonejšiti svoje svědomí. Bylo mně tím ovšem umožněno, že mohl jsem se vyučiti a zaříditi si obchod, ale jak rád bych byl vše to oželet, kdybych byl místo peněz dostal jenom trochu lásky. Šel jsem tím životem stále sám, bez radosti a bez útěchy, až poznal jsem, Julie, vás. Od prvního spatření byla jste mým světlem, mou jedinou myšlenkou a rád bych byl vše, co jsem měl, obětoval na to, abyste byla šťastnou. Nemohl jsem pro vás dříve nic učiniti, ale nyní, když naskytla se příležitost, byl bych, Julie, opravdu šťasten, kdybyste mojí pomocí neodmítla. Nežádám od vás lásky, jenom soucit a trochu přátelství. To, co vám nyní navrhuji, jest dle mého náhledu ten nejsnazší způsob, jak mohla byste v krátkém čase naléztí opět domov, klid i štěstí, ale nechte-li, Julie, návrh můj ani nyní přijmouti, řekněte to upřímně.

Zůstanu vám i potom věrným přítelem a přičiním se dle své možnosti býti vám radou i skutkem nápomocen."

Dolinský se odmlčel.

Julie náhle vstala a podávajíc mu ruku, hleděla na něj se zaslzenýma očima.

"Nabídnutí vaše, pane Dolinský, vděčně přijímám a vynasnažím se, aby ste toho nikdy nelitoval." Hlas její silně pohnutím se chvěl.

Obličej hodináře štěstím zazářil.

"Děkuji vám, Julinko!" pravil vroucně, uchopiv podávanou mu ruku.

“Nyní, když mám vaše svolení, dovolím si navrhnouti, abychom nemafili času a neodkladně jednali.”

“Zde jsou pro vás potřebné peníze,” hovořil, přistupuje ku stolku a vybíraje z příhrádky několik bankovek, které Julii do ruky vložil. Tato sebou trhla a pohlédla na něj zmateně; pod dojmem jeho upřímného a prosobného pohledu se však uklidnila a peníze vložila do své tobočky.

“Odjeďte teď večerním vlakem do okresního města,” mluvil dále Dolinský, “a ubytujte se v nádražním hotelu. Já zítra přijedu za vámi a po provedení potřebných formalit, půjdeme si ihned pro matku. Odjedeme potom všichni někam, kde nás nikdo nezná a tam započneme nový život.”

Divili se ti, kdož večer zavítali do krámu hodinářova. Dolinský zboží své balil a rovnal do beden, pobíhaje při tom hbitě. Na otázky zvědavých odpovídal vyhýbavě a vesele se jejich údivu smál. Jeho jindy zasmušilý bledý obličej byl jakoby kouzlem změněný a veliké, modré oči mu radostně zářily.

Nedozvěděl se od něho žádný nic určitého, ani když druhého dne bedny do okresního města odesílal a když po srdečném rozloučení s několika známými sám odjížděl.

Zvědavost všech byla však přece ukojena když z týdenních novin okresního města zvěděli, že povolení k sňatku vyzvedli si Karel Dolinský a Julie Viltova, a na jiném místě dočetli se, že pan Dolinský a jeho choť odvedli uzdravenou paní Viltovou z ústavu choromyslných.

Byl truchlivý den jeseně.

Byl truchlivý den jeseně . . .
V kraj půlnoc vyslala svůj dech,
jenž bez milosti, bez citu
rval listí zbylé na stromech . . .

Byl truchlivý den jeseně,
a bezohledný přísný čas
nás bludné žití poutníky
po mnohých letech svedl zas.

Jak dlouho tomu, nevím již,
když v bouřném citu rozpjetí
jeme prvně spjali retы své
a klesli sobě v objetí.

My blahé plány spřádali
v magickém svitu věčných hvězd,
jež s účastenstvím přátelským
zářily v stíny našich cest.

To dávno, dávno, dávno již,
že sotva možno uvěřit,
že pravdou byl té lásky vznět,
že pravdou byl ten hvězdný svit!

To dávno, dávno, dávno již . . .
A my se opět setkali
v den mlhavý, kdy poprvé
trazivé větry zavály.

“Zda posud víš?” . . . děl srdce tluk,
leč ústa slova neměla,
s mlha, v níž jsme tonuli,
se ještě více setměla.

“Zda posud víš?” . . . děl srdce tluk,
Ten hlas však mžikem zaniká
při pohledu v tvář matrony,
při pohledu v tvář cynka.

Byl truchlivý den jeseně . . .
V kraj půlnoc vyslala svůj dech,
jenž bez milosti bez citu,
rval zbylé listí na stromech.

Josef Bezděka.

Bambous.

Obrázek z hornického života. Napsal Bedř. Moravec.

Z hořejší hospody v Záběhlicích vyšlo děvče, všecko upoceně tancem. Před chvílí hudebníci přestali hrát. V patách za děvčetem vyšel z hospody mladík ve vojenském úboru.

Nahnul se ku předu nápínaje zrak do tmy, neboť bylo již pozdě na noc a spatřiv v záři světla linoucího se z oken hospody bělavý šat děvčete, zavolal na ně: "Jdeš už domů, Kačko!"

"Musím, mamí mi dovolila jen do jedenácti," odpovědělo děvče.

"Přes jeden kousek bys mohla ještě počkat. Je to jedno, přijdeš-li v jedenáct nebo několik minut později," přemlouval voják děvče.

"Nemohu, mamí by se vadila," odpíralo toto. Voják sešed zatím do dvora, uchopil dívku za obě ruce a táhna ji zpět do hospody, stále ji přemlouval: "Tak mi to neuděleáš k vůli? Víš, že jsem měl dovolenou jen do večera a k vůli tobě zůstal jsem doma i na "pěknou", abych mohl ještě dnes s tebou tančit. Zítra beztoho mne za to setník zavře. Tak pojď! Po tomhle kousku také půjdu a doprovodím tě domů."

Chvíli ještě děvče se zdráhalo, pak ale následovalo vojína zpět do hospody, kde zrovna teď hudebníci spustili skočnou.

Po tom jednom kousku zůstala Kačka ještě na jeden a po tom druhém již úplně zapoměla, že mamí jí nařídila přijít v jedenáct. Vešmi lehce na ten rozkaz matčin zapomněla. Kačka byla dcera vdovy po horníku, staré Karkošky; měly chalupu v Záběhlicích, ale bez polí. Karkoška však brala po muži "provisi" osm zlatých měsíčně, obě, dcera i matka pracovaly v létě u rolníků a tak se živily.

Včera bylo posvěcení a Kačka šla k muzice. Našla tu dva známé. Byli oba ze Záběhlic hoši, sloužili teď druhý rok u vojska a dnes přišli o posvěcení na krátkou dobu na dovolenou.

Byli to Martin Chlad a Vojtěch Čipera, jemuž přezdívali "Bambous".

Chlad byl krejčí. Vyučil se v Záběhlicích u starého Korejska, pak dělal několik roků v Praze, než ho odvedli na vojnu. Když z Prahy někdy přišel domů na svátky k rodičům, vždycky Kačce velmi se líbil. Byl uhlašený, pěkně oblečený a uměl mluvit jako pán. Kačka na něho zrovna se třásla. Třásla se na něho ostatně všecka děvčata ve vsi, jen že Chlad žádně z nich si nevšímal. Měl on tam v Praze asi děvčat onačejších dost.

Druhý Voják Čipera byl pravým opakem Chladovým. Hrubý, zamračeně, nehezkké tváře, malé zavalité postavy, v řeči kousavý, ba až neurvalý, každého si hned dobíral a ze všeho na světě dělal si dobrý den. Už jako kluk nestál za nic. Táta býval pytlákem po celé krajině rozkráčeným. Postřelil jednou polesného a dostal za to kolik roků. V kriminále potom zemřel. Přezdívali starému Čiperovi "Bambous" a tu přezdívkou zdědil po něm Vojtěch mimo roztrhané chalupy a pak náklonnosti k pytláčení. Už jako kluk líčil oka na zajíce a dělal si ze starého hajného blázny. Pral se s dětmi, s nimiž chodil do školy, obyčejně pro tu svou přezdívkou, nikdo ve vsi nemohl ho vystátí pro jeho darebácké kousky a pak také proto, že to byl kluk po starém pytlákovi.

Jediný, kdo Bambousa měl rád, byl starý učitel. Toho Bambous nikdy nezarmoutil a učil se jako drak, čině všecko ochotně, co jen učitel na očích viděl. Oplácel mu tak jeho lásku měrou dvojnásobnou a nikdy se ani ne-

zamračil, když třeba učitel stařeček se zmýlil a zavolal: "Bambouse, pojď sem!" místo "Čipero."

Při smrti učitelově Bambous, tenkrát již výrostek, plakal jako malé dítě, ačkoli jinde třeba ze svatého obřadu byl s to šašky si ztropiti.

Vždyť i panu faráři každoročně ovoce na zahradě očesal, tak že farář nucen byl zahradu svou vždy někomu najmouti, kdo by si ji ohlídal, aby sám se zlobiti nemusel.

Tenkrát o tom pohřbu učitelově všimli si lidé, že Bambous pláče a řekli: "Dobré srdce má, proto však přece vyroste z něho jen obecní dareba."

Záběhlíctví se v Bambousovi mýlíli.

Jak vyšel ze školy našel si práci v nedalekém kamenouhebném dolu. Naučení starého učitele padla u něho v půdu úrodnější než u ostatních spolužáků. Stařeček vytvořil si z Bambousa pevný charakter, který opláčeje posměšky vesničanů opovržením, cítil se býti ve vlastní síle nad ně všechny povznesen a o ostatní se nestaraje, kráčel svou vlastní cestou.

Na dolu pracoval ne dlouho jako kluk na rampě při nakládání uhlí a hnedle dali mu tam výnosnější práci. Správce dolu jen čekal, až bude Bambousovi sedmnáct let, aby ho dal jako fedrovníka dolů do jámy. Dlouho tu však Bambous za vozíkem neběhal. Stal se horníkem a v osmnácti letech vydělal již tolik, jako starý horník. Představení měli ho rádi pro jeho poctivost a přímou povahu. Z výtělnku živil svou starou matku a hleděl jak mohl stáří jí zpříjemniti, opláčeje jí všecku tu starost, kterou on jí po smrti otcově byl způsobil, než ho, malého divocha, vchovala.

Mimo matky miloval ještě Kačku Karkošovu. Měl ji rád hned, když do školy s ním chodila. Kačka však o Bambousa nestála. Bylo známo, že chytil se pytláctví. Když přišel ze šichty, hned šel s puškou do lesa, chodil daleko, byl chytřejším, než byl jeho otec, proto ale přece lidé mu prorokovali: "Skončí jako táta v kriminále."

Potom byl Bambous zároveň s Chladem odveden na vojnu, a letos přišli oba na posvěcení. Kačka byla celá blažená, když Chlad mimo nadání večera o muzice počal se jí všimati, jen s ní tančil a z ostatních děvčat ani jedné si nevšímnul. Bambous také jí požádal o tanec, ale toho odbyla. Od jakživa nemohla ho vystáti.

Bambous nezdál se mnoho z toho odmítnutí si dělati. Tančil málo, ani mnoho neuměl, za to však pil, zpíval a vyváděl takové šprýmy, že celou hospodu rozesmál. Na vojně teprv se vycvičil. A těch písní žertovných, co on uměl!

Právě bavil celou společnost v hospodě nějakou takovou písní z města přinešenou, kterou muzikanti marně snažili se mu zahráti, když Chlad s Kačkou nepozorovaně z hospody se vytratili.

Chlad Kačku doprovázel domů.

Držel ji kolem pasu a tak těsně k sobě přimknuti kráčeli vlhkou loukou. Bylo již k ránu, padala rosa.

Kačka zvihla si vrchní sukni a hlavu sklonila na rameno Chladovo.

Jak často toužila po tom okamžiku, kdy by mohla spočinouti v náruči hochla, který se jí vždy tak líbil, a hle, ten okamžik přišel, a lépe ještě, než ona si žádala.

U plotu chalupy, kde Kačka s matkou bydlely, se milenci zastavili.

Chlad objal Kačku kolem krku.

"A počkáš na mne, až dosloužím?" tázal se.

"Já jistě počkám," řekla, "jen ty mi zůstaň věrným!"

"To zůstanu, buď bez starostí!"

A přitiskl děvče těsněji k sobě.

Pojednou si Kačka vzpomněla, že včera v noci zrovna tak s milencem svým stála na tomto místě a co se mezi nimi bylo událo.

“Nezapomeň na včerejšek,” zašeptala, skrývajíce obličej na jeho hrudi. “A co jsi mi včera slíbil!”

“Co si o mně myslíš?” odvětil jako uražen. “Držím vždycky slovo. Jak přijdu z vojny, tak si tě vezmu.”

Kačka upokojená ohledně budoucnosti a blažená přítomností, štědře splácela jeho polibky.

“Ale s tím Bambousem neměj! Ani cítit toho člověka nemůžu,” doléhala na Chlada.

“To víš, na vojně to jinak nejde,” vysvětloval jí. “Jsme z jedné obce, na vojně jsme u jedné setniny, musím s ním bejt. Co by kamarádi řekli, kdybych se mu vyhýbal bez příčiny? Až se z vojny vrátím, pak se ho ani nevšímnu. Co mi po něm?”

“Kdy odjedeš?” tázala se Kačka.

“Musím ráno v sedm ku vlaku. Už dnes jsem měl být u kumpanije. K vůli tobě jsem dovolenou předržel. Hejtman mně za to jistě zavře. Nemá mne rád.”

“A co on, Bambous?”

“Což ten,” pravil Chlad. “Má dovolenou celý týden. Pomazlí se s márnou. Tomu hejtman udělá všecko k vůli.”

“Hodný člověk nemá štěstí,” řekla Kačka a ještě více zanevřela na Bambousa, že požívá na vojně větších výhod než její Martineček.

Potom se milenci loučili. Loučili se dlouho a velmi něžně. Kačka se při tom až rozplakala. Vždyť Martinečka neuvidí skoro tři čtvrti roku. Martin také sesmutněl.

Zapřísáhal Kačku, aby na něho nezapomněla, sliboval, že jí bude často psát a využí té chvíle, ve které roztoužené děvče mu nemohlo ničeho odepřítí. —

Za plotem zakokrhal kohout a pod lomení čalupy zašvitořila vlašovice. —

Kačka vyvinula se násilně z obětí milencova.

“Za chvíli bude svítat a mamí vstane,” řekla, rovnajíce na sobě pocuchanou naškrobenou sukni. “Musím domů, aby mne našla v posteli, snadno se pak vyhu, kdy jsem přišla.”

“Tedy s bohem,” pravil on, líbaje děvče na rozhodnou.

“S bohem! A často piš!”

Poslední stisk ruky, poslední vřelý polibek a Kačka proklouzla malými dvířky na dvoreček, potichu nazdvihla petlici u domovních dveří a po špičkách vešla do chalupy.

Chlad čekal, až úplně zmizela, pak otočil se na levém podpatku zcela podle předpisu a šel odměřeným krokem domů. Cestou vytáhl z náprsní kapsy své bluzy zbytek doutníku, zapálil si ho a šel dál. Doma už rodiče ho čekali, byl čas jít ke vlaku.

ALOIS VOJTĚCH ŠEMBERA. —

Za chvíli vyšel ze Záběhlíe, kráčeje k nejbližší stanici.

Byl sám s sebou spokojen. Rodiče dali mu několik zlatých na "tu vojnu" a plný ruční vak buchet a koláčů a posvícení užil jak náleží.

"Ta dovolená stojí za to, "napaří-li" mi hejtman "basu", sám sobě povídal. "A jak jsou ty holky ve vsi hloupé! Ta husa si myslí, že si ji vezmu a usadím se v takové zastrčené díře. Já, řemeslník, jemuž celý svět je otevřený. To si počká!"

V nejveselejší náladě odjížděl do své posádky.

V Záběhlících ráno po "pěkné" ještě v hospodě dodržovali ti "hodní." Hudebníci uondáni dvoudenní "muzikou" a přemožení pitím, hráti již nemohli. Spali po lavicích nebo s hlavami opřenými o stoly, ale chasa vyváděla i bez nich, nemohouc se s hospodou rozloučiti. I šenkýř již spal, jenom šenkýřka, která dnes již asi dvě hodiny si byla zdřímala, nosila teď roz dováděným pivo ze sklepa a vařila jim černou kávu a čaj.

Dodržovali tu posvícení nejbohatších rolníků synkové a s nimi i Bambous. Toho v taškařici nikdo nepředstihl.

Ráno, když děti šly kolem hospody do školy, zastavil je Bambous. Házel jim rohlíky, které zrovna čerstvé kluk pekařův do hospody byl přinesl.

Hnedle bylo dětí kolem hospody plno. Rvały se o rohlíky, smály se opilému Bambousovi, a ten měl radost, že děti školu zmeškají.

Přišel pro ně za chvíli učitel s rákoskou a učinil sběhu před hospodou konec.

"Volejte, "ať žije Bambous," nařizoval jim. "Dám vám zase rohlíky, až půjdete ze školy."

A děti odcházejíce za učitelem volaly z plných hrdel: "Ať žije Bambous!"

A on stál ve dveřích, usmíval se šibalsky a měl radost, že se učitel zlobí.

Později vynesl šenkýřčiny necky na rybníček před hospodou, naplněný špinavou vodou, která se sem stahovala po deštích a z okolních chlévů. —

Vsedl do necek a odstrkuje se tyčí, volal na chasu před hospodou: "S bohem, kamarádi, jedu do Ameriky, abych ušel vojně."

Nakupilo se tu lidí smějících se tomu, co vyváděl, a mezi sebou hovořících: "V tom Bambousovi není žila dobrá. Ten bude zase pár dní vyvádět, než ho to pustí."

Kačka, jdouc po ránu kolem hospody smutná, myslíc na svého Martínka, spatřila Bambousa v neckách, a také se tu chtěla zastavit.

Ale on ji již viděl a vola: "Proč jsi mne nechtěla, holka? Koukej, já jedu ze zoufalství do Ameriky!"

Zamračivši se, chtěla rychle běžeti svou cestou, když tu ohromný smích, v nějž všichni diváci najednou vypukli, znovu přinutil ji pohlédnouti na rybníček. —

Tam Bambous, jemuž se necky byly převrhly, celý smáčený a k nepoznání umazaný bahnem vylézal z rybníka a provázen hluchým smíchem, vbíhal do hospody.

Kačka se té jeho příhodě nesmála. Ještě více se mračila a spěchajíc pryč myslila si: "Tak vída, tomu darebákovi dali dlouhou dovolenou a on tu kazí vojenský šat a dělá ve vsi pohoršení a mému Martínkovi nedovolí, aby mohl doma několik dní si odpočinouti. A to je takový pořádný člověk."

Co Bambous byl doma na dovolené, pořád byla celá ves nohama vzhůru a v hospodě živo. Šli tam k vůli němu, vědouce, že se Bambousovi zasmějí.

Ves ztichla teprve, když Bambous odjel.

Tu také Kačka dostala první psaní od Chláda. — Psal o své lásce, ale takovými vybranými slovy, že Kačka málo čemu z toho psaní rozuměla a divila se, kde v Martinovi tolik učenosti se vzalo. No když je pořád ve světě!

Znínil se také o Bambousevi, jak se vrátil z posvícení. To psal Chlad obyčejně Kačce srozumitelnou mluvou.

Psal, jak se ptal setník Bambouse, jak užíval posvícení?

“Co jsem všecko vyved, to už ani, pane hejtman nevím. “Ale muselo toho být mnoho, vesnice celá chodila se na mne dívat jako na Zulukafra.”

A setník prý se smál, poklepal Bambousevi na rameno a řekl: “Voni se na darmo nejmenujou Čipera. Ale veselé vojáky já mám rád. Kdo je veselý, je poctivý chlap!”

Přes zimu Chlad psal Kačce ještě několikráte, stále však řídčeji a když mu pak k jaru psala, že je “jiná” a aby pro boha nezapomněl co jí slíbil, a co ona teď zkusí od matky za to, že se tak zapomněla, a jak se stydí vyjit “na lidi”, Chlad na to psaní jí už neodpověděl.

Potom stará Karkoška došla k Chladovým, aby jim řekla, co jejích Martin s její dezerou vyvedl a teď, že jí ani nepíše.

Rodiče Chladovi už o tom věděli. Dávno lidé si to ve vsi povídali. Řekli tedy Karkošce, aby se nebála, když už se to tak stalo, že Martin jistě holku si vezme. Nemá prý nejspíš na té vojně pořád času na psaní. V létě nějak, zrovna, když bylo nejvíce práce, narodila se Kačce holčička. Psala to Martinovi, ale ten opět jí neodpověděl.

Kačka tedy čekala trpělivě až on se domů vrátí a z hanby ji vysvobodí. Vždyť to bude hnedle, sotva za dva měsíce. To už se dočká.

Ochladla-li jeho láska, bude jí mít zas rád, k vůli tomu dítěti. Jen co je neuvidí. Holčička byla taková roztomilá. Tak se Kačka těšila.

Pak přišlo několik hochů Záběhlických z vojny. Přišel také Bambous a šel na hory. Vzali ho hned.

Chlad nepřišel.

Kačka došla s dítětem na ruce k Chladovým.

“Nevíme, holka sami, co je s ním”, řekli jí jakoby plni starosti. “Nic nám nepíše a na naše psaní také nám neodpověděl. Kdybys se zeptala Bambousa, ten by snad věděl, kde Martin zůstal. Sloužili přece spolu.”

A Kačka šla. Šla nerada. Nemohla toho Bambousa dodnes ani vidět. Co byl doma už zase pytláčil a samé daremnosti vyváděl. Ale zeptati se ho přece musela.

Vyšla před večerem za ves s holčičkou a šla kus cesty silnicí, aby Bambousa potkala, až půjde z dolu.

Dočkala se ho.

Viděl ji z daleka a tvář jeho ztvárněla, jak spatřil, že má dítě v náručí. Nečekal, až ho osloví, sám k ní přistoupil, tuše co ona chce.

“No, to máš pěknou památku na Chlada”, zvolal: “Ukaž”!

A vzal jí holčičku v peřince pruhované zabalenou z ruky. Hůl zavěsil si hákem na loket a s úměvem díval se na to malé stvořeníčko.

“Máš roztomilou holčičku, Kačko,” řekl a rozhrnuv svůj knír políbil dítě na buclatou tvářinku až to mlasklo.

Dítě se tím polibkem rozplakalo a Bambous konejšil je řka: “Nelíbí se ti můj knír, viď, maličká? Každý muž musí mít vousy. Až budeš velká bude se ti vous u muže ještě líbiti.

“Trochu jsem ti to mrně učernil,” řekl podávaje dítě Kačce, “až bude velká, beztoho si vezme nějakého havíře, ať tedy uvyká mouru.”

Kačka rozpačité se usmála berouc dítě od Bambousa. Na peřince zůstaly stopy po učerněných rukou Bambousových. Tomu se Kačka usmála.

“Hleďme, jak dobré srdce má ten divoch. Kdo by to byl řekl”, pomyslíla si, ale ani slova neřekla, tak byla zmatená jeho jednáním.

FERDINAND BRUNETIÈRE

Pak mlčky kráčeli podle sebe ke vsi. Za chvíli řekla Kačka: "Chtěla jsem se tě zeptati —"

"Jako na něj, na Martina, vid' vpadl jí do řeči.

Když jen hlavou kývla, že uhodl, hned pokračoval: "Na něj nečekej! Dal se "prourlábovat" do Vídně. Někde tam našel práci. A na staré nelez! Věděli dobře o tom, že syn domů nepříjde. Psal jim to. Vyvedla jsi velikou hloupost, musíš za ni teď trpět. Je mi tě líto, ale sama jsi tomu chtěla. Mohlas' Chlada znát, že je lehký člověk, každý by ti to byl řekl. Teď jen matce to nějak vymluv! Řekni jí, že přijde, až ve Vídni hodně peněz vydělá! Bude to ovšem lež, ale jiné rady pro tebe, holka nevím."

Kačce vyskočily slzy. Za chvíli již plakala hlasitě. Bambousevi věřila, byloť o něm známo, že vzdor svým špatným vlastnostem nikdy nikoho nepřelhal.

Usedla na hromádku štěrku, položila dítě do klína, aby mohla si utřítí slze zástěrou.

"Tady nesedej", řekl. A vida proč usedla, vzal jí dítě. "Pojď, vypláčeš se cestou, ačkoli je to marné. Pláčem teď už nic nespravíš. Mělas plakat před posvícením. Vy ženské jste všechny takové. Když si rady nevědí, tak pláčou."

Kráčel s dítětem ke vsi a ona za ním štkajíc. Než došli za humna, byla ona již opět klidnou.

"Děkuji ti", pravila, berouc od něho dítě.

"Rádo se stało", odvětil jí. Zdálo se, že dítě dává jí nerad, neboť chvíli držel je ještě v náručí a díval se na malinký oblíček. "Té žabky si hled'!" pravil, odevzdávaje maličkou Kačce. "Bylo by jí škoda, kdyby měla "zaklepat." A ty nebreč, ještě by se ti lidé vysmáli. S bohem!"

"S bohem, Vojtíku," řekla a zašla do vsi.

Bambous vešel vojenským krokem na dvůr své chalupy, kam mu staříčká matka jeho již vstříc vyšla. Jak stařenku viděl, hned k ní přistoupil a uctivě jí ruku poříbil. Kačka ohlédnuvši se spatřila to.

"Ten má matku rád," řekla si. "Škoda ho, že je tak rozkřičený."

Hnedle však pro své vlastní starosti na Bambouse zapomněla. Některý den zašla k Chladovým, aby matka nevěděla, a řekla jim, co Bambous jí povídal o Martinovi. Dnes se k ní chovali jinak. Starý Chlad krčil rozpačitě rameny a Chladka rozkřikla se na Kačku, že ona nebude syna nutiti, když on nechce. A ona Kačka, že mohla mít rozum, zvláště, když Martin byl tehdy vojákem.

Zdrcená vracela se Kačka domů. Poznala, že všechno bylo lži, co jí Martin povídal, lži že byly jeho sliby i přísahy, že se dala oklamati špatnému člověku a to jí bolelo více, než to, že musí teď výživu pro své dítě sháněti, neboť Karkoška byla v té věci přísnou a za každý žejdlík mléka pro dítě musela Kačka matce dáti peníze.

Opět bylo v Záběhlicích posvícení. Kačka seděla s dítětem u okna a dívala se na ves, vzpomínajíc jak bylo v loni v ten čas. Na Martina nevzpomínajíc, ale na to, jakou byla dnes rok švarnou divčicí a na ten hrozný okamžik, který byl příčinou jejího neštěstí. Matka byla někde u hospody podívat se jak to tam jde vesele.

Vrátila se před večerem. Od smíchu celá byla uplakaná.

“Vidíš,” spustila na dceru, “kdybys tu darebnost nebyla vyvedla, eos mohla dnes užít. Ten Bambous zas vyvádí kousky. Oblékl si v hospodě ženskou košili, někde sebral kluka se zvonečkem a tak šli po vsi. Lidé myslili, že jde ten nový kaplan zaopatřovat, křekali před Bambousem a on jim dával požeňání. Potom, když se to pan farář dozvěděl, poslal za ním představenýho, ale než ho představenej došel, byl už Bambous zase v hospodě a tancoval. Teď před večerem zase šel na luka nad ves. Jeden chasník nesl mu dvě tyčky a tam ty louky spolu měřili. Rozneslo se po vsi, že jsou tu inženýři z města a že měří dráhu do Záběhlic. Běželo tam všecko. Šel tam představenej s celým výborem a když tam přišli, viděli Bambouse, který se jim vysmál. Kačka naslouchala matčinu vypravování. Kousky Bambousovy nějak jí teď mrzely. Jindy jí bylo lhostejně, co vyváděl.

Ještě více jí mrzelo, když matka řekla: “Ten člověk nic na sobě nedá záležet. “No, blázen, blázen.”

Kačka dobře věděla, že Bambous není blázen a že má lepší rozum, než všichni ve vsi a jen ostatní lidi za blázny považuje a bála se najednou, aby se mu to někdy špatně nevyplatilo.

Po posvícení hnedle pak nastal podzim. Sklidily se brambory a počalo mlácení ve stodolách. Kačka pořád ještě chodila na výdělek, ale již začala matka jí vyčítati, jak bude v zimě, až výdělky přestanou, kdo bude dítě živiti?

“Ze své provise nedám ti na ně ani krejcaru,” vyhrožovala. “Sotva jsme byly živý, když jsme byly samy dvě. Nemysli si, že ti budu dítě živit. Když jsi přinesla “paňára”, tak se o něj starej!”

Kačka teď mnohou noc proplakala. Tušila, že bude v zimě matka ještě hůře rádití. Pak, když zapadl sníh a všecky práce přestaly, bylo u Karkošů zle. Bývalo tu každé zimy dosti nedostatku, ale letos všecko Karkoška sváděla na dítě. Jindy Kačka alespoň zaskočila do lesa pro nůši dříví, ale letos nemohla od dítěte, které ještě kojila a když přece vyšla, chvátała honem domů vědouc, že matka bude bručetí eo to “fakaně” se zase napískalo a jaké měla s ním soužení, že ani rukou necítí od lýchkání.

Kačka vystála si opravdový očištec, a divem bylo, že si nezoufala.

O Boží Hod vánoční vešel k nim do světnice Bambous. Vypadal jako pán v novém zimníku a ve vysokých botách. Kačku až u srdce píchlo, když ho viděla vstupovati. Co asi chce?

Řekl to hned bez dlouhých okolků, jak bylo jeho zvykem.

“Mami mi stůně. Leží. Potřebuji někoho, kdo by se tam podíval, když jsem na šichtě. Poklidit mi krávu a uklidit v stavení. Držim doma na pořádek a mami teď nemůže na nic ani sáhnout. Aby nám taky někdo vypral. Je tam těch hadrů ve srubu už za tři neděle. Tak se tam, Karkoško podívejte, nebo ať tam skočí občas Kačka. Zaplatím vám dobře.”

“I buďte bez starostí, Vojtíšku,” odvětila mu Karkoška. “To my vám obstaráme s radostí. Jste hodný syn, že tak matce na stará léta hledíte ulehčítí. Každěj nemá tak zvedené děti.”

A Karkoška pohlédla vyčítavě na Kačku.

“No, hodnej nejsem, a'e syn přece,” řekl Bambous. Usmál se na Kačku a šel. —

Od toho dne obě ženské obstarávaly mu domácnost a ošetrovaly mu matku, která pro slabost již sotva mohla ze světnice. Bambous byl vděčným. Platil jim pořádně vždy v sobotu a byl rád, že má teď doma pořádek. Jinak si ale ženských nevěšmal.

Ještě raději viděl doma u sebe Kačku než starou Karkošku, která neustále jen vypravovala o tom dítěti a své nezdárné dečři.

Jednou ji Bambous i okřikl: "Co je vám do toho, Karkoško! To si nechte! Proč pak jste pouštěla holku k muzice? Hospoda je pro mužský! Kdyby tam mámy nepouštěly dečr, měli bychom my tam aspoň "pré"! Ženské tam beztoho jen kazí legraci!"

Vícekrát Karkoška před Bambousem o dečři nemluvila.

Matec své řekl Bambous: "Ta holka asi zkusí teď od mámy pro tu svou chybu."

"Ba, zkusí," přisvědčila matka. "Pořád jen o tej holce povídá a o tom dítěti. Proč tě nechtěla, nemuselo se to stát. Teď by si tě asi vzala."

"Nevím," řekl syn. "Teď ji teprv prosit nebudu, když jsem to neudělal, dokud byla pořádná. Vždyť se ženit nemusím. Ženatej člověk je potom jako svázanej. Má co chtěla."

Poměr mezi Bambousem a Kačkou celou zimu se nezměnil. On Kačky skoro ani si nevěšmal, ba málo s ní mluvil. Skoro jen to, co nevyhnutelně bylo třeba. Za to tím více všímala si ona jeho.

Nabyla o něm docela jiného pojmu, když viděla, jak doma drží na pořádek, jak etí a miluje svou matku a že je doma docela jiným než před lidmi a v hospodě.

Na jaře Kačka našla si práci u rolníků a jen stará Karkoška docházela k Bambousovi do chalupy. Bambouska ležela pořád; syn její byl přesvědčen, že již nepovstane z lůžka, že jde s matkou jeho ku konci a pomalu se s tou myšlénkou smiřoval.

Kačku teď skoro ani nespapřil. Ani v neděli ne, protože do kostela nechodil, jen hned do hospody a tam zas nechodila Kačka. O senosekách jednou zeptal se Karkošky:

"Co pak dělá Kačka?"

"Tejden už hrabe na panským, povídala. "Bětka už běhá, tak je jí teď snáz a mně taky."

Bětka jmenovala se Kaččina dečruška.

Pomalů přešlo léto a žen začala. Sekala se žita. Bambous najal se u představeného, že mu žita poseká. Vzal si to akordem.

Sotva po třetí hodině odpolední přišel ze šichty, hned vzal kosu a šel do polí. Kačku vzal si ku sbírání.

"Čiň se holka!" řekl jí, když poprvé s ním šla na představeného žitníště. "Máme to akordem. Čím více porazíme, tím více vyděláme. O plat rozdělím se s tebou na půl, ale musíš se činit, abys mi stačila sbírat."

A kačka se činila.

Bambous byl daleko široko rozhlášený dobrý sekáč. Kosa mu v ruce lítala jako péro a klasy pod ní padaly jako déšť. To Kačka věděla, že Bambousovi hned tak každá sběračka nestačí, ale Kačka se také práce nelekla. Zvláště teď chodila do práce ráda, když věděla, že to není na "denní".

Čekala na Bambousa každého dne jak se vrátil z hor, pracovali spolu do slunce západu a Kačka vydělala tolik, že u sedláka nebyla by denního platu ani za tři dny tolik nedostala.

Než u představeného žito posekali, měl už Bambous opět jinde sečení zjednané a tak to trvalo přes celé žitní žně. Kačka vydělala s ním hezkých pár zlatých a chodila s ním ráda.

Pak se začaly sklízeti ječmeny a Bambous pořád měl dost práce, ani všechno nevzal, co mu rolníci nabízeli. Nestačil. A pořád bral Kačku sebou ku sbírání.

“Nač se ten Bambous jen tak dře”, říkali lidé, vidouce ho denně jak celé lány polí s Kačkou seče. “Vždyť přece vydělá v horách hezký peníz a tak mnoho s matkou nespotřebují. A lakomcem také není. Ale tak je to. Co přes týden vydělá, v neděli to pak najednou v hospodě probije.”

“Snad se tak namáhá k vůli mně, abych hodně vydělala,” myslila si Kačka, když lidi takhle slyšela mluvit. “Ale kde pak k vůli mně!” hned se opravovala. “Celý den ani slova se mnou nepromluví a jen práce si h'edí. Byto by mu asi jedno, kdyby za ním jiná sbírala.”

Pojednou Kačce napadlo, že velmi chybila odmítající tak příkře Bambouse, když o ní tak stál, ještě, než šel na vojnu.

Věděla teď jakým je dobrým člověkem a lidé, že jen tolik špatného o něm namluvili. A ošklivým také nebyl. Zdál se jí teď mnohem hezčím než Martin. Divila se, co jen na tom Martinovi viděla? Ale když ho každý tenkrát tak chválil!

Jednou zamyslela se podobným způsobem při práci.

Bambous vidá ji daleko za sebou, přestal séci a brouse kosu volal na ni: “Dělej, holka, dělej! Tenhle ječmen musíme dnes porazit a zejtra půjdeme na Novejeh pšenici. Tam mám uděláno zlatej šedesát od strychu a je toho hodnej kus.” A vidá pojednou, že stojí v zamyšlení a s usazenou tváří, opřel se o kosu a hledě na ni zamračeně, pravil: “Náký brouci ti vlezli do hlavy, co? Proč pak eedíš?”

“Tak jsem si jenom vzpomněla na sebe,” řekla a rychle osušivši slzy jala se sbírat hrstě, aby dohonila, co byla zameškala.

“Nech toho,” řekl jako rozkazem, “a poslouchej, co ti řeknu. Takhle s tebe nic nebude. Holka roste a Martin už je ve Vídni ženatej. Vím to jistě. Přes léto se užívíš, ale v zimě tě zas máma bude tejrát. A až ti máma umře, přestane provise a co si počneš s tím mrdětem? Tak kdybys chtěla, vzal bych si tě, ale musela bys bejt hodná, to mně znáš. U mně musí všechno chodit jako hodiny.”

“Chtěla bych ráda,” řekla a celá se v obličejí zapálila. “Ale co řekne tvoje mámi?”

“No, víš velkou radost nebude mít, když přijdou do chalupy najednou místo jednoho tři. Ale musím se oženit, mámi potřebuje k sobě ženskou, a takhle není v chalupě žádný pořádek. Špatně se se mnou nebudeš mít, to víš. Tak co?”

“Ale budou tě pomlouvat,” namítala Kačka. “Dostal bys dost děvčat hezkých a s penězi. Řeknou, že si bereš holku s dítětem.”

“No, aspoň budu hned tátou,” odvětil a trochu se usmál. “A lidi nech mluvit, to víš, ty smelou každýho, zvlášť tady u nás. A žádná holka zrovna teď tak muže nepotřebuje jako ty. Tak chceš-li podej mi ruku!”

Podala mu ji ochotně.

“Slibuji ti, že budu hodnou ženou a všechno ti stokrát vynahradim, čím

SVĚTOZAR HURBAN-VAJANSKÝ.

jsem tě kdy zarmoutila a taky to, cos pro mne a pro to dítě udělal. Budu tě mít ráda —”

“No, neslibuj,” řekl vážně. “To všechno teprv uvidím. A znáš mne, že bych si to dovedl zaonačiti, abys byla pořádná žena, kdybych viděl, že není všechno tak jak má bejt. A taky si z toho nesmíš nic dělat, když ti někdo řekne “Bambousko”.

Usmála se na něho skrze slzy a on vida ten úsměv blaženosti a vnitřní spokojenosti, rozehnal se kosou do ječmena, řka: “Teď se ale čič, ať něco urazíme! Těch pár zlatejch se nám dobře hodí do začátku na svatbu.”

“Ale toho pytláčení necháš, Vojtíšku. Umřela bych strachy,” ještě na něho doléhala.

“Však bys neumřela,” usmál se, neustanuv v práci. “Ale nechám. Vždyť tu už daleko široko není zajíce.”

Sekal dál a Kačka pilně za ním sbírala s chutí teď dvojnásobnou, chvílemi se smála a chvílemi zas slzela pohlédnuvši na statnou jeho postavu kosou mávající a na propocenou jeho košili a u srdce bylo jí tak volno. “Tedy přece pracuje pro mne,” řekla si.

Se šerem dosekli a když byli hotovi, podal Bambous své nevěstě ruku a pravil: “Tak to doma řekni matce, a zejtra přijď na tu pšenici k Novejmu. To ostatní obstarám.”

Stiskla mu pravici srdečně a pohlédla mu vděčně v upřímné oči a chvátala radostně domů, vědouce, že o budoucnost její i Bětěinu je postaráno.

To byla Bambousovo zasnoubení. Jak se s Kačkou domluvili, to nikdo nevědě, za to hned se lidé dozvěděli, že se Bambous bude ženiti a že si vezme tu Karkošovu.

“To bude švanda. To bude Bambous vyvádět,” těšila se chasa. Ostatně na tu svatbu celé Záběhlíce čekaly zvědavě. Ale všem jim sklaplo. Bambous nevyvedl toho nejmenšího. Ale jako pán se ženil. Na horách vydlužil se od správce kočár a “strejce Novejch” se svými hnědkami dovezl Bambouse s Kačkou a oběma svědky, soudruhy to ženichovými do kostela.

“Ať jednou Záběhlíce také vidí, jak se lidé žení ve městě,” řekl Bambous své nevěstě. Neřekl jí ovšem pravdu, proč chce míti veselku takovou “nobl”, že by jinak lidé po Kačce ukazovali, jak jde do kostela bez vínku, bez družby a bez družičky. Takhle s tím kočárem ušetřil Bambous své nevěstě mnoho rozpaků a mnoho hanby a lidem nenapadlo, proč tak činí.

“Musí mít něco zvláštního vždy. Ani by to nebyl Bambous, aby něco udělal jako jiní lidé,” povídali si. Nenapadlo to ani nevěstě, myslila jistě, že je to opět takový vrtoch Bambousův.

Po oddávkách svatebčané zajeli k Bambousům. Jen se mihli vsí, ani si je diváci, jichž na návsi i před kostelem bylo hojně, nemohli prohlédnout. Jen toho všimli si ženské, že nevěsta měla velmi krásné šaty, jako nějaká paní a že o svatbě neplakala. O těch šatech věděly, že jí je dal Bambous šiti ve městě, kam chodil na hory a o tom pláči dodaly: “Nepláče o svatbě, bude plakat po ní. Ta si dala, takovýho člověka. Radši měla zůstat tak s tím dítětem.”

Kačka ale po svatbě neplakala. Když přijeli z oddavek zasedli k snídani. Snědli po hrnku kávy a po buchtě, pak mužští vypili několik džbánek piva a vykouřili několik dýmek. Pohovořili si při tom, jak to chodí na horách, mnoho-li jde komu na kterém “ortu” na šichtu a k desáté hodině dopolední oba svědkové měli se k odchodu. “Už jdete?” tázal se Bambous.

“No, toť,” řekli. “Půl šichty nám správce odpustil k vůli tvé veselce, ale v poledne musíme “sfárat” do jámy. Než se převlečeme bude jedenáct, no, z hodinu je co jít na hory.”

A šli, přejíce mladým manželům "mnoho štěstí." Po odehodu svědků oslovil Bambous vesele svou ženu: "A víš co, stará? Páni po svatbě vždy si někam vyjedou. Říkají tomu, že dělají "svatební cestu." Udělejme si ji taky. Vera trakař a já vezmu motyčku. Přivezeme domů brambor. Pod mlázuu už se ružou kopat. Díval jsem se večera. Budeme mít novinku. Mami spí, holka je u vás, tak pojď!"

Kačka dala se do hlasitého smíchu, že dvě řady pěkně bílých zubů jejich až se objevily a Bambous smál se také. Chvilí tak stáli proti sobě šťastni, jeden druhému hledíce v oči, až on ji napomenul. "Tak dělej! Ať jsme brzy zpátky! Na šichtu už dnes sice nepůjdu, ale chci, abys je ještě dopoledne uvařila s máslem a tvarohem. Bude to panský oběd."

Vesele se smějíc vyběhla na dvůr. Už se jí ty nápady Bambousevy počaly líbiti. Vytáhla trakař z kolny, dala naň nůši a přehodivši si popruh přes plece čekala na muže. Vyšel hned nesa motyčku pod paží a zapaluje si dýmku. Jeli tak po vsi smějíce se stále svému nápadu a lidé dívali se za nimi s podivením. Ptáti se jich kam jdou nikdo si netroufal. Ale učinil to přece výsmělník Strouhalův starý dědeček, jenž pro zvědavost jeho přezdívali ve vsi "Pražský denník."

"Kam pak?" volal na ně přes plot.

"I jdeme na svatební cestu, strejče," odvětila mu Kačka.

Vidoue pak jak Bambous za knír se tahá a vážně se tváří, což vždy činíval, když nějakou taškařinu vyvedl a smáti se nechtěl, dala se do srdečného smíchu a pospíchala s trakařem za mužem.

"Tak vida," hučel starý Strouhal, "ještě blázna si ta žába ze starého člověka udělá. Jako bych nevěděl, že jdou pro brambory. Už ta čertovina do ní vjela z toho Bambouse. No, ti dva se hledali."

Od té doby, co se oženil Bambous byl jako vyměněn. Do hospody ani nepáchl. Doma si ale popřál. A Kačka mu toho nezáviděla. Chodil pilně do práce, ani jediné šichty nevynechal a ženě vždy domů přinesl slušný peníz. S Kačkou se nemazlil a ona sama neuměla něžně se k němu míti, oba byli stejné povahy. Tak žili vedle sebe, vědouce, že se mají rádi, že jsou šťastni, ale beze všech něžností a beze všech výlevů citových. Vážně dosud Bambous s nikým nedovedl pohovořiti. Nevyhledával sice příležitosti ku šibalským kouskům, mohl-li však z koho udělati si blázna, učinil to ochotně a rád. Kdo se jediné mohl pochlubití, že Bambous chová se k němu něžně, to byla malá Bětuška. Batolila se již po světnici, žvatlala, říkala Bambousevi táta a on byl by pro to dítě snad dal život. Měla-li Kačka mnoho práce dala Bětku staré Bambouse do přístěnku, kde tato stále nemocná ležela a ta jí dítě ohlížela. Stará Karkoška přišla sem málo, Bambous nemohl ji dobře vystáti a to ona věděla, proto mu raději nešla na oči.

Jednou se stalo, že Bětku spadla se židle a udělala si na čele bouli. Tenkrát Bambous přijda ze šichty, zle se pro to na ženu rozkatil. Vymlouvala se, že šla zrovna přidati krávé, když se to stalo, a že myslela, že je holka u babičky v přístěnku. Ale vymlouváním se jen muže více rozlobila.

"Jakás to matka!" spustil. "Pro krávu by dítě nechala zabít. Ať se mi to vícekrát nestane."

I stará Bambouska tenkrát synovi přizvukovala; měla Bětušku ráda, že u ní vydržela na posteli kolik hodin a tak jí pomáhala krátiti dlouhou chvíli. To byla první mrzutost, která se u Bambousů strhla skoro po celoročním manželství. Minula ostatně beze všech následků, jenom že Bambous teď, když ráno o čtvrté odcházal do hor, vždy ženu napomínal: "A dej pozor na dítě!"

Druhým rokem Bambousevi umřela matka a tu on úplně se proměnil.

Žertů a taškařie nechal úpině a stal se vážným, ba pojednou až příliš vážným. Až ta jeho proměna i lidem ve vsi stala se nápadnou. Nikdo nedovedl si představití Bambouse hovořícího vážně jako jiné lidi a teď se tak stalo. Odtud to překvapení.

Brzy potom narodil se Bambousovým hoch. Bambous uvítal narození syna svého s jásotem a dal mu po sobě říkati Vojtěch. Kačku nesmírně těšilo, že muž má hoča rád, ale radost její byla zkalena stálou myšlénkou, že snad srdce teď od Bětušky odvrátí a s celou láskou přilne k chlapeci. Hnedle se přesvědčila, že se zbytečně strachovala. Bambous byl naskrze poctivcem. — Třeba snad dítě své více miloval, než Bětku, ale znáti to na sobě nedal, dobře věda, jak by to bolelo Kačku, která obě děti milovala stejně. Vojtíka proto, že byl jeho a Bětušku proto, že nebyla ničí.

A Bambous uměl takovým samorostlým a přece v nejvyšší míře nežným způsobem ženiny strachy zaplašiti.

Dlouhý a pečlivě pěstovaný knír Bambousův, jeho největší ehlouba, byl postrachem Vojtíkovým. Kdykoli chtěl otec hoča políbíti, dal se ten vždy do pláče, jak se jen otcův knír malé tvářinky jeho dotekl. Bambous vždy rychle hoča vracel ženě volaje s úsměvem: "Vojta se nás hojí, tak pojď sem ty, Bětko, ty jsi rozumná holka!" A vzal děvčátko na klín houpage je a líbaje a holčička se smála, švitořila s "tatím" jako pěnkava, tahala ho za knír, zasypávala ho stem dětských otázek, na které Bambous odpovídal vážně, ačkoli úsměv potrhával mu ústy a Kačka byla blažená.

Tiskla Vojtíka k prsům, kojíc jej, tu něžnost, kterou Bětuška u muže nacházela, ona chlapeci stonásobně nahradila a Bambous dobře tu snahu ženinu postřehl, poplácal jí po zádech, nebo ji pohládl po lici, oba se pak dali do smíchu a byli šťastni. Ty děti tu rovnováhu v jejich spokojenosti neporušily a to bylo zásluhou poctivé povahy Bambousovy. Ostatně brzy potom podal ženě ještě lepšího důkazu, že je mu dcera stejně milou jako syn. To bylo, když jedné neděle přišel k nim starý Chlad.

Kačka se začervenala vítajíc ho a Bambous ani ho neuvítal, jen se hned ptal: "Co vás k nám vede, Chlade?"

"Ale, Vojtíšku, píše mi z Vídně syn, abych se tam s mámou k němu stěhoval," spustil Chlad. "Má prej tam dílnu zavedenou, vzal si ňákou Vídeňáčku a dobře se mu tam vede."

"To všecko dávno víme," řekl Bambous a podíval se na Chlada tak, až tento oči sklopil. "Ale co je nám do toho?"

"Chej, Vojtíšku, prodat chalupu. Tak vám to jdu říct, abyste jako —"

"Do toho nám také nic není," znovu ho přerušil Bambous a mračil se při tom, tuše již, co Chlada sem přivádí. "To si svůj barák prodejte, nebo ho zapalte, mně je to jedno."

"Ale aby Martin jako neměl potom tahání k vůli tomu dítěti," vlezlo najednou z Chlada. "Zaplatil bych to než odjedu, řekneš-li mi kolik chceš."

"Co vy byste zaplatil?" rozkřikl se Bambous zlostně až Chlad ku dveřím ucouvl. "Můžete mi zaplatiti co já zkusil k vůli tomu darebáctví vašeho Martina? Nebo můžete zaplatit, co zkusila moje žena k vůli tomu? To byste musel mít panství a ne rozdrehanou chajdu v Záběhlicích."

A Bambous skříživ ruce na zádech, zlostně jal se přebíhati světnicí. Čelo mě! hrozně svašťělé, rty zařaty a žíly na čele naběhly mu jako napjaté struny. Kačka dnes ponejprv viděla muže rozezleného. Proto trásla se strachem v koutku tisknouc pravicí chlapece k prsoum a holku levicí skrývala do sukeň.

Bambous pojednou se utišil. Přistoupil těsně k Chladovi a hledě mu přímo do očí, jal se klidně mluvit: "Poslouchejte, strejče! Vy jste starý šibal.

Dobře jste věděl, co ten váš kluk vyvedl a co myslí, ale tenkrát jste nepřišel. Co byste mi teď chtěl dát na Bětku? Nějakou stovku, co? Kdybych chtěl, celý barák váš by nestačil, tolik bych vysoudil. Ale i to je málo. Těch pár set zlatých nestojí za to, abych dělal své ženě ostudu a tahal se s takovými darebáky před soudem. Teď je holka má a tolik, co bych na vás utrl, vydělám jí také. Víte, Chlade, já jsem Bambous. Teď ale koukejte, abyste byl venku, sice zapomenu, že můj táta chodil s vámi do školy a natřu vám hřbet, jak vlastně už dávno jsem vám měl udělat!”

“A potom začneš s Martinem soud,” odvážil se ještě namítati Chlad. “A teď jsme mohli všechno v dobrotě urovnat.”

Ještě chtěl dále Bambouse přemlouvat, ale ten vztáhl velitelsky ruku ku dveřím a vykřikl jen: “Marš”, ale tak, až se všechna okna v chalupě otřásla. A Chlad vyběhl ven, jako když ho vystřelí, ani se neohlédl a ubíhal do své chalupy. Chvilu stál Bambous se vztýčenou pravicí, pak ohlédnuv se spatřil Kačku bledou a plačící.

“Co slzíš?” rozkřiknul se na ni dnes ponejprv tímhle způsobem co byli spolu.

“Je mi líto —” řekla.

“Koho? Toho starého lotra?” tázal se. “Toho nemáš co litovat.”

“E, jeho ne,” zašeptala a sklopila oči. “Ale tebe, že jsi se rozlobil k vůli mně a Bětuše.”

“A nemám snad pravdu?” ještě ve zlosti hovořil. “Mám se pro pár zlatých špinit? Snad bys ty peníze od nich nechtěla? Hrome, to bych ti neradil, abys si snad myslila, že jsem teď jednal nepředloženě. Teď je dítě moje a poroučím já. Rozumíš?”

Kačka nic se ho nezašlekla, jen malého Vojtíka položila do kolébky a obejmuvši muže, přitiskla se k němu a celá uzardělá, škytajíc od pláče, pravila: “Ne pro ty peníze, Vojtěše. Jsem ráda, žeš jich nevzal, ale je mi líto tebe, co jsem udělala. Kdybych byla měla dřív rozum, mohlo být bez dnešní tvé zlosti. Teď tě budou lidé ještě pomlouvati, Chlad to roznese.”

“Z toho si ze všeho nic nedělej!” řekl úplně již udobřen. “Lidé ať si mluví. Každý rozumný člověk mne pochválí a ti hloupí, ať si mluví. Ostatně si pamatuj, když Bambous mluví, mlčí celá ves. Tak to bylo vždy v Záběhlicích. A to s tím Martinem dávno jsem ti již odpustil. Kdybych tě neměl rád, nebyl bych si tě vzal, a když jsem si tě vzal s Bětkou, chej se také o ni starat a nepotřebuji, aby mi v tom někdo pomáhal. A ty už neplač! Je na tom dost, že ten starý partyka mi zkazil neděli.”

Hlas Bambousův zuřel teď ku podivu měkce; pohladil ženu po hlavě, políbil ji několikráte po sobě, což dosud nikdy nebyl učinil a Kačce bylo při tom tak divně okolo srdce, že znovu dala se do pláče.

Chvilu ji držel v náručí tiskna hlavu její k sobě, pak, když pláč její neustával, napomenul ji něžně: “Tak toho už nech, Kačenko! Když jsi neměla tenkrát rozum, měj ho teď a přestaň plakat! Bude hnedle poledne, hleď si oběda! Kdyby sem někdo vešel, jistě by myslel, že se pereme, a toho u Čiperů nikdy nebylo.”

Osušila rychle slzy, políbila ještě muže a již se opět smála odbíhající do kuchyně k vaření.

Věděla, že má dobrého muže, že jí má nesmírně rád, dnes té podivné lásky jeho úplně porozuměla, poznala, kolik vřelého citu zakrývá muž její svým drsným zevnějškem a že každé jeho upřímné slovo, ba každý jeho pohled více znamenají, než u jiného spousta něžných slov, a byla spokojena se svým mužem, hrdá na jeho počínání a hrdá též sama na sebe, že podařilo se jí na

PROF. DR. JOSEF LAD. PIČ.

klonití si v lásce toho muže podivného, jehož všecka děvčata vždy se bála a který byl přece mnohem lepší než všichni ostatní. —

Tak byla blažena tímto svým poznáním, že potom, když na stůl prostírala, již se smála a on též a nemilá příhoda s Chladem byla u nich tak zapomenuta, jako by se nebyla udála.

Chlad skutečně chalupu prodal a odešel za synem do Vídně. Jak se nový držitel do ní přestěhoval, hned se ve vsi na předešlého zapomnělo, i na to v jakém poměru stával k Bambousovům.

Ostatně říkalo se ve vsi holčičce "Bambousova Běta," a nikdo již nevzpomněl na to, čím vlastně je.

Běhala již venku s dětmi, chodila otcí naproti, když se z dolu vracel, byla zkrátka jeho.

I na kousky Bambousovy znenáhla se zapomínalo, a vypravoval-li někdo o ně-

jakém povedeném šibalství Bambousově, jistě neopomenul dodatí: "To dělával Bambous, dokud byl svoboděn."

Poslední kousek jeho zůstal v tajnosti, protože ho vyvedl své ženě a ta ho po vsi neroznesla.

* * *

Uplynulo několik let a možno říci, že Bambousovi i Kačce v nezkaleném štěstí. Bambous nechal všeho, čím kdysi býval pověstným. I pytláčení zanechal. Držel slib daný Kačce tenkrát, když se jí ptal, zdali by si ho vzala.

Bylo to o Sylvestru. Venku mrzlo a sněhu leželo vysoko. Bambous byl v práci, měl přijít až pozdě večer, protože byla dnes výplata a zítra o Novém roce se nedělalo. Kačka věděla, že muž přijde až v devět, proto uložila děti, večerí dala do trouby, aby nevychladla, přichystala hrnce teplé vody, aby se muž mohl umýt, až přijde a sednuvši ku stolu zašívala na děti.

Devátá odbyla na starých hodinách u kamen, ale Bambous nešel.

Když tlouklo deset, zaslechla Kačka z hospody veselý zpěv, vzpomněla si, že je dnes Sylvestra a hned jí napadlo, že muž asi zašel někam zapít starý rok.

Seděla a čekala ještě hodinu, ale potom stala se již nepokojnou. Přes tu chvíli vybíhala na zásep podívat se nejde-li. Přesvědčiti se v hospodě, je-li tam, to si netroufala, aby snad neřekl, že za ním i do hospody běhá.

Čekala až do dvanácti, pak utáhla lampu a zvrhnuvši se oblečená na postel v polodřímotě vyčkávala jeho návratu.

Jak dlouho tak dřímala, ani nevěděla, ale již hezky dlouho ležela, když se jí zdálo pojednou jakoby někdo na okno klepal.

Vyskočila a mnouc si rozespálé oči ze zvyku se tázala: "Kdo je!", ale již běžela, aby otevřela, jsouc přesvědčena, že jest to Vojtěch.

Ještě než došla ku dveřím světnice, někdo venku volal: "Bambousko, vstávejte! Pospěšte na hory, muž se vám zavalil."

"Ježíš Marjá, můj dobrý muž!" vzkřikla Kačka a obě ruce přitiskla k srdci.

Chvilí stála jako omráčená tou hroznou zprávou. I na to zapoměla podívatí se ven, který ze soudruhů mužových jí tu Jobovou zvěst přinesl.

Stávalo se tak velmi často, že v důlu zasypán byl neopatrný horník vrstvou uhlí nebo "jaloviny", následek byl vždy buď okamžitá smrt nebo těžké zmrzačení. A teď ten smutný osud stihl jejího Vojtěcha.

Kačka rychle se vzpamatovala.

Zbudila Bětušku a když ta na postýlce se posadila, Kačka jí řekla: "Honnem, Bětuško, oblee se! Stalo se neštěstí, musím na hory. "Táta se nám zavalil."

Děvčátko dalo se hned do hlasitého nářku a s největším spěchem házelo na sebe sukénky.

"Počkáš u Vojtíška, kdyby se zbudil! Pošlu ti sem babičku hned", hovořila Kačka strhnuvši velký šátek s věšáku a hotovila se k odchodu.

Chtěla se cestou zastavití u své matky a poslati jí k Bětušce.

Ještě povytáhla lampu, aby děti se nebály a již chvátala ku dveřím nařikajíc hlasitě: "Můj dobrej muž! Co to na něj čekalo!"

Jak dvéře v síni otevřela, ostrý vítr vehnal jí zmrzlý sníh do obličeje a úplně jí oslepil. Než udělala krok ven, někdo sevřel jí v náručí.

"Pro Krista Pána", vzkřikla Kačka uleknuta.

"Kampak, paní Čiperová? tázal se ten co jí držel.

"Ale máš ty svědomí, takhle nás postrašit", řekla s výčitkou.

"No viš, já vás zkoušel. "Chtěl jsem vědět, máš-li mne ráda a pak jest-li to žábě, Bětka jako, taky by pro mne plakala."

"To jsi si moh' pomyslit," odvětila a již se opět usmívala, šťastná, že může to hrozné neštěstí nepotkalo.

Bětuška také přiskočila a líbala ho, ačkoli měl knír samý rampouch.

Bambous rozeplal kabát a vyndal velikého zajíce: "To zejtra na oběd. Je Nový rok," řekl.

"Snad jsi pro Krista pána, nebyl," — lekla se Kačka.

"Pytláčit myslíš?" smál se. Vyňal z kapes kabátu dvě láhve vína, postavil je vedle zajíce na stůl a tázal se vesele: "Také tohle se v lese dá upytláčit?"

"A kdes to, prosím tě, všecko vzal?"

"No, počkej, a těš se! Povím ti to, ale musím začít od začátku. Napřed přines nebozez. Jedno víno vypijeme teď, druhý zejtra!"

Bambous se svlékl a sednuv za stůl, vyndal nebozezem zátku z láhve, nalil do sklenky, napil se řka: "Tak na vaše zdraví, paní Bambousová."

Byl v růžovém rozmaru.

Kačka se usmívala, ale jen čekala, až začne povídat.

"Tak dnes, jak bylo po šichtě", počal "zavolať mne k sobě správce. "Čipero," povídá, "umíte číst a psát?" "Jako advokát," odpovím mu, nevěda co mi chce. "A zastal byste místo poddůlního?" zase správce. "I třeba šichtmistrovské," odpovím žertem. "Šichtmistra nepotřebuji", smál se správce, "ale poddůlního. Tak od nového roku, Čipero, jste poddůlním, ale musíte se přestěhovat sem na hory. Byť už máte připravený." Můžeš si představit mou radost, když mi tohle řekl. Hned jsem také podepsal smlouvu. Už to měli páni v kanceláři připravené. Tak jsem si to čerstva přečet. Šest set sluzby, byt, palivo, svítivo a nemusíš se teď pořád bát, že se zavalím. Potom šlo všecko do Sylvestrovské zábavy a já musel sebou, tak jak jsem byl uznávaný ze šichty. Toho zajíce dal mi správce a to víno jsem koupil na tu radost. Tak co tomu říkáš!?"

"Zap'af pámbu, to se na nás štěstí nemálo", zvolala Kačka. Šlze jako hráčky tekly jí po lících a obejmuvši muže srdečně ho zlíbala.

“Ale nebudu ti ve městě dělat ostudu, teď, když budeš pánem!” tázala se žertem.

“Což o to je malá starost,” usmíval se Bambous. “Jen až ti koupím klobouk, žádná panička se ti ve městě nevyrovná.”

Po Novém roce Bambous stěhoval se do města. Chalupu najal. Prodati ji nechtěl, řka ženě: “Dočkám-li se pense, přistěhuji se opět do Záběhlíe a budu zas ve svém!”

“Podívejme se, kam to ten Bambous přivedl,” říkali Záběhlíci, když ze vsi odcházel. “No, otevřená hlava byl od jakživa.”

Když prvně Bambous přišel ze šichty jako poddůlní, Kačka očekávala ho doma hrdá. Teď se jí ještě více líbil, když z práce nepřišel umazán.

“Teď sama sobě připadám sprostou, proti tobě, řekla tulíc se k němu.

“Mám tě rád takovou, jako jsi”, řekl upřímně. “Kdybych byl chtěl jinou, mohl jsem si ji vzítí.”

“Ani tomu štěstí našemu nemohu věřit,” pravila. “Nevěděla jsem, že jsi takový člověk, a že tě tak mají na horách rádi. Nikdys mi nic neřekli.”

“Já čekal, má zlatá. Ale věděl jsem, že něčeho se dočkám. Řídil jsem se stále radou nebožtíka starého učitele. To byl jediný člověk, kterého jsem v Záběhlícih měl rád a který se mnou upřímně smýšlel. Když jsem šel ze školy, tenkrát mi řekl: “Takový člověk, jako ty, Bambouse, se ve světě neztratí. Jen si pěkně dělej své a pořádně! Dělají-li to jiní lidé jinak, toho si nevšiměj a štěstí přijde samo. Kdo se za ním houí, ten ho mine.”

“No a vidíš, učitel měl pravdu. Štěstí přišlo samo.”

A Bambous popadnul ženu, otočil jí několikrát po světnici, až mu sama připomenula: “Nech toho, teď nám to bláznění už nesluší.”

“Aha, paní poddůlní už začíná být vážnou,” smál se Bambous zasedaje k večeři.”

A ona smějíc se také, přivedla obě děti čisté a pěkně oblečené, zasedla s nimi proti mužovi ke stolu a všichni dnes prvně jedli “jako páni”.

Obrázek šťastné domácnosti, zbudované na obapolné lásce.

Kaťuška.

Črta z česko-amerického života.

Napsal K. V. Polák

Nemočný Kolář protáhl se v posteli, a zadíval se ven malým oknem, jímž jarní slunce vysílalo na jeho lože tisíce osvěžujících paprsků. Lány polí již se zelenaly, a veselý potok lučinou protékající, šuměl, narážejce na balvany cestu mu zastavující. Jeho skotačivý hukot doléhal až k uchu Kolářovu. Tu a tam byl přerušen netrpělivým bekotem některého telete, nebž starostlivým zabečením staré ovce. Za potokem zdvihal se kotouč dýmu.

“To jistě Krofta spaluje úhor,” zamručel nemočný, sleduje pohledem modré kotouče dýmu. “Je čas, abych udělal to samé s mou severní strání. To mělo vlastně být uděláno hned na podzim”, mluvil k sobě, nepokojně se obraceje v široké, dřevěné posteli. Když své přeležené údy trochu srovnal, padl jeho zrak na ruku, na pokrývce bezvládně odpočívající. Pozdvihl ji proti světlu, a odhrnuv rukáv, bedlivě ji zkoumal. Bývala to kdysi svalnatá paže, která dovedla vykonat hezký kousek práce za těch padesát let Kolářova života, ale dnes? Kam se poděly ty svaly, jež mu zbudovaly farmu, ječ-

nu z nejlepších v okolí? Dnes byla sevrklá, ke kosti uvadlá; zadíval se na prsty. Byly dlouhé a bílé jako křída. Bezvládně ji nechal klesnout. "Ale! Nač bych přemýšlel o práci, o hospodářství, když jsem v tak beznadějném postavení? Doktor řekl, že letos už se nedočkám žní."

Postava po louce se ubírající zaujala jeho pohled. Byl to jeho soused Vojtěch Kroftů, jenž před dvěma nebo třemi lety sem přijel z Čech, a koupil sousední farmu. Byl to mladý muž, pevného složení, a obratný jako rozený farmář. Místo aby líně přešel plot, chytil se leví sloupu a přehoupl se svižně přes jako pták. Pak spěchal do Kolářovy stodoly, kde zastupoval nemocného Koláře v těžší práci od chvíle, kdy tento byl nucen ulehnout.

Nemocný sledoval jeho svižné pohyby s jakýmsi pocitem závisti. Za chvíli zaslechl ze dvora výbuch smíchu. "To jistě je tam Katuše", napadlo mu. "Copak Krofta, ten se směje suadno," zavzdychal, "a Katuše se taky ráda zasměje. Takového člověka si měla vzít za muže, někoho, komu je pořád do smíchu. Člověka, který dovede se vyšvihnout přes plot jako hříbě."

"Bude tak opuštěnou. Není žádného z její strany, kdo by se jí mohl ujmout," přemítal; "nezbude jí nic jiného, než aby se vdala. Však oni jí mužští také nenechají dlouho svobodnou, s takovouhle farmou po ruce, s každým kouskem pole dobře vysušeným. Bude, chudák, jako ovce mezi vlky," zamumlal mezi zuby, kaboně čelo. "Možná, že si jí bude předcházet ten líný, dlouhonohý ničema Svojškovice. Ten dovede ňák s ženskýmá mluvit. Musí-li se vdát," vzdechl, "bude nejlépe, vezme-li si Kroftu. Vojtěch nebude jí horším mužem než by byl někdo jiný."

V rozčilení odstrčil s prsou příkrývku, nechávaje svá hubená prsa a kostnatá ramena nepříkryta. Chladný vzduch jej ovanul a on se rozkašlal.

"Se mnou už je konec!" zahekal, po kašli se bezvládně položiv na znak. "Smrti už neuteku. Doktor řekl, že se nedočkám ani žní, leda kdybych se jich chtěl dočkat. Je se mnou konec. Musím umřít, a to bude asi to nejlepší, co mohu ještě udělat."

Přivřel oči, a tiše odpočíval, ale myšlenky se hruly dál:

"Katuše mi byla dobrou ženou", mluvil sám k sobě. "Nemohl jsem si přát lepší. Ani jinak nemohla. Nedalo jí to, aby nebyla ke mně dobrá. Ale, co je to platné, když to není v lidské povaze, aby mohla mít tak ráda starého muže, jako by měla ráda nějakého mladíka, v jejích letech. Možná, že by si mě byla nikdy nevzala, kdyby si toho byl její dědeček tolik nepřál. Bylo to jeho posledním přáním, a ona chtěla vyhovět. To je, co lidé povídají, a možná že mají pravdu. Přemýšlel jsem o tom častokráte. Well, teď alespoň bude mít příležitost. Nesmím jí to ani mít za zlé, vždyť to bude její právo. A taky nutnost. Sobě nemohu nic vyčítat. Staral jsem se o ni, nikdy nezakusila nedostatku, zařídil jsem jí všechno podle jejího přání," dodal, rozhlížeje se po pěkném nábytku ve světnici. "Všechno jak si to sama přála mít," opakoval s pocitem pýchy a vnitřního uspokojení.

PROF. DR. OTTAKAR HOSTINSKÝ.

“Ale nebudu ti ve městě dělat ostudu, teď, když budeš pánem!” tázala se žertem.

“Což o to je malá starost,” usmíval se Bambous. “Jen až ti koupím klobouk, žádná panička se ti ve městě nevyrovná.”

Po Novém roce Bambous stěhoval se do města. Chalupu najal. Prodati ji nechtěl, řka ženě: “Dočkám-li se pense, přistěhuji se opět do Záběhlíe a budu zas ve svém!”

“Podívejme se, kam to ten Bambous přivedl,” říkali Záběhlíci, když ze vsi odcházel. “No, otevřená hlava byl od jakživa.”

Když prvně Bambous přišel ze sčity jako poddůlní, Kačka očekávala ho doma hrdá. Teď se jí ještě více líbil, když z práce nepřišel umazan.

“Teď sama sobě připadám sprostou, proti tobě, řekla tulie se k němu.

“Mám tě rád takovou, jako jsi”, řekl upřímně. “Kdybych byl chtěl jinou, mohl jsem si ji vzít.”

“Ani tomu štěstí našemu nemohu věřit,” pravila. “Nevěděla jsem, že jsi takový člověk, a že tě tak mají na horách rádi. Nikdys mi nic neřekla.”

“Já čekal, má zlatá. Ale věděl jsem, že něčeho se dočkám. Řídil jsem se stále radou nebožtíka starého učitele. To byl jediný člověk, kterého jsem v Záběhlíci měl rád a který se mnou upřímně smýšlel. Když jsem šel ze školy, tenkrát mi řekl: “Takový člověk, jako ty, Bambouse, se ve světě neztratí. Jen si pěkně dělej své a pořádně! Dělají-li to jiní lidé jinak, toho si nevšímej a štěstí přijde samo. Kdo se za ním honí, ten ho mine.”

“No a vidíš, učitel měl pravdu. Štěstí přišlo samo.”

A Bambous popadnul ženu, otočil jí několikráte po světelnici, až mu sama připomenula: “Nech toho, teď nám to bláznění už nesluší.”

“Aha, paní poddůlní už začíná být vážnou,” smál se Bambous zasedaje k večeři.”

A ona směje se také, přivedla obě děti čisté a pěkně oblečené, zasedla s nimi proti muži ke stolu a všichni dnes prvně jedli “jako páni”.

Obrázek šťastné domácnosti, zbudované na obapolné lásce.

Katuška.

Črta z česko-amerického života.

Napsal K. V. Polák

Nemoený Kolář protáhl se v posteli, a zadíval se ven malým oknem, jímž jarní slunce vysílalo na jeho lože tisíce osvěžujících paprsků. Lány polí již se zelenaly, a veselý potok lučinou protékající, šuměl, narážeje na balvany cestu mu zastavující. Jeho skotačivý hukot doléhal až k uchu Kolářovu. Tu a tam byl přerušen netrpělivým bekotem některého telete, nebo starostlivým zabečením staré ovce. Za potokem zdvihal se kotouč dýmu.

“To jistě Krofta spaluje úhor,” zamručel nemoený, sleduje pohledem modré kotouče dýmu. “Je čas, abych udělal to samé s mou severní strání. To mělo vlastně být uděláno hned na podzim”, mluvil k sobě, nepokojně se obraceje v široké, dřevěné posteli. Když své přeleželé údy trochu srovnal, padl jeho zrak na ruku, na pokrývce bezvládně odpočívající. Pozdvihl ji proti světlu, a odhrnuv rukáv, bedlivě ji zkoumal. Bývala to kdysi svalnatá paže, která dovedla vykonat hezký kousek práce za těch padesát let Kolářova života, ale dnes? Kam se poděly ty svaly, jež mu zbudovaly farmu, jed-

nu z nejlepších v okolí? Dnes byla sevrklá, ke kosti uvadlá; zadával se na prsty. Byly dlouhé a bílé jako křída. Bezvzádně ji nechal klesnout. "Ale! Nač bych přemýšlel o práci, o hospodářství, když jsem v tak beznadějném postavení? Doktor řekl, že letos už se nedočkám žní."

Postava po louce se ubírající zaujala jeho pohled. Byl to jeho soused Vojtěch Kroftů, jenž před dvěma nebo třemi lety sem přijel z Čech, a koupil sousední farmu. Byl to mladý muž, pevného složení, a obřatný jako rozený farmář. Místo aby líně přešel plot, chytil se levicí sloupu a přehoupl se svižně přes jako pták. Pak spěchal do Kolářovy stodoly, kde zastupoval nemocného Koláře v těžší práci od chvíle, kdy tento byl nucen ulehnout.

Nemocný sledoval jeho svižné pohyby s jakýmsi pocitem závidosti. Za chvíli zaslechl ze dvora výbuch smíchu. "To jistě je tam Katuše", napadlo mu. "Copak Krofta, ten se směje snadno," zavzdychal, "a Katuše se taky ráda zasměje. Takového člověka si měla vzít za muže, někoho, komu je pořád do smíchu. Člověka, který dovede se vyšvihnout přes plot jako hříbě."

"Bude tak opuštěnou. Není žádného z její strany, kdo by se jí mohl ujmout," přemítal; "nebude jí nic jiného, než aby se vdala. Však oni jí mužští také nenechají dlouho svobodnou, s takovouhle farmou po ruce, s každým kouskem pole dobře vysušeným. Bude, chudák, jako ovce mezi vlky," zamumlal mezi zuby, kaboně čelo. "Možná, že si jí bude předcházet ten líný, dlouhonohý ničema Svojškovíc. Ten dovede ňák s ženskýmá mluvit. Musí-li se vdát," vzdechl, "bude nejlépe, vezme-li si Kroftu. Vojtěch nebude jí horším mužem než by byl někdo jiný."

V rozčilení odstrčil s prsou příkrývku, nechávaje svá hubená prsa a kostnatá ramena nepříkryta. Chladný vzduch jej ovanul a on se rozkašlal.

"Se mnou už je konec!" zahekal, po kašli se bezvzádně položiv na znak. "Smrti už neuteku. Doktor řekl, že se nedočkám ani žní, leda kdybych se jich chtěl dočkat. Je se mnou konec. Musím umřít, a to bude asi to nejlepší, co mohu ještě udělat."

Přivřel oči, a tiše odpočíval, ale myšlenky se hrnuly dál:

"Katuše mi byla dobrou ženou", mluvil sám k sobě. "Nemohl jsem si přát lepší. Ani jinak nemohla. Nedalo jí to, aby nebyla ke mně dobrá. Ale, co je to platné, když to není v lidské povaze, aby mohla mít tak ráda starého muže, jako by měla ráda nějakého mladíka, v jejich letech. Možná, že by si mě byla nikdy nevzala, kdyby si toho byl její dědeček tolik nepřál. Bylo to jeho posledním přáním, a ona chtěla vyhovět. To je, co lidé povídají, a možná že mají pravdu. Přemýšlel jsem o tom častokráte. Well, teď alespoň bude mít příležitost. Nesmím jí to ani mít za zlé, vždyť to bude její právo. A taky nutnost. Sobě nemohu nic vyčítat. Staral jsem se o ni, nikdy nezakusila nedostatku, zařídil jsem jí všechno podle jejího přání," dodal, rozhlížeje se po pěkném nábytku ve světnici. "Všechno jak si to sama přála mít," opakoval s pocitem pychy a vnitřního uspokojení.

PROF. DR. OTTAKAR HOSTINSKÝ.

Byla to veliká, nízká světnice. Ve velkém krbu plápolaly mohutné pařezy. Kateřina, jeho první žena, nenáviděla kamen, která zaujala místa tak mnohého krbu. Měla nejraději, mohla-li zavěsit kotel nad krb a otáčet rožněm, jak se toho naučila od své nebožky matky. Starodávné modré nádoby stálo rozloženo na polici v ladném pořádku; pamatoval se na den, kdy je přivezl na odív všem sousedům z města, Katuše je tam viděla ve výkladní skříní, a pořád o tom povídala, jak se jí líbí, protože bylo podobné tomu, jehož užívala doma. Nikdy by jí neřekl, co za ně musil zaplatit. Katuše, doznával, byla velice dbalou a pilnou. Každá židle, každý kousek nábytku, každý rendlík a hrnee na polici svítil čistotou. Tam v koutě u komína stála přeslice. Americké farmářky jich už dávno neužívaly, nechávajíc je odpočinout pod spoustou prachu někde na půdě se starým haraburdím. Ale Katuše potřásala pohrdlivě hlavou nad tovární prací. Raději sedávala za dlouhých zimních večerů u přeslice blízko krbu, jako její babička dělávala, a vesele předla.

“Byla mi hodnou ženou,” opakoval si s uspokojením a vděčností Kolář. “Musím se o ni taky dobře postarat ještě než umru.”

Dvěře se otevřely, a jeho mladá žena stanula na prahu v modrém úboru, jenž se pěkně odrážel od bílých květů v zahradě.

“Muži, podívej se na ty třešně!” zvolala, vstoupivši a otevřela dvěře do kořán. “Ten všecken květ se objevil do rána. Není-li to krásné?”

“Vskutku”, odpověděl. “Proč jich trochu nenatrháš?”

“To víš, že natrhám, nedbáš-li. Letos bude více třešní, než mi bude třeba na zavařeniny, a tenhle druh beztak není k ničemu jinému dobrý.”

Odešla, a v okamžiku se zase vrátila s náručí plnou jemných, bílých květů.

“No, jest-li pak nejsou krásné!” volala plna radosti, stavic na stůl modrý džbán. “Já měla vždycky květy tolik ráda.”

Chraplavý kašel zachvátil nemocného; odhodila květy a spěchala k němu.

“Nastýdneš!” zvolala vyčítavě. Přikryla jej pokrývkami, načež přikleknuvši ke krbu, přiložila několik suchých větví, jež vesele zapraskaly, jakmile chytil oheň.

“Neměla jsem zůstat venku tak dlouho”, pokračovala, “ale to strakaté tele tolik zlobilo. Vojtěch se pokoušel naučit je pít z putny, ale nepodařilo se mu to. Celého ho polila, ta nezbeda malá. Slyšel jsi nás smát?” Dala se opět do zvonivého smíchu, vzpomínajíc na trucovitost umíněného telete.

“Ano, slyšel jsem vás,” odpověděl Kolář trpce.

“Já myslím, že budeme musít čekat s napájením toho telete, až ty budeš moci jít ven,” pokračovala. “Žádný to s tou němou tváří tak neumí jako ty. Tak se mi někdy zdá, jako by se jim po tobě stýskalo, a jako by se mě chtěly ptát, proč že k nim nepřicházíš.”

Postavila kotel na oheň, který teď vesele plápolal vrhaje mihotavé stíny na záclony u postele.

“Uvařím ti koflík čaje”, pravila Katuše.

“Je Vojtěch ještě v stodole?” otázal se Kolář.

“Myslím, že ano. Proč?”

DR. VÁCLAV ŠAMÁNEK.

“Rád bych s ním trochu mluvil. Nemohla bys k němu dojít a říci mu, aby sem na chvíli přišel?” pravil temně.

Nechala všeho a šla.

Kolář zanechán byv o samotě, počal mluvit hlasitě, jako by se s někým hádal.

“Nezbývá nic jiného! Tak to bude nejlepší. Kdybych mluvil dříve o tom s ní, ona by řekla ne. Nechtěla by o tom ani slyšet, to vím napřed. Ale bez jejího vědomí to taky neudělám. Nebylo by to pěkné.”

Obrátil tvář k oknu, a čekal, až jeho žena a Vojtěch vyjdou ze stodoly. Ona vyšla svižně napřed s vlajícím šatem v záři zapadajícího slunce.

“Ona vyhlíží jako děvče,” pravil k sobě s bolestným pocitem závidi.

Když přišli k plotu, Krofta se přemetl jako kamzík, a ona přešla obratně jako hoch, a blížili se jdouce vedle sebe.

“Jak je statný,” šeptal Kolář, pozoruje oba. “Nechtěl bych, aby si vzala nějakého slabého trpaslika,” dodával, měře nevědomky svých šest stop, “A nemůže mu býti více než nějakých třicet. Podle všeho se dožije dlouhého stáří.” Zastěnal, a rychle se obrátil od okna, přivíraje oči. Když vešli odpočíval tiše.

“Možná, že usnul,” pravila jeho žena, tiše se blížíc k posteli.

“Ó ne, nespím,” ozval se Kolář. “Vojtěchu, rád bych ti něco řekl.”

Krofta neodpověděl. Jen přistrčil židli blíže k posteli, a upřel své malé, černé oči na nemocného. Katuše ustoupila ke krbu, a stála pouslouchajíc.

“Víš, že já už brzy musím zemřít”, začal Kolář zvolna.

Krofta pravděpodobně také tak myslel, protože neodpověděl, jen posunul trochu nohu na podlaze a čekal. Katuše učinila malý krok ku předu, ale její oči se setkaly se zrakem jejího muže, který nezdál se jí vůbec vidět. Postrašena, sklesla na nejbližší židli a netrpělivě, nervosně očekávala, co její muž bude mluvit.

“Já už brzy zemru,” opakoval nemocný, “a má žena po mně zůstane sama. Nemá žádného příbuzenstva, a já jsem taky bez přátel. Nemám žádných příbuzných, kterým bych mohl důvěřovat, nemám nikoho, komu bych ji mohl svěřit. A ona, chudák, nemůže zůstat sama. Je zvyklá mít někoho, kdo by o ni pečoval. Nejdřív se o ni staral starý Zázvora, její dědeček a pak já.”

Hlava jeho ženy sklesla, a světlicí prolétlo tlumené zaštkání, ale Kolář nevšímaje si toho, pokračoval v témž tónu, suše, drsně.

“Zdědí po mě všecko. Tenhle dům i s farrou, všecken dobytek, a každý cent, který jsem uložil na banku. S takovým dědictvím, samo sebou se rozumí, znova se vdá. Já vím, co všelijakých darebáků je tady v okolí, kteří by se rádi zmocnili takové farmy, jakou já mám, aby ji mohli probít a prokarbanit!” Zlostně pozdvihnul svůj hlas, snad aby si tím ulehčil, nebo aby přehlušil tlumené štkání své ženy. “Já jsem tady tak ležel”, pokračoval Kolář jemněji, “přemýšlel jsem o celé věci. Ty mně důvěřuješ, Katuško, ne?” otázal se své ženy, aniž by na ni pohlédl.

J. A. PROKŮPEK.

“To víš, Josefe,” zakoktala, vzlykajíc.

“Všechno jsem dobře promyslíl”, opakoval, “a já myslím, Vojtěchu, že ty budeš pro ni nejlepším mužem ze všech tady z okolí. Pokud tě znám, vím, že jsi poctivým chlapem, a že vždycky držíš slovo. Pak — naše farmy sousedí, takže z nich můžete udělat jednu velkou. Já jsem si vždycky myslel, že ty dva palouky by měly být spojeny. Ten potok je může zavlažovat oba.” Pozastavil se, aby nabral dechu.

“Taky jsem viděl, že kdyby se směr tohoto potoka trochu změnil k půlnoci, že by se tím spád zmenšil, a louka by byla více zavlažována,” potakal Krofta, zamlčev se náhle.

Nemocný neodpověděl, odvrátil se nevrle od něho, a upřel své kalné oči na okno, jímž vkrádal se do světnice soumrak. Zdálo se, jako by byl přijal Kroftovu odpověď za souhlas. Ani Krofta, ani Kolář nevšímali si ženy, jež povzdálí sedíc, zdála se být zabrána ve své vlastní myšlénky. Seděla s hlavou skloněnou, mlčky, tiše. Chvillemi dušený vzlykot zatřásl jejími útlými rameny.

“Stmívá se”, přerušil trapné ticho Krofta. “je čas, abych šel domů.”

Kolář přisvědčil pouhým kývnutím hlavy.

“Katuško!” zavolal pojednou rychle.

Vojtěch povstal, a vrhl zkoumavý pohled na Kolářovu ženu.

“Katuško,” opakoval Kolář, “což abys šla, a ukázala Vojtěchovi, kde má začít zítra se setbou? Ty se na to pamatuješ, kde to je, víd’?”

Bez hlesnutí jeho žena vstala a šla napřed. Vojtěch ji následoval. Sotva, že se dvěře zavřely, zasténal její muž hlasitě, a zalomil rukama.

“Já myslím, že to nesnesu. Je to pro mne moc”, zalkal. “Měl jsem za to, že jsem silnější. Nevěděl jsem, že ji mám tak rád.”

Jeho hustý, prošeďivělý vlas se mu lepil na zpoceném čele. Prsty mu zimničně pracovaly.

“Teď si jí prohází, jak by se mu líbila”, zvolal šleně, vytřeštuje bolestí ztrhané oči. “Jako bych ho viděl! Ona být jeho ženou!” zalkal.

Naklonil se poslouchaje, zda by zachytil jejich rozmluvu. Byli dosud na zápraží. Slyšel slabě vzdalující se hlasy.

“Jen ať se opováží!” zaskuhral. “Ano, Katuško má, nesmím tě nechat s ním samotnou.” Vzehopil se na posteli, na polo se vztýčil, leč sklátil se zase zpátky, obrátiv se s tvrdým rozhodnutím ke zdi. “Sám jsem tomu chtěl,” zasípal. “ať při tom zůstane! Nemohu brát své slovo zpátky.”

PROF. DR. JAN GEBAUER.

Venku Katuše stála uplakaná na zápraží. Žlutavé světlo měsíce zachytilo její velké slzy, jež dosud se jí chvěly na černých jejích řasách. Za měsíčního svitu byla vskutku krásnou. Vojtěch, pozoruje jí po očku, musil doznat, že byla krásnější, než si kdy myslel. Natáhl ruku po třesňovém květu, zlostně jej utrl, a odhodil stranou.

“Nemusila byste se hned pro to na mne zlobit”, zamumlal. “Vždyť jsem neřekl nic jiného než co řek’ ou”, pohodiv hlavou k domku.

“Toho jste si neměl ani všimat. Vy nemáte žádného práva mluvit tak jako můj muž”, odbývala ho rozhněvaně, utírajíc slze. “On o mně pečoval po celý můj život, dávno před tím než můj dědeček zemřel. Já jsem dosud jeho ženou. Měl byste být rozváznějším. Takhle se ke mně chovat nesmíte”, vyčítala mu rozčileně. “No, no, vždyť se nestalo žádné neštěstí”, chlácholil ji. “Myslel jsem, že když jste mu ve světnici nie neodpovídala, že —”

“On nevěděl, co mluvil!” vskočila mu do řeči.

“To se rozumí”, navazoval, obávaje se, aby se nedala opět do pláče. “Well, já myslím, že mi nepůjdete ukázat, kde mám zítra začít s tou setbou?”

“Víte kde to je právě tak dobře jako já. A konečně, nemusíte se vícekrát obtěžovat. Směr toho potoka taky nebudete měnit. Já vaši ženou nikdy nebudu!”

“Aby to čert všechno spral!” zaklel, když se od něho odvrátila a spěchala do světnice. “Kdo by si byl myslel, že to je taková divá saň? Myslím, že s ní moc neztratím.”

Nemocnému se to zdálo být trochu dlouho, když jeho žena do světnice se vrátila, ale neřekl ničeho, ani se k ní neobrátil.

Ona přistoupila ke krbu a v rozpacích upravovala oheň.

On obrátil pokradmu hlavu za ní, a pozoroval ji. Rudý plamen odrážel se v jejím vlasu, jež vítr jí kolem drobných oušek pocuchal, a proměnil je v zlaté tkanivo. Chtěl se jí podívat do tváře. Netpělivost konečně přemohla jeho vzdorovitě umíněné mlčení.

“Tak co, Katsuško,” promluvil, svažuje rty jazykem, “ukázala’s Vojtěchovi, jak by ten potok měl běžet?” “Ano,” odpověděla nedůtklivě.

Jeho čelo se zakabonilo mrakem nevole, jeho ruka, přes pelest visící, se nervosně zachvěla.

“Jak by ne,” zabručel mezi zuby. “Není člověka, který by rád nevlastnil ten pozemek. Všechny pařezy jsou venku, a ten potok tam pěkně bublá mezi fialkami a jahodovím —”

Na chvíli se zamlčel, a usmál se tupě. Pak se ohlédl na svou ženu, a úsměv mu se rtů zmizel.

“Je mladý a silný,” pokračoval, “a je to dobrý, pracovitý chlap, jakého aby pohledal. Je to taky hezký, statný Jonák, Katsuško,” dodal váhavě.

“Tak bys neměl mluvit,” vypukla v pláč.

“Já měl za to, že budeš ráda; vždyť to s tebou myslím dobře,” pravil zvolna; prsa se mu rozechvěním hluboce dmula. “Víš, že tys byla vždycky mým jediným potěšením, že jsem si tě vždycky hleděl jako oka v hlavě. Možná, že jsem k ničemu jinému ani nebyl, takový starý chlap jako já. Ale vždycky jsem měl o tebe starost, jak to dopadne, až mne tu jednou nebude. A tak se mi zdá, že bych neměl odejít odsud a nedal ti vědět — jak bych tě rád viděl zaopatřenou.”

“A víš, Vojtěch je ještě ze všech nejlepší,” dodal po chvíli mlčení.

“A když já ho nechei!” zalkala prudce, majíc tvář dosud odvrácenou.

PROF. JIRÍ PACOLD.

“Nechceš?” opáčil překvapeně. “Co pak nechceš?”

“Nechci Kroftu. A já nechci žádného. Já nechci, aby se o mě někdo staral. A o farmu taky nedbám!” a obrátivši svou pláčem zarudlou tvář k němu, vrhla se u jeho postele na kolena, ukryvši svou něžnou hlavu v peřině.

To byla jiná Katuše, než jakou si Kolář vždycky představoval. Nikdy před tím ji takovou neviděl. Krev mu proudila rychleji žilami, srdce mu rychleji bušilo. Pokračoval však opatrně tímtež klidným tonem, ruce maje poněkud vztažené k ženě. Trochu se mu třásl.

“No, ale ty přece bys nenechala farmu zajít,” naléhal jemně “a Vojtěch jest schopným mužem. Je jen o několik roků starší než ty, je z hor jako ty, jste z jednoho kraje, a každý ho má rád.”

“Naše lidi ho nemají rádi,” odporovala se slzami jeho žena. “Ani starý Vodrážka, ani Tichý, a já myslím, že ho znají líp než lidi. Ale,” dodala rozduřené, “což je mi po tom, má-li ho kdo rád nebo ne, když já ho nemám ráda.” —

“Snad bys věděla o někom jiném, koho bys měla radši,” vykoktal ze sebe Kolář, rozechvěním nevěda, co mluví. “Buď upřímná ke mně, Katuško, vždyť já vím co a jak. Nemusíš se mně stydět, nebo bát. Bůh ví, že by to bylo jen přirozené!” dodal s hlubokým vzdechem.

Jeho žena pozdvihla hlavu, a hodivši ji zpět, pohlédla mu přímo do očí. “Takhle bys se mnou chtěl mluvit, Koláři,” zapálila se hněvem a lítostí. “Nemáš k tomu práva! Oh, což pak mě nechápeš?” nařikala, propuknuvši znovu v trhaný pláč. “Já nechci žádného, nikdy! Já se nechci vdávat, já nechci farmu! O muži, můj jediný muži, já chci jen—” zajíkala se, polýkajíc slze.

“Ty chceš jen—co?” zašeptal, pozdvihuje hlavu, a nachyluje se v před.

“Abys byl zase zdrav!” vybuchlo z ní s pláčem.

“To si mne tolik přeješ mít? To mne máš tolik ráda, Katuško?” koktal uchopiv její ruku, a jemně ji tisknul.

Ona se jí chopila oběma, a přitiskla ji ke svým zvlhlým, hořčícím rtům.

“Tak ty mne máš přece ráda? Ty bys nechtěla žádného jiného, má ženuško drahá!” zvolal povýšeným hlasem, který se mu chvěl radostí. Natáhl svou šlachovitou ruku, a objal pevně svou ženu.

“Tak ty mne dosud miluješ, má jediná Katuško, moje všechno! Ty chceš, abych se uzdravil? Přísámbož, mé drahé dítě — uzdravím se!”

Netrvalo dlouho a Kolář rozloučil se s postelí. Jeho energiicky pevné vůli, posilované láskypnými úsměvy své ženy, podařilo se to, o čem lékař přestal doufat. Jeho zapadlé oči ožily, nová krev zdála se mu proudit žilami, jeho sevřklé svaly nabývaly svěží síly, a netrvalo dlouho, že šťastný Kolář se šel podívat k potoku, ruku v ruce se šveholící Katuškou. Úhor si spálil sám a potok nechal běžet jeho starou cestou.

“Nikdy bych mu nemohla přivyknouti,” šveholila jeho mladá ženuška, “kdyby měl vybočit ze svého starého koryta.

PROF. KAREL KNITTL.

Jsem s ním spokojena tak jak je." A obja vši dojatého Koláře, vtiskla na jeho osvěžující tvář dlouhý polibek.

Potok jím u nohou vesele šuměl jarní písně lásky, fialky kolem nich se usmívaly, vidouce starého Koláře a jeho mladou Katušku v objetí, a bílé konvalinky skláněly své hlavinky, aby svými pohledy nevyrušovaly šťastný párek zamilovaných — manželů.

Je to dítě.

Maličký obrázek ve třech barvách. Zachytil F. J. Škaloud.

MANŽELÉ Benešovi byli už šest roků spolu, koupili si pěkný domek, ukládali na banku, ale v kuchyni neměli kočárek, ve kterém by bylo něco křičelo. To mrzívalo Beneše nejvíce a když si vzpomněl, že za šest roků nedocílil toho, aby mu něco maličkého mazalo kalhoty, dopálil se a matka musela ještě pro jeden džbánek. Jsou-li děti, bručí na ně rodiče, nejsou-li, bručí na sebe.

"Tak se podívej matko, náš kluk moh už dnes jít do školy," začal Beneš.

"To já vím, že by moh, kdyby byl a kdyby mu bylo šest roků," odpověděla matka.

"A to se rozumí, že by mu bylo teď šest roků," začal se trochu durdit otec. "Jen počítej. Sedm roků jsme spolu, tak chlapec může být už přes šest. A takový už přeci chodějí do školy."

"Ale kdybys to neplet. Šest roků jsme spolu a chlapeci by bylo pět."

"Sedm."

"Ale šest. Podívej se do parloru na certifikát a hned si to spočítáš."

"No tak třeba šest," povolil Beneš, "ale to je pořád všechno jedno. Tak by mu bylo pět a chodil by do kindergärten. To je taky škola, ne? Pak by šel do naší osadní a až by vyšel tu, dal bych ho do nějaký hájskúl a pak, krucilaudon herdek filek, musel by do námořní a byl by kapitánem."

Benešová se obrátila k muži a řekla rozhodně: "Víš, Beneši, to bych neudělala. Já bych ho, až by jako tu hájskúl vyšel, dala do semináře, aby z něj byl velebněj pán."

Beneš se pohrdlivě usmál.

"Velebněj pán! Co to je? Tolik roků se moří a kolikrát se dostane na faru, že tam nemá ani na kalhoty. Každá baba mu může vyčíst, že ho živí svejma centama a pětákama. Hezkejm holkám musí dávat požehnání a žádnou si nesmí vzít a když je starej, tak mu často kuchařka nafačkuje."

"Ty máš vždycky nějaký řeči. Ale jakou má všude úctu."

"Za tu si nekoupí ani pantík piva. Ale, ho'ka, takovej kapitán, to je jiná. Ty mají čtyry, nebo pět, nebo kolik tisíc ročně a když ho udělají admirálem, tak má deset tisíc."

"Ne ne, na moře nepůjde, aby se mi tam utopil," postavila se rozhodně Benešová. "To ho mám na faře jistějšího."

JOSEF WANZIG.

Beneš uhodil na stůl, až džbáněk po vyskočil.

“A na moře půjde a dost!”

“A já ho na žádnéj šíř nepustím,” křičela matka.

“Já jsem otec, já mám na něj právo.

“Ne ne, to se, pane Beneši, moc pleteš! Vždycky, když žaluje žena o dítě, tak vyhraje.”

Najednou se oba zarazili, dali se do smíchu a vyrazili téměř současně.

“Ale vždyť my žádnýho chlapce ještě nemáme.”

Takovým způsobem se často pohádali a to proto, že jim v kočárku nic nekřičelo. Jednou Benešová, zardívajíc se, pošeptala něco muži do ucha. Beneš vyskočil a zvolal: “A krucifagot, matko, to by byla legrace!”

A byla legrace, kterou Beneš na počátku musel vozit v kočárku, když se v noci probudila. Ve dne tu legraci vozila matka. Legrace ta, jmenovala se Ferda, rostla, sílila a kopala jako valach. Beneš ukazoval na kluka a s hrdošti říkával: “Je to dítě!”

Když kluk pšatl a začal běhat venku a z ulice přinesl první nadávku, byl Beneš celý bez sebe. Za odměnu dostal plnou sklenici piva a otec, obrátiv se k matce, s pýchou ukázal na chlapce.

“Podívej se, ženo, je to dítě!”

A dítě to vyrostlo, mazalo se v uličkách, hrálo míč a špačka, vytloukalo lidem okna a jiným dětem rozbíjelo hlavy.

Když si přišla některá matka stěžovat, že vzal jejimu děvčeti pěták, dala jí Benešová peníze a řekla: “Je to dítě.”

Ani otec, ani matka netrvali na tom, aby Ferda byl knězem a admirálem. Nezněže mluví příliš bohopustě a na admirála byl velmi špinavý. Jednou měl ve škole patalii s jeptiškou. Chtěla kluka potrestat a nařídila mu, aby vyšel z lavice. Kluk že nepůjde. Vzala ho za vlasy a vytáhla ho ven. Když byl z lavice, kopl ji do břicha, že musela nechat okamžitě vyučování a týden stonala. Když to otec pan farář domlouval, omluvil tento kluka: “Prosím vás, velebný pane, vždyť je to dítě!”

Zaplatil lékaři za léčení jeptišky a Ferdu napomenul, že to stojí peníze.

“Budu-li muset za tebe platit ještě jeden cent, tak ti nařežu!”

Když ho poprvé zavřeli, byl sveden zlými kluky, je to dítě. V osmnáctém roce byl žalován pro tatinkování a aby nebylo větší ostudy a vězení, dovolili rodiče, aby si holku vzal.

“Udělal to z nerozumu, je to dítě,” omluvila jeho skutek matka.

Ferdáčka ženitba napravila. Chytil se práce a dřel. Otec a matka měli z toho radost. Po létech, už oba sešedivěli, povídá jednou Ferdinand: “Tatínku, proč mi nepostoupíte ten majetek? Rád bych taky už jednou dělal pána. Víte, jen aby to bylo psaný na mne to ostatní zůstane při starým. Kdybych chtěl začít nákej byznis, ono to jinak kouká, když má člověk majetek. A vám, to víte, že do smrti neubližíme, ani žena, ani já. Vždyť by to byl hřích na rodiče se špatně podívat. Mne mrzí, že jsem vám často ublížil, když jsem byl svobodnej.”

“Viš, hochu,” zadrbal se starý Beneš důkladně za uchem, “tohleto je pračsakulentská věc. O tom se musím poradit s babičkou.”

A radili se tak dlouho, až se uradili, že to synovi mohou udělat, aby měl větší jméno. Jednou mu to beztoho všechno připadne, tak co, ať má ten zápis hned. A zvláště, když všechno ostatní zůstane při starém. Ale při starém to nezůstalo. Když měl Ferdáček přepsaný majetek, povídá starému: “A teď, tatínku, renty budu brát já!” “Jak to?” vyhrklo ze starého.

“No, tak; Kdo má barák, ten bere renty. To dělá přeci každěj domácí,”

usmá se mladý. "No, chlapče, tak jsme to vyjednali, tys řek jenom přepis a žádný renty. Holečku, to nejde, renty budu brát já."

"Jen jestli vám je rentýř dají. Dnes jsem jim to zakázal."

"A nemluv s dědkem," ozvala se z pokoje žena, "ten by se nám tu naroztahoval."

A to nebylo všechno. Když staří utratili veškeré své úspory, přišli k Ferdáčkovi, aby jim dal jíst. Hodný syn dal tatíkovi patnáct denně, aby si za ně něco koupili. Mnohokrát se stalo, že i těch patnáct centů starým dáti zapomněl.

Někdo starému poradil, aby šel k soudu a tam žádal za zrušení postupu majetku, protože syn ho nechce podporovat. U soudu ale Ferda dokázal kupní smlouvou, že od starého majetek za dva tisíce koupil. Soudec žádost starého Beneše odmrštil a párek staroušků opouštěl soudní síň. Před nimi šel Ferda se svým advokátem, furianty si pokuřuje.

"Tak vidíš, maminko, i to nafixoval, že mi dal za barák dva tisíce."

Benešové zalily se staré oči slzami a z úst vyšel jich povzdech: "Je to žitě. Je to dítě."

Utěk před Indiány.

Dle skutečnosti upravila M. I. Folkova.

JOHN F. LOGAN, policista New Yorkský.

Bázeň před americkými rudochy náleží dnes již minulosti. Nynější pokolení ani nechápe, jak mohli vzbuzovati kdysi strach a hrázu tito tak klidně vyhlížející a volně se pohybující lidé. V některých oklahomských městečkách, která jsou blízko indiánských rezervací nebo ve středu jich, lze viděti často velké množství rudochů a to v několika stupních civilizace.

Staří, šediví mužové, zahalení v pestré pokrývky, zvolna se pohybují po chodnicích, neb usadí se někde na výsluní. Hledí tupě před sebe a okolajdoucím nevěnují žádné pozornosti. Snad má mnohý z nich na svědomí několik bělošských skalpů, dnes však všichni vypadají, jako by nedovedli ublížiti ani kuřeti. Mužové mladší jsou oblečeni v kroj bělochů, jen vlasy ještě upravují si dle starého zvyku, spleťajíce je v dlouhé dva vrkoče, propletené pestrými stužkami. I mnozí z mladých

šviháků si takto své dlouhé, černé kadeře vparádí, ale někteří nosí kadeře již krátce dle vzoru bělochů ostříhané. Takový mladík prozrazuje svůj původ jen těmi tvrdými, lesklými vlasy, barvou pleti a tvarem obličeje, jinak vyhlíží a chová se jako průměrný běloch.

Staré ženy obalují se též jenom pokrývkami živých barev, jako jejich manželé, ale ti mladší nosí živůtky a sukně ozdobené karnýry. Některé z nich

nosí ještě potomky své na zádech, zabalené v pokrývce, většinou ale chovají již děti své v náručí. Ty nejpokročilejší však chodí volně po krámech, prohlížejíce a kupujícíce si různé zboží a hodní jejich manželé zatím chovají všiskající děcka. Není to nyní nic zvláštního, viděti na ulici mladého Indianu, an chová hnědého svého potomečka, oblečeného v bílé, krajkové šatky, nebo jak jiný procházejce se, drží slunečník nad hlavou své společnice, plnokrevné to Indianky. Hrdý indianský náčelník dřívějších dob by něco podobného byl považoval za nesmírné ponížení své důstojnosti. Pokračuje mezi nimi civilizace zvolna, ale jistým krokem.

Není však tomu ještě tak dávno, co se bílí osadníci přestali těchto Indianů obávat. V prvních dobách osazení Oklahomy, (1889—1891) snadno ještě byl lid v tom ohledu postrašen. Nebylo to nic divného. Malé tehdy oklahomské území nalézalo se ve středu území indianského, v kterém vládou usazení byli podmanění a odjinud vytlačení rudoši.

Mnohý z těch zde usazených kmenů znám byl z dřívějších dob svoji krvelačností a divokostí. V několika tvrzcích bylo zde ovšem dostatečně vojska ku potlačení vzpoury, nikdo ale nechtěl padnouti za oběť ukrutnosti rudých válečníků dříve ještě, nežli by vojsko mohlo zakročiti. Vždyť bylo známo, jak v letech sedmdesátých vzbouření Indiani pronikli až do jižního Kansasu a povraždili tam několik rodin, nežli vojsko je dostihlo a přemožené nazpět do jich rezervace dopravilo. Uplynulo od těch dob již ovšem mnoho let, aniž se něco takového opakovalo, ale hrůzy minulosti byly dostatečné, aby kdykoliv vzbudily bázeň a strach.

Bylo to krátký čas po otevření Oklahomy, když šerifův příručí Donald jel krajinou ležící několik mil západně od města O.

Byl již tmavý večer a na obloze mezi mraky prosvítalo jen málo hvězd. Když Donald dojížděl k malému lesíku, rozkládajícímu se podél potoka, upoutalo jeho pozornost několik ohňů, skrze stromy prokmitávajících. Zarazil koně a pozoroval. Domníval se nejprve, že jsou to nějakí stěhující se osadníci, kteří se zde na noc rozložili táborem, ale ty postavy kolem ohňů zdály se mu od cesty býti nějak podezřelé.

Nebyl ve službě šerifově ještě dlouho, proto ale přece již dobře chápal, že jest nutno vždy se míti na pozoru. Popojel opatrně blíže k tábořícím a náhle se zastavil. Poznal, že jest to tábor Indianů.

V severních státech, odkud on nedávno přijel, nikdy neviděl tolik Indianů pohromadě. Jak hrozivě ti rudoši v záři ohňů vyhlíželi. Jeden z nich, dle všeho nějaký náčelník, stál u jednoho z ohňů a hlasitě cosi hovořil. Ostatní naslouchali, časem řeč jeho temným hlasem přerušujíce. Kdyby jen byl Donald řeči jejich rozuměl, aby mohl se dověděti, o čem hovoří; zda nejdná se o nějaké přepadení.

Beztoho to všecko vyhlíží podezřele. Proč se zde, za temné noci, tak pohromadě sešli?

Případalo mu, že i ze zvuku jejich řeči vyznívají nějaké zlé úmysly. Obrátil koně a odjel nazpět na cestu. Přemýšlel, co má nyní dělati. Má jeti ihned do města O. a tam šerifovi, co viděl, sdělit, nebo má zůstat na místě a podezřelý tábor pozorovati? Po chvilkovém uvažování rozhodl se, že projede opatrně krajinu kolem, aby vypátral nejsou-li na blízku spojenci. Jel mírným klusem a hleděl při tom pozorně na strany a před sebe.

Časem zarazil koně a zíral napnutě na tmavý nějaký předmět, v domnění, že jest to plížíící se rudoch, ale při bližším pozorování poznal, že jest to klidně stojící pařez, nebo kámen. Chvillemi se zastavil a naslonchal. Neslyšel ničeho podezřelého; vše kolem bylo tiché, jen slabý větřík šustil prerijsní travou. —

Jemu se však zdálo to ticho býti zlověstným, jako ticho před bouří. Ty indianské postavy mihající se v záři ohňů rozrušily jeho obrazotvornost. Byl již asi dvě míle od tábora, když zaslechl několik výstřelů. Rázem zastavil koně. Ozvalo se opět několik výstřelů a hned na to vzdálený divý řev. — Donaldovi stydla v žilách krev.

“Indiani již vraždí”, šlehlo mu mozkem. Obrátil se v tu stranu, odkud řev zazníval. Viděl slabou záplavu na obloze, která se víc a více zvětšovala a jasněla. “Vraždí a pálí” zajektl. Slyšel opět střelbu, strašný jek a kvílení a v to mísící se hrůzné vytí psů.

“Musím dát farmářům výstrahu,” bylo první jeho myšlenkou. Rozjel se plným tryskem ku kmitajícímu se v dálece před ním světlu. Tam bylo obydlí farmáře Haskinse, postavené z drnu. Rodina farmářova právě chystala se ku spaní, když v tom pes zuřivě se rozeštěkal. Haskins pro jistotu vzal do ruky dvojku a vyšel ven. V temnotě rozeznal bližícího se jezdce.

“Spaste se, komu je život milý!” křičel tento, dříve ještě, nežli dojel k drňáku.

“Co se děje?” volal polekaný Haskins.

“Indiani jdou! Utíkejte! Všechno na cestě vraždí a pálí! Utíkejte, komu je život milý!” křičel jezdec plným hrdlem a z hlasu jeho vyznívala hrůza a zděšení. Obrátil koně a opět tryskem uháněl pryč.

“O, běda, já jsem to věděla”, křičela zoufale Haskinsová a běžela k loži, kde spaly tři malé děti, “a nechtěla jsem jít do této krajiny mezi Indiany. Nebohá moje robátka, teď vás Indiani zavraždí!”

Haskins vrazil do světnice.

“Ženo, neběduj a rychle se připrav! Není času na zmar. Na západě vidím zář od ohně a slyším střelbu. “Ty též nech pláče”, obrátil se na dorostlou dceru Ellu, “a pomoz matce s dětmi! Naházíme do vozu to nejujutnější a za malou chvíli vyjedeme!”

“Jak pak pojedáš, když máš jen jednoho koně?” volala žena v pláči.

“Já se zapřáhnu, a vy dvě pomůžete tlačít”, rozhodl Haskins. Jen nechte bédování a pospěšte si! Pláč nic nepomůže, musíme jednat a to rychle. Teď poběhnu pro koně, a vy připravte děti. Hned jsem tu s vozem.” Haskins vyběhl ven.

“Počkej, muži!” křičela za ním žena, “kravku tu přece nenecháme, aby nám ji Indiani zabili. Taková dobrá kravka,” mluvila dále v pláči, vyběhnouc před dům, “a my bychom ji tu nechali. O, čeho jsme se tu dočkali!”

“Vezmeme tu kravku s sebou,” volal Haskins, “jen jdi dovnitř a chystej se.” V malé chvíli stál již před drňákem vůz s jedním koněm.

Haskinsovi přistěhovali se na svou domovinu s párem koní, ale ten lepší a silnější z nich za nějaký čas posel. Musili to potom vytloukati, jak se dalo s jedním slabým koněm. Haskins vypomáhal časem v práci některému ze sousedů a ten mu za to půjčil koně ku prolomení půdy. Nyní naložili ve spěchu na vůz kufř se šatstvem, několik příkrývek, trochu potravin a tři malé vřískající děti; za vůz uvázali kravku a pak spojenými silami vyjeli ze dvora.

Z počátku to ještě šlo, neb vůz sjížděl se svahu, když však vyjížděl z do-

PROF. DR. ALFRED SLAVÍK.

liny do kopce a kola zařezávala se do měkké, nedávno rozmoklé půdy, tu síly žen v zadu tlačících umdlávaly. Brzy začaly obě štkáti.

Haskins v předu táhnoucí se zastavil. I pro něj byl to silný tah, neboť vychrtlý a chatrně krmený koník velmi málo mu pomáhal.

“Takhle se nikam nedostaneme”, bědovala, plačíc Haskinsová, “a budeme všichni povražďeni. Ach, muži, proč jsi mne jenom neposlechl, když jsem tě zrážela od stěhování se do této krajiny. Moje nebohé, drahé děti, za chvíli vás Indiani rozsápnou!”

“Jenom, ženo, ještě nezonfej!” ehlácholil ji Haskins, ač jemu samotnému strachem a hrůzou vyvstával na čele studený pot. “Někam přece dojedeme a možná, že nám někdo na cestě k městu pomůže. Já mám naději, že si na nás Robert vzpomene a přijede nám ku pomoci.”

“Kéž by se tak stalo!” povzdychla si žena. “V takovém případě každý však obyčejně myslí jen na sebe. Probůh, muži, nestůj a dej se do toho zase!” pobízela manžela. “Tady přece na Indiany čekat nebudeme. Pobídní koně a my zas potlačíme.”

Uprchlíci zvolna pohybovali se opět ku předu. Dříve ještě, nežli dorazili ku hranicím svého pozemku, zaslechli na cestě proti sobě rachot vozu.

“To jsou Indiani!” vykřikla zděšeně Haskinsová a běžela k manželovi.

“Nebud hloupá!” odbyl ji tento zastaviv se, pozorně naslouchaje. “Indiani neválejí na vozech. To jest asi Robert. Však jsem věděl, že na nás nezapomene.”

Robert Miller byl svobodný, asi čtyřicetiletý farmář, jehož pozemek byl jedinu míli vzdálen od farmy Haskinsovy. S Haskinsem seznámil se hned při otevření Oklahomy a od těch dob byli spolu dobří přátelé. Oba muži vpomáhali si navzájem v práci a v posledním čase koně Millerovi obrátili Haskinsovi několiž akrů prerie.

Robert Miller býval u Haskinsů dosti častým hostem, neboť líbila se mu hezká farmařova deera a on by si ji byl rád odvedl do svého mládeneckého drňáku. Elle Haskinsově se však obstarožní nápadník nelíbil i přes to, že jej otec velmi často chválil. Ji se mnohem lépe zamlouval Dick Hunter, který bydlel asi tři míle blíž k městu.

Mladý tento farmář přistěhoval se nedávno do krajiny a k nim již několikrát zajel. Otec s ním z prvu jednal přátelsky, když však zpozoroval, že oči mladíkovi příliš často obračí se po jeho deeri, tu změnil svoje chování k němu. Rád se zabýval tou myšlénkou, že Ella bude ženou Millerovou a netěšilo ho, když nějaký mladý, švarný nápadník kazil naději jeho přítele.

Dick Hunter byl mladík poněkud nesmělý a odmítavým chováním Haskinse jsa jaksi zaražen, přestal tam poslední čas jezdit. Vždyť a Ella nedala určitě na jevo, že jest mu nakloněna.

Když slyšela nyní Ella, jak klade otec naději na přispění Roberta Millera, tu vzpomněla si mimoděk na Dicka. Povzdychla si. Nemohla přece očekávat, že by jemu na ní tak dalece záleželo, aby jel tři míle nazpět v ústrety Indianům, jenom k vůli ní.

Byla by však nyní vítala s vděčností i Roberta, kdyby jim byl přispěl ku pomoci. Vůz s rachotem kvapně se blížil a zrovna před povozem jejich rázem se zastavil.

“Hallo!” volal mužský hlas. “Co zde děláte?”

“To jest Dick!” vykřikla radostně Ella, poznavši mladíkův hlas.

“Ano, to jsem já!” řekl mladý farmer seskakuje s vozu. “Jedu se podívat nepotřebujete-li mé pomoci. Víím, že s jednou kobylnou se to špatně jede.”

“Myslíl jsem, že jest to Robert Miller,” promluvil Haskins.

“Toho jsem potkal na cestě. Poznal jsem jej po hlasu. Křičel na mne, abych obrátil koně směrem k městu a spasil se před rudochy útekem. Já jsem se však chtěl dříve přesvědčit, jak vy se dostanete v bezpečí. Takto byste se nedostali do města ani do rána,” mluvil kvapně, přistupuje blíže k vozu. “Přendejte vše na můj vůz a rychle vsedněte do něj a pojedeme.”

Rodina Haskinsova nedařila se dlouho pobízeti a v minutě bylo všecko přeloženo.

“Co uděláme s naším koněm a kravkou?” ptal se Haskins.

“Nechte je tady, pusťte je!” mluvil Dick. “Zbytečně bychom se s nimi zdržovali. Snad ujdou pozornosti rudochů a můžeme je potom nalézt, jestli se sem ještě navrátíme.”

“Ba že se nevrátíme,” volala Haskinsová s vozu, třesouc se strachem. “Pojedeme nazpět do Iowy, jestli nás tu Indiani nezabijou.”

“Nebojte se, nic se vám nestane,” řekl Dick, vyskakuje na kozlík. “Pojedeme s větrem o závod a brzy jsme ve městě.” Zamlaskal a mladí, silní koňové cvailem ujížděli.

Na kozlíku seděl Haskins s Dickem a v zadu ve vozu blízko spících dětí tulily se k sobě matka s deerou. “Ten Dick jest přece hodný hoch,” promluvila matka k deři do ucha. “Nyní snad se přece zachráníme.”

“Jistě se zachráníme, maminko,” přisvědčila dívka. “Teď už já se nebojím.” Ona cítila se nyní bezpečnou a i v té kritické chvíli šťastnou. Vždyť věděla jistě, že zajel jim Dick na pomoc, jen k vůli ní. Když vsedala do jeho vozu, tu přiskočil a pomáhaje jí, stiskl jí silně ruku. Ona svoji chvějící se rukou opětovala slabě jeho stisknutí a nyní o tomto krátkém výjevu přemýšlela více, nežli o obávaných rudoších.

Koně pánem svým pobízení, hnali se po cestě úprkem, a vůz házel se ze strany na stranu. Brzy začali dojížděti jiné prechající osadníky, kteří ze všech stran sjížděli se k městu. Když dojeli do O., bylo tam již všechno pobouřeno. Domácí obyvatelstvo pobíhalo rozčileně po ulicích a přijíždějícími venkovany plnily se hotely, noclehárny i stáje.

Té noci mimo malé děti nespál ve městě nikdo. Bázlivější ženy vyhledávaly sklepy a snašely tam své děti, mužové pak scházeli se na hlavní ulici a chystali se k obraně. V železářských obchodech vydávány byly zbraně i náboje každému, kdo o ně požádal a zapsal svoje jméno. Organisovaly se oddíly a rozházely se kol hranic města a několik mužů vysláno bylo na zvědy. Mezi těmi byli Dick Hunter a šerifův příručí Donald. Na východě již se obloha jašnila, když tlupa zvědů vyjížděla do kraje. Obráncové města byli nyní na vše připraveni a očekávali vpád vražedných rudochů s odhodlaností.

Přední strážce napínaly zrak i sluch, ale posud nevypátraly ničeho podezřelého. Občas přijel ještě některý opozděný, prechající osadník, žádný z nich však nevěděl ničeho bližšího o Indianech, nežli to, že byl od některého ze svých sousedů varován před jejich válečným tažením. Slunce již stálo hezky vysoko na obloze, když viděti bylo vracející se zvědy a ve středu jich jel farmářský vůz.

Na celé té blízkosti se skupině nebylo však pozorovati nijakého rozčilení, ba slyšeti bylo občas jednotlivé výbuchy smíchu. Veselost ta zdála se býti nakažlivou, neboť když dojeli všichni ku strážím, tu po krátkém vysvětlování, dali se i strážcové města do hlučného smíchu. Cvailem vjela nyní celá tlupa do ulic. Všem zářily obličejové veselostí, jen šerifův příručí, Donald, tvářil se jaksi rozpačitě. Kolem shromáždil se zástup ozbrojených mužů a ti všichni udiveně naslouchali vypravování vrátivších se zvědů.

Celý ten poplach a útek před rudochy byl jenom na plano. Krajina byla vůkol úplně klidná a Indiani, kteří včera tábořili v onom lesíku, vydali se

časně z rána dále na cestu ku návštěvě jednoho z přátelských kmenů. Farmer, jenž přijížděl nyní s vracejícími se zvědy do města, mluvil večer před tím s jedním z těch Indianů, který hovořil dosti plynne anglicky a od něho se dověděl o účelu jejich cesty. Ona střílba, strašný křik a rámus, to vše bylo jenom nevinné zastaveníčko svatebčanům.

Vdávala se dcera farmáře Talbota a mladí přátelé ženichovi sešli se večer a uspořádali kamarádovi na rozloučenou tak zvané "charivari". Stříleli do vzduchu, tloukli na staré pekáče i kotle, a nesmírně při tom hulákali a výskali. Tropili dohromady takový pekelný rámus, že všichni psi v sousedství začali nad tím žalostně výt a naslouchající Donald považoval to vše za válečný pokřik divochů a kvílení přepadených. Asi jednu míli dále na západ vypařoval farmer kus oborané prerie a záře z ohně dovršila dílo fantazie. —

V malé chvíli rozneslo se po celém městě toto jednoduché vysvětlení, a ženy počaly vylézat z svých skrýší. Nastal opět shon a zmatek, ale nyní vyznívalo to vše vesele a v smíchu. Někdo sice tu a tam si trochu zahuboval, ale celkem byli všichni rádi, že tak lehko z toho indianského boje vyvázli.

Farmáři zapřáhli do vozů a když si při příležitosti nakoupili některé nutné zásoby, rozjížděli se opět ku svým opuštěným domovům.

Brzy po poledni vyjížděli z města i Haskinovi s Dickem, ale tentokrát držel opatřte Haskins. Dick obracel se stále nazpět do vozu a hovořil živě s Ellou.

* * *

Dnes mají Haskinovi pěkně zařízenou farmu. Na místě bývalého drňáku stojí nyní mezi vysokými stromy úhledný, veškerým pohodlím opatřený dům a v ohradě pase se hojnost hovězího dobytka a několik silných koní. Někdy k nim přijíždí na návštěvu zeť Hunter s celou rodinou v kočáru, a tu ještě časem vzpomínají si na ten poslední útěk bílých osadníků před Indiany.

Jen zlý člověk zpěvu nemá.

Vypravuje J. V. Luňák.

"Kluku, což nebudeš zticha!" Tak kdysi otec zlostně zvolal, když byl v nejúplnějším nedbalkách, vstoupil do ložnice dětské a po celou hodiřu se pokoušel uspat jednoho ze svých dvojčat. Ale jeho zlosti vzniklé z rozespalosti se nepodařilo uspat potomka. Docílila toho manželka svým lahodným altovým hlasem, zaspívavši prstonárodní ukolébavku:

"Spí, Jeníčku spí! — zamhuř očka své!
pán bůh bude s tebou spáti — andělíčky kolibati —
spí, Jeníčku spí!"

Záhy malý divoch usnul a otec měl příležitost přesvědčiti se o mocnosti zpěvu, již tak krásně tlumočí česká, i po Americe zdomácnělá píseň, z níž těchto několik řádek vyjmutu.

"Máti svému nemluvnátku — sladounký prs podává; —
ono když nechce mlčeti, — se zpěvem se uspává."

Dvojčátka rostla, sílila a prospívala utěšeně. Nikdy nebyla způsobnější, než když otec pamětliv svého naučení o mocnosti zpěvu, učil je různým povědkám národním, znázorňujícím výjevy dětského života.

Ve škole hošci dobře prospívali a ve vyšších třídách náleželi mezi nejprobudivější žáky. A není divu, že mnohá copářská školní nařízení se jim

z hloubi srdce protivila a tu ani nemohlo jinak býti, že za letního odpoledne, když byli doprovázeli spolužáka na poslední pouť na hřbitov u sv. Havla, ocitnuli se v odlehle hospůdce nedaleko neuberského pivovaru a tam v kroužku přátel besedovali. Zvykli si na místo ono, a občas se tam scházeli. Ovšem, že se tím prohřešili proti školní kázní. Dlouho trvalo, než spády jejich prozrazeny a tudíž se tam cítili bezpečnými, a zde také si zazpívali. Zpívali s nadšením národní:

“Pivo, pivo, pivo červené! — Kdo tě bude pivo pít —
až já budu v hrobě hnit! — Pivo, pivo, pivo červené!”

V tom dvéře se otevřely a do dveří vstoupil přísný třídní profesor a zároveň ordinarius. Zastaviv se, poznal na okamžik veselou společnost a počal zpěv mladíků zvučným basem doprovázeti. V horlivosti, jakou do zpěvu byli zabráněni, ani nepozorovali, že jejich přísný učitel dodává zpěvu základní tón — a teprve, když píseň dozpívána, a přísný pán předstoupil, poznávali velikost svého přestupku. Že je přísný trest, snad i dokonce vyloučení z ústavu nemine, byli všichni přesvědčeni. Ale přísný profesor byl naladěn k shovívavosti zpěvem mladistvých hrdel a tu osvědčila se opět mocnost písně — ani je neoznámil čili neobžaloval před řiditelem.

Po dokončení gymnasijských studií ocitnula se naše dvojčátka — Oldřich a Jaromír — co praktikanti ve dvou největších obchodech města. Jaromír se stal rytířem lokte, byl zaměstnán ve střížním obchodě a Oldřich obsluhoval kupující mýdlem, solí, slanečky, kořením, kávou, cukrem — stal se kopeckým mláďencem. Oba měli pěkné hlasy a stali se záhy členy místního zpěváckého spolku a třebaš umlčení celodenní dřinou, nechyběli nikdy při zpěvních cvičeních a tím mysl jejich vždycky okřívala.

* * *

“Zač stál by také život ten beze zpěvu, vína, žen!”

Tento veršiček byl v místnosti zpěváckého spolku za sklem v rámečku a o něm Jaromír často přemítal. Jeho láska k zpěvu a vínu byla mu vrozena a postupem času se též znamenitě vyvinula. Ale jedna láska mu dosud chyběla, aby si mohl doopravdy zazpívat: “Zač stál by také život ten beze zpěvu, vína — žen!” Chyběla mu jedna dosud láska k dívce. Již hodně metrů látež nastříhal pro mnohou spanilou deuru Evinu, ale dosud nepřišel na pravou, jemu souzenou. Ale přece byla jedna, kteréž byl více nakloněn, nežli jiným. Principál jeho měl deuru Mářinku, dívku milostnou a uvědomělou. Že k němu byla laskava, osvědčila mnohými pozornostmi, zejména při stole. Cesta k srdci vede často žaludkem, a tak bylo také u Jaromíra. Nezůstalo jím nepovšimnuto, že se mu často jejím prostřednictvím dostalo jeho zamilovaného pokrmu. O skutečné vroucí lásce nebylo dosud mezi nimi ani slova. Ale co nejlepší sousta nezmohla, podařilo se mocnosti zpěvu. Mařenka měla pěkný hlas, byla velmi hudebně nadaná a stala se záhy ve smíšeném sboru vůdčí sopránistkou. Při jednom větším koncertu pořádaném při sjezdu okolních zpěváckých spolků přednášela solovou píseň. Čistota hlasu, dobré pochopení a cituplný přednes nehvátily posluchačstvo. Zejména na Jaromíra působila píseň neodolatelným kouzlem a tu pravil sám k sobě: “Ta a žádná jiná.” Pocítil blaho před tím netušené, když směl Mařenku po koncertě doprovodit domů. Nyní se nepotřeboval obávat, že by život za nic nestál beze zpěvu, vína, žen.

Jaromírovi nastaly blahé doby. Ale nejšťastnějším býval, když slyšel Mařenčin libý zpěv z obydlí zaznívajících do obchodních místností. Stávalo se to zhusta, neboť i Mařence zasvítalo jitro lásky a jevílo se v častém pro-

zpěvování. Zpívala nejraději naše národní písně, jež tak mocně povzbuzují veškerá šlechetná hnutí srdce i mysle.

Jaromír byl ovšem neustále v té náladě a byl by každému řekl, že mu ničeho k úplnému štěstí neschází — ale ne, dnes by byl mluvil nepravdu. Co praktikant neměl žádných příjmů a byl tudíž zrovna jako bratr odkázán se svými drobnými výlohami na peníze, jež čas od času od rodičů dostával. Právě nyní kapsa byla jako sklo a ke všemu nastával den narozenin. Byli tak zbaveni vyhlídky narozeniny vhodným způsobem oslavit. Jaromírovi, veselejšímu z bratrů, záležitost oslavy narozenin obzvláště ležela na srdci a po dlouhém uvažování rozhodnul se vzít si potřebné peníze ze zásuvky obchodu, aby je jakmile dojde zásilka od rodičů, zase obchodu nahradil. Těšil se myšlénkou, že vlastně ničeho nezpronevěří a že oslava narozenin jest nutnou věcí. Již chtěl úmysl svůj provést, když v tom s hořeniho poschodí ozýval se libý zpěv Mařenčin. Poslouchal napnutě a rozeznával nápěv i slova. Pěla píseň, již za dětského věku jeho často matička zpívala:

“Blahý, kdo dle povolání—bohu slouží, vlastní své!
Zde jej smír, tam smilování — milostivě k sobě zve!
Blahá zem, kde povinnosti tíže—rovně nese sluha jako kníže;
tam spí věčně mír a vinna, — chval každý duch hospodina!”

Tato krásná píseň dojemně zpívaná a k tomu právě ve chvíli, kdy měl úmysl dopustit se prvního chybného kroku, hluboce dojala srdce mladého muže. Vzdal se svého předsevzetí. Mocnost zpěvu se opět osvědčila.

Druhého dne došly toužebně očekávané peníze a když s bratrem v kruhu několika soudruhů slavili narozeniny, Jaromír byl nejveselejším a nejšťastnějším ze všech. Veselí dosáhlo nejvyššího stupně. Společně zapěli starodávnou píseň dle zvyku českého:

Nic netrvá na světě věčně,
praví nám minulý čas!”

A rozešli se ku svým domovům.

Léta plynula. Dvojčata měla již za sebou povinnou vojenskou službu a stala se knihvedoucími. Tu vypukla náhle neblahá válka roku 1866 a všichni muži náležející do svazku vojenského, povolání k činné službě, aby pomáhali zničit odvěkého nepřítele. Také Jaromír a Oldřich vřadění do řad vojska. Loučení bylo těžké. Zejména Jaromír těžce se loučil od Mařenky.

“Ještě jen dále pojd’ — k lesu mne vyprovod’,
přítul se ke mně blíž, — Mařenko má!
Ztratíš mne za krátko — mé zlaté poupátko—”

Leč nadšení bojovat pro vlast záhy je nechtělo a mělo je vést k vítězství. Kdo by byl pochyboval o mocnosti zpěvu, necht’ se zeptal vojínů táhnoucích na sever do Čech. Přímou zázračně působily české písně. Zejména píseň

“Pláče pro mne moje matička—že mne odvedli, na vojnu vzali”,
při jejímž pěni ůmdlené nohy se vzpružily a opět rázně vykročily. A zázrakem působila v ležení píseň:

“Kde domov můj?—Voda hučí po lučinách,
vody šumí po skalínách—v sadě stkví se jara květ,
zemský ráj to na pohled!—A to je ta slavná země,
země česká, domov můj!”

Bohat jest český národ na krásné písně a u českých pluků bylo vždy z vojenských ležení slyšet zvuky českých národních a v době válečné i vlasteneckých českých písní.

V setnině, v níž Jaromír a Oldřich dosluhovali vojenskou povinnost, čili kde vlastně odváděli daň z krve, bylo důstatek vycvičených pěvců a zde se provozoval s vědomím a schválením setníka, jenž byl také národnosti české, čtyřhlasý zpěv, jenž jim a jiným poskytoval mnoho ušlechtilé zábavy.

Mnohou potyčkou předních stráží prodělali, při čemž byli zdraví a i život obou dvojčátek byl ušetřen. Věrně lnuili jeden k druhému a tato upřímná láska jim ulehčila v mnohých nesnázích namáhavého polního tažení. Mnohou prudkou srážku prodělali, řady jejich setniny prořídly, ale oba bratři byli dosud ušetřeni — a již mysleli, že pro ně nebylo ulito žádné kulky pro jehlovku prušáckou. Ale jednoho dne po prudkém výpadu u České Skalice setniny pátého praporu pluku 36., u níž bratři sloužili, Jaromír se nevrátil. Po dlouhém hledání jej Oldřich našel v polním lazaretu. Vojenský lékař pravil, že jej kulka zranila, že byl střelen do prsou a plíce že má poraněné. Poněvač nepřítel po nějakou dobu otálel, bylo Oldřichovi povoleno setrvati u lože drahého bratra. Jaromír měl zlou horečku. Oldřich u něj celé hodiny vyse-
děl. Lékař choval vážné obavy o život Jaromírov, ale Oldřich stále doufal, že mladistvá síla bratra zvítězí a že bude zachován na živu. Obavy lékařovy byly přespříliš oprávněny a za několik dnů po poranění byl Oldřich svěd-
kem, jak síla bratrova byla vyčerpána.

Smrt bratrova byla krutou ranou pro Oldřicha, jsa svědkem smrti svého milovaného bratra. Nemohl chápat, že jest odloučen od toho, kdo mu byl vším na tomto světě. Což bylo možno žít dále bez něj, kterýž byl částí jeho vlastní bytosti, což mohl dále žít, an jeho bratr nebude s ním sdílet radosti a žalosti? Jako zkamenělý zíral do obličeje drahého zemřelého a tu se mu zdálo, že jeho vlastní srdce ledovatí. Nemohl promluvit, nemohl myslet, a slzy poskytující úlevu, se nedostavily. Soudruzi se namáhali se všech sil jej potěšit, ač sami také truchlili nad úmrtím Jaromíra. Vše marné. Se suchýma očima jako bez ducha krácel za rakví. Ale když mrtvolu do hrobu skláněli a soudruzi zapěli slavný, dojemný pohřební čtyřzpěv:

“Anděl lásky svaté vlá—v modré vlasti zlatých hvězd.

Tam, ach, zalet duše má—tam pro rány balsám jest.

Výše a výš v ty světy,—míru, kde stkví se květy,

k hvězdám zlatým křídla rozpni—duše má . . .”

tu znenáhla zledovatělé srdce se probouzelo — kouzlo bylo zlomeno a slzy, dlouho zadržené slzy, potokem tekly. Co nezmohlo slovo soudruhů, domluva vojenského kaplana, způsobil zpěv, že srdce plynoucí a k srdci mluvící.

Čas, onen veliký lékař a pak rozčilení válečné, způsobily, že se bolest Oldřichova zmírnila. Vzpomínal často na drahého zvěčnělého bratra a v du-
chu prožil s ním často ony krásné chvíle, kteréž jim upřímná bratrská láska připravila. Těžké chvíle ztrávené u lože zvěčnělého mizely čím dále tím více z oboru jeho vzpomínek. Opět se podílel na zpěvu, o vánocích byl opět svůj a o Sylvestrovské zábavě poněprv zazpíval.

Po propuštění z činné služby vojenské ztrávil ještě několik měsíců ve svém rodišti a mezi jiným navštívil také zarmoucenou nevěstu svého bratra. Pak se rozhodnul rozloučit se s vlastí a spolu s několika soudruhy hledat štěstí v Americe.

Zrovna jako jiným, kdo na zdař bůh se ubírají do cizí země, setkal se Oldřich s trpkým zklamáním. Bez známých a přátel, kteří by mu mohli radou a skutkem pomoci, pokoušel se v New Yorku po několik týdnů marně naléztí nějaké vhodné zaměstnání. Kdekoliv spatřil na vývěsním štítu české jmeno, vypyτάval se, zdaž by měli uprázdněné místo buď za prodavače neb za kněh-
vedoucího. Téměř v zoufalství nad nezdarem zaslechl jednoho dne v jistém

obchodě hovořit majitele o nově založeném zpěváckém spolku Hlaholu. Hovořili o příslovečném nedůstatku dobrých tenorových hlasů v Americe a rozhovor tento považoval Oldřich za pokyn osudu.

Zmínil se hovořícím pánům, že býval doma v staré vlasti v několika pěveckých sborech. Zájem obou přátel zpěvu byl pro něj tím získán; pozvali jej do cvičení zpěvního a když byl zpěvem svou výpověď potvrdil a když jeho libý hlas byl všeobecně obdivován, nastal pro něj obrat příznivý. Získal přátele, kteří se jej ujali a ti mu záhy svým vlivem opatřili slušné postavení. Jako již častěji, měl opět mocnosti zpěvu k poděkování za tento příznivý obrat. —

Po několika letech odebral se do Wisconsinu, kde převzal oběh od příteli, který si chtěl dopřát cesty do staré vlasti. Záhy potom pořádána divadelní výprava Čechů amerických do Prahy. Zúčastnil se a v domově se dozděděl, že nevěsta jeho zvěčnělého bratra jest dosud neprovdána a tu se rozhodnul památku svého zvěčnělého bratra uctít co nejlépe tím, pakli nabídne jí svou ruku. Mnozí se po smrti Jaromírově o ni ucházeli, ale marně. Bratru jeho, kterýž mu byl velice dle zevnějšku i povahy podoben, ruku svou neobčepřela.

Ve státu Wisconsinu čítajícím několik velikých českých osad, není šťastnějších manželů nad Oldřicha a Mařenku. Vždycky pamětliv účinků, jaké zpěv na něho způsobil, jsou zpěv a hudba, obzvláště zpěv, v jeho domově pěstovány. V rodinné světnici jest v rámu tento pěkný verš:

“A zlý člověk zpěvu nezná,—ten se ho hrozně děsí!”

A pakli někdy, jak se v každé i té nejlepší rodině děje, má nastati nějaký spor, který by mohl snad zatemnit svým stínem slunce štěstí rodinného, tu Mařenka, nyní již šťastná maminka, ukáže na verš: “A zlý člověk zpěvu nezná, ten se ho hrozně děsí!” a hned se mír uzavře. Jejich dítka, obzvláště nejstarší Jaromír, prvorozený, má velikou lásku k hudbě a k zpěvu, zejména k české písni, zvyšuje štěstí blažených rodičů. Oldřich jest členem místního zpěváckého spolku a s ním navštívil poslední sjezd České Ústřední Jednoty Pěvecké ve Spoj. Státech v Chicagu. Sešel jsem se tam s ním a vyprázdnil jsem sklenici pěnivého plzeňského na “Mocnost zpěvu!”

Rýmované sentence a různé básně.

Sentence v prose.

Na prvního ledna.

Na počátku toho měsíce
polepšit se chceš vždy velice.
Morálku svou léčíš všelikými sliby,
kapsu rozpočtem, v němž každý luxus chybí.
Největší však chyba, hochu zlatý,
za rok stejně budeš dělat rezultáty.
Dni se zvolna dlouží, morálka se krátí —
Na prvního ledna umírají svatí.

Vychování.

Slova hýbají, příklady táhnou,
toho smutné máme doklady:
Mlád' má samá dobrá naučení
a jen špatné vidí příklady.

Boj života.

Je život vskutku stálý boj,
jen smrt tě z něho vyprostí.
Buď musíš bojovati s cizí,
neb s vlastní hloupostí.

Manželův povzdech.

Z lásky jsme se vzali
v dobách bláhových —
srdce promluvílo,
rozum stích'.
Srdce stichlo záhy,
rozum mluvit chvátá,
ženuška už hledá
ač'vokáta.

Kalendářní proslov.

Ba utíká ten čas jak voda
a stárneme, nač zapírat?
Vše mění se i zvyky, moda
a často vzdychnem: "škoda, škoda,
tak všechno jiné napořád."

Jeť jiná mládež nežli v čase,
kdy my jsme mladí bývali
i jinak milovat už zdá se
i jiné sny v té mladé chase,
než jaké my jsme snívali. —

Však nevěř tomu, milý brachu,
to vskutku jenom zdá se ti,
svou cestou dál jdi beze strachu,
co na tom, v oči trochu prachu
že s větrem času přiletí?

Ta cesta k dobru stále jedna
a nemění se její směr,
je daleká a nedohledná,
ať v krásě máje, v mrazu ledna,
ať nad ní den, neb noci šer.

Jdi šťastně v novém roce po ní,
neb odpočiň si po kraji.
Ti, kdož se za neznámým honí,
až jejich den se pozacloní,
snad tě tu ještě potkají.

Poctivý nálezce.

Žil jednou — kde vám nepovím,
to v paměti se ztrácí —
žil jednou jeden ubožák
a pořád hledal práci.

On z domu vyjde za jitra
a k večeru se vrací
a zeptá-li se: "Co děláš?"
odpoví: "Hledám práci."

Tak chodilo to den co den,
tak chodilo to léta,
on hledal práci zamýšlen
snad ve všech krajích světa.

Tu konečně jí našel,
oh, jak se chudák lekl.
Vjel do vlasů si v rozpacích —
"Co s ní teď?" v duchu fekl.

Však náhle zjasnil líce zas
a humor se mu vrací —
"Co nalezneš, máš vrátit zas." —
a šef a vrátil práci.

Soud a chápavost.

Div není, za nejlepší vůli,
že mnohý zle se na tě sápe:
Svět — ať už velký, nebo malý —
vždy lehce soudí, těžko chápe.

Obhajoba lidí.

Kdo lže, ten kradе, povídá se,
však svět je lepší přece,
vždyť nikdo z nás by nedostal se
pak z trestanecké klece.

Před cizím prahem.

Nevěř nikdy mnoho tomu,
kdo jen reptá na svých bližních slotu.
Tomu, kdo před cizím prahem mete,
velmi zřídka jen jde o čistotu.

Nač radit?

Nač jiným radit? Jak když voda
se řešetem jen naměří.
Moudrému rad tvých není třeba
a hlupák — ten jim nevěří.

Těšitelé.

O varuj se vždy těšitelů
a před nimi svůj zataj sten,
neb teprve až začnou radit,
ty poznáš, jak jsi nešťasten.

Různé sentence a nápady prosou.

— Je dost nešťastníků, kteří cítí se
šťastní, mohou-li vyprávět o svém neštěstí,
anebo dokonce o něm psát.

— To by se tak mnohý dobře poměl,
kdyby vskutku podle Krista a Tolstého lidé
odpláceli za zlé dobrým.

— Také mnohý kapitalista se za svého
živobytí dost nadřel — ale dělník.

— Poslední dolar mívá obyečně nejvíce
drobných.

— Zvědavost vždycky ráda poslouchá,
ale přes to jen zřídka kdy jí plně uspokojí.

— I ten nejdobromyslnější člověk, na-
pomíná-li tě, rád tím lechtá svoji samolibost.

— Komu není rady, tomu není pomoci
— tak říkávají nejčastěji lidé, kteří, kdyby
tonul, nevztáhli by k tobě ani prstu.

— Nikdo nelituje svého přestupku tak
upřímně, jako ten, který se bojí vyzrazení.

— "Jediný muž v Čechách má skoro
pět procent celého království v kapse" —
povídal tu kdysi professor Masaryk o české
šlechtě a několik Američanů vyvalovali oči.
A nedali si ani otázku, kolik procent Ame-
riky má v kapse na příklad Rockefeller. A
přece čím větší kapitál, tím větší procenta.

— Mnohý si po straně stěžuje, že jsou
mu obtížné tvé prosby, když se ho však
ne neprosíš, tak se rozněvá.

— Tak mnohý, který upřímně káře vadý svých bližních, považován za člověka špatného a nebezpečného. A jaký ostatně div? Dle náhledu pobudů jsou to policejští, kteří bezpečnost města ohrožují.

— Komu nebyla by známa ona anekdota o opilci, který přešel s velkým sebezapřením hospodu a pak vrátil se do ní, aby odměnil se za to své přemáhání a dobrou vůlí? Nuže, kapitál činí podobně: Zvýší dělnictvu mzdy o deset procent a sám sebe odmění za šlechetnost svojí tím, že o dvacet procent zvýší životní potřeby. Jenže, bohužel, to není žádná anekdota, nýbrž skutečnost.

— Vš, příteli, co je to štěstí? Hezounký plášť, který si přes sebe člověk přehodí aby nikdo neznamenal hrb jeho neštěstí.

— Neobávej se nikdy lži jiných, neboť ta nikdy nemůže ti trvale ublížit, dokud sám pravdě se nezpronevěříš.

— Ten, komu hned při narození dárno do vínku bohatství, snadno si pak u života koupí nějaký charakter.

— Mnohý člověk jest tak nemotorný, že by se hodil některému katolickému učenici za důkaz proti Darwinově teorii, o původu člověka z opice.

— Dobře jest váimati se časových otázek, ale trdit se pro ně jest směšné. Co jsou všechny časové proudy proti proudu času!

— Ať si hlásají křesťanští moralisté co chtějí, přece jen bude vždycky snáze nastavit tu druhou tvář po hubičce, než po políčku.

— Je snadno zářit dobrým rozmarem, má-li člověk plný žaludek a plnou kapsu, i měsíce jasně září v úplňku.

— Myslím, že by i ta nejdobromyslnější žena považovala to za drzost, kdyby žebrák jí požádal o nějaké obnošené přesové střešníčky pro svoji dceru a přece také u něho byla by to starost otcovská.

— Zkušenost učí, že tomu, kdo má peníze přijde poměrně všecko laciněji, nežli chudáku — ale tomu, kdo má rozum, přijde obyčejně každá zkušenost dražší, nežli hlupáku.

— To už je z přírodopisu známo, že mnohý hmyz přijímá na sebe barvu listu, kterým se živí — proč se tedy divit žurnalistům?

— A kdyby tě celý svět chválil, hochu, nevěř, že to jediný člověk myslí upřímně.

— Mnohá žena jest laskavou a dobrou, dokud nestane se z ní tehyně a mnohý člověk jest k tobě upřímným, dokud nestane se tvým přítelem.

— V každém neštěstí a za každých okolností může najít člověk útěchy, povídají lidé, kterým jinak dobře se vede. A konečně, kdož ví, snad mají také pravdu. "Jsme všickni smrtelní," těšil se lotr, když ho věšeli.

— "Čiň čertu dobře, peklem se ti odmění," — tak obyčejně horlí ten, jemuž zmátly se výpočty na úroky z vědeckosti.

— Jistý náčelník lidožroutů želel prože francouzský kuchaf, jehož zajali, nemůže sebe sama upravit k jídlu. — Dobrý vtip. věřte však, že mnohý literát v pravdě želí, že sám o sobě nebude moci napsat nekrolog.

— Často i ty nejvášnivější diskursy těch nejradikálnějších stran podobají se hádce dvou holohlavých o lřeben.

— Bystřý jeden radikál takto radil svému soudruhu: "Mohu-li ti radit poctivě dle svého přesvědčení a spolu moudře dle koloběhu světa, jest to tohle, příteli: Měj vždy v nenávisti kapitál a bled se oženit s dcerou nějakého kapitalisty."

— Hloupé lidi dělají peníze ještě hloupějšími. Fkává se, ale chudoba neudělala ještě ze žádného mudree chytráka.

— Hází-li někdo pečáky do "slot-machiny," může se o něm také říci, že peníze vyhazuje!

— Jsou lidé, kteří ať jedou v káře, nebo ve vlaku, ať vystupují v životě národním, spolkovém, nebo jen tak v životě vůbec, vždy domnívají se, že jenom oni mají právo na místo a ti ostatní že se jen tak připeletí.

— Pravá nábožnost spočívala kdysi v tom, nenávidět ty, kteří patří k jinému vyznání a mnozí pokrokáři fidi se dosud tímž příkladem.

— Obtáhneš-li břitvu, nebo obtáhneš-li člověka — oba budou přístě ostřejší.

— Ten nejhorší lotr má dost citlivě svědomí pro cizí hříchy.

— Člověk by se naučil snadno znáti sebe sama, kdyby nebyval naučil se přetvářet. —

— Nikdy neříkej kde tě bota tlačí, poněvač by tě tam jiní pořád šlapali.

Pro smutné chvíle.

To by přece bylo trochu těžké.

— Zdáli mne můj manžel poslouchá? To si myslím, že poslouchá. Já bych mu ukázala zuby, kdyby mu napadlo mít svoji hlavu!

Zázračná ryba.

— Pojď si hrát, Čáli.
 — Nepůjdu; já chci chytit zázračnou rybu.
 — Tady jsou zázračné ryby?
 — Ano, zrovna v tomhle místě. Tatínek tady chytil loni jednu, která stále přibývá na váze. Je o dvě libry těžší pokaždé, když o tom tatínek vypravuje.

Podobnost.

— Vidíte, Petře, tohle je můj syn Arthur.
 — Ach, to bych byl i bez řeknutí uhádl. Ta podobnost skutečně, celý pan otec!

A přece se "bavil."

Pan Bumbálek, zvyklý na společnost při pivečku, zařídil si to, aby nebyl a nepil sám, i když mu lékař přikázal nevycházet z domu: Tak nazdar, starý brachu!

Konečně

přece jednou vynález, který učiní z rybaření příjemný sport i pro nepřátele dlouhé chvíle.

Zbytečno.

„Chci přistoupit ku spolku střídmosti.“ — „Toť úpině zbytečno; vždyť se přece chceš příští měsíc oženit.“

U sprostředkovatele sňatků.

„Jak si přejete oženit se — z lásky, pro peníze, ze společenských ohledů anebo míchaně?“

Nejde daleko pro odpověď.

Pani: „Ale, Mary, v jakém pořádku jest opět dneska piano? Vždyť přece dobře víte, že nemohu vidět prach na nábytku!“ — Mary (výsměšně): „Nu, pak musí býti milostpaní skoro slepá.“

Zřetelný pokyn.

Pan Žvanil (na plesu): „Smíra vám, sicečno, nabídnouti nějaké občerstvení?“ — Dáma: „Ano, nechte mne, prosím, aspoň půl hodiny o samotě.“

Přililš ukvapen.

Soudec (ku zloději): „Nuže, nečíte dlouhých okoalků a přiznejte se ku krádeži.“ — Zloděj: „Ku které pak, s avný soude?“

Uvázl v pasti.

Obchodník (zlostně): „S vaší firmou nevejdu již nikdy v oběhod. Doutníky, jeť jste mi tak vře'e doporučil, a jichž jsem objednal tak velikou zásobu, byl jsem nucen všechny vhoditi do kamen a spáliti je na popel.“

Cestující: „Jenom mi, prosím vás, nemalujte straky na vrbě. Vždyť ty doutníky by nechytyly, kdybyste se třeba rozkrájel.“

Bezmála hotový gentleman.

„Pane barone, moje žena má poměr s jiným mužem. Poradte mi, co činí v takovémto případě pravý gentleman? . . . Výprask jsem jí už dal. . .“

Dle toho.

Dáma: „Za jak dlouho jste s to naučiti děvče jezdit na kole?“ — Učitel jí zdy: „To se řídí dle toho, jak jest hezká.“

Nebezpečnější než neštovice.

„Proč pak vlastně myslíte, že paní tadevává trpí nakažlivou nemocí?“ — „Ota jela do Karlových Varů a teď tam chce moje žena také.“

On se smál!

— Proč pláčeš, Jaroušku?

— Tatínek se praštil kladivem do prstu.

— A proto pláčeš, draboušku? Ty dobré srdíčko, jiné děti se něčemu takovému smějí.

— Nu ano — já jsem se taky tatínkovi smál.

Odvážný.

V hostině u "Studené žáby" sedí čelá na společnost a všelijak se baví. Právě vykládá medik, který již bůh ví kolikátý se mistr na universitě posouchá, o hrozných věcech, které jim tam přijdou. Pytlak prý mrtvoly měsíce staré, hrající již všemožnými barvami a žádnému z nich nenapadne, aby se v noci bál, ba že při pytlvání jde se s klidem chleba s máslem a chléb se krájí rytevním nožičkem.

"No, to nebude tak strašné," praví soused A, "vím, že vy se více mrtvol bojíte než kterýkoli z nás. A ostatně nám to dokažete, že se nebojíte. Za krátko bude již půlnoc, jděte na hřbitov a úderem dvanáctepřineste z umřelí komory lebku oběšenec kterého dnes našli v lese."

"Oč se vsázíme?" ptá se medik.

"O hektolitr, platí?"

"Platí!"

Sázka byla s'avnostně uzavřena.

Jeden z kumpánů se potají vytratil a šel na hřbitov. Vstoupil do umřelí komory a čekal, až medik přijde. Dvanáctá právě byla, když medik vstupoval. Vzal lebku na stole stojící a chtěl odejít.

"Nech moji lebku," ozve se hrobový hlas z kouta.

Medik, který již sahal za kliku u dveří, vrátil se, položil lebku na stůl, vzal drohou, opodál ležící, a šel se k odchodu.

"Nech moji lebku," ozve se též hrobový hlas z kouta.

"A houby, dvě's neměl," odpověděl medik a klidně s lebkou odešel.

Zvrácené pojmy.

Zlodička, (jež uzřela na procházce poprvé fialku): "Maříčko, tahle kytička jest napuštěna voňavkou."

Pokrok.

"Na procházce jsme se seznámili, při vyjížďce na kole jsme si vyznali lásku a v automobilu jsme konečně jeli k oddávkám."

Také filosof.

Piják: "Jest skutečně pravda, že nic na světě nepřichází na zmar . . . , já svůj vinný sklep sice úplně vyprázdnil, avšak za to mám nyní červený nos."

Sebevědomý.

Pacientka (úzkosivně): "Nemám, pane doktore, nějakou srdeční vadu, že mé srdce tak neobyčejně silně bije?" — Mladý lékař: "Upokojte se, není to nic; v mé přítomnosti mají dámy vždycky tloučení srdce."

Co se v mládí naučíš . . .

"Při té velké dřině tohle ještě, když se z čista jasna dá do deště."

"Nemusím se proto a'e schovat — učil jsem se v mládí balancovat."

Teď to chápe.

Černý potentát v Paříži před výkladní skříní modistky: Nu, teď rozumím Evropanům, proč nechtějí více žen než jednu!

Špatný poměr.

Dáma (při přijetí lékařova účtu): "Nu, domnívá-li se tenhle nestydatý člověk, že mu zaplatím tak obrovský honorář za to, že mne poslal do tak laciných lázní, pak se nesmírně mýlí."

Oprávněný požadavek.

Úřední komise navštívila jakéhosi divadelního ředitele, kdež vyjednávala o opatřeních, jak by se obecenstvo v případě nebezpečí co nejdříve a nejrychleji dostalo z divadla. Když byla stanovena všechna bezpečnostní zařízení, pravil divadelní ředitel: "Vážení pánové, nyní, když jste se postarali o to, jak by se obecenstvo dostalo z divadla, mohli byste se snad postarat také, jak dostat obecenstvo do divadla."

Je to lacinější.

— Můj drahý, až budu v mořských lázních, bude se mi jistě každou noc zdátí sicebě.

Dám.— Zůstaň raději tady a nech si zdátí o půl hoch lázních!

Vtipná odpověď.

Lékař (ku kmotru Mrkalovi, jenž se pozdravuje z nemoci): Příteli, vy si naříkáte bez příčiny, protože se vám vede, jak jen za těch okolností možno. Nemyslete si, že vás mohu omládnout!

Kmotr Mrkal: To já také, pane doktore, nechej. Přičiňte se jen, abych hodně zestárnul, to bude dobře.

Má ohled.

"Vy máte smutek, pane Něžný?" — "Ano, matka mě chotí zemřela?" — Ahoj, přijměte moji soustrasť . . . Ale dovolte mi, abych vlastně neřeknete krátcí: Moje tehdy zemřela?" — "Inu, víte, ona to byla vskutku dobrá duše."

Ten by to měl vědět!

Pepíček: Mami, je to pravda, že některým lidem taky rostou parohy?

Maminka: Já nevím, hošíčku, to se musíš zeptat taťínka.

Nebezpečná četba.

Paní: "Proč vaříte stá e jedno a to též? Jest to snad vaše zamilované jídlo?"

— Kuchařka (blouznivě): "Ach, nikoli! Ale jest to zamilovaný pokrm hrdiny románu, ježž mám právě rozečtený!"

Zdánlivý odpor.

"Že si jen vzala Berta toho statkáře Hromotluka? Vždyť jest to nejloupejší člověk na světě!" — "Inu, víš, byl to skrátka sňatek z tak zvaných rozumných důvodů."

Dovedl si pomoci.

“Hrome, upustil jsem pěták — a má
že šhýbání se ohromné potíže . . .”

“Tis'e láter do toho panděra — ne a
ne se shýbnout . . .”

“a v tomhle horku k tomu — jestli pak
ten mizernej pěták stojí za to?”

“Extra — extra noviny o Bílkovu
soudu!”

“Ha, nápad — pojd' sem, kluku, s tě-
ma novinama . . .”

“Tak — a tuhle si zvedni za ně pěták.”

Hlavní věc.

“Emmo, nevším'a jsi si ještě, že má
tvůj ženich křivé nohy?” — “A co! K
oděvkám po nich dojde.”

Oh'eduplný.

Parvenu: “Dnes k nám přijde návště-
vu slavný básník Isidor Slavík. Vyklid'te
dí'a všech ostatních básníků z knihovny,
aby ho nerozladila konkurence.”

Měřitko lásky.

Žena automobilistova: “Kde jest, Ev-
žéno, tvoje bývalá láska? Dokud jsem ještě
nebyla tvojí, neměl jsi oči než pro mne.
Tehdy nebylo dne, abys aspoň n'jakou ko-
čku nepřeješ. Nyní však jsi nepřeješ již po
dřonhý čas ničeho. Ach, Evžéno, ty mne
více nemiluješ!”

Moderní mládež.

Učitelka: Já doufám, že to psaní, kte-
ré ti vypadlo z knihy, není žádné zamilova-
né psaníčko!

Žačka: Ale kde — z takových hlou-
postí já už jsem dávno vrostla.

Pínl svůj úkol obráceně.

Chef (k agentovi): "Pane Hrubý, najděte si někde jinde zaměstnání; já vás přijal, aby mi ubývalo v závodě zboží a už aby mi ubývalo zákazníkū."

Oh!

Hercčka: "Jak jsem slyšela, pane řediteli, chcete engažovat jednu moji konkurentku?" — Ředitel: "Ale ta přece není vaší konkurentkou, vždyť ta hraje výtečně!"

V přenáhlení.

Poručík: "Kdo to z vás, chlapi, byl, jenž šel včera mimo mne, aniž by býval salutoval? Mohu-li si já pamatovat sto vašich přítomých a blbých obličejů, můžete si pamatovat vy aspoň jeden jediný."

Neuvěřitelně.

Baron (jenž má sám červený pijácký nos): "Není pomoci, milý Jean, vy se musíte postaratí, aby zmizela červenost vašeho nosu, chcete-li setrvatí v mé službě. Jeden nos může býti namrzlý, to připustí každý rád, avšak aby by'y oba . . . ne, to nevěří žádný člověk pod sluncem."

Povzbuzení.

Domácí paní, (jež zpozorovala, že jedna z jejích návštěvnic skryla tajně pod stolem do šátku kus koláče): "Ale, prosím, paní inspektorová, tak malý kousek pro vaše čtyry dítky. Vezměte si k tomu ještě jeden kus."

Dobrý chlap.

Soudec: "Těšilo by mne nesmírně, kdybyste mi tu historiku zevrubně vyprávěl." — Obžalovaný: "No, víte, pane soudce, já vám to jednou povím, až budeme mezi čtyřma očima."

Mezi přítelkyněmi.

"Pomysli si, já jsem svého muže první a poslední láska." — "A to je něco? Můj muž měl asi dvacet známostí, a přece já to byla jen, již si vyvolil za ženu."

Časová úvaha.

"Podivno! Od těch dob, co jsou vynalezeny automobily, mají nejspěšnější právo ti lidé, kteří mají nejvíce času nazbyt."

Vždy stejný.

Cestující: "Proč pak jest dneska chléf tak špatně naložen? Provedli jste mu někdo něco?" — Knihevodoucí: "Pravý opak toho — ale to je tak: Nemůže-li si na takom vyliť zlost, pak kleje celý den ze vzteku jako pohan."

Jen vznešeně!

Z nenadání zbohatlý krejčí Jehička žije od těch dob nesmírně vznešeně. Tak ka př. nesnídá lež ústfice. Jednoho jitra, když je horlivě polykal, a nutil i svoji manželku, aby jedla, odvětila ona: "Já bych nepozřela po ránu jediné ústfice ani za celý svět." On: "A což si myslíš, že mně to chutná?"

Při jednom ochotnickém představení.

Hrdina: ". . . a ty — ty královno srdce mého — já nabízím ti — zde na kolenou — nabízím ti — tobě — ty královno . . ."

(K napovědovi): "Sakra, napověďtejste honem, co jí mám nabízet!"

Ženská strategie.

“Vaše dcera, milostivá paní, jest vskatku rozkošná! Být o třicet let mladším, nabídl bych jí okamžitě své srdce i svou ruku.” — Vdova: “Ach, pane barone, před třiceti lety byla jsem právě taková, jako jest ona teď.”

Příčina.

“Člověče, jak jsi přišel na myšlénku nosit na bradě tak šeredný vous?” — “To máš tak. Já se holím sám, avšak na bradu ještě moje umění nestačí.”

Zná svou cenu.

Nápadník (ve psaní, v němž ujednává rendezvous): “Poznáte mne dle toho, že se po mně všechny dámy ohlížejí.”

Nezdařená výmluva.

“Jak jste se mohl opovázat mluvit s mojí dekou o oddávkách?” — Písař: “Ó, můžete odpustit, pane chéfe, ale já to nemyslím vážně.”

Překážka.

Redaktor: “Jakmi'e byl první automobilista u cíle, měl jste mi zaslati te'egrafickou zprávu o tom.” — Zpravodaj vyslaný k závodům: “Když to nebylo možno. Ten chlap, co zvítězil, porazil tři te'egrafní sloupce.”

Měřítko.

“Jest tato trať hojně frekventována?” — “Ano, každoročně bývá zde přejetu na půl tuctu lidí.”

Homér potrestal lupiče.

Ejhle lupiči
v jeho dřině,
chce se dobyt
do té skříně...

Lupiči však,
než se nadá
na temeno
Homér padá.

Pessimista u fotografa.

“Tak, a teď kádejte, prosím, přívětivý obličej.” — “Nikdy, to se raději ani nedám fotografovati.”

Výmluva.

Venkovská kráska: “Co jsi na vojně, jsi mi neustále nevěrným.” — Bývalý milovník, voják: “Z toho můžeš nejlépe posouditi, jaké oběti vyžaduje mi itarismus.”

Těžký hřích.

Vegetarián: “Já bych vzteky vyletel z kůže. Této noci se mi zdálo, že jsem jedl servulát.” — “Nu, za sen přece nemůžete.” — “Inu, ovšem, ale když mi chutnal!”

Zlomyslné.

“Ó, mé deery jsou diletantkami ve všech možných uměních.” — “Také v umění kuchařském?”

Podivná útěcha.

Autor, (krátce před započatím jeho nového kusu): “Myslím, že se již obecenstvo stává netrpělivým.” — Ředitel: “Ó, teď ještě ne!”

Také útěcha.

“Pomyslete si to neštěstí. Můj muž při koupání utonul.” — “Uklidněte se, milá paní, jemu to nepřicházelo příliš za těžko, poněvadž byl temperenceláhem.”

Před — a po.

Hej, mužičku, nevzpomínáš
kde asi jsou ty časy,
kdy tvá milka kadeř la
takhle svoje vlasy?

Od té chvíle uplynula
věru dlouhá doba —
dneska sobě kadeřite
vlasy, ejhle, oba!

Pochybné svědectví.

Hosti: "Tohle víno že jest skutečné
sto let staré?" — Pikolo: "Pokud mne se
tjče, mohu vám aspoň tolik dosvědčiti, že
jáme je měli již tehdy, když jsem toto mi-
sto nastoupil."

Moderní spisovatel.

"Právě jsem vydělal hezké peníze
svým románem z pařížského života, tak že
si mohu konečně dovoliti do Paříže svůj
první výlet."

Moc zvyku.

"Váš pes štěká děsně. Co se to stalo?"
— "Ach, nic vážného asi. On náležel dříve
jakémusi lesníkovi a proto také všechno
přehání."

Snadná odpomoc.

Ředitel kočující společnosti: "Nerá-
di nás dnes večer počtiti svoji vzácnou ná-
vštěvou pan starosta se svoji vzácnou cho-
tí?" — Starosta: "Bylo by úplně bez-
účelné, ježto moje manželka nedoslýchá."
— Ředitel: "Ó, to nic nevádí. Jednoduše
se bude mluvit na jevišti hlasitěji."

Ve znamení doby.

"Jak to přijde, pane Olezý, že vás
všichni lidé titulují jakožto profesora?"
— "Což nevíte, že má žena před čtrnácti
dny byla promována na doktorku klassické
filologie?"

Pouze z tohoto důvodu.

"Byl jste již někdy přejet automob-
ilem, pane barone?" — "Ne, — já na něm
jezdím sám."

V soudní síni.

"Jak jste se moh' advázit ujeti s oním
cizím automobilem?" — "To bylo tak
slavný soude. Ten automobil stál na místě
tak osífele, že jsem myslil, že jeho maj-
vík zemřel."

V prvním návalu zlosti.

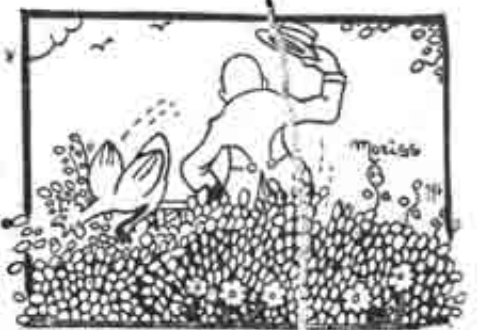
"Devolíte, pane chéf, abych si upráv-
nil v den svého sňatku?" — "Prokletý
č' cvěče, což musíte být také u všeho?"

Hrdina.

"Proč jste si vlastně dal zaříditi tel-
fon?" — "Abych také jednou mohl říci své
ženě své nepřímé mínění."

Chlubit chce se slípka,
jaké sarsla ve šee —

a ona to byla
h'ova pana strejca.

Přilís svědomitá.

“Tamhle ta dáma jest mi neobyčejně povědoma. Kdo jest to?” — “Moje bývalá stenografistka.” — “Rozkošné dítě! A proč od tebe vlastně odešla?” — “Inu, toho jest vinna pouze její přehnaná svědomitost. Pomysli si jen. Nedávno učinil jsem jí ve vši vážnosti nabídnutí k sňatku...” — “A ona? Tohle počíná býtli zajímavým.” — “Považ, milý příteli a suď sám. Ona stenografovala mé nabídnutí, načež přepsavši je na listo předložila mi je k podpisu.”

Pokrytec.

“Kam tak spěšně?” — “I pospíchám umhle za krejčím. Byl u mne s účtem a zastihl mne doma.”

Dobře poznamenáno.

— Ale paní Klapzubová, na náhrobek svého nebožtíka muže jste dala napsat: “odpočívaj v pokoji,” a teď běháte každý den na hřbitov!”

Ze zákulisí kočujícího divadla.

“Pane řediteli, na tom trvám co nejvzchodněji, aby ona omeletka, jež přichází ve třetím jednání našeho nového kusu, byla mi skutečně předložena.” — “Z toho mráčka nebude děš. Já vás engažoval jako milerkárníka a nikoli jako bonvivanta.”

Nezkušený podvodník.

“Pane řediteli, náš nový pokladník uprel s pěti tisíci a s vaší eténou ehoť.” — “Jakže? S mojí ženou a pouze s pěti tisíci? Ten je vskutku více než nezkušený.”

Časy se mění.

— Až budeš mojí, drahoušku, budu tě nosit na rukou.

— Ale Emánku, ty jsi staromódní. Dneska už se nenosí paničky na rukou, teď se provázejí v automobilu!

Neklamné znamení.

Paní (k nové kuchařce: Ale Ény, vy jste nějak elegantně oblečená. To potom lidé ani nerozeznají, kdo je paní a kdo kuchařka!

Ény: Ó, prosím, milostpaní, podle vašeho poznání.

Na vysokém jednom dubě
i s tím sýroem v mlsné hubě
paní vrána seděla,
lišákův plán věděla.
“Darmo, starý kmochu,
ten můj skřehot chválíš,
zmýlil si se trochu,
mne tím neošálíš.

Z vyšších kruhů.

— “Jak že, pouze pět tisíc vás stál tento obraz?”

— “Ovšem, ale vždyť jest určen jen pro jizbu služky.” —

V žárlivosti.

Muž: “Eiso, tento balík jsem vytrhl listonoši na schodech. Pěkné věci! Ty se tedy odvažuješ psáti někomu pokradmu? Tentokrát se ti to však nepodařilo, hahaha.”

Žena: “Co se s tebou děje? Posílám k nakladateli svoji veselohru, to přece není nic k smíchu.” —

Moc zvyku.

Služebná (k lékaři, mezi jehož pacienti náleží v první řadě hypochondři a hysterické osoby): “Ach, pane doktore, rychle, rychle! Naše milostivá spadla s balkonu.” — Lékař: “Jen se tak neplaťte. To není bezpochyby nic jiného než nejnovější vrtoch vaší milostivé.”

Zlomyslná.

“Vskutku, můj muž byl tak nesmírně zadlužen, než si mne vzal, že mu nezbylo buď se oženit anebo se zastřelit.”

“Jak že — a on se nezastřelil?”

Ze schůze.

Starosta ku shromážděnému výboru: “Košatka z vedlejších Makotřas mne nazval největším volem z celé vsi. A vy si tohle dáte libit?”

Ukrutník.

Divadelní říditel k začátečníci: “Jakážto pěvkyni vás nemohu přijmouti, leč nebo-li vám, můžete při dnešní výpravě hře představovat vyjící bouři.”

Velkomyslný.

“Jestliže bych dal deří tolik věna, než zá láte, pak mi nezbude nic, z čeho bych mohl žít.” — Nápadník: “Ó, buďte bez strachu, já vás již budu podporovat.”

Známt já liščí chrup i chlup,
na můj lup si brousíš zub.
Teď i každá vrána, hled,
zná tu bajku nazpaměť”
Lišák ale rady
věděl si i tadv.
Poslouchat kázání
znamená zívání.

Do široko tedy tlamu
otevřel na černou dámu,
zíval zvolna, zíval blaze,
a to přišlo vráně draze.

Více druhů.

Lékárník (k učni, jehož poučuje o zásobách léků): "Máme na skladě čtvero druhů láhvi s medem. V prvních jest nejjistší včelí med, v druhých jest pravý včelí med, ve třetích jest včelí med a ve čtvrtých jest med." —

V zoologické zahradě.

Boženka: "Ale ten rhinoceros je šeredný!" — Guvernantka: "Což na tom, drabé dítě. Hlavní věcí jest, je-li hodný a poslušný a uchránil-li si čisté a nevinné srdce." —

Na koncertu diletantů.

Kapelník odložil právě taktovku a klo-til se posluchačstvu.

Basista: A to je všechno? Vždyť mám ještě tři struny!

Také příčina.

"Pověz mi jen, starý vehmelo, co máš z toho, když se tak zpiješ, že tě musí vždy čva z tvých lumpáckých kumpánů odnést domů?" — "Ach, ženuško, to si nedovedeš ani představití tu legraci druhého dne, než dostanu z těch chlápů u našeho stolu, kdo vlastně byli vždycky ti dva dobrodíneci."

Odbyl ji.

Lod' plula po moři. Viny lehce se zmítaly a kymácely parníkem. Ku starému námořníku, zabranému do své práce, přišla snadno lekává a repetivá dáma a začala jako úvod: Jaké to jest ošklivé počasí, že ano? Námořník ani muk. — Zažl jste již někdy tak špatnou cestu? neodbytně tázala se dáma. Námořník se usmál a zastaviv se na okamžik v práci, řekl: Věřte mi, paní, pravím vám ze zkušenosti, že počasí není nikdy tak špatné, když jsou ještě na palubě ženy, aby mně o tom povída y. — Dáma se již dále neptala.

Neblahé tušení.

Bankéř, (jehož pok'adník před krátkým časem uprel s \$10.000 a s jeho ženou): "Tady mi posílá najednou ten chlap zpátky všechny zpronevěřené peníze. Pro Krista pána! Snad nepošle zpátky taky moji ženu?"

Dobrá přítelkyně.

Emma (po hádce se svým mužem): "Ach, nejraději bych zemřela." — Eila: "Ty anděli!" — Emma: "Jak to?" — Eila: "Protože i v této chvíli, když jsi uelváceena zlostí, myslíš pro svého muže to nejlepší."

Konec nové bájky té
z obrázku se dozvíte.

Uklidnění.

— Ježíšmarjá, to jsem se polekal. Už jsem myslel, že jsem si rozbil flašku s vínem a zatím mi jenom krváčí rozbitý nos!

Drahá tetička.

Synovec (na ulici, ve spěchu): Dal bych vše na světě za to, kdybych mohl si čtvrt hodinky s vámi pohovořit, milá tetičko, avšak mám transfer na Halsted, kde bych nerad promeškal.

Upozornění v čas.

— Ale Martine, co pak nemůžeš dávat pozor? Vždyť zbudíš to dítě!

Na lokále.

Cestující (rozělen neobyčejně dlouhým prodáváním vlaku na stanici): "Proč jít nejedeme?" — Přednosta stanice: "Strážedoucí jest ještě u svačiny." — Cestující: "Nařídte mu tedy, by okamžitě konal svou povinnost." — Přednosta: "Ó, s tím není tak snadné pořízení. Především nejeď vůbec."

Až na to!

Pan Rosnička jest výtečný pozorovatel změn povětrnosti. Předpovídá docela přesně, jaké bude počasí. Jenom jednu věc nepodařilo se mu ještě učinit, totiž na který den jeho předpovědi padnou.

Ochotný ukazovatel.

Důd: "Páne, znáte mne rajičtě? Mohl byste mi říci, kde je domácí slečna?"

Zahradník: "Ovšem, že vás znám . . . "a slečna seš támhle . . ."

Nebezpečno.

— Pokaždé, když budu pít z této ženuško, tebou darované sklenice, budu vzpomínati na tebe.

— To tedy abys raději na mne mnebo ani nevzpomínal.

Nevochopitelno.

Paní: Marie, co jsem to zase musela vidět! Že jste svému milému, když k vám přišel do kuchyně, dávala z naší spížiny dokonce i víno. Jak je to možné?

Služka: To já taky nevím. Vždyť jsem dokonce i klíčovou dírkou nepala.

On taky...

Dáma: Ta houba je přece jenom divočství. Takové ubohé, nevinné zvíře skočit . . . to bych nikdy nedokázala.

Nedělní strážník: Mně se doposud ve dlo také tak.

Zná se.

Doktor: Vy musíte zanechat té kořaly. Ten chlást z vás udělal takového neduživého a bílého chlapa, jakým jste.

— O ne, pane doktor, to já už byl dřív taky tak!

Nespal.

(Tragedie ve třech výstupech a dvou osobách.)

Osoby: Doktor. — Lukáš.

První scéna:

Lukáš: Dobré jitro, pane doktora. Už je to asi čtrnáct dní, co nemohu zamhouřit oka, a . . .

Doktor (ohledává mu puls): Hm, to nic není. Dáš si jednou do polévky lžičku ricinového oleje a bude to.

Druhá scéna:

Lukáš: Dobré jitro, pane doktora. Je to ještě horší, nežli posledně. Já jsem vzal ricinový olej, ale po obě noci jsem nezavřel oka. Já bych . . .

Doktor: Hm, hm, ukaž jazyk. Hm, to je divné. Jazyk potažený, oči zalité, nu, dáme ti pět pijavek na každý kotník, a zítra bude dobře.

Třetí scéna.

Lukáš: Už jsem tu zas, pane doktora. Nic to nepomohlo. Ne a ne spát. Ani vaše pijavky nepomáhají. Je to osud, co? A kůži už mám po celém těle jako struhadlo.

Doktor: Hm, hm, to je zvláštní. Co to vlastně máš?

Lukáš: Ale, pane doktore, štěnice. (Opona padá.)

Velkomyslnost.

Tremp: Směl bych prosit o malíčkosť?

Pán: I ano, zrovna mám tadyhle v zahradě nějakou práci pro vás.

Tremp: Prosímich, dej mi radši nějakou malou podporu, a nečaj práci pro mého konkurenta. On je otec rodiny.

Doplatek.

Doktor byl na rychlo zavolan ke Krumlíčkovům. Malý Pepánek spolknul desák. Lékař zakývá hlavou a praví: to bude stát pět dolarů.

Paní Krumlíčková vytáhne portmoneku: Tak, tady je čtyři dolary devadesát, a ten desák, až vyjde, si nečajte k tomu, to bude pět.

Laskavý manžel.

— Poslechni, ten diamant v prstenu jež jsi mi dal k svátku, je skutečně pravý. Já jsem se byla nasehvál zeptat u kle notníka.

— Toť se ví: já jsem chtěl, abys měla aspoň něco na sobě "echt".

Dobry návrh.

— Jak jsi pochodil u soudu, mužičku?

— Jsem odsouzen na pět dní do vězení nebo k padesáti dolarům pokuty. Mám na vybranou.

— Tak já ti povím. Pět dní si odsedíš, a za těch uspořených padesát dolarů mi koupíš nové šaty.

Pokyny jak zabíratí vládní pozemky a domoviny.

Vrchní pozemková úřadovna ve Washingtonu vydala 4. srpna roku 1906 pokyny pro domovináře a pro osoby, kteréž si přejí zabratí vládní pozemky za domoviny v následujícím asi znění:

1. **Prohlídka pozemků.** — Kdo by si přál zabratí vládní pozemek za domovinu, měl by se napřed přesvědčiti o povaze a jakosti půdy, na které se chce usaditi a neměl by se nikdy přihlásiti o pozemek, pokud nenavštívil a neprozkoumal dokonale každou zákonitou subdivisi, o kterou žádává, neboť jinak nelze spolehlivého vysvětlení o povaze a osazení nabytí. Jelikož každý ucházeč má složiti přísahu, že jest dokonale seznámen s pozemkem, o nějž žádá, a jelikož každý zábor jest podroben právním prvního ucházeče, nemůže ucházeč dosvědčiti, že jest s pozemkem seznámen aneb že jest jist, že pozemek ten není ještě nikomu před ním zadán, dokud si jej neprohlédl. Poučení o tom, zdali jest jistý pozemek ještě volným k zabrání, lze nabytí od registra neb receivera pozemkového okresku, v němž jest pozemek tento obsažen buď ústním neb písemným dotazem, avšak nemůže se žádati od těchto úředníků, aby podali také poučení o povaze a jakosti nezadaného pozemku, aneb aby podávali obšírné oznamy pozemků nezadaných, leč mapkami a nárysy, kteréž jsou splnomocnění zhotovovati a prodávati takto:

Za nárys townshípu ukazující jen zabrané pozemky.....	\$1.00
Za mapku townshípu ukazující způsoby záborů, jména uchazečů a povahu záborů	2.60
Za mapku townshípu ukazující způsoby záborů, jména uchazečů, povahu záborů a číslo	3.00
Za mapku townshípu ukazující způsoby záborů, jména uchazečů, povahu záborů, číslo a den zánosu i s místopísem	4.00

Seznam ukazující všeobecnou povahu všech veřejných pozemků nezabraných (unappropriate public lands) v rozličných okresích států do 30. června předcházejícího lze obdržeti kdykoli, když se o to dopíše "The Commissioner of the General Land Office, Washington, D. C."

Všechny nevyplněné listiny svědeckví a jiné listiny potřebné k zadání o pozemek neb k učinění konečných důkazů mohou ucházeči neb záborníci obdržeti od pozemkové úřadovny pro okresek, v němž dotčený pozemek se nalezá.

2. **Druh pozemků podrobených domovinářskému záboru.** — Všechny nezadané a vyměřené veřejné pozemky jsou podrobeny přihlášce o domovinu, nejsou-li minerální neb solné povahy a nejsou osazeny k účelům obchodu, a nejsou obsaženy v mezích nějakého zadržení, reservace neb inkorporovaného městyse neb města; ale domovinářské zábery v jistých oblastech (jako na Aljašce, a na pozemcích zadržených pod zákonem reklamačním, jisté postoupené pozemky Indianské, a pozemky v opuštěných vojenských reservacích, atd.) mohou býti zabrány jen pod zvláštními požadavky zákonů, pod nimiž takové pozemky byly otevřeny k osazování. Nijaké takové zvláštní požadavky nejsou vyznačeny v těchto pokynech, avšak poučení o nich lze dostati ústním neb písemným požádáním zasláným registerovi neb receiverovi pozemkové úřadovny okresku, v němž pozemek tento se nachází.

3. **Nároky pod zákonem** o domovinách mohou býti zahájeny buď osazením se na vyměřeném neb nevyměřeném pozemku druhu zmíněného v předcházejícím odstavci, aneb podáním od vojína neb námořníka prohlašujícího udání, aneb podáním žádosti za usazení se na některém vyměřeném pozemku zmíněného druhu.

4. **Osazení může se díti pod zákonem** o domovinách jakoukoli osobou schopnou učiniti původní neb druhé zabrání domoviny, a aby se vykonalo osazení, musí osadník osobně jíti na žádaný pozemek a postaviti si na něm obydlí aneb zvelebiti jej svou prací. Takovým osazením osadník získá výhradní právo zabratí pozemky, na nichž se usadil, proti všem jiným nárokům, ale nikoli proti vládě, kdyby tato pozemky ty vybavila k nějakému účelu.

Osazení provedené na kterékoli části vyměřené čtvrtsece dává osadníkovi právo zabratí celou čtvrtseku, která jest osazení přístupna, třeba neučinil zvelebení na ka-

žde čtyřicetěte čtvrtseke té. Kdyby však osadník si přál učiniti nárok na vyměřený pozemek, kterýž tvoří části na více, nežli jedné čtvrti seke, nechť vykoná nějaké zvelebení na každé menší části čtvrtseke, již si přeje. Je-li zvelebení provedeno na nevyměřeném pozemku, musí osadník zřejmě naznačiti meze pozemku, který si přeje osaditi.

Osazení musí vykonati osadník osobně a nikoli skrze svého jednatele, a každý osadník musí v poměrné lhůtě po osazení svém založiti a pak stále udržovati obydlí své na pozemku a když by toho on neb jeho dědici, neb určení nedodrželi, aneb když by opomenuli zanésti do knih ve třech měsících od prvního osazení v místní pozemkové úřadovně, ztratí výhradní právo na pozemek ten a každý nejbližší řádný ucházeč bude míti na pozemek ten právo.

5. **Prohlášení vojáků a námořníků** může se zanésti v pozemkové úřadovně pro okresek, v němž žádoucí pozemek se nalézá od každého, když byl čestně propuštěn po službě nejméně 90 dnů ve vojsku neb loďstvu Soustátí buď v občanské válce neb ve válce se Španělskem, neb při povstání na Filipínech. Prohlášení to budiž učiněno buď osobně aneb skrze jeho jednatele jakožto právního zástupce pověřeného řádně, avšak vojín neb námořník musí osobně pozemek zabratí, a nikoli skrze svého jednatele během šesti měsíců od zadání prohlášení, aneb může osobně pozemek zabratí bez podání prohlášení svého. — Přihláška o zábor může býti podána pozemkové úřadovně poštou nebo jinak, ale prohlášení musí se dodatí osobně buď vojínem, neb námořníkem, neb jejich právním jednatelem a nemůže býti posláno poštou.

KDO MŮŽE ZABRATI DOMOVINU.

Zábory domovin mohou býti provedeny na čtvrt sekci neb méně od každé osoby, vyjmajíc následující:

a. — Vdané ženy, leč jak později jest udáno.

b. — Osoby, jež už jednou zabraly domoviny, leč jak níže udáno.

c. — Osoby v cizině rozené, které si nevyzvedly první občanské listiny.

d. — Osoby, kteréž vlastní více, nežli 160 akrů pozemků v Soustátí.

e. — Osoby pod stářím 21 roků, které nejsou hlavami rodin, leč nedospělí, kteří zabírají domoviny co dědici, jak níže bude vysvětleno, aneb kteří sloužili ve vojstě neb při loďstvu nejméně čtrnácte dní.

f. — Osoby, které získaly právomoc, neb činí na ni nároky pod některým pozemkovým zákonem osazením neb zábořem učiněným od 30. srpna 1890, na některé jiné pozemky, kteréž s pozemkem, o nějž se přihlásily, obnášel by více, nežli 320 akrů.

7. **Vdaná žena**, která má všechny jiné vlastnosti domovinářské, může zabratí domovinu za následujících podmínek:

a. — Když byla skutečně opuštěna manželem.

b. — Když jest její muž neschopen pro nemoc jinak vydělávati na rodinu a žena jest ve skutečnosti hlavou a živitelkou rodiny.

c. — Když jest manžel zavřen v trestnici a ona jest ve skutečnosti hlavou rodiny.

d. — Když jest vdaná žena dědičkou osadníka neb ucházeče, jenž zemřel prve, nežli zábor získal.

e. — Když vdaná žena učinila zvelebení a bydlela na pozemku žádaném, požádavši zaň před svým vdáním, může usaditi se na něm po svatbě své, zdali její manžel nevlastní jiné pozemky pod nedokonalým zábořem domovinářským v době, kdy se přihlásí o zábor ona.

Vdaná žena nemůže zabratí pozemek za těchto podmínek, leč by zákony státu, ve kterém se pozemek nachází, dávaly jí právo k držení vlastního majetku jakožto "femme sole" (samostatné ženě).

8. **Kdyby záborník opustil svou ženu a vzdal se pozemku zabraného**, má jeho žena výhradní právo vésti spor o držení ho, nepřestala-li obývati na pozemku tom, a může přihlásiti se o právo držeti pozemek ve svém vlastním právu, aneb může dále bydleti tu a provésti pak důkaz ve jménu a jako jednatelka manžela svého a patent bude vydán jemu.

9. **Kdyby záborník opustil své malé děti a opustil zábor po smrti své ženy**, mají děti stejné právo, jako žena mohla míti, když by byla opuštěna bývala za svého žití.

10. **Drží-li manžel i manželka po původním záboru, aneb druhý zábor v stejné době, musí se jednoho záboru vzdátí, leč by jeden držel zábor jakožto dědic předcházejícího záborníka neb osadníka.** V případě, kde by nemohli držet oba zábory, mohou si vybrati, který si chtějí podržeti a druhý propustí.

11. **Nevdané vdovy po vojinech a námořnících čestně ze služby propuštěných po 90 dnech činné služby ve válce občanské neb španělské, neb v povstání na Filipínech, mohou vzíti si zábor pozemku, když jejich muži zemřeli, aniž by byli učinili zábor.** Vdova také může učiniti zábor pozemku ve svém právu jakožto nevdaná žena bez ohledu na to, zdali její muž učinil zábor, ale nemůže se odvolávat na službu svého manžela.

12. **Kdo alouží ve vojště neb v loďstvu Soustátí, může učiniti zábor domoviny, když některý člen jeho rodiny se usadí na pozemku, o který se přihlásil a žádost s příložením svědectví může se provésti před velicím úřadníkem odvětví služby, ve kterém jest zaměstnán.**

13. **Druhé zábory domovin čtvrtseky neb části její mohou pod zákony býti učiněny následujícími osobami, když tyto jsou vůbec schopnými vzíti zábor:**

a. — Kdo jednou už zábor vzal a zaměnil jej před 5. červnem 1900.

b. — Kdo vzal domovinu před 17. květnem 1900 a zaplatil za pozemek, na který by byl později oprávněn býval držeti jej bezplatně a dostati patent pod zákonem o svobodných domovech.

c. — Kdo z domovinářů ztratil původní svůj zábor před 28. dubnem 1904 pro tu příčinu, že nemohl provésti jej pro neočekávané překážky obehodní neb osobní, aneb že byl poctivě sklaman co do jakosti pozemku. Není však takový domovinář oprávněn získati druhý zábor, když byl opustil první zábor svůj za jistou náhradu.

d. — Každá osoba, která učinila konečný důkaz na méně, nežli 160 akrů pod zákonem o domovinách, může, jsouc jinak uschopněna, vzíti druhý neb dodatečný zábor obnášející tolik akrů, co by doplnilo její první zábor na 160 akrů, ale ne více.

e. — Osoby, jejichž původní zábory propadly bez jejich vlastní viny, mohou dostati dovolení pod jistými podmínkami zabratí novou domovinu, když jen neopustily své původní zábory za nějakou náhradu, ač není zvláštního zákona, jenž by takové druhé zábory ospravedlňoval za takovýchto okolností. Kdo by se domníval, že jest oprávněn na druhý zábor, musí se přihlásiti na pozemkové úřadovně, která sama rozhodne, zdali jest mu dovoleno, neb ne, když jí podá přičiny, které jej k zabrání druhému opravňují.

14. **Dodatečný domovinářský zábor může býti učiněn osobou tolika akrů sousedních pozemků vládních při prvním záboru, na němž jest usazena, když první zábor nedosahuje rozlohy 160 akrů, a tu může přibrati tolik akrů, aby tuto míru jeho zábor dosáhl.**

15. vysvětluje předcházející ustanovení.

JAK SE DOMOVINY ZABÍRAJÍ.

16. **Zábor domoviny může se učiniti předložením pozemkové úřadovně v okrsku, v němž pozemek žádaný leží, náležitě připravené žádosti na nevyplněném archu k tomu předepsaném a odpřísáhnutém buď před registerem neb receiverem, neb před spolkovým soudním komisařem, neb soudcem neb písařem zapisovacího soudu v okrsku, v němž se pozemek nalezá, aneb před kterýmkoli z jmenovaných úřadníků v dotčeném pozemkovém okrsku.**

17. **Každá žádost a provázející ji svědectví musí obsahovati všechny potřebné skutečnosti, aby se dokázalo, že jest ucházeč seznámen s pozemkem, že dle jeho vědomí není pozemek tento ani solný ani kovonosný; že žadatel má všechny potřebné vlastnosti domovináře: že chce osaditi se na pozemku a zdělávati jej, a že to nečiní ve prospěch nižádné jiné osoby neb společnosti; že se podrobuje poctivě všem požadavkům na domovináře zákonem učiněným co se týká skutečného se na pozemku usazení, jeho zdělávání a zasloužení si patentu na domovinu tu; že žadatel není jednatelům jiné osoby neb společnosti nějaké a není umluven s nikým, aby mu postoupil pak pozemek ten neb jeho některou část; že nezabírá pozemek pro spekulaci, rýbrž pro zaopatření si domoviny a že nikdy neudělá smlouvu se žádnou osobou neb společností, dle níž by cizí osoba neb společnost měla zisku z pozemku toho neb jeho části.**

18. **Všechny žádosti za druhou domovinu** musí také mimo uvedené okolnosti udati číslo a den původní žádosti, na kterou úřadovně pozemkové žádost byla podána, popis pozemku zabraného a musí podrobně udati všechny okolnosti, kteréž jej oprávnějí žádati za druhý zábor.

19. Vysvětlení bližší k předcházejícímu.

20. **Žádosti vojínů, námořníků, neb jejich vdov, neb poručníků nedospělých dětí jejich,** musí přiložiti dosvědčení o službě a propuštění dotčeného vojína neb námořníka a dosvědčení, že zmíněný voják neb námořník za svého života nevzal nijaký zábor pro sebe. Vdova po takovém musí také dosvědčiti, že zůstala vdovou po jeho smrti a žádosti za dítky musí dokázati, že jejich otec nezabral nijakou domovinu, že matka buď zemřela neb se znovu provdala, aniž by zábor byla učinila a potvrzení poručnickovy osoby.

PRÁVA DĚDICŮ POD ZÁKONY O DOMOVINÁCH.

21. **Zemřel-li domovinář před zabráním domoviny,** má jeho vdova výhradní právo usaditi se na pozemku zabraném, a není-li vdovy, pak každá osoba, již odkázal svá práva na osazení náležitou závětí, má výhradní právo na osazení. Zemřel-li však osadník, aniž by zanechal vdovy neb poslední vůle, případně domovina osobám, kteréž pod státními zákony ustanoví soud za dědice. Tito dědici naznačené v odstavci 4., sice by ztratili právo na pozemek, ale kdyby nebylo žádného jiného, jenž by mohl dědit pozemek, zůstane jim to přece, když se náležitě o to přihlásí.

22. **Zemřel-li domovinář dříve, než mohl provésti poslední důkazy na svá práva k domovině,** přejdou práva ta na jeho vdovu; není-li jí a dítky jeho jsou nedospělé, přejdou práva na ně, aneb mohou pozemky ty býti prodány v jejich prospěch.

23. **Když kontestant by zemřel** po zajištění si záboru, přechází jeho práva na jeho dědice; kdyby však zemřel, nežli docílil si zajištění pozemku, mohou jeho dědici pokračovati v kontestu a podaří-li se jim to, mohou se na domovinu usaditi.

Nižádná osoba v cizině rozená nemůže činiti nároky na práva jako dědic pod domovinářskými zákony, leč by se stala občanem Soustátí, aneb když aspoň si vyzvedla první občanský list.

24. **Nedospělé dítky po vojínech a námořnících** mohou zabratí společně domovinu pod poručníkem; když i matka zemřela neb se provdala zase, a jejich otec nevzal nijaký domovinářský zábor.

BYDLENÍ A ZDĚLÁVÁNÍ.

25. **Bydlení a zdělování vyžadované zákonem o domovinách** znamená nepřetržitě udržování skutečného domova na zabraném pozemku s vyhrazením každého domova jinde, a nepřetržitě roční zdělování některé části pozemku. Pouhé dočasné zdržení se na pozemku toho jednou za půl roku neb častěji, neuspokojí požadavky domovinářského zákona a mohou míti v následek odebrání domoviny.

26. **Není vyžadováno žádného množství zdělování neb zvelebení pozemku,** ale musí ve všech případech se na pozemku pracovati a zvelebovati pohnáhlou, aby se dokázala dobrá vůle domovináře. Pozemky domovinářů mohou býti použity za pastviny, jsou-li pro to výhodnější, nežli pro pěstování obiliny, a v tom případě se počítá pasení dobytka na nich za tolik jako zdělování jich. Nebude to platno vymlouvati se na to, že pozemky nejsou ku zdělování schopné, jen ku pasení, když na nich se nebude ani zdělovati ani pásti.

27. **Skutečné osazení se na zabraných pozemcích** musí se státi v šesti měsících po dnu záboru a musí trvati do konce pěti roků, vyjímaje případy níže udané, a osadníci, kteří na pozemku tom bydleli už před jeho získáním za domovinu, mohou počítati čas ten do zákonitě lhůty a naplní pětiletým osazením lhůtu jim určenou včetně předčasným usazením se. Za jistých okolností může osadník dostati zvláštní dovození vzdáliti se s pozemku na čas, ale doba vzdálení toho nepočítá se pak do doby osazení.

Viz čl. 36. těchto pokynů.

28. **Obydlení a vzdělování pozemků od vojínů a námořníků** zmíněných v odstavci 5. musí počíti v šesti měsících po prohlášení jejich a ti musí bydleti na záboru a vzdělovati jej po jeden rok, a po roce odpočte se jim od povinného bydlení a vzdělování

pozemku všecken čas, ježž ztrávili ve službě Soustátí, a když vyšli ze služby zranění neb zmrzačení, odpočte se jim celá jejich služba.

29. **Zaběre-li vojín** neb námořník ve službě domovinu, nemusí osobně na ní bydlet, ale obdrží patent, když jeho rodina udržuje potřebné obývání a vzdělávání až do pěti let, ale srážku na čas nedostane za dobu služby v míru.

30. **Vdovy a nedospělé děti vojínů** neb námořníků, které zabraly domovinu, musí na ní vydržeti bydlením a vzděláváním půdy celých pět roků, leda že se jim od toho odpočte doba, kterou jejich manžel neb otec sloužil Soustátí, a když otec neb manžel takový zemřel neb byl propuštěn ze služby pro poranění neb zmrzačení při konání povinnosti, bude jim odpočtena doba celé jeho služby, aniž by to přesahovalo čtyři roky, ale patent nedostanou, leč by dříve nejméně jeden rok na domovinu bydlely a ji vzdělávaly.

Kdyby domovinář zabrav pozemek pomínil se rozumem později, a nemohl pozemek vzdělávat neb na něm bydlet, když jen před svým onemocněním zachoval své povinnosti pod zákonem řádně, podrží právo k domovinu i bez bydlení na ní a bez pracování.

POVOLENÍ KU VZDÁLENÍ SE.

36. **Povolení ku vzdálení se** z domoviny na rok neb na méně může být vydáno osadníkovi, jenž byl usazen na pozemku a vzdělával jej, a pak přišla neúroda, zničení sklizně, nemoc neb jiné neštěstí, že nemohl na pozemku užítí s rodinou, na požádání o povolení ku vzdálení se registerovi neb receiverovi pozemkové úřadovny tam, kde jest zábor učiněn a musí jasně vyznačiti následující:

1. Číslo a den záboru, popis pozemku, den založení obydlí na něm a mnoho-li se na něm vykonalo práce domovinářem.

b. Který druh plodin byl poškozen neb zničen a jak veliká jest z toho škoda.

c. Způsob nemoci neb poškození a rozsah její, jenž zabránil domovináři bydlet na pozemku a možno-li, přidá se dosvědčení lékařské o tom.

d. Povaha, původ a rozsáhlost jiné nehody, kteréž jsou příčinou žádosti za povolení.

e. Udání dnů, od kterého a do kterého se žádá povolení ku vzdálení se z domoviny.

UYPLACENÍ (COMMUTATION) DOMOVIN.

37. Všechny původní, druhé a dodatečné domoviny a záборы příležíceh částí farmy mohou být vyplaeny, leč by záборы takové byly učiněny pod zvláštními zákony, kteréž zakazují vyplaení.

Když bylo založeno skutečně ubytování v šesti měsících od zabrání domoviny a bylo v něm pokračováno takovým zvelebováním, které dokazuje poctivý úmysl a dobrou vůli osadníka, až do 14 měsíců od záboru, aneb kde obývání a zvelebování bylo započato před záбором a bylo v něm pokračováno po 14 měsíců, může domovinář, neb jeho vdova, neb dědici obdržeti patent, když dokážou obývání a zvelebování po způsobu, jak se předpisuje pro konečné důkazy, a po zaplacení vydání za takové důkazy, poplatků pozemkové úřadovně, a ceny pozemku, které obnáší \$1.25 za akr za pozemky mimo hranice železničních darů, a \$2.50 za akr v hranicích železničních darů, vyjma jisté pozemky, kteréž byly otevřeny pod zákonem, jenž vyžaduje zaplacení ceny rozdílné od této zde udané.

38. **Průkaz konečný** může se učiniti kdykoli, když se může dokázati, že obydlí a zvelebování bylo udržováno v dobrě vůli patřícíh čas, avšak konečný průkaz neprovede-li se v sedmi letech od dne záboru, bude zábor zrušen, leč by se podala postačitelná omluva, proč se nevykonal.

39. **Konečný průkaz** může být proveden záborníky samými, jich vdovami, jich dětmi, ale nikoli jich jednateli, právními zástupci, správci nebo vykonavateli, leč v následujícíh případech:

a. Kdyby se záborník pomátl na mysl po zabrání pozemku, vydá se mu patent na průkaz jeho poručníka nebo právního zástupce, že záborník vyhověl požadavkům zákona až do doby, kdy se minul s rozumem.

b. Když někdo zabral pozemek a pak zemřel ve službě vojenské neb námořnické ve španělsko-americké válce nebo při povstání na Filipínech, vydá se patent na průkaz jeho vdovy, není-li provdána, aneb v případě, že by zemřela nebo se zasedala, jeho nedospělým dětem, nebo jejich zákonitému zástupci.

c. Kde byly učiněny zábory pro nedospělé dívky vojínů nebo námořníků, může průkaz provéstí jich poručník, jsou-li děti ještě nedospělé při provádění průkazu.

d. Když domovinář opustil zábor svůj, utekl od ženy, může ona provéstí průkaz svůj konečný jakožto jeho jednatelka, aneb kdyby jeho žena byla mrtvá a záborník opustil nedospělé děti, tyto mohou stejný průkaz provéstí jakožto jeho jednatelé a patent vydá se na jméno záborníka.

e. Zemře-li záborník, zanechávaje děti vesměs nedospělé, a oba rodičové jsou mrtví, vykonavatel nebo správce zemřelého, nebo poručník nad dětmi, mohou kdykoliv ve dvou letech po smrti posledního rodiče prodati pozemek ve prospěch dětí náležitým řízením v místním soudu a patent bude vydán kupei; kdyby však nebyl pozemek takto prodán, vydá se patent nedospělým dítkám po průkazu úmrtí a dědictví i nedospělosti dědičů

40. **Konečný průkaz může být učiněn před kterýmkoliv úředníkem** zmíněným v odstavci 20. Kdo chce provéstí průkaz domovinářský, musí napřed podati oznámení svého přání registerovi nebo receiverovi pozemkové úřadovny se svou poštovní adresou, číslem svého záboru, se jménem a úředním titulem úředníka, před nímž si přeje provéstí průkaz, místo, kde průkaz má být proveden a jména i nadpisy poštovní nejméně čtyř sousedů, kteří mohou svědčiti z očitého předsvědčení, že vykonal všechny předpisy zákona na pozemku.

41. **Záborník musí při oznámení registerovi neb receiverovi o svém přání** provéstí průkaz, poslati také dostatečný obnos peněz na zaplacení novinářského oznámení, kterýž poplatek nesmí převyšovati poplatek, jaký se platí ve státu za uveřejňování úředních oznámení v časopisech.

42. **Po přijetí oznámení o provedení průkazu, úředník ohlásí dobu, místo a úředníka, před nímž se má průkaz provéstí a dá to uveřejniti jednou týdně po pět týdnů** v časopisu uznaném a majícím všeobecné rozšíření v poblizku pozemku a také nejlepší opis oznámení na patřičné místo ve své úřadovně.

V den oznámení záborník musí se představití úředníku naznačenému k provedení průkazu a nejméně dvěma svědky zmíněnými v oznámení. Kdyby záborník a jeho svědkové pro nějaké příčiny nemohli se v určený den dostavití na určené k tomu místo, bude úředník odkládati slyšení den po dni do desíti dnů a provedení průkazu může se učiniti kterýkoli z těchto dnů. Nejlépe jest, když záborník dostaví se se svědky svými v ustanovený den na oznámení. Záborníci jsou varováni před nepředloženým a nepřislušným vyplácením svých záborů, a kdyby učinili nějaké křivé udání při svém podávání průkazu, budou podrobeni obžalobě a trestu pro křivou přísahu.

43. **Když domovinář se přihlásí o zábor, musí zaplatiti hotově receiverovi poplatku \$5, když zábor jeho jest pro 80 nebo méně akrů, a \$10 pro více nežli 80 akrů, a mimo poplatek tento musí zaplatiti při zabírání i při skládání konečného průkazu po \$1 za každých 40 akrů zabraných.** Při provedení konečného průkazu úředník to přijímající jest oprávněn obdržeti po 15 centech za každých sto slov napsaných, a žádný průkaz nemůže být přijat, dokud nejsou všechny poplatky zapraveny.

Ve všech případech, kde se zabírají pozemky v Arizoně, Kalifornii, Coloradu, Idahu, Montaně, Nevadě, Novém Mexiku, Oregonu, Utahu, Washingtonu a Wyomingu obnáší poplatek registerovi nebo receiverovi na zábory a konečné průkazy, a poplatky za svědeckví při konečném průkazu o 50 centů výše, než-li jest nahoře udáno, ale poplatek za zábor zůstává stejně na \$5 a \$10 ve všech státech.

Spolkoví komisaři, soudcové a písaři, nejsou oprávněni dostati více, než-li po 25 centech za každé odpřísáhnutí jimi přijaté, leda že jsou oprávněni obdržeti \$1 za přijetí přísahy od každého záborníka a od každého svědka při konečném průkazu, což musí zanéstí písemně.

Spolehlivou informaci o nezabraných vládních pozemcích možno získati ze záznamů různých pozemkových úřadoven, které se nalezají, jak následuje:

Alabama.
Montgomery.

Alaska.
Juneau.

Arizona.
Phoenix.

Arkansas.
Camden.
Dardanelle.
Harrison.
Little Rock.

California.
Eureka.
Independence.
Los Angeles.
Oakland.
Redding.
Sacramento.
Susanville.
Visalia.

Colorado.
Del Norte.
Denver.
Durango.
Glenwood Springs.
Gunnison.
Hugo.
Lamar.
Leadville.
Montrose.
Pueblo.
Sterling.

Florida.
Gainesville.

Idaho.
Blackfoot.
Boise.
Coeur d'Alene.
Hailey.
Lewiston.

Iowa.
Des Moines.

Kansas.
Colby.
Dodge City.
Topeka.

Louisiana.
Natchitoches.
New Orleans.

Michigan.
Marquette.

Minnesota.
Cass Lake.
Crookston.
Duluth.
St. Cloud.

Mississippi.
Jackson.

Missouri.
Springfield.

Montana.
Billings.
Bozeman.
Great Falls.
Helena.
Kalispell.
Lewistown.
Miles City.
Missoula.

Nebraska.
Alliance.
Broken Bow.
Lincoln.
North Platte.
O'Neill.
Valentine.

Nevada.
Carson City.

New Mexico.
Clayton.
Las Cruces.
Roswell.
Santa Fe.

North Dakota.
Bismarck.
Devils Lake.

Dickinson.
Fargo.
Minot.
Williston.

Oklahoma.
Alva.
Elreno.
Guthrie.
Lawton.
Woodward.

Oregon.
Burns.
La Grande.
Lakeview.
Portland.
Roseburg.
The Dalles.

South Dakota.
Aberdeen.
Chamberlain.
Huron.
Mitchell.
Pierre.
Rapid City.
Watertown.

Utah.
Salt Lake City.
Vernal.

Washington.
North Yakima.
Olympia.
Seattle.
Spokane.
Vancouver.
Walla Walla.
Waterville.

Wisconsin.
Wausau.

Wyoming.
Buffalo.
Cheyenne.
Douglas.
Evanston.
Lander.
Sundance.

Zákon a jeho pravidla pro přistěhovače do Spojených Států Severoamerických.

Od 1. července roku 1907 jest v platnosti nový zákon přistěhovalecký, který v mnoha bodech liší se od dosavadních zákonů a pravidel značně. Podmínky vstoupení na půdu americkou jsou přístřeny. Kdekoliv zamýšlí povolati do Spojených Států své přátele neb známé, měl by důkladně pročísti následující články a upozorniti na ně ty, kteří se sem zamýšlí vystěhovati, aneb tento kalendář jim poslati k nahlednutí. Upozorňujeme zvláště na články 2., 10., 12., 20., 26. a 37.

Daň obnáší §4. — Článek 1. Na každého přistěhovatele ukládá se daň čtyry dolary. (Platilo se až dosud §2). Tuto daň musí platiti celnému výběřému přeplavní společnosti, neb její jednatel neb kapitán. Tato daň plyne do fondu zvaného "Immigrantní fond", ze kterého kryjí se výlohy správy přistěhovalecké jak zákonem tímto ustanoveno. Tato daň tvoří pohledávku proti majiteli neb majitelům lodě, a lze ji vymáhati jakýmkoliv zákonitým neb spravedlivým způsobem. Z placení této daně vyjmuti jsou tací přistěhovači, kteří aspoň po jeden rok před svým přistěhováním se do Spojených Států bydleli v Kanadě, Novofundlandsku, na Kubě aneb v Mexiku; též obyvatelé ostrovních držav Spojených Států; též neobčané, kteří pouze cestují Spojenými Státy aneb připuštěni jsouce, hodlají jimi cestovati do některé jiné sousední země. — Když by příjem v tomto emigrantním fondu přesahoval dva a půl milionu dolarů ročně, pak nemá dále do fondu toho plynouti. Ustanovení placení daně nemá se vztahovati na přistěhovatele do Guamu, Portorica aneb Hawajska, ale kdyby později z některého těchto ostrovů přesídlili se do Spojených Států, na pevninu americkou, pak podléhají tomuto ustanovení. Článek ten končí pak opatřením k vůli němuž president naléhal, aby zákon přijat byl, totiž opatření, jehož by president mohl použiti ku zamezení houfného stěhování se Japonců do Spojených Států a opatření to zní následovně: "Ustanoveno dále, kdykoliv president sezná, že průvodních listů vydaných kteroukoli cizí vládou, dovolujících její občanům jíti do kterékoliv země jiné nežli Spojené Státy, aneb na ostrovní državy Spojených Států, aneb na pásmo průplavní (Panamské), používáno jest za účelem, aby umožnily držitelům příchod na pevninu Spojených Států na úkor stavu dělnického, president může oděpřiti takovým občanům země, kteráž takové průvodní listy vydala, povolení ku vystoupení na pevninu Spojených Států, z takové jiné země, aneb z takových ostrovních držav, anebo z průplavního pásma."

Kdo není připuštěn. — Článek 2. Následujícími třídám přistěhovačů zapovězen jest přístup do Spojených Států: Blbcům, slabomyslným, padoucním stíženým, pomateným a osobám, kteréž byly na smyslu pomatenými během předcházejících pěti roků; osobám, jež byly na smyslech pomatenými po dvakráte kdykoli dříve; chudáším; osobám, jež by mohly připadnouti za obtíž obecnosti; řemeslným žebrákům; osobám stíženým souchotinami aneb jinou odpornou anebo nebezpečnou nakažlivou nemocí; osobám, jež nejsouce zahrnuty v předcházejících třídách, avšak které vyšetřující lékař shledá a o nichž dosvědčí, že mají duševní aneb tělesní vadu, když taková duševní neb tělesná vada bude toho druhu, že by mohla působiti na schopnosti takového přistěhovatele ku vydělávání si výživy; osobám, kteréž byly usvědčeny aneb doznají, že spáchaly nějaký zločin neb přečin, svědčící o mravní zvrhlosti, mnohočetném, aneb osobám, kteréž by doznaly, že věří v provozování mnohočetství, anarchistům, aneb osobám, kteréž věří aneb blásají zvrácení mocí aneb násilím vlády Spojených Států, neb veškeré vlády, aneb všechny druhy zákona, aneb povražďení obecných úředníků; prostitutkám, aneb ženám a dívkám, přicházejících do Spojených Států za účelem prostituce, aneb za jakýmkoliv nemravným účelem; osobám, jež opatřují aneb se pokouší přivázeti sem prostitutky, aneb ženské neb dívky za účelem prostituce, aneb za jakýmkoliv jiným nemravným účelem; osobám označeným v zákoně co kontraktní dělnici, kteréž byly přiměny, aneb vyzvány ku přistěhování se do této země nabídkou aneb slibem zaměstnání, aneb následkem smluv ústních, písemných aneb tištěných, výslovných aneb předpokládaných, ku dokonání jakékoliv práce v této zemi, necht řemeslnické neb nádenické; osobám, kteréž byly během předcházejícího roku od času, kdy žádají o připuštění do Spojených Států, vyvezeny zpět co osoby, kteréž byly pohnuty aneb vyzvány ku přistěhování se sem, jak svrhu uve-

deno; každá osoba, jejíž listek anebo cesta vyplacena byla penězi někoho jiného, aneb které bylo jinými k příchodu sem vypomoženo, vyjma kde bude rozhodně a uspokojivě dokázáno, že taková osoba nenáleží ku žádné z předcházejících vymezených tříd, a že takový listek aneb cestovní výloha nebyla vyplacena nějakou korporací, společností, spolkem, obcí, aneb cizí vládou, přímo aniž nepřimo; všem dítkám pod 16 rokem věku, jestli necestují v průvodu jednoho aneb obou svých rodičů, podle uznání sekretáře obchodu a práce aneb podle takových pravidel, jaké čas od času předepíše. — Vyjmuti z tohoto vymezení jsou osoby odsouzené pro čistě politické přestupky, jestliže jinak jsou přípustitelný. Dále vyjmuty jsou z působení oné části, která vztahuje se na vyplacené listky nějakou korporací, společností, spolkem, obcí aneb cizí vládou, osoby, jež pouze cestují Spojenými Státy, do nějaké jiné sousední země. Taktéž vyjmuti jsou řemeslníci z oborů takové práce, kteráž se v této zemi dosud nenalezá. Konečně vyjmuti jsou herci, umělci, přednášeči, zpěváci, kněží jakékoliv víry, profesori pro koleje a semináře, osoby náležející k jakémukoliv uznanému učenému povolání a osoby výhradně ku osobní neb domácí službě.

Dovoz prostitutek. — Článek 3. Každý, kdo by přivezl sem nějakou ženskou osobu za účelem prostituce, aneb za jiným nemravným účelem, aneb ten, kdo by takovou přivezenou osobu k takovému účelu vydržoval, může do tří let po provinění se trestán býti kázníci do pěti roků a pokutou až do \$5,000 a taková osoba prostitutka může kdykoliv do tří roků po jejím příjezdu sem, býti poslána nazpět do země, ze které přivezena byla.

Dovoz dělníků na smlouvu. — Článek 4. Jest to trestní přestupek, když by kterákoli osoba, společnost, společenstvo aneb korporace jakýmkoli způsobem vyplatila cestu aneb vypomáhala aneb povzbuzovala dovoz dělníka neb dělníků neb osob na smlouvu, nežli jen takových, jež posledními dvěma větami článku 2. vyjmuti jsou.

Pokuta za nezákonný dovoz. — Článek 5. Pokuta na přestupek článku předcházejícího buď vědomým vypomáháním, povzbuzováním aneb vybízením ku přistěhovávání se, aneb dovážením sem jakýchkoli dělníků na smlouvu obnáší 1,000 dolarů za každý přestupek, na kteroužto pokutu mohou býti přestupníci žalováni buď úředníky Spojených Států aneb kteroukoli osobou, kteráž by ve svém jméně anebo ku svému prospěchu žalobu zadala, i tím přistěhovalcem, kterýž sem na smlouvu práce jakéhokoliv druhu přilákán byl, a sice zvláštní žaloba může býti zadána za každou jednotlivou osobu, která by takovým slibem sem byla přilákána, a ukládá se za povinnost distriktnímu zástupci soudu Spojených států, aby žalobu takovou vedl, když zadána bude jménem Spojených Států.

Nezákonné povzbuzování ku vystěhování. — Článek 6. prohlášeje nezákonným a za přestupek článku 4. jakékoliv povzbuzování ku vystěhování se slibováním zaměstnání, ohláškami tištěnými a uveřejněnými v kterékoli cizí zemi a kterýkoliv přistěhovalec z jakékoliv země, kterýž by přilákán sem byl takovými ohláškami, jimiž by práce zde slibována byla, bude považován, že přichází sem na smlouvu aneb smlouvu, jak míněno jest článkem 2. tohoto zákona a pokuty, jež uloženy jsou článkem 5. tohoto zákona, budou platiti i pro případ takový. Toto se však nemá vztahovati na státy, aneb teritorie, aneb Distrikt Columbi, aneb na místa ležící ve Spojených Státech, jež by ohlašovaly výhody, jež usazení se v dotyčných místech přistěhovalcům poskytuje.

Dopravní společnost nesmí vybízeti. — Článek 7. Dopravním společností zapovídá se jakékoliv vybízení ku vystěhování se do Spojených Států, přímo neb nepřimo, ústně, písemně aneb tiskem, ač dovoluje se přeplavním společností, aby buď v dopisech, cirkulářích, aneb ohláškách oznamovaly, kdy lodě vyjždí, jaké jsou ceny přeplavu a co se cestujícím poskytuje. Pro přestupek tohoto článku platí tresty ustanovené článkem 5, a každý jednatel takové společnosti jednotlivě podléhá trestu takovému.

Propašování přistěhovalece. — Článek 8. Každý, kdo by přivezl do Spojených Států, po lodi aneb jakkoli jinak, nějakého přistěhovalece, který by nebyl náležitě připuštěn inspektorem přistěhovaleckým aneb nebyl zákonitě oprávněn ku připuštění, bude podléhati pokutě nepřesahující jeden tisíc dolarů aneb uvěznění nepřesahující dva roky, aneb obojí, za každého tak propašovaného přistěhovalece, aneb za každý pokus propašování.

Bílci a těžce nemocní. — Článek 9. Osobám a lodím zapovídá se dovážeti sem bílce, slabomyslné, padoucníci trpící, aneb osoby stížené souchotinami aneb nějakou odporou nebo nebezpečnou nakažlivou nemocí, o nichž bylo lze lékařským vyšetřováním zjistiti, že trpějí takovou vadou neb nemocí nežli byli na loď přijati aneb připuštění, pod pokutou \$100.00 za každý přestupek tohoto článku a pod žádnou záminkou nebude takováto uložená pokuta prominuta. (Až dosud přeplavní společnosti byly povinny osoby nepřipustitelné dovéztí nazpět, však nyní zákon ukládá mimo to ještě pokutu \$100.00 za přivezení sem takové nepřipustitelné osoby, jak v tomto článku jest uvedeno.)

Rozhodnutí zvláštní komise. — Článek 10. Rozhodnutí zvláštní vyšetřovací komise, kteréž opírá se bude o vysvědčení vyšetřujícího lékaře, bude platné a nezvratitelné ve všech případech odmítnutí všech přistěhovalců trpících souchotinami, aneb nějakou odporou nebo nebezpečnou nakažlivou nemocí, aneb duševní neb tělesní vadou, — z jejího rozhodnutí není odvolání.

Doprovod nepřipustitelné osoby. — Článek 11. Když by vyšetřující lékař podal vysvědčení o některém zamítnutém přistěhovalci, že jest následkem nemoci aneb duševní neb tělesné vady aneb nedospělosti nepřipustitelným do Spojených Států a jestli takový vystěhovalce bude doprovázen jiným přistěhovalcem, jehož ošetřování bude míti zapotřebí, pak takový doprovázející přistěhovalce může být též poslán nazpět s tím odmítnutým přistěhovalcem a společnost, která je přivezla, jest povinna oba nazpět vzíti.

Podrobný výkaz a popis. — Článek 12. Kapitán neb velitel každé lodi, kteráž by přivezla cizince, povinen bude předložiti přistěhovalcům úředníkům v přístavu, v kterém zakotví, výkazy o takovýchto cizincích, sestavené při jejich vstupování na loď, a sice musí tyto výkazy obsahovati plné jméno, stáří a pohlaví takového cizince: zda-li ženat aneb svobodný; jeho povolání aneb zaměstnání; zda-li umí čísti a psáti; jaké národnosti a plemene; jeho poslední bydliště; jméno a adresu nejbližšího příbuzného v té zemi, z které přichází; přístav, v kterém chce vystoupiti ve Spojených Státech; cíl jeho cesty, jest-li hodlá snad mimo onen přístav dále cestovati; zda-li má lístek ku takové další cestě; zda-li takový cizinec platil si sám cestu, aneb zda-li tato byla vyplacena nějakou korporací, společností, obcí, aneb vládou a jest-li ano, tedy kým; jest-li má na hotovosti 50 dollarů a zdali méně, tedy mnoho-li; zdali jedo ze svých příbuzných aneb přítelem, a jest-li ano, kdo jest ten příbuzný a přítel, jeho neb její jméno a úplná adresa; zda-li kdy dříve byl ve Spojených Státech, a jest-li ano, kde a kdy; zda-li byl kdy chován ve vězení, aneb v chudobnici, aneb nějakém ústavě neb nemocnici pro ošetřování a léčení pomatených, aneb ku podporování chudých; zda-li není mnohožencem; zda-li není anarchistou, zdali přijíždí sem z příčiny aneb následkem nějaké nabídky, vybídnutí, slibu aneb úmluvy, přímé aneb nepřímé, ku konání nějaké práce ve Spojených Státech; jaký jest zdravotní stav takového cizince, duševní i tělesný, má-li nějakou tělesní vadu neb jest zmrzačen, a jest-li ano, jak dlouho a z jaké příčiny. Dále bude povinností kapitána neb velitele každé lodě odvázející cizince z kteréhokoliv přístavu Spojených Států podati před odjezdem z téhož celnímu výběrčímu takového přístavu úplný seznam cizinců přijatých na loď. Takový seznam má jméno, stáří, pohlaví, národnost, bydliště ve Spojených Státech, zaměstnání a dobu, kdy takový cizinec přijel do Spojených Států a žádný velitel jakékoli lodě neoddrží povolení k odplutí, pokud nepředložil výběrčímu cla v dotyčném přístavě přísežně potvrzenou takovou zprávu ohledně každého cizince přijatého na loď; a přestupek neb opomenutí vyhověti požadavkům tohoto článku trestáno bude podle článku 15. Výběrčí celní, jemuž podobný seznam byl dodán, obeznámí s tímž neodkladně vrehního komisaře přistěhovalce a učiní další kroky, podle pravidel a nařízení vydaných vrehním komisařem přistěhovalcům se schválením sekretáře obchodu a práce. Vyhrazeno však, že v případě lodí, které konají pravidelné cesty do přístavů Spojených Států, vrehní komisař přistěhovalce se schválením sekretáře obchodu a práce může učiniti opatření, aby seznamy takové odevzdány byly třeba i až po odjezdu lodě. Vyhrazeno dále, že též velitelé lodí přijíždějících z ostrovů Filipinských, Guam, Porto Rica, aneb Hawajska, do kteréhokoliv přístavu ve Spojených Státech, na pevnině Severo-americké, povinni budou dodati přistěhovalcům úředníkům přístavu, do něhož přijedou, seznamy sestavené při odjezdu lodí, udávající jména všech cizinců, kteří se na lodi nacházejí.

Seznamy přistěhovalců. — Článek 13. Přistěhovalci přijíždějící po lodích do přístavů, sepsání budou ve skupiny do seznamu a na takovém seznamu nemá být více než 30 jmen. Každý přistěhovalce neb hlava rodiny obdrží lístek, na kterém bude jeho jméno a číslo neb písmena, kterouž označen jest seznam, na němž se jméno, jeho nalézá, a číslo jeho jména a na seznamu tom, k vůli pohodlnosti a snadnějšímu jeho poznání při příjezdu. Každý seznam musí míti potvrzení velitele lodí neb jiného hlavního důstojníka, než lodní lékař osobně prohlížel a vyslyšel každého z cizinců neboli přistěhovalců a že následkem jeho vlastního vyšetřování jest přesvědčen, že žádný z těchto přistěhovalců není blbecem, aneb slabomyslným, aneb pomateným, aneb chudásem, který by mohl připadnouti obci za obtíž, aniž stížen souchotinami, aniž jakou odpornou neb nebezpečnou nakažlivou nemocí, aniž osobou, kteráž byla usvědčena, aneb doznala, že spáchala nějaký zločin aneb přečin, svědčíci o mravní zvrhlosti, aneb že by byl mnohoženecem, aneb připustil, že věří v provozování mnohoženství, neb že je anarchistou aneb že má slíbeno neb vyjednáno konání nějaké práce ve Spojených Státech, aneb že jest prostitutkou neb ženskou neb dívkou přijíždějící do Spojených Států, za účelem prostituce, aneb za jakýmkoliv jiným nemravným účelem.

Lékařské potvrzení. — Článek 14. Lodní lékař musí též spolu podepsat každý seznam a potvrdit jej přísahou, před přistěhovalcům úředníkem v přístavu, o příjezdu lodí, s udáním své lékařské zkušenosti a kvalifikace, že osobně vyšetřoval každého z přistěhovalců v seznamu, a že též jest úplně správným vzhledem ku duševnímu i tělesnému stavu jejich.

Pokuty. — Článek 15. Kterýmkoliv přestupek neb opomenutí kteréhokoliv z požadavků, obsažených ve člancích 12., 13. a 14., podléhá pokutě \$10 za každého přistěhovalce, ohledně něhož by nebyla zpráva obsažena v takovém seznamu, avšak celková pokuta nemá přesahovati 100 dollarů.

Prohlídka. — Článek 16. Když přistěhovalci úředníci, kteréhokoliv přístavu obdrží seznamy přibylých přistěhovalců, jak ustanoveno články 12., 13. a 14. tohoto zákona, bude jejich povinností, aby vyslali schopné příručí na loď, na kterou se seznamy takové vztahují a tu prohlédli všechny takové přistěhovalce; aneb přistěhovalce úřady mohou naříditi prozatímné umístění takových přistěhovalců, za účelem vyšetření v ustanoveném čase a místě, avšak takové prozatímné umístění nebude považováno za vylození, aniž zbaví dopravní společnosti a jejich jednatele, neb majitele neb velitele lodí, po kterých přistěhovalci přivezeni byli, jakýchkoliv povinností, jež jsou tímto zákonem ukládány. Ustanovuje se však, že kde se nalezájí přiměřené budovy k zadržení a vyšetření přistěhovalců, přistěhovalci úředníci vezmou si tu přistěhovalce na starost, a zodpovědnost dopravních společností aneb lodí, jež takové přistěhovalce přivezly, přestává, pokud by tito nebyli znovu v jejich ochranu dáni.

Vyšetřování tělesného i duševního stavu. — Článek 17. Vyšetřování tělesného i duševního stavu všech přijíždějících přistěhovalců konáno bude lékařskými důstojníky zdravotního a námořského nemoeničného odboru, kteří musí míti aspoň dva roky zkušenosti ve svém povolání od času, kdy obdrželi titul doktora lékařství a kteří za poučení úřadů přistěhovalcěkých podají zprávu o všech tělesných neb duševních vadách aneb nemocí, jež zpozorovali na kterémkoli přistěhovalci. Kdyby takoví lékařští důstojníci zdravotního a námořného odboru nebyli po ruce, pak mohou občanskí lékaři, mající neméně než čtyry roky zkušenosti ve svém povolání, být v takovém případě zjednáni, za takových podmínek, jaké budou ustanoveny vrohním komisařem přistěhovalcěkým z nařízení a se schválením sekretáře odboru obohu a práce.

Nesprávné vylození. — Článek 18. Bude povinností majitelů, důstojníků aneb jednatelů jakékoliv lodí dopravní, kteráž by přivezla přistěhovalce do Spojených Států, zabrániti jich vystoupení na půdu Spojených Států v kterémkoliv jiné době neb místě, nežli jak ustanoveno bude přistěhovalcěkými úředníky, a přestupek tohoto opatření bude pokutován v každém případě neméně než \$100.00 a nevíce než \$1.000 aneb uvězněním na dobu nepřesahující jeden rok, neb pokutou i vězením. A každý takový přistěhovalce neprávne vyložený bude považován za nezákonně nalézající se ve Spojených Státech a bude nazpět vyvezen, jak ustanoveno jest článkem 20. a 21. tohoto zákona.

Navrácení nežádoucích přistěhovalce. — Článek 19. Všichni přistěhovalci, kteří by přivezeni byli do této země nezákonnitým způsobem, budou, pak-li možno, ihned posláni nazpět do země, po lodi, kteráž je přivezla. Výlohu jejich výlivy zde na

zemí, jakož i jejich návratu musí nésti majitelé lodí, kteráž je přivezla a když by některý velitel lodí aneb majitel aneb jednatel takové lodí odepřel přijmouti nazpět, aneb na některou jinou loď svou a odvéztí je zpět do přístavu, z něhož přišli, aneb zaplatiti výlohu za jich výživu na zemí, aneb když by počítal jakoukoliv výlohu za navrácení takového přistěhovalece, aneb od téhož přijal nějakou záruku za splacení takové výlohy, bude takový majitel aneb velitel neb jednatel lodí považován za přestupníka tohoto zákona a pokutován neméně než \$300 za každý případ a taková loď nebude sméti opustiti přístav Spojených Států, pokud pokuta nebude zaplácena. Vyhraženo však, že vrchní přistěhovalecký komisař, se schválením sekretáře obchodu a práce, může odložit vyvezení takového přistěhovalece, jestliže bylo by zapotřebí jeho svědectví proti přestupníkům tohoto zákona. — Vyhraženo též, že výlohy na výživu takové zadržené osoby placeny budou z imigračního fondu; avšak žádný přistěhovalec, kterýž by trpěl sovehotinami, aneb jinou odpornou neb nebezpečnou nemocí, nežli takovou, pro jaké jest karanténa, nebude sméti vystoupiti na pevninu, aby hledal lékařské pomoci v některé nemocnici ve Spojených Státech, leda s výslovným svolením sekretáře odboru obchodu a práce. Vyhraženo též, když by vyšetřující lékař vystavil vysvědčení, že zdraví aneb bezpečnost některého pomateného přistěhovalece nepřipouští neodkladné nazpět vyvezení, může takový přistěhovalec být na výlohy imigračního fondu vydržován a ošetřován, až do té doby, kdy bude moci býti s bezpečností nazpět vyvezen.

Do třech let vývoz možný. — Článek 20. Každý přistěhovalec, který by přišel do Spojených Států způsobem nezákonným, a všichni tací, kteří by připadli za obtíž obecnosti z příčin, kteréž měly počátek před jejich zde vystoupením, mohou kdykoliv do tří roků po svém připuštění do Spojených Států být nazpět vyvezeni do země, ze které přišli. Polovice výlohy za dovezení jich do přístavu bude vyžadována od takové osoby, kteráž pohnula aneb přiměla takového přistěhovalece ku nezákonnému vystoupení ve Spojených Státech, a kde to nemožno, tedy placena bude výloha z imigračního fondu, pro kterýž učiněno opatření článkem 1. tohoto zákona; a přístavu dále ponese výlohu přeplavní společnost, která takového přistěhovalece sem přivezla. Když by se o takovouto záležitost jednalo, může takový přistěhovalec být na svobodě pod zárukou neméně než \$500.00.

Krytí výloh vypovězence. — Článek 21. Když by některá přeplavní společnost zdráhala se přijmouti a bezpečně dopravit takového přistěhovalece, určeného ku vývozu do země, z které přišel, bude podléhati pokutám, jež ustanoveny jsou článkem 19. Když by takový vypovězený přistěhovalec byl v takovém tělesném neb duševním stavu, že by měl zapotřebí osobní dohlídky, může být jednána způsobila osoba k tomu účeli, která bude jej provázeti až na místo konečného jeho cíle a výloha ta bude kryta tím způsobem, jak pro zpět odeslaného přistěhovalece předepsáno.

Vrchní komisař. — Článek 22. Vrchní komisař imigrační má veškerou správu a dohlídku na všechny záležitosti přistěhovalecké avšak pod řízením sekretáře obchodu a práce. Ustanovuje všechna potřebná pravidla a opatření, předepíše všechny formy spisů, záruk, zpráv a jiných listin, a vydávati bude takovátto nařízení, jak bude zapotřebí ku ochraně Spojených Států i přistěhovačů před podvodem a ztrátou. Bude jeho povinností též vysílati úředníky ku vyšetření trestných i dobročinných ústavů v různých státech a teritoriích, aby zvěděl, zda-li v nich nejsou přistěhovaleci podrobeni vývozu a ku poučení správě takových ústavů. Taktéž může vyslati úředníky a lékaře do přístavů cizích zemí, v souhlasu se článkem 17.

Článek 23. Všechny povinnosti komisaře imigračního diti se mají dle předpisů a se schválením sekretáře obchodu a práce.

Služné a povinnosti úředníků. — Článek 24. Služné inspektorů, úředníků a zaměstnanců přistěhovalecké úřadovny ustanoveno bude sekretářem obchodu a práce, v souhlasu se zákonem o civilní službě. Však ku dohlížení na plnění té části zákona, kterou zapovídá se přívoz dělníků na smlouvu, může použití z imigračního fondu až \$50.000.00 ročně. Imigrační úředníci mohou též ukládati přisahy přistěhovačům ohledně jejich práva na vstoupení na půdu Spojených Států, i jiným osobám, a kdykoliv by křivé svědectví vydal, bude vinen křivopřisahy a podléhati trestu dle zákona. Když některý z úředníků přistěhovaleckých rozhodne příznivě pro připuštění některého přistěhovalece, může jiný z úředníků činiti proti tomu námitky a přistěhovalec, o kteréhož se jedná, vzat bude pak do vyšetřování. Každý přistěhovalec, kterýž ne-

bude shledán rozhodně a patrně oprávněným ku připuštění, bude zadržen ku zvláštnímu vyšetřování.

Zvláštní vyšetřovací komise. — Článek 25. Komisařem přistěhovaleckým ustanoveny budou vyšetřovací komise ve všech přístavech dle potřeby, aby vyšetřeny byly všechny případy zadržených přistěhovačů. Každá komise pozůstávati bude ze tří členů, ustanovených se schválením sekretáře obchodu. V přístavech, kde by nebylo zapotřebí tří přistěhovaleckých inspektorů, mohou jejich místa zastávati jiní úředníci Spojených Států k tomu ustanovení. Tyto komise mají právo rozhodnouti, zda-li přistěhovalec zadržený může vystoupiti, aneb má býti zpět odeslán. Všechny výsledky mají se dít s vyloučením obecnstva, avšak zápisky budou vedeny o veškerém jednání, a rozhodnutí dvou členů komise bude platným, avšak buď přistěhovalec, aneb nesouhlasící člen komise může se odvolati ku sekretáři obchodu a práce prostřednictvím vrchního komisaře přistěhovaleckého a následkem takového odvolání zastaveno bude další konečné řízení pokud by sekretář nerozhodl. Rozhodování diti se má pouze na základě svědeckví podaného před vyšetřovací komisí. Odvolání nebude dovoleno ve všech případech zmíněných v článku 10. (totiž osob stížených nakažlivou nemocí.)

Záruka proti vyvezení. — Článek 26. Přistěhovalec, podléhající vyvezení z příčiny, že by mohl přijadnouti za obtíž obci, aneb následkem tělesné vady jiné vyjma souchotiny, neb odporne neb nebezpečné nakažlivé nemoe, jestli že jinak by byl přípustitelným, může připuštěn býti dle uznání sekretáře obchodu a práce, když podá náležitou záruku, chválenou sekretářem, v takovém obnosu, a obsahující takové podmínky, jak jím bude předepsáno, kteronážto zárukou chráněny budou Spojené Státy, aneb kterýkoliv ze států, teritorií, okresů, obcí neb distriktů proti tomu, aby takový přistěhovalec nepřípadnul za obtíž. Splnění této záruky může býti soudně vymáháno zástupcem Spojených Států, neb kteréhokoliv státu, teritorie, distriktu, okresu, neb obce, ve které by takový přistěhovalec připadnul za obtíž.

Žaloba. — Článek 27. Žádná žaloba aneb soudní kroky, pro přestupek tohoto zákona nesmí býti vyrovnána, aniž smí se nechat padnouti, bez svolení soudee, před kterýmž o ní jednáno býti má, což musí v soudních zápiskách býti poznamenáno, spolu i s příčinami.

Článek 28. Žádné předpisy tohoto zákona se nemají vztahovati na jakoukoliv žalobu aneb soudní řízení, civilní aneb trestní, jež započaty byly aneb staly se dříve, než zákon tento v platnost vešel, nýbrž všechny takové soudy, žaloby, aneb řízení mají vyřizovány býti podle zákonů, za jakých byly započaty.

Právmoc soudní. — Článek 29. Obvodním a krajským soudům Spojených Států se dává úplná právmoc ve všech případech, civilních i trestních, vznikajících podle ustanovení tohoto zákona.

Výhrady. — Článek 30. Všechny výhradní privilegie, výměna peněz, doprava cestujících a zavazadel, vydržování jídelen, a podobné privileje ve spojení s kteroukoliv imigrační stanicí Spojených Států, budou zadávány soutěží, a podléhati budou takovým podmínkám a obmezením, jak vrchní komisař emigrační se schválením sekretáře obchodu a práce ustanoví. Vyhrazeno, že žádné opojné nápoje nesmí býti prodávány v takové imigrační stanici a že všechny příjmy vyplývající ze zadání takových výhradních privilejí, jak tuto ustanoveno, plynouti budou do pokladny Spojených Států, a sice ku prospěchu "Immigrantního Fondu," o němž jedná článek 1. tohoto zákona.

Státní a městští úředníci. — Článek 31. K udržení pořádku a aby mohlo se předsevzítí zatýkání pro zločiny podle zákonů státních i teritoriálních, připouštěti budou úřadující mající správu emigračních stanic, státní a městské úředníky, jimž přináležeti provádění zákonů, do stanic takových a právmoc takovýchto úředníků a místních soudů vztahovati se bude na takovéto stanice.

Na hranicích kanadských a mexických. — Článek 32. Vrchní komisař imigrační pod řízením aneb se schválením sekretáře obchodu a práce, ustanoví pravidla ohledně připouštění a prohlídky přistěhovačů, podél hranic kanadských a mexických, tak aby cestující nebyli zbytečně zdržováni aneb obtěžováni, a za tím účelem má právo uzavřítí smlouvy s dopravními společnostmi.

Článek 33. K účelům tohoto zákona slova "Spojené Státy" znamenati mají nejen samotné Státy, nýbrž též všechny vody, území, a všechna místa, která podléhají

právomoci Spojených Států, vyjma pásmo průplavu panamského. Vyhrazeno však, že kdyby který přistěhovalec chtěl opustit pásmo průplavů a chtěl vstoupiti do kteréhokoliv místa pod právomoci Spojených Států, nemá žádná část tohoto zákona vykládána býti tak, že by mu dovoleno bylo vystoupiti ve Spojených Státech za jiných podmínek, nežli těch, jež ukládají se přistěhovalcům.

Článek 34. Vrchní komisař přistěhovalecký se sehválením sekretáře obchodu a práce může ustanoviti imigračního komisaře v New Orleans, La.

Článek 35. Vývoz přistěhovaleců zatčených ve Spojených Státech po jich zde vystoupení a shledaných, že nalezají se tu nezákonně, jak ustanoveno jest tímto zákonem, bude diti se do zantlantických aneb zapacifických přístavů, ze kterých tito přistěhovaleci vyjeli do Spojených Států. Aneb, jestliže vyjeli sem přes některou jinou přílehlající zemi, tedy do takového zahraničního přístavu, ze kterého vyjeli do takové sousední země.

Článek 36. Všichni přistěhovaleci, kteří by vystoupili ve Spojených Státech jinde, nežli v mořských přístavech, aneb v místech, jež budou sekretářem obchodu a práce čas od času ustanoveny, budou považováni za nezákonně sem přišlé a budou vyvezeni, jak ustanoveno jest články 20. a 21. tohoto zákona; však vyrozumívá se, že žádné opatření tohoto článku nemá působiti na práva, jež udílí se článkem 32. hlavnímu komisaři přistěhovaleckému ku sestavení pravidel pro připouštění a prohlášení přistěhovaleců podél hranic kanadských a Mexika.

Manželka a děti. — **Článek 37.** Kdykoliv přistěhovalec nějaký usadí se trvale v této zemi a učiní prohlášení, že hodlá se státi občanem (vezme si první občanský list) a pak pošle pro svou manželku, aneb nepňnoleté děti, jest-li že by bylo shledáno, že tato manželka aneb děti trpěly by nějakým nakažlivým neduhem, budou zadrženy dle takových pravidel, jak sekretář obchodu a práce ustanoví, až zjištěno bude, zda-li neduh takový jest snadno vyléčitelným, aneb zda-li může jim býti dovoleno vystoupení bez nebezpečí pro jiné osoby. A nebudou ani připuštěny, ani vyvezeny, pokud tak zjištěno nebude. A jest-li bude zjištěno, že neduh jest snadno vyléčitelným a že mohou býti připuštěny, bez nebezpečí osobám jiným, jest-li jinak jsou připustitelnými, mohou býti připuštěny.

Podvrtné živly. — **Článek 38.** Žádná osoba, kteráž nevěří v organisovanou vládu, aneb jest proti takové, neb jest členem, aneb přináleží k jakékoliv organisaci, kteráž chová a káže nauku odporu proti veškeré organisované vládě, aneb která zastává se aneb hlásá povinnost, nutnost, aneb patřičnost nezákonných útoků aneb usmrcení některého úředníka neb úředníků, buď jistých zvláště vytknutých jednotlivců, aneb úředníků vůbec, vlády Spojených Států, aneb jakékoliv jiné organisované vlády, z příčiny jeho aneb jejich řadního postavení, nebude připuštěna do Spojených Států, aneb na území téhož, aneb do kteréhokoliv místa pod právomoci jejich. Tento článek bude prováděn sekretářem obchodu a práce dle takových pravidel a opatření, jakéž on předepíše. Kterákoliv osoba by vědomě pomáhala aneb přispívala takovému přistěhovaleci ku vstoupení do Spojených Států aneb území neb místa podléhajícího jejich právomoci, aneb kteráž by se smlouvala aneb spikla s jakoukoliv jinou osobou aneb osobami ku docílení dovolení k vystoupení takové osoby jinak, nežli podle pravidel a opatření ustanovených sekretářem obchodu a práce, bude podrobena pokutě do \$5.000,00, aneb vězení do pěti roků, aneb obojím.

Otázka přistěhovalecká. — **Čl. 39.** Tímto ustanovuje se zřízení komise pozůstávající ze tří senátorů ustanovených předsedou senátu, tří členů sněmovny poslanecké, ustanovených předsedou této sněmovny a tří občanů ustanovených presidentem Spoj. Států. Tato komise podnikne úplné vyšetřování prostřednictvím výboru aneb jinak celé otázky povolování osob aneb požadování listin, ku podnikání potřebných cest buď ve Spoj. Státech, neb kterékoliv cizí zemi a k ukládání přísah prostřednictvím předsedy neb kteréhokoliv člena komise při vyšetřování svědků a listin ohledně věcí, vztahujících se ku tomuto předmětu a ku zjednání potřebné písarské aneb jakékoliv jiné pomoci. Tato komise podá kongresu svou zprávu a náhledy, ku kterýmž dospěla, jakož i odporučení, co podle jejího náhledu by bylo patřičným. Takové částky peněz, jak bude zapotřebí ku provádění tohoto vyšetřování, se tímto povolují a budou vyplaceny z "Imigračního Fondu" na poukaz předsedy této komise, zahrnuje výlohy komisařů a přiměřenou náhradu, kterou ustanoví president Spojených Států těm členům komise, kteří nejsou členy kongresu. President Spojených Států jest taktéž oprávněn svolati

jménem vlády Spojených Států, podle svého náhledu, mezinárodní konferenci, kteráž by shromáždila se v takovém místě, na jakém bude usneseno, aneb ku poslání zvláštních komisařů do kterékoliv cizí země za účelem regulování vystěhovalectva do Spoj. Států, podle mezinárodního ujednání, podrobeného schválení Spojených Států, jakož i ku vyšetřování duševního, mravního i tělesného stavu přistěhovačů americkými konsuly, aneb jinými úředníky Spojených Států v přístavech, z nichž přistěhovačci vyjíždí, aneb i jinde; též ku získání příspěví cizích vlád v jejich vlastních zemích ku zamezení obcházení zákonů Spojených Států, vztahujících se na přistěhovalectvo Spojených Států a ku uzavírání takových smluv, jichž bude zapotřebí ku zamezení stěhování se přistěhovačů, kteří by podle zákonů Spojených Států nebyli připustitelnými, a vůbec ku regulování všech věcí, vztahujících se na přistěhovalectvo.

Informační oddělení. — Článek 40. Vrhnuému komisaři přistěhovaleckému dává se tímto právo, zřídit dle nařízení a pod správou sekretáře obchodu a práce, oddělení informační při úřadu imigračním a naturalizačním, a sekretář obchodu a práce poskytne potřebnou písařskou pomoc. Povinností tohoto oddělení bude povzbuzovati prospěšné rozřídění přistěhovačů, připuštěných do Spojených Států po různých státech a teritoriích, kteréž si přestěhovalectva přejí. Dopisování bude započato s patřičnými úředníky států a teritorií a zmíněného oddělení sbíratí bude potřebné informace ze všech zdrojů ohledně poměrů, plodin a polohy každého státu a teritorie, a uveřejňovati bude takovéto poučení v různých řečích a rozšiřovati bude je mezi připuštěnými přistěhovačci, kteří si toho budou přát, v emigračních stanicích ve Spojených Státech, i vůbec poskytovatí je bude všem osobám, které o ně požádají. Když kterýkoliv stát neb teritorie ustanoví a udržovati bude jednatele svého v přistěhovaleckých stanicích Spojených Států, takovito jednatele budou míti přístup ku přistěhovačům, kteří byli připuštěni do Spojených Států, za účelem vysvětlení těmto, jaké výhody poskytuje jejich stát neb teritorie přistěhovačům; v konání této své povinnosti budou taeí jednatele států podrobeni všem pravidlům, předepsaným vrhnuým komisařem přistěhovaleckým, kterýž se schválením sekretáře obchodu a práce může kterémukoliv jednatele, jenž by se dopustil porušení výhod tímto poskytovaných, odepríti jich používání.

Úředníci cizích vlád. — Článek 41. Žádné opatření tohoto zákona nemá se vztahovati na pověřené úředníky cizích vlád, aneb jejich průvod, neb rodiny, neb hosty.

Umístění přistěhovačů na lodí. — Článek 42. Nebude zákonitým, aby kterýkoliv velitel parníku neb jaké jiné loď přivážející přistěhovače, aneb jiné cestující nešli kajutní, z kteréhokoliv cizího přístavu, neb místa, neb země, přijeti s takovouto lodí, aneb cestujícími do kteréhokoliv přístavu neb místa ve Spojených Státech, loď když místa neb oddělení používaná takovými cestujícími po celou dobu jejich cesty budou jak v následujícím nařízeno. Na parníku oddělení aneb místo pro cestující musí býti prosto nákladu zásob, aneb zboží a musí býti dostatečně prostorným tak aby na každou osobu připadalo neméně než 18 stop paluby, určené ku jeho neb její používání, na hlavní aneb na první palubě lodě aneb 20 čtverečných stop na druhé palubě pod palubou hlavní. Ustanoveno dále, že když by výška dolejší paluby byla méně než sedm stop, aneb že by otvory, jimiž se pouští světlo a vzduch do dolejších prostor, byly menší nežli tři čtverečné stopy na každých jedno sto čtverečných stop povrchu paluby, nesmí loď taková voziti větší počet cestujících na té palubě, nežli jednoho cestujícího na každých 30 čtverečných stop podlahy. Nebude zákonitým přivážeti cestující na jiné palubě, nežli zmíněných, a na plachetníkách nesmí býti cestující vození na jiné, nežli svrchní palubě aneb té hned pod ní a na palubě, kde budou cestující, nesmí býti žádný náklad, zásoby ani zboží a pro každého cestujícího musí býti 110 krychlových stop prostory. Kojenci se při tomto výpočtu nebudou počítati, a dvě dítky v stáří od jednoho do osmi roků budou počítány za jednoho cestujícího. Osoby, které by byly ze trosk zachráněny, nebudou počítány. Pokuta pro přestupek tohoto ustanovení obnáší 50 dolarů za každého cestujícího, kterýž by byl přes patřičný počet a velitel lodě může též býti potrestán vězením šesti měsíců. Tento článek vejde v platnost dnem 1. ledna 1909.

Článek 43. Dřívější zákony přistěhovalecké se tímto odvolávají, vyjma zákonů vztahujících se na Číňany.

Sto zajímavostí.

Největší — nejvyšší — nejhlubší — nejrozsáhlejší — nejdelší.

Pro kalendář "Amerikán" sestavil Gabriel Doré.

"Největší člověk, jehož jsem kdy viděl — to vám byl obr! Nejsm, jak vidíte, žádným trpaslíkem, ale věřte mi nebo ne, tomu člověku jsem šel sotva pod ramena." Slyšeti řeč tohoto druhu není žádnou vzácností, a skoro s jistotou můžeme očekávat, že všichni přítomní spěchají vytasiti se se svými vzpomínkami, kdy a kde viděli největšího člověka. Zrovna tak má se to, je-li řeč o věcech, budovách, městech, řekách a pod. Mnoho, mnoho zažitých a viděných věcí mizí z paměti, ale téměř každý pamatuje si, kde viděl největší stavbu, nejvyšší věž, nejširší řeku, nejprostrannější dvoranu, ve kterém byl největším měste atd.

Velikost člověka imponuje. To, co vyniká nad své okolí rozměry, vydobývá si pozornost, a zaujímá svoje pevné místo v lidské paměti. Nekonečné jsou pře mezi známými, v kroužcích přátel, v hostinských společnostech o tom, která ze sourodých věcí je největší, které město nejlidnatější, která hora nejvyšší, která řeka nejdelší, které moře nejrozsáhlejší... Spory ty končívají často v hádkách, aneb, co jest rozhodně moudřejší, v dotazu k některé redakci časopisu o rozhodnutí. Otázky toho druhu jsou v redakcích denních listů na denním pořádku. Mnohdy stačil by na zodpovědění dotazu kterýkoliv dvanáctiletý neb i mladší školák, znající své aliohy, jindy zase má redaktor, jemuž bylo zodpovídání svěřeno, krušnou práci pomocí slovníků a encyklopedií vynajítí rozřešení sporů. Jsou to dotazy důležité i dotazy malicherné, ale poněvač se jedná o předměty nade všechny sourodé svými rozměry vynikající, vždycky zajímavé. Jest pravdou, že každý člověk, chlubící se obstojným vzděláním, měl by vědětí ku př., které jest na světě nejlidnatější město, největší stát, nejdelší řeka, nejvyšší hora, nejrozsáhlejší moře, největší ostrov a pod. A přece sledujeme se i s lidmi dosti značného vzdělání, kteří při podobných otázkách přijdou do rozpaků, a pletou si předměty navzájem. Paměť lidská, jako vůbec vše, co jest lidského, není dokonalá, a věci, jež jsme jako školáci odříkávali z paměti s naprostou jistotou, přechají časem z paměti, aniž bychom si toho byli vědomi. Mnohdy žasneme sami nad svým nedostatkem paměti, a říkáme si náhle: jak jsem jen tohle mohl zapomenouti!

Proto bude tato sbírka "Sto zajímavostí," kterou jsem si obral za úkol, nejenom zajímavá a zábavná pro každého čtenáře, ale i nanejvýše poučná, oživuje namnoze staré poznatky v paměti a přidávajíc k nim celé množství nových.

Že se povrch naší kulatoučké země dělí na pevninu a moře, jest známo každému, jmenovitě oněm českoamerickým krajanům, kteří měli příležitost zažiti slasti bouřlivé plavby přes oceán. Vodní povrch jest na naší zeměkouli v takové převaze, že pevnina tvoří v něm pouhé ostrovy. Ovšem ostrovy takových rozměrů, že postačí k živení na svém povrchu as patnácti set millionů tvorů, kterým se zráčilo nazvati sebe vlastním jazykem lidmi. Veškerá souš na zemi rozděluje se od nepaměti v díly, z nichž největší jest Asie se svými šestnácti milliony čtverečních mil. Všechny rozlohy a délky udávám v mírách amerických.) Vezme-li se za měřítko Evropa, jejíž rozloha jest 3,750,000 čtver. mil, jest Afrika třikráte tak velká, obě Ameriky, Severní i Jižní dohromady ne zpína čtyřikráte a Asie o něco více než čtyřikráte větší Evropy. Australie jest o něco menší Evropy.

Moře, jež zabralo třikráte větší plochu zemského povrchu, nežli souš, rozdělena onou odrudou lidí, již se zovou geografy, čili zeměpisci, na oceány, moře, zálivy a úžiny. Největší z oceánů jest t. zv. Tichý čili velký, jemuž přisuzují 70,000,000 čtver. mil., tedy více nežli všem pevninám dohromady. Atlantický oceán, nám nejznámější, měří as 35,000,000 čtver. mil. Po nich přijde oceán Indický s 28,000,000. Z vnitrozemních moří jest největší Středozemní, mající zrovna 1 milion čtver. mil., a moře Kaspické s rozlohou 176,000 mil. Z jezer sladkovodních jest největší jezero Superior, měřící 32,000 čtver. mil., a hned po něm přijde náš Michigan, s plochou 22,000 č. m. nepatrně větší, nežli naše původní vlast, Čechy (mají 20,285 č. m.). Africké jezero Čadské zabírá plochu 14,000 č. m., Asijský Bajkal 12,000.

Jako v pevnině jezera, tak se hlásí o právo k životu v mořích a oceánech ostrovy. Největším ostrovem na zeměkouli jest Grousko, měřící půl millionu čtverečních mil, po něm teprve přijdou Nová Guinea, Borneo, Madagaskar, Sumatra atd. Ostrov Madagaskar jest asi tak veliký jako Rakousko-Uherské soustátí.

Jako velikost jezer a ostrovů tak i délka řek jest velmi zajímavým bodem, kolem něhož se mnohdy otáčejí různé dohady. Dosti dlouho považován byl Nil za nejdelší řeku na světě, konečně ale přece musel postoupiti primát našemu nedalekému sousedu Mississippi-Missouri, jehož délka od prameniště v Skalných horách až k ústí v Mexickém zálivu čítá 4.200 mil. Po něm přijde Nil (3.500), Amazon-Marañon (3.200), Yank-ce, Kongo, Amour, Niger, teprve na čtrnáctém místě Volha, na šestnáctém Dunaj a na čtyřicátém sedmém místě Labe.

Stejně macešsky jako s řekami — pokud se velikosti týče, zachovala se matka příroda k Evropě s horami, jež také pokulhávají se svojí výškou za čtyřmi jinými díly světa. Nikdo toho údělu ostatně nelituje, neboť i tak má Evropa hor více než dost, a stále se množící lidstvo raději by přijalo v úděl trochu více úrodných plání. Nejvyšší horou na zeměkouli chlubí se největší pevnina, Asie. Jest to Mount Everest čili Gaurisankar v Himalajích, vypínající se do nadoblačné výše téměř 30.000 stop. O málo nižší jest jeho soused Dapsang. V Americe má rekord výšky hora Sorata v Jižní Americe (25.000), Severní Americe hora McKinleyova (29.000). Afrika má nejvyšší horu Kilimandžaro (19.500) a Evropa Mont Blanc (17.000).

Po výšce hor přichází na řadu hloubka moří, a tu zase stojí v čele největší z oceánů, chybně nazvaný Tichý. Největší jeho změřená hloubka obnáší 31.000 stop, tedy asi stejně tolik, jako jest nejvyšší hora povýšena nad úroveň moře. Největší hloubka Atlantického oceánu jest 28.000 stop. Dno moře leží téměř veskrze níže nežli dvě míle pod povrchem vody, ale jest stejně vlnité, jako povrch země, má svoje kopece, hory, a pláně i doliny. Suchopárné, žízlivé pláně tak jako místy na povrchu zemském tam v hlubinách ovšem býti nemohou. Máme totiž na té naší zemi různé koutky, které nejsou o nic více hostinnými nežli hlubiny mořské a k tomu jsou tak veliké, že stojí za zvláštní zmínku.

Každá pevnina mimo Evropu má své pouště, ale Afrika zahabí je všechny svojí Saharou. Kdyby se všechny pouště všech dílů, asijský Shamo nevyjímaje, sechovaly do Sahary, zbyl by této ještě neobsazený kus tak velký jako polovice Spojených Států. Sahara měří na délku 3.000 mil, na šířku 900 mil a kryje plochu asi 2.000.000 čtv. mil. Velká Americká poušť za Solným jezerem nebo kalifornské Údolí Smrti jsou proti Sahaře pouhými hřízdečky.

A kdo by si myslel, že má Amerika tento příjemný nedostatek vynahrazen něčím lepším, totiž největším vodopádem na světě, byl by také na omylu. Niagara, tento 160 stop vysoký a téměř mili široký vodopád, zastíněna jest vodopádem řeky Zambezi v Africe, dkvakrátě tak mohutným. Vodopád Victorie — tak se onen africký div nazývá, valí své děsné spousty vod s výše asi 300 stop. Výškou zůstává ale i tento za vodopádem Yosemiteským v Californii, kde se řítí yosemitská říčka s výše 2.600 stop do pověstného údolí téhož jména.

A ještě v některých zvláštnostech zaujímá Amerika první místo. Má největší jeskyni — Mamutovu jeskyni v Kentucky — vzdor tomu, že jeskyně u Postojné v jiho-slovanském Krasu jest 27 kilometrovou spleť chodeb, jeskyně a slují. Amerika má nejhlubší propašť — v tomtéž Yosemitešském údolí, o němž byla již řeč. Propašť ta jest 3.089 stop hluboká. Amerika má také, pokud známo, největší kolosy z říše rostlinné, ohromné stromy, jejich rozměry se staly příslovečnými. Stromy ty nacházejí se v okrese Caladaras v Kalifornii. Největší z nich, nazvaný "Otec Stromů", jest již pouhým kmenem, ležícím na zemi. Měří 435 stop délky a 110 stop objemu. Největším stojícím stromem jest Keystone State, 325 stop výšky. Nejvyšší sopkou na zeměkouli jest "Kouřící vřeh" Popocatepetl v Mexiku, vypínající svůj vždy životjevící, přes mili široký a 1.000 stop hluboký kráter do výše 17.748 stop nad hladinou mořskou.

Ještě mnoho "nej..." z říše přírody dlužno vyjmenovati. Nejteplejším krajem na světě jest jihozápadní pobřeží Persie. Stává se, že i po čtyřicet za sebou následujících dnů v měsících červenci a srpnu nesklesne tam teploměr pod číslici 100.

A nyní, když probrali jsme si nejpozornější zvláštnosti dané nám matkou přírodou, poohlédneme se po tom, co člověk svou rukou a svým důmyslem paměti-

hodného vykonal. V první řadě zaslouží pozornosti lidské výtvoř, které nebyly postaveny v krátké době, ale které po věky, po celá lidská pokolení vzrůstaly, až za dnešních dnů svoji velikostí ohromují. Jsou to v první řadě státy a města. Uvedu tu deset největších světových měst jak po sobě následují dle lidnatosti. V čele, jak každému známo, kráčí Velký Londýn se svými 6½ miliony obyvatel, za ním hned New York, mající již téměř 4 miliony. Paříž se třemi miliony, zaujímá místo třetí, Chicago se dvěma čtvrté. Za nimi následují: Canton, Berlín, Tokio, Vídeň, Petrohrad a Filadelfie. Co se států týče, jest rozlohou největší mocí Anglie se svými ohromnými koloniemi (dohromady 11,000.000 čtv. mil, čili třikrát tolik jako Spojené Státy.) Nepočítáme-li ale zámořské osady, sevrkne se Anglie na jednu z nejneopatrnějších zemí (88.000 čtv. mil; Rakousko-Uhersko má 230.000), a první místo zaujme Rusko (7 miliónů čtv. mil). Po něm teprve přijde Čína se 4 mill. č. m. Dle lidnatosti jest nejmenějším panstvím Velké Británie, jež vládne téměř 400 millionům lidských hlav, na druhém místě sledujeme Čínu 330 millionů, na třetím Rusko 128 mill. a na čtvrtém Spojené Státy 80 millionů. Některé prameny kladou Čínu na první místo se 400 miliony obyvatel a Anglii na místo druhé s 383 miliony. Na které straně jest pravda, nelze říci, poněvač jak o Číně, tak o nejlidnatější anglické kolonii Indii se jedná o kraje, kde se dá počet obyvatelstva pouze odhadovati, a o nějakém pravidelném sčítání lidu není ani řeči.

Když jsme již u těch států, podíváme se též na jejich bohatství a dluh, což jest obě dosti zajímavé. Za nejbohatší zemi na zeměkouli dlužno považovati Spojené Státy, jejichž movitý i nemovitý majetek, záležející v penězích, stavbách, železnicích, lodích, průmyslových závodech, dolech, atd., odhaduje se na 100 miliard, čili sto tisíc millionů dollarů. Anglie páčí se as na 60 miliard, třetí nejbohatší zemí jest Francie, 50 miliard, čtvrtou Německo, pátou Rusko, šestou Rakousko-Uhry a sedmou Itálie. Co se národního čili státního dluhu týče, jest rozdělení značně jiné. V čele jde Francie se šesti miliardami, druhou jest Anglie se 4 miliard., třetí Rusko 3½ miliardami, čtvrtou Německo, pátou Rakousko, šestou Itálie.

Od financí, kde jsme se potáceli mezi samými miliony a miliardami, aniž by nám nějaký drobek z nich v kapse uvázl, obrátíme se k dílům rukama lidskýma postaveným. Veleřily, stojícími jako pomníky lidského ducha pro všechny příští věky, jsou mezimořské průplavy, z nichž dodnes největším a nejvýznamnějším jest kanál Suezský, spojující Středozemní moře s Indickým oceánem. Délka jeho jest 90 mil, šířka 420 střeveců, hloubka 31 stf. Panamský kanál po svém dokončení bude dlouhý 46 mil, ale značně širší i hlubší nežli suezský.

Největší visutý most byl do nedávna téměř všem čtenářům známý most Brooklynský, jehož úplná délka jest téměř 6.000 stop. Nyní překonán jest novým mostem přes východní řeku, jehož hlavní rozpětí měří 1.600 stop, a celková délka mezi konečnými body 7.200 stop. Největší jeho výška nad vodou jest 335 stop. Nejdělsím mostem světa jest železniční most jižní Pacifické dráhy vedoucí přes eíp Solného jezera ve státu Utah v délce patnácti mil, přes vodu místy šest, ale většinou až 40 stop hlubokou. Největší zdvihač most na světě máme v Chicagu, několik set kroků od závodu časopisů Svornosti a Amerikána. Jest to železniční most přes chicažskou řeku dva bloky severně od 12. ul., na úrovni s kdysi úplně českou ulicí DeKoven. Pohyblivá část mostu toho, jež se zdvihá ve dvou dílech, aby nechala proplouti lodi, jest 275 stop dlouhá. Délka celého tohoto mostu, staveného veskrze z ocele, jest 450 stop. Každé z obou pohyblivých křídel, váží 2,000.000 liber. Postavení mostu stálo přes million dollarů.

Nedaleko největších mostů na světě, obou new-yorských, stojí jiný pomník lidské práce, největší socha. Jest to rovněž téměř všem čtenářům povědomá socha Svobody v přístavu new-yorském, jež jest 335 stop vysokou. Ta není ale nejvyšším pomníkem, neboť ten stojí ve Washingtonu na památku nesmrtelného "otce vlasti". Jest to obelisk Washingtonův, vysoký 555 stop. Nejvyšší stavbou, kterou se duch lidský a ruka lidská vyznamenala, jest Eiffelova věž v Paříži, sáhající svým vrcholkem do závrtné výše 1003 stop. Nejvyšší kostelní věží jest věž katedrály v Ulmu, 542 stop vysoká a v Kolíně nad Rýnem 520 stop. Obě ale převyšuje věž radnice ve Filadelfii, vypínající se do výše 547 stop. Nejvyšší dosud stojící budovou jest "The Park Row Building" v New Yorku, mající 27 poschodí a 380 stop výšky. (Masonic Temple v Chicagu 305 stop. Těm ale v brzku přerostou přes hlavu v tomtéž městě na

Manhattanu budova Singrova s 594 stopami, a projektovaná věživá budova pojišťující společnosti Metropolitan, která bude mít 40 poschodí, ženoucích se až do výše 658 stop nad úrovní chodníku.

Nejvyšším dómem (kopulí) chlubí se chrám svatopetrský v Římě, jehož větrník umístěn ve výši 332 stop. Washingtonský kapitol má 300 stop výše. Nejvyšší tovární komín mají v Glasgowě (469 stop), nejvyšší pyramidou — nehodí se to sice k sobě, ale slouží to k zajímavému porovnání — jest Cheopsova pyramida v Egyptě.

Nejrozsáhlejšími dvoranami jsou: Colisseum v Římě, jež pojme 87.000 diváků, Gallerie des Machines v Paříži, 40.000 osob, Madison Square Garden v New Yorku a Colisseum v Chicagu po 10.000 osobách. Největšími chrámy: svatopetrský v Římě, pojme 58.000 osob, kathedrála v Miláně, 40.000, sv. Pavla v Londýně 31.000 osob. Největším divadlem co do rozlohy, jest Akademie Hudby, čili Velká Opera v Paříži, jež se rozkládá téměř na třech akrech, tvoří krychlovou massu $4\frac{1}{4}$ millionu stěviců a stála 100 millionů franků. Pouze na mramor vynaloženo přes 30 millionů. Nejprostornější divadelní dvoranou jest ale Bolshiova Opera v Petrohradě pro 5000 diváků, Auditorium v Chicagu 4000, La Scala v Miláně 4000 a Metropolitan Opera House v New Yorku 3.500 osob.

Nejdelší rovnou ulici na světě má Chicago ve své Halsted ulici, která běží městem v jedné přímce 21 mil dlouhá.

Největší výstavu na světě mělo St. Louis v r. 1904. Pokrývala 1240 akrů a stála \$40.000.000. Navštívilo ji 20.000.000 lidí. Nejnavštěvenější výstavou byla pařížská v r. 1900, kterou vidělo 70.000.000 lidí. Rozkládala se pouze na 330 akrech a stála polovic tolik jako St. Louiská.

Největší a nejdelší zeď má Čína. Jest to ona pověstná čínská zeď, která měla oddělovat říši středu od ostatního světa. Jest 1.500 mil dlouhá, opatřená vízkami po celé délce, a tak široká, že po ní může pohodlně kráčet deset mužů vedle sebe.

Nejhlubší studně jest v místě zvaném Parnsdrovice u Ratiboře v Pruské Slezsku. Její hloubka obnáší 6.500 stop. Nejhlubší šachty máme zde v Americe, a to v distriktu jezera Superior v nejsevernějším cípu státu Michigianu. Šachty Red Jacket, Calumet a Heckla dostoupily již hloubky 4.900 stop. V Evropě má nejhlubší šachty Belgie (Mons 3.900 stop) a Čechy. Šachta vojtěšská v Příbrami dosahuje hloubky 3672 stopy, Marie 3.281 stop.

Největší jež zařízen u jezera Crotonského ve státu New Yorku. Uzavírá nádržku 10 $\frac{1}{2}$ míle dlouhou, jež se naplní za pět let, a bude pak obsahovati 32 miliard galonů vody. Největší pevností z ohledu strategického jest Gibraltar, jehož hlavní skalní stěna týčí se 1.435 stop nad mořskou hladinou. Největší dělo zhotoveno bylo ve Spojených Státech. Je téměř 50 stop dlouhé, nese projektil vážící přes 2.000 liber do dálky dvaceti čtyř mil. K praktické potřebě v čase války ale nestojí za mnoho, poněvadž se několika takovými výstřely opotřebuje, a ohrožuje možností puknutí své okolí více nežli nepřítele svými projektily. Největší lokomotiva zhotovena rovněž ve Spojených Státech a to Schenectady pro horskou část dráhy Santa Fé. Váží 275.000 liber a běží na deseti hnaecích kolech. Délka její i s tendrem obnáší 70 stop. Největší tabule skla vyrobena byla ve sklárnách v Kokomo, Ind., r. 1901. Měřila 150 stop při 22 $\frac{1}{2}$ a vážila 1.450 liber. Největší kniha světa nachází se v britském museu v Londýně. Jest 5 stop 10 palců vysoká, a téměř tak široká. Pozůstává z jemně rytých map. V tomtéž museu nachází se nejmenší kniha, vydaná na paměť nastolení královny Viktorie, rozměry její jsou $\frac{3}{4}$ palce při $\frac{1}{2}$ palce. Největší knihovnu světa má Paříž. Bibliothèque Nationale obsahuje 2 $\frac{1}{2}$ millionu knih, brožur, rukopisů, map atd. Největší zvon jest v Moskvě. Jmenuje se Monarch, jest vysoký 21 stop a váží 193 tun.

Kdy bude konec světa.

Dle různých učenců sestavil J. H.

V dobách posledních často pronášejí se myšlenky o konci světa.

Otázka, jak skončí lidstvo a jaký as bude jednou konec světa, zajímala a zajímá dosud mnohého myslitele. Ač otázka ta jest nejméně časová, přec nynější učenci došli ve svém bádání ku mnohým zajímavým názorům, z nichž nejvážnější chceme uvést.

Některý učence tvrdí, že naše země zhyne srážkou s některou kometou, jiný vede důkaz, že země vychladne a zmrzne na kost, třetí míní, že moře vystoupí z břehů svých a zaplaví všecko žijící tvorstvo, což by ovšem ještě nebylo naprostým koncem všeho organického života světa, a mnozí jiní zase prorokují stejnou zkázu, jaká se dostala životu na měsíci; země bude prý zkrátka zbavena svého vzduchového obalu a dočká se toho, čeho se měsíc již dávno dočkal, totiž naprostého vymření všeho organického života nedostatkem vzduchu.

Avšak anglický učence Ravenstein jde dále, jakoby s plnou jistotou, a tvrdí, že svět skončí hladem světovým; vypočítává zároveň, jak dlouho země vystačí na výživu svého tvorstva, a tvrdí, jakmile bude na světě šest tisíc milionů lidských tvorů žítí (šest miliard), což se prý může státi asi za 280 roků, tedy asi v roce 2175, že proroktví jeho nastane. Dnes obývá svět asi miliarda lidí a Ravenstein vypočetl, že každým desetiletím přibude 8 procent lidstva, a že neuplyne tudíž ani 300 let do doby nešťastných oněch šesti miliard, kterých prý svět neuživí.

Ravenstein ostatně není první, který o výživě budoucího lidstva uvažuje. Již jeho slavný krajan Malthus, člen anglické a francouzské akademie, řešil poměr obyvatelstva světa k poměru výživy, jaké svět podati může, a vypočetl, že se lidstvo vždy za čtvrtstoletí zdvojnásobí.

Výpočty obou těchto anglických učenců jsou různé, ač nejsou přece tak bezpodstatny ve vlastním účelu, dosvědčující, že vzrůstem počtu lidstva budoucím pokolením brozí vážné nebezpečí.

Jaký to děsivý pohled do budoucnosti!

Dle toho by nebylo divu, kdyby opětně nějaký Napoleon I. vstal a řekl, že obrovské války jsou nezbytny k tomu cíli, aby přírůstek do šesti miliard lidských tvorů na světě se neuskutečnil.

Avšak následkem této úvahy Ravensteinovy našli se již lidé, kteří oproti tomuto brozičímu vyhladovění lidstva přemýšleli o prostředcích, jakými by bylo možno je zařehnati.

Jistý Američan, lučebník, tvrdí, že prý dojde v budoucnosti na umělou výrobu všemožných potravin, ba že prý i maso (!) se bude časem uměle vyrábět, a těší se, že prý se ještě sám toho suad dočká, že se takové umělé pečeně nají.

Není arciť pochybnosti, že otázka budoucnosti lidské společnosti tluče na dvěře věci, těch, jimž jest péče o lidské blaho uložena, avšak až dosud nedospěla tato otázka tak daleko, aby se musilo s Ravensteinem a Malthusem zoufati.

Náš závěrek jest ten:

Dokud vedle hladověcích zástupů bude ještě plno lidí vezdějšími statky požehnaných, dokud onen kus ehleba, kterého se chudšasnu nedostává, ve velikém množství uzamýká se ve spížích kapitalistů, dotud nebude třeba, aby se pomýšlelo na umělou výrobu výživných přírodních a potravin.

Avšak pozorování a zkušenosti nás učí, že vše ve světě má svůj počátek i konec, a toto poznání přivedlo mnohého člověka k bádání o konci čili záhubě světa celého.

Mimo výsledky vědeckého bádání učenců dříve již zmíněných vyskytují se názory i jiných vědců, které však zcela zcela jiných výsledků předpovídají. Věda porovnává, jak známo, záhubu světa k přirozené změně přítomného stavu naší planety (to jest země), jejíž životní existence jednou zničena býti musí. O skutečnosti přirozené této změny panují však různé náhledy, domněnky a pochybnosti.

Až do nejnovějších dob prorokována byla se zvláštním důrazem pravdě prý podobná záhuba života na zemi, způsobená erupci, to jest vulkanickými výbuchy a zároveň vyřinutím ohnivé tekutiny z nitra země. Učenci praví, že ona u porovnání k ee-

listvosti zeměkoule poměrně jen tenká kůra země musí jednou této tekutině z vnitra, zejména oné co do páry plynové a jejímu ohromnému tlaku povoliti, že za krátko neb déle ona kůra rozpuká a tak průlom žhavého vnitra nevyhnutelným býti musí.

Na důkaz toho uvádí se rozličná pozorování na jiných tělesech blankytu, zejména na oněch, které naší planetě nejbližší bývaly. Byloť totiž pozorováno a sice v dobách rozličných, že jistá stálice, která za přímou nepatrného mdlého světla svého sotva povšimnuta byla, pojednou s obzvláštní intenzivností zasvítla. Rovněž byla v listopadu roku 1572 jindy vůbec nepozorovaná hvězda v okruhu "Kassiopeja" viděna, jejíž světlo se poznenáhlu vzdáhalo a sice až do té míry, že byla i za jasného dne na obzoru viditelná. Od prvního dne svého objevení do 20 dnů dospěla největší síly svého světla, načež opětně v proměnách rozličných barev světelných ubývala, a to způsobem tak pomalým, že teprve v březnu roku 1574, tudíž po 302 rocích úplně zmizela.

Ač místo, kde hvězda ta se tehdy objevila, známo jest, nebylo přece lze nižádným dalekohledem ji více spatřiti. Zvláštní tento případ vykládá se tak, že z vnitra vychladlého škváru této hvězdy až do oné doby neviditelné pojednou rozplameněné plyny vyšly a zárem svým, poznenáhlu se vzdávajícím, existenci hvězdy označily, jež tak dlouho byla viditelná, dokud zář světlost udržoval; ubýváním a trávením se plynů však zář ochaboval, až konečně hvězda zhasla, když plynů více nebylo.

Tím právě vykládá se zmizení hvězdy a předpokládá se, že opět jednou vysvitne, jakmile plynové látky tolik síly nabudou, aby zárem svým o stálé a nepochybné existenci tělesa této nyní vyhaslé hvězdy svědčily.

Rovněž dlužno zmíniti se o dvou jiných stálicích, které byly pomocí spektroskopu viděny, a to jedna roku 1866 a druhá r. 1878.

Pomocí tohoto spektroskopu bylo seznáno, že plyn z nitra těchto těles vychází, na vzduchu v zář se mění a v řídké tekutině ve skulinách těchto těles se nacházející paprskový odlesk tvoří.

I tu svit paprskový se vzdáhal a sice poznenáhlu, až výše prudkosti dospěl, — pak pomalu opět se umírnil a kalil až do té míry, v jaké obě tyto hvězdy podnes spatřiti lze. Taký průběh trvání předpokládá se v kruzích učenců též v žití naší zeměkoule. Bude však zajisté lépe pominouti jednotlivosti podobného případu, jehož si mnoho nepovšimneme, neboť dostačí nám poznámka, že pro případ tento, snad možný, celý svět a vše na něm onou ohnivou tekutinou z nitra země vulkanickými výbuchy vyvrženou, na dobro zaplaven a zničen býti nemůže.

V podstatě závisí život a zdar našeho světa přirozeně od oné mocné hvězdy, které jedině za všeoživující teplo a světlo díkem jest povinen — od slunce!

Na tomto právě záleží všechna bezprostřední pozorování o žití světa — neb o jeho záhubě.

V bádání o slunci obohatila v minulém století spektroskopie vědu astronomickou. Dobrodružné názory, jež se dříve s tvářností tělesa slunečního spojovaly, musely výsledkům vědy místa přáti.

Slunce není, jak známo, tmavým tělesem, svítivou látkou obestřeným; rovněž nejsou ony tmavé skvrny na slunci — trhliny svitu vzduchového, jimiž jádro slunce snad prosvitá; nejsouť též skvrny tyto nějaký tvar oblaků svit zastírající, jak dříve se myslelo, — nýbrž označily se slunce jako ohnivá tekoucí hmota, na které ony tmavé skvrny co tvary truskovité (tak zvané šlaky) sem tam plovou.

Dokázáno jest též, že nestojí slunce pevně, jak jindy se tvrdilo. Slunce má pohyb dvojný, jednou točí se za 25 a půl dne kolem vlastní své osy, a pak vypočetli angličtí hvězdozpytci pomocí spektroskopu pozorováním největších stálic "Sirius" a "Vega" zvaných, mezi nimiž asi u prostřed slunce se nachází, — že se slunce se všemi svými trabanty a planetami, jakož i se všemi kometami kol něho se nacházejícími — v rychlosti 7 mil v jedné vteřině od "Siria" vzdaluje a k "Veze" přibližuje. Při tom však napadá otázka, zdali není možno, že by se mohlo slunce na této své cestě též s jinými tělesy setkat? Tato domněnka mohla by se napřed za nemožnou považovati. — Jest nad pochybnost zjištěno, že slunce točí se kolem bodu soustavy stálic (centrální slunce zvané), a zjištěno jest také, že tak zvané rušení v běhu těles hvězdných uprostřed soustavy sluneční se opět upravuje a reguluje. Rovněž zamítnutí se musí i ona z mnohých stran pronesená obava, že by se mohlo slunce s naší zemí v oněch dílech ovzduší

sblížití, v nichž by naše existence buď nesnesitelným parnem, neb naopak přílišnou zimou ohroženou býti mohla.

Ježto i stálice v ovzduší stejně rozděleny nejsou, čímž vlastně ovzduší nestejným se stává, tak nemůže u tak ohromné vzdálenosti stávající nepatrná kolísavost vzduchu našemu životu škoditi.

Více však oprávněny jsou náhledy badatelů dle nejuovějších jich výsledků. Jest totiž dokázáno, že 'Corona' (plamenný to okruh slunce) sestává z oněch od slunce přitažených a do něho se uvrhnuvších, dřívě v prostoru rozdělených látek, které vlastním hořlavým materiálem slunci slouží a tomuto žár opatřují. Jest přirozeno, že oheň, jež hořlavou látkou opatřujeme, mocně účinkovati musí, kdežto oheň, jemuž látky se nedostává, zemdlí a uhasne. Rovněž tak jest i se sluncem. Při svém cestování prostorem nalézá slunce vždy látky nové, jež k sobě samo přitahuje, a které mu síly ztrávené opět nabírají. Tím však vzniká důkaz, že slunce následkem nestejného přijímání látky hořlavé také nestejně teploty vydává a vydávati bude. Příkladem toho jest, že kostry obrovského předpotopního zvířete mamuta, které výhradně v krajinách horkých žiti mohlo, nalezeny byly i pod tak zv. věčným ledem a sněhem v krajině blíže točny severní. Tím právě se dovozuje, že v nynějších krajinách ledových jindy teplo bývalo.

Jisto též jest, že slunce k naší straně zeměkoule ač pozvolna, přece časem chladne — a opět svým časem, kdy potravu k žáru nabude, teploty nabývá.

V dobách přítomných však pozorovati lze valně chlazení slunce. To dokazuje mnoho výsledků bádání, zejména, že druhdy bylo slunce hustší, kompaktnější než nyní, že podobalo se více ohnivé kouli plynové, která se pozvolna v hmotu ohnivé tekoucí proměnila a svit jindy tak jasný poněkud zkalila. Pakli se tato hmotu až do doby přítomné tak sechladi, předpokládá se, že i na dále více chlazení bude. Příkladem o tom podávají aspoň i jiná tělesa na obloze, jako na příklad ony dvě velké hvězdy ve hvězdném obraze "dvojeťat," z nichž jedna, "Kastor" zvaná, před dvěma tisíci lety mnohem jasněji svítila než nyní; pak druhá "Sirus" zvaná, posud nejjasnější hvězda na obloze, září v nejkrásnějším světle bílém, kdežto jindy červeně svítila.

Rovněž tak pozorovány byly periodické proměny stálice v barvách svých, které při otáčení kol své osy v jistých dobách a podle vzdálenosti buď jasněji neb temněji, buď bíle neb červeně svítí.

Při těchto proměnách nalézáme účinek, který na sílu toho kterého tělesa u vydávání svitu nemalého má vlivu. Povážíme-li pak, že ve skutečnosti jsou na obloze tělesa úplně bezsvitná, tmavá, můžeme souditi, že jednou všecka tělesa na obloze se vznášející a posud svítící — též úplně se zatemní.

Na slunci samém možno tuto ač pozvolnou, přece možnou změnu předpokládati. Důkazem jejím jsou ony skvrny, které se spíše větší, nikdy však nezmizí.

Vzrůstání jedné té skvrny bylo pozorováno roku 1848, že byla 18krát — a roku 1850 — 77krát větší než celá plocha naší zeměkoule.

Dle výpočtů však jest zjištěno, že má slunce podnes tolik látky hořlavé, nepočítaje ony, které si ještě přitahuje, že k tomu ještě několik milionů let bude třeba, než je ztráví, a ochlazování jeho tak pomalu postupuje, že sotva ve čtyřech tisících letech to možno pozorovati. Tak vypočetl Helmholtz, že nemůže slunce v době 17 milionů let veškeré zásoby ztráviti, kdy pak organický život na naší planetě zhořá nemožným se stane, a vše, co živo, síly pozbude a zaniknout musí.

Sluncem svět vznikl, sluncem zanikne.

Skvrny na slunci během času vzrostou a poznenáhla celou plochu sluneční přikryjí. Tím pak vždy nížeji se sníh posune a zima od točny dospěje až k rovníku, zář slunce temnočerveného nepronikne hustou mlhou, běh vody mrazy zastaví a sníh a led nerozpustitelnou kůrou svět přikryje.

Lid pak se zbylými zvířaty hledat bude teplých krajin rovníku a tam co posledně tvor mrazem přemožen, život svůj dokoná. Slunce bude pak jen tmavou stáličí, nevydávající planetám a trabantům svým ani svitu ani tepla, a bytí jeho značiti bude jen umírající síla jeho přitažlivosti.

Avšak ještě eos jiného jest, co nynější stav sluneční během tisíců let valně změní, neboť bylo na několika malých kometách pozorováno, že nikoliv v ose pravidelně, nýbrž v ose spirální vždy víc a více se zážující — kolem slunce se otáčejí a sice tak

dlouho, až ku konci spirálky k slunci tak se přiblíží, že přítažní síla tohoto je do sebe vtáhne. — Taký osud stihl již mnohé těleso, jež dříve na blankytu se skvělo a jež osou spirální se pohybovalo. Bylo též vypočteno, že na příklad měsíc vždy ve sto letech o 9 stop blíže k zemi se posune, dle toho pohybuje se též spirálně kolem své osy a rovněž ku slunci se blíží.

Takový osud sdíleti má též naše matička — planeta země — která slunci již takřka shaslému ještě tolik látky žárné podá, že na novo s velikou prudkostí zazáří.

Ale ta potrava vystačí prý jen 90 roků a slunce nevysvitne pak dotud, dokud vzdálenější planeta "Mars" zvaná se nepřiblíží, do slunce se nevrhne a novou potravu mu nepodá. Tím způsobem pohltí prý slunce veškerá tělesa v ovzduší se nacházející a poslední potravou má být "Mars".

Po strávení Marsu se slunce zatemní na vždy, žádná látka mu již potravy nepodá, ano prázdno prý bude v tmavém ovzduší.

Jak žárné jednou naše matka "země" povstala, tak žárné skončí, vrátí se do téhož klínu mateřského, z něhož se zrodila! Zákon přírody jest zákonem též pro svět.

Miliony a miliardy let však uplynou, než případy tuto líčené snad se objeví. To však za jisté se pokládá, že člověk záhuby světa se nedočká.

Liduprázdnen, pustý bude svět, ledem a sněhem pokryt, než onen hrůzný proces nastane, kterému bez obrany podlehnouti musí. Ale miliony pokolení lidu ještě přežije v radostech a žalu, než tato katastrofa nadejde.

Tak tvrdí nynější učenci dle svých výzkumů o konci světa. Ale není nemožno, že v nejbližší době vyvstanou učencové noví, kteří tyto domněnky úplně zvrátí a o záhubě světa budou souditi zcela jinak.

Ostatně, nač by se lidé strašili budoucím skonem světa, který má nastati po statisíci a milionu let. O věci té platí slova básníkova:

Však lépe v mylné naději snít,
před sebou čirou temnotu,
než budoucnost odhaliti,
strašlivou poznat jistotu.

Vzpomínky životopisné k našim podobiznám.

Kvapilová Hana (vyobrazení na stránce 151.), jedna z největších umělkyní, jež kdy účinkovaly na scéně pražského Národního divadla, byla 8. dubna r. 1907 předčasnou smrtí vyrvána národu i umění. Zvěčnělá herečka byla narozena v Praze dne 28. listopadu 1866. Původně se připravovala k povolání učitelskému, avšak brzy se rozhodla pro divadlo, kdež svrchovanou měrou uplatnila své vzácné nadání dramatické umělkyně. Pozůstatky zesnulé byly spáleny v nedávno zařízeném krematoriu v Saské Kamenici.

Mířiovský Emanuel (vyobrazení na stránce 154.), známý český básník, jehož uvádíme u příležitosti jeho nedávných šedesátých narozenin, narodil se 24. prosince r. 1846 v Jindřichově Hradci. Po dokonaných studiích věnoval se profesurě zároveň jsa však činným i na poli literárním. Ze samostatných děl vydal pět knih básnických a tři knihy prosy, avšak vedle toho jest znám i jakožto dobrý překladatel, v kterémžto směru jest se zmíniti hlavně o Goethově "Utrpení mladého Werthera" a Hammerlingově "Ahasveru."

Petzoldová-Sittova Marie (vyobrazení na stránce 157.), někdejší pěvkyně Nár. divadla, zemřela dne 7. ledna r. 1907. Do dějin české hudby jest zesnulá zapsána písmem nezrušitelným, a to nejen pro vlastní zásluhy o českou operu, nýbrž i pro veliký vliv, jež mělo její umění na Smetanu při tvorbě jednotlivých jeho operních postav. Na scéně Národního divadla působila Petzoldová od r. 1873 do října r. 1898, kdy byla chorobou přinucena ustoupiti do soukromí. Avšak i pak pracovala o rozkvětu české hudby účinkujíc jakožto učitelka — a to skutečně povoláná učitelka operního zpěvu. Čest její památce!

Šembera Alois Vojtěch (vyobrazení na stránce 163.), jehož sté výročí narození a dvacáté páté výročí smrti připadlo do jediného týdnu v březnu r. 1907, byl jedním z nejvzdělanějších a nejsvědomitějších pěstitelů české literární historie. Narozen byl ve Vysokém Mýtě 21. března 1807 a po životě vyplněném neúpornou prací zemřel 23. března 1882. Vystudoval v Praze práva, působil pak střídavě v Brně a Olomouci, až r. 1849 byl povolán za profesora řeči a literatury české na universitu vídeňskou a zároveň byl jmenován redaktorem říšského zákonníku českého, v kterýchžto povoláních setrval až do své smrti. Jeho veřejná činnost professorská i spisovatelská přinesla mu mnoho nevděku, ba i nenávisť, leč on zůstal až ku svému skonu poctivým svojí povahou, upřímným ve svém vlastenectví a svědomitým ve své práci. V ohledu tom může býti majákem pokolení nynějšímu, jakož i pokolením příštím.

Brunetiére Ferdinand (vyobrazení na stránce 166), znamenitý francouzský kritik, spisovatel a řečník, narozený r. 1844 v Touloně, opustil na vždy své vynikající stanovisko v učené společnosti francouzské, byv překvapen smrtí dne 10. prosince minulého roku. Muž ten zasluží vřelé paměti nás Čechů nejenom pro své nesmrtelné jméno ve světě literárním, nýbrž i pro sympatie, jež nejednou projevil vůči našemu národu.

Vajanský-Hurban (vyobrazení na stránce 169.), známý slovenský národní vůdce, buditel a básník, dovršil dne 16. ledna r. 1907 šedesátý rok svého života. Zásluhy tohoto politického vůdce slovenského jsou neocenitelné, avšak i jako spisovatel jest Svetozar Hurban-Vajanský zjevem vynikajícím a zejména jeho román "Suchá ratolest" těší se širší známosti. Bylo by si přáti, aby bratrům Slovákům vyvstalo více takových mužů, pak by zajisté s větším úspěchem mohli čeliti znásilňovací politice svých zapřisáhlých nepřátel.

Piř Josef Ladislav (vyobrazení na stránce 174.), znamenitý český archaeolog, slavil r. 1907 své šedesáté narozeniny. Narodil se 19. ledna 1847 ve Mšeně a dokončiv gymnasiální studia, věnoval se dějepisu a slavistice, v kterémžto oboru též dosáhl doktorátu. Roku 1893 byl jmenován kustodem, později ředitelem Archaeologických sbírek Musea Království Českého a r. 1906 byl jmenován professorem české university. Nejdůležitějším z jeho děl jsou "Starožitnosti země české," jež i v cizině vzbudily značný zájem. Kéž působí záslužný tento učenec ještě dlouho ku cti jména českého!

Hostinský Otakar (vyobrazení na stránce 177.), zakladatel české hudební kritiky, dožil se 2. ledna r. 1907 svého šedesátého roku. Narozen byl v Martinovsi u Budyně v Čechách a po dokončení studií byl promován na doktora filosofie. Své bohaté schopnosti záhy však věnoval výhradně kritice umění výtvarného a kritice hudební. Zvláště činností v oboru posléze uvedeném získal si zásluh, jichž nemožno ani náležitě oceniti. Od r. 1892 jest dr. O. Hostinský řádným professorem pražské university, kdež přednáší historii a aesthetiku hudební.

Šamánek Václav, dr., (vyobrazení na stránce 178.), vynikající český pracovník v ohroženém území v Liberci, slavil dne 23. října 1906 své šedesáté narozeniny. Tento neohrožený a poctivý zápasník za právo českých menšin na severu narodil se roku 1846 v Miloticích na Moravě a v Liberci působí od r. 1880. Od r. 1896 je poslancem na sněmu království Českého. Z jeho mnohostranně blahodárného působení zasluží největšího ocenění hlavně jeho činnost v zakládání českých škol. Více takových pracovníků!

Prokůpek J. A. (vyobrazení na stránce 179.), jehož podobu přinášíme u příležitosti nedávného jubilea dovršení dvacátého pátého roku jeho záslužné činnosti ve výboru zemědělské rady, narodil se r. 1832 v Kutlívěch u Kolína. Vlastním přičiněním dohonil vše to, co mu odepřely rodinné poměry a zanedbané tehdejší školství a stal se na slovo vzatým odborným spisovatelem. Jest dlouholetým přispívatelem všech hospodářských časopisů českých a napsal i několik odborných knih a brožur výborné vnitřní ceny. Cena spisovatelské činnosti jubilentovy však tím více vzrůstá, uváží-li se, že on jest jednou z oněch vzácných povah, jež všechno své vědění, všechnu práci a vliv věnují pokroku a blahu celku. Pro prospěch českého zemědělstva buďtež přána panu Prokůpkovi ještě dlouhá léta!

Gebauer Jan (vyobrazení na stránce 180.), jeden z největších českých filologů, zemřel dne 25. května 1907. Z jeho životopisných dat vyjímáme tato: Narodil se 8. října r. 1838 v Oubislavcích u Nové Paky. Po dokončených studiích filosofických působil na středních školách v Praze a v Pardubicích. Roku 1873 stal se na pražské universitě docentem češtiny, leč přednášky své záhy rozšířil na veškeru filologii slovanskou. Roku 1881 stal se řádným universitním profesorem. Z jeho vesměs nejvyšší cenných děl jest nejdůležitějším "Slovník staročeský" a "Mluvnice jazyka českého," jež se řadí k nejslavnějším spisům, kterými se literatura česká vůbec může vykáhati. Proto ani jméno Gebauerovo nepozbude nikdy svého významu a se stejnou úctou bude vyslovováno jako jména mužů o národ náš nejzasloužilejších.

Pacold Jiří (vyobrazení na stránce 181.), narozený v Chrudimi r. 1834 a dne 17. února r. 1907 zemřelý, byl jedním z nejzáslužnějších mužů na poli technické vědy. Byl profesorem české techniky v Praze, působil však též literárně, a jak jeho činnost učitelská tak i činnost odborného spisovatele zabezpečují mu jedno z nejpřednějších míst v letopisech české rozkvétající kultury.

Knittl Karel (vyobrazení na stránce 182.), hudební skladatel český a řídící konservatoře, narodil se v Polné r. 1853 a zemřel v Praze 17. března r. 1907. Mimo značné zásluhy, jichž si dobyt jakožto výtečný sbormistr a učitel zpěvu, zajistil si v hudebním světě své místo četnými skladbami, z nichž jsou největšími pracemi ouvertura ku Shakespearově "Zimní pohádce" a pro sbor, sola a orchestr skomponovaná Schillerova "Píseň o zvonu."

Wenzig Josef (vyobrazení na stránce 183.), jehož podobu přinášíme u příležitosti nedávného stého výročí jeho narození, narodil se v Praze dne 18. ledna 1807 a po mnohoplovném životě zemřel v Turnově dne 28. srpna 1876. Svým povoláním byl profesorem středních škol, a on to byl, jenž vymohl zřízení první české samostatné reálné školy v Praze, čímž získal si o střední školy zásluh nebynoucích. Svou hlavní činnost věnoval Wenzig literatuře paedagogické, ačkoliv působil i na poli krásného písemnictví, v kterémžto směru zasloužil zmínky hlavně libretta ku Smetanovým operám, "Daliboru" a "Libuši." Ve šlechtěné a neunavné snaze po dorozumění mezi Čechy a Němci přeložil do němčiny celou řadu českých básní. Veškeré působení Wenzigovo vyznačovalo se touže uslechlíostí a lidumilností, jaká prochvívala životem i činností Wenzigova přítele, proslulého profesora Bernarda Bolzana.

Logan J. P. (k vyobrazení na str. 185.) — hrdinský policista. Mezi new-yorskými policisty jest mladý hrdina, 25letý John F. Logan, jenž nasadil svůj život, aby předešel úrazu aneb smrti mnoha na ulici se nacházejících dětí. Když patroloval na svém stanovišti, vrhl se neohroženě vstříc splašeným a tryskem pádicím koním, které šťastně zastavil v té chvíli, když jenom seházel malý okamžik a rozlícení oří byli by vrazili do zástupu dětí, kterým by se bylo asi špatně dařilo, jak si může každý představit. Statečný zachránce byl původně cowboyem, sloužil ve španělsko-americké válce, psk byl policistou na Panamě a vystupoval též při podniknutí "Buffalo-Billa."

Slavík Alfred (vyobrazení na stránce 187.), narozený 20. dubna 1847 v Krušovicích v Čechách, dne 30. ledna 1907 dokončil svůj život posvěcený téměř výhradně vědecké práci. Polem, na němž hlavně působil a největších zásluh si dobyt, byla přírodověda. Zemřev nezanechal však po sobě pouze památku znamenitého učenice, nýbrž i ryzího, čistého člověka. Z jeho životopisných dat jest se zmíniti, že r. 1873 nabyt doktorátu medicíny a zároveň vstoupil na českou techniku jakožto asistent prof. Krejčího. Dvě léta po té se na témže ústavě habilitoval pro obor palaeontologický, kteroužto habilitaci rozšířil r. 1884 na půdoznalectví. Téhož roku stal se referentem zemědělské rady a r. 1894 byl jmenován řádným profesorem při české technice. Roku 1902 konečně byl prof. dr. A. Slavík zvolen jednatelem Musea království Českého. Děl, jimiž si zajistil jméno na slovo vzatého odborníka, jest mnoho a některá z nich sepsal v jazyku německém.

Nepřátelé tabáku.

Napsal Rudolf Zille.

Již 70-let po té, kdy byl v Evropě tabák poznán, počal boj proti němu. První nepřítelkyní tabáku byla jinak požitku milovná Anglie. Žertovný Ben Johnson, jenž byl přítelem Shakespearovým, byl prvním, jenž se tabák snažil učinit směšným. Stalo se tak ve veselohře "Každý svým způsobem," jež poprvé byla provedena v Londýně r. 1598. Po té složil Joshua Sylvester posměšnou báseň proti tabáku, a mimo to i kazatelé a moralisté jali se proti němu bojovati. Nebezpečnější odpůrce však vyvstal tabáku v králi Jakubu I., jenž r. 1603 vydal latinský spis pod názvem "Misoeapnaus" (protivník kouření). Královský spisovatel odůvodnil svoji nenávisť ke kouření následujícím způsobem. Především — píše — jest to kouř, jenž jest největší marnosti světa. Za druhé podobá se kouření ostatním rozkošem, jež ony, kteří se jim oddávají, činí neschopnými zřít se jich. Za třetí kouření spojuje a působí v hlavě zmatek právě jako ostatní marnosti světa. Za čtvrté, kdo kouří, pravidelně tvrdí, že toho nemůže zanechat, poněvadž jest jako oárován, což jest tak i s jinými světskými rozkošemi. Za páté jest kouření ve své podstatě podobno pecku, neboť jest to cosi zapáchajícího a hnusného. Ku konci svého spisu obrací se král Jakub ku svým poddaným s následujícím důrazným napomenutím: "Jestliže tedy, občané, jste nějakého studu schopní, odložte tuto nepravost, jež v hanebnosti má svůj původ, omylem se ujala a bláznovstvím se rozšířila. Nepravostí tou jest huňv boží drážděn, tělesné zdraví ničeno, štěstí domácností podkopáváno, lid ve své vlasti znemravňován a vydáván cizozemcům v opovržení. Nepravost ona jest nepřijemna nosu, škodlivá mozku, zkázonosna plícím, a krátce a dobře černý mrak dýmu při kouření působený podobá se úplně výparům pekelným."

R. 1645 vyvstal tabáku také v Německu zapřisáhlý nepřítel v satyriku J. M. Moseherosehovi. Ve svém spisu "Zázračná a pravdivá tvářnost Philandera ze Sittenwaldu" stěžuje si Moseheroseh, že "pekelný dým," jakž zve kouření, nalezl přístup nejenom do nižších, nýbrž i vyšších tříd obyvatelstva, ano že i dokonce ženy holdují oné nešesti. Avšak nejmoenější boj proti pití tabáku — tak jmenováno obyčejné kouření — rozžul se po uzavření Westfalského míru. Duhovenští i světská hodnostáři vyřkli klatbu nad tabákem a kuřáky. Tak prelátom opatství ve Schwarzachu a zároveň i radon v Basileji byl r. 1659 zakázán prodej tabáku pod trestem tří liber halířů. Konsistoř markrabství badenského nařídila představeným diecesí, aby při zprávách o svých visitačních cestách udali vždy ony členy svých obcí, kdož by kouřili tabák. Jako všichni ostatní duchovní správcové, tak i Johann Fecht, farář v Sulzburgu a představený diecese Hochbergské, plnil zmíněné nařízení s největší věrností. Jeho zprávy konsistoři podávané jsou až po dnešní dobu zachovány. Ve své zprávě z r. 1662 píše: "Christ Ledermann z Bohlingenu jest ehlastoun a marnotratník. Mimo to jest oddán též pití tabáku. Když přistoupil na svatodušní boží hod k stolu páně, zapáchal tak strašně, že to nebylo k snesení. — Hans Kopp v Braggingenu vydržuje nepořádný dům, provozuje různé machle, tluče svoji ženu a ehlastá tabák." Pět let později, když shledal Fecht, že v Ottoschwandenu jest "pití tabáku" všeobecně rozšířeno, psal následovně: "Když v malém kostele sedláci před farářem sedí a dýchají, vychází naň takový zápach, že myslí, že musí odejít." Konečně ve zprávě z r. 1669 píše farář Fecht: "Herrmueller v Emmendingenu žije špatně se svojí ženou a pije ustavičně tabák; když pak sedí v kostele a nemůže jej tudíž pít, má jej přece aspoň v hubě."

V Bernu vynesla r. 1661 rada přísné nařízení proti kouření tabáku a jiným přestupkům. Jednotlivé příčiny byly v nařízení tom rozděleny dle deseti příkázání, a co bylo při tom nejpodivnější, bylo to, že kouření tabáku bylo zařaděno v jednu třídu se smilstvem a cizoložstvím a s nimi v šestém příkázání zakázáno. Trest na kouření ustanovený pozůstával z postavení na pranýř, uvěznění a peněžité pokuty. Jakožto odpůrce ohavné tabákové byliny vyslovili se též četní lékaři, jako Jakub Tappe, professor v Helenstaedu, jenž vydal r. 1653 spis: "Řeč o tabáku a jeho nynějším zneužívání," a Simon Paule, tělesný lékař dánského krále Kristiana IV. Paule vydal

na rozkaz samého krále spis: "Komentář o starém zlovyku kouření u Američanů." Nejzuřivěji však si počínali v boji proti neřestnému tabáku kazatelé, kteří jej potírali jak s kazatelen, tak i ve zbožných traktátech. Pastor Kašpar Hoffmann z Quedlinburgu pojmenoval tabák ničitelem duší a bezprostřední zbraní pekelného satana. Jakýsi kazatel v Basileji hořekoval takto: "Když vidím ústa, jež kouří tabák, jest mi nejinak, než jak bych zřel komíny pekel." Farář Christian Shriver pak napsal ve svém spisu "Duševní spása": "Člověče, uvaž tu hrůzu spuštění, jež nastává v srdcích lidí, kteří propadli kouření a šňupání mnohonásobně prokletého tabáku, jemuž již téměř všichni lidé přivykli podvodem a lstí ďáblou, a tohoto boba tabáku bez přetržení uctívají a zbožňují jako pohani, jež opojoval tak dalece, že až budoucnost věstili. Pamatujte si přec konečně, milení křesťané, a vpište to ve svá srdce, že jakožto tabáční bratři a sestry jste všichni ďáblem podváděni a že kouř, ježž polykáte a z úst opět vypouštíte, jest obrazným znamením vašeho zatracení."

Kamkoli se tabák rozšířil, všude také vzplál proti němu boj. V Rakousku byl vydán r. 1670 zákaz proti kouření. Sedlák, jenž byl při kouření přistižen, byl dle výnosu onoho povinen zaplatiti 6 a šlechtic 50 zlatých. Zákaz ten byl r. 1683, 1686 a 1688 obnoven. R. 1600 byl přinesen tabák anglickými kupci do Ruska. V Moskvě byly tehdy domy vesměs dřevěné, a proto dosti často tam zuřily velké požáry, jež bývaly pravidelně přičítány nepozornosti kuřáků. Na tento podnět, jakož i k radě patriarchově zakázal car Michail Fedorovič r. 1614 prodej a kouření tabáku, čímž se velice zavděčil ruskému duchovenstvu, jež nenávidělo tabák hlavně z té příčiny, že při bohoslužbách, když před obrazy svatých bylo páleno kadidlo a jiné vonné látky, zápach kuřáků působil velice nepříjemně. Mimo to považovali ruští kněží kouření za hřích dle výroku v bibli: "Jest hříchem, co z úst vychází." Kdo se provinil proti zákazu kouření, byl potrestán knutou, rozřiznutím nosu a Sibíří. Zákaz kouření byl v Rusku v platnosti až do času panování Petra Velikého. Rovněž v Turecku setkal se tabák i jeho ctitelé se značnými překážkami. R. 1633 vypukl v Cařihradě mocný požár a to krátce po té, kdy tam povstaly kavárny, v nichž se scházivaly nepokojní živlové obyvateľstva, aby při číši kávy a dýmce tabáku kuly různé pikle. Sultánu Muradu IV. byly schůzky takové náramně proti mysli. Zmíněný požár, jenž prý povstal neopatrností kuřáků, byl mu tudíž vítanou záminkou, aby mohl co nejrázněji zakročiti proti pijákům kávy a kuřákům tabáku. I rozkázal zničiti kavárny a kouření tabáku zakázal při trestu smrti: On sám konával v noci obchůzky, aby se přesvědčil, jak se zachovává jeho ustanovení. Kdokoli byl přistižen při kávě anebo s dýmkou, byl na místě skolen. Mrtvolý za jitra na ulicích se nalézající bývaly znamením, že v noci byl konán soud samotným sultánem. Když r. 1638 podnikl Murad válečné tažení proti Peršanům, byli kuřáci v jeho vojsku trestáni s bezohlednou a ukrutnou přísností. Kdo byl přistižen s dýmkou, propadl neodvratné smrti, jež záležela v tom, že buď byl štat, oběšen, za živa rozčtvrcen anebo byly mu ruce i nohy rozdraceny a on pohozen před stany.

Tím dospělo vřeholu pronásledování, jež bylo zakoušeti tabáku a jeho milovníkům. Boj proti tabáku neustal však rázem, nýbrž pozbyval své prudkosti dosti pozvolna. Ještě r. 1723 vydala konsistorní rada brunšvícká duchovním své diecese zákaz kouření. Dnes však není nutno, aby se ctitel regalí, viržinek, havan a pod. obával, že bude jmin za propadlého peklu, byť byl zahalen třeba neproniknutelným mrakem kouře. Ba úsudek o kuřácích jest nyní téměř úplně opáčeným. Tvrdí se, že kuřáci jsou povah obzvlášť mírných a srdcí upřímných. Pokud se pravdivosti tohoto tvrzení týče, možno se odvolati na zkušeneho básníka, jenž v letech devadesátých minulého století pěl následovně:

Kde mraky kouře uzříš,
tam nemohou být sváry,
neb člověk zlého srdce
jest vždycky bez cigáry.

Vzpomínky starého Čecha v Americe.

Napsal Antonín Jurka z Královic.

III.

Na výsluní.

Dříve než přikročím ku zcela krátkému vypsání těch několika dalších momentů z života svého, dovolím si upozorniti laskavého čtenáře na některé chybičky a omyly, jež vloudily se do vypravování mého v ročníku loňském: Hned na začátku v druhé řádce má státi "miliardy" místo "miriardy." Dále na stránce 279. jest udáno číslo strýcova domku jednou 70 a podruhé 72. Opravdu, dnes nevím již sám, které by bylo správné. — První obrázek není z doby příjezdu. Byl jsem tehdy již dva roky v Americe a obrázek ten byl vzat v zimě 1868. — Druhý obrázek mohl být vynechán; neboť se objevuje podoba tatáž na obrázku třetím. Také jest to "Černý Vít" ze "Slepého mládence" a ne "Jiřík" z "Jiříkova Vidění." Rozdíl jest ovšem příliš patrný, a proto tato oprava. Mimochodem podotýkám, že jest to jediné mé foto z jeviště a to jen proto, že chtěli jsme přáteli Vojtovi Vaskovi něco dát na památku ku jeho veselce s družkou Marií Korbovou, a při té příležitosti náš umělec, Frantík Hess, usíloval: "Toníku, počkej, nezouvej se z toho, já tě vyblejsknu zvlášť." Opravují též skupení. Stojící jsou dobře: Duras, Jurka. Sedící pak jsou: Jan Haisman, Jos. Vaska, Jan Němeček a J. Lipovský. Na stránce 284 má v třetí řádce dole státi "Díblíka" místo "Debory." Stránka 287 řádka 19. zdola čti: "Rodem" místo "Roder."

Tak! A nyní bychom tedy mohli přejíti ku vylíčení života těch několik let strávených na výhodě. Avšak mýlil by se čtenář, chtěl-li by zde nalézti nějaké lamentace, nářky neb cos podobného. Po všem tom bystrém pozorování přišel jsem ku přesvědčení, že něco podobného bylo by marno, a nepřineslo žádného užitku. Obmezím se pouze na vylíčení, jak se mně vedlo.

Dne 18. října 1899 opouštěl jsem svůj milý domov, tu útulnou chýžku číslo 16 Douglas St., St. Paul, Minn.; svou drahou rodinu, matičku svých dětí, těch veselých, zdravých, nadějných poupat; tu zahrádku v předu s vlastnoručně zasazenými dvěma jilmy: Růženkou roku 1883 na pravo, Karlíkem r. 1884 na levo. Že mi při loučení bylo lehké? Ba ne! Měl jsem jeti daleko, až k moři, do města čtyřmilionového, kdež znal jsem, a to velmi povrhně, jen něco málo osob. Odjížděl jsem však posílněn vyhlídkou, že nebude-li se mi líbit, nechám úřadu, a přijedu zpět. Tedy s bohem, ty chýžko milá, s bohem, vy skotáčkové moji drazí, s bohem, dobrá matinko jejich, s bohem i vy dobří přátelé tam nahoře, u té české síně, jevišti tak mnohého upřímného přičinění pro náš český rod! —

A šlo to dál. Přes Milwaukee, přes Chicago, kdež loučení bylo již veselější. V Chicagu poprvé zavzněl varovný hlas, že nebudu mít na různých ustláno; avšak já na různých spát nechtěl; já jel pracovat, pracovat upřímně, věrně a poctivě, a v tom mně snad přece nikdo bránit nemůže! —

Dále do Clevelandu, sídla staré Úřadovny. A zde stůž mé upřímné přiznání se, že neočekávaně jsem okřál po bolném rozloučení se se vším, co mi bylo drahým, v péči nezapomenutelného přítele Fr. Hrubického a dobrácké jeho choti, pí. Barbory, mé užší krajanky. Od okamžiku, kdy vyklopil mne přítel Šnajdr před Vaším obydlím, až do posledního pohlédnutí v upřímné Vaše tváře, chovali jste mne jako svého. Jemnocit Váš vystihnul, že mi asi příliš volno není, a proto ta snaha mne povyraziti. Za ty šťastné okamžiky, za ty rozkošné chvíle, za ta důvěrná, povzbuzující slova, díky, vřelé díky Vám, přáteli drabý, přítelko spanilomyslná!

Cestu do New Yorku nastoupil jsem ve společnosti svého představeného, (nebylo ovšem vyhnuti) a jel jsem také jednou jako pán ve "state-room," což stálo mne \$18.00, ať jinak byl bych se dopravil za \$13.00. Ale jel jsem přec po New York Central tak zvané "the" road, a to už něco znamená.

V New Yorku, v Národní Budově vykázána mi úřadníčka as tak 7 při 10, a nemá je ještě svých věcí z Clevelandu, měl jsem zbytek pátku 'frei.' Odebral jsem se tedy ku

starému známému, příteli Antonínu Černému do 75. ulice a ubytoval se u něj. To byla trefa. Kuchyň paní Černá známá po celém New Yorku i dál, a pokojík můj byl také dosti vliďný. Společnost u přítele Černého nebyla sice velká, ale byli zde lidé bez velikých pretensí, a nimiž bylo mile hodinku poseděti. Uvádím pouze zemř. prof. Milde, velevzdělaného učitele hudby, Františka Winklárka, bratra v kruzích spolkových obeznámeného a jasného rozhledu v životě národním. Tu a tam zavítal Pízeňák, pan Jos. Jedlička a obehodník Emil Polák, dále sokol Max a bratr pěvkyně Maturové, přítel Vorlíček, atd. Byl jsem spokojen. Práce jsem měl dost. Zrovna tak asi tři hodiny denně. Abych se neudřel, dán mi, bezpochyby také na tři hodiny denně bratr Wollman na výpomoc. Než, sarkasmus stranou; my pracovali poctivě, a po dokonané práci má se dostat uznání a také odpočinku. A odpočinky mé mi pomáhal spríjemniti milý přítel Jan Svoboda. Při krásném počasí seznamoval mne s New Yorkem, což věru vždy za to stálo, neboť New York jest snad v každém ohledu podivuhodné město, a nikdo nemusí litovati, může-li ztráviti v něm třeba volných čtyř týdnů. —

New-Yorský lid? Náš lid český? Moji bratří? Lhal bych, že nepřijali mne vliďně, ač tu i tam zpozoroval jsem záblesk nevěle a snad zklamání. V celku ale je ten new-yorský lid dobrý, trochu pohodlný. Svým vůdeům, ať již takovým nebo makovým, rád přichází s důvěrou vstříc. Poslouchá a applauduje s chutí prázdne dosti často tirády, a jest rád, když se mu trochu zalichotí. Avšak davy jiné nejsou také jinačí.

Kde jsem ale rád prodléval, rád se bavil a okřával, to bylo mezi new-yorskými Sokoly v budově jejich na 71. ulici. Tam, ku podivu, tam bylo mi vždy volno, a posud tam rád zabloudím. Upomíná mne společnost tam se scházející na poměry české z prvních let šedesátých mého pobytu v Praze, a hovor upřímný srdce zahřívá.

Ct. Úřadovna, pan představený, pan výběřčí! — “Stůj, noho! Posvátná místa jsou kamkoli kráčíš!” — Jakž bych já, odchovanec západu, kdež ztrávil jsem 35 let, mohl se opovážiti pronést úsudek? A kdybych směl, tož nechci; nebylo by v tom pro mne žádného zadostučinění, žádné rozkoše.

Což vzpomínati dále? Život takového úředníčka jest dosti jednotvárný. Jenom jednoho příjemného přerušení klidu pod puklicí dostalo se mi roku 1902, kdy staří přátelé v Chicagu si vzpomněli na svého Tonka. Po 32 letech měl jsem je zase jednou všecky vidět (aspoň ty, co zůstali) a s nimi se radovat.

První rok trávil jsem při poctivé práci v starostech, jak si uspořádat život rodinný. Manželka s pěti dítkami chtěla být živa v St. Paul a já v New Yorku nezdál se býti ustálen. V listopadu 1900 přijela mi rodina. Lehko si každý domyslí mou ztrátu s výprodejem a se stěhováním. Ještě dík, že přítel Winklárek mi našel byt tak vhodný, že bydlíme v něm podnes, byť jsem i nebyl už “Secretary of the Supreme Lodge.” Pak následoval as rok nebo dva poměrně spokojenosti. A zaradoval jsem se s nimi a okřál. To bylo vzpomínek a upomínek a upřímného tisku ruky, až se mi vždy po tom zasteskne, když na to vzpomenu. Ale bylo přece znát, že stárnemě. Ta bujará, vzletná mysl ustoupila vzpomínkám vážným: tak mnohý byl nám ze širokého kruhu let šedesátých odešel.

Mám málo víc co povídat pro tentokrát. Aspoň co týče se doby předsjezdové. Nastávala úmorná často práce příprav předběžných. Často musel jsem po denní práci připomáhati výborům do jedenácti hodin i déle, až jednou jsem i sklesl pod tíží, jak dokázáno vysvědčením Dra. Ševčíka. Chtěl mne zajisté přítel Ševčík vzíti do ošetřování na 14 dní pro “všeobecné vysílení,” ale já chtěl být zdrav a pracovat co nejdřív, a uzdravil jsem se a pracoval bez všelikého okázalého hekání.

Byl jsem rád, že se blížil konec, a mohu smělé říci, že nejbližší budoucnost mi nedělala starost pražádnou. Nikdo nemůže říci ani tvrdit, že vstoupil jsem s kýmkoliv ve vyjednávání, a veškeré dotazy co a jak to má býti s mým tajemnictvím, zůstaly nezodpověděny. A takž tedy přicházím ku vzpomínce, kterou jsem započal v St. Louisu v předvečer Sjezdu. Myslím, že dojdu letos až ku Sjezdu, a později podám vzpomínku na Sjezd samý a nápotomní události.

Z New Yorku do St. Louisu a zpět.

Po pětileté práci ku skládání účtů do St. Louisu! Třináctý Sjezd Jednoty Č. S. P. S., a zároveň 50letá jubilej Jednoty samé! Sice byla Jednota založena dne 4. března 1854, ale uznáno za lépe spojití oslavu a sjezd v jedno, an obě si vzájemně dodá

důležitosti a lesku. A čím důležitější příležitost, tím větší popud pro pracovníky ku snaze vykonati práci dobrou; tím spíše momenty ty důležité vryjí se v paměť účastníků všech, a těch majících zájmů na věčkách.

Tedy do St. Louisu ku dnům od 30. července do 8. srpna 1904. Města Čechy obydlená, a veskeré dědiny po Americe pošlou své nejlepší zástupce a v počtu co možná nejobojnějším. Pro ty staré haremnický na poli národním mnoho sladkých chvil, mnoho dojemných setkání se naskytne, — mnohý také bude již scházeti — odešel, neb odešla do neznáma. Ti nechť spí sladce sen věčný!

O šesté hodině ve středu, 27. července unášel nás, mne a syna Karla, vlak ku vodopádům Niagarským. Mají pro mne cosi velmi přitažlivého ty spousty vod, vrhající se jako zoufalec do ohromné prohlubně. Ta síla živlu zjevujícího se zde ve své obrovské mohutnosti a zároveň v čarovném kouzlu té největší rozmanitosti, malebnosti a velebnosti, láká do dálky prostoru a času, že člověk, smysl pro krásu přírody v srdci chovající, rád se zase vrací tam, kde jednou zažil chvil rozkošných. Viděl jsem vodopády 10. srpna před dvěma roky, a od té doby vždy jsem si přál se vrátit, což se mi nyní vyplnilo. Již v r. 1902 chtěl jsem popsati dojmy při pohledu na velkolepé toto dílo přírody. Nedošlo k tomu až dnes, i neváhám co poměku k posouzení tohoto divu světa podati některé paměťhodné číslice a fakta:

Řeka Niagara jest výtok vod jezerních z Erie a začíná u Buffalo, N. Y. Vodopády počínají asi dvaet mil nížeji od Buffalo. Cesta řeky samé jest z jezera Erie až do jezera Ontario 36 mil. Rozdíl ve výšce od bodu výtoku k ústí do Ontario jest 330 stop; tedy něco přes 9 stop na míli. To zdá se sice nepatrné, ale když uslyšíme, že menší bystřiny nad vodopádem mají rozdíl 15 stop, hlavní vodopád ale 160 stop, velké bystřiny pod vodopádem 55 stop, a od pádu až do Lewiston skrze tak zvaný "gorge" 100 stop, učiníme si pojem o velkoleposti a — hrůze, s jakou tu voda na nás působí. A sice pouhá voda!

Nejalouběji padá tato voda po vodopádu Americkém a sice 167 stop, po kanadském (na podkově) 158 stop. Obrys čáry nahoře u amerického vodopádu jest 1060 stop, obrys oné kanadského 3010 stop. Průměrná hloubka mezi pádem a bystřinami 180 stop — skoro to samé jako výška břehů na obou stranách. Průměrný ústup podél celé čáry vodopádu na podkově byl od roku 1842, dvě a čtyry desetiny stop ročně. Uprostřed hlavního proudu, kde padá největší spousta vod, jest průměrný roční ústup čtyry a osm desetin stop. Tam, kde tvoří se ostrý úhel, byl ústup od roku 1842 do 1875 asi 100 stop a od 1875 do 1886 více než 200 stop.

Jak je starý vodopád a mnoho-li vody vrhá? Badatelé odhadují, že to vzalo 35 tisíc let a snad i 75 tisíc, aby si vody řeky proruly cestu skrze vápeník a jiné kamení, nalézající se v "gorge", a dostaly se od Lewiston na naší straně na místo, kde nyní jsou, plných sedm mil. Odhaduje se též, že za našich dnů přeskóčí pádem as 15,000,000 čtver. stop vody za minutu. To by dalo as čtvereční míli za týden. —

Krásy Niagary nelze popsati, ty se musí vidět. Každý má svou zvláštní krásouchuť; ale zde jest pro každého na vybranou. Zoufalý skok do prohlubně; vztekající se vlny v úžině, jakoby divé šelmy se rvaly; tu vypadá voda jako v ohromném kotli se vařící, tu zas leskne se barvou smaragdu. Tu letí jako blázen úprkem přes skaliska, tu bublá u nohou vašich část velikého vodopádu jako nejmilostnější potůček horský. Za jasného dne nejkrásnější duha klene se přes pádem unylé vody. Za pošmourná pojí se páry jeho s mračky nad sebou, a nebe se zemí jest spojeno jediným ohromným oblakem. Hleď na vodopády se strany kterékoliv, vždy uvidíš něco nového, vábného, povzbuzujícího i zdrcujícího. Člověk tu poznává svou malíčkovost proti tvorbě velebné přírody.

Knihy daly by se psát, a snad také jsou psány již, celý svazek básní dal by se sesbíratí v řečích snad celého světa, opěvujících Niagaru, ale článkuček náš musí se obmezit, a proto zase k naší cestě. —

Podél pravého břehu ujíždějíce na sever, kocháme se pohledem na americký Rýn, náš velkolepý Hudson s jeho strmými vrchy a malebnými krajinami jej lemujícími. Brzy však noe se sklání, a my obrátíme zrak do vnitř. Teprv teď prohlížíme si cestující. Náhoda svádí nás tu s třemi mladými Japonci, obchodníky na zpáteční cestě k domovu z výstavy St. Louisské. Jsou poněkud plaší, jakoby se chtěli uzavírat před ostatním světem. Snad se jim též již stýská po domovu. Pojíždají svůj huňák, sestá-

vajíci z banánů, pomerančů a chleba bílého. Láká nás to. Tu jsou ti hoši, kteří honí naše Rusy v Mandžurii. Zdaž domluvíme se s nimi? Ach což, jsou to nepřátelé našich bratrů Slovanů. — Pohodlně se ulebedíme na svém úhybném křesle, a — zahálíme. Číst nemožno, jest světlo příliš stažené. Spát ještě brzo. — Tu jeden z Japonců chce si udělat pohodlí jako my. Namáhá se spustit křeslo; nemůže. Vstanem, a spustíme mu jej, zároveň prozračíc celé tajemství, jak se to dělá. Devotní poklona s díkem ve zraku naší odměnou. Druzí dva upravují si též svá křesla, a hledí na nás zraky vlídnými. — "You speak English?" Ten větší (oni jsou všichni malí, ne přes 5 stop) ukáže prstem na soudruha, kloně se při tom opětně s rukou na srdci. Počínají mne zajímat. I zasednu k tomu, jenž tedy umí anglicky.

"You come from Japan?"

"Yes, Sir, yes, from Japan."

Vždyť jsme to věděli.

"Going home now?"

"Yes, Sir, yes; from St. Louis."

"Ah, you were at the Worlds Fair. Why don't you také the opposite route and finish your travel around the world? Afraid of the Russians?"

"Yes, Sir, yes; going to San Francisco."

Dozvídáme se od nich, že jsou obchodníci, kteří navštívili výstavu a spěchají, aby se dostali domů. Chtějí si prohlédnout ještě Niagara, Chicago (dvě tak nebetyčně rozdílné věci), Omahu, Salt Lake City, Údolí Yosemite a Zlatou Bránu u San Franciska. —

"Stavíme se též v Niagara, a jsme tam trochu známi. Cheete prodělati "sights" s námi? Budete eo společněci vítáni."

"Yes, Sir, yes. — We much obliged."

"Zde moje visitka. Smím prosit o Vaše jména?"

Zde jsou:

T. Komori, Amagasaki settsu, Hiogoken, Japan.

T. Osima, Amagasaki settsu, Hiogoken, Japan.

F. Tiunahashi, Kawaramachi, Osaka, Japan.

Dali mně své kartičky, ale nevěděl jsem, zdali to písmo čínské, hebrejské nebo japonské. Museli mi to napsat na druhou stranu, a seznal jsem, že všichni mají hezkou, vypsanou ruku.

Nu,

"Noc temnou přečkavše
velic i malí."

Můj syn je šest stop dva palce, a Japonci jak shora uvedeno.)

Oetli jsme se v osm hodin ráno ve Suspension Bridge, a činili přípravy na ty "sights". Vodopád již na nás hučel. Hned tu byl po ruce pronájemce kočárů, a přešvědčil nás tak důkladně o výhodě vzít si kočár a viděti všecko, že my, dva Čecháčkové a tři Japončkové, si dali říci a slíbili každý americkou zlatku \$ (1.00) za svezení.

A tu právě bych byl českým turistům k Niagara tou dobrou radou, aby dříve promluvíli s vozkou (ne pronájemcem) důkladně slovíčko, as takhle: "Vidíš, příteli, máš nám ukázat paměti- a pozoruhodnosti tohoto krásného místa; ale pamatuj si: "No fakes, no humbug," chceš-li, aby tvá diškrece dopadla vlídně."

Takovéto spasitelné napomenutí ušetří pak mnoho kapse, neboť ti lidé jsou s některými humbukáfským podniky v spolku a běhou procenta z vymámených na nevědoucích turistech peněz; ku příkladu: U Niagara je k vidění tak zvaný "Inclined Railway." Jest to šikmá dráha, vedoucí z Prospect parku dolů k řece a k přístavišti lodi "Maid of the Mist." Platí se 10c., sedne se na lavice a za 2 minuty jstě dole. Kdo chce, může sejít pěšky a neplatí nic. Zdá se mi, že je to pod dozorem vládním. I připadl jeden chytrák na myšlenku postavit podobný "railway" dál dole, u "whirl pool-rapids" a dole umístil fotografa. Netušíce nic zlého, sedli jsme na lavice a sjeli. Viděli jsme "rapids" z blízka, fotografovat jsme se nedali, a jeli zas nahoru. Jaké bylo naše překvapení, když místo 50c. za nás pět museli jsme klopat po 50 centech každý za to "svezení." Než pokračujeme. Vozka vstúpil si rozhořčení naše v mysl, a vsutku neměli jsme více příčiny ku steskům. Projeli jsme městem a oetli se brzo v Prospect parku u vodopádu Amerického s vyhlídkou přes celý vodopád i kotlinu.

dole spousty spadlých vod pojímající, jakož i s pohledem na oba mosty nížeji a kanadské břehy. Pohled čarovný! Japonci stáli v udivení. Můj syn ještě u větším. Já znovu vnímal tu krásu v duši s pocitem úcty k veleddlu přírody. Odtrhnuvše zrak až skoro unavený, jeli jsme dále přes úhledné mosty na Luna Island, Goat Island, Three Sister Island atd.; všude nové divy a novou krásu vytvořenou pouhou vodou obdivujícíe. Po cestě učil jsem se japonsky, abych aspoň poněkud společnost těch tří mladíků z Orientu využítkoval. Tuto stůž první moje evičení: žesky: otee — otottsán japonsky (našemu podobné); matka — okkasán (to už méně; syn musuko — musicko; dítě — kodomo; hezké děvče — bep-pin; mám tě rád — wata-ksiva anata woskimaso. Krátké sice, ale pro mne zajímavé evičení. Japonská slova jsou ortograficky správná, učitelem mým pověřená. Kdo by chtěl pokračovati, obrátí se na T. Komori, Amagasaki settsu Hiogoken, Japan. Co bude počítat honoráře za hodinu, neví; mne vyučoval zdarma. —

Zatím dostali jsme se přes most do Kanady a i z této strany si prohlédli Niagaru, jakož i s observation-tower (věže pro vyhlídku) obě města, Niagara Falls a Suspension Bridge. Zde v Kanadě nápadna nám byla vřidnost, jakou páni Angličani prokazovali našim Japoncům, a ujišťovali je o dobré vůli Edwarda krále a všech Britů. Věřili jsme tomu, ale Japonci to odstonali tím, že museli si koupit tretky, jež by doma byli dostali za pár centů, za ceny v takových místech vždy přemrštěné.

Vozka náš vezl nás pak v dešti dále po vysokém břehu a ukázal nám dolů k řece na "whirlpool rapids" a ještě nížeji na "whirlpool" samý.

Jelikož stále pršelo, byli jsme skoro rádi, že prohlídka naše tato skončila, a vrátili jsme se k obědu do hostince u nádraží, kdež již před dvěma roky byl jsem s manželkou ubytován, a za mírný peníz slušně obslužen.

Poobědvavše zase společně, vyrovnali jsme úcty a odebrali se do čekáren. My měli jet o půl třetí, Japonci pak až po čtvrté. Za vzájemného ujišťování, že bavili jsme se těch několik hodin výborně, rozloučili jsme se s drobnými novými přáteli, a vsednůvše na vlak uháněli ku Detroit a St. Louis. Nebudu popisovati nyní v celku nudnou cestu až do East St. Louis, kamž dorazili jsme as o osmé ráno 29. žervence. Zde však počínají mé upomínky na pobyt můj v St. Louisu r. 1867. Přicházel jsem totiž ku starému známému, otcí fek Mississippi, jehož čisté průzračné vody byly mně za 29tiletého pobytu v St. Paul, Minn., tak obvyklé, jsem doufal zde opět spatřiti. Utkvěla ve mně totiž ta myšlenka, že u prostřed veletoku nalezá se řýha, dělicí vody otee fek, na levé straně čisté a průzračné, od vod soudruha Missouri, přinášející rozfidlou hlínu od Omahy a dále ze severozápadu. Jaké bylo mé zklamání, když jedá po mostě (Eads bridge), viděl jsem všude vodu špinavou, bělavou, do žluta a věděl, že obyvatelstvo st.-louisské tuto vodu pije. Umínil jsem si hned na mostě, že tato voda pít nebudu. A také jsem jí nikde pít nemusel, neboť díky okolnosti, že byla v St. Louisě výstava, postarala se městská správa alespoň o vodu poněkud pitnou. Jistými manipulacemi vrehního lučebníka (jméno jsem zapomněl) vyčistí se voda tak, že mnoho nezadá vodě v jiných městech. Přee jest však zajímavo, co mi jeden spolecestující odpovéděl na mou otázku, proč je ta voda nyní tak kalná? "To vy nevíte," pravil, "to všechno je vineu ten prožluklý kanál z Chicaga do Mississippi."

Vlekli jsme se městem oklikami skoro zbytečnými, až dostali jsme se ku výstavě, kdež poprvé jsme spatřili padělané Alpy a věže některých výstavních budov. Stanice Wabash na výstavě však nebyla našim cílem. My museli do města a tam odtud do Frenchtownu, jak mi utkvělo v paměti jméno části Čechy obydlené. Vystoupivše na ústředním nádraží, pospíchali jsme po Bellefontaine káře k milým manželům Janishovým, kdež nás milá má žačka Amalie přijala s otevřenou náručí. Bývalý zák Václav, architekt Janish, byl na cestách v Louisville, Ky. Doma, (neboť byl pohostinný dům mých přátel našim domovem, po čas pobytu našeho), jsme se dlouho nezdrželi; museli jsme užít prázdného času před sjezdem, a proto vydali jsme se hned na výstavu. Jaký učinila na mne dojem ta výstava? Podívno! Jako bych to všecko byl již viděl (v Chicagu), a přee poněkud jinaké v celkovém dojmu, dokonalejší, jemnější. Hlavně vějířové zařízení budov, směřující v jeden bod ve Festival-Hall, se zamlouvalo, a vodotrysky, (cascades) před touto slavnostní síní byly velkolepé. Než i fontána McMonieova před budovou administrací v Chicagu byla čarokrásná při večerním osvětlení; a tak se mi zdá, že výstava Chicažská byla jaksi modelem, dle něhož se zde v St. Louis

vše provedlo zlepšené, s použitím všech vynálezů v době uplynulých jedenácti let se vyskytnuvších. Než po proběhnutí jedenácti budov onen pátek, věděl jsem, že mnoho těch návštěv nebude, kteréž já výstavě učiním. Syn Karel ovšem užil ji hojně, maje sebou často tetičku Rezi z Wilber, již hoch tak dlouhý a spořádaný velice se zalbil. Unaveni vrátili jsme se večer domů, a v brzku ponořili se v posilující spánek první noc v St. Louisu. —

Druhý den, v sobotu, 30. července odebrali jsme se do Národní Síně, roh Allen a Dolman, kdež měl se sjezd odbývati. Čekal jsem bednu s věcmi, a také tu již byla. Přítel Jan Kálal, kěz slouží mu vždy zdraví, upřímně nás uvítal. Také br. Lokaj a Kitzberger. Netrvalo dlouho a cizí hosté a vyslancové počali se soustřeďovati sem do síně. Co tu bylo vítání, upřímných slov, (a jiných také); to představ si, kdo v takové situaci někdy už byl. Nejmilejší z hostů byli mi manželé Hrubeckých z Clevelandu a mimo bratra Jos. Čermáka snad také odtamtud ti jediní, co o mne poněkud dbali. Avšak ne, nesmím zapomenout br. Št. J. V. Ersta, který s upřímnou radostí mne vítal. Z pozdějších hostů mne zvláště milých, byli přítel L. J. Palda s chotí, František Stejskal z Chicaga, sestra Antonie a zmíněná svrchu sestra Rezi, manželka vyslanec Nebraska, Fr. J. Sadilka. Z vyslanců ovšem mnohé jsem znal, tak zejména starší z Chicaga, jako Šindeláře Jiřího, Pechu Jana, Wallecka Krist., Šmejkal Jos., Tůmu Longina, Janduse Cyrilla, Káru Mat. Můj hostitel na Detroitském sjezdu br. Alb. Peshek, vyslanec z Michiganu, byl mi obzvláště milým, neb mohli jsme si povídati o zesnulém šediváčkovi, br. Jaroslavu Vostrovském. A starý, neunavný pracovník, přítel Bohumil Šimek s kolegou z Iowy, br. Janem Tlustým, bratr A. J. Čejka ze St. Louis a rázný druh J. J. Vlach z Milwaukee, zajisté pěkný to věnce upřímného, nezištného přátelství. Byltě to příjemný den a večer, den 30. července. Všude plno naděje na zdárnou práci sjezdu; všude slibování řečníků, co všechno chceme vykonati pro dobro údstva a domácí, host i vyslanec o večerní hostině odnášel si pěknou upomínku po ukončení.

V neděli dne 31. pak odpoledne odbývala se slavnost, z níž největší učinila na mne dojem přítomnost starého bratra Jos. Stankovského, a dojemná jeho, nelíčená řeč, při příležitosti odevzdání jemu diplomu a památného penize.

Aby tato řeč, tak pamětihodná, poněvadž splynula z úst 50tiletého člena Jednoty, zachována byla budoucím, uvádím ji tuto neztenčenu, obdržev ji od br. Stankovského na památku. Tedy:

“Ctěná společnosti!”

Jsem jeden z oněch zakladatelů, kteří před 50 lety založili malý a snad nepatrný spolek, z jehož původu pochází nynější Jednota Č. S. P. S. Jsem z oněch zakladatelů jeden, ten poslední! — těch ostatních není více na živu. Jedině dnes při této slavnosti k uctění jejich památky s vděčností připomínáme jejich jména. Nejsm představen před Vás při této slavnosti co řečník, nýbrž pouze co jeden přítomný oné dávné a blahé události; proto ale přec osměluji se a kladu sobě za svou slušnou povinnost, abych několik slov promluvil.

Přátelé!

Před 50 roky bydlel ovšem valný počet českých přistěhovalců v zemi této; byli jsme ale skoro rozprášeni po větších městech. I zde v St. Louisu bylo nás nějaká ta hrstka. Že jsme pocházeli skoro každý z jiného konce naší rodné vlasti, to nám vlastně v Americe nevadilo; my jsme se přece brzo seznali, a proto snad, že nás bylo málo — měli jsme se rádi! Vždyť jsme se tenkrát ještě cítili býti všichni v cizině, a že v cizině přátelství jest nejhledanější a nejmilejší, o tom se ani nedá pochybovat. Když po nějaké době otevřel se nám zde český hostinec, byl to též první český obchod. Inu, uvítali jsme, byli jsme tomu povděční, neboť mohli jsme se spíše dohromady scházet a spolu se seznámit. Kdož by byl nešel času toho s krajanem si trochu pohovořiti v té milé mateřštině! Vždyť nás zde bylo tak málo, a nechtěli jsme se jeden druhému odezíti.

Tam to asi bylo, kde zrodila se ona blahá myšlenka založiti podporující spolek, neboť takový uznali jsme času toho nám za nejpotřebnější a nejdůležitější. I stalo se brzo, že k účelu tomu byla vypracována listina, která když nám společně předložena byla — s ochotou a radostí jsme ji každý podepsali. Směr zvolili jsme sobě svobodomyšlný a na jméno ustanovili jsme se: “Česko-slovanská podporující společnost.”

Byla to ovšem toho času malá událost; ale že byla do budoucnosti tak důležitá, na to ani žádný nepomyslel.

Činnost prvního tohoto spolku byla času toho dosti chvály hodna; neboť my jsme se k tomu účelu dohromady pravidelně scházeli — abychom podporovali naše nemocné bratry v pádu nemoci, a když již ten osud odevzdal nám několik těch vdov po zemřelých bratrích k opatrování, i ty jsme peněžitě měsíčně podporovali. Inu, co jsme mohli více činit? Bylo to snad vše, co jsme sobě na začátku slíbili, a vůbec vše, co se dalo, co se mohlo od nás požadovat.

Když tak po několika letech té naší spolkové činnosti obecnostvo české v městě tomto se skoro zdvojnásobilo, i my jsme pomýšleli na to o rozšíření naší spolkové činnosti. K tomu účelu zvolen výbor, který po důkladném a moudrém uvážení formálně zorganizoval Velkořád, a který brzo na to k naší veliké radosti dne 4. července 1862 otevřel číslo 2hé s jménem Missouri Lodge č. 2; nyníjší chvalně existující řád Missouri.

Jak i do dnes jest obyčejně mezi námi, bylo již i tenkrát, že se stavěly překážky všelijaké kroku tomuto; ale naše dobrá a pevná vůle a ta veliká naděje na lepší budoucnost, ty zvítězily. Stalo se skutkem a přání našemu vyhověno.

A hle! Semeno to padlo na dobrou a úrodnou půdu, a z něj vyrostl strom, a rozložil své bujné ratolesti po celé této zemi, a není snad dnes místa, kde se více našich krajanů nalézají, by oni se pod jeho veliké haluzi neukrývali.

Nuže, jak s pýchou a hrdostí, bratři, můžeme dnes pohlédnouti na naši skvělou minulost a učiněný pokrok!

Padesát roků zpět, ten maličký hlouček v městě tomto, bojující skoro za sebezachování — a dnes stojíme co veliký a nerozborný celek; ozbrojený společnou láskou bratrskou, kráčíme velké budoucnosti vstříc.

Přežili jsme za uplynulých 50 roků ve vykonávání našich spolkových povinností mnohé radostné a skvělé upomínky; ale upomínka na dnešní den má být pro nás nejradostnější; — neb co může nás blažiti více jako ten radostný pohled na naši padesátiletou práci, tak důstojně vykonanou; práci to, kterou dnes zlatou jubilejí korunujeme.

Končím svá upřímná slova, končím je, bratři, s Vaším společným přáním, aby Jednota naše tak jak minulých 50 roků tak i na všechny budoucí časy k prospěchu našemu, ke cti a slávě našeho českého národa i dále utěšeně zkvétala! Na zdar!" —

A tuto vělou a upřímnou řeč naučil se ctihodný stařeček, hr. Stankovský doslovně nazpaměť! A přednesl nám ji s tou nezlíbeností, nehledaností, jež jest údělem jen myslí nezištné, srdečně se z dožití slavných těch chvílí radující. Nám byla překvapením a perlou zábavy a poučení. —

Mimo tuto řeč a ostatního programu, v němž vynikající místo zaujímal řeč starého přítele Jana Bobáčka, (ještě z Milwaukee ze šedesátých), musím se zmíniti též o obligátních řečích anglické a české.

Prof. Boh. Šimek, řečník anglický s obvyklou svou důkladností, a plně si vědom krásné této příležitosti, využítkoval slavných tuto okamžiků, aby hlavně na cit naší mládeže účinkoval. Řeč jeho byla lásky plná, povzbuzující, místy ne sice bouřlivě uchvacující, avšak v nitro té mé milé mládeže s trvalým dojmem vnikající, i jsem jist, že každý z posluchačů byl a podnes je přítelem Šimkovi vděčen za upřímnou radu jeho.

Harangue český svěřen předsedovi Nár. Hlav. Řádu. Měl dle přání slavnostního výboru sice řečnit L. J. Palda; ale Úřadovna ponavrženého Paldu odmítla a určila řečníka svého. Nevěnoval jsem jí mnoho pozornosti, znaje z New Yorku směr a účel takových adres, kteréž jakýsi vtipkář trefně charakterisuje v Šibřinkách XXXVI. Soka N. Y. článkem "In corpore." Také jsem si v zadu na jevišti připravoval došlé telegramy, kteréž jsem později měl předčítati. Vim však tolik, že řeč vyzněla úplně na plano, a bylo patrné, že obecnostvo v ten den očekávalo něco mnohem jadrnějšího.

Po skončené slavnosti bavili se přítomní volně mezi sebou, a zítra, v pondělí, dne 1. srpna 1904. měl započíti Sjezd, sjezd 13tý, od něhož tak mnoho se očekávalo, a jenž tak veliké množství Bratrstva v Jednotě Č. S. P. S. — zklamal.

Traverse City, Mich., okolí a jich čeští pionýři.

Pro kalendář Američan napsal a ilustroval akademický malíř Oldřich Farský.

Bylo již mnoho čteno a psáno o jižním a severním státu Michiganu, co se týče osadníků i zemědělství, a především jest to celý ten pruh, táhnoucí se v šířce mnoha mil podél jezera Michiganského od jihu až k severu, jenž poskytuje nevyčerpatelný zdroj zajímavostí. Pruh tento, jsa nepřetržitým pásmem ovocným, zaslouží skutečně, aby byl pojmenován pozemským rájem. Pohlédne-li se na ty krásné sady v kterémkoliv ročním období, vždy možno v nich naléztí hojnost pěstebů.

V měsíci květnu je člověk přímo oslněn tou nádherou květů, v letě opět tou spoustou krásného ovoce všeho druhu, na podzim je překvapen úpravou a opatřením každého jednotlivého stromu, by vzdoroval škodlivému hmyzu. Toto opatření pozůstává v tom, že stromy až i na nejmenší větvičky pomocí zvláštního přístroje postříkují se různými chemikáliemi a rozředěným vápnem, tak že každý strom vypadá, jakoby ze sádry byl ulit anebo byl celý jinovatkou obalen, což působí zvláštním dojmem uprostřed ještě trvajících zeleně. A v zimě? Představte si jen stromy bílé jako křída a mimo to ještě zahalené sněhovým rouchem! Jest to pohled skutečně kouzelný. A kdo utvořil tento pozemský ráj? Pilná ruka hospodáře. Avšak při oceňování tohoto díla starých osadníků bývá obyčejně pomíněno Čechů, ačkoli jest známo, že běhou také podíl při každém osazování, jež zasluhuje povšimnutí a nesešitněkráté již prodělali s velikými útrapami spojené první práce v divokých pustinách a lesích.

Sady, jak jest je možno viděti dnes podél jezera Michiganského, jsou v rukou kapitálu — trustu ovocnářského a bohatých farmářů, kteří je větším dílem vykoupili od prvních zákopníků, poskytnuvších jim základ k jejich nynějšímu bohatství. Tito noví majetníci však již neppracují, nýbrž v kočárech a automobilech dojíždějí k prohlídce svých sadů a žijí v nádherně zařízených residencech v nejbližších městečkách. Chci milého čtenáře seznámiti se všemi za zmínku stojícími podrobnostmi o tomto okolí, neb mám za to, že bude jej to zajímati.

Před mnoha lety spekulace se dřívím stala se pravou horečkou; proto kácení lesů v Michiganu dělo se ve velkém, beze všeho ohledu na to, že se tím ničí lesy, a čím bylo blíže Chicago, tím více ony bezohledné společnosti těžily, any měly blízký trh na dříví, lacinou dopravu po vodě a lidu pracovního s dostatek. Jejich dělníci pozůstávali většinou z přistěhovaleců, jež nesevdomití agenti ve velkých městech v celých zástupech sháněli a pod různými sliby posílali společnostem, u nichž pak oklamání přistěhovaleci museli pracovati chtěje či nechťeje, neb byli smlouvou vázáni a měsíčně neb půlletně placeni, aby aspoň ten čas vydrželi a nemohli utéci. Tehdejší dobou si dělníci nijak pomoci nemohli, ježto nebylo nikoho, kdo by se jich zastal. Nebylo dosti na tom, že společnosti takovýmto způsobem z dělnictva těžily a nadělaly miliony, ony s lesy v pravém slova smyslu téměř vandalsky zacházely, tak že dříví, které by dnes bylo v trhu hledaným, prostě bylo páleno anebo pokáceno, aby v lese zůstalo ležet a shnilo, čehož stopy jsou v mladých lesích ještě dnes zřejmy. Ležít tam posavad spousta kmenů, přímo obrovských, které dnes za příčinou rozřezání na prkna byly by velevitány a přinesly by dobrý užitek. Stopy někdejšího hospodaření v lesích zřítí lze již při první stanici v Michiganu a tak to jde neustále až k severu. Člověk musí zasnouti, že nebylo nikoho, jenž by toto řádění aspoň částečně zastavil. Čím dále na sever, tím bylo hůře, tam se lesy prostě vypalovaly. Další stopou někdejší dřevařské spekulace jsou úplně opuštěné osady a městečka. Byly to vesměs na kvap postavené dřevěné domky, sloužící za obydlí dřevorubcům a rovněž tak zřízené obchody a pily. Když se obyvatelstvo takovýchto osad přestěhovalo v jiná místa, byly odneseny pouze stroje z pily a městečko se pak úplně vyprázdnilo.

Každé splavné řeky, která byla v tomto projektovaném pruhu, bylo využitkováno co laciné vodní síly, při čemž nebylo dbáno, zda-li se nějaký ten kmen potopí, a tak se stalo, že jich tisíce spočívá na dně a dnes jsou vítaným zdrojem příjmů mnohých podnikatelů, kteří je z vody dobývají, prodávajíce je pak přímo dřívějším vlastníkům. Tento způsob dřevařského těžení panuje ještě dnes v celém okolí Manistee. Zbylé, spustošené lesy se pozvolna měnily v úrodná role, ovocné sady, a zelinářské zahrady.

Kdo tenkrát koupil, udělal dobře, neboť ohromné ony pozemky se nabízely tehdy za nepatrnou částku. Kde na místech těch není dnes ovoce, tam je znamenitá zelenina všeho druhu a výtečných bramborů se odtamtud vyváží nesmírná síla. Bylo mnoho těch, již se při koupi takového pozemku ošivali, když viděli jen holé smrkové pařezy. Avšak čiperná jedna společnost vydělává ještě dnes tisíce dolarů do roka, téžie z paře-zů oněch terpentýn.

V močálovitých nížinách jest místy velké množství jedlých žab, podobných oněm v Čechách a je podivána na to, jak je někteří lidé umějí lovit. V jedné ruce mají pejlek a ve druhé tyčku, na jejímž konci jest připevněna ostrými hroty opatřená vidlice, s níž umějí znamenitě zacházeti, tak že jim málo která žába unikne. Jelikož je místy velké množství žab, stal se lov tohoto druhu u některých zručných lidí zdrojem slušných příjmů. Jsou tyto žáby velice hledány a dobře placeny, poněvadž jsou velice chutny, což není div, neb mají stále čerstvou vodu a hojnost potravy. Také nejsou hady poží-rány tak hojně jako jinde, neboť těchto žabích nepřátel není zde tak mnoho, jako v jižnějších státech. (Viz obrázek.)

Druhým zdrojem příjmů v okolí Traverse City jsou červené a černé maliny, jež jsou zde slušně placeny. Rovněž i borůvky se zde nalézají v hojnosti. Sbírání těchto plodů obstarávají ponejvíce starší lidé, ženy a děti, kteřížto chodí pravidelně v celých tlupách. Tímto způsobem výživy možno si často za jediný den vydělati i několik dolarů.

Samozřejmě, že jakmile nastane doba oněch plodů, kde kdo je v lesích a na strá-ních, jsou plody tyto vítány nejenom k zavařování, nýbrž vyrábí se z nich v domác-nostech dobré víno, které oproti našemu port wine zasluhuje skutečnou přednost, neboť aspoň člověk ví, co pije.

Dále zasluhuje zmínku lovení pstruhů potočních, jež jsou zákonem chráněni, aby nebyli vyhubeni. Proto jest dovoleno chytati je pouze od 1. května do konce srpna a to jen v určitém množství, kteréžto obnáší 50 kusů pro jednoho lovece. Je-li lapena rybička kratší než šest palců, musí býti hozena zpět, jinak je každý pokutován, "je-li dopaden", tak že mu na vždy zajde chuť k menším mirám, než jest předepsáno. Pro-dávat se pstruzi nesmí, darovati ano. Přejde-li na jevo, že byla ryba prodána, podlé-há prodavač ještě větší pokutě, nežli za chytání malé rybky. Proto není divu, že každý, kdo je přítelem ryb, jde si na ně sám, a tu jsou viděti na nádražích staří, mladí, ženy i dívky, každý s pěkným proutkem a košíkem na řemínku kolem těla připevně-ným. Rozjíždějí se na všechny strany, na mnoho mil. Zámožnější rybaři mají na mnoze rybářské náčiní do veliké sumy sahající. Ohlíbené místo jest **Grand Traverse**

stream, avšak i jinde se chytí daleko více a i ryby větších rozměrů nežli tam — mnohdy v nepatrném potůčku byla chycena i dvouliberní od samotných chlapců. (Viz obrázek.)

Chytání pstruhů jest velice zajímavým. Nejraději se zdržují v nepatrném potůčku, tekoucím v lesních houštinách a ve tmavých místech, ale musí voda proudit anebo míti spád. Nejlépe možno je dostati, když v děrách a pod kládami šňhají na kořist. I hluk při tom může býti. Ale trávy u břehu není radno se dotýkati, to ucítí okamžitě a je po všem! — Jinak se však pstruh chytí velmi lehee, neboť jako dravec skočí po vnačidle a hned na to chce si svoji kořist do díry pod kládu zatáhnouti. Komárů v lesích mnoho není, any vody jsou všude čisty a proudící. Za to však velice obtížným jest prodíratí se houštinami a chůze po kládách a snilých pařezích. Náhradou

za tyto nepříjemnosti bývá lovcí ta okolnost, že jeho rekord je pak v novinách uveřejněn a lovec takový patří pak do cechu dobrých lovců.

Odvážlivější ještě jsou rybáři, již se vydávají na jezero ku hlubokým místům, kde se jim často podaří chytiti pstruhy až i 35tiliberní a někdy i těžší ještě.

V jezerech je více druhů pstruhů, tak zvané Mackinaw, Rainbow a speckled. Rainbow jsou nejkrásnějšími z jezerních pstruhů. Jsou barvy duhové a mají po celém těle široký rážový pruh překrásně hrající. Lovení těchto pstruhů jest dosti nebezpečné, neb podobná velká ryba má v hlubinách velkou sílu. Vezme pravidelně z nenadání a jsouc mrštnou škubne tak mocně, že připadá rybáři, jakoby celá lodička někde uvázla. Lehčeji je těm, již mají malé parníčky, anebo těm, již loví v zimě, těm nehrozí nebezpečí žádné, ješto stojí na pevném podkladě. V případě posléze uvedeném stačí pouze vysekati do ledu díru a spustiti vnaidlo na silném drátě opatřeném udičí, zvláště k účelu tomu zhotovenou. Táž spustí se do hlubiny od 100 do 120 střeviceů, při čemž za vnaidlo slouží sled' anebo tloušťík (sucker). Rybář pak může být jist, obzvláště za bouřlivé vánice, že polapí pořádného pstruha.

Příjemné to zrovna není za krutého mrazu na ledě státi, ale jestliže je člověk dobře opatřen, ani nepocítí zimu, neboť je přes 15—20 stupňů lehce snesitelná, anať

jest suchá a nikoliv tak pronikavá, jako v Chicagu. Jiní opět chytají slanečky, bělice, okouny a jiné ryby následovně: Udělají si díru do ledu v průměru šesti palců, poblíž přistaví dřevěnou tyčku přepaženou na způsob malé šibenice. Na jednom konci této tyčky ve vzdálenosti asi jednoho střevice od středu jest 40 až 50 střeviceů dlouhý provázek s udičí na konci. Za vnaidlo slouží malé rybky neb bílé perleťové knoflíčky pro riseo slanečky, a je-li příznivá doba, nachytá se ryb velké množství. Hejna racků krouží stále kolem rybářů, jimž kradou jejich vnaidla. Kdo chce vydržeti celý den při rybolovu a pohodlně ryby chytati, má k tomu účelu dřevěnou budku a uvnitř malá kamna a vytápí si. Často také vyseká si díru do ledu v rozsahu několika střeviceů do čtverce, tak že může pohromadě rybařiti i více přátel, kteří si vzájemně dodávají veselý náladu. Nežřídko při takovémto společném rybaření koluje nějaký zahřívající "štof". Aby vítr neb sněhová bouře rybářskou boudu neodnesla, obleje se kolem vodou a přikryje sněhem, tak že k ledu přimrzne. Uvnitř musí býti tma a je to skvostné ve velkých hlubinách viděti dno a zřít ryby plouti a i bráti za vnaidlo. K přilákání ryb mají rybáři malou, uměle zhotovenou, více méně podařenou rybku, jež slouží co volavka. Jest připevněna na tenkém hedvábném provázku a musí se jí neustále pohybovati tak, aby ostatní přivábila ku vnaidlu, neboť v tak čisté vodě

jsou ryby velice opatrné a musí se na všemožný způsob klamat. Buď vezme za vna-
dídlu anebo se přivábí na dosah, by se pak umělou vidlicí, upevněnou na tyči, nabodla.
(Viz obrázek.) Tato zábava trvá nejméně dva měsíce a takových rybářských bud
viděti na jezeře značné množství. Kdo nechytá ryby, opět bruslí aneb křížuje s pla-
chetníkem po ledě.

Nyní přikročíme k samotnému městu Traverse City.

Je krásně položené, na úpatí zálivu, kolem vroubeno mírnými kopci. Po obou
stranách zálivu jsou rozkošné domky a letní sídla, uprostřed pak v kotlině, mírně
stupňované se nachází střed města, s rovnými a širokými ulicemi, jež mají vesměs
cementové chodníky a za noci jsou ozářeny elektrickým světlem. Všude jest zřítí
elegantní stavby a i nejjednodušší domy jsou úpravné a čistě zařízeny. Nejmileji však
každého eizince překvapí rozkošné zahrádky, plné stromoví a květů a neméně přízni-
vým dojmem působí bezvadná čistota, jež panuje ve všech ulicích. Z prvu bránili se
obyvatelé Traverse City továrnám a rovněž tak i pouliční dopravě a vůbec všem vymo-
ženostem velkého města, které jsou sice ku prospěchu, nikoliv však k okrase — chtěli
zachovati město ve stálém ideálním stavu. Duší této snahy byl zemřelý mnohonásob-
ný milionář Hanna, který ovšem vždy všechno prosadil, většinou ku škodě samotného
města. Ku etí slouží většině občanů, že nebyli tak zpátečnického náhledu a kladli
mu po většině tuhý odpor, věduce, že kde není průmysl hojně rozvětven, tam není
práce a trpí obchod, a následek toho jest, že i z tak krásného města jest lid nucen se
stěhovati, an není spokojen. Město samotné má skoro 16.000 obyvatelů, mezi čímž
jest zastoupeno asi 300 rodin českých, většinou dobře situovaných a několik i zámož-
ných. Ulice jsou pěkně pojmenovány a také se tu nalézá Bohemian Street, ale ta
zdejšími Čechům ku etí neslouží, neboť je to jedna z nejhorsších ulic. Možná, že před
mnoha lety vyhovovala, ale nyní by jí neškodilo jiné jméno. Jsou zde tři banky, dva
operní domy, pěkná poštovní budova, jeden velký a pět menších hotelů, několik kla-
bovních domů a tři nádraží; pěkná výstavní budova státu Michigan je něco v pravdě
velkolepého, neboť budov ke hlavní patřících je množství a vesměs pěkné. Sady,
lesy, zelinářské zahrady, louky, vinice a různá jiná místa sáhnají do tisíců akrů. Veške-
ren dobytek si pěstují obyvatelé sami a odnášejí si na výstavách ceny za zvláštní
druhy. Kostelů se tu nachází více, než by si občané přáli, ale bez nich by se též obešli.
Radnice jest pěkná a jest umístěna na velkém prostranství a v příhodném místě,
což platí i o vůkolních budovách. Školy stojí na rozlehlém a světlém místě, jsou pěkně
vystavěny, prostranné, trávníky a stromovím obklopené, což působí velice příznivým
dojmem na pozorovatele. Vnitřek jest pečlivě a čistě držen, mládež velice způsobná,
takže chicagská se jí ani z daleka nemůže přirovnat. Platy učitelů jsou menší chicag-

Pohled na město Traverse City z východní strany.

ských. Knihovna darovaná městu Carnegieem, jest krásnou budovou na nejlepší ulici a jest dosti navštěvována.

Průmysl je slabě zastoupen. Uvážili-li se splavnost vod a příhodnost míst, mohl by býti při nejmenším jednou takový. Je zde několik pil na dříví, továrna na okenice a rámy, dále na nábytek, strojírna, továrna na krabice plechové, na košíky a misky, na ovoené cukrovinky, nakladárna, slévárna, škrobárna, továrna na ocet, eider a žumivé nápoje, elektrárna, plynárna, pivovar, dva mlýny a mnoho menších různých podniků. Za povšimnutí stojí továrna ku zavařování ovoce a zelenin a jejich skladiště, pak skladiště brambor a jiných produktů farmářských. Obchodní část města tvoří tak zvaná Front Str. a Union Str. (Viz obrázek.) Na obou těchto ulicích jest mnoho krajanů, kteří vlastní krásné obchody a domy. Tyto dvě hlavní ulice křížuje několik menších ulic, na nichž se střídají obydlí s továrnami. Z obchodníků českých sluší na prvním místě jmenovati p. Wilhelma, jenž vlastní pěkný střížní obchod po velkoměstsku zařízený, pp. Vilhelm, Barták, Votruba operní dům, pp. Vilhelm, Březina, Hauslovský, Kyselka, Barták, Furth a Štěpán grocerní obchody, Votruba sedlářský,

Front ulice v Traverse City, pohled k západu.

Vilhelm nábytkový obchod, p. Martinek klenotnický a hodinářský závod, dále pp. Šleder, Petřtyl, Urban, Štěpán, Staněk obchody řeznické. Z českých doutníkůřů pp. bratři Furthovi, p. Prášil, již patří mezi ty nejstarší, dále Kutnohorský a Janda, kteří se zařídili teprve nedávno. P. Sládek se svým synem je jediným zde dlouhá léta usazeným zakázkovým krejčím. Jsa dovedným a oblíbeným, domohl se slušného postavení. Pro něho pracuje bývalý ehicažský občan p. Spěváček. P. Kavan je jediným českým pekařem. Dále tu máme několik dobrých stavebních a nábytkových truhlářů; pp. Červenka a Pish jsou umělci ve svém oboru a se svými výrobky patří jen do velkého města. Jediným kameníkem jest p. J. Moravec. Všichni jmenovaní jsou dobrými svobodáři a patří k řádu Michigan Č. S. P. S. Předsedou tou dobou je p. J. Staněk. Budova řádu Michigan nalézá se na Union Street, nyní jest však na prodej, ježto nově projektovaná budova na hlavní ulici se počne právě stavěti. Tato stavba jest rozpočtena na 14 až 16 tisíc a dle plánu rozvrženého bude jistě budova ona okrasou města. Z českých průmyslníků jest na prvním místě p. Viktor Petřtyl, jenž vlastní továrnu na kočáry, vozy a saně a zásobuje široko daleko celé okolí. Jeho bratr Antonín jest majetníkem rozsáhlé kolárny a kovárny. P. Procházka ml. z Peoria vlastnil zdejší škrobárnu, kterou prodal před rokem newyorskému syndikátu. Nyní je spolumajitelem továrny na misky, košíky atd. P. bratři Šledrové vlastní pěkný pivovar

a vaří dobré pivo; mimo to náleží jim hojnost městských saloonů, jež jsou vesměs pěkně zařízeny. Kromě uvedených je zde více menších českých podnikatelů v různých oborech zastoupeno, což jest jen chvalitebno, neb tvoří dohromady slušnou část majetku v českých rukách. Počasí je zde letní dobou velice příjemné, byť vystoupil teploměr i na sto stupňů, začať slušno děkovati ovšem jedině jezeru. Zvláště pak za letních nocí jest pozorovati blahodárný vliv jezera. Chicagské nesnesitelné noční vedro jest zde úplně neznámým, a rovněž tak neznámým jest zde i úžeh sluneční. Letní doba jest řadou nepřetržitých radostí pro školní mládež, neb chodí zdejšími vůkolními sadařům pomáhati sbíratí ovoce, a kdo jest zručným, dovede si vydělati slušnou částku peněz, neboť práce ta jest dobře placena. Jahody a různé druhy třešní mají zde největší odbytu v komisionářů. Každý druh ovoce má své dny, během nichž sebráno býti musí, nemá-li ztratiti na ceně. A proto ten spěch. Při tom si odnáší mládež ještě hojnou výslužku v plecháčích, nemluvě ani o tom, co padlo mlsným jazýčkům za oběť mezi prací. Inu mládež! Dospělí mají opět svou zábavu v rybolovu, projížďkách na jezeře, po parnicích, gasolinových neb veslových lodičkách. Projížďka po byciklech se zde rovněž hojně pěstuje, neb cesty po obou březích jezera jsou pěkně zařízeny. Velký parník výletní dva- i vícekrát denně jezdí k ostrovu uprostřed jezera vzdálenému as osm mil. Neděle je zde velice tichá, neboť nejraději vše se rozjede po venkovských farmách. Není zde stálého výletního místa, aniž parků, poněvadž pro krásné okolí jich ani není zapotřebí. Hra mýčová jest tu dosti oblíbená. Za to jiné druhy sportu jsou většinou pomájeny až na dostihový (koňmi) a veslařský. Na východním pobřeží zálivu (East Bay) v tak zvaném březovém lese je nepřehlédná řada letních sídel všech možných fantastických slohů s indianskými pojmenováními, což ve sloučenství s romantičkou polohou činí na návštěvníka dojem přímo pohádkový. Podzimek jest tu asi jako v Chicagu; za to však zima jest tu delší a trvanlivější a je časem tak tuhá, že máme i přes 20 stupňů pod nulou, a dle vypravování jiných bývalo v dřívějších letech i 34. Na štěstí jest však zdejší zima tak suchá, že mohou děti při ní dováděti na saních a lůžích, a farmáři káceti v lese stromy. Sněhu je zde dostatek, pravidelně na mnoho stop výšky a sněhové bouře časté. Té okolnosti, že sníh zůstává zde ležet často i několik měsíců neroztálý, jest děkovat, že zelenina nikdy v zemi nezmrzne. Chodníky v ulicích jsou od sněhu čistěny městem pomocí tak zv. sněhového pluhu, taženého jedním koněm, což jest chodecům velikou úlevou. Záliv zdejší zamrzne do vzdálenosti až 30 mil a jest to pak podivná na plachetníky, jež uhanějí po ledě! Led jest tuhý a dosahuje často tloušťky půldruhého střevice a je velice čistý, totéž platí o jezeru Bordman, z něhož vytéká řeka Bordman-river zvaná, která zimního času však nikdy nezamrzne, právě jako nezamrznou četné vůkolní potoky. Na uvedené řece jest zimní dobou viděti celá hejna divokých kachen. Jest zábavno zřítí je uprostřed města nerušeně laškující a plující. Je potřeba jen zatlekat rukama, by se celá ta hejna najednou zvedla a vytvořila černý mrak. Ale střilet ani chytat se nesmějí. Po několikanedělním pobytu odlétnou, aby se zas za rok vrátily město pobaviti.

Nyní přikročíme k městu, jakým bylo před 53ti lety:

Na všech stranách lesy, žádná dráha a špatná cesta. Tam, kde dnes se nalézá banka a pěkné budovy, bylo několik dřevěných budov s dvěma o něco většími — to byly obchody, jež vlastnil zemědělný milionář Hanna, jenž mimo to měl ještě plachetník, kterým vozil dříví a zpět potraviny, které opět vyměňoval za dříví, jak bylo tehdy zvykem. Hanna měl již tenkrát monopol a vládnul vším, jako po celý život až do svého skonu. Těch několik domů v řadě (viz obrázek) jest nynější hlavní ulice Front Street, na níž bydlelo jen něco málo rodin německých a mezi nimi jedna rodina česká, totiž rodina p. F. Kratochvíla, otec nynějších Kratochvílů, kteřížto jsou dnes již vesměs staří lidé. Týž byl tedy prvním osadníkem českým a byl stár 83 roků, když zemřel v roce 1875, zanechav po sobě dva syny a dceru, kteří všichni posavad žijí. Bylo to v měsíci únoru r. 1855, kdy měl německý svazek v Chicagu projektovanou výpravu na sever, hledaje místo k založení města. Přijímal členy kterékoliv národnosti, a tak se stalo, že několik českých rodin přistěhovaleckých se připojilo a na jaře po plachetníku pustili se všichni po jezeře Michiganském na sever. Přistáli v nynějším městě Charlevoix, kde se jim však nelíbilo, a proto se pustili zpět na západní poloostrov a zařídili osadu zvanou Unity pod Blaníkem poblíž nynějšího Maple City.

Některí se odtrhli a dali se dále na jih, chtějíce nalézt ještě lepší krajinu, kterouto když ku své spokojenosti našli, založili osadu Traverse City. Zakladateli byli Lay, Hanna, Grelick a jiní, a k nim se později připojil p. Kratochvíl, jav se s nimi pracovatí. Tehdejší dobou tam byly pouze nějaké boudy postavené. Kratochvíl však bydlel s rodinou pod stromem. Později však, když již útrapy nemohli snášeti a byli hmyzem hrozně znepokojováni, vyžádal si Kratochvíl od Hanny, prvního to osadníka, by mu dovolil bydlet na přístavišti v jeho boudě, jež neměla nijaké střechy, což Hanna s úsměvem dovolil. Když se tam Kratochvílovi přistěhovali, první noci byli nuceni koukati se na hvězdičky. Druhého dne naloupali stromovou kůru a takto si zrobili primitivní střechu, ježto k vyhotovení důkladnější střechy nebylo nástrojů. Celkem však bylo v boudě té příjemnější přenocování, než pod stromem. Když pak připlula kýžená loď, mohli již započítí s prací. Káceli především stromy, mezi něž pak nasázeli brambory, jež byly prvními v Traverse City. Peněz nebylo dlouhý čas k vidění; nářadí a potravu opatřoval Lay z Chicaga po svém nedokonalém plachetníku. Sud mouky stál tehdy \$16 a libra masa 50 centů. Kratochvíl býval by musel dlouhý čas

Traverse City, Mich. v roce 1864.

pracovati, nežli by mohl zváti svými tak drahé životní potřeby. Proto, když se první brambory zazelenaly — byla radost k nepopsání, ale běda! Jednoho dne muly u přístaviště dříví tahající všechno sežraly, a byla nová starost o potravu. Později, když spojil se Hanna s Lay-em a zařídili pilu a přístaviště zlepšili, byly již vyhlídky na lepší časy. Domků přibývalo, potravu i peněz nebyl již nedostatek a do Traverse City se přistěhovalo několik osadníků z Unity (Čechů i Němců). Tenkrát žili všichni svorně a jeden druhému pomáhal a tou dobou si počali první čeští osadníci stavěti své domky vlastní, rozumí se, že malé a velice jednoduché a v takovéto boudě měl první obchod řeznický a saloon p. F. Kratochvíl. Dříve prodával všechno Hanna & Lay, neboť měli vlastní loď na dovážení a jiných tenkrát nebyla. Na to začal tedy prodávat také Kratochvíl a to s takovým úspěchem, že mu Hanna & Lay nabízeli spojení, které on zamítnul. Synové jeho nyní toho velice želí, neb mohli lehce býti všichni milionáři jako oba jmenovaní muži. Tehdy však ještě nikdo nepředvídal tak značné zvelebení tohoto místa.

Známo a příslovečno jest, že rodina Kratochvílů, Vilhelmů, Petrylů a Kyselků se tak rozmnožila a zmohutněla, že kdo není blíže obeznámen, pro množství stejných jmen se ani nevyzná v rodinách jejich. Pro Čestvo v Traverse City jest to dobrým základem, jestliže další generace se neodnárodní a budou-li kráčet v šlépějích rodičů svých ku etí vlastní, jakož i ku etí jména českého.

Rodina p. Václava Kratochvíla z Traverse City, Mich.

Václav Kratochvíl je nejstarším synem zemřelého Fr. Kratochvíla, je nyní stár 72 roků. Po sedmidedenní plavbě, plně útrap, přijel se svými rodiči do New Yorku r. 1854 z Ondřejova ve kraji Pražském a okresu Černokosteleckém. Po 14denním odpočinku se vydal s rodiči svými do Chicaga, načež z jara se účastnili plavecké výpravy pořádané na jezeře Michiganském německým svazem za účelem vyhledání novou osadu a po případě založení nově město. Po různém hledání a dohodování se někteří se odtrhli od svazu a šli dále na jih, až se oetli v osadě, nyníjším Traverse City. Mezi těmito byl i on se svými rodiči. Pracoval v lesích s otcem a kácel stromy, a po různých útrapách, máje malé úspory, založil sobě farmu, koupiv tři míle od Traverse City 40 akrů lesa. Neunavnou jeho pílí mu na majetku přibývalo, tak že záhy mohl přikoupiti ještě dalších 80 akrů. Roku 1856 se oženil, vzav si za manželku Marii Wilhelmovou, s kterou měl 5 dítek, Františka, Jana, Viléma, Marii a Annu. Tou dobou měl již jednu z nejlepších farem v celém vůkolí. Rozumí se, že bydlel v tak zvaném "log-house" (srubu), jež má nyní ještě na památku stále státi a kterého ještě do nedávna rád používal, an jej stále připomínal na prožitě doby, plně útrap a starostí. Po druhé se oženil se sl. Jos. Svobodovou v roce 1876. Dítky z druhého manželství jsou: Josef a Rosalie, Eduard, Emanuel, Karel, Albert a Anna. Václav zemřel. Pro svoji milou, upřímnou a hodrou povahu jest velice oblíben. Jest ryzím svobodářem a vítán jsk u krajanů, tak i u jinonárodově. Kromě jiných úřadů zastával též po celých 40 roků úřad školního pokladníka v Garfield Townu. Nyní vlastní 120akrovou farmu, velice pěkně zařízenou, s pěknou residení při hlavní cestě. Ženatí jeho synové vlastní vesměs pěkné farmy v sousedství, ti mladší pak jsou zaměstnáni ve městě, dílem u rodičů, dílem u svých starších bratrů. Václav Kratochvíl může s pýchou hleděti na výsledek své dlouholeté práce a klidně a příjemně trávit své stáří se svoji hodrou manželkou uprostřed svých mladých, s důvěrou, že jeho rod bude stále pracovati ku čti svého i jeho jména.

Josef Staněk narozen 23. února 1863 v Čechách, v Dražejově, v okrese strakonickém a kraji píseckém. S rodiči svými přijel do této zaslíbené země po parníku pln nadějí a snů v roce 1880. Z New Yorku jel pak přes Chicago přímo do Traverse City, jsa stár 17 roků. Jsa zvyklým vypomáhatí otcí při hospodářství již ze staré vlasti, s potěšením přivítal úmysl rodičů svých, zakoupiti nějakou farmu ve vřkolu, což se jim též podařilo. Zakoupili si ve vzdálenosti 6 mil od Traverse City v okolí "Fough" zvaném, 80 akrů půdy s log-housem (srubem). Jejich předchůdce rolničení asi valně nerozuměl, an nevěděl, co s tím; něco bylo zděláno, ostatní samý les. A dnes? Kdo by v celém okolí neznal Staněk's Maple Grove Fruit Farm? Rozsáhlé budovy, ovoené sady, štěpnice broskvové a pole jahodová, vše dohromady na dvě stě akrech pozemků a krom toho množství dobytka. Toť skvělý výsledek 27leté pilné práce, a dnes, jsa ještě mladým, může se Staněk dodělati ještě skvělejšího výsledku, neboť má v sousedství nejlepší vyhlídky zakoupením dalších pozemků. Oženil se v zimě r. 1884 se sl. A. Kozákovou, s níž má jednoho syna a šest děvčat. Z těchto dvě provdány jsou za bodré a zámožné farmáře. Po jednom z nich nese jméno stanice s celým okolím Fough (Mr. J. Fough), ostatní děti jsou doma u rodičů. Josef Staněk jest bodrým svobodářem a r. 1907 byl zvolen předsedou řádu "Michigan" Č. S. P. S. Každý, kdo jej zná, musí si ho oblíbiti pro jeho povahu. Otec jeho zemřel r. 1901. matka 1895. Že on i jeho staří rodiče mnoho zakusili, netřeba ani podotýkat, neboť přes 100 akrů lesa vykácet a k tomu většinou zimního času, není maličkostí. Začasté stál s rodiči po pás ve sněhu a při krutém mrazu řezal a kácel dříví až do tmy. Tomu, kdo eos podobného již prodělal, zajisté to navždy zůstane v paměti a na ty začátky poněkud nerad vzpomíná. Za to však má nyní dostatečnou náhradu při pohledu na své spracované a úrodné pozemky.

JOSEF STANĚK.

VÁCLAV ŠLEDER.

Václav Šleder přijel do této země ze staré vlasti ve stáří 32 roků. Pochází ze Cvrčovic u Klatov a v této zemi si zvolil za svůj nový domov Traverse City. Jako mnoho jiných neměl začátky jak očekával. Proto však neztrácel ducha, a jsa ještě mladým a pracovitým, s radostí se chopil nabídnutého mu místa u Gramfortovy kolářské firmy. Byl dobrým dělníkem v tomto oboru, byv kolářskému řemeslu řádně vyučen ve staré vlasti. Při jeho zručnosti nebylo mu za těžko vyzískati v brzku tolik, by mohl svoji manželku a své děti ze staré vlasti za sebou povolati. Tou dobou bylo jeho synu Aloisovi devět let, Josefovi sedm, Ondřeji tři a deři Markétě 1 rok. Byv potěšen přítomností svých miláček, se zvýšenou ještě radostí se pustil do práce a přestoupil k p. Viktoru Petřtylovi, jehož nynější továrna byla již tehdy velkou dílnou. I byl tam zaměstnán po dvanáct roků. Nabýv při své rozumné šetrnosti slušných úspor, přemýšlel, jak by si zařídil něco samostatného. Příležitost se mu zrovna naskytla, i postavil si slušnou

budovu, v níž si zařídil živnost hostinskou a nad ní taneční a divadelní sň. Jelikož byl mužem svobodomyšlným, přímým, poctivým a obětavým, byl velice oblíben a všech, jež jej znali, staly se tudíž jeho místnosti střediskem Čechů městských i venkovských a i četných jinonárodovců. Po desetiletém vedení přenechal Šleder živnost hostinskou nejstaršímu synovi, jenž ji na dále řídil s podobným úspěchem jako jeho otec. Tou dobou mladší syn se vyučil strojnictví a nejmladší se vrátil z Kuby, kde sloužil jako dobrovolník proti Španělům. Maje takovou spolehlivou sílu pohromadě, mohl si otec drobet odpočinouti a věnovati se konání dobra a národním účelům, kterýž krásný úkol překazila mu dokončiti nešťastná jedna náhoda. Ve šlechetné snaze vykonati dobro, nabídl se obstarati pohřeb pro zemřelého J. Ryanta, bratra od řádu "Michigan" Č. S. P. S., maje k tomu nyní více času, nežli jeho spolučlenové. Zaplatil to však svým vlastním životem. Bylo to 17. prosince r. 1905, když při jízdě k různým členům spláhl se mu kůň zapřažený do saní. Šleder byv při tom vymrštěn, nejspíše leknutím náhle skončil. Každý, kdo jej znal, želi jeho ztráty, neb byl mužem dobrého srdce. Bylo-li zapotřebí, vypomohl každému i hmotně, nehledě k tomu, jak se mu kdo za to odmění. Byl povahy přímé a šlechetné za každé okolnosti a jeho rady a skutky nebylo ani možno dostatečně oceniti. Také se účastnil politiky a to vždy a pouze v zájmu Čechů. Po jeho smrti chopili se tři jeho synové společného řízení všeho majetku a pracují svorně a s dobrým úspěchem, tak že bylo jim možno vykoupiti pivovar, který syn Josef, jsa dovedným strojníkem, velice zvelebil, rozšířil a moderními stroji opatřil. Prvního ledna 1906, jsa se vším hotov, ujal pak se jeho řízení, v čemž mu jeho bratři statně pomáhají. Teď vlastní již asi 21 saloonů, ještě větší úspěch kyne podniku tomu v budoucnosti. Každý přeje bratřím Šlederovým jejich zdar, neboť jsou oblíbeni a jest naděje, že budou ve šlechetných otcových i dále kráčet.

František Kratochvíl, bratr prvnějšího, narozen 24. července r. 1842, přibyl s rodiči svými po sedmínešleté plavbě na plachtěnkou 24. prosince r. 1854 do New Yorku, odkudž jeli do Chicaga a pak do Traverse City. Ve 14. roku věku svého vstoupil do práce v Hannově pile, kde setrval plných 17 roků. Maje v oboru tom velkou zkušenost, stal se tam dílovečoucím. Zahospodařiv si tam peníze, postavil si malý pivovar na východním poloostrově, který vlastnil s prospěchem po 7 roků. Na to se přestěhoval na západní stranu, kdež zbudoval pivovar ve větších rozměrech, a ten s velkým prospěchem řídil a neustále zveleboval po 23 roků. Teprve roku 1907 přešel pivovar ten do jiných rukou a jeho majetník si dopřál odpočinku, necítě se tak zdráv jako dřívě. Nyní se nachází s manželkou Kateřinou, rozenou Martinkovou, sestrou to chvalně známého klenotníka a hodináře nad pivovarem, kde vlastní pěkně zařízenou farmu. Jejich dcery jsou provdány za zámožné Němce, syny to prvního osadníka Grellicka. Syn jejich se nachází tou dobou v Seattle, Wash., kdež působí jakožto dovedný mechanik. Nedělní dobou byl vždy jeho pivovar střediskem všech líznivých, a jest to až do dnešního dne jediným místem, kde možno v neděli dostati pivo. Pivovar Kratochvílův nejen že si plným právem zasloužil názu "zlatý důl", nýbrž vyniká i krásou svého položení. Jeť tamní okolí rozkošným výletním krajem, a pivovar nalezá se blíž jezera, jsa postaven na kopci, s něhož jest překrásná vyhlídka. Následkem stáří nemohl již Kratochvíl věnovati svému obchodu takovou pozornost jako dřívě, a ježto ani syn nejevil mnoho ehtu převzítí pivovar, byl týž prodán a jeho majetník šel na zasloužený odpočinek. František Kratochvíl jest povahy velice milé a veselé. Rád a s případným humorem vypravuje o svízlech, jež mu jakožto jednomu

FRANTIŠEK KRATOCHVÍL.

z prvních osadníků bylo zažiti a s velikým zápalom líčí své kousky lovecké. Měl začasťe příležitost lovit medvědy a jeleny, jichž zde bylo hojnost tehdejší doby. Každý, kdo Kratochvíla zná, má ho rád pro jeho dobročinnou a šlechetnou povahu, neboť rozdal by téměř všechno a nikomu by nedovedl něco odříci. Na konec ještě malou epizodu z jeho života. Američtí, majíce o Česích špatné mínění a považující je za cikány, uvalili kdysi na město nedělní zákon záповědný. Kratochvíl s několika jinými uspořádal posměšný průvod, který na vozech se ubíral městem. Při tom bylo zaklepáno na každý zavřený saloon, a když nebylo otevřeno, točila se na voze voda, jež jsouc obarvena, podobala se nějaké libovině. Následující neděli byly saloony otevřeny jako jindy, a "cikáni" tak ukázali, že si nedají poroučet.

J. W. MARTINEK.

J. W. Martinek je jeden ze zámožných hodinářů a klenotníků v Traverse City. Má svůj obchod ve vlastním domě na Front ulici. Svou vlastní píli a přičinlivostí se domohl slušného majetku, a jsa správným v každém svém jednání, jest též velice oblíben jak u našinců, tak i u jinonárodovců. Je ryzím svobodářem a byl po dvě lhůty předsedou řádu "Michigan" Č. S. P. S. Kdokoliv zavítá do Traverse City, najde v něm dobrého rádce a milého společníka. Do této země přijel s rodiči z Čech z městečka Křince, v okresu Jičínském, kraji Ml. Boleslavském v roce 1874 a sice do Clevelandu. Jsa zručným hodinářem, našel ihned práci, v níž setrval po čtyři léta. Na to se přestěhoval ku svým rodičům, kteří blíže Traverse City vlastnili farmu. Maje úspory, po krátkém čase zařídil si hodinářský závod, který přičinlivostí svojí rozšířil a moderně zařídil, připojiv k němu i obchod klenotnický. Později vykoupil i budovu, kterou rovněž opravil a v ní se nalézá až do dnes. Narodil se v Křinci

ci v Čechách 27. září r. 1858, oženil se v Clevelandě roku 1881 se sl. A. Bláhovou. Má dva dospělé syny a dvě dcery, jeden syn a dcera jsou zaměstnáni v závodě otcově, ostatní jsou na studiích.

Jan Rokos s manželkou Antonií a s tříletým synem přijeli do této nové vlasti z Čech, z Bratřic, okresu Pacovského a kraje Tábořského v roce 1879 na jaře. On byl stár 30 roků a jeho manželka 23. Hned po přistání jel přes Baltimore do Chicaga. Tam setrval jeden rok, avšak poněvadž měl zálibu již ze staré vlasti ve venkovském životě a byl zkušeným rolníkem, nelíbilo se mu mnoho ve velkém městě a toužil usaditi se někde na venkově. Příležitost se mu naskytla při návštěvě známých v Traverse City, kdež se hned usadil a manželku s dítětem za sebou povolal. Tou dobou pronajal si farmu od starého občana p. Bartáka, tři míle od Traverse City vzdálené. Při tom po tři roky každý den ráno chodil do práce do pily a večer zpět, bylo to pro něj dosti krušné zimního času, ale v naději na lepší časy snášel to trpělivě. Jeho pracovitá manželka vedla mu při tom hospodářství. Po tříleté práci a hospodaření mohl si již zakoupiti v Leland County 80 akrů lesa, které po vysekání během času měnil v úrodná role. Ježto ho-

JAN ROKOS.

spodářství dobře rozuměl, byly jeho polní produkty dobré jakosti a vytěžil jimi tolik, že mohl si později přikoupiti ještě dalších 60 akrů. Tou dobou si povolal své staré rodiče z Čech, by v pokročilém věku ostatek života mohli příjemně strávit v kruhu jeho rodiny. Byl skutečně šťasten, vše se mu dařilo. Při hospodářství mu pomáhali již také statně dospívající synové, jimž byl dobrým příkladem, že se může z malého počátku příčinlivostí dospěti k slušnému majetku. Poslední dobou přikoupil ještě dalších 40 akrů a dnes vlastní výstavný majetek, s rozsáhlými polnostmi, a pěkným cenným lesem. Jsouce s manželkou svobodomyšlnými, vychovávali směrem tím i své děti, jež dnes vesměs jsou již dospělými. Dva synové ženatí vlastní své farmy a dcera opět je provdána za zámožného farmáře. Při hospodářství doma jest jeden ještě svobodný syn a jedna dcera. Jan Rokos sloužil též tři léta v rakouské armádě u ženijního sboru a 7 roků v rezervě. Po 27letém hospodaření může klidně se těšiti ještě dlouhá léta z výsledků své činnosti, neb on i jeho manželka jsou ještě velice ōilí a zdraví — ani se nemuseli tak namáhati jako ti nejstarší osadníci, ježto přišli již v těch lepších časech. Nikdo jim toho ovšem nemůže záviděti, neboť eo tenkrát se zvalo lepšími časy, to ví každý. Manželka patří k Jednotě Českých Dam a jest v spolkovém životě velice činnou. On sám je horlivým čtenářem svobodomyšlných listů, patří k rytířům Makabejským, an tekráté Č. S. P. S. řád nebyl ještě založen.

Emanuel Vilhelm, prominentní Čech, je jeden ze starých zákopníků v Traverse City. Nemusel tak velké svízele snášeti, jako jeho soudruzi, neb provozoval krejčovské řemeslo s otcem svým, a tedy o těžké práci mnoho nemůže vyprávěti. Za to však byl velice činným v národním a spolkovém životě, znal počátky všech českých listů v Americe a byl přítelem a dobrým rádcem při každém podobném podniku a jaksi vůdcem všeho českého. Přijel do této země s rodiči svými z vesnice Černý Buda v kraji Pardubickem, okresu Uhlířsko-Janovickém v r. 1854, jsa stár 14 roků. Cestou po plachetníku, jež trvala osm neděl, zakusili mnoho svízeli. Je známo, že v této zemi i v tehdejší době bylo krejčovské řemeslo dobře placeno. I bylo Wilhelmovým lhostejno, kde zůstanou, a proto se usadili hned v New Yorku. Otec však, jenž si dopisoval se známými v Traverse City, po sedmiletém pobytu v New Yorku, pustil se do Traverse City. Emanuel

E. P. WILHELM.

Wilhelm máje slušné úspory, zakoupil si něco pozemku a pracoval dále s otcem. Na to vstoupil do obchodu Hannova, který neustále se rozširoval a jsa znalým svého oboru, měl na starosti celé oddělení oděvní. Setrval tam plných 34 roků, při tom si však zároveň všímá horlivě i spolkového života. Ženat je od 16. března roku 1868, kdy si vzal za manželku sl. Josefu Smolařovou. Má tři syny a dvě dcery, vesměs dospělé. Nejstarší syn je zde známým a váženým lékařem, druhý, mladší, je znám jako konstruktor železných mostů, třetí pak je zaměstnán ve velkozávodě Hannově. Starší dcera je provdána za lékaře, jenž jest superintendentem ve zdejším blázinci jménem Dr. Ronley, a mladší se ještě nachází u rodičů. Nejstarší syn se též jako lékař účastnil války se Španělskem, byv u 34. pluku státu Michigan. Nyní vlastní slušné majetky ve městě, kromě velice pěkné stoakrové farmy, kterou má pronajatu, tak že sídlí ve městě v kruhu svých milých a může s pýchou, po boku své manželky, hleděti na výsledek své činnosti dlouholeté, jsa ode všech ctěn a vážen a pro svoji srdočnou povahu velice oblíben.

Josef Wilhelm pochází z Ondřejova, kraj Pražský a okres Černo-Kostelecký. Přijel s manželkou svojí v roce 1866 po parníku do New Yorku, načež jel do Chicaga a odtamtud pak do Traverse City. Pracoval na pile u Hanny 7 roků. Hned na počátku postavil si domek na nynější Front ulici v tak zvaném Slab-townu, neb ten

závez se nesl po dřevě, jež bylo odpadkem z klád ořezaných, které tehdejší majitel pily daroval aneb levně prodával, a takových domků byla celá čtvrť. Později, když si již něco peněz zahospodařil, hleděl se státi samostatnějším, umíniv si, že, má-li již hodně pracovat, bude to dělat pro sebe. Koupil tedy 40 akrů lesa a založil si farmu. Jako jiní dělali, tak i on počal kácet les a postavil si log-house (srub). Při tom dovážel dříví z lesa do města 3½ míle vzdáleného, až konečně také přemohl trpké začátky, a počalo se mu lépe dařiti, tak že v brzku mohl přikoupiti opět 80 akrů pozemků. Od té doby jeho pílí a přičinlivostí mu stále přibývalo, tak že má farmu velice pěkně zařízenou, nezapomenuv však, jako dobrý hospodář, budov starých upotřebiti pro rozmnožený dobytek a drůbež. Novou výstavnou budovu má nyní v předu. K nynějším jeho poměrům nemalou měrou přispěla i jeho snaživá manželka, jež si dobrou znalost hospodářství přinesla již ze staré vlasti. Nyní vlastní Josef Wilhelm 120 akrů čistého pozemku, který mu do roka přináší slušný užitek, tak že může pohodlně a bez starostí trávití svoje stáří. Má již dospělého syna a dcery, jež mu v jeho hospodářství statně pomáhají, a na něž tudíž může spolehnouti. Nejstarší dcera pak je provdána za dobře si stojícího farmáře Ed. Heringtona. Dosti také zakusil Wilhelm

RODINA JOSEFA WILHELMA.

ve staré vlasti, neb sloužil v rakouské armádě u mysliveň; později jej přeložili k pekafům, an tomuto řemeslu byl vyučen. Byl též v tažení proti Italii v roce 1859 a poněvač o pekaře byla tehdy velká nouze ve vojšti, podrželi si jej tam delší dobu. Také byl v Uhrách a v Rusku. Nyní jest stár 74 roků a jeho manželka 68. Na své stáří jsou oba velice čilí a veselí a vždy, jako dřive, dobrého srdce, tak že člověk v jejich kruhu se cítí ihned jako doma. V celém okolí není člověka, by si jich nevážil pro dobrou jejich povahu. Svobodářem je Wilhelm pravým, neb jak vstoupíte do jeho místnosti, spatříte podoby svobodářů vedle Husa a Žižky.

Jakub Kubeš pochází z vesnice Mazalova v kraji Budějovickém, v Čechách. Ačkoliv byl se svým stavem rolnickým ve staré vlasti spokojen, máje tam dosti slušný majetek po rodičích, přece neodolal touze, jako více jeho krajanů z okolí, podívati se do "zaslíbené země"— do Ameriky. Přání jeho se uskutečnilo dne 23. června r. 1868, když přibyl po různých útrapách na cestě přímo do Chicaga. První jeho starostí bylo naleznouti si nějakou práci, což se mu záhy podařilo, pomocí jeho chiecažských známých. Dostal se do dřevárny a namáhavou tu práci vydržel plné tři roky, a to při platu, jenž byl tehdejší dobou dosti malým. Konečně však, nejsa se svým stavem spokojen, zkusil Kubeš svoje štěstí jinde. Odstěhoval se tedy se svými přáteli, Žákem

a Ambrozem, do státu Iowa, kdež pracovali společně půldruhého roku, aby se pak zklamaní ve svých nadějích opětně navrátili do Chicaga. Po známém chicagském ohni nebyly pro Kubeše pro delší dobu žádné vyhlídky a on nechtěje mařiti zbytečné čas, pustil se s několika přáteli v roce 1873 do Traverse City, tehdejšího střediska dřevařského průmyslu. Pracovav střídavě v různých dřevárnách, dále pak u p. Viktora Petrtyla, toužil se usaditi a zařiditi si nějakou farmu. Od p. Petrtyla koupil si 40 akrů lesa 4 míle od Traverse City, aniž by ten pozemek byl viděl, rozumí se, že za levnou cenu a na zimu se tam s manželkou svojí přistěhoval. "Tak jsem se tam postavil," vypravuje bodrý stařeček, "a koukám, ona žádná cesta, jen samý les, ani jsem nevěděl, kde mám začít; inu vzal jsem to tedy z pravé strany a počal jsem kácet stromy, abych si mohl nějaký ten ložhaus zbudovat, nikoho jsem nemohl dostat na pomoc, tak jsem si to udělal sám a vždycky jsem to zase musel nechat, a jít dělat do města, abych měl na živobytí a na nejnnutnější potřeby. Když už jsem měl kde být, tak jsem kácel pro pole a lituji dnes toho množství krásného dřeva. Dnes bych za ně dostal tisíce, avšak tenkrát jsem ho nemohl prodat; nikdo ho nechtěl a já je musel pálit. A co jsem měl taky dělat! Vždyť to jiní také dělali! Všude bylo až hrůza

RODINA JANA KUBEŠE

kouře od samého pálení. Nejdříve jsem si nasázal brambory mezi pařezy a už to šlo, neboť byla přece již naděje; a tak jsme to protloukali s manželkou, jak jsme nejlépe mohli. Poměry naše se však stále lepšily a když pak děti počaly dorůstatí a začaly pomáhat, tu nám značnou měrou přibývalo na majetku, k čemuž přispívala značně i ona okolnost, že město Traverse City rostlo, a my tudíž nacházeli dobrého odbytu na naše plodiny. Mám dva syny a jednu dceru, a veškeré jejich majetky se nacházejí v sousedství, tak že jeden s druhým hraničí; středem pak jde hlavní cesta a všude vede telefonické spojení. Deera jest provdána za syna sousedova, hodného to oběana J. Rokosa, jenž vlastní též slušný majetek. Oba synové a deera vlastní dohromady 370 akrů zdělaného pozemku s pěknými příslušnými budovami a, co hlavního, se slušnými úsporami na banku. Majetek je rozdělen následovně: Syn Jan má 120 akrů, syn Josef 100 akrů, deera 100 akrů a já 50 akrů. Mám sám radost, že jsou všichni pohromadě, jeden vedle druhého, a mají se rádi, tak že vzorně jeden druhému pomáhají jak radou, tak skutkem. Jedině mi kalí mé štěstí, že mi manželka má před čtyřmi roky náhle zemřela, byvši návštěvou u pí. Šlederové v Traverse City. Chtěla právě vstoupiti na domovní schody, když klesla k zemi a skonala. Synové moji jsou ve-

směs bodří svobodáři a v celém okolí pro svoji poctivost a neunavnou přičinlivost velice oblíbeni jak u našich, tak i u jinonárodovců. Patří k řádu "Michigan" a jsou stále činní v spolkovém životě. Pomýšleje jíti na brzký výměnek, rozhodnul jsem se, že se ještě jednou podívám do staré vlasti, bych se mohl ještě naposledy se svými přáteli a známými potěšiti. Rozhodnutí to jsem provedl před dvěma roky, a nyní jsem se, takto spokojen, odebral k synovi na výměnek a mám se na stará léta dobře, neboť jsem zdravý a čilý a stále veselé myslí, uprostřed svých osmi vnuků, čtyř děvčat a čtyř hochů!" — Není nejmenší pochyby, že při své tělesné i duševní svěžesti má naději Jakub Kubeš na dlouhá ještě léta, což mu zajisté každý, kdo ho zná, ze srdce přeje.

Prokop Kyselka je jeden z prvních českých obchodníků v Traverse City, jenž svou neunavnou přičinlivostí domohl se hezkého jmění a platí za jednoho z nejzámožnějších Čechů v tomto městě. Je pravým svobodářem a hlásí se vždy a všude ku své národnosti. O svých zkušenostech v této vlasti, jež si do své rodinné pamětní knihy sám zapsal, vypráví následovně: Dne 28. června r. 1844 jsem se narodil v Ondřejově v Čechách na statku Jana Šaldy, pro něhož můj otec a matka pracovali jako robotníci. Rodné jméno mé matky bylo Barbora Venclíková, otec Josef Kyselka. V té době, když jsem se narodil, museli moji rodiče pracovati od rána do večera a to za tak malý plat, že stačil sotva na živobytí a nejnutnější potřeby. A pak několik dní do roka musili za darmo pracovat pro své pány. Takovými poměry, jež tehdy panovaly na venkově, zmáhala se ovšem všeobecná nespokojenost. R. 1848 po všeobecném vzbouření bylo nám trochu nvolněno, avšak naděje na lepší časy se nikterak nesplnily, ba spíše se ještě poměry

PROKOP KYSELKA.

horšily. Nebylo tedy divu, že nastalo vystěhovalecké hnutí do Ameriky, k níž se přihlíželo jako k zemi zaslíbené. Také několik občanů z Ondřejova pojalo plán jíti do Ameriky a k nim přidružili se i moji rodiče. Rozčilení tou dobou bylo všeobecným, neb horečka vystěhovalecká byla v plném proudu, zvláště když bylo ve veřejných schůzích předčítáno, jak je v Americe krásné podnebí, kokosové ořechy, že tam se jen válejí po zemi a každý si jich může natrhati, co je mu libo. Obzvláště chválila se americká úrodná půda a dobré živobytí bez velké práce. Za takových okolností žádný se již ani nemohl dočkatí kýženého dne odjezdu. Bylo to 25. října roku 1854, kdy následující rodiny vyjely z Ondřejova a okolí do zaslíbené země: Ant. Wilhelm, Frant. Kratochvíl, Ant. Svoboda, Jos. Šalda, Josef Knížek, Alois Kavka, Jos. Wilhelm starší, Jos. Wilhelm mla., Jos. Kyselka (můj otec), Fr. Lada z Lenceč, Fr. Šultz z Lenceč, Fr. Pohořal, P. Podhola, Anton Wilhelm a P. Moravec. Moji rodiče živíce se nádenickou a rolnickou prací a za ta leta stěží nastřádali asi jen tolik, co stála cesta do Ameriky. Vzvavše s sebou peřiny, šatstvo a něco potravy, vyšli jsme z Ondřejova o půlnoci, chtějí uniknouti dlouhému loučení a zbytečnému vyptávání. Do Prahy přijeli jsme po dráze ještě v noci, tak že jsme města toho ani neviděli, a neprodleně nastoupili cestu do Bremen, kamž jsme se dostali za tři dny. Bylo to první velké město, co jsme kdy viděli, ale v paměti nám zůstalo, jenom že to bylo město špinavé o úzkých a křivých ulicích, a na tržišti že byla velká spousta mořských ryb, hlavně úhořů. Z Brém jsme pak jeli do přístaviště, kde jsme čekali na naši loď, jež nás měla převéztí do nového dílu světa. U přístaviště jsme viděli velikou velrybí kostru, nejspíše určenou pro nějaké museum; byla hřbetem vzhůru a k žebřím, jež trčely do výše šestnácti střeovic jen přibít prkénka a bylo by stavení hotové. Též jsme viděli příliv a odliv, jenž rozhupoval velké lodi takovou měrou, že jsme již mysleli, že si lehnou na bok! Za tichého dne nastoupili jsme na ně-

kolika lodičkách plavbu ku plachetníku jménem "Gross Herzogin von Oldenburg." Byli jsme tak stlačeni, že jsme i veslařům překáželi. Když jsme přistáli k lodi, každý se musel po žebříku vyškrabati nahoru, jak nejlépe mohl. Bylo nás tenkrátě 120 osob, vše šlo dobře a bez hluku, až na to, že jeden ubohý pasažér, když se namáhavě doškrábal asi do poloviny žebříku, spadl do moře. Rozumí se, že jej ihned vylovili a podruhé to šlo s ním šťastněji. Za svoji nehodu však úštěpkům a posměškům během plavby neušel. Loď naše byla dvoustěžní a jednou z lepších plachetníků. Uvnitř lodi byly místnosti pro spaní, na každé straně po třech postelích v řadách nad sebou, tak že jsem byli dosti stěsnáni a jednoho krásného dne se loď pustila na širé moře, an právě nastal příznivý vítr, odlehčilo se nám všem, neboť nejen nedočkavost, ale i pobyt v dolejších loďných prostorách nás trápil. Po dvou a půldenní plavbě projeli jsme průplavem a oetli se na širém moři, tak že nám zmizely břehy s očí, což na nás působilo dojemem, že jest to snad již na vždy. Prvním dnem našeho pobytu na lodi byl pátek; dostali jsme k jídlu slanečky, což bylo pro nás novinkou, neboť krom dvou Němců, co s námi jeli, nikdo z nás ještě slanečky nejedl. Avšak snědli jsme je s chutí. Dostali jsme však k nim tak odměřeně vody, že jsme ani nevěděli, jak uhasiti žízeň. Na štěstí tou dobou již jsme se dostali hezky daleko na vysoké moře, a loď naše se velice kolíbala. Žaludek se nám počal užít, a my na pití zcela zapomněli a zaměstnávali se každý sám sebou, bychom se zbavili oněch zpropadených slaneček. Za krátko na to již loďní mužstvo uzavíralo veškeré otvory a my byli posláni dolů do útrob loďe a za námi dveře zapadly. V zápětí počala pořádná bouře. My si krátili čas modlením k panně Marii a všem svatým, a také za dva dny se bouře utišila, ale dosud nevím, zda k naší modlitbě, anebo to přišlo samo sebou. Jeli jsme neustále poledním pásmem a jednou nám bylo také projetí spoustou mořské trávy. Vypadalo to jako rozsáhlá prerie, tak že v zanícení volal jeden z našinec na lodi na svou Kačenku. "Pro pět ran, pojď se podívat na ten palouk!" Trvalo několik hodin než jsme to projeli, byvše zklamáni v naději, že uzmíme zemi. Do New Yorku jsme přijeli teprve koncem prosince. Zdála se nám tam dosti velká zima, neb jsme příliš přivykli naší teplé lodi, již jsme skoro neradi opouštěli. Tři dny nám bylo čekati než nás skutečně vyloďili. Pan Sekvens pak nás hned laskavě přivítal a každého pravým jménem oslovil. My neměli ani tušení, jak se to podobný agent mohl dovědět, a nenapadlo nám ani ve snu, že by mohl býti předem informován. Nabídl nám ihned hostinec, laciný a čistý, že jsme jej s ochotou všichni přijali, ale když přišlo k placení, povstal povyk. I zamkli nám dveře, by nikdo nemohl uniknouti, a pak teprve začla pračka, neboť naši se nechtěli dát jen tak zhola odřít. Z návozu pana Wilhelma, jenž již několik roků byl usazen v New Yorku a kterého jsme ihned vyhledali, byl zažalován hostinský, a při soudu byl nucen nám zaplatit zpět, co bylo nám přspělíš počítáno, a k tomu dán pod záruku, že se to vícekrátě opakovati nebude. Na to jsme se rozešli. Někteří zůstali v New Yorku, a jiní pustili se na západ do Chicaga, a mezi těmi byla i naše rodina. Jeli jsme tam v pramizerných železničních vozech za dobré zaplacení, na kteréžto výlohy se rodiče moji vydlužili od pana Podholy \$13 a od p. Moravce \$12, jež jsme přislíbili oddělati, až přijedeme na místo, neb jsme měli v úmyslu usaditi se někde na blízku na farmě. Tedy dali moji rodiče slovo za ty peníze, a byly jim půjčeny, neboť bylo vše upřímně míněno. Ale Moravec a Podhola majíce peníze, jeli rychlejším vlakem, v Chicagu se ani dlouho nezdrželi a ujeli do Wisconsinu i s našimi zavazadly. Mělif sebou bednu náležející panu Wilhelmovi, a oni věděli, že tam máme naše peřiny a tedy si je vzali co záruku na peníze, jež nám půjčili. Ony peřiny pak chovali u sebe po dvě leta, až jsme si je mohli vykoupiti. Naše cesta z New Yorku do Chicaga za kruté zimy konaná nám trvala plných šest dnů. Lavice ve vlaku byly jen z prostých prken sbity a všude plno šjóny. Když jsme přijeli do Chicaga, naše jmění pozůstávalo z jednoho dolaru, jenž nám zbyl z vydlužených peněz. Co jsme měli nyní počíti? Žádného jsme neznali, řeč byla nám cizí, a Čechů bylo v Chicagu r. 1854 velmi málo a sotva by se byl člověk na ně doptal. Tenkrátě nám bylo jako tonoucím, když se chytá každého stébla. Nouze o práci byla velká, a při sbánění se po ní dopídili jsme se přece jednoho krajan, který sice měl kde ostávat, ale práci také neměl. Poradil nám, bychom šli na žebrotu, a také jsem to tedy zkusil, ale nešlo to nikterak, neb ani to jsem neuměl. Komčně jsme se dopátrali velké tenementní budovy, jež se nalézala na severní Clark

ulici, poblíž všeobecného hřbitova, a jež byla určena pro chudé všech vrstev. I usadili jsme se tam tedy čtyry rodiny, F. Šultz, Jan Háček, F. Lada a my (rodina Kyselků). Tyto rodiny čítaly dohromady asi 30 duší a každá měla svítnici 12x12 a patrně z té příčiny se stalo, že jsme se do jara 1855 hodně ztenčili, neb nebyla ani jedna rodina ušetřena od úmrtí a stěhovala se nás tedy větší část, skoro polovina, na věčnost! Bída jsme vytrpěli dosti, nejdříve jsme se složili na kamna, která jsme koupili za \$4 ve skladišti starého železa — ale jak! F. Šultz dal do zástavy flintu, Háček peřinu a já připlatil vydlužený dollar. Tak jsme měli dohromady naše první kamna; trouby jsme si nasbírali po městě a rovněž tak dříví. S potravou to již ušlo.

Můj otec byl prvním, jenž dostal práci, avšak teprve nastalým jarem. U McCormicka natíral stroje barvou. Za tuto práci dostával 75c. denně. Moje matka se též přičinila a chodila práti a mýti a tak přispívala rovněž několika centy. Bylo nám již tedy lépe, ale na zimu r. 1855 přec jen nemohu zapomenouti. Bylať zima ta velmi krutou, naše peřiny byly ve Wisconsinu, peněz nebylo, tak že jsme si ani příkrývky koupiti nemohli. V dubnu na to jsme se přestěhovali k jednomu Němci. Ubytovali jsme se nad jeho grocerním obchodem. Tam již jsme žili pohodlněji. Nebylo to daleko od Division ulice, poblíž byla jednopatrová obecná škola z červených cihel vystavěná. Principálem školy té byl Mr. Dupee a učiteli St. Clair, miss Manning a miss Shields. V této škole jsem se začal učiti počátkům anglické řeči, ja jediným českým žákem v oné škole. Byl jsem tenkrát 11 roků stár, v Čechách jsem měl školy prošlé a zde jsem začal poznovu. Za rok už jsem tolik uměl, že jsem mohl svému otci chodit pro peníze a také ledacos přetlumočiti; tou dobou pracoval můj otec v lumberyardě a měl již \$1.50 denně. O prázdninách jsem také pracoval a to v provaznické dílně, již vylastnili dohromady jakýsi Němec a Irčan. Již tedy také já jsem přispíval a naše poměry se stále zlepšily. V oné provaznické dílně se pracovalo ještě po starodávnu, a já točil kolem. Měl jsem za to 25 centů denně, ale přišel jsem o to brzy, neb když Němec byl za obchodem několik dní, jeho spolumajetník Irčan sebral, kde co bylo a vše vyprodav beze stopy zmizel. Můj mladší kamarád Frant. Šultz, ja silnější, tam zůstal, kdežto pro mne nebylo práce a byl jsem propuštěn. Tou dobou řádila v Chicagu silně cholera. V mnohém stavení vymřeli všichni obyvatelé, čehož vina spadá ovšem hlavně na nečistotu, jež tehdy v Chicagu panovala.

Mým rodičům se v Chicagu příliš nelíbilo, i pomýšleli na nějakou farmu. Po dvouletém pobytu v Chicagu měli moji rodiče uspořeno asi \$100 a mimo to měli nakoupeno něco šatstva a různých jiných potřeb. S náhledem mých rodičů souhlasilo i několik jiných českých rodin, jež rovněž zamýšlely opustiti Chicago. Byly pak to rodiny Fr. Kratochvíla, Jos. Šaldy, Jos. Wilhelma, W. Bartáka a Frant. Lady a rodiny několika Němců v čele s Gottliebem Greilichem. I usnesli se tito všichni podívatí se do severního Michiganu, neb tam bylo k vybrání tisíce akrů vládních pozemků, z nichž každý mohl býti buď zabrán neb koupen a to po 50c. za akr. Zmíněná společnost se však při výpravě neshodla. Někteří se odtrhli, někteří zůstali v North Unity, a jiní se pustili více na jih, až ku Traverse City. Greilich si zabral velkou část pozemku, jež nazval Greilichville, a půldruhé míle od Traverse City, kde nyní jest celá osada, vystavěl pilu. My se pustili o něco doleji, kde byla tou dobou pila patřící Mr. Hannovi & Lay-ovi, a tam jsme obdrželi práci. Naši byli třetí částí celé té roztržené výpravy. Ti, co šli dále od Traverse City, pochodili nejlépe, neboť našli bohatou krajinu, ale tři míle od břehu bylo jim již příliš daleko. Za to všichni pozdější přistěhovalci zakoupili za laciný peníz krásné pozemky, jež dnes jsou v ceně více jak \$100 akr a vesměs jsou zámožnými farmáři. Tak se také stalo, že moji rodiče koupili od jakéhosi Rutterforda 40 akrů pozemku 3½ míle od Traverse City, samý to javorový, bukový, lipový a jedlový les, kdež jsme začali tedy farmařit. Než jsme si mohli postaviti příbytek, bydleli jsme u F. Lady, jenž se přistěhoval o něco dříve a tedy již měl kde bydlet. Když jsme měli již postaveno obydlí z klad, tak už nám bylo jako v malém království, jen nám bylo líto toho krásného dříví, jež jsme museli páliť, neb se za ně nemohlo nic dostat a my již chtěli něco sázet. Jinak jsme se měli dobře. Bylo u nás hojnost zvíře všeho druhu a celé mraky divokých holubů, tak že jich mohl člověk dostati na ránu třeba čtyřicet i více najednou; v jezeře pak byla krásných ryb tak nesmírná síla, že jsme jimi až hnojili kukurici. Takto pohojená kukurice byla k poznání již na velkou vzdálenost, neb byla lepší a pěkně zelená.

Každý, kdo šel na ryby, nachytil jich třeba plný dva a půl bušlový pytel. Tak nám rok za rokem ubíhal a já se chtěl naučiti nějakému řemeslu. I šel jsem tedy k p. V. Petřtylovi a učil se truhlářství neb se mi při pile nelíbilo pracovati, neb platilo se u Hanny jenom \$12 měsíčně při stravě. V oné pile bylo tehdy zaměstnáno více než sto lidí a všichni byli stravováni Hannou. V době občanské války byla nouze o pracovní lid. I nabízel se v pile \$35 i \$40 a i při tom platě byla nouze o dělníka. Přijmul jsem tam tedy práci, načež po válce opět jsem provozoval řemeslo truhlářské. Později mi bylo nabídnuto společníkem Hannovým místo v obchodě, kde jsem pokračoval neustále, až jsem si zřídil obchod sám, a obchod grocerní přivedl na takový stupeň, že může sloužiti Čechu jen ku etí. Oženil jsem se 11. října r. 1868 s Antonií Novotnou, tenkrátě 16 roků starou. Dítěk jsme měli šestnácté: Antonii Barboru, Františka, Antonii, Eduarda, Ottakara, Harryho, Julia, Eduard Julia, Alberta, Eliše a Emmu. Zemřeli pak nám Antonie, Antonie Barbora, Eduard, Julius a Emma. Narodil jsem se 27. června r. 1844 a moje manželka 11. října r. 1852.

JOHN SCHMIDT.

John Schmidt patřil mezi nejstarší osadníky v Traverse City, neb zavítal tam s manželkou rok po první výpravě pořádané německým svazem v Chicagu, jejíž účelem bylo vyhledatí a založití novou osadu. Jest tomu již devět let, co jej zem kryje, dosáhnuv záviděníhodného stáří 100 roků bez čtyř měsíců. Zdraví měl přímo železné, po celý život ani nezastonal, vzdor svízelm, útrapám a těžké práci, jež mu byla skoro po celý život údělem. Narodil se na Moravě poblíž Česko-moravských hranic 15. května 1800, kde vychodil vesnickou školu, a v blízkém městečku se vyučil pekařskému řemeslu. Dostav za vyučenou, pustil se na "vandru" do světa a prošev několik evropských měst, přišel do Uher jako vojenský pekař, kde provozoval své řemeslo po celých 18 roků v různých městech uherských, jak vojenským pekařům tenkrátě nařizováno bylo. Po propuštění z vojenské služby vrátil se do Čech, a oženiv se, provozoval tam své řemeslo. Po úmrtí své první manželky, oženil se po druhé vzav si za manželku Annu Hlavatou. V tehdejších vstěhovaleckém ruchu

z okolí Tábora byl jedním z prvních fedrovatelů k odebrání se do zaslíbené země, kterýž sen také uskutečnil na jaře roku 1845. Z Liverpoolu vyplul na plachetníku se svojí manželkou a několika Čechy. Cesta jim trvala 8½ měsíců o hladu, žízní a rozličných svízlech, což je přivádělo přímo až k zoufalství. Tehdejší dobou si musel každý na lodi vařiti sám. Rodiny při používání kamen loďních se střídaly a často se stávalo, že když již krmě byla hotová, a hladově se těšili na poehoutku, Irčané jim ji ukradli. Na plachetníku byli téměř sami Irčané s manželkami a dětmi a měli přednost ve všem před jinými cestujícími, dostavše vždy ochotně vše, oddechli si všichni. Za to našim krajanům bylo obyčejně vše odepřeno, ano museli se tísňiti v koutečku. Pak-li však někdo opovázil se proti tomuto jednání odporovati, byl surovými Irčany zbit, že vícekrátě se mu neuzadalo zvednouti protest. Nečistoty a hmyzu bylo nadbytek a prádlo jen hemžící se hmyzem bylo házeno do moře. Irčané a Irčanky to házely s rozkoší na boufek Čechů, kterýmž to bylo ovšem velkým utrpením, a tudíž nebylo divu, když jednoho rána spatřili konečně prouzek země, oddechli si všichni. Ale trvalo to ještě několik dní než dostihli kýžených břehů New Yorkských. Jedním z oněch, již dále nemohli, byl John Schmidt s manželkou a dítětem, i usadil se tedy v New Yorku poblíž přístaviště, naleznuv tam těžkou práci v dokách. Pracoval ale s chutí a neunavně po celá dvě léta, zaživ ovšem mnoho ústrku i posměšku od spoludělníků svých. Později našel si práci v cukrovaru, na to v cihelnách a i jinde to zkoušel. Tou dobou roztonal se mu dvouletý jediný synáček, který také po krátké nemoci zemřel. Bylaf to těžká rána

v cizí zemi, bez peněz a přátel, ale Schmidt se těšil, že poměry se zlepší a že mu také jeho spoludělníci nyní aspoň dají pokoj — ale nadarmo! Jsa syt podobného zaměstnání a máje něco úspor po dvouletém dřeni, pustil se s jinými na západ do Chicaga, kde tehdejší dobou bylo jen něco málo Čechů. Znaje jazyk německý a uherský, obracel se na tuto národnost, chtěje u nich naléztí práci, ale bez výsledku. Po dlouhém hledání dostal konečně práci v dřevárnách, kdež se později také seznámil s několika Čechy, přičemž bylo již veseleji, neboť mohl si promluvití rodným jazykem. Manželka jeho zařídila si stravní dům, načež se jim začalo již lépe dařiti, tak že po několika letech na tehdejší dobu měli slušné úspory. Po víceletém pobytu v Chicagu odstěhovali se do Traverse City, dověděvše se, že několik krajanů s tehdejšíím německým svazem odjeli a že se jim dobře daří. V roce 1853 na podzim pustili se za nimi. Schmidt zakoupil si v okolí Traverse City 40 akrů pozemků poblíže Silver Lake, a zařídil si farmu, kterou držel po 8 roků. Při tom pracoval v dřevárně Hanna & Lay jako lodní nakladač. Po osmi letech farmu prodal a postavil si domek na západní straně. Další 8 roků pracoval neustále u Hanny, načež si zařídil živnost hostinskou (saloon) na ulici State, kde se mu dobře dařilo, ježto bylo to tehdejší doby jediné místo, kde se Češi scházeli a velmi rádi jej poslouchali, když jim vyprávěl s patřičným humorem o zkušenostech zažitých. Po pěti letech saloon vyprodal a zařídil si pivovar na západní straně jezera, poblíž Greilickville, nyníjší to vlastnictví p. Fr. Kratochvíla. Pivo vařival po česku a měl veliký odbyt, neb byl sám jediný pro celé okolí. Po pětiletém vaření pivovar mu vyhořel a nemaje jej řádně pojištěn, utrpěl velikou ztrátu a odstěhoval se zpět do Traverse City na své staré místo do saloonu na State ulici, kde si postavil novou budovu. Tento obchod zase provozoval s dobrým prospěchem delší léta. Byl vždy veselé povahy, velmi hovorným a jeho vypravování nemělo konce. Rád kouřil i pil, ale vše mírně, a smávil se, když mu říkávali, že jej to přivede do hrobu. Byl dobrým, upřímným Čechem a za svůj jazyk se nikdy nestyděl. Jsa stár, obchod vyprodal a šel k synovi do blízké osady Acme na farmu, na odpočinek, kde po čtyřletém pobytu necítě se více tak zdravým, v brzku skonak srdeční vadou. Zanechal manželku nyní 84 roků starou ještě živě, 3 synové a 4 dcery, vesměs dobře opatřeny. Manželka jeho dli již 64 roků v Americe a těšě se ještě dobrému zdraví uprostřed svých vnuků a vnučátek. Schmidt zemřel 14. prosince r. 1899 v Acme u svého nejstaršího syna na farmě a pohřbu jeho súčasťnilo se veliké množství Čechů a jinonárodovců, neb byl velice oblíbeným. Nosiči rakve byli Mm. W. W. Smith, Clarence Greilick, James Dunn Thoš. Shilson, Ferdinand Lantner a John Wilhelm.

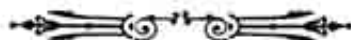
Jan Furth pochází ze staré vlasti ze Strakonice z kraje píseckého, a přijel 16. září r. 1852 do New Yorku ve stáří 13 roků s rodiči svými na plachetníku, kterážto cesta nebyla tehdejší dobou žádnou rozkoší, neboť trvala 8 neděl a bylo jim přestáti několik velikých bouří při nedostatku a strádání. Cesta je stála více jak 1000 zl. V New Yorku obdržel místo co něděník doutníkárský a vyučiv se, setrval při tomto odboru do dnešního dne jsa jedním z nejstarších doutníkárů ve Spoj. Státech. Doutníkárství provozuje totiž plněch 55 roků. Oženil se 1. ledna 1871 se sl. Jeanette Žvačovou, jež byla tou dobou 19 roků stará. Z manželství jeho pochází 4 ditky, tři hoši a jedno děvče, z nichž pouze dva hoši žijí. Po 32letém pobytu v New Yorku odstěhoval se do Traverse City v roce 1882. Svou pilí a přičinlivostí dobyl si slušného jmění, tak že může nyní bez starosti svá stará léta příjemně trávit. Při tom jest zdrav a velice čilým. Matka jeho byla sestrou známého 100letého J. Šmída. Rodiče J. Furtha přijeli do Traverse City roku 1866. Počátkem května zařídili si nejprve

JOHN FURTH.

saloon a později grocerní obchod, jenž utěšeně vzkvétal, tak že se domohli rovněž slušného jmění, kteréž pak odkázali svým synům. Pan Furth je členem různých spolků dle již 28 roků, a jedním ze zakladatelů řádu Michigan C. S. P. S. Jest pravým svobodářem i ryzím Čechem a nikdy se za svou národnost nestyděl, i když byl sám jediný mezi cizonárodovci. Každý, kdo jej zná, váží si ho velice pro jeho hodnou a přímou povahu a ve spolkovém životě obzvláště. Jeho dva dospělí synové jsou v duchu jeho povahy vychováni a rovněž členy C. S. P. S.

Václav Barták pochází z okolí Sázavy, okres Janovice v Čechách, narozen byl 24. července r. 1825. Svůj dětský věk ztrávil u svých příbuzných ve Skalici nedaleko Vlašimi, kde navštěvoval obecnou školu a později učil se řemeslu truhlářskému. Po vyučení, když mu bylo 24 roků, se oženil, vzav si za manželku sl. Vyepálkovou, tehdá 16 roků starou. Po šestiletém provozování řemesla zatoužil jako jiní jeho krajané podívat se do Ameriky, neb tehdejší dobou byl v jejich okolí silný vystěhovalecký ruch. Nemaje dosti peněz, by mohl s milou manželkou svojí a dítětem podívat se do nové země, hleděl nutnou částku u známých se vypůjčiti, což šlo velice těžko, neb oni sami neměli; v největší tísní jim vypomohla tehdy pí. Eva Wilhelmová, manželka starého esadníka zdejšího, obce Jos. Wilhelma, kteréžto laskavosti nemůže Barták až dodnes zapomenouti, neb tato půjčka hrála důležitou úlohu po celý jeho život, ana byla základem bohatství celé rodiny Bartáků. Tedy r. 1855 se vydali Bartákovi na cestu po plachetníku s následujícími krajany; J. Vilímem Ladou, Jos. Wilhelmem a Ant. Wilhelmem. Když po plavbě sedm neděl trvajících a plně svízělů přijeli do New Yorku a odpočinuli sobě, vydali se do Chicaga. Pojednou však se rozstonala Bartákovým jejich jediná dceraška, pětiletá Anežka, což jim na čas zabránilo v další cestě pokračovati. Dítě bylo dáno v opatrování do nemocnice, což asi mnoho platné nebylo, neboť když pak v domněnce, že je již uzdravena, pokračovali v cestě, přec po cestě jim skonal. Mrtvola byla ponechána na nádraží v Rochesteru, a Bartákovi, s nimiž pro jejich krutou ránu každý tehdy cítil soustrast, pokračovali ve své cestě. V Chicagu se jim valně nelíbilo a proto po několikaměsíčním tamním pobytu přidružili se k výpravě, pořádané německým spolkem, jejíž cílem byl severní Michigan, kdež měla býti nová osada založena. V North Unity se odtrhli Greilich, Barták a Jos. a Ant. Wilhelmovi a dali se směrem jižním, až se konečně usadili v nynějším Traverse City. Barták zabral si od vlády 40 akrů u Bordman jezera a máje pozemky ony v držení 9 roků, provozoval mezi tím též své truhlářské řemeslo. Pracoval na svou pěst, čímž nabyl jakési neodvislosti. Nazývali to v šandách, a všechny rodiny bydlely společně v podlouhlé, jednoduché budově, žijíce v dobré shodě a přátelství se sousedními Indiány, s nimiž lovili ryby a stříleli zvěř; také se od nich naučili udit ryby a sušiti divoké holuby. Na to prodal Barták svůj zábor a koupil si čtyřicetiakrový pozemek 3½ míle od Traverse City a založil si farmu. Tou dobou začínali být zdejší Češi v oblibě, neb byli uznáváni za pracovité a dobré hospodáře a dáváni za příklad jiným přistěhovalcům. Jinonárodovci rádi s Čechy navazovali styky a nabízeli jim různé výhody. V r. 1873 pronajal Barták svou farmu a zařídil si první český pohrobničský závod v Traverse City, jež měl s dobrým úspěchem v držení po dvacet roků. Jest dobrým svobodářem a téhož smýšlení jest jeho celá rodina. Má jednoho syna (roz. r. 1858), jenž jest zámožným obchodníkem, a tři dcery vesměs velmi dobře provdané. Jest to pí. A. Votrubová (roz. 1856), pí. Marie Wilhelmová (roz. 1860), a Matilda Manusová (roz. 1866). Na své stáří jakožto dědeček již dospělých dětí je Barták čilým a zdravým a rád vypráví o svých zažitých zkušenostech, které prožil mezi Indiány, kteří zde byli kdysi usazeni.

ČESKO-AMERICKÝ DOPISOVATEL obsahuje dopisy obchodní, společenské a ke všem možným potřebám, v anglické a české řeči, kterých možno použití jako vzorů ku každodennímu dopisování; též obsahuje obchodní i právní listiny a dokumenty. Velmi cenné dílo. Poštou \$1.30.

KRÁLOVNA DAGMAR. Velký historický román od znamenitého spisovatele Václava Beneše-Třebízkého. Vkusná plátěná vazba, 414 stránek. Cena \$1.35.

Prospěšné rady ku všeobecnému použití.

Ukládání zeleniny. — Při praktickém uložení možno i v malém sklepě mnoho zeleniny uchovati. Tam, kde je uložena zelenina, nemá se současně dávatí maso, mléko ani máslo. Ale i když pro obmezenost místa není vyhnutí a nutno různé plodiny a zásoby v tomže sklepě skládati, jest nevyhnutelno postarati se o vydatné větrání. Dále je nutno všechnu zeleninu aprávně roztříditi. K ukládání zeleniny používá se nejlépe žlutý písek, který musí se každý rok použiti čerstvý, poněvadž nasadí se v něm různé plísně. Pro košťály zřídí se záhonky pískové, do nichž těsně vedle sebe se kořeny založí. Podél stěn uděláme z kořenaté zeleniny, řepy, mrkve, celeru, petržele, černého kořenu atd. polokruhovitě pyramidy, do nichž se plodiny vrstevnatě s pískem uloží a sice tak, že srdčeka jsou na venek obrácena a kořeny do vnitř. Takové pyramidy s kruhovitou základnou, možno také na volném místě zříditi. Založená zelenina lupenitá musí se kropením vlhkou udržovati, písek vůbec nesmí vyschnouti. Hlavní věc jest sklizeti zeleninu k zakládání za sucha a vybrati nejlepší, plně vyvinuté rostliny.

Pro choré žaludkem. — Otázka diety u lidí onemocnělých nabývá větší ještě důležitosti u lidí trpících žaludečními poruchami. Dnes se nemocnými žaludkem svět jen hemží. Proto dovolujeme si poukázati na nejprospěšnější způsob vyživování těchto pacientů. V první řadě musí se potraviny co do množství rozdělití na snídani, oběd a přehojnou večeři. Večeře má se odbyti na tři hodiny před ulehnutím. Tímto pořádkem umožní se orgánu žaludečnímu řádné, pohodlné trávení. Svaly žaludku a jemná jeho tkáň nejsou zemdleny a zbytečně drážděny, od čehož jinak dostávají se bolesti a nepříjemné pocity v celém těle. Normálně vyvinutým mužům doporučuje se užívati ráno, v poledne a na večer po 4 uncích syrového ustrouhaného, dobře osoleného a málo pepřného masa, k tomu dvě žemle s jednou uncí čerstvého másla. Co nápoj slouží 1 pinta červeného, lehkého vína. Mezi dnem lze píti vlažnou minerální vodu. Když choravý takto několik neděl se stravoval, lze přikročiti ve stravě v lehčích případech onemocnění k přechodu. Tu opečeme maso lehce a přidáme kaše bramborové, později jemně zeleniny. Večer možno maso již více opekati, avšak jen vychladlé předkládati. Velmi opatrně musíme ošetřovati nemocného v době, kdy počíná se plná chuť k jídlu dostavovati. Tu lze v poledne upravití ve slané vodě vařenou rybu (vyjma úhoře), slabě opečený beefsteak, konečně také drůbeže, vyjma husu a kachnu. Zvěřina má býti churavému podána jen ráno. K večeři buď 2 měkká vejce, syrovou šunku, neb studenou pečení. Ranní víno lze již nahradití slabým čajem bez rumu. Odpor vůči syrovému masu netrvá u chorých dlouho, zvláště když maso vybráno se zvláštní pozorností. Nedáť se maso ve výživnosti své ničím nahraditi. Ve zvláštních případech nechati balíme kousky masa do oplatek aneb je rozmícháme s bouillonem zcela vlažným. V tomto případě nepije se docela žádného vína. Kouření, šňupání, pítí alkoholických nápojů v neměře, všeho rozčilování, nutno se přísně uvarovati. Také duševní práce je zhoubnou. Pohyb na čerstvém vzduchu nevyhnutelný. Zuby vadné nutno opravití, po případě nahraditi. Bývajíť příčinou špatného zažívání. Především jest se vyvarovati velmi studených nápojů, jmenovitě piva. Nadměrné pití, ať již čehokoliv, obtěžuje žaludek a stěžuje chemicky rozkladací proces. Bude-li pravidel zde naznačených dbáno, podaří se pečlivým ošetřovatelům i těžké poruchy žaludeční úplně vyhoviti a organismu dopomoci ku kýženému zdraví.

Jak má býti šněrovačka upravena. — Šněrovačka má býti tak upravena, aby měkká část těla nad pupkem měla náležitě volnosti, kteréž se jí při dosavadních formách šněrovaček nedostává. Krajina ona ohraničena jest konci žeber, v jichž středním koutku nachází se tak zvaná žaludeční neb srdeční jamka; nad touto nachází se srdce a po obou stranách jeho plíce. Těsně pod plícemi a pod bráničí leží na pravé straně játra, v prostředku žaludek se slezinou, vesměs pro život nejdůležitější ústroje. Když tedy krajinu nad pupkem šněrovačkou sevřeme, stlačí se ústroje ty na sebe a úkon jejich je znesnadněn; ba na zmenšených a znetvořených játrech, jakož i na slezině vytlačují se žebra a mečovitý spodní výběžek prsní. Takto stísněná ústrojí nejsou s to krev správně čistiti. Ale nejen jmenované ústroje, ale i žaludek a ledviny

sešněrováním trpí. Žaludek neleží více na příč, nýbrž skoro kolmo, mnohem níže než je pravidlem a vyprazdňování jeho do tenkého střeva jest velice znesnadněno. Není o tom žádné pochybnosti, že vznik bledničky těmito poruchám zažívání dostavuje se právě v době, kdy chceme mít z dítěte slečinku a tělo jeho násilně upravujeme. Jak velice celý prsní koš se všemi ústrojími, které v sobě chová, sešněrováním se stahuje až konečně trvale se znetvoří. Aby všechny ty vylíčené nehody odpadly, má býti šněrovačka tak pořízena, aby přiléhala těsně jen v dolní krajině břišní, na prsou ale a na slabínách ležela jen volně. Po obou stranách má šněrovačka sestávat z dvou širokých pružných pruhů, aby se horní břišní krajina a prsní koš dle potřeby náležitě rozšířiti mohly. Vzdor mnoha pokusům nebyla ale ještě šněrovačka sestrojena, která by hověla jak požadavkům krásy tak i zdraví. Také sukně, pouze tkaní kol boků uvázané zhubně působí a na játrech jest znatelná rýha od tkanice. Aby se tomu zabránilo, mají býti sukně buď na šněrovačku upevněny neb na šlích drženy, aneb konečně širokým prlhem na kyčlích spočívati.

Nejdůležitější prostředek ku zvýšení nosnosti slepic. — Abychom co nejdříve vajec od svých slepic nabyli, jest třeba především zřetel obrátiti k vypěstění dobrých snášeček. — Není tu třeba kupovati drahá cizozemská plemena, nýbrž nejsnáze docílíme jich odchovem trvale na pravých zásadách založených tím, že vybíráme k vysezení jen vejce oněch slepic, které se pilným snášením vyznamenávají. Při tom také bře se ohled na to, jak veliká vejce snáší a časně-li počínají nésti. Když po několik roků tak vytrvale plemeníme, seznáme, že domácí drůbež dá se ve výnosné kmamy vyšlechtiti, mající před cizími plemeny ještě tu přednost, že jsou mnohem otužilejší a proto méně proti změnám povětrnosti citlivy.

Krev jako krmivo pro drůbež působí vysokým svým obsahem znamenitě na nosnost. Krví krmit se také s výhodou kuřata a možno krev skrmiti různým způsobem. 2 libry krve se smíchá s 6 lib. žitné mouky, z těsta nadělají se malé bochánky a vypekou. Není snad nic lepšího, ani maso nevyjímaje. Jiný způsob přípravy jest tento: Krev vleje se do hustého pytlíku a v něm se uvaří. V prvním případě se bochánky rozdrobí, v druhém případě se vařená krev rozseká a samotná, neb s jiným krmivem smísená se dává drůbeži.

Cibule lékem. — Cibule platí za dobrý kráslící prostředek. Vypudí prý bradavice, píhy a kuří oka. K tomu účelu se nejprve naloží do octa na dvě hodiny. Pak se rozřízne, zbaví vláken, přiváže na znešvařený úd. Procedura tato opakuje se s čerstvou cibulí denně. Bradavice atd. prý změknu a nechají se snadno vyjmouti. Pro vzrůst vlasů doporučuje se potírání choulolistivých míst rozříznutou cibulí. — Prostředku toho užívali prvně Orientálci, po nich Řekové a Římané. Bodne-li vás včela či jiný hmyz, působí šťáva cibule konejšivě a hojivě. Francovka rozmíchaná cibulovou šťávou zastavuje krvácení z nosu at. Pokud se požívání cibule týče, jest upotřebení její velmi obsáhlé a všeobecně oblibě se těší. Při kašli a katarech užívá se s úspěchem cibulových cukrátek, které jsou zavařenou směsí cukru, vody a cibulového odvaru. Proti kašli a rýmě užívá se s prospěchem také odvaru šalvěje, oslazeného medem s přísadou octa. Užívá teplého. Téhož prostředku lze užití při nespavosti a proti nervovým chorobám. —

Různé nedbalosti v domácnosti. — Jak často spatřujeme vejce o vejce rozbíjeti. Málo která osoba, která tak činí, pomýšlí na to, poněvadž přec jen obsah jeho, totiž žloutek a bílek se upotřebí, aby se skořápka před upotřebením umyla. A přec je na ní často tolik prachu a špíny usazeno, která se ne jen na prsty, nýbrž i do jídla dostane. Obyčejně teče přec část bílku po skořápce a běže sebou, co právě sebou jde a přichází to do jinak úzkostlivě čistě připraveného pokrmu. Při zacházení emailovou nádobou bychom též tak na mnohé upozornili. Mnohé hospodyně a kuchařky drží se nezpůsobu, že po zamíchání jídla sběračkou neb měchačkou ostře na hranu hrnce uhodí, aby tak od míchání ještě něco vážnoucího odpadlo. Tím odpadává poněmáhu mnoho malých částíček hrnce a dostávají se přímo do jídla, čímž bývá zdraví rodiny ohroženo. Tím byla snad již mnohá zdánlivě nevysvětlitelná nemoc způsobena. Emailové nádoby osvědčují se v kuchyni vůbec jen za pečlivého ním zacházení co praktické. Avšak mnoho chyb stává se, poněvadž nádoba příliš náhlým změnám teploty vysazena jest. Tu se ku př. zcela nevěšimavě vřelá polévka vylévá a přímo

na to vyprázdněná nádoba studenou vodou naplní, čímž se glazura poškodí. Kousky se odloučí, dostanou se dlelem do jídla, anebo, jde-li to dobře, jen do pomeji. Jsou-li při vaření použité nádoby prázdné, musí se buď teplou vodou naplniti, neb mají tytéž až do vystydnutí zůstat státi a teprv pak může se do nich studená voda nalíti. I dopoledne možno kuchyni v čistotě držeti, vzdor všem pracím. Jen se nesmí jeden kus sem a druhý tam klásti. Každá upotřebená nádoba musí své určité místečko míti, kde zůstane až dotud, až se očistí. I k čistění ustanovené svítilny musí svá určitá místa zaujmouti. Dále se doporučuje při vaření, aby na blíže spoříště stojícím stoleku nalezala se mísa, na níž při vaření používané vařečky sběračky, měchačky a kverlačky se klásti mohly. To pak vypadá mnohem pořádněji, než leží-li jeden kus tu a druhý tam, snad i na poklici hrnků. Vypadá to nejen mnohem vábněji, nýbrž je to i zdravotnější, neboť jsou ty věci tím před tak snadným znečištěním chráněny. Mýdlo v kuchyni potřebuje větší pozornosti. Má míti své místo, ponějvíce na blízku vodovodu, kde se takový nalézá, jinak na blízku džberu s vodou. Snad by bylo záhodno, aby mýdlo za uschovaací místo zcela nepatrná sehránka sloužila.

Maliny, ryvíz, angrešt a ovocné stromy přesazujeme v pozdním podzimu nejlépe ze šlolků na stálá místa, neboť ve školkách koupíme nyní jen to nejlepší. Nové sazenice se nám v podzimu nejlépe usadí, země přilehne ku kořenům a z jara vše tak pěkně pučí, jakoby ani přesazováno nebylo a keře ovocné jsou s to, aby nám hned příštího léta rodily a ještě lépe se ve vzrůstu vyvinuly. Letos se ukázalo, jak může ovoce dosáhnouti vysoké ceny a zajisté, že bude i příště tak, jen abychom měli hojnost pěkného zboží na prodej. Zasázené keře a stromy možno přes zimu zalítí močůvkou a záchodovým hnojem. To jim velice ve vzrůstu prospívá.

O lampách. — V zimě, kde slunce dárcce tepla i světla jest tak skoupé, musí nám nedostatek jeho nahraditi lampa. Ve velkých městech není o všeliká moderní světla nouze, ale venku i menší města musí dosud spokojiti se s lampou petrolejovou. S dlouhými večery dlouží se přirozeně doba denní služby lampy a patří k tomu zvláštní evik a obratnost udržovati lampy vždy v takovém stavu, aby dobré a jasné světlo dávaly. Především vystříbejme se šetřením na nepravém místě, — totiž nekupujeme méně dobře čistěný a proto levnější petrolej, naopak, kde jen jej dostaneme, kupujeme nejlépe čistěný salonní petrolej, který jest jako voda čistý a dává dobré bílé světlo. Kdo v zimě musí po 3—7 hodin při světle pracovati, pozoruje hned na svých očích, zda při jasném čistém, neb žlutém a nejasném světle pracuje a udržení jasného zraku není přece za žádnou cenu příliš drahým. Dále jest třeba každý měsíc jednou nádržku petroleje zcela vyprázdniti a důkladně ji roztokem sody vyčistiti, aby všecky zbytky z petroleje byly odstraněny. Dříve než nalejeme čerstvého petroleje, dejme do každé lampy dvě vřehovaté kávové lžičky soli kuchyňské. Sól se pevně usadí na dně petrolejové nádržky a poněnáhlu přijímá do sebe všecky nečistoty. Skrze jasné sklo petrolejové nádržky můžeme dobře pozorovati, jak se povrch soli poněnáhlu pokrývá čerňavými různými drobečky, které pak více do vřehu přijíti nemohou. Péče o správný knot jest druhým požadavkem dobré služby lampy. Jest velice chybné nechat knot až do úplného zužitkování, kolikrát několik let. Tu šetrnost není na místě. Koupiti si knoty v celé stučce, nestojí mnoho a může se, — a sice má — každý měsíc knot vyměnití a pokaždé ustříbneme jen takový kousek, aby sahal přesně na dno nádržky petrolejové, co na víc, jest zbytečné. — Knot se totiž brzy zanesá, jak jinak ani býti nemůže. Kdo spořiti chce a neobnovuje knot, může jej i déle upotřebiti, když totiž jej každý měsíc vyčistí tím způsobem, že se co nejvíce vyždíme z petroleje a pak v trošce benzínu vypere. Samo sebou se rozumí, že smíme tuto práci konati jen při světle denním a daleko od ohně, sice by páry benzinové vybuchly. Když se benzina všechen vypařil, opláchneme se knot znovu v salmiaku, načež vytáhne na správnou šířku a když oschne, vpraví se do hořáku. Další péče vyžaduje cylindr, který tak často praskne k nemalé naší mrzutosti. Aby se řádně cylindry vyčistily, jest dobře dáti je obalené bílým plátnem do hrnku se studenou vodou, kterou pak přivedeme do varu. Teprve když zase voda úplně vychladla, teprve tu se cylindry vyjmou a osuší. Dobrou ochranou proti prasknutí cylindru jest jehla, kterou hned po rozžehnutí položíme přes okraj cylindru. Některé hospodyně dají si cylindr diamantem jemně rozkrábnouti a skutečně takový cylindr skoro nikdy nepraskne. Stínátka lamp musí býti vždy jasná, ku kterémuž účeli nejdříve kusem flanelu namočeným do mýdla

vody je vyčistíme, pak studenou vodou s trochou salmiaku opláchneme, dobře vysušíme a měkkou kůží vytřeme. Při denní úpravě lampy jest účelno okraje knotu jen kartáčkem očistiti a nikdy jej neostříhovati. Petrolej nesmí nikdy celou nádržku vyplňovati, nýbrž musí asi $\frac{1}{2}$ cm nad ním býti volná prostora. Když jsme ráno lampu pro večer připravili, což se má státi vždy, nikoli teprve, když se má rozžít, sešroubujeme knot asi na půl prstu hluboko do hořáku, čímž zabráníme vypocování se petroleje a ušetříme nepříjemný zápach, který jinak lampa po rozsvícení rozšířuje. Také večer, když lampu shasneme, máme knot dolů sešroubovati. Přes hořák máme vždy přiklopiti klobouček, nebo na cylindr, aby žádný prach na knot nenapadal. To jsou drobné prostředky, pomocí nichž lze lampy udržeti v dobrém pořádku.

Desatero příkázání o ošetření luk. — 1. Mají-li tvoje luka dávatí mnoho výborné píce, starej se, aby byla vždycky přiměřeně vlhká. Na lukách mokrych vždy roste jenom tráva kyselá a píce špatná. 2. Starej se o to, aby louka tvá byla hustě porostlá; proto ji každého podzimu lučnými branami náležitě ovláčeš. Tím se dostane hojnost vzduchu do půdy ku kořenům a zároveň vyvláčí se mrtvá stařina, aby nepřekážela zhoustnutí pažitě. 3. Hnojíš-li kompostem, nesmíš nikdy zapomenouti, že jest potřeba vedle toho hnojití ještě i fosforem, jehož tato hnojiva obsahují jenom zcela nepatrné množství a jehož se v půdě vždycky nedostává. Nejlepší fosforem bohaté hnojivo jest moučka z Thomasovy sírsky a nejlepší čas k jejímu použití — podzim. Na 1 akr louky dávej 480—640 lb. tohoto prášku, což vždy na 2 až 3 roky velmi vydatně pomáhá a výloha a tímto hnojením účinná hned prvním rokem se velikou sklizní píce znamenitě vyplatí. 4. Máš-li málo kompostu, hnoje i močůvky. anebo potřebuješ-li jich více na poli, dej je tam, ale za to dej na louku ještě mimo fosfátovou Thomasovu moučku 320 až 480 lb. kanitu, anebo 125—130 lb. 40% draselnaté soli. 5. Jestli jsi nemohl luka svá hnojití hned na podzim a nejsou-li příliš mazovitá, můžeš hnojití je Thomasovou moučkou, třebaš i v zimě a tuto můžeš rozsevatí třeba i na vrch tenké vrstvy sněhu. 6. Jestli se bojíš zaplavení luk v zimě a nemůžeš hnojití ani v zimě ani z jara, tedy dej fosfátovou moučku a draslo na louku hned po sklizni sena. 7. Mokré a kyselé louky, které nemůžeme odkyselití Thomasovou moučkou, jež obsahuje asi 50% kyslíčnku vápenatého, musíme mimo to ještě vydatně povápnniti a jest nejlépe, dáme-li tohoto vápna najednou hned značnější množství. 8. Z jara nezapomínej louku poklízeti. Rozhrab a urovnej krtiny, shrab stařinu. Na louce nemá růsti nic než píce a proto vykopej z louky všechny vrby, olše a jiné keře. Vykopej je v zimě a louku po nich urovnej a osej štěpnými travinami. 9. Píci sekej na lukách vždycky, když nejhojnější počet travin kvete. Tím obdržíš nejchutnější a nejvýživnější seno, které dobytek náruživě rád žere a mnohem bohatější se otavy, protože se kořen neoslábí, jako když necháš trávy vyzrátí a vysemeniti. 10. Nič plevele na lukách a jedovaté rostliny. Sekej píci záhy a zabráníš tím rozšířování se špatných travin, protože se nesemení, nemohou se rozšířiti, ano ony se poznenáhlu z louky vytratí.

Mléko zůstane dlouho čerstvé, když hned po dojení se procedí a schladí, načež se postaví do studené, vzdušné čisté místnosti. Čím je mléko čistější a schlazenější, tím déle zůstane neporušené, tím cennějších lze z něho získati výrobků. Mléko nečisté vydrží nejdéle tři dny čerstvé, pak zkyselí, zkyše, kdežto mléko uschované v nádobě čisté, řádně procezené a schlazené, stojí-li v místnosti vzdušné, chladné a čisté až 17 dní se zachová neporušené a zkysne až 21. dne.

Nečistá voda působí na drůbež jako prudká jedovatina. Kde je drůbež odkázána výhradně na kalužiny, hnojůvku, vodu špinavou, nečistou, tam se chov drůbeže dařiti nemůže. Jako zdravé, živné píce potřebuje drůbež stejně čisté vody pitné. Neboť jinak stále trpí různými chorobami a mor je častým hostem. Má-li drůbež prospívati, musí stále míti hojnost čerstvé vody úplně čisté. Za chladného počasí nejméně jednou, za teplých dnů dva- i třikrát za den voda k pití se obnoviti musí, při čemž nádoba se pokaždé řádně vyčistí. Sebe lepší krmení je marné, neopatří-li se dobrá voda čerstvá i čistá.

Schovávejte brky z peří. Tisíce dolarů národního jmění rok od roku zašlapává náš venkov do bláta, nemáje tušení o chybě, které se dopouští. Málokteré hospodyně je známo, že po velkých perách (brkách), ať již husích, kačních, slepičích, holubičích, krůtích atd., ať po perách divokého ptactva, velká jest poptávka a též málo kdo ví,

že tato péra rozličně upravená do Anglie, Francie se vyvážejí a i zde se kupují. Hospodyně, když zabije husu, kterou 10-14 dní měla na krmníku, špinavě pokálené peří jednoduše odhodí, nanejvýše kosinku si uschová. Kdyby se husa poskytla příležitost ve vodě se řádně vykoupati — a se vyštípati — bylo by peří zachráněno. Pro hospodáře má cenu — po jeho náhledu — jen peří prachové aneb drobné ke draní se hodící; že hrubší, větší péra, pokud jsou čistá a neporušená (bílá i pestrá), lépe jsou placena než peří drané, nikoho nenapadne. Peří ze zabitých slepic, kuřat a holoubat se přímo hodí na smetišť — kdežto vybraná větší péra dobře se dají zpeněžit. Proto radíme našim hospodyňkám, aby i tomuto zdroji příjmů, třeba jen skrovnému, věnovaly větší pozornost.

Sudy nepropustí vlhka, když spáry vymažeme tmelem z vosku a síry. Síra se rozpustí, do ní přimíchá se něco vosku a tekutina vřelá nakape se do spar. Aneb se vezme 5 dílů vápna, 6 dílů tvarohu a 1 díl vody. Vše se promísí v těstovou hmotu a pak se sud tím v meziduí vymaže. Dobře též poslouží vápenný prach rozohněný s malou dávkou čerstvé krve. Anebo smíchá se 60 dílů sádra vepřového, 40 dílů soli kuchyňské, 33 dílů bílého vosku a 40 dílů osévaného popele. Vše smísí se náležitě a za tepla spáry tím se natírají.

Řezání, přeroubování a doprava roubů. Rouby mohou se shromažďovati k jarnímu šlechtění, jakmile míza v stromech prouditi přestala. Leden i únor hodí se k tomu nejlépe; později rouby při řezání mnohdy namrznou. Řezati dlužno jen roční výhony s řádně vyspělými pupeny ze zdravých stromů, nikoliv vlyky. Nařezané rouby nechť se svázou pečlivě dle druhů ve svazky, a na každý svazek ať se připojí listek s jménem druhu. Po nařezání budtež drženy rouby svým řezem po slunci a když po několika dnech oschly, zastrčte je v suchém, temném sklepě nebo podobné místnosti ploše do písku. Je-li tato místnost dusná, provětrávej často, aby očka neplesnivěla. Poněkud zavadlé rouby hodí se k šlechtění lépe nežli jiné, jež jsou při plné míze. Musejí to býti řádně vyspělé jarní výhony s dostatečně vyrostlým dřevem; ty zbaví se napřed listů. Do dále dopravují se zastrčené do angreštu nebo do podobného šfavnatého ovoce a obalené v bedničce nebo pouzdra vlhkým mechem.

Oves jako potrava lidská zasluhuje vážného povšimnutí. Nechceme odvracet pozornost našeho čtenářstva od pšeničné buchty, od koláče a dobré bábovky, ani od zdravého samožitného chlebička, ale upozorňujeme, že i oves je obilninou požívateľnou a že se v mnohém kraji lidé i ovšem živí a že oves jest obilí stejně důležité, jako kterékoliv jiné. Ovesné zrno jest velmi výživné, obsahuje mimo škrob a bílkoviny i zvláštní látky jenom v ovsu obsažené, které jako potrava činí oves velmi důležitým. Oves obsahuje svoje látky živné, které činí ho velmi zdravým a velmi sytívým. Slabým dětem vaří se kaše z Nestleovy moučky, dospělým pak kaše s loupáného ovsa anebo dává se loupány oves do masité polévky jako sypání. V některých zemích se ovesné pokrmy dávají lidem, kterým žaludek nedělá dobrotu, kterým ušlo mnoho krve a kteří potřebují nahraditi si ji rychle, a také ovsa užívají lidé, kteří velmi těžko a namáhavě pracují a kterým ušlé síly ani maso nenahradí.

Ledek jest velmi důležitá látka v hospodářství jednak jako lék, ale ještě více jako hnojivo. Ledeček jest sloučenina drasla, častěji však sody s kyselinou dusičnou. Kyselina dusičná jest tu látkou účinkující, důležitou, která pudí rostliny k rychlému a bujnému vzrůstu. Rolník zaseje obilí a neroste-li mu toto hned od počátku dosti bujně, neodnožuje-li, neroste-li do výšky, pohnojí je vždy ledkem, aby se vzkřísilo a lépe rostlo, než jak rostlo až doposud. Rolník ledkuje řepu cukrovku, krmnou a mnohé rostliny jiné, aby bujněji rostly a vyvínovaly se. Tak i zahrádníci ledkují rostliny, anebo chtějí-li ledku užiti v menší míře, opatrněji, tedy rostliny jen slabým roztokem ledku ve vodě kropí, jako se to děje u kapusty, brukví, salátu hlávkového, karfiolu, ranného zelí atd. Ledkujeme také rostliny v hrncích na okně. Jakmile zpozorujeme, že květiny v květnících nám nechťejí bujně růsti, poledkujeme je. Na 8 kvartů vody břeeme 10 uncí ledku, rozpustíme ho ve vlahe vodě a touto květinám mírně zatejeme. Za 10—14 dní můžeme tento zálev ještě jednou opakovati. Nepomůže-li to, pak je to znamením, že půda jest hubená, že v ní scházejí i jiné výživné látky, bez kterých ani dusík není nic platným. Tu nezbyvá než hlínu okolo rostlin vyměnití za jinou, čerstvou, nevyužitkovanou a nevyčerpanou.

Máčení semen provádí se u nás velmi neúčelně. Máčíme semena tvrdá, která vodu jenom velmi pozvolna pohleují a nabobtnávají, a semena, která ku svému vzklíčení mnoho vody potřebují. Někteří nedočkaví lidé máčejí semena ve hnojnici, aby se při máčení dostalo semenům hned i mrvných látek a tato dřívě a bujněji vycházelá. Tak dělají mnozí i se semenem okurkovým, špenátovým, petržilkovým, celerovým, paprikovým atd. Toto máčení není však zcela nic platné, protože každé semeno, je-li dobré a živé, má v sobě živných látek tak hojně množství, že mu tyto živiny úplně stačí, aby vyvinulo kořen, dělohy a pevné listy, které dostávají potravu z děloh a kořínkem vodu a živné látky nerostné, které jsou ve vodě rozpuštěny. Semenu není tedy třeba přiváděti vodu s potravou, má-li klíčiti, ale vodu čistou. Za to však některým semenům, která velmi těžko klíčí, která ku klíčení potřebují mnoho vody jelikož jí jen velmi pomalu vnímají, potřeba dráždidla, rozpuštědla, aby rychle klíčiti mohla. Tak máčíme pěkná semena v octě zcela slabém, který obsahuje jenom 2—3 proc. čisté kyseliny octové anebo ve 2—3 proc. roztoku kyseliny solné. Jiná semena rozmícháme s pískem, zavlažíme a vystavíme silným mrazům, jako to děláme s peckami třešní, višní a jiného peckového ovoce. Co nedokáže mraz, může dokázati vařící voda. Pecky a plody škořápkové přivedeme ku rychlému klíčení, spaříme-li je vařící vodou. Nejhůře nám zajisté vzhází semeno šípku — až za tři roky po zasetí. To je nám příliš dlouhé. Tak dlouho neradi čekáme. Šípkové semeno tedy spaříme vřelou vodou a když poněkud ochladla, přidáme do ní kyseliny fosforečné asi 20% kyseliny solné. Petržel přivedeme k rychlé klíčovosti takto: Namícheáme petržilkové semeno s pilinami asi 10krát tolik kolik jest semena a namočíme vše důkladně vodou, k níž jsme přidali asi 1½—2% kyseliny solné. Necháme v teplém místě řádně nabotnati, zasejeme, semeno zasekáme hráběmi do země a již v 10 dnech je petržilka venku. Tak rychle také ženeme mrkev ku vzklíčení. Okurky rychle vzklíčují v pilinách navlažených vodou, ku které jsme přimíchali asi ¼ octa obyčejného a držíme hezky v teple. Datlové pecky nevzejdou někdy ani za půl leta, ale vezmeme-li pilník a napilujeme-li po každé straně jader několik hlubších stružek a zasadíme do vlhké země a postavíme hrnky na teplá místa, vzejdou nám pecky již po 4—5 týdnech. Nikdy neprospívá však semenům máčeti je do hnojnice anebo do roztoků hnojivých solí.

Setí mrkve. — Ranná mrkvička u nás objevuje se ještě velmi zřídka. Mrkev jest zelenina — pokrm zdravý, lehkostavatelny, chutný, výživný a laciný. Tu si přece můžeme na domácí půdě vypěstovati v hojnosti a v míře až nad míru veliké. V zahradě nebo na poli vyhnojíme si v podzimu hodný kus pozemku hnojem chlévským, fosfátovou moučkou z Thomasovy strusky, kainitem a možno na pozemek ten navézt i hojnost hnojávky. Rozumí se, že pozemek ten nakypíme co nejdokonaleji a nejhloub. V hrubé brázdě necháme pozemek ležeti do jara. Z jara v nejranější dobu pozemek buď uhrábeme nebo uvléčeme a mrkev zasejeme do řádků na 20—25 cm. od sebe vzdálených. Semeno mrkvové k setí připravujeme následujícím způsobem. Nejprve semeno třením mezi dlaněmi jak náleží v rukou omneme, aby se olámaly všechny háčkovité ostýnky na semeni a semeno nechytilo se na sebe do chumáčů. Dobře omnuté semeno pokropíme vodou, k níž jsme přidali asi čtvrtinu octa a necháme na teplém místě po 2—3 dni máčeti. Namočené a nabotnané semeno mrkvové smícháme s pilinami a sice s 4—5 násobným množstvím a takto sejeme na řádky podle provazce a když jest zaseto, v zahradě hráběmi přiklepeme a na poli válecm přiválíme. Panuje-li v době té vlhko v přírodě, mrkev nám vzejde již za několik málo dní, a je-li teplo také vesele roste. Aby nám mrkev hodně vesele rostla, můžeme ji brzy po vzejtí poledkovati a okopati mezi řádky. Později jí i trochu projednotíme, aby se na řádkách netáhnula. Nejlepší druhy mrkve ku rannému a rychlému vypěstování do kuchyně hodí se následující druhy: Pařížská krátká, Holandská, Nanteská a pražská karotka. Mrkev na počátku března dobře a šťastně zasetá může se obyčejně pro spotřebu tahati ze země již koncem měsíce května a někdy i dřívě. V ten čas jest mrkvička ještě vzácností a tržít se za ni pěkné peníze.

Daměti českých osadníků v Americe.

PETR VACHAL.

Petr Váchal, vysoký námořní důstojník republiky argentinské. Z vesničky pošumavské na válečnou loď jiho-americkou! Z rodiny nezámožné k veliké důstojnosti vojenské! Dovolím si přinést životopis Petra Váchala, upřímného Čecha, muže výborného srdce a velikých zkušeností. Narodil se dne 29. června r. 1849 v Milavěch u Domažlic. Z nevelké vesnice této vyšlo mnoho "studentů" a nedělali nečest jí. Petr Váchal studoval nižší reálku v Domažlicích a vyšší v Plzni, načež učil se strojnictví. Roku 1869 byl odveden k námořnictvu do dílen, kde měl studovati dva roky v strojnické škole. Přijímací zkouška však, již se podrobil, dopadla pro něho tak znamenitě, že byl poslán hned do drabého kursu a za tři měsíce byl již na lodi Narenta, která po 14 měsíců kroužila Červeným mořem. Účastnil se tu hydrografických studií pobřeží Arabie a Egypta a byl při práci této opět povýšen. Po návratu stal se strojnickým maatem. Snad nikdo ještě v rakouském loďstvu tak rychle nepostupoval. Vyplul opět s brno-nosem Lisa a pak přeložen do námořní akademie v Rjeece jako učitel strojnictví. Tam oženil se. R. 1873 opustil námořní službu rakouskou a vstoupil do světoznámé továrny torpédové Whiteheadovy. Za čtyři léta na to byl však požádán vládou ruskou, by nastoupil místo instruktora a zůstal tam dva roky, kdy opět vláda italská mu nabídla místo velmi výnosné. I tam setrval dva roky a roku 1881

odebral se do Argentiny v Jižní Americe, kde měl zůstat rok a zříditi torpédové loďstvo. Tam však již zůstal. Po roce složil zkoušky tam předepsané za námořního inženýra a vstoupil na obrněnou loď *Almirante Brown*, jako první inženýr, maje na starosti nejen loďní stroj, nýbrž i torpéda a zařízení elektrické. Zabýval se mimo to sestrojením nového torpéda, jež mělo míti pouze třetinu obyčejné velikosti; tato dvouletá práce byla velmi obtížnou, hlavně z toho důvodu, že na lodi nebylo patřičných nástrojů. Každý o zdaru pochyboval. Dne 14. října 1888 bylo však torpédo hozeno do vody a pracovalo ku podivu krásně, neboť letělo přímo jako střela. Tu pak byl vynálezce zahrnován slávou se všech stran. Velké listy argentinské, jako *Nacion*, *Sud-Amerika*, *Capital*, *Patria Italiana*, *Courier de la Plata*, přinesly o krajanu našem články velmi lichotivé. "Marina argentinská může být hrdou, že má ve svých službách tak znamenitého inženýra, jakým jest pan Váchal. Doufáme, že uvidíme tento malý div mezi výrobky argentinskými na světové výstavě pařížské," psal jeden z těchto listů. Torpédo vsuktu bylo vystaveno r. 1889 v Paříži a bylo počteno stříbrnou medailí. Toho času i české listy přinesly zprávu o tomto vyznamenání.

Váchal setrval pak dvě léta v Liverpoolu, kde opravována byla loď jeho *Almirante Brown*. Po návratu svém byl jmenován argentinskou vládou chéfem odboru torpédového, který jeho přičiněním značně se rozšířil. Krajan náš byl i literárně činným. Tak napsal r. 1895 spis o minách podmořských a torpédech automobilních. R. 1897 vydal dva svazky o torpédech vůbec a o strojích k nim patřících, kteréžto dva svazky byly vydány na vládní vřlohu. Knihy tyto rychle byly rozebrány a druhé vydání stalo se nutným. Nyní dokoněje knihu pojednávající o nejnovějších vynálezech v oboru torpédovém a o balistice. Váchal mluví správně osmi řeči, totiž

česky, rusky, chorvátsky, německy, anglicky, francouzsky, španělsky a italsky. Mimo obor svůj zastával též místo profesora v námořní akademii, přednášející o torpédech a strojnictví. Za přednášky tyto byl vládou zvláště honorován. Syn jeho Petr jest též již delší dobu námořním strojníkem; jsme zvědavými, vyšine-li se tak, jako jeho otec. Přáli bychom mu toho. Váchal odchází na odpočinek zasloužený, ale nehodlá vrátiti se do vlasti. Zvykl příliš republikanismu a vidí v něm dokonalost vládního zařízení. Psal nadšeně o Argentině a byl přesvědčen, že země tato stala by se rájem, kdyby naši krajané se tam rychleji usazovali. Nejlepším přítelem jeho tam jest Dr. Stach, vlastenecký upřímný. Kolik jest na světě výborných krajanů našich, o nichž nevíme! Kdo o nich víte, pobídněte jich, aby nám něco o sobě pověděli. Dr. A. M. Zahořík.

FRANK DUDEK,
Yukon, Okl.

Frank Dudek. "Boj o zemskou hroudu" mohli bychom nazvatí pohnutlivou historií zemědělských "dobyvatelů" divokého západu. Byla by dobrým pokračováním zálesáckých povídek doktora May-e, ve které změnila by se puška v pluh. V historicky památném aktu, který odehrál se dne 16. dubna 1889 na nepřehledných prérích mezi řekami Canadian a Cimaron, brali naši lvi podíl. Tehdy naposled brala civilizace pustiny útokem, aby rázem je otevřela pluhu. Vyhledka získati zdarma celou čtvrť sekce (160 akrů) bohaté půdy přivábila tisíce tisíců mužů a žen ze všech částí Ameriky, lidí toužících po práci a domově, toužících po dobrodružství a i těch, kteří v takové příležitosti spatřovali dobrou šanci k operacím podvodným i loupežným. V této směsici vyniká postava českého rolníka vedeného poctivou snahou do boje o hroudu zemskou. A právě ten český rolník, jehož záměry nejvíce odpovídaly účelu, pro který Oklahoma byla otevřena, musel vytrpěti nejvíce, jemu bylo zažiti nejtrpělivějšího příkoří. Jeho život byl ohrožen, bylo po něm vrahy stříleno, bylo jím smýkáno od soudu k soudu a konečně

za mřížemi žaláře mohl přemýšleti o tom, jak těžce se získává spravedlivou cestou kus hroudy zemské. Dnes, když vám některý z prvních pionérů oklahomských vypravuje své zkušenosti let devadesátých, min. století, když jim nasloucháte, sedíce na stinné verandě krásné residence obklopené stinnými stromy u prostřed krásných sadů ovocných, tu zdá se vám, že to není ani možné, aby během pouhých 18ti let ruka lidská při tolikých překážkách a tolikém protiventství vytvořila vše, co kol sebe vidíte. Poznáte však onu čárnu moc, ten kouzelný proutek, který pouště v ráje mění, když na rozloučenou ve vaší měkké ruce pocítíte tvrdou, mozolnou dlaň selskou. Mizí, ubývá jich ale těch našich zákopníků, jeden po druhém ukládá svou ustaranou hlavu pod drn, který tolikým potom skrápěl. Není dalekou doba, kdy poslední z nich odebere se do věčného neznáma a potomkům těšícím se z ovoce jich práce zůstanou v jich paměti nic než kusé zkazky tradice přibarvené. Bylo by žádoucí, aby povolnější pero zaznamenalo pro památku potomků pravdivě to, co bylo zažiti prvním osadníkům bohatstvím nyní slyšoucí Oklahomy, než položili základ skvělé budoucnosti čtyřicátého šestého státu naší Unie. Pokud mi možno v omezeném místě tohoto kalendáře učiniti, načrtnu několik obrázků ze života našich prvních osadníků z sice počnu s yukonským starým panem Dudkem. — Frank Dudek narodil se roku 1845 ve vsi Lupenice, okresu Rychnovském, bývalém kraji Kralovohradeckém v Čechách. Otec jeho byl vesnickým kovářem a poněvač bylo mu mimo Frantíka živiti ještě 8 dítek, každý zajisté uváží, že v blahobytu netonul. Proto odhodlal se k vystěhování do Ameriky, odkud docházely dopisy od jiných rodáků z Lupenice, Rovně a okolních osad, jak lehce může člověk v Americe půdy získati. Hlavně Ant. Sulek v okresu Johnson, Ia., usazený, líčil Dudkovům příznivé poměry americké, tak že vy-

šli se přímo k němu. Tenkrát dráha šla jen do Iowa City a když tam naši vystěhovaleci po několikátýdenní úmorné cestě dorazili, vydal se starý Dudek pěšky na cestu po prairiích, aby rodáka Sulka vyhledal. Ten pak teprve přijel s vozem pro rodinu Dudkovu. V okrese Jones bydlel jiný přítel a rodák Dudkových, Šabata, kterého šel starý Dudek ve společnosti s jistým Ročkem pěšky hledat. Ten zavezl Dudkovi k sobě a pomohl jim vyhledatí domov o 20 akrech. Zde nadělali Dudkovi veprvnia a postavili si chaloupku. Za zbytek peněz koupili si jalovici a nyní byli bez groše na dvaectiakrové neopločené farmě. Právě schylovalo se k občanské válce a o peníze bylo zle. Na venkově neměli vlastně tehdy peněz žádných a za výměnný prostředek sloužily poukázky, které obchodníci v městečkách vydávali a mezi sebou přijímali. Co ukázkou tehdejších poměrů finančních vypravoval mi p. Dudek toto: Kraján Jilek dostal z Evropy psaní, na které nebylo poštovné vyplaceno. Musel zaplatit 15c. než mu poštovský psaní vydal. Jednoho večera vysílen a zmořen přišel k nám, abychom mu vypomohli pěfákem. Již tři dny ehodil po okolí, aby poštovné sehnal a podařilo se mu shledatí mezi farmáři 10c. Měli jsme doma pět centů uschovaných jako se dnes schovávají zlaté peníze a pomohli jsme jimi Jilkovi, aby si psaní z pošty vyzvednouti mohl." Otec pracoval v okolí u farmářů, kteří mu za práci zaplatili dřevem k opločení farmičky. Také naštipal šindele k pokrytí střeby a tak první rok dostali dosti bramborů. Jednoho dne, když nebyl žádný v domě, chytly prairie a bouda ze slámy pro kravičku za domem postavená shořela, jakož i střecha ehaluha a tak muselo se začít pracovat znovu. Matka byla zručnou krajkáfkou z Čech a pletla krajky, s nimiž pak pěšky po krajíně ehodila a ku koupi je nabízela. Že ale nebylo peněz, musela brát životní potřeby. Tu často k večeru pod břemenem hluboko sehnutá vracovala se k chaloupee. Zatím starší děvčata odrostla alespoň tak, že mohla jít sloužit. Každých 14 dnů vydala se matka za nimi 18 mil pěšky a přinášela zpět vyzlouženou jich mzdu v životních potřebách. Ve 4 letech šel i Frank sloužit k Amerikánu a když tento při vypuknutí války občanské k armádě se přidal, zůstal na rok zjednáán na jeho farmě. Závďavkem dostal hned koně, kterého dal otcí, který již tehdy měl 80 akrů. Nějaký rok hospodařil Frank s otcem a když již měli 4 koně a byli skutečnými farmáři, tehdy se oženil, pojav roku 1870 za choť Kateřinu Márovou z Oudraze v píseckém kraji rozenou. Když mladí manželé viděli, že v lowě jest tíže pomoci si k většimu majetku, pustili se roku 1873 dále na západ. Od dráhy B. & M. koupil p. Dudek 160 akrů, po \$6 akr v okrese Saline, Nebr., u Pleasant Hill, asi 9 mil od Wilber. Z lowy stěhovali se po voze a hnali s sebou dobytek. Bratr Anton Dudek mu při tom pomáhal. Začátky byly i v bohatém nyní okrese Saline velmi zlé, jako všude všude. Bylo jim prodělání sucha, krupobití, kobyšky atd. atd. Proto po šesti letech prodali farmu a odstěhovali se do města Wilber, kde začali živnost hostinskou. Dlouho ale nesalonířil. Prodáv hostince Fisherům, šel zase na farmu mezi Dewitt a Wilber. Tam pobyl tři léta. V té době začalo se mluvit o otevření Oklahomy a homsteadářská horečka zachvátila též pana Dudka. Že to myslil s usazením doopravdy, toho je důkazem nákladní kára, na které se s celým zařízením hospodářským a dobytkem stěhoval. Káru odeslal do Oklahoma Station, nynější Oklahoma City. Sotva, že káru vyložili, bylo mu řečeno, že v území zůstatí nesmí. Krajáné Kučera a Wolf v Station tehdy prodávající varovali Dudka, aby jel raději hned dobrovolně než jej budou vojáci vyhánět, poněvač by to mohlo býti v budoucnosti proti němu, že byl v území dříve před otevřením. Dudek poslechl, káru znovu naložil a nechal jí odvézt do Purcell v území kmene Chickasů, kde se sjížděli domovínáři na otevření čekající. Tam při řece Canadian byl velký tábor boomerů ve stanech a pod širým nebem tábořících a mezi těmi našinci, organizovaní pod vůdcovstvím "kapitána" Cáhý. Všichni čekali na presidentovu proklamaci, aby do zaalbené země vtrhli a o závod na svobodné údělly se hnali. Zvědové, hlavně velitel české výpravy, Ant. Cáhá, měli již vyhlédnuté určité místo, kde se měla česká kolonie založití. Když již se blížil ustanovený den k otevření, vydali se Cáhové. Josef Doležal a Dudek na zvědy, aby vynašli brod, kde by se mohlo přes řeku Canadian přejetí. Jelí na koních proti proudu, byli však nuceni rychle jeti zpět, aby rodinám u řeky tábořícím dali zvěst o ženouei se povodni. Zatím byla zorganizována česká kolonie s "kapitánem" Antonem Cáhou v čele. Cílem jejím byla krajina západně od nynější Oklahoma City při potoce Mustang a městečku téhož jména. Řeka byla vysoká a lidu všude plno. Češi drželi se pohromadě, protože jenom tak mohli se chránití

před dobrodruhy. Našinci měli peníze, některý až přes \$1000 u sebe a proto se obávali přepadení a vraždy. Když se dostali až k Long Crossing, západně od Purcell, rozhodli se tam překročit řeku. Uprostřed nalézala se písčitá výspa, která byla příhodná pro přechod vodou. V neděli odpoledne začalo se s přechodem. Starý Horák se vysvlékl a přetáhl provaz na druhou stranu. Za ním se pustil John Březina a pak šli ostatní. Mladí muži zůstali s winchestrovkami na stráž u koní na pravém břehu řeky, jiní byli na výspě a na oklahomské straně také byla stráž. Aby bylo poznáno stoupání vody, zapíchány vrbové větve a tak minula památná tato noc beze spánku v stálém rozčilení z nebezpečí na všech stranách vězěcího. Ráno na úsvitě dáno znamení k dalšímu pochodu a přebrodění koní. Asi kolem dvanácté hodiny polední byli všichni na oklahomské půdě a začal pochod do "zaslíbené země". Přední stráž na koních tvořili starý Skala, Vraný a Joe Doležal. Když se došlo k vybranému místu, shledali kolonisté, že na zábořech usazení jsou jiní. Ti vyhrůžkami a zbrání snažili se Čechy zahrnouti. Našinci zůstali rozhodnutí o právo své bojovati. Postaveny stany pro rodiny a druhý den vydali se homsteadáři k zápisu do pozemkové úřadovny v Kingfisher. Byla to cesta nebezpečná a nešetřeno koní, jen aby se dostali do pozemkové úřadovny první. Vojáci stavěli domovináře do řad po dvou a když jednema dveřma jich pustili as 14, zavřeli a teprve když všichni druhými dveřmi byli propuštěni, vpuštěni zase noví. Češi defilovali první. Jejich "kontestáři" přijeli až za nimi a když viděli, že záboře jsou zapsány již jinými, podali proti Čechům žalobu, že vkročili na půdu oklahomskou dříve než zákon dovozoval a že při zápisu falešně přísahali. První případ byl Thomas Burch vs. Anton Cába. Tak začal pověstný soud, který táhl se dvě léta a byl předmětem pozornosti celé Ameriky. Další případy byly: James Beasley vs. Charles Černý s-w $\frac{1}{4}$ sec 1, twp 11, r 5. — Warren Shroyer vs. Anton Černý, n-w sec 11, twp 11, r 5. — Andrew J. T. Roff vs. Joseph Cába, s-e $\frac{1}{4}$, sec 1, twp 11, r 5. — Charles Roff vs. John Březina s $\frac{1}{2}$ of n-e $\frac{1}{4}$ lots 1 and 2 sec 2, twp 11, r 5. — Stephen Hostetter vs. Joseph Černý n-e $\frac{1}{4}$ sec 11, twp 11, r 5. — Daniel Boone vs August Kasl s $\frac{1}{2}$ n-w $\frac{1}{2}$ lots 3 and 4 sec 2, twp 11, r 5. — Edward B. Brooks vs John Nový s-w $\frac{1}{4}$ sec 4, twp 11, r 5. — Uriah Brown vs. John Benda s-w $\frac{1}{4}$ sec 10, twp 11, r 5. — William E. Banks vs John Diviš, s-w $\frac{1}{4}$ sec 2, twp 11, r 5. — R. J. Thompson vs John Roztočil s-w $\frac{1}{4}$ sec 11, twp 11, r 5. — William Smaley vs Frank Dudek. V jedné době měl pan Dudek dva kontestáře. Jeden tvrdil, že byl na pozemku dříve než Dudek, druhý že tam byl Dudek moc brzo. Sotva přijeli naši domovináři z Kingfisher od zápisu, již tu byli za nimi maršálové Spoj. Států a sebrali Dudka, Cába, Roztočila a Černého. Poněvač v Oklahoma Station nebylo vězení, zavřeli je do železniční nákladní káry a stáli u nich s puškami na stráž. V Kingfisher bylo dáno Čechům za pravdu, ministerstvo vnitra ve Washingtonu rozhodlo v jejich prospěch a již se zdálo, že jim bude dopřáno spokojeně žítí na svých zábořech, když stranou kontestující zjedná byl John Hubatka za zvěda, aby proti Čechům vypátral nové svědectví. Tak začaly soudy znovu. Někteří poslechli moudré rady a vystoupili za náhradu, jiní houževnatě hájili svá práva od instance k instanci. Soudy pohltily tisíce, které našinci skládali ku společné obraně. Konečně došlo k památnému soudu ve Wichita, Kans., který upoutal na sebe pozornost celé země a plní mnoho stran v historii Oklahomy. Dvacet jeden našinec odvezen k soudu a svědectví plnilo spony papíru. J. Eddy byl zástupcem vlády, soudce Williams předsedal soudu a Henry Asp z Guthrie a proz. guvernér Stanley z Kansasu zastupovali obžalované. Přes 50 svědků bylo vyslýcháno a vše ukazovalo k tomu, že Češi vyjdou vítězi. Byliť oni upřímnými osadníky a přišli skutečně budovati si domovy. Když nescházelo než osvobozující slovo poroty, vzali detektiv John Hubatka a jistý krajan Wolf s Horacem Speedem obžalované Vraného a Kaláška stranou. Namluvili jim, že je vše prohráno a jedině jak se mohou uchrániti vězení jest, když se přiznají. Takto spracované přivedli je do soudní síně, kde jako hromová rána účinkovala jejich slova na soudce a všechny přítomné. Vyslědek byl, že všichni obžalovaní a s nimi Vraný i Kalášek dostali rok a den vězení, které si také v Lansing odseděli. Vraný a Kalášek, kteří se přiznali, pozbyli práva na záboře, ostatní po návratu z vězení šli na kontestované homsteady zpátky. Jak trudný byl čas ve vězení při pomýšlení na opuštěné rodiny v prostředí nepřátelství vystavené všemu nebezpečí, bez živitelů a ochrany, nelze ani vylíčiti. Dudek se Smalleym oba zůstali na záboře, aby při vymáhání patentu otázka vlastnictví byla mezi nimi vyříze-

na. Konečně přišli oba k tomu náhledu, že bude lépe, když se dohodnou a přenechají zábor jinému a o peníze za odstoupné se rozdělí. Dali pozemek do prodeje agentu do Oklahoma City a ten hnedle kupce našel. Peníze byly složeny na bance, jen podepsat odstoupní listinu. Když za tím účelem přišli do pozemkové úřadovny, shledali, že jest proti oběma podán kontest městským policistou na tom základě, že drželi zábor na spekulaci. Proto Swalley sehnal peníze a zaplatil panu Duďkovi \$950 za odstoupení. Od té doby koupil p. Duďek již na několika místech, ale vždy zase prodal, když se měla otvírati nová krajina, doufaje získati pozemek zabráním, ale ani jednou se mu to nepovedlo. Proto před pěti léty koupil čtvrt míli západně od Yukon, na řece Canadian, kde po přestálých svízlech a útrapách doufá strávití své stáří v klidu a pokoji.

Ferd. K. Vondrejs. V době, kdy otvírány byly jednotlivé části nynější Oklahomy, byli velmi důležitými faktory v zakládání osad českých tak zv. locatoři, usazovatelé, kteří krajinu prohlédli, pozemky znali a mohli domovnířům dobrá místa vyhledati a na ně je usaditi. Práce jich byla důležitější a záslužnější než jak jest dnes oceňována. Když připravovalo se vše k otevření rezervace Indianů Sac and Fox, vydali se na prohlídku krajiny Ferdinand K. Vondrejs a Emanuel Fiala. Vyjeli z Oklahoma City na plachetních vozech s manželkami. Byli dobře zásobeni a aby nebyly jim kladeny překážky v cestování, zařídili si věc tak, že byli odpřísáhnuti co výpomocní maršálové po podlounictví kořalky pátrající. Tehdy bylo v rezervaci mnoho zvěře, i vysoké, tak že o jeleny i divoké krůty nouze nebyla. Řeky byly plny krásných ryb. Naše karavana na jedno zatažení v řece Quapaw dostala tolik ryb, že by byly stačily k nakrmení regimentu vojska. Všude prohlíželi pozemky a znamenali si jejich hodnotu. Když dorazili tam, kde je asi nyní město McLoud a

FERD. K. VONDREJS,
Prague, Okl.

Drňák, obydlí prvých osadníků v Oklahomě.

tak zvaná mrtvá jezera, začalo pršet a brzy byla celá krajina pod vodou. Jeti ve vodě dále bylo nebezpečno, aby nezajeli do mrtvého jezera a proto stávalo se jich postavení každé chvíle trudnější. Jeli zvolna ku předu, ohledávajíce předem cestu. K večeru spatřili při stráni drňáček a před ním dvě ženy, volající na ně, aby zajeli k nim. Byl to tak zvaný Camping place. Celou noc dštil déšť s oblak, že drňák stal se nejistým a proto za průtrže mračen vyrazili všichni ve dvě hodiny v noci, aby ve vyšší poloze hledali přístřeší.

Dostali se až ke squawmenu Johnsonovi (běloch, který měl za ženu rudošku), kde našli pohostinnou střechu. Čtrnáct dní trvalo než voda opadla a karavana mohla se navrátiti zpět do Oklahoma City. Za několik týdnů vydali se oba muži, tentokrát bez ženských, na zvědy a pak podnikány výpravy s krajany na otevření čekajícími, každé 2 neb 3 měsíce. Reservace

otvírala se náběhem, kdo se dřív na zábor přizene, toho bude. Tisíce lidí na koních, v buggách i vozech stálo v řece, hranici tvořící, a čekali na ránu z děla, aby dali se do běhu. Následkem návalu stavěla se voda a když blížila se ustanovená hodina polední, již výše proti proudu stojícím bylo těžko udržeti koně v proudu. Na padesát Čechů účastnilo se běhu. Konečně zabučela rána z děla a za ohlušujícího hluku, řvaní, ržání koní, praskání bičů a pobízení jezdců hrnuli se tisícové domovinářů z řeky ven — a let za domovinami nastal. V této směsici lidí i zvířat shozen byl s koně Jan Hrnčál, nyní v Keokuk Falls usazený a ostatní hrnuli se přes něj. Lidé, kteří viděli jej spadnout, nemysleli jinak než že je k smrti ušlapán. Mezi diváky nalézal se i dříve jmenovaný squawman Johnson, který šel též k ušlapanému, když se nával přehnal a spatřiv, že ještě žije, opatrně dal jej dopravit k sobě. Dobrá rudoška uslyševši, že jest Čechem, téže národnosti, jako oni dobří běloši, kteří se u nich stavívali, zavolala zkušené lékaře svého kmene a smrtelně takřka potlučeného Hrnčála opatrovala s takovou péčí, že se uzdravil. Trvalo to šest měsíců než opustil své dobrodince. Většina českých domovinářů usadila se u Shawnee a porůznu našli si zábory. Nějakou větší českou osadu nezakládali. Až později seznámil se p. F. K. Vondrejs, (jenž v Shawnee pozemkové jednatelství provozoval) s Indianem Henry Johnsem a jeho zetěm, bělochem Alec Cranem, a ti nabídli mu do rozprodeje své velké pozemky v jiho-západním rohu rezervace pro českou osadu. Češi byli a jsou dosud pro svou pracovitost ve velké oblibě a proto jim prodávali údíle od \$150 do \$600. Tak povstala největší česká kolonie v Oklahomě, tak zvaná Praha. O nějakém městě nebylo ovšem tehdy ani památky a osadníci šli na pozemky. Přišli sem tito zakladatelé: Frank Bárta a jeho matka, John Bonta, Julius Bonta, J. Hnát, John Pernička, Jos. Krontil, jeho zeť Vala, Jos. Brůža, Ter. Bartová, Jiří Šesták, Fr. Beneš, Jos. Ledr, Jos. Spěváček, starý Kroc, F. R. Vlasák, John Kolář, Václ. Pospíšil, John, Josef, Václav a Frank Mertlové, Ant. Smyka, Fr. Šesták, J. Kaiser a j. v. Za nimi přijížděli jiní a jiní, hlavně z Texasu. Jejich počátky byly takové, jako všech začátečnicků v nové krajině. Muselo se jezdit do Oklahoma City 65 mil daleké s vozy pro všechny životní potřeby. Cesta trvala tři dny a když se jelo v pondělí do trhu, v sobotu se přijelo zpět. Cesty nebyly buď žádné, nebo velmi špatné a za deště nebylo ani možno jet. První oběh začal při venkovské poštovní stanici Dent, krajem F. R. Vlasák. Bylo to na jeho farmě. Fr. Bárta začal později také na své farmě oběh a sice v místě půl míle od nynější Prahy vzdáleném. Pět let po otevření byla dostavena dráha Choctaw až do Shawnee a tu si každý liboval, že má už jen 25 mil do města a na dráhu. Krajanů přibývalo a poněvač většinou hlásili se ku straně svobodomyšlné, založili si záhy Řád Č. S. P. S. Zakladateli byli: J. Ledr, první předseda, John Ševčík, F. R. Vlasák, Jan Voborník, F. Toerfelr, Jan Kaiser, Fr. Koutník, V. Ládra, Fr. Ščasta, Jos. Vilikus, Kar. Voborník, Jos. Hrdý, Jos. Brůža, V. Brůža a Fr. Sekavec. Při roztržce přestoupil Řád ku Záp. Čes.-Bratrské Jednotě. Nynější město Prague, čili jak Češi říkají, Praha, bylo založeno dne 20. května 1902. Ferd. K. Vondrejs a E. L. Conclin vykoupili 420 akrů a rozměřili je na loty. Rok po založení města postavena byla dráha a od té doby vzrostlo město na obchodní středisko okresu Lincoln. Našinci stále přicházeli a přicházejí a jim radou i skutkem jest pan Vondrejs nápomocen. Jest zdejší bohatá česká osada vlastně jeho dílem. Na konec uvedu stručně jeho biografii a epizodu z doby vystěhování se do Ameriky, která stojí za to, aby byla zaznamenána. — Ferdinand K. Vondrejs narodil se dne 22. listopadu roku 1859 v Humpoleci v Čechách. Otec byl soukenníkem. Roku 1869 odjel otec do Ameriky a za několik let vydala se matka se šesti dětmi za ním. Jeli rovnou do Nebrasky. S nimi jel jistý Jan Kratochvíl, zámožný sedlák, který vezl s sebou 30.000 zlatých. Jel v staročeském kroji, v koženících, punočkách a vydrovce, pantofle klepaly mu na nobou a dýmka klátila u úst. Když jeli vlakem skrze stát New York, tu časně z rána zastavil vlak na vysokém náspu u mostu a tam čekal. Kratochvíl seběhl s náspu dolů do domku, kam chodili jiní pít. Tušil zcela správně, že je tam hospoda. Zatím co pantofla v hospodě žízeň hasil, hnul se vlak a milý tatík zůstal pozadu bez peněz a bez lístku, které měla u sebe Kratochvílová. Ta jela s pláčem a nářkem dále do Watertown, Wis., a Vondrejsovi do La Platte, Nebr. Léta plynula a z mladého Ferdika stal se velký Ferda, jenž pustil se roku 1876, když v Nebrasee vše kobylky sežraly, na cestu do světa. Dostal se do Chicaga, kde jeho finanční ministr šel na stráž a bylo třeba pustit se do světa jako Kristus pán, když ještě se sv.

Petrem po světě chodil. Jednoho pozdního večera dorazil na farmu ve Wisconsinu a žádal o nocleh a jídlo. V českém šátku obvázaná matka rozhodně nechtěla pocestného přijmouti, ale Ferdík nedal se odbýti. "Jen až vám řeknu kdo jsem, jak vy mne tu ráda necháte," zažertoval mladík. "No a či si?" táže se selka. "Inu jsem Vondrejsů, a jel jsem s váma do Ameriky." — "A pro Krista pána — táto, pojď sem honem, je tu Vondrejsů z Humpolce —" Teprve tam zvěděl Vondrejs osudy ve státě New Yorku ztraceného Kratochvíla. Když mu vlak ujel a on bez peněz, řeči neznalý, shledal se v cizině opuštěn, byl blízek zoufalství. Ve svém obleku budil pozornost a mezi jinými zvědavci, kteří si ho prohlíželi, byl i nějaký lapač přistěhovačů. Kladi mu nesrovnatelné otázky a Kratochvíl mu nerozuměl, až když řekl "arbeiten." Tu přikývl hlavou a tak se dostal s jinými sehnanými a schytnými emigranty až do Washingtonu, D. C. Zde pracoval do úpadu v cihelnách za městem a byl rád, že má alespoň jídlo a přístřeší. Někdy podařilo se mu v neděli odejti do sídelního města a tu smuten chodíval ulicemi a naslouchal hovoru lidí, jestli by neslyšel zvuky české. Po roce skutečně, když tak městem se ploužil, zaslechl zvuky jemu povědomé. Dva muži mluvili mezi sebou — česky. S výkřikem radosti vrhl se k nim. V prvním okamžení mysleli nejinak, než že mají co dělat s člověkem na rozumu pomateným, jak byl radostí Kratochvíl popleten. Když se věc vysvětlila, ihned bylo telegrafováno Karlu Jonášovi do Racine, v jehož "Slavii" manželka Kratochvílova po muži pátrala. Peníze na cestu přišly telegraficky a v několika dnech vítala na wisconsinské farmě radostí jásající rodina svého ztraceného otce. Toť se ví, že musel Ferdinand zůstat u Kratochvílů hostem. Později vrátil se do Nebrasky k rodičům, v okresu Saline usazeným, pracoval v obchodech v Crete a Dorchester, rok po otevření Oklahomy vstoupil do obchodu v Oklahoma City, odkud též řídil kolonizaci našinečů v rezervaci Sac and Fox Indianů. Nyní sídlí v Prague, kde vlastní operní dům a zabývá se obchodem pozemkovým a činně podílí se na všech snahách a pracích národních. Lou W. Douglas.

J. Ustyník, Wesley, Texas. Málo zbývá těch krajanů kteří před 50 lety shlédli břehy této nové vlasti své a po životě strasti plném a na zkušenosti různého druhu bohatém molou s hrdosí a spokojeností hleděti zpět na cvoce svého přičinění. A jedním z těchto jest zajisté J. Ustyník z Wesley, Texas. Jeho životopis je tak zajímavý a na dobrodružství bohatý, že uvádíme ho vlastními slovy krajana. Praví:

"Narodil jsem se dne 6. června 1842 v Kudlově, okres Vyzovice na Moravě. Otec provozoval rolnictví, vlastně asi sto dvacet měric pozemku v několika kusech a na každém kuse bylo něco mladého lesa. Vydířoval dvojspréží volů, on oral, já vláčel a tloukl hroudy motykou. Koní neměl, 3 krávy, něco jalového dobytka, asi 40 ovec a za ten grunt, jak se pamatují, obdržel 6000 rýnských šajnů. Chodil jsem do katolické školy do Březnice;

v naší dědině byly dvě rodiny protestantů, otec a strýček Janoš, tak nás chodilo šest protestantů do téže školy. Můj otec si nepřál abychom se učili katechismus katolický, a moje matka často poslala máslo anebo vejce, tak že jsme se katechismus neučili. V letě jsme do školy nechodili; byl jsem rád, protože nám farář nadával luteránů. To bylo pěkné poučení od takového pastýře! Naučil jsem se něco číst, psát a počty, ale když jsem vyšel ze školy, byl jsem na tom o málo lépe, než když jsem začal. Potom mne otec poslal na vyučování do Zádveřic, tam jsem byl 4 týdny, a to bylo moje vzdělání. Nebyl jsem s to spočítat ty rány, které jsem dostal na ruce, ne proto, že jsem nebyl poslušný, ale proto, že jsem se neučil katechismus. Na to jsme se stěhovali do Ameriky. R. 1855 rodiče moji vystěhovali se do Ameriky se čtyřmi dětmi — já, bratr a dvě sestry — a po plachetníku za osm týdnů přistáli jsme v Galvestonu, Texas., odkud po krátkém odpočinku jeli jsme dále po malém parníčku do Houstonu. Ježto tehdy železnice nebylo, byl otec můj, a ti, co jeli s ním nuceni zjednatí si povozy

J. USTYNIK.

k další cestě do Cat Spring. Jely vždy asi tři vozy pohromadě a vzalo to osm dní. Jíst jsme měli málo, protože nikdo nevěděl, že pojedeme takovou pustinou, kde nebude ničeho ke koupení, neku-li k dostání. Ti, co měli pušky, zastřelili nějakého ptáka a my při spatření farmy rozběhli jsme se tam žádajíce něco k jídlu, ale ti chudáci obyčejně sami měli málo. Cestou zažili jsme mnoho dobrodružství. V každém voze zapřaženo bylo 5 až 6 párů texaských volů a na vozech na bednách vezly se jenom děti, dorostlí šli pěšky. A když volí v některé louži uvázli, děti na zádech na suchou zem vynešeny a vozy po velké práci vytaženy. Tak jsme se ku konci června dostali ku Cat Spring. My hoši jsme si to představovali za nějaké město, a zatím tam byl jenom jeden obchod p. Raimeshoffera. Tam jsme se utábořili, někteří pod stromy, jiní na dvoře p. Raimeshoffera. A teď nastala starost hlavám rodin o postarání se o domovy. Otec můj, Jan Ustynik a s ním Josef, Petr a Jan Mikeskové, šli do Industry a tam otec a Josef Mikeska koupili od F. Knole farmu, na niž dali závdavku \$200. Ježto však byl na ní pachtýř, dal nám Knole byt v maštali a tam jsme se také v červenci r. 1855 obě rodiny nastěhovaly. Dříví jsme si nosili na zádech a vařili venku, majíce pouze dva hrnce, jednu plechovou mísu a několik lžic, a naše strava byla třikrát denně kukuřičný chléb s kaší, ráno černá hořká káva, takže při té stravě člověk nestloustnul. Hůře bylo, že nebyla práce k dostání až na podzim, kdy se začala sbírat bavlna. Při vánocích jsme se obě rodiny přistěhovaly na farmu a bydlely obojí v jednom stavení, což nedělalo dobrotu. Pí. Mikesková pořádě toužila po staré vlasti, matka moje zase po bratrovi, jenž bydlel v Cat Spring a Knole požádán, aby vzal farmu zpět. Svollil, ale těch \$200 složených si nechal a nám dovolil ten rok udělat krop. Otec můj obdělával 30 akrů a sklídlil asi 25 bušů kukuřice a jeden bal bavlny, za který dostal \$65. Kukuřici jsme sázeli podle šůry a byla tak hustá, že ani slepice ní neprošla. Ten rok jsme všichni onemocněli a jedna sestra moje zemřela a pohřbena na methodist-ském hřbitově v Industry. Nemoc, hlavně matky, k návratu do staré vlasti nabádala, ale bylo to skoro nemožné. Ten podzim dal mne otec do služby k pannu Raimeshofferovi za \$2 měsíčně. Sloužil jsem však jen dva měsíce, ježto více práce nebylo a s výplatou \$4 a darovaným mi novým kloboukem na hlavě šel jsem domů 15 mil daleko. Při vánocích se na farmu přistěhoval Němec a ten požádal otec, aby mne dal k němu do služby, za \$36 za rok. Otec svolil a když se rodiče odstěhovali do Cat Spring, já zůstal u Němce. Byl to chudý pachtýř, měl jen jednoho koně, pár volů a vůz. Voly krmil kukuřičnou slámou, co my tam nechali a bylo mi jich líto, ale mně se také nevedlo lépe. Němec byl náramně pobožný, modlil se a já musel s ním; dokud nebylo mnoho práce, ještě to našlo, ale jak tato nastala, míval jsem často hlad. Nicméně přece jsem tam vydržel šest měsíců a když jednou Němec se ženou někam odjeli na návštěvu, sebral jsem svých pár hadrů a odešel k rodičům do Cat Springu, kam bych však byl sotva došel nebýtí toho, že jsem se cestou obědem u p. Petra Mikesky v Industry posilnil. Otec můj potom odstěhoval se na Millheim ke švagru Josefu Skřivánkovi a ten dovolil, aby si rozdělal prerie a obradil a zdělával, mnoho-li chce. Bydleli jsme zase dvě rodiny v jednom stavení a les žádný, proto koupil otec od p. Kuny 25 akrů prerie a na tom bylo asi dva akry lesa, tam si postavil boudu neboli drůák z ryglů a ještě ten rok se tam odstěhoval. Bylo to asi míli od Skřiváneků a když já přišel domů, rodiče už v té boudě bydleli. Otec byl nerad, že jsem ze služby utekl, ale když viděl můj zubožený vzhled, neřikal ničeho a vypravil se s panem Lešikarem k Němci pro moji mzdu. Ten nechtěl ani slyšet, ale konečně přece dal otcí staré mosazné hodinky, já však z nich měl nesmírnou radost. Vyměnil jsem je potom za pistol, ale sotva že jsem z této několikrátě vystřelil, roztrhla se a já přece jen za svoji palletní práci neměl ničeho. To bylo r. 1857. Moje sestra o dva roky starší, sloužila tehdy u dr. Nagla, o dva roky mladší bratr a zároveň malá sestra byli s rodiči. Na to jsem šel sloužit k panu Kunovi. Byl to Čech a dobře jsem se tam měl. Na měsíc platil mi \$4. V tom čase také můj bratr šel na službu k onomu Němci, ale pobyl u něho pouze den a tu Němec onen mne u otec jednal na službu. Otec potřeboval les a chtěl ho od Němce koupit a já ho měl oddělat. Vydržel jsem tam osm měsíců. Napřed jsem dostal \$6 měsíčně a poslední čtyry měsíce \$8. Pak jsem šel domů a tu otec už měl jednoho koně, pár volů, 2 krávy, 25 akrů prerie a 25 akrů lesa a stavení. To bylo roku 1858, kdy přibyl mi jeden bratr, ale zase ubyl a pohřben na Millheim, kde odpočívá více Moravanů, kteří s námi po téžze plachetníku přijeli a byli ze Želichovíc, Lípy a Zádvořie. Mezi jinými

byl to starý Trčálek s manželkou, syn s manželkou a dvěma dětmi. Tito si koupili 35 akrů pozemku a postavili stavení, na něž všechno dříví sami nanosili a starý Trčálek asi za 1½ roku zemřel a do roku 1859 zemřeli všichni čtyři, a na tom pozemku pohřbeni. Zůstaly po nich zmíněné dvě děti, z nichž chlapec přijal za vlastního jistý Koch při Bellville, ale myslím, že zemřel a holku vzal si jistý Němec. Ta dosud žije v Cat Spring, ale mateřskou řeč asi už zapoměla. Pozemek obdržel zpět p. Kuna, Trčálek ho zaplatil, ale neměl žádného přípisu, takže potomci se hlásit k němu nemohou. Tak jsem vždy slyšel tu věc. Trčálkovi byla rodina spořádaná. Na počátku r. 1859 koupil otec na úvěr vůz a dva páry volů, a se mnou a bratrem štípal rygle a lámal prérui. Ohradili jsme 14 akrů a 16 akrů přirentovali, a sklídili 9 žoků bavlny a dost kukuřice. Vůz a voly otec z výtěžku zaplatil. R. 1860 šel jsem na službu k Američanu Swearingovi a měl jsem ujednáno \$100 za rok, byl jsem však rád, že jsem dostal koně, který stál asi \$60. Vrátil jsem se k rodičům a tu můj bratr spachtoval pole se švagrem Janem Štefkou, jenž se r. 1859 oženil s mojí sestrou a bydlel v Travis okresu. V tu dobu už vzplanula občanská válka a když r. 1862 bratr se vrátil k rodičům, já se dal naverbovat k 22. pěšímu pluku a přidělen jsem byl k setnině "A," jejímž velitelem byl setník Daniels. V Ezel Grove, 2 míle od Hempstead, jsem složil přísahu a puštěn na 6 dní domů pro zbraň. Můj otec si přivezl z Moravy brokovnici a tu mi dal. Kovář mně urobil dlouhý nůž a byl jsem hotovým vojákem. Když jsem šel na stráž, zdálo se mi, jakobyh šel na divoké husy. Bylo 12 čísel a vždy každý muž stál dvě hodiny a čtyry měl odpočinek. Nepřítel ovšem byl od nás více než tisíc mil vzdálen, ale také jsme brokovnice neměli nabitě. Ve dne nikdo nebyl zastaven, za to však v noci každý se musel vykázat heslem. Tu noc bylo heslem "Daniel", jméno mého kapitána. Voják, kterého jsem vystřídal, řekl mi, abych každého, kdo mi heslo nepoví, zastavil a když neposlechne, abych ho střelil. Tohle mi ovšem nešlo do hlavy, jak to dokážu, když brokovnici mám prázdnou. V 10 hodin přišel kaprál mne vystřídat, ale já ho k sobě nepřipustil a zastavil jsem ho, ale on vidá, že nejsem cvičený, šel blíž a teprve, když slyšel, jak jsem natáhnul kohoutek, uskočil zpět. Zavolal důstojníka ode dne, ale já stál pevně proti nim s prázdnou brokovnicí a teprve když voják z čísla vedle mého řekl, abych je pustil, já svolil a bylo po strachu. Jak vidí čtenář, byli jsme to vycvičení vojáci. Leželi jsme tam tři měsíce, když došel nás rozkaz za hodinu se připravit a vsednouti na vlak, že pojedeme do Sabine Pass. Tam prý bylo 20.000 mužů severního vojska a těm jsme měli vyprášit kožichy. Své brokovnice jsme nechali zpět a v Houstonu jsme dostali staré pušky na řemen. Došel rozkaz, aby si každý napekl chleba na tři dny, k čemuž já v nedostatku jiného nádobí použil starého hrnce, z něhož pily slepice. A takto vypraveni na nepřitele vyjeli jsme ráno po vlaku a večer přijeli do Beaumont, kde jsme se rozložili táborem. Nastala šláunka po jídle, neboť to, co bylo, snědlo se cestou. Lidé zdráhali se něco prodat, protože vojáci obyčejně na plat zapomněli, a tak se stalo, že většina šla na lože s prázdným žaludkem. Druhý den došel nás rozkaz, nabití zbraně a čekati na nepřitele, ten však odejel do New Orleans zpět. Pravdou je; že 22 lodí severních připlulo k Sabine Pass, ale v městě nebyly zpozorovány, až když dvě lodi odvážily se dále průplavem, tu na ně z pevnosti zahájena palba a vzdaly se. Při té příležitosti také vyšlo na jevo, že náš stříelný prach vlastně nestojí za nic. Ani jedna rána po něm nevyšla a to potom bylo vojsko do pole připravené. Nařízeno vrátit se do starého kempu a útok na vlak se s větší ehtí provedl než na Severáky. Cestou do Houstonu nestalo se nic tak zvláštního, leda že při zastávce k obědu vojáci snědli oběd pro zřízenec vlaku připravený. V Houstonu zavedli nás do veliké ohrady, rozestavili silné stráže, by nikdo nemohl ven a obdrželi večeri, šest sucharů a kus slaniny; ráno sedli na vlak dráhy Central a dojeli do našeho Camp Gross. Pobýli jsme tam asi měsíc, když zase způsoben poplach, že před Galvestonem stojí 20.000 mužů severního vojska. Vlak uháněl plnou rychlostí a ráno ve 4 hodiny už jsme přijeli k zátocce, kde ležel pluk Cookova těžkého dělostřelectva a přijel také pluk jízdy. Když se rozednilo, uzřeli jsme severní lodě v přístavu a obyvatelstvo většinou se z města vystěhovalo. Utábořili jsme se asi 9 mil od Galvestonu a tam jsme dostali nové pušky i dobré patrony. V pluku jsem byl Moravan sám, ale byli tam čtyři Češi, bratři Štaplovi a bratři Koláční, patřili k hudbě. V Cookově pluku byl také jeden Čech a ten, když zvěděl o nás, dal se k nám přeložit a byl u nás bubeníkem. Stravu jsme měli špatnou a málo vody. Dostávali jsme kukuřičný chléb a hubené ho-

vězí maso. Asi měsíc před vánoci r. 1862 naše setnina přestěhována na místo asi pět mil od Galvestonu, konat stráž na ostrově a nejednou přišli jsme až k městu. Já si vždycky přál dostat se do města k severní armádě, protože jsem nerad proti ní bojoval, ale nepodařilo se mi to. Leželi jsme v zákopech a byla tu s námi také jedna baterie dělostřelců, u níž sloužili dva Moravané, Šebestové a jeden Čech, jménem J. Mašek. Tu na štědrý večer přijel do tábora posel se zprávou, že přijelo mnoho lodí se severním vojskem a hotoví se k útoku na nás. Ještě tu noc nařizeno strhnout děla, přijel vlak, na ten se vše naložilo a do rána jsme byli 9 mil od Galvestonu, vytrhavše za sebou kolejnice a povalivše telegrafní tyče. Na novém tomto místě jsme zvěděli, že severního vojska u Galvestonu je jenom málo. Na Nový rok přijelo našeho vojska několik pluků a dán rozkaz, navařit potraviny na tři dny a u večer ještě vojsko připraveno k pochodu na Galveston. Vojáci sami táhli lehká děla a postavili je proti přístavu. Tam kotvila velká loď s osmi děly, a několik lodí malých, na nichž také byla děla a trochu dále houपालy se na vlnách dva plachetníky s potravinami. Asi tři míle od přístavu u Pilliken Spot stála válečná loď a ve skladišti umístěno bylo několik setnin severní péchoty. To byla veškerá branná síla Severanů. Nás konfederatů bylo asi 10.000 a tu přijely od Houstonu dvě lodě, vzaly na palubu asi 200 vojáků a každý z těchto dostal dvanáct pytlů. Já byl také mezi těmito "pytláky", kteří jsme táhli na Fort Point, tam jsme postavili dvě děla, sypali do pytlů písek a stavěli náspy. Nepřítel začal po půlnoci střílet a naši dělostřelci jim odpověděli a ježto za takové střelby stavba náspů přece jen byla nebezpečná, tudíž jsme se schovávali kam kdo mohl. Když se rozednilo, byla vidět loď plující od New Orleans, zahoukla rána a puma roztrhla se za námi, druhá už o něco blíže a než vyšla třetí, už byl z nás každý na útěku, na němž několik vojáků usmrceno a několik zraněno. Na útěku vojsko naše odházelo pušky, potraviny, ano i zbytečné šatstvo. Když se vše trochu utišilo, obrátil jsem se k městu a cestou našel chleba i maso a teprve, když jsem přišel k své setnině, zvěděl jsem, že konfederaté v městě Galvestonu drželi se lépe než my a zvítězili. Dopomohla jim k vítězství ta okolnost, že lodě severní pro odliv nemohly přejíždět, a musely se bránit jak jen mohly. Ležely mezi jejich péchotou a našimi dělostřelci, takže musely střílet výše, aby svým neuškodily. Naše vojsko pak bylo blízko a také jim mnoho škod připravilo. Připluly potom dvě naše lodě od Houstonu, opatřené žoky bavlny, takže děla Severanů jim škoditi nemohla a mohly přiraziti až k jejich lodím, na něž naše vojsko přeskákalo a lodě musely se vzdát. Válečná loď severní, kotvící u Pilliken Spit chtěla přispět na pomoc, najela však na písek. Nerozmýšleli se dlouho, loď zapálili a na malých člunech ujeli na moře. Ta loď, která přijela od New Orleansu a po nás střílela, dojela až do přístavu, ale ostatní lodě už se vzdaly. Na lodi vztýčen bílý praporek a Jihani dali veliteli lodí hodinu času na vzdání se. Za hodinu parník se obrátil a ujel beze škody. Kořist konfederatů byla pět lodí a dvě setniny zajatých; na každé straně bylo padlých a raněných asi 150. Mysleli jsme tenkrát, že toto "vítězství" válku skončí. Druhý den přijela jiná loď Severanů od New Orleansu a abychom ji přilákali, vytáhli jsme na všech lodích vlajku Spoj. Států. Velitel na lodi nebyl v průplavu znám a proto poslal tři muže pro lodivoda. Na neštěstí byl mezi těmi třemi jeden uprhlík od konfederatů, který spěchal dostat se ku své rodině v Galvestonu. Byl poznán, zatčen a později zastřelen. Jeho soudruzi rovněž zatčeni. Na to svoláno vojsko dohromady a plukovník vyzval 200 dobrovolníků, že severní loď zajme. Také jsem se přihlásil a ještě ten večer vsedli jsme na plachetník, naň naložili dvě děla, parník nás vyvezl na moře a tam nás nechal. Měli jsme každý k vzájemnému se poznání 3 palce široký kousek plátna, abychom se nezabýjeli. Museli jsme všichni dolů, na palubě zůstali jen námořníci, kteří měli severní stejnokroj. Byla hustá tma, bezvětří a tak jsme byli nuceni zůstat až do rána a tu teprve jsme z blízka viděli hroznou tu loď s velkými děly, která by byla snadno náš plachetník provrtala. Vztýčili jsme vlajku a dávali znamenání, aby loď přitrhla k nám, ta se však nehnula, proto jeden kapitán s dvěma námořníky tam v člunu zajel. Ale na lodi si kapitána podrželi a námořníky poslali zpět. Čekali jsme každou minutku, brzo-li plachetník náš bude rozstřelen, ale nejspíše se nad námi Severanů ustrnuli a odjeli. To se nám odlehčilo, když pro nás přijel parník a zatáhnul nás zpět do přístavu. Na to náš pluk přesazen asi tři míle od Galvestonu a když jeden z našich vojáků jménem Sam Sweringen onemocněl, poslán do nemocnice v Houstonu a já měl ho cestou ošetřit. Byl jsem prvně za svého života v nemocnici a tu noc ani oka jsem ne-

zavřel. Nemocní naříkali, dva zemřeli a já, jak se udělal den, chtěl odejít, ale voják mne nechtěl pustit, dokud nebude osm hodin. Bylo tam několik vojáků od naší setniny, kteří mne žádali, abych tam zůstal, že se budu míti lépe než u setniny a já poslechnul a stal se ošetřovatelem nemocných. Práce jsem měl málo, dobrou stravu a dobrou postel. — Asi za dva měsíce poslal mne lékař na venkov nakoupit potravinu pro nemocní. Byl jsem rád, že se budu moci podívat k rodičům. Za tři neděle jsem se vrátil, nakoupiv špek, vejce a pod. Za krátký čas jsem byl poslán zase na koupi a když jsem byl poslán po třetí, už jsem se nevrátil. Měl jsem vždy v úmyslu utéci do Mexika a tu když jsem naposled přijel k rodičům, můj bratr, 17letý, měl naloženou bavlnu pro vládu. To bylo na podzim r. 1863, ale vyjeti jsme nemohli až na jaře. Ztrávil jsem u rodičů tři týdny, když tam přijela četa vojáků pátrající po utečencích, anebo po těch, co se nechtěli k odvodu dostavit. Sotva mne uztřeli, ptali se mne, jsem-li voják, řekl jsem, že ano, abych jim tedy ukázal pas. Měl jsem ho, ale nebyla na něm vytěčna doba, kdy se mám vrátit. Musel jsem s nimi, 9 mil dále od farmy rodičů jsme přenocovali a druhý den jeli dále do Belleville. Bylo nás chycených 15. Na "courthauzu" první jsem byl předvolán před důstojníka, ten řekl, že si můj pas podrží a dá mi prý lepší a za osm dní měl jsem se v nemocnici přihlásit. Jel jsem domů, ani dost málo nemaje v úmyslu sloužiti. Chtěl jsem raději do Mexika. Měl jsem známého, jmenoval se Křištof a tohoto jsem požádal, aby mne k sobě vzal až do jara, kdy jsem chtěl s bratrem do Mexika. Věděl jsem, že u Křištofa mne nikdo hledat nebude. Syn jeho sloužil ve vojsku Jihanů v Mississippi a on sám už byl stár na vojáka. Vzali mne k nim, ale odešel jsem ještě na několik dní k rodičům, potom přestrojil jsem se za ženskou, neboť toho času nebyl žádný mladý muž k spatření a moje sestra jela s sebou, aby vzala domů koně. U Křištofa jsem se měl dobře; jakmile pes zaštěknul, vždy někdo z rodiny vyšel a mně dáno znamení, abych se ukryl. Tak jsem ztrávil zimu a na jaře jedné noci pustil jsem se domů, kde už vše k cestě do Mexika bylo připraveno. Vyjeli jsme časně ráno, vezouce čtyry balíky bavlny a přes vůz plachtu. Mezi žoky bylo necháno místo pro mne. Potravu jsme měli na tři měsíce, několik bušlů kukuřičné mouky, 100 liber špeku, 30 tučtů vajec, několik bušlů sladkých bramborů a 2 buše sladkých bramborů nakrájených a spálených, z čehož jsme vařili kávu. Vyjeli jsme na začátku dubna r. 1864 a první den dojeli do Ganado a na prérii nocovali. Druhý den měli tam přijeti ještě čtyři a když dojeli, vydali jsme se na cestu k 300 mil vzdálenému Laredo. Osm dní jsem byl ve voze, aniž by kromě bratra byl o mně někdo věděl. Teprve když jsme přijeli za Colorado na Mustang, jsem vylezl a každý myslel, že jsem musel spadnout s nebe. Potom jsem se už neskrýval. Nedaleko Victorie zůstali jsme několik dní, aby se nám volí trochu zotavili, neboť v těch pustinách, co jsme projeli, byli živi jen od pastvy. U Victorie nás dohonilo více formanů, takže nás bylo 24 vozů. Ve Victorii stráž prohlížela pasy a mezi námi jich bylo několik, že jsme ho neměli. Přes řeku Guadalupe dostal se jen po prámu a u přístaviště byla stráž, proto jsme zajeli přes pustinu 20 mil a tam jsme řeku přešli. U každého vozu bylo 5 nebo 6 párů volů a tu ovšem jsme nechávali stopy a měli strach, že budeme stíháni, ale na štěstí se tak nestalo. Přes řeku jsme se šťastně dostali, přijeli do Goliad, pak do Gallinas, Santa Maria, kde bydleli samí Poláci a pak jsme neprijeli až do Laredoe. Jestli se někomu na té cestě zlomilo kolo, museli formani kolařit sami. V květnu a červnu byla strašná vedra, cesty suché a kdo neměl dobrý vůz, kola se mu seschla a ráfy spadly. Musel se usadit na prérii, ale šlo to těžko, ježto nebylo vody k polévání jich. Nedostatkem vody trpěli jsme my i naše potahy. Jeli jsme jednou půl třetího dne bez vody. Našel jsem vodu v jedné tůni asi míli od cesty, ale kolem tůně leželo na tři sta kusů zdechlého dobytka hovzího; zabořil se do bahna a ven z něho už nemohl. Vyhledal jsem místo, kde se půda nebořila, bylo asi 5 stop zšíří a ujednali jsme, že budeme napájeti spřežení po spřežení, ale volí, jakmile vodu ucítili, nedali si bránit a tak se stalo, že se nám jich několik zabořilo a druhými museli jsme je vytahovat, což nám trvalo půl dne namahavé práce. Pro naši potřebu voda ostatně nebyla, neboť byla nechutná. Druhý den jel jsem hledat lepší vodu a když jsem podle potoka asi pět mil daleko na vodu přijel, zajásal jsem radostí, jak se napíju, ale jak jsem se sklamal — voda byla slaná. Donesl jsem tu smutnou zprávu do tábora a zase se vydal na hledání vody. Tentokrát jsem byl šťastnější — ve vzdálenosti asi třech mil jsem vodu našel a to dobrou. Tam jsme hned své ležení přeložili a zůstali po čtyry dny. Měli jsme s sebou

Mexičana, ten uměl hrát na housle a měli jsme zábavu každý večer, k níž všichni jsme se sešli. Tábořili jsme totiž vždy 5 nebo 6 vozů pohromadě a všech vozů bylo na 30. Tehdy jsem prvně v životě svém tancoval. Když si naše potahy odpočinuly, jeli jsme pustinou dále a měli jsme zase málo píce a vody pro potah, takže jsme několik volů pro zesláblost jich museli vypřáhnout a pustit je. Museli jsme na jich místa chytit voly zdivočilé, což dalo mnoho práce a ještě více, když jsme je zapřáhali. Tím způsobem jsme ujeli posledních sto mil. Teď nastala mně i bratrovi starost, co uděláme se svými potahy a vozem, neboť jsme chtěli v Mexiku zůstat. Chtěli jsme to prodat, ale nebylo kupee. Tu stalo se, že nás dohonil jakýsi Němce, jedal na koni. Když zvěděl, že bychom prodali, řekl, že jeho vozy jedou pozadu, ale že by náš majetek koupil. Smluvili jsme ho na \$250, ať nás stál ještě jednou tolik. V Laredo, kde jsme měli bavlnu složit, nás vyplatil. Měli jsme nesnáze se složením bavlny, neboť bez zaplacení mzdy, \$225, nechtěli jsme ji složit. Konečně dal mi jeden z kupečů, jenž hotových peněz neměl, od dovozu dva baly bavlny, abych si je za mzdu prodal. S tím jsem byl spokojen a prodal je za \$240, takže všech peněz u sebe měl jsem \$490. Na to jsme odjeli z města asi 2 míle, a tam se rozložili, odevzdávše své potahy jich majitelům. Nastala starost, jak se dostat přes řeku do Mexika. Na naší straně byla silná stráž a já byl sběhem a věděl jsem, že budu uvězněn a zastřelen, prozradím-li se. Vzdor tomu šel jsem přece druhý den k úředníku vydávajícímu pasy do Mexika a o pas ho požádal. Ptal se mne, jsem-li voják, ale zapřel jsem a řekl, že si jedu do Mexika pro potřebné zboží. Dostal jsem pas na šest dní a s radostí kráčel jsem k řece, kde mne voják zastavil, ale když viděl pas, pustil mne. Na loďce šťastně jsem se dostal na půdu mexickou — svoboden, mezi lidem surovým. Druhý den přijel za mnou tentýž muž, co koupil náš potah a vydlužil se ode mne \$35. Věděl jsem, že mi je neoplatí, ale přece jsem mu je dal, aby neprozradil bratra, který byl ještě v Texasu a kterému jsem pas svůj poslal. Přijel za mnou do Laredo. Zůstali jsme v Laredo asi 14 dní, práce tam bylo málo a všecko drahé. Sud bílé mouky stál \$40, bušl kukuřice \$7, libra kávy 50c., jedno jídlo v hostinci \$1.50. Nám jeden žid dovolil nbytovat se na jeho dvoře a tam jsme se sami stravovali a při tom jsme pracovali, kde se co dalo, vydávavše oba až \$5 denně. Práce však bylo málo a po 14 dnech pustili jsme se dále do Matamoras ve službách jednoho Mexičana jako vozkové. Měl jsem slíbeno \$10, vezmu-li vůz s pětispřežením volů a 8 balů bavlny do Matamoras, 300 mil daleko. Byla to malá mzda, ale pro nás jediná příležitost se tam dostat. Měly s námi jeti ještě 4 vozy s vozky mexickými, ale sotva že jsme naložili, přijel Španěl a texaské voly i vůz koupil a my výdělků zbaveni. Postěžoval jsem si mu na zlý osud a tu nabídnul mně a bratru, abychom jeli s jedním vozem, že nám dá slíbený plat. Přijal jsem to, ale jakživ jsem s takovým potahem mexickým před tím nejel ani ho zapřáhal. Volům přitáhne se jeho na čelo řemenem a to je vše. Ve voze byly tři páry volů a na voze šest balů bavlny. Do ruky dána mi hůl se železnou špičí, kterou se voly pobízeli. Před jedním obchodem jsme zastavili a majitel vozů zavolal nás všechny dovnitř, koupil nám potraviny na naší dalekou cestu, totiž dva buše kukuřice, bušl fazolí, něco kávy a cukru. Tento byl černý a v kouskách jako homolky a musel se dát do vody, hned jak se na oheň postavilo, aby se rozpustil. Poučil nás pak, jak se máme na cestě chovat a já ho ještě požádal o nějaké peníze ku předu, a dal mi — dollar. Jeli jsme pustinou porostlou kaktusem a meskýtem a kde nás noc zastihla, tam jsme se utábořili. Já rozdělal oheň, bratr namosil vody, jeden z Mexičanů dal sušené maso a kukuřici do kotle, a když se kukuřice vařila, vyňal ji a hřál tak dlouho, až se s ní slupka sloupala. Pak ji semlel na kamenu 12x18 pal. a z mouky udělal placky a dal na plech. To jsou ty mexické tortollas. Já zároveň vařil fazole, kávu a hovězí maso utlučené sekerou do fazolí naházel. A to byla naše strava po celých 30 dní naší cesty. V poslední dny ovšem už byli v masě červíci. Potah krmili jsme kaktusem, jemuž se pichláky opálily. Za lože měli jsme syrovou kůži hovězí, pod hlavou jařmo. Já v noci vždy své peníze zahrabal do písku, neb lupiči přijížděli každý den a tázali se soudruhů, mám-li peníze. V ten čas málo který běloch prošel krajem tím, aby nebyl oloupen a pak zabit; potom na tom místě přibíhali křížek nebo více křížků, podle toho, mnoho-li životů utraceno. Já sám viděl na některém stromku až čtyry křížky. V městě Guerrero koupil jsem za 50 centů chléb a rozdělil mezi ostatní a v Comargo udělal to samé a soudruzi viděli, že dollar, jež jsem od majitele vozu dostal, jsem utratil. Konečně za 32 dny přijeli jsme v měsíci srpnu

r. 1864 do Matamores. Bavlnu jsme složili, já dostal svých \$9, potah jsem odevzdal s napomenutím, abychom si dali na své peníze pozor, odešli jsme do hostince, jež patřil Němci. Žádali jsme ho zaopatřit nám práci, ale ptal se napřed, máme-li peníze zaplatit stravu na dva dny. Když jsem přisvědčil a zaplatil, řekl, že nám práci zjedná a také v krátké době dostal jsem zaměstnání v jeho hostinci za \$35 měsíčně a stravu a bratr můj v bavlnovém lisu za \$2 denně. Za stravu platil \$1.50 týdně. Němec za tři měsíce udělal úpadek a já potom pracoval s bratrem. V tom čase často se přihlásili sousedé z Texasu, takže jsem zvěděl o rodičích, nakoupil jsem zboží a peníze často posílal rodičům. V lednu r. 1865 přišlo tam mnoho sběhů konfederatských, takže výtěžky poklesly, a lupičství se tak rozmohlo, že nikdo nebyl životem jist a tentýž rok v měsíci únoru se nás několik ujednało, odjeti do St. Louis. Byli jsme to já Jan Ustyník, Josef Ustyník, Frant. Kuni, Vincenc Šiller, Josef Hájek a dva Němci, Jakub Straus a Jakub Kinkler. Z Matamoras vyšli jsme pěšky dne 15. února 1865 a dorazili do 38 mil vzdáleného Bagdad. Druhý den dali jsme se převézt na texaskou stranu a sto šest mil na ostrov Brazos Santiago, kde tábořilo severní vojsko. Stráž ohlásila nás provost-maršálovi a ten nás dal pod stráž do útulku, kde bylo plno hmyzu. Po dvou dnech byli jsme provost-maršálem vyslýcháni a přemlouvání přidati se k severní armádě. Mne však pustili, protože jsem byl sběhem od konfederatů a později také ostatní propustili a dostali jsme všichni zdarma lístek na parník, plující do New Orleansu. Byl to starý vojenský dopravník Thomas E. Sparks. Dostali jsme stravu na čtyry dny a čekali, až se moře trochu uklidní. Bylo nás na parníku asi 200 lidí. Druhý den bouře nepovolovala a kapitán si usmyslil, že přece vypluje, ať mu to maršál vymlouval. Nieměně kapitán vyplul, ale než jsme se dostali na hluboké moře, třikráte loď narazila, že jsme mysleli, že je s námi konec. Než sotva že jsme se octlí na vysokém moři, nová nebeďa nás stihla — stroj přestal pracovat a byla to hrozná noc na zmítané vlnami lodí, než stroj byl spraven. Ráno moře stichlo a my pluli dále a cestou nejednou stroj zase vypověděl službu, takže jsme se na širé moře ani odvážiti nesměli. Tak jsme se dostali až k Velasco, kde stálo několik vojenských lodí. Jedna z nich zamířila k naší lodi a náš kapitán varován před nepřítelem. Pověděl, že stroj nepracuje a tu velká loď vzala naši do vleku a dotáhla ji do Galvestonu, kde kotvilo 14 vojenských lodí, plně ozbrojených děly, že hrozný byl pohled na ně. Naše stroje byly brzy spraveny a my opět vypluli na širé moře. — Jeli jsme celou noc a ráno neviděli jsme kolem sebe než samou vodu. Najednou na severním obzoru objevil se mrak a kapitán hned s lodí k severu zabočil. Vítr se přihnal a my tam spatřivše pevnou zemi, spustili jsme kotvu. Loď hrozně se zmítala a to trvalo celých 24 hodin. To už jsme byli deset dní na cestě a ježto potravu jsme dostali pouze na čtyry dny, trpěli jsme hlad. Tentýž den zpozorovali loďníci, že loď za předešlé bouře dostala trhlinu a plní se vodou. Hned kapitán s mužstvem spěchal k pumpám, ale shledáno, že tyto nepracují. Nezbyvalo než okovy vodu vylévat a tu práci konali jsme my. Samo sebou se rozumí, že se nám to při hladu nelíbilo a začali jsme se ukrývat, ale loď, ať už jednu chvíli stroj částečně pracoval ve vodě a topič musel uhlí z vody vybírat, přece jen byla zachráněna a my konečně uzřeli břehy Louisiany a za dvě hodiny vjeli do ústí řeky Mississippi, pluli celý den a když na noc jsme ulehli, námořníci každého z nás dle možnosti okradli. Mému bratru vzali klobouk pod hlavou, jiným peníze, jednomu kufr a druhému boty. Já měl u sebe na \$150 v tenkém opasku na těle a oděv jsem měl stažen vojenským pásem, takže žádný nepomyslel, že pod ním mám peníze. Ráno jsme přijeli k New Orleansu a stráž nás zavedla k provost-maršálovi a ten po přehlednutí našich pasů poslal nás do útulku, kdež jsme dostali stravu co vojáci na dva dny, načež jsme byli odvedeni k přístavu. Tam nám řečeno, koupit si potravu na osm dní. Udělali jsme tak a též něco kořalky si koupili, načež vsedli na parník. Ten však byl plný vojska severního, bělochů i černochů, a těch část v každém přístavu ubyla, ale zase jiní přisedli, takže jsme měli stále neznámé vojáky mezi sebou, z nichž mnozí ukradli, co se jim dalo. Jeden ukradl mému souduhu \$10 v papírech. Oznámeno to jeho hejtmanovi a ten si vojáka dal předvésti. Voják se nechtěl přiznat, proto zaveden na palubu a my také museli nahoru a tam vojáku uvázan na palec rukou tenký provaz a vytažen do výše, že se jen špičkami nohou země dotýkal. Voják plival a když mu ústa otevřena, nalezena ztracená desítka pod jazykem. Za krádež tu musel stát v takové poloze dvě hodiny a když hejtman potom provaz přefíznuł, sklesl voják jako

střelený a z nosu a úst mu tekla krev. Nevím, jestli tímto trestem si krádež odbyl.— Osmý den ve 3 hodiny odpoledne připluli jsme do Cairo, Ill., a tam jsme vsedli na vlak a jeli skrz Illinois do St. Louisu. Na vlaku jsme měli to největší pohodlí. Každý z nás si vybral jedno sedadlo vycpané, stráž zamkla dvéře, abychom žádný neutekl, kdežto my zase byli rádi, že máme takové pohodlí. Vlak měl vyjeti teprve v 9 hodin večer, takže jsme museli šest hodin čekat. Měli jsme hlad a já to vojáku na stráž oznámil. Řekl, že musí zavolat kaprála a když ten přišel, ptal se, máme-li peníze, že nám koupí. Dal jsem mu dva stříbrné dollary, což ho překvapilo. Řekl, jestli si je může nechat a koupit za zeleňáky. Svolil jsem. V ten čas nebylo na severu žádného obchodu se stříbrem nebo zlatem, kteréžto peníze byly tehdy velmi hledané. Přinesl nám jídlo a dollar mi vrátil, já mu ho však dal od cesty. V 9 hodin kaprála odemкнуl dvéře a lidé vstupovali, každý ovšem musel se vykázatí pasem. Tlačili se na místa, ale k nám žádný, to raději stál, bál se, aby se mu do šosu breberky nedostaly. Ke mně si přece sednul jeden lajtnat od severní armády a dobře jsme se spolu bavili až do St. Louisu. Zde ubytovali jsme se v hotelu Greenbaum, kde jsme si oblekli čisté prádlo a šatstvo a svléknuté na dvoře spálili. Druhý den šli jsme po práci, ale žádné nenašli. F. Kunc, jeden z nás, měl v St. Louisu tetu, na níž adresu věděl; tu jsme šli hledat a také ji našli. Nechtěla nás ani do domu vpustit, až když F. Kunc se prohlásil, teprve nás po krajansku uvítala, a zvěděvši, že hledáme práci, řekla nám, že muž její pracuje v jedné továrně a může nám práci opatřit. Kunc zůstal u tety a my se vrátili do svého hostince. Mysleli jsme, že Kunc udělal štěstí, ale zatím ráno za námi přišel a křel, že je to všechno žebrota a že žádnou práci nedostal. Sebrali jsme se všichni a šli k přístavu. Slyšeli jsme tam česky mluvit několik mladých mužů a hned k nim šli a ptáme se, jestli bychom mohli dostat nějakou práci, že jsme z Texasu — ale už jsme nedočkali — s výkřikem: "Raubíři!" nás zakřikl a jeden z nich, patrně aby ukázal, že ví něco ze zeměpisu, řekl, že Texas je v Jižní Americe za Mexikem a málem bychom byli na místě práce dostali výprask. Mnoho jsme se s krajany neloučili, šli zpět do hostince, zaplatili svůj dluh a šli do Illinoisu, kde vsedli na vlak a jeli do Bellville. Potom jsme se pustili hledat práci na farmě a dohodli se první práci nám nabídnutou přijmouti. J. Strauss dostal práci tentýž den ještě a druhý den J. Hájek, já pak a bratr můj a F. Kunc vrátili jsme se do St. Louisu do našeho hostince. Hostinský nám pověděl o práci, krmit vojenské koně; bylo to za městem dvě míle a plat byl \$20 měsíčně a strava. Každý jsme měl na starosti 16 koní, krmit, napájet a čistit. Vydrželi jsme při tom měsíc, když koně prodáni. Mezi tím jsem se dověděl, že můj švagr, Jan Štefka, — také sběh od Jihanů, utekl před Vicksburgem r. 1863 — pracuje v Cairo, Ill. Dopsal jsem mu, aby mi práci zaopatřil, a odepsal, abych přijel, pro jednoho že práci našel. Jel jsem parníkem a dostal práci v eihelně. Bratr a ostatní dostali práci sekát sábové dříví při řece Mississippi. Koupili si sekery, potravu a nádoby a šli do lesa, kde jim místo k sekání dříví vykážano. Nevydželi však dlouho, protože mzda byla malá, a přijeli do Cairo. V tom čase válka občanská se skončila a my vrátili se k rodičům do Texasu. Dne 27. června r. 1865 přijeli jsme do Cat Spring a radost rodičů našich nebyla k popsání, jmenovitě matčina. Na 4. července se odbývala velká slavnost na vítězství Unie. Byla to první moje zábava, již jsem se účastnil. Bylo mi 23 r. a bratrovi 21 a na slavnosti byli většinou Němci, Čechů několik. Brzy potom matka a 10letá sestra onemocněly, sestra zemřela za dva dny a matka za dva dny po ní. Byli jsme doma sotva měsíc a otec zůstal tu s námi dvěma syny a 25-letou provdanou sestrou. Já také napaden zimnicí a trápila mne tři měsíce. Sestra se v měsíci srpnu odstěhovala s mužem do Nelsonville a otec se po matce a sestře stýskalo. Já kuchařil, ale otec jídlo nechutnalo, viděl jsem, že by měl raději kuchařku a proto jsem mu oznámil, že odejdu. Svolil. Já vzal šatstvo, které nestálo ani za \$5, a kromě toho měl jsem koně a sedlo a na hotovosti \$70. Otec chtěl ty peníze, jež jsem si ušetřil v Mexiku, ale nedal jsem je a koňmo odjel k švagrovi do Nelsonville. Obíral jsem bavlnu a tesařinu jsem dělal až do vánoc, vydělav si asi \$40. Spachtoval jsem si 14 akrů pole po \$3 akr, koupil pár volů, pluhy, něco kukuřice a seno, a peníze byly pryč. Švagrovi jsem měl platit ročně za stravu \$50. Mezitím také bratr od otce odešel na službu k p. Sušňovi v Nelsonville a tu otec pro mne vzkázal. Jel jsem tam, a jak jsem se podívil té změně za tak krátký čas po smrti matčině. Otec byl částečně pomatený, žádal mne, abych farmu prodal, že tam nemůže žít, že chce žít s námi.

Slibil jsem mu vyhovět. Zašel k sousedovi a nabídnul mu 50akrovou farmu za \$500. Otec měl něco dobytka a soused chtěl, aby ten dobytek mu byl přidán. Otec svolil a farmu prodal a odstěhoval se do Nelsonville. To bylo v lednu r. 1866. Ten rok jsme s otcem strávili u švagra. Otec měl tři baly bavlny, jež prodal v Brenham za \$400, z nichž \$100 si podržel, a po \$100 dal mně, bratrovi a sestře. Ten rok stále stonal. Já si zaplatil za rok stravu, koupil šatstvo a byl jsem zas bez peněz. Bratr se v lednu r. 1867 oženil a koupil s otcem farmu od Šušně u Nelsonville za \$900. Já r. 1866 obdělával pole a stržil jsem za bavlnu \$180, za kukuřici \$50, za milletu \$15, za voly \$60 a za pluhy \$16. Z těch peněz jsem zaplatil nájem a jiné a zůstalo mi \$200. R. 1867 šel jsem sloužit k Petru Mikeskovi a sloužil 14 měsíců. Mzdy jsem dostal \$270. Roku 1868 jsem pracoval v tesařině a na podzim dělal na dřině W. Fotrama, 5 mil od Wesley. R. 1869 jsem pracoval u Ar. Cole v Nelsonville na dřině, kterou on měl spachtovanou. Práce trvala mi 4 měsíce a vydělal jsem \$100. R. 1870 jsem měl celý rok bolavé oči, takže mne lékař a koupele stály \$200, ale uzdravil jsem se. R. 1871 šel jsem sloužit k p. J. W. Bethanymu v Nelsonville. Měl parní džinu, pila a mlýn, a měl jsem na starosti všechno jak se patří hnát. Za to jsem dostával \$500 ročně, stravu, prádlo a místo to jsem podržel dva roky a šest měsíců. R. 1873 jsem se oženil, vzav si za manželku 18letou dceru Vincenee Šillera, rozenou v Industry. Její rodiče byli z Čermné v Čechách, odkud přestěhovali se do Moravy a pak do Texasu. Spachtoval jsem si od p. Bethanyho mlýn na polovic a dobře se nám vedlo. Ten rok manželka moje těžce stonala, ale uzdravila se a obdařila mne synem. Roku 1874 odstěhoval jsem se k tehánovi do Industry. Hodlaje zaopatřit pro svoji rodinu nějaký domov, jel jsem vlakem 300 mil daleko do okresu Cook. V Sherman jsem slezl s vlaku, abych si krajinu prohlédl. Ptal jsem se v obchodě, jestli někdo jede do okresu Cook a obchodník přisvědčil a na povoz venku stojící ukázal. U vozu nebyl žádný, ale já tam stál, až přišel jeho majitel a požádal ho o svezení. Odepřel, že prý má těžký náklad. Řekl jsem, že půjdu pěšky, ale ani to nechtěl a od vozu jsme se žádný nehýbal. Blížil se večer, musel domů, proto skočil na vůz, pobídnul koně a já za ním. Jak jel s kopce, tak jsem mu skočil na vůz a svezl se. Vida, že se mne nezbaví, řekl mi, abych zůstal na voze. Už za tmy v malém lesíku zastavil a řekl, že tam přenočujeme. Pomohl jsem mu s koňmi, rozdělali jsme oheň a uvařili večeři. Po večeři mi řekl, že mne proto vzít nechtěl, protože mne považoval za lupiče, ale teď že je spokojen. Vychvaloval mi krajinu, ale mně se nelíbila. Druhý den jsme přijeli k jeho obydlí, kde už na něho čekalo mnoho farmářů na potraviny. Uvařila se káva, pekly se biskety a každý se najedl. Když jsem druhý den vstal, ptal jsem se, co jsem dlužen, řekl mi, že nic. Dal jsem mu nieměně \$2 a pěšky šel do 12 mil vzdáleného Gainesville. Tam jsem se dověděl, že krajané bydlí odtud asi 22 mil a já potěšen vydal se na cestu. Přišla noc a na první farmě požádal jsem o nocleh. Odepřel, abych šel dvě míle dále, tam že jistě nocleh obdržím. Šel jsem s radostí, přijdu k stavení a zavolám. Vyšel člověk a požádám ho o nocleh. Řekl, že nemůže a já jsem, že už nemohu dále, nieměně přece jen jsem musel odejít. Ten den jsem urazil 30 mil, slunce už zapadlo a já byl samotný v lese. Ušel jsem asi dvě míle a přišel na farmu, kdež jsem zase o nocleh požádal. Mladík jakýs mne posílal dále, ale řekl jsem, že už dále nemohu a zrovna jsem zaměřil na galerii. Mladík opětně mi nakázal, abych se stěhoval, ale já byl tak zemdlen, že jsem nemohl dále a řekl jsem, že nepůjdu, kdyby mne třeba zabil. Nechal mne sedět a za malou chvíli přišel majitel té farmy a když slyšel, že má eizince, který se nechce z farmy hnout, přišel ke mně s otázkou, co chci. Řekl jsem, že nocleh. Právil, žena mi zeměla a nemohu tu nikoho nechat. Já dále jíti nemohl a požádal jsem ho, aby mi dal koflík kávy, že mu ho zaplatím. Mluvil se mnou asi 15 minut, potom zvonili k večeři a pán mě vybídnul jíti s nimi. Nemohl jsem na nohy, proto mi pomohl a já sednul k večeři. Když jsem se najedl, dal mi postel, ráno suďaní a nabídnul mi ten den odpočinek. Přijal jsem a druhý den jel se mnou do Dexter, malého to městečka, asi 12 mil od jeho farmy. Zaplatil jsem mu \$2.50, které žádal. V Dexter jsem zvěděl, že jsou Moravani asi osm mil odtud a vydal se na cestu. Přišel jsem nejdříve na farmu p. Bednáře, zrovna lúmali prerii a divili se valice, vidouce eizíbo člověka, který znal moravsky. S radostí mne přijali a pohostili co nejlépe. Týž den ještě šel se mnou p. Bednář ku svému synu, který pachtoval pole od pluk. J. Boldena. Zůstal jsem tam přes noc a ráno se

sešli všichni Moravani a já jim dělal tlumočnicka. Američan onen je podporoval jak nejlépe mohl. Já zůstal u něj dva dny a řekl mu, že hledám domov pro svoji rodinu. Nabídnul mi koně, abych si prohlídnul krajinu, což já s radostí přijal a ráno jel do Gainesville, 22 mil daleko. Tam jsem přenocoval a jel potom do okresu Montague. U večer přijel jsem k stavení v lese, jež ohrazeno bylo kůly 10 stop vysokými. Na mé zavolání vyšel člověk s velkou pistolí za pasem a ptal se, co chce. Řekl jsem, že nocleh, a když na jeho další otázku odpověděl jsem, že jsem člověk pořádný, pravil mi, abych odeslal a koně na provaz na malém trávníku uvázal. Mne vyzval doprovodit ho na galerii. Za krátkou chvíli přijelo osm mužů, všichni s pistolemi za pasem. Ptal jsem se, proč má tak vysoký plot a řekl, že k vůli lupičům a Indianům. Z těch mužů některý dojel krávy, některý sekal dříví, jiný vařil večeři. Po večeři zavolali psy a ti také dostali. To byl štěkot; já měl strach o koně, ale majitel mi řekl, abych se nebál, oni psi že zaženou 30 Indianů a oni sami 100. Co jsem až dosud z okresu Cooke projel, nelíbilo se mi k usazení se a okres Montague zvláště ne. Teď je tu krajina mnohem vzácnější. Okres Montague jsem mnoho neprojel, za ty dva dny jsem tam viděl, dle mého názoru, samé lupiče. Na to jsem se vrátil do Cooke okresu, kde se mi zalíbil kraj asi 4 mile na severozápad od Gainesville. Byla tam poloha krásná a dobrá voda a tam jsem se hodlal usadit. Akr půdy tenkrát bylo tam možno dostat za \$2.50. Odtamtud zajel jsem do Ind. Území, velmi se mi tam líbilo, ale tehdy tam nemohl nikdo nic koupit, leč se oženil s Indiánkou. Ujel jsem as 75 mil a vrátil se do okresu Cooke, odevzdal vypůjčeného koně, zůstal tam několik dní a uznal krajinu shora zmíněnou mezi Big Elm a Little Elm. Jel jsem potom k manželce, jež zůstala u švagra J. Mašika ve Wesley, okres Washington. To bylo asi na počátku června a na konci července už jsem se stěhoval do okresu Cooke, jehož hlavním městem je Gainesville. V tomto městě jsem si spachtoval domek a hledal práci, abych si aspoň na živobytí vydělal, ale žádné jsem nedostal. Bylo ukrutné sucho a každý, kdo měl vodu ve studni, si ji zamknul. Já jsem kradl vodu jednomu mlynářii, který ji musel vozit z potoka 3 mile vzdáleného. Počalo se mi v krajině té stýskat a kdykoli ptal jsem se osadníků na dešť, řekli mi, že někdy neprší tu třeba dva roky. V okolí byli dobytkáři, mající velká stáda a mnoho pozemku, který je nic nestál, a když přijeli do města, utratili hodně peněz, ale také si každý musel nechat od nich hodně líbit a jim vyhovět, neb každý měl za pasem pistol a policajta viděti nebylo. Také jsem tu viděl lovce búvolů, přivezli čtyry vozy plné kůží a sušeného masa, za vše, co stržili, koupili zboží, whisku, prach, olovo, cukr, kávu, tabák a za stěhly odjeli. Bylo jich mnohdy 40 a více. V červenci a srpnu prerie na dobro vyprahly a tráva jako sníh smetena do dolin. Práce nebylo, úvěru rovněž ne, proto jsem si umínil vrátit se buď do okresu Austin nebo Washington. Koupil jsem si koně za \$165 a jednoho jsem vyměnil za vařící kamna a postel, takže jsem měl tři koně a vůz Studebaker a \$95 a na něm plachtu. Mojí manželce se cesta 300 mil daleká moc nelíbila, že prý můžeme býti od zločinců zabiti nebo koně nám ukradeni. To bylo pravda, ale po vlaku to stálo mnoho a proto jsem všechnen majetek naložil na vůz a dne 1. září 1874 vydal se na cestu s manželkou a 11 měsíců starým synkem. Jeli jsme většinou samými pustinami okresů Cooke, Denton, Tarrant a ve Fort Worth jsem nakoupil něco potravy. Kraj, kterým jsem projel, byl suchý a měli jsme bídu o vodu a někdy jsme ujeli až 40 mil bez vody. Pak jsme jeli okresem Johnson do Clebourne a okresem Hill. Cesta místy byla dosti nebezpečná, několikráte přijeli k nám ozbrojení jezdec, ale neubližili nám, protože jsme byli otrhaní a bosí a musili nás považovati za chudáky, ač je pěkný náš potah mýlil a také jsem musel po celou cestu koně dobře hlídat, někdy celou noc. Krajina byla větším dílem vlnitá prerie s žernou hlínou. Asi 80 mil jsme jeli jenom po dobytčí stezce, po níž texasští dobytkáři honili dobytek do Ind. Území a Kansasu, a někde sotva jsem vozem přešel. Posledních 20 mil jeli jsme okresem Tarrant, kde nebylo vody a tu jsme potkali dva jezdec, jichž jsem se ptal na vodu. Odvětili zdvořile, abych jel ještě 15 mil po kraví stezce vlnitou prerií a až uhlídám les, tam že je potek a v něm voda asi půl mile na pravo od cesty. V tom čase nás také dohnali Mexičané, ženoucí před sebou několik koní a ptám se jich, odkud jedou. Že prý z Kansasu, kam hnali dobytek pro texaské kravaře. Hleděli jsme se dostat k vodě napřed a když jsme les uhlídali, měli jsme radost a pobídlí koně. Asi půl mile od potoka na pravo uhnula se cesta a tu jsme uzfeli před sebou dva vozy přikryté

plachtami stát u potoka. Byli jsme jisti, že je tam voda, ale když jsme dojeli, viděli jsme, že tam voda není. Šel jsem k vozům, ale u těch nikde ani živé duše a vozy oba prázdné. U každého ležela jařma pro čtyry nebo pět párů volů a ta ležela tu zrovna jak byli volí vypřaženi. Všechno bylo na polo travou zarostlé, ale dobytek nikde k spatření, proto jsem usoudil, že majitelé vozů museli být povražděni a okradeni a to podle výšky trávy, nejméně před čtyřmi týdny. Smutně jsme jeli podle potoka na pravou cestu, když v tom přijeli tam oni shora zmínění Mexičani. Nenalezše vody, odsedlali koně a nechali je pást, my však jeli dále a když jsme přešli vyschlý potok, jeli jsme asi dvě míle do kopce. Na pravé straně bylo vidět malou farmu a na levé straně přijížděli po prívii dva jezdec k cestě, po níž my jeli. Bylo mi podezřelé, že oni vidouce, že by na cestu přijeli před námi, s koní slezli a pást je nechali. a teprve potom zase na koně vsedli, když mysleli, že se s námi setkají. Ale když oni se rozjeli, já zastavil a tu oni také stanul, a když jsem jel dále, oni také koně pustili. Nelíbilo se mi to, ale věděl jsem, že se s nimi musím setkat. A tu jeden z nich postavil se před koně a druhý po straně pravého koně a nás zastavili. Měli winčestrovky a pistole, na sobě kožené kalhoty a vyhlíželi jako zbojníci. Tázali se nás, kam se stěhujeme. Řekl jsem, že do okresu Austin, a kde že jsme byli. V okresu Cooke. A vysvětlit jsem jim musel, že v Cooke okresu nemohl jsem práci dostat a bez práce že nemohu být živ. Mám prý pěkné koně, řekli, musím prý mít peníze. Odvětil jsem, že všechny své peníze dal jsem za koně a už jsem chtěl odjet. Řekli mi, abych nepospíchal, že chtějí se mnou mluvit. Namítnul jsem, že potah můj má žizeň a že bych se rád dostal k vodě. Tím jsem jim trefil do noty, řekli, že jestli něčeho potřebujeme, budou nám nápomoeni, abych jel k té farmě na pravo, tam je vody dost i kukuřice, farma patří jim a mohu se tam utábořit. Oni prý hledají zatoulané muly, jestli prý jsem jich neviděl. Odpověděl jsem, že za námi jede dvanáct Mexičanů, ti že snad jim povědí, že Mexičané musejí být někde pod kopcem. Jak to uslyšeli, beze slova odjeli k té farmě na pravo a myslím, že ta zmínka o Mexičanech nás zachránila. Potom jsme už nespátřili těch ani oněch.. Potom bylo vidět po obou stranách cesty malé farmy a když se stmívalo, přijeli jsme k vodě a uložili se tam přes noc. Tu noc stále pršelo. Druhý den jsme ujeli jen málo, protože cesta vedla přes černé prerie a hlína rozmoklá lepila se na kola. Večer jsme se už za tmy utábořili v malém lesíku a ráno jsem viděl, že vůz náš stál zrovna nad hrobem. Potom se nám jelo lépe a po dvou dnech přijeli jsme k malému obchodu na křížovatce, kde jsem se optal na cestu do Tanesh a zároveň co mají na prodej. Měli tam zboží, že by ho člověk unesl na zádech a koupil jsem si za 25c. sardinky. Ujeli jsme asi dvě míle a přijeli k potoku, kde bylo vody dost. Ježto bylo poledne, vypřáhnul jsem koně, napojil a nechal je pást. Hotovili jsme se k pochutnání si na sardinkách, když v tom přijedou čtyři ozbrojenci a hned s koní slezli, že prý s námi poobědvají. Řekl jsem jim, že nemám ničeho jiného, než za 25c. sardinky a něco sucharů, a o to že se s nimi rozdělím. Vidouce, že jsem chudřas, sedli zase na koně a odjeli, k našemu ulehčení. Bylo to obtížné cestování, ale přece nám pomalu cesty k domovu ubývalo. Musel jsem jeti malým městečkem Tanesh v okresu Hill, ale na neschůdné cestě nesnadno tam bylo trefit. Každého, koho jsem potkal, musel jsem se na cestu ptát. Měl jsem tam dojetí před západem slunce, ale slunce už zašlo a po městečku ani památky. Jel jsem právě s kopce, zahemoval jsem dvě kola a přece ještě koně stěží vůz udrželi. Ten skákal s kamene na kámen, až jsme se oetli v hlubokém potoku, za nímž zase táhnul se velký kopce. Byla už tma a proto jsem slez s vozu a šel do kopce. Byl ostrý, koně jsem měl unavené, takže sotva bych byl do kopce vyjel, když v tom přijel jezdec, který mi řekl, že do Tanesh musím jeti dvě míle zpátky. Manželka se dala do nářku, k tomu že se nevdala, aby v noci v cizině se mnou po skalách a vrchách jezdila, ač nezkusila více než já a ostatně ta zkušenost jí byla dobrá, aspoň rozeznala v budoucnu co je dobré a zlé. Bylo štěstí, že jsem měl dobré koně a na vrch jsem se dostal. Asi půl míle před sebou viděl jsem světlo a na sto kroků od stavení jsem zastavil a přes noc zůstal a pohodlně jsme se vyspali. Ráno vešel jsem do farmy koupit kukuřici. Farmář se mne ptal, kam jedu a když zvěděl, že je to můj starý domov, řekl, že má v Nelsonville bratra dr. Williamse. Mně řekl, abych si odpočítal 55 klasů, to že dělá jeden buň, ale měl jsem je co unést, tak velké a těžké klasy byly. Ptal jsem se, co žádá za kukuřici, řekl že nic a že jestli chci mléko, že je mohu obdržet asi za půl hodiny.

A přinesl je, načež se mne ptal, co hodlám provozovat. Řekl jsem, že džinovat bavlnu a tu mi pravil, že v Tanesh je džina na prodej lacino. Bylo to míli od jeho farmy a farmář chtěl, abych to koupil, že musím v tom dost peněz vydělat. Když jsem řekl, že mám málo peněz, nabídnul mi půjčku a že tam se mnou dojde. Svopil jsem, osedlal si koně, já však sedla neměl a bylo mi to k smíchu jet kupovat džinu na neosedlaném koni, neb jsem myslel, že jedeme do většího města. Přijeli jsme však do krásného údolí, v polích zelenala se pěkná kukuřice i bavlna bujela, pozemek tam stál akr \$50 až \$60 a před námi stály tři baráky. To bylo to slavné město. Byl tu starý obchod, ale zboží v něm žádné a několik mužských tam stálo, ořezávající kousky dřeva a zvyškající tabák. Pan Williams mne hned seznámil a řekl, že ehei džinu koupit. Přišel majitel džiny a jali se prohlížet džinu. Ta vyhlížela jako po veliké bitec. Všecko pobořené, rozházené, sloupy u země shnilé, okružní pila spadlá, zeď okolo kotle vzepřena, přes tak rozbitý, že nebylo vidět, co je to za stroj a hnací stroj vyhlížel jako když se parostroj rozbije. Vyšli jsme nahoru, kde se bavlna džinuje, tam bylo strojů dost, ale všechno rozbité a člověk si musel dát pozor, aby si na podlaze nezlámal nohu anebo se nepropadnul. Majetník nieméné vše vychvaloval, jak lacino koupím, kde co chybí, vysvětloval, a pak to lehee mohu opravit i peníze vyděláti. Vypočítal mi na papírku, co všechno stojí a napočítal i s pozemkem \$3000, tolik že-prý vydělám za rok, on však že mi to dá za \$1500. Viděl jsem, že z koupě nebude nic a také jsem mu řekl své mínění, že džina nestojí za nic a zase jsme s p. Williamsem odjeli. Tam jsem zůstal ten den. Druhý den vydali jsme se zase dále. V poledne přijeli jsme k řece Brazos a tam jsme se dali převézt do okresu Bosque. Pak jsme přijeli do města Valley Mills a chtěl jsem koupiti pro koně kukuřici. Obchodník žádal za bušl \$1, až já všude platil 50c., proto jsem nekoupil a když jsme přejeli řeku Bosque, vjeli jsme na otevřenou krajinu a na prérii se utábořili. Při cestě byla rozsáhlá farma a velké pole kukuřiční, tam jsem ulomil několik klasů pro koně, ale co jsem strachu při tom vytrpěl. Ráno, bylo to v neděli, jsem šel k farmáři kukuřici koupit, ale řekl, že v neděli žádnou kukuřici neprodá a že žádné peníze nevezme, ale pak si to rozmyslel, a řekl, abych si nabral, mnoho-li potřebuji a já si vzal asi bušl a vrátiv se k němu, položil jsem 50c. na plot. Ale než jsem vsednul na koně, už měl peníze v kapse, to už nebyl hřích. Ten den jsme přijeli do Comanche Springs, kde byla dobrá pramenitá voda. Pak jsme jeli částí okresů McLennan a Coryell a přijeli do Bell okresu do okr. města Belton, kde jsem nakoupil potravu a jeli odtud do Salado, na to přes Florence do Georgetownu, okr. sídla, pak přes Brazos, Bastrop a Lee okres do Giddings, Ledbetter a Round Top a Shelby a do Industry k tehánovi, konečnému cíli naší cesty. Těch 300 mil nám vzalo 18 dní a viděli jsme cestou mnoho špatných i dobrých pozemků. Roku 1889 jsem zakoupil farmu 500 akrů po starém otrokáři Allenovi. Stavby a ploty byly rozbité, postavil jsem šest pachtýřských stavení, ploty, vysekal víc lesa, pole každý rok jsem přidělával a pole ta jsem pachtoval, ale jak není hospodář na farmě, tak výdělek utek. V říjnu tentýž rok jsem koupil parní mlýn na čištění bavlny, okružní pila a kukuřičný mlýn ve Wesley od J. Mašika a J. Šebesty za \$4000. Zaplatil jsem \$1200, ostatek zůstal dlužen. První rok jsem měl mnoho vydajů, neboť bylo všechno v nepořádku, ale potom mi sloužilo štěstí. R. 1895 jsem mlýn prodal a odstěhoval se na farmu, kterou jsem koupil tři míle od Wesley. Tam žiji dosud. První čtyry roky jsme měli dobré úrody, ale bavlna byla laciná 4c. až 5c. libra. Potom nám přišly mokré roky, pilosní a bylo bavlny méně, ale platila 10c. až 11c. libra. Loni jsme měli dobrou úrodu; bavlna je ta hlavní plodina, ostatek zde roste všecko, co člověk nasází anebo zaseje, ale musí práci tomu věnovat. Abychom zde měli nějaké pohromy anebo kroupy, už zde žiji 43 roky, ale kroupy nám žádné škody neudělaly. Polovice pozemků je tak dobrá, že lepší by málo kde našel, vody dost pramenité i studničné, lesa dost, sena také dost. Platil jsem za akr \$12, ale než jsem to vybudoval, tak mne to stojí \$25 akr. Kdyby se na tu farmu dostal dobrý hospodář a měl pomoc, mohl by dobře prospívat. Z našeho manželství se nám narodilo 7 dětí, 3 hoši a 4 holky. Nejstaršího syna v mládí potkalo neštěstí. Moje manželka a její sestra Klukanová připravily vánoční stromek pro děti a jak tyto byly ke stromku puštěny, měly velkou radost. Byl při tom mladý Američan, ten vešel do druhé světnice, vzal si masku, vběhnul zpátky a přiskočil k hochu. Ten se tak leknul, že z toho dostal padoucí nemoc. Hned jsme ho donesli domů, poslali pro lékaře a pracovali s ním po celou noc.

Lékař pochyboval, že ho to přejde a potom, jak se dost málo lekl, dostal to znovu. Mnoho jsme s ním vytrpěli. Pozbyl z toho leknutí feč, mluví nyní špatně, ale kdo je s ním často, domluví se s ním. Byl jsem s ním v San Antonio, později v St. Louisu, ale žádný lékař mu nepomohl. Jak vyrůstal, padoucí nemoc ho opustila posílal jsem ho do školy 3 roky do Austinu, ale málo mu to prospělo. Udělal jsem pro něho, co jsem mohl, stálo mne to hodně peněz. On je doma, pomáhá, co může, ale s potalem nemůže pracovat. Vilém, druhý hoch, je už tři roky v klenotnickém obchodě, svobodný, 26 roků starý. Jan, třetí hoch, 13 roků, je doma a chodí do školy. Líbuše, nejstarší, je provdána za Antona Hradečného, Moravana, který je agentem pro Newyorskou na život pojišťující společnost. Druhá dcera, Alvina, zemřela svobodná u věku 19 roků. Třetí, Olga, je vdána, má lékaře E. R. Knolle z německých rodičů, v Texasu narozeného. V domácnosti mluví anglicky, ale česky se s ním domluví také. Je oblíbený a má velkou praxi a je zámožný. Čtvrtá, Anna, 19 roků, svobodná, je doma. Dal jsem jim vzdělání, co jsem mohl, to jest anglické, českých škol zde nemáme. Česky číst a psát umějí.

Josef Skalický z Holyrood, Ellsworth Co., Kansas, jest jedním z těch našich starších osadníků, kteří teprve u věku pokročilejším do této země svobody přijeli a našli už kraj poměrně osazený, kteří však nieméně jen prací rukou svých a šetrností k blahobytu sobě a svým milým dopomohli. Vypravuje o svém životě následovně:

Narodil jsem se r. 1830 v Kožlanech, na bývalém panství křišském v okrese Kralovice, v kraji plzeňském, ja v rodině nejmladší. Vychodiv obecní školu, měl jsem si vyvolit nějaké řemeslo, mně by se však bylo líbilo myslivectví a také foťt náš mne k tomu vybízel. Rodiče moji ničeho proti tomu neměli a tak jsem nastoupil místo jako praktikant. To však mne mrzelo, že každou neděli jsem musel jíti na opakovací hodinu a potom na křesťanské evičení do kostela, takže jen večer mohl jsem se s kamarády pobavit. Domů jsem

JOSEF SKALICKÝ.

přicházel v sobotu večer a zůstal přes neděli a v pondělí zas do lesa hlídat "milostivé" vrchnosti majetek. Asi za rok potom chtěl si vzít foťt moji sestru za manželku, ale musel mít od milostivé vrchnosti svolení. Tou vrchností byly tři staré panny. Foťt byl od nich tehdy se svojí žádostí odmrštěn, že prý ony nikdy nesvolí, aby úředník na panství jejich vzal si ženu také z panství, že příbuzní potom dělají si v lese, co chtějí. V tu dobu vypsán byl v novinách konkurs na obsazení místa nadlesního pod Peští v Uhrách, blíž Vacova, foťt podal žádost a vskutku také místo obdržel. Ihned poslal ženské svojí vrchnosti výpověď a za 14 dní byl ženat a odjel. Já měl jeti s novomanželý, ale matka nesvolila, neb jsem se měl jít učit pekařství. Tehdy byly v právu cechy, při nastoupení učedníka musila býti připovídána, což stálo 20 zlatých a zavyučená také 20 zlatých. Já byl zjednán na dva roky a od učení dal otec 4 strychy pšenice, jež tehdy platila 15 zl. Učil jsem se, ale jen — chovat děti. Byl jsem v "učení" už 1½ roku, ale vida, že se ničemu nenaučím a maje stále na mysli Uhry, požádal jsem mistra, jestli by mi dal za vyučenou. Za dva strychy pšenice svolil a k tomu ještě musil dáti otec do cechu 20 zlatých, takže moje učení stálo mne v celku 130 zl. a vyučen jsem byl tak, že jsem sice mohl jíti někam za chůvu, ale po pekařsku jsem neuměl ani dobře sníst housku. Nieméně byl jsem pekařským tovaryšem. Bylo mi 15 roků a světa jsem neznal. Po bratrovi jsem zdědil dřevěný pingl, jakému tehdy říkali "bouřka" a jistý starý vandrák mně sdělil, že se mohu z Lince dostat s plavci po Dunaji až do Pešti. V Linci jsme měli portýra v "landhause" příbuzného a tomu jsem nesl psaní od sestry. Druhý den cesty potkal jsem tři vandráky, kterým jsem musel dáti na kořalku, že prý jsem "jarník" — nováček a k tomu ještě moji bouřce mnoho modřin holemi nadělali. Šťastně jsem se do Lince dostal, příbuzného vynašel a ten mi všechno s plavci vyjednal a ještě mně dal pětku na cestu. Vezl jsem se

po velkém prámu, jenž plavil dubové fošny do Vídně; měl kormidlo a dvě vesla a obsluhován byl třemi plavci. Ve Vídni stál už jiný prám naložený nábytkem a druhý den už unášely nás vlny Dunaje dále k Pešti, a také jsme se tam šťastně dostali. Jeden z plavců ukázal mi cestu k Vacovu a také přišel jsem až k domu fořtovu. Za dvěmi jsem si "zafechtoval" po česku a sestra, slyšíc českou řeč, hned otevřela a rázem mne poznala. Hned byla bouřka se hřbetu dole a nastalo vítání, neb nenadáli se mého příchodu. Zůstal jsem při myslivosti celé dva roky a za ten čas jsem si uspořil 150 zl., neb když se sázelo, měl jsem zlatku denně a tak zvaný "šusgeld". Na to se švagr a inspektorem pro nějaké měření nepohodnul a ježto tu dobu hledání byli dobří inženýři k vyměřování tunelů pro dráhu do Terstu, švagr se o místo přihlásil a obdržel je. Cestu jsme měli zdarma až do Mariboru ve Štýrsku, kde jsme se usadili. Já však zatoužil po Praze, abych se svému řemeslu mohl vyučit. Sedě jednou v hostinci, uzřel jsem, jak jeden pocestný vytáhl z kapsy noviny, byl to "Posel z Prahy". Dal jsem se s ním do řeči, byl Čech, také pekař a v Praze dělal tři roky a že je na cestě za bratrem také ve Štýrsku usazeným a ten mi všechno vysvětlil. Byl jsem už v Mariboru tři měsíce a mé povolení v pracovní knížce už prošlo, takže jsem snadno mohl být poslán domů postrkem, jako se už nejednou stalo. Náhodou byl v místě jeden úředník, známý švagrův, studovali spolu a stravoval se u nás, a ten mi opatřil domovský list na jméno Petr Mašek, moji první knížku jsme spálili, švagr mi koupil jízdní lístek na dráhu do Vídně a jel jsem. Ve Vídni mne převezli na jiné nádraží, tam vsednul jsem na vlak a dojel šťastně až do Pahy. Tam vzal jsem svoji bouřku na záda a vyjda z nádraží, rozhlížel jsem se, v kterou stranu bych se měl pustit. Ptal jsem se strážníka, kudy bych přišel do Kaprové ulice. Nabídnul mi za průvodce kluka, ten žádal za to deset krejcarů a to hned, ale sotva jsem mu je dal, skočil za vozy a utekl a už jsem ho nespattřil. Nicméně přece jsem se na pekařský herberk dostal. Práci jsem dostal hned za "malého", který přináší a odnáší od pece, a jemuž se říkalo "drak" a plat byl 1 zlatka týdně. Bylo nás sedm a ostatní hned postřehli, že nic neumím, ale chtěje mezi nimi vydržeti, dokud bych se něco nenaučil, byl jsem volným ve všem. První neděli že prý musím dáti za přijmutí, vodili mne po Praze a já všude platil. Když mi přes rameno nablédli do tobolky, říkali, Petře, pojď, ty máš a Petr platil jako starý. Když však tobolka moje asi po půl roce dostávala souchotě a já se již trochu vyznal v práci, tu jsem to častování obmezil. To bylo r. 1847. Rok na to bylo pozdvižení v Praze za svobodu, agenti chodili po dílnách a verbovali lidi a my jsme se dva též zapsali. Byl nám slíben plat jako při řemesle. Byli jsme po několika přidělení ke tlupě studentů, kteří byli ozbrojeni štucy a my píkami a demonstrovali jsme po Praze. Netrvalo to však dlouho, přitáhnul Windischgraetz, na Mariánských hradbách postavil děla a počal střílet na Prahu. Zničil vodárnu a mostecké mlýny a když Pražané viděli, že by v ničení města nepřestal, vystrčili bílý prápor a vzdali se a Praha octla se v stavu obležení. Znal jsem osobně všechny tehdejší vynikající muže, jako císaře Ferdinanda, generála Radeckého, Havlíčka, kterýžto často do naší schůze zavítal a řečnil. Znal jsem Vojtu Náprstka, Palačského a Riegra, Baráka, oba Grégry, majitele Národních Listů. V Praze jsem strávil tři roky. R. 1850 přijel jsem domů, oženil jsem se a provozoval pekařství, ale to se čím dále, tím méně vyplácelo. Od roku 1870 začalo čilé stěhování se do Ameriky; já jich sám hodně poslal na firmu Karš & Stocký. Sám jsem tam vypravil dva syny a dceru a později ještě staršího syna Hynka, abych zvěděl, jak to zde je s těmi domovinami. Hynek vpoomáhal na farmách bratřím Sháněllům a Diršmidovi ve středním Kansasu a věrně mi zdejší poměry vypsál. Nevida v Čechách pro svoji rodinu žádnou lepší budoucnost, dal jsem svůj majetek do prodeje a také ho v brzku prodal. Uvedl jsem všechny své záležitosti do pořádku a za měsíce už jsem byl na cestě z Plzně do Bremen, kde již na mne p. Karš čekal. Vezl jsem s sebou deset dospělých osob na tutěž loď. Cestu jsem měl vyplacenou až do Ellsworth okresu v Kansasu. V New Yorku nás vítalo mnoho známých, také můj syn a dcera a vydali jsme se přes Chicago na západ. Při jízdě z Chicaga srazil se náš vlak s nákladním, ale ještě šťastně to s námi dopadlo. Oba parostroje se rozbily, rovněž dvě káry s kornou a topič zabit. Přijel potom asi za tři hodiny nový parostroj a vzal nás zpět, ale kudy nás vozil, to už nevím, ale na místo svého určení v Kansasu měli jsme přijeti v poledne, ale přijeli jsme tam až v noci. Můj syn, zaměstnaný v jednom hotelu v Ellsworth, očekával nás na nádraží a ježto v hotelu nebylo pro nás místa, dovedl nás k p. Kalinovi, kde jsme byli vlídně přivítáni a pohostěni. Ráno nás druhý

syn, Hynek, dovezl na farmu Diršmidovu, kde jsme měli pro sebe jednu světnici zdarma připravenou. Domovin už zde v r. 1879 nebylo, co ještě zbývalo, se mi nelíbilo; potom jsem převzal z druhé ruky dvě osmdesátky, vedle sebe ležící. Jednomu jsem dal \$400 a ten mi tam nechal pár volů, krávu a prase, a druhému \$150. Na každé byl drůňák a na první byla začata kamenná stavba malého domku, který jsem nechal dostavět. Koně jsme již také měli a dva již dospělí synové se pustili do farmaření. Později jsem koupil od železniční společnosti vedlejších 160 akrů a z toho vidět, že naše začátky nebyly tak zlé, jako byly těch, kteří museli jít sloužit, vydělali si na krávu, jak mně sami sdělili. Já měl peníze na zakoupení všeho nutného, proto mi to šlo mnohem lépe. Dlouho jsem však nefarmařil, postoupil jsem farmu dvěma synům, kteří na farmě pracovali, Hynku a Frankovi. Prvnější zemřel a Frank se dodělal blahobytu. Má tři farmy, každou o 160 akrech, 11 koní, 40 kusů hovězího dobytka, též vepřový a drůbeže všeho druhu, hospodářské stroje a stavby. Nikdy mi nenapadlo, že by se zde farmař mohl pít domoci takového blahobytu. Bydlím nyní v tom původním domku samotén, neb v posledním desetiletí minulého století jsem ztratil tři z kruhu rodinného. R. 1890 zemřel Hynek, majitel sousední farmy, r. 1894 Josef, majitel hotelu v Holyrood a konečně moje milá manželka, a kterou jsem svorně žil přes padesát roků. Jsem nyní spokojen u vědomí, že jsem pro svoji rodinu učinil, co jsem mohl a vyprostil ji z nedostatku, jakého by byla v Čechách zažila. Mám ještě jednoho nejstaršího syna Václava v staré vlasti, jenž vlastní tam slušný majetek, ale už mnoho let o sobě zprávu nedává. Ví o mně dobře a zase se doví prostřednictvím tohoto kalendáře.

Josef Sladký, z Bruckner, Packer Co., Texas. Narodil jsem se dne 28. ledna, 1858 ve Velko-Lověčicích, hejtmanství Kyjov, okres Ždánice na Moravě. Otec můj byl rolníkem a při tom měl kovářnu a na ní pachtýře. Ten se nabídnul, vyučiti mne svému řemeslu a otec svolil. V obci bylo pět kovářů a práce selské tudíž málo a proto šlo to s učením pomalu. Dělal jsem podkovky, jež jsem s mistrem po jarmarkách prodával. Takové učení se ovšem otec nelíbilo a proto s radostí svolil, když na jaře r. 1872 přijel do naší obce na návštěvu kovářský mistr Frant. Sýkora z Písku u Bzenec, aby mne vzal s sebou do učení. Ujednáno, že dvě léta mne budou šatit z domova. Do Písku bylo od nás 7 hodin cesty a mně se po domově tolik stýskalo, že po třikráte jsem utekl. Dvakráte došel jsem až domů, ale musel jsem se vrátit k mistrovi. Podruhé dovedl mne tam sám otec, ale sotva že vydal se na cestu k domovu, já pustil se rovněž k rodné vsi. Cestou dohonil mne kočár, v němž seděl žid z Kyjova a ještě jeden muž. Já chytil se za kočár a tu seznal jsem z rozmluvy, že ten druhý v kočáře je můj otec. Vyprávěl židovi, jak jsem už dvakráte od mistra utekl a jestliže ještě jednou to udělám, že mne snad zabije. Dovezl jsem se až ke Kyjovu, ale potom jsem slezl a zavolal na otce a potom na kočáha, aby zastavil. Co se potom stalo, zamlčím. Musel jsem si sednout a tu otec po cestě mi řekl, že mne doma zabije. Lekl jsem se toho a začal lézt z kočáru. Otec mi ještě pomohl a já octnul se ve škarpě. Domů se mi už nechtělo a rozhodnul jsem se vrátit se k mistrovi a vydržeti u něho, ať je jak chce. A také jsem tak udělal. Za dva roky dostal jsem za vyučenou, ale zůstal jsem pracovat u mistra. Teprve roku 1875 pustil jsem se do Dolních Rakous a pracoval na jednom místě až do r. 1878, když jsem musel k odvodu. Neodvedli mne a ježto se mi naskytla práce v našem okrese, u kováře Fr. Wolfa, zůstal jsem a pracoval pro něho 1½ roku. Stalo se, že bednáři místnímu ztratily se nějaké desky a ježto já jeho zahradou často chodil, byl jsem v podezření a také zavřen. Nemohlo mi býti ovšem nic dokázáno a já puštěn, nicméně

JOSEF SLADKÝ.

přece jsem 18 dní v žaláři ztrávil. Pravým zlodějem byl můj mistr, který za to dostal 15 měsíců. Vzal jsem práci u panského kováře v téže místě, ale už za týden měl jsem zase opletání. Měl jsem povědět, odkud vzal můj bývalý mistr měď a přes měsíc ztrávil jsem ve vyšetřování a potom ohešan jsem byl co svědek do Brna. Tam jsem viděl pacholka, který kradenou měď z pivovaru mistrovi nosil. Mistr dostal za to dalších 18 měsíců a 200 zlatých útrat k placení. Vrátil jsem se do práce k panskému kováři a za několik měsíců našel si práci v továrně. V tom čase, v září r. 1880 seznámil jsem se s dcerou Ignáce Duranna, a v Říjnu jsme se měli vzít. Zpachtoval jsem si chalupu od chasníka Jana Trnky, který právě měl narukovat. Jednou u večer šel jsem s ním do hospody, ale nepobyl dlouho. Šel jsem ku své nevěstě; když jsem přišel domů, slyším Trnku, s nímž jsem bydlel, nařkat, že mu někdo vzal 35 zl. a hodinky. Ráno toho byla plná ves a všeobecně míněno, že jsem zlodějem já, když jsem z hospody dříve odešel. Dovědělo se o tom i četnictvo a já musel ráno na kancelář. Byl jsem v trapné nejistotě, jak to se mnou dopadne, neboť druhého dne měl jsem mít svatbu. Nebylo však žádných důkazů proti mně a veselka se přece odbývala. Hodinky ukradnul pacholek sousedův, jak asi za měsíc vyšlo na jevo, když je prodával. Začal jsem pracovat pro sebe a teprve šestý rok měl jsem potahování, že nejsem oprávněn kovat koně, protože jsem před tím žádnou zkoušku nesložil. Slíbil jsem, že se zkoušce podrobím, což se stalo ku konci června v r. 1886. Při zkoušce však jsem neobstál, teprve za rok se mi to podařilo, ale stálo mne to 128 zlatých. Žili jsme šťastně obdařeni čtyřmi dětmi, poslední na jaře r. 1891. Na to manželka moje onemocněla, mně však to tajila. Trvalo to dvě leta a ženě bylo pořádě hůře. Na jaře r. 1893 mi sdělila, že by jí teplejší podnebí posloužilo. Měl jsem strýce v Chorvatsku a dopsal jsem mu. Ten mi hned odepsal, abych jen přijel se podívat. Udělal jsem tak, ale sklamal jsem se, když jsem myslel, že mají v Chorvatsku tak teplo a ostatně také práce kovářské mnoho nebylo, protože tam každý udělal co možné všechno sám. Tak se stěhování do Chorvatska sešlo. Manželce mojí zatím bylo stále hůře. Bral jsem jí lékaře, jeden říkal, že je chycena na plíce, druhý zase rozpoznal chorobu jater, ale žádný jí neulevil. Teprve bývalý jeden vojenský lékař v Litenečích, 6 hodin cesty od nás, kam jsem ji dovezl, pravil, že manželka moje hned za svobodna, se nachladila a nemoe vězí v ní. Žena přiznala se, že tomu tak a tu on připravil jí léky, k pití i mazání a manželce pozvolna počalo býti lépe. Na začátku dubna r. 1894 řekla mi, že by si přece jen přála, býti v lepším podnebí a tu jsem se jí optal, jestli by chtěla do Ameriky, do Texasu, tam že je hodně teplo. Byla hned svolná a já dopsal příteli Antonínu Babkovi, by mi všechny poměry v jeho okresu vypsal a jestli by tam byla pro kováře práce. Odepsal mi, že prý budu prací zahrnutý, nepsal ovšem, jakou. Mně však jednalo se jen o uzdravení manželky. Dali jsme vše do prodeje a dne 19. května 1894 odjeli jsme z domova a 20 t. m. sedli na loď v Brémách. Manželka moje byla tak slabá, že každý mi říkal, že ji pohřbím na moři, ale ku podivu všech — já a všechny mé čtyry děti jsme stonali, manželce však bylo lépe. Plavba trvala do New Yorku 14 dní, tam jsme přesedli na jinou loď, menší, na niž byla lepší strava a po 7denní veselé plavbě přistáli jsme v Galvestonu. Po dráze za 1½ dne dojeli jsme do Weatherford, kde na nás měl přítel čekat, nepřišel však. U nádraží stál muž s prázdným vozem a ten kázal mi, abych si sednul do vozu. Mysle, že muž ví o mém příteli, udělal jsem tak, zanechav rodinu zpět. Vezen jsem byl do města a cestou řekl mi muž něco, jako že by mne vezl k doktorovi a proto použiv příležitosti, kdy se vozka nedíval, seskočil jsem a zpět na nádraží. Zastavili mne dva muži a jeden z nich chtěl mi vzít housle, které jsem měl u sebe. Viděl to jeden obchodník ze svého krámu a přijda k nám, ptá se mne, umím-li německy a když jsem přisvědčil, řekl dále, proč běhám po ulici s houslemi. Ten muž, co u mně stojí, je prý šerif a ten myslel, že jsem ty housle ukradl. Vysvětlil jsem mu vše a Němec obchodník šel se mnou na nádraží, kde jsem svoji rodinu natrefil. Obchodník vzal nás s sebou domů a zdarma pohostil a ještě nám našel povoz, který nás měl dovézt k našim přátelům. Tam jsme dojeli před půlnocí, poněvadž vozka zbloudil. Ráno vstal jsem již ze zvyku ve 4 hodiny a šel se podívat kolem domu. Viděl jsem tam sekery, pily a hromadu pařezů a už jsem příteli uvěřil, že budu prací zahrnut. Měl jsem sice v úmyslu provozovat kovářství, ale bez peněz musel jsem se chytit všeho. Pomáhal jsem po několik dní příteli s bavinou, když v tom k němu přijel návštěvou soused Jan Prachil, který měl farmu o 210 akrech.

Ten odprodal mi 10 akrů, po \$2.50 akr. Naskytla se nám potom práce při mlátiče na pár dní a potom pomýšlel jsem na postavení si přibytku. Tři týdny mi to vzalo, než jsem trámy vysekal, načež požádal přítel Babka několik sousedů, aby mi pomohli vystavět "glaichu," jak to zde jde. Do 1. září byl haus postaven a my najali se u jednoho farmáře pikovat bavlnu a sehnali tak \$107, což nám velmi pomohlo, že jsme si mohli koupit živobytí ku předu a to nejnnutnější nářadí. V zimě vyčistil jsem 5 akrů na bavlnu, jiný mi to zoral a vytěžil \$52. Rok na to, 1896, osázel jsem 8 akrů ale bylo sucho a neudělali jsme ani kornu ani bavlnu a hleděl jsem někde práci si najít, když v tom dostal jsem poštou lístek, jestli bych chtěl společně pracovat v kovárně v Ennis, 105 mil od nás. Nemaje peněz, vydal jsem se tam po železniční trati pěšky a za dva dny a noc byl jsem na místě. Přespál jsem za městem a ráno šel ke zmíněnému kováři. Ten už společníka měl, a prý nemyslel, že místo přijmu, ale takhle za čtrnáct dní, že bych mohl u něho kovat koně. Čekat tak dlouho jsem nemohl a viděl jsem, že mi nezbyvá než vrátit se domů. Trápil mne hlad a nesměle zaklepal jsem na faře, kde mně kuchařka dala kus chleba a dvě vejce. Ráno přijížděli Moravci do kostela a jeden byl by mne rád pohostil, ale nebylo kde co koupit. Nezbyvalo mi nic než zase jít u večer na faru a zase jsem byl šťastný. Za kovárnu jsem přespál a ráno vydal se zpátky k domovu. Za městem vedla mne cesta kolem domu, na jehož galerii seděla černoška. Posuňkem požádal jsem ji o něco k jídlu a dala mi dosti na celý den. Šel jsem den a noc a přišel do městečka Aledo, kde byl kovář Moravan, jménem Frank Polášek. Žádal jsem ho o práci, ale sám jí mnoho neměl, děláje do foroty. Vzdor tomu nabídl se mi platiti 8 dollarů měsíčně a já nučen to byl přijmouti. Pracoval jsem u něho 6 měsíců a náčiní kovářské od něho koupil a r. 1897 začal jsem kovárnu sám. Ten rok udělali jsme 4 baly bavlny, rok na to 5, r. 1899 přes 5. Tu jednoho dne přišel ke mně soused Prachil, od něhož jsem měl oněch 10 akrů koupeno, a nabídnul mi zrentovat jeho farmu na polovici. Měl mi tak poradit před čtyřmi roky. Když jsem nechtěl zrentovat farmu celou, nabízel 40 akrů na 5 let až konečně jsme to smluvili na 20. Zorat uvolil se mi Babka, ale za to jsem mu musil vyčistit 3 akry korny, akr za \$6. Za 14 dní jsme byli oba hotovi. Potom koupil jsem si kobylu, a po sklizení vůz a mezka a když děti pořád na mne, abych koupil farmu, povolil jsem jim a koupil 160 akrů. Rok 1901 byl suchý a k tomu ještě přišly housenky a já byl rád, že jsem se farmy zbavil, prodav ji sousedovi za tytéž peníze. Dne 28. ledna 1901 mi zemřela manželka. Rok 1902 byl zase suchý, takže jsem musel kornu kupovat; bavlny sklídil jsem se 27 akrů 7 balů, rok na to z 50 akrů 22 balů a korny přes 300 bušlů. Koupil jsem k tomu 90 akrů, \$7 akr, takže jsem měl celých 100 akrů a stále musím dobytek prikupovati. Mám 2 chlapce a 3 děvčata, dobře mne poslouchají a doufám, že se nám rok od roku lépe povede, jenom když bude zdraví.

Josef Moudřík narodil se ve Svaidnově u Místku na Moravě, okres Nový Jičín, v roce 1850. Otec jeho František byl zednickým mistrem a zároveň provozoval pekařství. Tehdejší doby bylo ještě na úřadě většinou vše německé a jelikož otec jeho měl často na úřadě co dělati, umínil si bratra Karla a jeho dáti do německé školy do Frýdku. Josef byl přijat do druhé třídy a Karel do třetí. Ve škole měli velmi zlého a přímo zbujného katecheta, jménem Oreš, jenž velmi trestal toho žáka, který neuměl katechismus do slova. Nechal žáka zavřeného po kolik hodin a pak ho přišel vyslyšet, a když opět neuměl, tu mu napráskal na záda více, než nějakému dobytku. Na Josefa měl velmi spaden; jednou, když se po škole mezi žáky o jednání pana katechety ostře vyslovil a druhý žák to prozradil, byl po škole zavlán na faru do 1. posehody a tam zaveden do světnice, kde mu bylo poručeno, aby si klekl. Za hodnou chvíli při-

JOSEF MOUDŘÍK.

šel katecheta a poručil mu, aby svlékl kalhoty. Když to svlékání ale tuze dlouho trvalo, vyšel katecheta ven, snad aby přinesl rákosku a toho využítkoval milý Josef k útěku. Kalhoty držel v ruce a upaloval to po schodech dolů. Panáček za ním, ale nedohonil ho. Na to pak ze strachu nechočil po tři týdny do školy, až se to ovšem dověděli rodiče. Není potřebí podotýkati, že se Josefovi špatně vedlo. Druhý den šel do školy v průvodu matky, která vzala sebou veliký koš různých věcí, hodících se velmi dobře pro domácnost pana učitele a katechety, čímž měl od té doby uděláno dobré cko. Nicméně proti knězi a náboženství vůbec dostal zášť a když v první třídě gymnasia v Místku dobře prospěl, tu si zavolal jeho otec a dali mu návrh, aby dal Josefa do Kroměříže k dalším studiím na kněze. Josef se však proti přání otcovu co nejvíce postavil a otec se rozlobiv, dal jej na učení řemeslu krejčovskému. V učení zakusil velmi mnoho ústrků a když pak již jako tovaryš byl odveden k vojsku, což se mu nelíbilo, ujel do Ameriky roku 1870. Na loď byl 70 dní a přistál nejdříve v New Orleansu, odkud se přeplavil do Galvestonu s jedním dolarem peněz všeho jmění, který ještě musil zaplatiti holiči za oholení a ostříhání. V Galvestonu pak pracoval rozličné práce, načež se oženil, vzav si za manželku Cecilii Kulhánkovou z Horních Heřmanic v Čechách, s kterou měl 12 dětí. Jedno zemřelo, kdežto ostatní jsou všecky zdravé. Po nedlouhé době po příjezdu do Galvestonu zakoupil si farmu, na které rolničil 24 roků. Farmu onu ještě drží, avšak žije na výminku v Cameronu u synů, kteří tam vlastní velmi pěkný obchod. Krajan Josef Moudřík jest stále veselý myslí, upřímný svobodář a pro svoje fádné a poetivé s každým jednání velmi oblíben a všeobecně ctěn.

ANTONÍN KELNER.

Antonín Kelner z Black River Falls, Wis., jest jedním z těch krajanů, kteří ve věku mladém ještě přijeli do říce osazeného severozápadu Soustátí a tam pomáhali vzdělávat půdu po většině ještě panenskou. Život takových jen tím se lišil od života prvňáků, že přece přišli již do krajiny aspoň částečně osazené, byť i ne krajany a nemuseli se obávat nájezdů vražedných rudochů, jako tomu bývalo v letech před nimi v krajinách unějnějších států zamississippikých. Bodrý potomek Chodů takto vypisuje život svůj:

Narodil jsem se dne 6. února v r. 1855 ve vesnici Šepadly, okres Nová Kdyně, kraj Plzeňský a první léta mého života po započetí návštěvy školní plynula tak jako bývá u vesnických hochů, jichž rodiče musí o výživu svoji těžce pracovat. Ku konci let šedesátých zavládla všude po vlastech českých vystěhovalecká horečka, vzbuzená povzbuzujícími dopisy krajanů, kteří už před tím odjeli hledat si lepší štěstí za mořem a také do naší dědiny šumavské psali lidé, jak se jim v nové zemi dobře vede. Zvláště mladému lidu slibována v Americe lepší budoucnost a což divu tedy,

že i já odhodlal se na konci července r. 1872 co mladík ani ne 18letý zkusit štěstí své. Vyjel jsem z domova kolem 1. srpna a v Baltimore jsem přistál, tuším 20. srpna, a odtud odjel jsem dále do wisconsinského okresu Jackson, kde bydlím dosud. Uznal jsem hned, že chci-li lépe v nové zemi prospívati, musím se přiučiti angličtině, ale na začátek musel jsem se zjednatí u českého farmáře za \$50 na celý rok, při čemž jsem po čtyry měsíce navštěvoval anglickou školu. Vzal jsem na těžce farmě službu i druhý rok, ale za plat už dvakrát tak vysoký a chodil do školy tři měsíce. Plat \$100 byl bídný, ale za to škola mi hodně prospěla. Tehdy se většinou času pracovalo v lese, což byla práce dosti těžká. Třetí rok dobýval jsem duby za 12½ centu kus a potom jsem sekal čtyrstopové dříví ze suchých dubů, za 60 centů cord a nasekal jsem ho 100 cordů za zimu, načež jsem se dal do služby u Američana za \$20 měsíčně v letě na farmě a v zimě ve wisconsinských pralesích. První zimu jsem měl slíbeno \$20 měsí-

ěně, ale na jaře jsem obdržel \$26 a tu už jsem si pomyslel, zlatá Amerika! Vždyť v Čechách dělali pacholci panští po celý rok za 30 zlatých. Následovní rok zjednal jsem se za \$270 ročně, to jest v létě na farmě a v zimě v lesích; a když jsme udělali pořádnost, dostal jsem \$325. Nedostal jsem ovšem peníze hotové, nýbrž jen notu na ně a tu jsem poprvé poznal ten americký humbug, při němž může někdo dát přepsat majetek na ženu a tak se vyhnouti platu. Na to jsem se oženil, pojav za manželku Annu Šleglovou. První léto jsme zůstali u její rodičů, kteří mi platili \$30 měsíčně, ale na zimu jsem jejich farmu sobě pronajal, dostav ze všeho dvě třetiny. V tentýž čas také vyměnil jsem si výše zmíněnou notu, vybrav si na farmáře ze štoru i ze mlýna obilí a mouku, ano i koně jsem převzal za částku peněz. Obilí v tom roce bylo laciné, ale co jsme první rok sklídili, mělo už cenu dvojnásobnou. Tehdy jsem vozil obilí do Neillsville, 38 mil daleko. S přidáním kusu noci ujelo se to za den, ale na to se nehledělo, když se dostalo na fůře \$20 extra. Tehdy tam železnice ještě nebylo a obilí ovšem vozilo se jen v zimě a to na saních. Totéž léto koupil jsem 80 akrů pozemku za \$1180, z čehož 60 akrů bylo zděláno. Z toho dostal jsem hned jednu třetinu všeho a druhý rok jsem zase koupil 60 akrů za \$200 a pak zase 80 akrů za \$300, bezmála samý les. Teď nám nastala, abych tak řekl, farmářská vojna! Stromům musely hlavy dolů, k čemuž jsem si zjednal dělníky na den, anebo jsem platil od akru, jak se to dalo, a nikdo, kdo toho nezkusil, nemůže si představit, co dá takový pozemek práce, nežli se přivede tak daleko, aby se mohlo z něho těžit, ač potom rodí znamenitě, jestli se dá pozor, aby se nevyžil. My však zde sejeme červený jetel, který udrží půdu v úrodnosti a také, ač už jsem projel několik států, lepšího obilí nežli zde jsem neviděl. V r. 1894 jsem zase koupil 80 akrů za \$1000, z čehož 25 akrů bylo zděláno. Mám nyní všecken pozemek ohrazený a farmu dobře zařízenou. Před třemi roky jsem postavil stodolu 36 stop šířky, 88 stop délky a 28 stop výšky s tak zvanou "hip roof." Přízemek je 8 stop extra a tam je hovězí dobytek a koně zimního času. Maštal je dobře provětrávaná, ale ani ty největší mrazy tam nemrzne; také je tam sýpka na oves. Průjezd je po celé stáji středem a v zimě každý den se hnůj vyveze na pole. Na sever od stodoly je cisterna na 200 sudů vody a pumpa a větrník a rourou palec v průměru žene se voda jak do stáje tak i na dvůr a do domu. Zřídív takto farmu, propachtoval jsem ji svým dvěma synům a odstěhoval jsem se s manželkou do Black River Falls, kde nyní bydlím. Máme 4 dítky — 2 syny a 2 dcery — všechny už odrostlé. Za každý den života si můžeme dáti kredit a hrdě pohlízet na hospodářství, co jsme si sami zařídili. A teď ještě něco o svých cestách po Spoj. Státech. S manželkou svojí byl jsem na kolumbičké výstavě v Chicagu, na světové výstavě v St. Louisu. Byl jsem dále na návštěvě v okresech Butler a Saunders v Nebrasee a v okolí Vail v Iowě. Také jsem podniknul cestu do Kalifornie, do tak zvaného Imperial Valley, kam některé časopisy lákaly. Jel jsem se tam podívat na zavodňované pozemky, ja členem Kostohryzovy výpravy. Zavodňovací společnost měla své lákadlo, totiž farmy, dobře upravené, obilí, bylo to na začátku prosince, bylo dosti pěkné a kdežto ve Wisconsinu sněžilo a mrzlo, zde pěkně teplo a dobytek se pásal na hodně urostlém ječmenu, alfalfě nebo kafírce a napájel se ze stoky a všecken byl tlustý. Vody prý měl každý, co jí chtěl. Zamluvili jsme si tedy se švagrem 560 akrů a chtěli jsme tak zvaný abstract of tittle, a když nám ho nevydali, propadlo to. Nastoupil jsem tudíž cestu ještě jednou a tentokráte vzal jsem sebou manželku a také Julie Šleglová s námi jela. Cestovali jsme ve spacím voze a strávili v něm čtyry noci. Jeli jsme se ze St. Paul přes Omahu, Cheyenne, Salt Lake City a státem Nevada. Bylo to počátkem března. Nejlepší podívaná byla na Skalné hory, kde není trávičky, ale samé skály. V okolí Salt Lake mají hojně komínů na domech a když jsem se na to konduktora optal, pravil mi, že kolik komínů má kdo na domě, tolik že má každý mormon žen. Když se jede horami kalifornskými vede dráha kolem kolen 43 mil dlouhých. Trať v těch místech pro velký svah položena je v podobě podkopy. Vlak táhly tři parostroje, dva napřed, a jeden v zadu a za naší jízdy sněh se jen sypal a jakmile jsme sjeli, sněh proměnil se v déšť a v údolí Sacramento byla povodeň. Potom vjeli jsme s celým vlakem na loď a přes jezero devět mil dlouhé nás převezli. V Oaklandu jsme z vlaku vystoupili a vesednuše na loď, převezli jsme se do San Franciska, kde jsme si prohlédli Chinatown a podivili té špině všude a těm klikyhákům na domech, což znamenalo nápisy. Byla právě nedě-

le a navštívili jsme park u Zlaté Brány. Leckde jsem už byl a ledacos viděl, ale co viděl jsem v onom parku, předělo všechno. Mají tam snad všechna živá zvířata, je tam museum a opatření pro všelijaké zábavy. Viděli jsme několik děl, jež adm. Dewey na Španělech u Manily ukořistil. Ve výstavní budově jsou všechny rudy, co Kalifornie chová. Ze San Franciska jeli jsme do Fresno, kde bylo vše v jednom květu. Nejhlavnější plodina jsou tu hrozny. Na večer jeli jsme dále k Los Angeles, kde bylo hojně výletníků ze všech států. Neopomenuli jsme se podívat na pštrosí farmu, kde je 275 pštrosů, za některé z nich zaplatili až \$500. Mají jména po presidentech a panovnících, jako na př. jeden se jmenuje McKinley, druhý King Edward, atd. Farma ta jakoby byla mincovnou, vstupné tam obnáší 25 centů. Z Los Angeles je pěkné spojení na všechny strany a tak jsme také zajeli do Long Beach a Santa Monica. Je tam pěkná vyhlídka na Tiché moře. Oranže tam prodávali až 30 za 5 centů a lidu se všude jen hemžilo. Potom jsme jeli k Riverside, kde vozili fúry oranžů do trhu jako ve Wisconsinu brambory. Pozemek prý je tam moc drahý, až \$1000 akr. Agenti říkali, že ani nezaplatí dovozní, pošlou-li oranže na východ a podle toho, jak jsme je viděli viset na stromě a ležet na zemi, zdá se to pravdivé. Na to jsme jeli do té zaslíbené země, do Imperial Valley. Je to samá holá poušť, ale postavili jsme si tam stan a zdrželi se tři týdny, vyjiždějíce s agenty na různé strany. Také jsme zajeli do Starého Mexika, kde mají výbornou kořalku a víno, za to však baráky jen tak upletené z proutí. Je to lid bezstarostný a lenivý, za to však u každé chatrče houf dětí. Na cestě zpáteční nebylo možno pro prach větrem vzbouřený nikam vidět a asi v půli cestě někomu uběhla voda do cesty, takže půl míle bylo samé bahno, že koně stěží buggy vytáhli. Viděl jsem skoro každý den něco, co se mi nelíbilo, a leckde jsem zaslechnul nespokojenost. Ve smetárně platili za smetanu 19c. a másto prodávali za 40c., podmásli za 5c. sklenici. V elevatoru za pšenici 60c. a ještě k tomu musil rolník přidat pytel. To zavodňování se mi také nelíbilo. Viděl jsem to u p. Jana Kubovee, který si stěžoval, že od společnosti nemůže ani za peníze vodu dostat, když ji potřebuje. Potom ty silné větry se mi tam také nelíbily. Zpátky jsme jeli přes Arizonu, Oklahomu, Kansas, Missouri, Iowu, Minnesotu až jsme přijeli domů do Wisconsinu. Dne 4. června jsem jel na prohlídku pozemků v Beach, N. D. Je tam půda dosti dobrá a úrodná, hojnost uhlí a myslím, že dost zdravé podnebí. Pracuje tam 27 parních pluhů a hned se seje do těch brázd len. Pozemky jsou v ceně od \$4 do \$25 akr. Koupil jsem tam $\frac{3}{4}$ sekce $\frac{1}{4}$ míle od městečka Beach a $\frac{1}{2}$ sekce 10 mil dále a hned jsem zjednal parní pluh a za $3\frac{1}{2}$ dne zoraly 80 akrů, kamž zasil jsem len, jenž pěkně vzešel. Kraj ten nazývá se Golden Valley, je 20 mil šířky a 60 mil délky a jest obklopen tak zvanými "Bad Lands", takže je tam tepleji. Pěstuje se tam pšenice, oves, speltz, len, jetel, timoty. Pozemky jsou vlnitá prairie, hojnost vody od 16 do 100 stop.

MANŽELÉ HAVRÁNKOVÍ.

V New Yorku přistál 20. ledna 1866, odkud se odebral přímo do Cincinnati, kde pobyl 3 roky. Na to se odstěhoval 60 mil na západ do Connersville, kdež se usadil trvale a více jak 35 roků bydlí. Rodina Havránková, jež mimo starých rodičů skládá se ze

Krajan **Hynek Havránek**, narodil se v roce 1843 v Ratajčech u Uhlířských Janovic, kde se též vyučil řemeslu krejčovskému. V roce 1856 oženil se s Františkou Vejrtovou z Janovic, kdež pak po deset let společně řemeslo krejčovské prováděli. Jak jest všeobecně známo, v tak malé osadě a ještě za tehdejší doby krejčovina stačila sotva na jednoduché živobytí i byl stržen Havránek tehdejším ruchem vystěhovaleckým a odebral se se svojí rodinou na podzim roku 1865 do Ameriky. Na moři byli plných 14 týdnů, kdež vystáli mnoho útrap, hladu, žízně a pod.

tří deer, z nichž dvě jsou provdány za Američany a jedna za Čecha, jest jedinou českou rodinou v tomto městě, což jest zajisté s podivením a to tím spíše, že i po celou dobu Havránkova pobytu tam ani jediná česká rodina se neusadila. Jediný syn, jenž by byl nyní 30 roků stár, zemřel před desíti lety. Kraján Havránek zůstal svému řemeslu věren až do poslední doby, a mimo krejčoviny byl také velmi dobrým hudebníkem na klarinet a hrával při mnoha příležitostech v kapele. V poslední době se musil pro ztrátu předních zubů hrani úplně zřici. Svoji přičinlivostí nastřádali si slušný majetek, pozůstávající ze dvou domů na jednom lotu a jsouce oba ještě čili a zdraví, užívají ovoce své dlouholeté práce v klidu a spokojenosti. Město Connersville jest velmi průmyslové, čítající asi 8000 obyvatel, trojí železniční spojení a svítí se tam již pomalu 20 roků přírodním plynem. Náš kraján jest pro svoji milou povahu u všech svých sousedů a jej znajících Američanů velmi oblíben a vážen a všude se hlásí hrdě ku svému českému původu. Rád by měl nějaké české sousedy a často si zasteskne, že ani v okolí o žádném neví, aby si mohl aspoň písemně pohovořiti, pročť krajani, kteří snad tam bydlí neb v okolí, nechť staříka krajana vyhledají a on rád je bude viděti.

Barbora Tesařová. Život lidský jest jedním dlouhým řetězem práce a strádání, a snad nikdo jiný nezkusil to takovou měrou, jako babička Tesařová ze Spillville, v státu Iowa. Měl jsem příležitost mluvit s ní v Cedar Rapidsích, když v srpnu 1906 přijela navštívit svého syna, přítele našeho, J. F. Peška a vypravovala mi věci tak zajímavé, že neváhám Vám jako příspěvek do kalendáře "Amerikána" poslat stručný náčrtek jejího života... Stokráté už napsáno bylo na různých místech, že my mladší nemáme ani nejmenšího tušení o tom, co první čeští zákopníci prodělali, ale pravda zůstane pravdou, kdyby se opakovala stále. Ba zdá se mi, že měla by se opakovati, aby mladší pokolení vštípilo si ji jak se patří v paměť, aby mladší lidé zkušenosti prvních zákopníků čtli, aby je znova a znova čtli, z nich poučení čerpali a pro staré lidi měli patřičnou úctu...

BARBORA TESAŘOVÁ.

Barbora Tesařová, roz. Malečková, narodila se roku 1829 v Mahonši, okres Netolice, kraj Čes. Budějovické, kdež otec její byl chalupníkem. Zemřel, když jí bylo 4½ roku, a poněvač bylo 7 dětí, šla Barbora, jak dorostla, k sousedovi do služby. Léta plynula a z dítěte stala se dívka. Jako když se poupě rozvine v růži. Budila pro svoji slíbenost i bodrou povahu všude pozornost. Ale ze všech, kteří se o přízeň její ucházeli, zapsal se v srdce její jediný Jakub Pešek, syn kováře z knížecích dílen Švarcenberských. Tomu podala ruku svoji u oltáře a žili spolu spokojeně v staré vlasti i tady za mořem. Manželství jejich bylo požehnáno devíti dětmi a všechny jsou na živu, až na Annu, která ve věku 14 let neúprosnou smrtí z náručí matčina byla vyrvána. Smrt rodičů a dětí zůstává v nás stopy nehlubší a ani čelo naší babičky těch nehlubších vrásek nezůstalo ušetřeno. Však přistupme k vypsání její osudů. Roku 1854 rozhodl se Pešek, že se podívá do Ameriky. Až na některé malé nepříjemnosti, nebylo jim všem v kovárně zle; leč nebylo také vyhlídek na podstatné zlepšení. K čemu také může v malé osadě české řemeslník tak dalece přijít! Za to, že zámoří docházely stále zprávy pozvábující a každá taková zpráva ujmala se v mysl i srdci jako semeno hořčičné. Rozhodli se, že také pojedou. Tehdy ovšem nebylo cestování tak pohodlné, jako nyní. Musili po plachetníku a trvalo plných devět neděl, nežli se z Brem dostali do Galvestonu. Nikam jinam by nebyli jeli. Všichni jich známí, kteří z okolí jejich do Ameriky se odebrali, jako Martin Hájek a jiní, byli v Texasu, a o jiném státu se u nich hrubě ani neslyšelo. Ostatně jel s nimi synovec Hájkův, M. Zuka a jiní, cel-

kem 7 rodin. Z Galvestonu pustili se po lodi ho Houstonu a pak po vozech německých farmářů, kteří přivezli do města bavlnu, do Catspring. Vozy ty byly taženy voly. Krajané naši jeli k starému příteli svému Martinu Hájkovi, avšak na cestě dověděli se, že týž už zemřel. Jak jim při zprávě té bylo, lze si snadno domyslit. Plných 16 dní jeli tak z Houstonu po voze. Krmiva farmáři s sebou neměli. Vypfáhlo se, volí se nechali napást, a jelo se zase dále. Karavana nocovala v lese jak nejlépe mohla. Jednoho dne, jak tak rozloženi byli táborem, přijel na koni mladý muž: Že se dověděl o příjezdu českého kováře, že jeho otec už je starý a aby se tam Pešek usadil. Po krátkém rozmýšlení se dohodli. Přiel později pro ně se saněmi. A víte, co našli? Dílnu spustlou a nečistou, okolí cizí a nevládné!! A těžká obava ulehla jim na srdce. Pešek dal nicméně vše do pořádku, žena mu pomáhala a za krátko se vše jen usmívalo. Jeden zákazník přicházel za druhým. Nový kovář pracoval lacině přes to, že jej Němec od toho zrazoval, získal si názvu "u laciného kováře," práce měl dost a výdělků též, tak že si po 2 letech postavil pěknou dílnu u cesty a log-house. Později přikoupili si 2 krávy a koně se hřibaty a vystavili si pravidelné pohodlné obydlí. Vše šlo dobře. Tu najednou vypukla — občanská válka. Ve vůkolí byla kolonie asi českých rodin, které sympatisovaly většinou se Severem a nechťce zdvihnouti zbraně proti spoluobčanům, ukrývali se v lesích a kde jen mohli. Je zajímavým líčení babičky Tesařové v tom ohledu: "My ženy stály jsme na stráži a kdykoliv jsme viděly, že z lesa vyjeli kyrysaři, daly jsme do osady znamení. Ale jednou — snad že na náš trik přišli — ozbrojeně prohledali obydlí důkladně a chytili nejen mého muže, ale i Kalinu, Václava Šonku, Votýpku a jiné. Bylo těch kyrysníků asi 50 a také psy měli s sebou. Manžel můj měl od lékaře vysvědčení, že je nemocen. Nedbali na to. Plakali jsme, já i děti, nic naplat. Peškovi bylo tehdy 36 let. Odvezli jej a neřekli ani kam. To byly zlé doby, tehdy jsem věděli, co to je bolest a zármutek. Na štěstí zajímal se o nás jakýsi Reymershoffer, obchodník, který vozil bavlnu a druhý den přijeli jeho mládenci a sdělili mi, že muž můj odveden byl do Frenštatu. Zároveň nás potěšil sdělením, že služby vojenské musí býti sproštěn, poněvadž — bude vozit státní bavlnu, a dal mi sebou dopis toho znění. Osedlala jsem si ráno koně a jela. V těch krajích jezdí ženy na koni jako muži. Srdce mi bušilo mocně nejistotou a žalem. Jela jsem celý den a když jsem přibyla do Frenštatu, kde nic tu nic. Div jsem neodmlela. Musila jsem s nepořízenou zase domů celý den na koni. Děti chudinky čekaly, že jim přivezu otce a klidným domkem naším zazněl srdceolomný pláč. Nezamhouřily jsme ani oka. Ráno vsedla jsem na koně zas a jela do Allentown k Reymershofferovi. Přijel mi už naproti a těšil mě co mohl, že měl špatné zprávy, že muž je v Columbus, že se mu nic nestane a pod. Nechala jsem na jeho radu koně u něj a šla pěšky 4 míle do Columbus za Mexikány, kteří tam měli namířeno. Reymershoffer vypodobnil mi dům a taky sotva jsem se na náměstí rozhlédla, hle! muž můj zrovna po sehodech šel dolů. Byl už propuštěn. Stalo se to na zakročení Reymershofferovo a kyrysaři dostali ještě hák, že tak staré lidi chytají. Jak tehdy odváděli a jaký byl před kyrysaři strach, vysvítá z toho, že krajan Kalina ukryl se ve chvatu do bavlny, ale kyrysaři jej tam zahlédli a vytáhli jej za nohy. Doba byla velice vzrušující a ke všemu rozšiřovaly se pověsti, že bude pro Čechy zle, kdyby Jižané prohráli a tak se mnozí krajané stěhovali zpět do staré vlasti. Také naši jedinou myšlénkou bylo se vrátit. Měli jsme tehdy už farmu o 125 akrech, kterou jsem sama obdělávala a r. 1867 prodali jsme ji. Jeli jsme do Břehova v okresu Hluboká. Majetek náš páčil se asi na \$3.000, ale cesta nás stála \$1500 a koupili jsme si živnost. Tam narodilo se nám osmé dítě. Po čase jsme živnost prodali a zařídili si v Zaháji zájezdní hostinec a 72 strychů polí. Koupili jsme to v květnu a na zimu Pešek zemřel. To byla nejtrpčí rána. Propracovali jsme se a když mohl užít ovoce své přičinlivosti, opustil mne i děti. Děti byly malé i musila jsem se r. 1869 provdat znovu za Frant. Tesaře, s nímž jsem měla jednu dceru. Asi za rok vrátili se někteří, jako Kabela a Šonka do Ameriky a nejstarší dcera Marie, 17letá jela s nimi. Sloužila ve Spillville. R. 1874 jel i nejstarší syn Jan do Texas k strýci Malečkovi, který měl v Catspring kovárnu, r. 1878 odejel Karel, na jaře r. 1881 jeli Kateřina, Albína a Jakub, a r. 1882 Tereza za sestrou do Iowy. I prodali jsme živnost a hospodu, udělali si výminek a jeli také. R. 1890 odebral se syn můj Jakub Pešek, za bratrem Janem do Texas a dva roky po té jeli jsme s mužem za nimi. Tam, a sice r. 1893 v Industry, zemřel i Tesař a tak zůstala jsem sama po

druhé. Zůstala jsem až do r. 1895 u doery, načež jsem s Burešovými jela do Spillville, kdež od té doby jsem stále." Chtěl jsem, aby mi babička povídala dále, ač byla s líčením u konce. Chvilí mlčela, pak přejala si rukou čelo a pravila: "Pamatuji, že k nám jednou přišel soused Šlápota, to bylo tehdy, když jsme v Texasu prodali, pomýšlejce na návrat do Čech, a ptal se, zdali bychom mu nemohli půjčit nějaké peníze. Chtěl stavět džinu. Beze slova jsme šli, vykopali v podvečer plecháč ze země — byl u studně zakopán — a půjčili jsme mu \$3000. Bez noty, bez úroků, beze všeho!! A vrátil nám poctivě peníze, jak jsme je potřebovali. Tehdy byly jiné časy. Lidé byli poctiví a jeden druhému věřil..." a zase se zamlčela. "To jste věru zkusila dost!" díím. A bezděky kývala hlavou. "Napracovali jsme se dost a dost v životě; v kovárně, na poli i s formanstvím. Vozili jsme taky bavlnu. Musili jsme dát 20 kusů hovězího dobytka za 5 párů volů k tomu potřebných. Ale pracovali jsme rádi. Práce nás těšila. Proto se něco udělalo, proto z toho něco bylo. Teď se časy mění. Každý chce býti lehký živ a míti pohodlí!" Na otázku naši, jak jí zdraví slouží, pravila babička, že má trochu revmatismus, ale jinak že by to bylo olrajt. Přejeme jí, aby v kruhu rodinném dopřán byl jí pobyt ve zdraví ještě mnohá léta. Doufáme, že krátká črta ze života babičky Peškové-Tesařové, která patří mezi první české osadníky Texasské bude milou žetbou všem, kteří s ní někdy přišli do styku.

Manželé **Josef a Anna Janečkoví**, bydlící v čísle 654 Orchard ul. v Milwaukee, Wis., slavili dne 30. června 1907 zlatou svatbu v kruhu svých dětí a přčetných svých přátel. Narození byli oba v prosinci r. 1838 v Ostrovani, okresu Lelečském, kdež dospěvše věnovali se hospodářství. V roce 1884 opustili starou vlast a vystěhovali se do Ameriky. Za svůj cíl zvolili si Milwaukee, Wis. Jako nesčíslným jiným krajanům, tak i jim, bylo v nové vlasti překonati mnoho svizelů v existenčním zápasu. Avšak šťastně obstávše ve svém boji dosáhli toho, že ve spokojenosti a blahu mohou trávití nynější svůj život. Přísloví, že trnitá cesta vede k růžím, osvědčilo se zřídka kdy

RODINA JANEČKOVÝCH V MILWAUKEE, WIS.

u koho takovou měrou, jako u manželů Janečkových. Ze jejich manželství povstalo jedenáct dětí, z nichž dočkaly se zlaté svatby svých milovaných rodičů dcery Barbora, Anna a Marie a synové Antonín a František, kterýžto vlastní řeznický obchod. Při svěženosti, již se manželé Janečkovi stále těší, možno doufat, že se ve zdravé a nerušené spokojenosti dočkají i své dýmantové svatby.

W. J. ZÁLESKÝ,
Past Ass. Surgeon U. S. Navy.

W. J. Záleský, Past Ass. Surgeon U. S. Navy. Pomalu, ale jistě zapouští česká národnost kořenů svých do veřejného života v Americe a doba jistě není daleka, kdy budeme mít v každém oboru svoje zástupce. Potom český duch začne mít svůj blahodárný vliv a vážnost k naší národnosti stoupne. V tom ohledu nepomůže ani ohražování ani mravní rozhořčení, nýbrž tichá, úsilovná a všestranná práce s národním uvědoměním vynikajících jednotlivců... Máme své zástupce v městských radách a okresních úřadech, máme své zástupce v státních sněmích a kongresu; máme svoje vydatné pracovníky na poli americké vědy a amerického umění, ale dosud neměli jsme žádného Čecha námořním lékařem Spojených států. Tuto mezeru vyplnil Dr. W. J. Záleský ze Cedar Rapids, Ia., jehož podobiznu tuto přinášíme a jakkoliv není pochyby, že v budoucnosti i jiní česko-američtí lékaři do služeb strýce Sama budou vstupovati, Dr. Záleskýmu na vždy náležeti bude záslužná zmínka, neb pokud známo, on jest prvním česko-americkým námořním lékařem a v oboru tomto, jak se říkává "prolomil půdu"...

Dr. Vilém Jan Záleský narodil se roku 1879 v Belle Plaine, v státu Iowa. Ve 3 letech zemřela mu matka a hoch nějaký čas byl u svého dědečka, váženého českého farmera Jana Novotného. Chodil zprvu do školy, která stála asi 2½ míle cesty daleko od Guernsey, pak vzal si jej otec, který měl tehdy s bratrem svým p. Fr. Záleským v Belle Plaine řeznický obchod domů. Podotknouti sluší, že u pana Fr. Záleského strávil sklonek svého života náš nezapomenutelný filosof a svobodář prof. Lad. Klácel.) Později odstěhoval se otec p. W. Záleský nyní vážený jednatel pivovaru Anheuser-Bush v St. Louis do Cedar Rapids a syu jeho navštěvoval znamenité veřejné školy městské. Prošel 10 tříd, nezanedbávaje nijak řeči mateřské. Jedním z jeho učitelů v matiční škole byl nyní už zesnulý a nezapomenutelný Karel Mojžíš. Že byl v lásce k jazyku mateřskému a národu svému i doma přidržován, není třeba připomínati, neboť p. W. Záleský náleží v Cedar Rapidsích mezi horlivé národovce a svobodáře.

Asi tři leta pobyl pak mladík v Belle Plaine, v lékárně firmy Nichols & Marr a tam také pojal lásku k lékařství a pevně předsevzetí věnovati se vznešenému tomu povolání. Otec jeho vida, že syn má v skutku do učení chuť, rozhodl se, že nebude litovati obětí se studiem spojených a tak dal se tedy Vilém roku 1899 zapsati na státní universitu v Ann Arbor, kdež působil věhlasný český bakteriolog prof. Nový. Graduoval tam se znamenitým úspěchem v červnu r. 1903 a složil v Des Moines zkoušku před státní zdravotní radou odebral se domů. Původním úmyslem jeho bylo věnovati se všeobecné praxi. Chtěje býti jak náleží obrněn, odebral se s pomocí otcovou do New Yorku, kdež se zdržel a studoval ve všech velikých nemocnicích. Ale v metropoli výhledu vznikla v něm myšlénka nová. Sešel se s námořními lékaři a líčení námořního života učinilo na něj silný, mohutný dojem. Předložil plán svůj otcí a dověděl se, že jsou ve Washingtonu právě zkoušky, odebral se tam a podrobil se zkoušce. Udělal ji s úspěchem a už v dubnu 1904 dostal od presidenta Roosevelta "commission", což Spolkový senát později schválil. Dva krátké měsíce prázdnin a Dr. Záleský poslán do vládní námořní nemocnice ve Filadelfii, další čtyry měsíce a ministr námoř-

nietví poslal jej na sedm měsíců do školy ve Washingtonu a na dva měsíce do proslulé námořní akademie v Annapolis, Md. Vláda klade totiž na svoje důstojníky a lékaře požadavky dosti značné a to nejen v ohledu vědomostí pro život námořní důležitých, ale i v ohledu společenském, co se týče uhlazenosti chování.

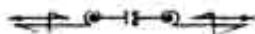
Na moře dostal se Dr. Záleský v červnu 1905 a sice nejprve na loď Yankee, která kotvila blíž San Dominga, ale po 10 měsících už přeložen na loď Newport. Teď nalézá se na U. S. S. Stringham, což jest velitelská loď (flagship), třetí torpédové flotilly s kapitánem McDowellem. S flotillou tou účastnil se šestiměsíčního pobytu v Key West, kdež námořníci každou zimu se eviči v střelbě, účastnil se též otevření Jamestownské výstavy, přehlídky cizozemských lodí v Norfolk (v červenci 1907) a j. v.

Po první zkoušce jmenován byl assistant surgeon (s hodností prvního poručíka) ale 12. dubna 1907 dělal zkoušku druhou následkem které se stal Past. Ass. Surgeon s hodností kapitána při vojsku. Příští stupeň jeho bude Surgeon (tolik co major), což se stane asi v 7—8 letech, ač by snadno dojít mohlo k tomu dříve. Záleží na tom, jak se místa budou uprazdňovati. Při námořnictvu totiž musí hodnostáři v jistém věku jít na odpočinek se $\frac{3}{4}$ nejvyššího platu, jaký ve službě měli. Také se ovšem místa uprázdňují následkem poranění nebo neschopností důstojníků. Aby bylo vidět lépe celý postup, uvedeme jednotlivé lékařské hodnosti zároveň s počtem kolik kterých dnes jest:

1. Surgeon General (admirál) — 15 Medical Director (plukovník) — 15 Medical Inspector (podplukovník) — 85 Surgeons (major) — 70 Past Ass. Surgeons (kapitán) — 90 Ass. Surgeons (poručík). —

Dr. W. J. Záleský jen na naléhavou žádost naši vše toto nám vysvětlil, neboť tušil, že chceme o něm "psát" a není přítelem velikého chválení. Proto hleděli jsme se obmeziti na uvedení pouhých fakt. Ale jednu pochvalu si nedáme vzíti, že jsou Cedar Rapids a Belle Plaine a Iowa na něj hrdí, neboť každý ví, že si Dr. Záleský svoji skromnost a svou lásku k řeči a národnosti svoji zachová po celý život. Přejeme mu stále zdraví a štěstí na dráze, kterou si vyvolil a v které nám jest ke etí!

Josef J. Hájek.

Celní prohlídka zavazadel cestujících.

(Pokyny odboru pokladničního.)

U dřívějšího prohlížení zavazadel cestujících po moři byly dvě věci, na něž cestující si stěžovali. Jedna byla sehnání všech cestujících do některé kajuty parolodi v posledn hodině cesty, aby složili prohlášení před celním úředníkem. Taková prohlášení, učiněná ve chvatu a zmatku, jakým vyznačuje se konec plavby, nebyla uspokojivá pro vládní úředníky, a také pro cestující byla mrzutá.

Druhou věcí byla přísaha, žádaná při prohlášení. Cestující musel pod přísahou udati, jaké věci veze s sebou z cizozemska, a hned potom byla mu zavazadla prohlédnuta, jestli povídal pravdu. Tyto dvě věci byly vypuštěny. Dle nového systému prohlášení rozdají se cestujícím hned od počátku plavby a vyplní se od nich dle pohodlí. Prohlášení jsou jednoduchá a přímá, a instrukce v nich sdělují cestujícím, by uvedl všechny předměty, jež v eizině si opatřil, zároveň s jejich cenou neb hodnotou. Někdy před posledním dnem plavby prohlášení tato některý důstojník lodní sebere. Když pak celní úředníci vstoupí na loď, výpomočný výběrčí dostane od důstojníka parolodi všechna prohlášení takto vyhotovená, a dodá je vrehnímu zástupci přehlídky nebo na přístaviště. Když prohlášení je podáno důstojníku parolodě, dostane cestující kupon, nebo opatří si služby některého z inspektorů, jenž prohlédne jeho zavazadla a potvrdí prohlášení dříve od něho na loď učiněná. Žádné přísahy vůbec se nežadá.

Paroplavební společnosti ochotně odboru při provádění nového způsobu tohoto pomáhají. Kdo se následovních pokynů přidrží, mrzutost si uspoří.

1.) Vyhotovte podrobný seznam všech předmětů koupených nebo jinak v eizozemí oburžených, jakož i udejte ceny za ně zaplacené, nebo jich hodnotu. Udejte jednotlivé kousky oděvu, předměty k osobní ozdobě, toaletní a jiné osobní předměty, což vše bude odhadnuto za tržní cenu v zemi, kde to koupeno. (2) Je-li možno, uchovejte si původní účty za důležitější koupě, by mohly býti při odhadování předloženy. (3) Při

pakování kufrů umístěte všechny věci v cizozemí koupené tak, aby se lebec našly a k odhadnutí vyložily.

Všecky osobní věci vzaté za hranice, jako zavazadla a přivezeny zpět v témž stavu, připuštěny budou zdarma; je-li však stav jejich zlepšen, podléhají clu. Z úhrnné hodnoty všech předmětů za hranicemi koupených (leč by byly určeny pro jiné osoby nebo na prodej, sráží se věci v hodnotě \$100, neboť za tolik osobního majetku připuštěno je beze cla.

Lidé, kteří trávili za hranicemi k vůli studiím, uzdravení se nebo za jinými účely, a měli stále bydliště za hranicemi po jeden rok nebo déle, považují se za neobyvatele ve smyslu této výjimky. Lidé, kteří zůstali za hranicemi dva roky nebo déle, ale ne z důvodů shora uvedených, a měli po onu dobu určité bydliště rok nebo déle, rovněž považováni budou za neobyvatele ve smyslu tohoto zákona. Rozdíl je tento: Neobyvatel smí přivést všechno šatstvo a jiné věci skutečně používané, jež patří ku cestování bez ohledu na hodnotu, nejsou však oprávněni k žádné výjimce u nového a nepoužitého šatstva nebo jiných předmětů, kdežto obyvatelé oprávněni jsou k vyjmutí za \$100 patřičných věcí, ať už se jich užívá nebo ne.

Neohlášením některých clu podléhajících věcí, propadají tyto zabavení a vy sami plně pokutě zákona.

Zákon výslovně zapovídá dovážení do Spoj. Států šatstva zhotoveného v celosti nebo z části z koží zapovězených tulinin, leda by majitel mohl podati postačitelý důkaz k uspokojení výběrčího, že oděv koupen byl před 29. prosincem r. 1897, nebo že zvíře chyceno bylo jinde než v zakázaných vodách. Obyvatelé, kteří chtějí vzít tuliní oděvy s sebou do cizozemí, měli by tyto nechat zapsati u výběrčího. Opomenutí tohoto způsobí celou řadu mrzutostí a snadno může mít za následek zabavení a zničení oděvu.

Vládním úředníkům je zákonem zakázáno přijímat při placení cla něco jiného než běžnou měnu, ale na požádání podrží zavazadla na 24 hodin, by si vlastník mohl běžnou měnu opatřit. Nejsou-li cestující spokojeni s hodnotou, jež byla u věcí clu podléhajících určena, mohou ve dvou dnech písemně výběrčí požádati a generální odhadčí odhad přehledně.

Zavazadla určená pro vnitrozemní přístav budou tam na žádost poslána, aniž by byla v přístavu, kam přijela, prohlížena. Všechna zavazadla nebo osobní věci vezené skrze Spojené Státy do některé cizí země, dopraví se, na žádost, do přístavu, odkud vyjedou.

Žádnému celnímu úředníku nebo zřízení není dovoleno přijímat jakékoli dary nebo-li "zpropitné" pod trestem okamžitého propuštění ze služby.

Rakouské povinnosti vojenské.

Dochází nás často dotazy, jaká práva mají Čecho-Američané, kteří odjeli z vlasti před vykonáním své vojenské povinnosti, k návštěvě svého domova. Rakousko-uherský generální konsul v Chicagu dodal nám následovně vysvětlení ku poučení takových tazatelů a jejich příbuzných:

Rakousko-uherská občaná, kteří dosáhli amerického občanství a kteří nedostali plně své odvodné, po případě branné povinnosti, jsou z pravidla trestáni, navrátí-li se do svého domova.

Aby se tomu, pokud možno předešlo, mají si opatřit cestovní pas a zajistit si tak ochranu amerického konsulátu.

Všem trestům však může se předejít nejlépe, když rakouští příslušníci, kteří jsou povinni dostaviti se k odvodu aneb nastoupiti vojenskou službu, dostojí svojí povinnosti. Povinnost dostaviti se k odvodu počíná 1. lednem toho roku, v němž má do-tyčný muž dokončiti 21. rok svého věku, a končí 31. prosincem toho roku, v němž dokončil svůj 36. rok.

Nedostojí-li kdo této povinnosti, uvaluje na sebe přísné tresty. Jestliže jest schopným pro službu vojenskou, jest mu za trest déle sloužiti, pakli jest však nezpůsobilým k vojenské službě, jest potrestán vězením a peněžními pokutami.

Záložníci a náhradní záložníci jsou povinni ku třem vojenským eviěním. Kdo ne-

uposlechne povolávacího rozkazu, jest potrestán vojenskými úřady dle disciplinárního řádu. Onoho roku, kdy záložník není povolán ku evičení ve zbrani, jest se mu dosta viti ku kontrolnímu shromáždění, jehož nesmí bez náležité příčiny zameškati.

V cizozemí trvale usazení rakouští záložníci a náhradní záložníci mohou však býti osvobozeni od vojenského evičení i účastenství při kontrolním shromáždění, za kteroužto příčinou odporučuje se každému obrátiti se na e. k. konsulát.

Rovněž oni muži, jimž velí povinnost dostaviti se k odvodu, mohou povinnosti své zadost učiniti u e. a k. konsulátu.

Na žádosti vzhledem k záležitosti té e. a k. konsulátu zasláné jest nutno udati jméno, úplnou adresu, rok narození, místo narození a politický okres, do něhož žadatel přísluší. Na konsulátu pak se dějí po celý rok lékařské prohlídky k odvodu povinných rakousko-uherských příslušníků.

K tomuto sdělení rakousko-uherského konsula připojujeme následující výňatek z rakouského zákonníku:

Kdo za tím úmyslem, aby odvodní povinnosti ušel, opustí území Rakousko-uherského mocnářství, nebo za odvodu zdržuje se mimo hranice mocnářství, stane se vinen přestupkem a potrestán bude tuhým vězením od jednoho měsíce do jednoho roku a peněžitou pokutou od 200 až do 2000 korun.

Kromě toho trestu takovýto odvodní uprechlik postaven bude k příslušnému odvodu mimo životní třídu a losováním pořadí a eo do vyplnění a prodloužení služební povinnosti naloženo bude s ním dle § 44. zák. branců.

Ke shora uvedenému připojujeme následující informaci, která není úřední, ale která může se považovati za spolehlivou.

V Rakousko-Uhersku zrozený, který se vystěhuje dříve než je 21 roků stár, jak shora vysvětleno, nebo dříve než byl skutečně povolán k dostavení se před vojenské úřady, smí se po přebývání pětiletém ve Spoj. Státech a po přiběžení vrátit do své vlasti na návštěvu, ale právo jeho zůstati ve svém dřívějším domově závisí od zahraničné vlády, a může býti vypovězen po krátkém pobytu na tom základě, že odejel zo země, aby se vyhnul vojenské službě. Není bezpečno pro toho, kdo jednou byl vypuzen, vrátiti se do Rakouska, aniž by si byl napřed dovolení k tomu zaopatřil.

Smlouva mezi Spojenými Státy a Rakousko-Uherskem stanoví, že rakouští poddaní, kteří se stali občany Spoj. Států, budou uznáváni za takové při svém návratu do Rakouska, jestli bydleli ve poj. Státech pět roků. Ale přiběžený Američan rozený v cizozemsku podléhá soudu a trestu při návratu do své rodné země pro přestoupení zákona takové cizí země, jehož se dopustil před svým vystěhováním se. Vystěhoval-li se až po zařazení jako nováček řadového vojska, třebaš nebyl ještě povolán k činné službě; vystěhoval-li se v době, eo sloužil nebo když byl na dovolené na určitou dobu; jestli, maje neomezenou dovolenou, nebo jsa přidělen do zálohy, vystěhoval se po obdržení obsilky k narukování, nebo po veřejné vyhlášece, v níž vyzván k dostavení se, nebo když byla válka vypukla, tu při svém návratu do staré vlasti podléhá soudu a trestu.

Bývalí rakouští poddaní, proti nimž stojí rozsudek nebo kteří se bojí obtěžování při svém návratu pro přestupek proti rakouskému zákonu, mohou požádati panovníka své rodné země o prominutí, ale americká vláda nesmí při předložení té žádosti dělati prostředníka.

Cestující nejsou žádáni ukazovati americké průvodní listy při vystoupení nebo opouštění Rakouska, ale mohou býti kdykoli vyzváni, aby dokázali svoji totožnost a občanství a zvláště pak, bydlí-li ve strávních domech nebo najatých bytech. Proto se jim odporučuje opatřiti si průvodní list. Tento obyčejně nemusí být "vidován" čili potvrzen, ale místní úřad někdy požaduje jeho překlad.

Rakouští Američané, kteří jsou v této věci v pochybnosti, neměli by čekati, až přijedou do Rakouska, aby svá práva a závazky zjistili. Odporučuje se jim vejíti ve spojení s americkým konsulem nebo generálním konsulem nejbližším od místa, kde by oni mohli býti k vojenské službě potahováni a zjistiti, jsou-li proti nim pro vyhnutí se vojenské povinnosti nějaké pokuty nebo tresty zanešeny. Měli by pak dopsati patřičným rakouským úřadům a dáti věci do pořádku, než se pokusí vstoupiti do země. Tímto způsobem mnoho mrzutosti a zbytečných výloh se ušetří. Při prohlášení císařské amnestie, odvolávající mnohé tresty pro vyhýbání se vojenské službě, zajisté je na

sta rakouských Američanů oprávněno k výsadám této amnestie, ale měli by se o tom ujistiti dříve, než ze Spoj. Států odjedou, jinak mohli by na se uvaliti nekonečnou starost, mrzutost a vydání.

Amnestie udělená v roce 1898 v 50. výročí nastoupení císaře rakouského na trůn, vztahuje se pouze na ty občany, kteří před tím zameškali evičení aneb kontrolu, pak-li učiněna byla patřičná přihláška za omilostnění.

Rakouská policie přísně číhá na příjezd všech cizinců, jmenovitě však oněch, o nichž se domnívá, že byli kdysi rakouskými poddanými. Za 15 minut po příjezdu cizozemce do rakouského hotelu nebo strážního domu předložena je listina, žádající za jeho jméno, zaměstnání a rodiště. Sdělení je v rukou policejního hlavního velitelství ve dvou hodinách. V případě, kde cizozemci trvale se usadí v nějaké¹⁰ soukromém domu nebo bytu, je povinností domácího opatřiti si takové sdělení hned a policii je sděliti. Listiny pro trvalé obyvatele jsou rozsáhlejší než ony, jež se předkládají těm, kteří se jen na čas na místě staví.

Význam včel pro ovočnictví a hospodářství.

Mezi vedlejšími odbory hospodářství není věru jiného, které by bylo od dávných dob nabylo takového významu, jako včelařství. Ačkoliv nevčelařilo se vždy racionálně, ale za to tam, kde poměry podnebí a květeny jsou příznivé, dosáhlo včelařství významu národohospodářského. Ti, kdož včelaření nerozumí, tvrdí sice, že jest neúčinným zaměstnáním a patří jen lidem, kteří nemají nic lepšího na práci, tedy nikoli pro hospodáře.

Jest oprávněno tvrzení, že jest včelaření důležitým vedleším odvětvím, které jest s to blahobyť povznést, ale i v mravním ohledu blahodárně působiti. Zvláštní význam má ale včela v hospodářství přírody, poněvadž obstarává oplozování květů a možno tvrditi, že v tomto ohledu jest včela důležitější než v ohledu snášení medu. Většina květů nevyvinula by se v plod, kdyby nebyla hmyzem opelena a hlavní podíl připadá tu včele. Jest zde vzájemný poměr mezi rostlinami a hmyzem.

Včela běže z květu pel a med a pelem je celá obalena; když pak jiný květ navštíví, pel naň oře. Při jednom výletu navštíví včela až 50 květů. Tak oplozují se květy stromů ovočných a keřů, mnohé pšeniny, pohanka, řepka a j.

Kdyby nebylo včel, měli bychom jen zakrnělé ovoce. Čmeláci, vosy a jiný hmyz má sice také svůj podíl na zúrodnování květů, ale poněvadž je toho hmyzu poměrně málo, nemá takovou důležitost jako včela. Kdežto obletuje ostatní hmyz různé rostliny, i ty, které spolu se spráskati nemohou, navštíví včela při výletu svém vždy květy jednoho druhu rostlin. Neletí z květu hrušky na květ jabloně, nýbrž důsledně buď sbírá med jen z hrušek neb jen z jabloní. Neoplozené plody se sice také počnou vyvíjeti, ale dříve neb později opadnou.

U mnohých rostlin jsou květy tak zařízeny, že vůbec není možno, aby se květ vlastním pelem zúrodnil a tu jest přenášení pelu naprosto nevyhnutelno.

Pádným dokladem toho, jak nevyhnutelno jest opelení ovočných květů včelami, skýtá zkušenost z Austrálie. Na jedné skupině ostrovů byly po mnoho let pěstovány ovočné stromy, jimž se dobře dařilo, ale plodů neměly nikdy.

Tu přišel jistý přistěhovalec na hloupou myšlenku — jak se sousedé jeho vyjádřili — zavésti z Evropy včely. Počítal, že když je dosti květů, budou míti dosti všechny dobrou pastvu a dobře soudil.

Jaké ale bylo překvapení jeho, když hned první rok jabloně bohatě zarodily. Přísné pokusy, provedené v Anglii s bílým jetelem a vičencem, ukázaly nevyhnutelnost zúrodnění hmyzem.

Ale jest skutečně užitek včel tak veliký, jak se praví? Prostřední úl včel má 20—30.000 včel. Každou minutu vyletí na 80 včel, za den 48.000; každá včela ze svého výletu navštíví 50 květů, tedy jeden úl navštíví jich denně 2.400.000. V průměrném počtu za 100 výletních dnů navštíví se tedy okolo 200 milionů květů a kdyby jen desetina květů se zúrodnila, jest to ohromné množství.

Kdo tedy provozuje ovočnictví, musí býti zároveň včelařem.